

အမရပူရ
ပဟာဂန္ဓာရုံ-ဆရာတော်
အရှင်ဇနကာဘိဝံသ
၏
(ကျမ်းစာအမှတ်-၃၈)
ပဉ္စပကရဏ အဋ္ဌကထာ

ယမကအဋ္ဌကထာဘာသာဋီကာ

နှင့်
မူလဋီကာနိဿယ

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေး ဦးစီးဌာန

သာသနာ-၂၅၂၄။

ကောဇာ-၁၃၄၂။

ပြုစုပုံနှိပ် ၁၉၈၀။

အမဂ္ဂပူရ
ပဟာ ဂန္ဓာရုံ-ဆရာတော်
အရှင်ဇနကာဘိဝံသ
၏
(ကျမ်းစာအမှတ်-၃၈)
ပဉ္စပကရဏ အဋ္ဌကထာ

ယမကအဋ္ဌကထာဘာသာပြန်

နှင့်
မူလဋီကာနိဿယ

ရိုက်နှိပ်ဆဲ ဘာသာဋီကာ ကျမ်းများ

ဓာတုကထာ, ပုဂ္ဂလပညတ်, ကထာဝတ္ထု ၂-တွဲ

ယမိုက်, ပဋ္ဌာန်း, ပဉ္စပကရဏ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာနှင့်
မူလဋီကာနိဿယ, ပါဠိတော်နိဿယ, မြန်မာပြန်အချို့ကိုပါ
ဆရာတော်ဘုရား ရေးသား ထားတော်မူခဲ့သပျ မိုက်နှိပ်နေ
ပါပြီ။

သုဂ်မဟာဝါ အဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာကိုလည်း ပါဠိတော်
နိဿယနှင့်အတူ မိုက်နှိပ်နေရာ ၃-တွဲအပြီး ထုတ်ဝေပါမည်။
သာသနာတော် သန့်ရှင်း,တည်တံ့, ပြန့်ပွားရေးကို ဦးထား၍
အမြန်သုံးပြီးမြောက်ကောင် ကြိုးစားလျက်ရှိပါသည်။

ပဌမအကြိမ် မိုက်နှိပ်ခြင်း

အုပ်ရေး-၃၀၀၀။

ပြည်ထောင်စု သိုရှယ်လစ် သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်

သာသနာရေးဦးစီးဌာန အတွက်

ဣစ္ဆာသယ ပုံနှိပ်တိုက်တွင် ဦးသန်းမောင်

မှတ်ပုံတင်အမှတ် (၀၇၉၄)က ပုံနှိပ်၍

လက်ကောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမြင့်ဝေပင်(၀၂၅၂၇)က

ထုတ်ဝေ သည်။

မာတိကာ

ယမကအဋ္ဌကထာဘာသာသင်္ဂီကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာပေါ်
၁။	ဂန္ဓာရမ္မအဖွင့်	၉
	၁။ မူလယမက	
၁။	ဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်	၇
၂။	နိဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်	၁၃
	၂။ ခန္ဓယမက	
၁။	ပဏ္ဏတ္တိဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်	၂၃
	ပဏ္ဏတ္တိနိဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်	၃၀
၂။	ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်	၃၃
၃။	ပရိညာဝါရအဖွင့်	၅၃
	၃။ အာယတနယမက	
၁။	ပဏ္ဏတ္တိဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်	၅၉
	ပဏ္ဏတ္တိနိဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်	၆၁
၂။	ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်	၆၃
	၄။ ဓာတုယမက	
	၅။ သစ္စယမက	
၁။	ပဏ္ဏတ္တိဝါရအဖွင့်	၇၅
၂။	ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်	၇၆
၃။	ပရိညာဝါရအဖွင့်	၇၉
	၆။ သင်္ခါရယမက	
၁။	ပဏ္ဏတ္တိဝါရအဖွင့်	၈၀
၂။	ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်	၈၈

အမှတ်စဉ်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာနံပါတ်

၇။ အနုသယယမက

၁။	ပရိစ္ဆေဒပရိစ္ဆိန္နုဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်	၉၆
၂။	ဥပတ္တိဋ္ဌာနဝါရအဖွင့်	၁၀၇
၃။	မဟာဝါရ ၁-အနုသယဝါရအဖွင့်	၁၂၀
	၂-သာနုသယဝါရအဖွင့်	၁၂၆
	၃-ပဇဟနဝါရအဖွင့်	၁၂၉
	၄-ပရိညာဝါရအဖွင့်	၁၃၀
	၅-ပဟိနဝါရအဖွင့်	၁၃၁
	၆-ဥပုဇ္ဇနဝါရအဖွင့်	၁၃၄
	၇-ဓာတုပုဏ္ဏဝါရ=ဓာတုဝိသဇ္ဇန ဝါရအဖွင့်	၁၃၄

၈။ ဝိတ္တယမက

၁။	ဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်	၁၃၉
	နိဂေသ-ပုဂ္ဂလဝါရအဖွင့်	၁၄၂

၉။ ဓမ္မယမက

၁။	ပဏ္ဏတ္တိဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်	၁၅၀
	ပဏ္ဏတ္တိနိဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်	၁၅၁
၂။	ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်	၁၅၁

၁၀။ ဣန္ဒြိယ ယမက

၁။	ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်	၁၅၀
၂။	ပရိညာဝါရအဖွင့်	၁၆၂
	နိဂမနကထာ	၁၆၄

ယမကအဋ္ဌကထာ ဘာသာဋီကာ

မာတိကာပြီး၏။

မာတိကာ

ယမက မူလဋီကာနိဿယ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်း အရာ	စာမျက်နှာပေါက်
၁။	ဂန္ဓာရမ္မအဖွဲ့	၁၆၆
	၁။ ပုလယမက	
၁။	ဥဇာသဝါရအဖွဲ့	၁၇၀
၂။	ဝိဇ္ဇေသဝါရအဖွဲ့	၁၇၄
	၂။ ခန္ဓယမက	
၁။	ပဏတ္တိ-ဥဇာသဝါရအဖွဲ့	၁၉၄
	ဝိဇ္ဇေသဝါရအဖွဲ့	၂၁၆
၂။	ပဝတ္တိဝါရအဖွဲ့	၂၁၁
၃။	ပရိညာဝါရအဖွဲ့	၂၂၅
	၃။ အာယတန ယမက	
၁။	ပဏတ္တိ ဥဇာသဝါရအဖွဲ့	၂၂၉
	ပဏတ္တိ ဝိဇ္ဇေသဝါရအဖွဲ့	၂၃၀
၂။	ပဝတ္တိဝါရ-ဥပုပါဓဝါရအဖွဲ့	၂၇၀
	၄။ ဓာတုယမက	
	၅။ သစ္စယမက	
၁။	ပဏတ္တိ ဥဇာသဝါရအဖွဲ့	၂၇၅
၂။	ပဝတ္တိဝါရအဖွဲ့	၂၆၁
၃။	ပရိညာဝါရအဖွဲ့	၂၇၇
	၆။ သင်္ခါရယမက	
၁။	ပဏတ္တိဝါရအဖွဲ့	၂၈၀
၂။	ပဝတ္တိဝါရအဖွဲ့	၂၈၆

(တ)

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာနံပါတ်

၇။ အနုသယ ယပက

၁။	ပရိစ္ဆေဒ ပရိစ္ဆိဒ္ဓါငှာသဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၂၆၅
၂။	ဥပတ္တိငှာနဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၀၅
၃။	မဟာဝါရ- အနုသယဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၂၂
၂။	သာနုသယဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၂၄
၃။	ပဇာတနဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၃၂
၅။	ပ. ဝိနဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၃၇
၇။	ဝေကုဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၃၈

၈။ စိတ္တယပက

၁။	ဥဒေသဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၅၂
၂။	နိဒေသဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၇၇

၉။ ဝပယပက

၁။	ပဏ္ဍိတိဥဒေသဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၅၃
၂။	ပဏ္ဍိတိဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၅၃

၁၀။ ဗုဒ္ဓါနိယယပက

၁။	ပဏ္ဍိတိဥဒေသဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၆၃
၂။	ပဏ္ဍိတိနိဒေသဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၆၄
၃။	ပဝတ္တိဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၆၅
၄။	ပရိညာဝါရကဗ္ဗင်္ဂ	၃၈၈
	အဝိကရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်	၃၉၅
	ဝဉ်ဆက်သာသနာ တည်စေသော်	၄၀၀
	အက္ခရာစဉ်မာတိကာ အညွှန်း	၄၁၁

မာတိကာပြီးပြီ။

ယမကဒဠကတာဘာသာသ္မိကာ

နပေ တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ဂန္ထာရမ္မအဖွင့်

[ကသာဝဏ္ဏ ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ယပိုက်ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြလိုသော အဠကတာဆရာသည် “သဒ္ဓံပေနေဝ ဒေဝါနံ” အဓိပ္ပာယ်သောပါဠိကို ပိန့်။] ဒေဝဒေဝေါ၊ ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဥပပတ္တိနတ် သမ္ပုတိနတ်တို့၏ ကိုးကွယ်ရာ အစစ် နတ်မင်းကြီး ဖြစ်တော်မူထသော။ ရုဏဉာဏာငါကြွေးကြောင်း ရာဂ အစရှိသော ကိလေသာတို့ကို စွန့်တော်မူပြီးထသော။ [ရုဏ်ပုဒ်၏ အနက်ကို “သရဏာဒမ္မာ” ဟူသော မာတိကာပုဒ်၌ ဖွင့်ခဲ့ပြီ။] ယမဿ၊ ပဠာပုန်ဘဝပု

၁။ ဒေဝဒေဝေါ။ ။ ဒေဝါနံ + ဒေဝေါ ဒေဝဒေဝေါ။ လောက၌ ကိုးကွယ်ရာဟူ၍ ထည်းကပ်အပ်သော ဒုဂ္ဂိုလ်ကို “ဒေဝ (နတ်)” ဟူ၍ သမုတ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် တိုင်းပြည်၏အရှင် ဘုရင်ကိုလည်း “ဒေဝ” ဟု ခေါ်ကြ၏။ ထိုရှင်ဘုရင်ကို “သပျုတိ (တိုင်းသူပြည်သား လူအများက သမုတ်ထားလပ်သော) နတ်” ဟု မှတ်ပါ။ နတ်ပဒိုသနေဒရပသာ နတ်ဗြဟ္မာများကိုလည်း ကိုးကွယ်ကြသောကြောင့် “ဒေဝ” ဟု ခေါ်ကြ၏။ တိုနတ်များကို “ဥပပတ္တိနတ်” ဟု ခေါ်သည်။

ဖွဲ့ကြောင်းဖြစ်သော မရဏ၏။ ဝိသယာတီတောံ၊ ဖြစ်ခဲ့ရာ ဇာတိဒုက္ခကို လွန်တော်မူပြီးထသော။ ဝါ၊ ဖြစ်ရာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၅-ပါးကို လွန်တော်မူပြီး ထသော။ (တနည်း) ယမဿ၊ ယမမင်း၏။ ဝိသယာတီတော၊ နယ်မြေဖြစ်သော မရဏကို လွန်တော်မူပြီးထသော။ ဝါ၊ အာဏာန္တရ သုံးဖြာသော ဘဝကို လွန်တော်မူပြီးထသော။ [အရာဌာနအားလျော်စွာ ယမကံနှင့်လျော်အောင် “ယမဿ ဝိသယာတီတော” ဟု ဝိသေသနဂုဏ်ပုဒ်ကို ထုတ်တော်မူသည်။]

ရဟန္တာအရှင်မြတ်များကိုလည်း ကိုးကွယ် ဆည်းကပ်ထိုက်သောကြောင့် “ဒေဝ” ဟု ခေါ်ရ၏။ ကိလေသာတို့မှ သန့်ရှင်းသောကြောင့် “ဝိသုဒ္ဓိနတ်ဟု ခေါ်သည်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကား ထိုနတ်သုံးမျိုးတို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာကို ဒေဝဒေဝေါ” ဟု အဘိဓာန်၌ နာမဝါစကအဖြစ် ဖြင့် ပြထားသည်။ ဤ ဒေဝဒေဝေါ ပုဒ်၏အဖွင့်ကို အဋ္ဌသာလိနီ မူလဋီကာ ဂန္ဓာရမ္ဘ၌ ဖွင့်ပြထားသည်။

၁။ ယမဿ ဝိသယာတီတော။ ။ ယမု-ဥပရမေ ဟူသော ဓာတ်နက်နှင့် အညီ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝမှ ဖွဲ့ကြောင်းရှောင်ရှားကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် သေခြင်းကို “ယမ” ဟု ခေါ်၏ ။ (ယမန္တိဥပရမန္တိ သတ္တာ ဇေတနာတိ ယမော၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ ကို ခွဲကြောင်းဖြစ်သော သေခြင်း၊) ထိုယမ၏ အထူးသဖြင့် ဖြစ်ရာဟူသည် ဇာတိ (ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း) တည်း။ ဇာတိရှိခဲ့သောကြောင့် မရဏ၌ဖြစ်ရသည် ဟူလို။ တနည်း ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတည်း။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် ပရိနိဗ္ဗာန် စံရဦးမည်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုမရဏကို လွန်ပြီးမဟုတ်သော်လည်း ထိုမရဏ၏ အကြောင်း သမုဒယ တဏှာလောဘကို ပယ်ခြင်းအားဖြင့် လွန်ပြီးဖြစ်တော် မူ၏။ ထို့ကြောင့် “ဝိသယာတီတော” ဟု ဆိုသည်။

တနည်း။ ။ “ယမ” အရ ယမမင်းကိုယူ၍ ထိုယမမင်း၏ နယ်မြေနိုင်ငံ- ဟူသည် မရဏတည်း။ တနည်း- ထိုယမမင်း၏ အာဏာန္တရဟူသည် ကာမ ဓာတ် ရူပဓာတ် အရူပဓာတ် ဟူသော ဘဝ ၃-ပါးတည်း။ ထိုဘဝ ၃-ဖြာကို လည်း ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် လွန်ပြီးဖြစ်တော်မူ၏။ ဋီကာအဖွင့်ကို ကြည့်ပါ။

ဆဋ္ဌာနဒေသကောံ၊ ခြောက်ပါးသော အဘဗ္ဗဌာနကို ဟောတော်
မူတသော။ အယမာဝတ္ထနီလာမလတနုရူဟော၊ မွေးညှင်းတတွင်းဝယ် တပင်
စီသာပေါက်သည့်အတွက် အစုံမဟုတ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ လကျောရင်လည်ကုန်
သော အဆင်းအားဖြင့် ညှိုကုန်သော ညစ်ကြေးမတင် သန့်ရှင်းစင်သော
မွေးညှင်းရှိတော်မူတသော။ (ဇီနော၊ ငါးမာရ်အောင်မြင်၊ ဘုရားရှင်သည်။)
သုရာလယေ၊ နတ်တို့နေရာ၊ ဝတီံ သာ၌။ သင်္ခေပေနေဝ၊ အကျဉ်းဥဒ္ဓေသ
အားဖြင့်သာလျှင်။ ဒေဝါနံ၊ နတ်ဗြဟ္မာတို့အား။ ကလာဝတ္ထုပွကရဏံ၊ ကလာ
ဝတ္ထုကျမ်းကို။ ဒေသယိတွာ၊ ဟောတော်မူပြီး၍။ နာနာယမကမဏ္ဍိတံ၊ အမျိုး
မျိုးသော အစုံတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော။ [နောက်၌ အတ္ထယမက

၁။ ဆဋ္ဌာနဒေသကော။ ။ ထို ၆-ပါးသော အဘဗ္ဗဌာနကို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ
သည် ဆဋ္ဌာနမေတံ တိက္ခဝေ အနဝကာသော၊ ယံ ဒိဋ္ဌိသမ္ပန္နော ပုဂ္ဂလော
မာတရီ ဇီဝိတာ ဝေဂါရောပေယျ၊ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ-စသည်ဖြင့် အင်္ဂုတ္တိရိ
ကေနိပါတ်၊ ဆဋ္ဌာနပါဠိ ပဌမဝဂ်၌ ဟောတော်မူသည်။ ဆဋ္ဌာတိဌာနာနိ
အဘဗ္ဗ ကာတုန္တိ ဝုတ္တာနံ ဆန္တံ အဘဗ္ဗဌာနာနံ ဒေသကောတိ ဆဋ္ဌာန
ဒေသကော။—ဋီကာ၊ ပဉ္စာနန္တရိယာနိ အညသတ္တာရုဒ္ဓေသောစ၊ တေန ဝါ သဒ္ဓိံ
ပဉ္စဝေရာနိ ဆ အဘဗ္ဗဌာနာနိ၊ အနုဋီကာ။

၂။ အယမာ၊ ပေ၊ ရူဟော။ ။ ယမသဒ္ဓါသည် အစုံဟူသော အနက်ကို
ဟော၏။ န+ယမာ အယမာ၊ အစုံမဟုတ်သော အမွေးတော်တို့။ မွေးတွင်း
တတွင်း၌ တပင်စီသာ ပေါက်ဆောကြောင့် လက်ခြေ စသည်၌ ပေါက်သော
အမွေးတော်တို့ကို “အယမာ” ဟု ဆိုသည်။ အာဝတ္ထန္တိတိ အာဝတ္တာ၊ လကျော
ရစ်လည်သော အမွေးတို့။ အယမာ + ဟုတွာ+အာဝတ္တာ အယမာဝတ္တာ၊
နီလာစ + အမလာစ နီလာမလာ၊ အဆင်းအားဖြင့် ညှိုကုန်သည်ဖြစ်၍ ညစ်ကြေး
မတင် သန့်ရှင်းစင်သော အမွေးတော်တို့။ တနုမ္ပိ၊ ကိုယ်၌။ ရူဟန္တိ၊ ပေါက်ကုန်
၏။ ဣတိ တနုရူဟာ၊ [အဘိဓာန်၌ “လောမံ တနုရူဟံ ရောမံ” ဟု နပုလ္လိင်
ရှိ၏။ ဤဋီကာ၌ကား - ပုလ္လိင်ဖြင့် သုံးစွဲထားသည်။] အယမာဝတ္ထနီလာ
မလာ+တနုရူဟာ + ယသာတိ အယမာဝတ္ထနီလာမလတနုရူဟော။

ဝဗ္ဗယမက ပုစ္ဆာယမက စသည်ဖြင့် လာလိမ့်မည်။] ဆဋ္ဌံ၊ ခြောက်ကျမ်း
 မြောက်ဖြစ်သော။ ယမကံ၊ ယမကမည်သော။ ယံ အဘိဓမ္မပုဂရုဏံ၊ အကြင်
 အဘိဓမ္မာ၊ ကျမ်းရွှေစာကို။ ဒေသယံ၊ ဟောတော်မူပြီ။ (ယမကဿ၊ ယမက
 မည်သော။) တဿ(အဘိဓမ္မပုဂရုဏဿ၊) ထိုအဘိဓမ္မာ၊ ကျမ်းရွှေစာ၏။
 သံဝဏ္ဏနာက္ကမော၊ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ၊ အဋ္ဌကထာ အစဉ်သည်။ ဣဒါနိ၊ ယခု
 အခါ၌။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ အနုပ္ပတ္တော၊ အစဉ်ရောက်လာ၏။ (ဣဒါနိ
 ကို ထောက်၍ ပစ္စုပ္ပန်အနက်ပေးသည်။) တံသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့
 ယမိုက်ကျမ်း၏ သံဝဏ္ဏနာအစဉ်၏ အစဉ်ရောက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။)
 အဿ(အဘိဓမ္မပုဂရုဏဿ)၊ ဤအဘိဓမ္မာ၊ ကျမ်းရွှေစာ၏။ အယံသံဝဏ္ဏနာ၊
 ဤဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာအဋ္ဌကထာသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်တော့လတုံ။
 (ဖြစ်ခါနီး ကပ်နေသောကြောင့် သမိပဝတ္ထမာန်ဖြင့် “ဟောတိ” ဟု ဆို
 သည်။) ဣတိ၊ ကာလဒေသ ဝသည်ကို ဆိုရာစကားရပ် အပြီးသတ်
 သတည်း။

၁-မူလယမက
ဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်

၁။ [“ဟောတိ သံဝဏ္ဏနာ အယံ” ဟု ဝန်ခံပြီး၍ ထိုဝန်ခံသည့်အတိုင်း ယမကသံဝဏ္ဏနာကို ပြုတော်မူလိုသော သင်္ဂဟအဋ္ဌကထာဆရာသည် မူလယမကံ။ ပေ။ ဣတိ ဟိ ဝုတ္တိ-ဟူသောပါဠိကိုမိန့်။....ဂန္ထာရမ္မအခဏ်းသည် သင်္ခေပ။ ယခုပြုအပ်လတံသောအခဏ်းသည် ဝိတ္ထာရဖြစ်သောကြောင့် ဟိကို ဝိတ္ထာရစောတကကြံပါ။ ရှေးနိဿယ၌ ဝါကျာရမ္မဟု၎င်း၊ ပက္ခန္ဓရဟု၎င်း၊ ကာရဏဟု၎င်း ၃-မျိုးပေးသွား၏။ ပဋိညာမှတပါး ပဋိညာတပွကရဏကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္ဓရ ကြံဟန်တူသည်။ သို့သော် ဝိတ္ထာရလောက် သဘာဝမကျ။] ဟိ၊ ချဲ့ဦးအံ့။ မူလယမကံ၊ မူလယမက၎င်း။ ပေ။ ဣန္ဒြိယယမကံ၊ ဣန္ဒြိယယမက၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒသန္တံ၊ ဆယ်ပါးကုန်သော။ ဣမေသံ ယမကာနံ၊ ဤယမကတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဣဒံ ပကရဏံ၊ ဤကျမ်းကို။ ဒသဝိဓေန၊ ဆယ်ပါးအပြားအားဖြင့်။ (ဘဝတော၊ သည်။) ဝိဘတ္တံ၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ [အဋ္ဌသာလိနိအဋ္ဌကထာ ဂန္ထာရမ္မ၌ ဆိုခဲ့ပြီ။ သို့သော် “ဣမေသံ ဒသန္တံ ယမကာနံ ဝသေန ဣဒံ ပကရဏံ” ပုဒ်တို့ကား ထိုစကားရပ်၌ မပါခဲ့။] တတ္ထ၊ ထိုစကားရပ်၌။ ဒသန္တံ၊ ကုန်သော။ ယေသံ ယမကာနံ၊ အကြင် ယမကတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဣဒံ ပကရဏံကို။ ဒသဝိဓေန၊ ဖြင့်။ ဝိဘတ္တံ၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်ပြီ။ တေသဉ္စေ၊ ထိုဆယ်ပါးသောအစိတ် ယမကတို့၏၎င်း။ ဣမဿ ပကရဏဿ စ၊ ဤတကျမ်းလုံး၏၎င်း။ နာမတ္ထေ၊ ယမကဟူသောနာမည်၏ အနက်ကို။ တာဝ၊ အကျယ်မပြုမီ ရှေးဦးစွာ။ ဝေ၊ ဤဆိုအပ်လတံသော နည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗျော၊ သိထိုက်၏။

(ကိံ၊ အဘယ်သို့သိထိုက်သနည်း။) ကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်အနက်ကြောင့်။ ယမကံ၊ ယမကမည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ယုဂဋ္ဌေန၊ အစုံဟူသော အနက်ကြောင့်။ (ယမကံ၊ ယမကမည်၏။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) [ယမက သဒ္ဓါသည် အစုံဟူသောအနက်ကို ဟောသော အနိပ္ပန္န ပါဠိပဒိကပုဒ်တည်း။] ဟိ၊ မှန်၏။ ယုဂဋ္ဌံ၊ အစုံကို။ ယမကန္တံ၊ ယမကဟူ၍။

ဝုစ္စတိ၊ဆိုအပ်၏။ (ကေသုဝိယ၊ အဘယ် ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့နည်း။) ယမက ပါဠိဟာရိယံ၊ အစုံဖြစ်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာ။ ယမကသာလာ၊ အစုံဖြစ်သော အင်ကြင်းပင်တို့။ (ယမကသာလာနမန္တရေ၌ ယမကသာလာတည်း။) ဣတိအာဒိသုဝိယ၊ ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့တည်း။ ဣတိ၊သို့။ ယုဂဋ္ဌလင်္ခါတာနံ၊အစုံဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ ယမကနံ၊ယမကတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊စပ်သဖြင့်။ ဒေသိတတ္တာ၊ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒသသု၊ကုန်သော။ ဣမေသု၊ဤမူလယမက အစရှိသည်တို့တွင်။ ဧကေကံ၊တပါးပါးသည်။ ယမကံ၊နာမ၊ ယမက မည်၏။ (ဤစကားဖြင့် “တေသဉ္စေ နာမတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗျော” အတွက် ပြသည်။ အနက်တို့၏ ယမကအမည်ကို ပါဠိကျမ်းစာ၌ တင်စားထားသော ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ပူလယမက စသော အမည်ကို ရသည်။) ပန၊အဘို့ တပါးကား။ ဣမေသံ ယမကနံ၊ဤအစိတ်ဖြစ်သော ယမကတို့၏။ သမူဟဘာဝဘော၊ အပေါင်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော။ တေ ပကရဏံ၊ဤကျမ်းကို။ ယမကန္တိ၊ယမကဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိထိုက်၏။ (ဤစကားဖြင့် “ဣမဿစ ပကရဏဿ နာမတ္ထော”အရကို ပြသည်။ အစိတ်ယမကတို့၏ အမည်ကို အပေါင်းကျမ်း၌တင်စားသော ဧကဒေသုပစာရအားဖြင့် တကျမ်းလုံးလည်း ယမကအမည်ရသည် ဟူလို။)

တတ္ထံ၊ထိုယမကကျမ်း၌။ မူလဝသေန၊မူလနှင့်စပ်သဖြင့်။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနံ၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ ဒေသိတတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒသန္တံ၊ ဆယ်ပါးသော ယမကတို့တွင်။ တာဝါ၊ ဓန္ဓယမက စသည်တို့မှရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊ ညွှန်ပြအပ်သော။) သဗ္ဗပဌမံ၊ အလုံးစုံတို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်သော ယမကကို။ မူလယမကန္တိ၊မူလယမကဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ဆိုအပ်ပြီ။ (မူလေန၊မူလအားဖြင့်။ ဒေသိတံ ယမကံ မူလယမကံ။) တဿ၊ ထိုမူလယမက၏။ ဥဒ္ဓေသဝါ၊ရော၊ ဥဒ္ဓေသဝါရ၎င်း။ နိဒ္ဓေသဝါ၊ရော၊ နိဒ္ဓေသဝါရ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒေ၊ကုန်သော။ ဝါရာ၊ ဝါရတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ကုန်၏။

၁။ တတ္ထံ ဒသန္တံ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ဒသန္တံ မပါလျှင် တတ္ထံ-ထိုဆယ်ပါးသော ယမကတို့တွင်-ဟု အနက်ပေး၍ မူလယမကန္တိ-၌ စပ်နိုင်၏။ ဒသန္တံဟုပါသောကြောင့် တတ္ထံကို သဗ္ဗမေတံ ပကရဏံ၊ ယမကန္တိကို ပြန်၍ စွဲစေရသည်။

တေသု၊ ထိုဝါရတို့တွင်။ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနုက္ကမေန၊ အကျဉ်း ညွှန်ပြအပ်သော အစဉ်
 ဖြင့်။ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗတ္တာ၊ အကျယ်ညွှန်ပြထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥဒ္ဒေသ
 ဝါရောသည်။ ပဌမော၊ ပဌမတည်း။ တဿ၊ ထိုဥဒ္ဒေသဝါရ၏။ ယေကေစိ
 ကုသလာဓမ္မာ။ ပေ။ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာတိ၊ ဟူသော။ ဣဒိ ယမကံ၊
 ဤအနုလောမ ပဋိလောမအစုံသည်။ အာဒိ၊ အစတည်း။ တဿ၊ ထိုယမက၏။
 ကုသလကုသလ မူလသင်္ခါတာနံ၊ ကုသိုလ်၊ ကုသိုလ်မူလဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။
 ဒွိန္ဒု၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ အတ္ထာနံ၊ အနက်တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။
 အတ္တယမကန္တိဝါ၊ အတ္တယမကဟူ၍၎င်း။ တေသညေဝ အတ္တာနံ၊ ထိုအနက်တို့
 ၏ပင်။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ အနုလောမ ပဋိလောမတော၊ အနုလောမပဋိလောမ
 အားဖြင့်။ ပဝတ္တပါဠိဓမ္မဝသေန၊ ဖြစ်သော ပါဠိဓမ္မနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဓမ္မယမ
 ကန္တိဝါ၊ ဓမ္မယမကဟူ၍၎င်း။ အနုလောမ ပဋိလောမတော၊ အားဖြင့်။
 ပဝတ္တပုစ္ဆာဝ သေန၊ ဖြစ်သော ပုစ္ဆာနှင့်စပ်သဖြင့်။ ပုစ္ဆာယကန္တိဝါ၊ ပုစ္ဆာ
 ယမကဟူ၍၎င်း။ တိဓာသုံးပါးအပြားအားဖြင့်။ ယမကဘာဝေါ၊ ယမက
 မည်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗျော၏။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသော ယမက
 တို့၌လည်း။ သေဝနယော၊ တည်း။

ဣဒါနိ၊ ယမကအမည်ကို ပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ဣမေသံ ယမကောနံ၊
 ဤယမကတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ဒေသိတော၊ ဟောမတ်မှုအပ်
 သော။ ဣမသ္မိ မူလယမကေ၊ ဤမူလယမက၌။ တာဝါနိဒ္ဒေသမှရှေးဦးစွာ။
 (နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ၊ သော။) ဥဒ္ဒေသဝါရဿ၊ ဥဒ္ဒေသဝါရ၏။ နယယမကပုစ္ဆာအတ္ထဝါ-
 ရပ္ပဘေဒဝသေန၊ နယအပြား ယမကအပြား ပုစ္ဆာအပြား အတ္ထအပြား၊
 ဝါရအပြားတို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ပါဠိဝတ္ထာနုမေဝ၊ ပါဠိအပိုင်းအခြားကိုသာ။
 ဝေ၊ ဤဆိုအပ်လတံသောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗျံ၏။ ဟိ၊ ရှေးဦးအံ။ ကုသလတ္ထိ
 ကမာတိကာယ၊ ကုသလတိက်မာတိကာ၌။ ကုသလာဓမ္မာတိ၊ ကုသလာဓမ္မာ
 ဟူသော။ ဣဒိ အာဒိပဒိ၊ ဤအစပုဒ်ကို။ နိဿာယ၊ မှီ၍။ မူလနယော၊ မူလ
 နယ၎င်း။ မူလမူလနယော၊ မူလမူလနယ၎င်း။ မူလကနယော၊ မူလကနယ၎င်း။
 မူလမူလကနယော၊ မူလမူလကနယ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။
 ဣမေနယာ၊ ထိုသည်။ ဧ ဟန္တိ၊ ကုန်၏။ တေသံ၊ ထိုနယံတို့တွင်။ ဧကေကန္တိံ၊
 တပါးတပါးသော။ နယေ၊ ၌။ မူလယမကံ၊ မူလယမက၎င်း။ ကေမူလယမကံ၊

၎င်း။ အညမညမူလယမကံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိဏိတိဏိ၊ ကုန်သော။
 ယမကာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဝေ၊ ဤသို့။ စတုသု၊ ကုန်သော။ နယေသု၊
 တို့၌။ ဒွါဒသ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဧကေကသ္မိံ၊
 သော။ ယမကေ၊ ယမက၌။ အနုလောမ ပဋိလောမဝသေန၊ အနုလောမ ပဋိ
 လောမတို့၏အပြားအားဖြင့်။ ဒွေဒွေ၊ ကုန်သော။ ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။)
 ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ စတုဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါးသော။ ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။
 (ဟောန္တိ။) ဧကေကာယ၊ သော။ ပုစ္ဆာယ၊ ၌။ သန္နိဋ္ဌာနသံသယဝသေန၊
 သန္နိဋ္ဌာန်အနက် သံသယအနက်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒွေဒွေ၊ ကုန်သော။
 အတ္တာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အဋ္ဌစတ္တာလိသ၊ လေးဆယ့်
 ရှစ်ပါးသော။ အတ္တာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ ဤသို့။ (ဝေဒိတဗ္ဗိ၏။
 ရှေ့သို့ ပြန်လှည့်၍စပ်။)

တတ္ထ၊ ထိုသန္နိဋ္ဌာန် သံသယတို့တွင်။ ယေကေစိ၊ ကုသလာ မွှာတိ၊
 ဟူသော။ ဣမသ္မိံ ပဒေ၊ ဤပုဒ်၌။ ကုသလေသု၊ တို့၌။ ကုသလာနုခေါ၊
 ကုသိုလ်တို့လေလော။ နကုသလာနုခေါ၊ ကုသိုလ်တို့မဟုတ်လေသလော။ ဣတိ၊
 ဤသို့။ သန္နေဟာဘာဝတော၊ ယုံမှားခြင်း၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ (ယုံမှား
 ဘွယ် မလိုသောကြောင့်။) သန္နိဋ္ဌာနတ္ထော၊ သန္နိဋ္ဌာန်အနက်ကို။ ဝါဆုံးဖြတ်
 အပ်သောအနက်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၏။ သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလာတိ၊ ဟူသော။
 ဣမသ္မိံ ပဒေ၌။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်မည်ကုန်သော။ တေ
 ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ကုသလမူလာနုခေါ၊ ကုသိုလ်ဟူသော မူလမည်ကုန်လေ
 သလော။ န (ကုသလမူလာ) နုခေါ၊ ကုသိုလ်ဟူသော မူလမမည်ကုန်လေ
 သလော။ ဣတိ ဝေ၊ ဤသို့။ ဝိမတိဝသေန၊ ယုံမှားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပုစ္ဆိ၊
 တတ္ထာ၊ မေးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သံသယတ္ထော၊ သံသယအနက်ကို။
 ဝေဒိတဗ္ဗော၏။ စ၊ ဆက်။ သော၊ ထိုသံသယကို။ ဝေနေယျာနံ၊ ဝေနေယျတို့
 ၏။ သံသယဋ္ဌာနေ၊ ယုံမှားရာဋ္ဌာန၌။ (ယုံမှားစရာဋ္ဌာန၌။) သံသယဒိပနတ္ထံ၊
 ယုံမှားပုံကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ (ဘဂဝတော၊ သည်။) ဝုဟော၊ ဟောတော်
 မူအပ်ပြီ။ တထာဂတဿ ပန၊ ကား။ သံသယောနာမ၊ ယုံမှားခြင်းမည်သည်။
 နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတော၊ ဤပုစ္ဆာမှ။ ပရေသု၊ နောက်ဖြစ်ကုန်သော။ ပုစ္ဆာပဒေ
 သုပိ၊ ပုစ္ဆာပုဒ်တို့၌လည်း။ ဒေဝေ နယော၊ တည်း။

စ၊ ဆက်။ ကုသလပဒံ၊ ကုသလပဒကို။ နိဿာယ၊ ဤ။ စတ္တာရော၊ ကုန်
 သော။ ဣမေနယာ၊ တို့သည်၎င်း။ ဧကေကသ္မိံ၊ သော။ နယော၊ ဤ။ တိဏ္ဍံ
 တိဏ္ဍံ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ဒွါဒသ၊ ကုန်
 သော။ ယမကာနိ၊ တို့သည်၎င်း။ ဧကေကသ္မိံ၊ သော။ ယမကေ၊ ဤ။ ဒွိန္ဒုဒ္ဓိန္ဒု၊
 ကုန်သော။ ပုစ္ဆာနိ၊ ဝသေန၊ ဖြင့်။ စတုဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါးသော။
 ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်၎င်း။ ဧကေကယ၊ သော။ ပုစ္ဆာယ၊ ဤ။ ဒွိန္ဒုဒ္ဓိန္ဒု၊ ကုန်သော။
 အတ္တာနိ၊ ဝသေန၊ ဖြင့်။ အဋ္ဌစတ္တာလိသ၊ လေးဆယ့်ရှစ်ပါးသော။ အတ္တာစ၊
 တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိယတ၊ ကုန်သကဲ့သို့။ အကုသလပဒံ၊ ကို။ နိဿာယပိ၊
 ဤလည်း။ ဟထေဝ၊ ထိုရှေးအတူသာလျှင်။ (ဟောန္တိ။) အဗျာကတပဒံ၊
 ကို။ နိဿာယပိ၊ ဤလည်း။ တထေဝ၊ သာလျှင်။ (ဟောန္တိ။) တိဏိ၊ ကုန်
 သော။ ပဒါနိပိ၊ တို့ကိုလည်း။ ဧကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ကတွာ၊ ဤ။
 နိဒ္ဒိဋ္ဌိညွန်ပြုအပ်သော။ နာမပဒံ၊ နာမပဒကို။ နိဿာယပိ၊ ဤလည်း။ တထေဝ၊
 ထိုအတူသာလျှင်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ ဤသို့။ ကုသလတ္တိကမာတိကာယ၊
 ကုသလတိက်မာတိကာ၏။ စတုသု၊ ကုန်သော။ ပဒေသု၊ တို့၌။ သဗ္ဗေပိ၊ ကုန်
 သော။ သောဠသ၊ ကုန်သော။ နယာ၊ တို့ကို၎င်း။ (ဝုတ္တာ၌စပ်။) အဋ္ဌစတ္တာ
 လိသ၊ သော။ ယမကာနိ၊ တို့ကို၎င်း။ ဆန္ဒဝုတိ၊ ကိုးဆယ့်ခြောက်ပါးသော။
 ပုစ္ဆာ၊ တို့ကို၎င်း။ ဒွေနဝုတိသတိ၊ တရားကိုးဆယ့်နှစ်ပါးသော။ အတ္တာစ၊
 တို့ကို၎င်း။ ဥဒ္ဒေသဝသေန၊ ဥဒ္ဒေသနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်
 ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ ဣတ္ထာဝတာ၊ ဤမျှအတိုင်း
 အရှည်ရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့်။ မူလဝါရောနာမ၊ မူလဝါရမည်သည်သည်။
 ဝါ၊ ကို။ ပဌမံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဥဒ္ဒိဋ္ဌိ၊ အကျဉ်းပြုအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။

တတော၊ ထိုမူလဝါရမှ၊ ပရိ၊ နောက်၌။ ယေကေစိ၊ ပေ။ ကုသလဟေတုတိ
 အာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ တဿေဝမူလဝါရဿ၊ ထိုမူလဝါရ၏ပင်။
 ဝေဝစနဝသေန၊ ဝေဝစပ်ပရိယာယ်၏ အစွမ်းဖြင့်။ နဝ၊ ကုန်သော။ ဝါရာ၊
 ဝါရတို့ကို။ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ မူလဝါရော၊ မူလဝါရ၎င်း။ ပေ။ သမုဒယ
 ဝါရော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗေပိ၊ ကုန်သော။ ဒသ၊ ကုန်သော။ ဝါရာ၊ တို့
 သည်။ (ဟောန္တိ။) တတ္ထ၊ ထိုဝါရတို့တွင်။ မူလဝါရော၊ မူလဝါရ၌။ အာဂတ

ပရိစ္ဆေဒနေဝ၊ လာသော အပိုင်းအခြားအားဖြင့်ပင်။ သေသေသုပိ၊ မူလ
 ဝါရမှကြွင်းသော ဝါရတို့၌လည်း။ နယာဒယော၊ နယအစရှိသည်တို့ကို။
 ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗေသုပိ၊ ကုန်သော။ ဒသသ္မာဝါရေသု၊
 တို့၌။ သဋ္ဌိသတနယာ၊ တရားခြောက်ဆယ်သော နယတို့ကို၎င်း။ အသိတိ
 အဓိကာနိ၊ ရှစ်ဆယ်အလွန်ရှိကုန်သော။ စတ္တာရိယံမကသတာနိ၊ လေးရာ
 သော ယမကတို့ကို၎င်း။ သဋ္ဌိအဓိကာနိ၊ ခြောက်ဆယ်အလွန်ရှိကုန်သော။
 နဝပုစ္ဆာသတာနိ၊ ကိုးရာသော ပုစ္ဆာတို့ကို၎င်း။ ဝိသာဓိကာနိ၊ နှစ်ဆယ်
 အလွန်ရှိကုန်သော။ ကေုနဝိသတိအတ္ထသတာနိစ၊ တထောင့်ကိုးရာသော
 အတ္ထတို့ကို၎င်း။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗျာနိ၊ ကုန်၏။ ဝေံ၊ သို့။
 တာဝ၊ နိဋ္ဌေသဝါရမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဋ္ဌိဋ္ဌေ၊ သော။) ဥဒ္ဓေသဝါရေ၊ ၌။
 နယာသ၊ က။ ပေ။ ဝေသန၊ ဖြင့်။ ပါဠိဝဝတ္ထာနမေဝ၊ ကိုသာ။ ဝေဒိတဗျာ၊ ၏။

မူလံ ဟေတုနိဒါနဉ္စာတိ၊ အစရှိသော။ ဂါထာ၊ ဂါထာသည်။ ဒသန္တမ္ပိ၊
 ဆယ်ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါရာနာ၊ တို့၏။ ဥဒ္ဓါ၊ နဂါထာနာမ၊ ဥဒ္ဓါ၊ နိး
 ဂါထာမည်၏။ ဝါ၊ အကျဉ်းချုပ်ဂါထာမည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓါ၊ နိးဂါထာ၌။
 မူလာဒိနိ၊ မူလအစရှိကုန်သော။ သဗ္ဗာနိပိ၊ အလုံးစုံသောပုဒ်တို့သည်လည်း။
 ကာရဏဝေဝစနာနေဝ၊ ကာရဏသဒ္ဓါ၏ ဝေဝုစံပရိယာယ်ပုဒ်တို့သာတည်း။
 ဟိ၊ မုနံ။ (တနည်း) ဟိ၊ ချဲ့။ ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်။ ပတိဋ္ဌာနတ္ထေန၊
 တည်ရာ၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ မူလံ၊ မူလမည်၏။ [မူလသဒ္ဓါ
 ပတိဋ္ဌာန အနက်ဟော။] အတ္တနော၊ မိမိ၏။ ဖလနိပ္ပါဒနတ္ထံ၊ အကျိုးကို
 ပြီးစေခြင်း အကျိုးငှာ။ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့
 မိမိအကျိုးပြီးစီးသိုရန် ဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေတု၊ ဟေတု
 မည်၏။ [ဟိဓာတ်+တုပစ္စည်း။ အခြားနေရာ၌ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ
 ဘေသာတိ ဟေတု-ဟု ပြု၏။] ဟန္တ၊ ရော့။ နံ၊ ထိုအကျိုးကို။ ဂဏထ၊
 ယူကုန်လော။ ဣတိ၊ သို့။ ဒသေန္တံဝိယ၊ ညွှန်ပြသကဲ့သို့။ အတ္တနော၊ မိမိ၏။
 ဖလံ၊ အကျိုးကို။ နိဒေတိ၊ အပ်နှင်းတတ်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ မိမိအကျိုးကို
 အပ်နှင်းတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ နိဒါနံ၊ နိဒါနမည်၏။ တေသ္မာ၊
 ဤအကြောင်းမှ။ ဖလံ၊ သည်။ သမ္ဘောတိ၊ ကောင်းစွာဖြစ်၏။ ဣတိ၊

ထိုသို့ အကျိုး၏ ကောင်းစွာဖြစ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမ္ဘဝေါ၊ သမ္ဘဝ မည်၏။ (တေသ္မာ၊ မှ။ ဖလံ၊ သည်။) ပဘဝတံ၊ စ၍ဖြစ်၏။ ဣတံ၊ ထိုသို့ အကျိုး၏စ၍ ဖြစ်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဘဝေါ၊ ပဘဝမည်၏။ ဧတ္ထ၊ ဤ အကြောင်းအပေါ်၌။ ဖလံ၊ သည်။ သမုဋ္ဌာတိ၊ ကောင်းစွာဖြစ်၏။ ဝါ၊ ပေါ်ထွက်၏။ (ဣတံ၊ ထိုသို့အကျိုး၏ ပေါ်ထွက်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမုဋ္ဌာနံ၊ သမုဋ္ဌာနမည်၏။) ဝါ၊ တနည်း။ ဧတေန၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ (ဖလံ၊ သည်။) သမုဋ္ဌာတိ၊ ။ ဝါ၊ ။ ။ ဣတံ၊ ထိုသို့ အကျိုး၏ ကောင်းစွာ ဖြစ်ခြင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမုဋ္ဌာနံ၊ မည်၏။ အတ္တနော၊ ။ ဖလံ၊ ကို။ အာဟာရဟိ၊ သောင်တတ်၏။ ဣတံ၊ ထိုသို့ မိမိ၏အကျိုးကို ဆောင်တတ် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အာဟာရော၊ အာဟာရမည်၏။ အပ္ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗေန၊ မပယ်မြစ်အပ်သော။ အတ္တနော၊ ။ ဖလေန၊ သည်။ အာလမ္ဗိယတိ၊ ဆွဲမိအပ်၏။ ဣတံ၊ ထိုသို့ မိမိ၏ အကျိုးသည် ဆွဲမိအပ်သည် အဖြစ်ကြောင့်။ အာလမ္ဗနံ၊ န မည်၏။ ဧတံ၊ ဤအကြောင်းကို။ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍။ အပ္ပဋိက္ခိပိတော၊ မပယ်မြစ်မူ၍။ ဖလံ၊ သည်။ ဧတိ-ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတံ၊ ထိုသို့ အကျိုးတရား၏ ဖြစ်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပစ္စယော၊ ယ မည်၏။ တေသ္မာ၊ ဤအကြောင်းမှ။ ဖလံ၊ သည်။ သမုဒေတိ၊ ကောင်းစွာ ပေါ်ထွက် ။ ။ ဣတံ၊ ထိုသို့ အကျိုး၏ ကောင်းစွာ ပေါ်ထွက်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သမုဒယော၊ ယမည်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ ဧတေသံ ပဒါနံ၊ ဤ မူလံအစရှိသောပုဒ်တို့ ။ ။ ဝစနတ္ထော၊ ဝစနတ္တကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ။ ။

ဥဒ္ဓေသဝါရဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။

နိဒ္ဒေသဝါရ အဖွင့်

၅၀။ ဣဒါနိ၊ ဥဒ္ဓေသဝါရကို အားထုတ်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ယေကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ နည်းဖြင့်။ နိဒ္ဓေသဝါရော၊ နိဒ္ဓေသဝါရကို။ (ဘဂဝတာ၊ သည်။) (တနည်း) ဓမ္မသေနာ ပတိနာ၊ တရားစစ်သူကြီး ဖြစ်တော်မူသော အရှင် သာရိပုတြာသည်။) အာရဒ္ဓေါ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုနိဒ္ဓေသဝါရ၌။ ယေကေစိတံ၊

ယေကေစိ ဟူသော သဒ္ဓါသည်။ အနဝသေသဝစနံ၊ အကြွင်းမရှိ ဟူသော အနက်ကို ဟောသော သဒ္ဓါတည်း။ ကုသလာဓမ္မာတိ၊ ကား။ ကုသလတ္တိ ကဿ၊၏။ ပဒဘာဇနေ၊ ပဒဘာဇနိဉ္စ။ ဝုတ္တလက္ခဏာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီး သော လက္ခဏာရှိကုန်သော။ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကာ၊ အပြစ်မရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ ကောင်းသော ဣဋ္ဌအကျိုးရှိကုန်သော။ ကုသလသဘာဝါ၊ ကုသိုလ်ဟူသော သဘောတရားတို့သည်။ (သန္တိ။) သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလာတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ သဗ္ဗေယေဝ၊ အလုံးစုံသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊ ထိုကုသိုလ် တရားတို့သည်။ ကုသလမူလာ၊ ကုသိုလ်မူလမည်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ။) ကိံ၊ ဖြစ်ကုန်သလော။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆတိ၊ ၏။

တိဏေဝကုသလမူလာနီတိ၊ ကား။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ တေ၊ ထိုကုသိုလ် တရားတို့သည်။ ကုသလမူလာ၊ မည်ကုန်သည်။ န၊ မဟုတ်ကုန်။ ပန၊ အန္တယကား။ အလောဘာဒီနိ၊ အစရှိကုန်သော။ တိဏိဇေ၊ သုံးပါးသော တရားတို့သည်သာ။ ကုသလမူလာနိ၊ ကုသိုလ်မူလမည်ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ-အတ္ထော၊ နက်။ အဝစေသာကုသလာဓမ္မာ န ကုသလမူလာတိ၊ ကား။ အဝသေသာ၊ ကုသိုလ်မူလ သုံးပါးမှ ကြွင်းကုန်သော။ ဖဿာဒယော၊ ကုန်သော။ ကုသလာဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ကုသလမူလာနိ နာမ၊ တို့မည်သည်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။

အထဝါ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ အဝသေသာ၊ ကုန်သော။ ဖဿာ ဒယော-အစရှိသော တရားတို့သည်။ ကုသလာဓမ္မာယေဝ နာမ၊ ကုသိုလ် တရားတို့သာ မည်၏။ ကုသလမူလာနိ၊ တို့မည်သည်။ န၊ မဟုတ်ကုန်။ ဣတိပိ အတ္ထော၊ ဤအနက်သည်လည်း။ (ဟောတိ။) [ပဌမ နည်းအလို “အဝသေသာ၊ ကုန်သော။ ကုသလာဓမ္မာ၊ တို့သည်။ န ကုသလမူလာ၊ ကုသိုလ်မူလမမည်ကုန်” ဟု တဝါကျတည်းသာပေး။ ဒုတိယ နည်းအလို အဝသေသာ၊ ကုသလမူသုံးခုမှ ကြွင်းသော ဖဿအစရှိသော တရားတို့သည်။ ကုသလာဓမ္မာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့သာ မည်၏။ န ကုသလမူလာ၊ ကုသိုလ်မူလ မမည်ကုန်။ ဤသို့ နှစ်ဝါကျခွဲ၍ အနက်ပေးပါ။]

ယေဝါပန ကုသလမူလာတိ၊ ကား။ ပဌမပုစ္ဆာယ၊ ပဌမပုစ္ဆာ၌။ (ယေကေစိ ကုသလာဓမ္မာ သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလာဟူသော ပဌမပုစ္ဆာ၌။)

ဒုတိယပဒေန၊ ဒုတိယပုဒ်ဖြင့်။ (သဗ္ဗေတေ ကုသလမူလာဟူသော ဒုတိယပုဒ်
 ဖြင့်။) ကုသလမူလာတိ၊ ကုသလမူလတို့ဟူ၍။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။
 အလောဘာဒယော၊ အလောဘအစရှိကုန်သော။ ငယဝါပန၊ အကြင်တရား
 တို့ကိုပူလည်း။ ဂဟိတာယူတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ သဗ္ဗေ တေ ဝဗ္ဗာ ကုသလာတိ၊
 ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ တယောပိ၊ ကုန်သော။ တေ ဓမ္မာ၊
 လိုအလောဘအစရှိသော တရားတို့သည်။ ကုသလာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ)
 ကိ၊ လော။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆတိ၊ မေးတော်ပူ၏။ အာပန္နာတိ၊ ဟူသောစကား
 ကို။ (အာဟာဠစပ်။) သဗ္ဗသမ္ပိ၊ ကုန်သော။ ကုသလမူလာနံ၊ ကုသိုလ်မူလ
 တို့၏။ ကုသလဘာဝံ၊ ကုသိုလ်တို့၏အဖြစ်ကို။ သမ္ပုဇ္ဈန္တော၊ ဝန်ခံလိုသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ အာဟ၊ မိန့်တော်မူပြီ။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ တာဝ၊
 မူလ မူလနယ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ၊ သော။) မူလနယော၊ မူလ
 နယ၌။ မူလယမကဿ၊ ၏။ အတ္ထော၊ တည်း။ ဣမိနာဥပါယေန၊ ဤကပ်၍
 သိကြောင်းနည်းဖြင့်။ သဗ္ဗပုစ္ဆာသု၊ အလုံးစုံသော ပုစ္ဆာတို့၌။ ဝိသဇ္ဇနနယော၊
 ဖြေဆိုကြောင်းနည်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ယတ္ထ၊ အကြင်ယမက
 ၌။ ယံဝိသေသမတ္ထံ၊ အကြင် အနည်းငယ်သော အထူးသည်။ (မတ္တသဒ္ဓါ
 အပ္ပအနက်ဟော။) အတ္ထိ၊ ၏။ တဒေဝ၊ ထိုအနည်းငယ်သော အထူးကိုသာ။
 ဝဏ္ဏယိသာမ၊ ဖွင့်ကုန်တော့အံ့။

၅။ တာဝ၊ အညမညယမကမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ၊ သော။) ဧကမူလ
 ယမကော၊ ဧကမူလယမက၌။ သဗ္ဗေတေ ကုသလမူလေန ဧကမူလာတိ၊ ဟူသော
 ပါဠိ၌။ ဂဏနဋ္ဌေန၊ တခုဟူသော အငရအတွက် အနက်အားဖြင့်။ ဧကမူလတံ၊
 ဧကမူလ၏ အဖြစ်ကို။ အဂ္ဂဟေတု၊ မယူမူ၍။ သမာနဋ္ဌေန၊ အတူဟူသော
 အနက်အားဖြင့်။ (ဧကမူလတာ၊ ဧကမူလ၏အဖြစ်ကို။) ဂဟေတဗ္ဗာ၊ ယူထိုက်
 ၏။ (“တူသောမူလ” ဟု ဧကအတွက် သမာနအနက်ယူပါ ဟူလို။) ဟိ၊
 ထင်ရှားအောင်ပြဦးအံ့။ ဣ၊ ဤဧကမူလယမက၌။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ်
 ကား။ အတ္ထော၊ တည်း။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ တေ၊ ထိုကုသိုလ်တရားတို့သည်။

ကုသလမူလေန၊ ကုသိုလ်ဟူသော မူလအားဖြင့်။ သမာနမူလာ^၁၊ တူသော မူလရှိကုန်သလော။ ယံ၊ အကြင် အလောဘ အစရှိသော တရားသည်။ ဖဿသံ၊ ဖဿ၏။ မူလံ၊ မူလတည်း။ တဒေဝ၊ ထိုအလောဘ အစရှိသော တရားသည်ပင်။ ဝေဒနာဒိနံ၊ ဝေဒနာ အစရှိသော တရားတို့၏။ (မူလံ၊ မူလလော။) ဣတိ (အယံ)၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ (အတ္ထော၊ တည်း။) အထ၊ မေးပြီးထု ထိုအခါ၌။ နေသံ၊ ထိုအလုံးစုံသော ကုသိုလ်တရားတို့၏။ တထာဘာဝံ၊ ထိုကုသိုလ်မူလအားဖြင့် တူသောမူလရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ သမုဒ္ဓိစ္ဆန္တော၊ ကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။

ကုသလသမုဋ္ဌာနန္တိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ ကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာနဂ္ဂပံ၊ ကုသိုလ်စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိသောရုပ်ကို။ ဒဿိတံ၊ ပြတော်မူအပ် ပြီ၊ ဧကမူလန္တိ၊ ကား။ အလောဘာဒိနာ၊ အလောဘအစရှိသော။ ကုသလ မူလေန၊ မူလအားဖြင့်။ သမာနမူလံ၊ တူသောမူလရှိ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဖဿဒိနံ၊ ဖဿအစရှိသည်တို့၏။ အလောဘာဒယော၊ အလောဘအစရှိသော ကုသိုလ် မူလတို့သည်။ ဟေတုပစ္စယတ္တာ၊ ဟေတုပစ္စည်းတို့၏အဖြစ်ကြောင့်။ မူလံ၊ မူလ သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ တံသမုဋ္ဌာနဂ္ဂပဿာပိ၊ ထိုဖဿ အစရှိသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်၏လည်း။ (မူလံ၊ သည်။ ဟောတိ။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ဧကမူလဖြစ်ပါသော်လည်း။ ကုသလလက္ခဏာဘာဝေန၊ ကုသိုလ် လက္ခဏာ၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ (အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာ၏ မရှိခြင်း ကြောင့်။) တံ၊ ထိုကုသလစိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်သည်။ န ကုသလံ၊ ကုသိုလ် မမည်။

၁။ သဗ္ဗေ သဟနမူလာ။ ။ ယေခံကမိ ကုသလာဓမ္မာ အရဖြစ်သော ထိုကုသိုလ်တရားတို့သည် အလောဘအစရှိသော ကုသိုလ်မူလအားဖြင့် တူသော မူလရှိကြကုန်သလောဟု မေးသည်။ ထို့ကြောင့် ကုသလမူလေနကို ပါဠိတော် ဝယ် ကေ၌ စပ်၍ ဤ အဋ္ဌကထာဝယ် သမာနန္တံ စပ်ရသော အဘိန္ဒဝိသေသန ဟု မှတ်ပါ။ နှင့်-ဟု သဟာဒိယောဂ အနက်မပေးရ။ ကုသိုလ်အချင်းချင်းသာ “ဖဿသည် ဝေဒနာနှင့် + တူ၏” စသည်ဖြင့် သဟာဒိယောဂအနက် သုံးစွဲရ သည်။ ထိုအနက်ကား- ဤ၌ မလိုပါ။

၅၂။ အညမညယမကော၊ အညမညမူလယမကဉ္စ။ ယေကေစိကုသလာတိ၊ ဟူ၍။ အပုစ္ဆိတွာ၊ ပေးတော်မမူဘဲ။ ယေကေစိကုသလမူလေန ကေမူလာတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆာ၊ ကို။ ကတာ၊ ပြီ။ ကသွာ၊ နည်း။ ဣမိနာပိ ဗျဉ္ဇနေန၊ ဤယေ ကေစိ ကုသလမူလေန ကေမူလာ ဟူသော ဘဒ္ဒါဖြင့်လည်း။ တဿေဝတ္တဏှ၊ ထိုဒယကေစိကုသလာ ဟူသော သဒ္ဒါ၏အနက်၏ပင်။ သမ္ဘဝတေး၊ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်တည်း။ [ဤသို့ အဋ္ဌကထာဆိုသည်ကို ဋီကာမနှစ်သက်။ “ယေ ကေစိ ကုသလမူလေန ကေမူလာ” အရ ကုသိုလ်စိတ် ကေဝိသနှင့် စိတ္တဇရုပ်ပါ ရသည်ကို ပြလိုပုံမည်။] ကုသလမူလာနိတိ ဣဒံ၊ ကုသလမူလာနိ ဟူသော ဤပုဒ်သည်။ ပုရိမဿ၊ ရှေးဖြစ်သော မူလာနိယာနိ ဟူသောပုဒ်၏။ ဝိသေသနံ၊ ဝိသေသနတည်း။ ဟိ၊ မှန်၏။ မူလာနိယာနိကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ဆက်။ တာနိ၊ ထိုအတူတကွ ဖြစ်ကြသော မူလတို့သည်။ ကုသလမူလာနိပိ၊ ကုသိုလ်မူလတို့သည်လည်း။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ အကုသလအဗျာကတမူလာနိပိ၊ အကုသိုလ်မူလ အဗျာကတမူလတို့သည်လည်း။ (ဟောန္တိ။) ဣဒါဤအညမညမူလယမကဉ္စ။ ကုသလမူလာနိ၊ ကုသိုလ်မူလတို့တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣဒါဤကုသလမူလာနိပုဒ်ကို။ ဝိသေသ ဒဿနတ္ထိ၊ အကုသိုလ်မူလအဗျာကတမူလတို့မှအထူးကိုပြခြင်းအကျိုးငှါ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ အညမညမူလာနိစာတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ အညမညံ၊ အချင်းချင်း။ ဟေတုပစ္စယေန၊ ဟေတုပစ္စယသတ္တိဖြင့်။ ပစ္စယာ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။

တဿေဝ^၁၊ ထိုအညမညမူလယမက၏ပင်။ ပဋိလောမပုစ္ဆာယ၊ ဤ။ သဗ္ဗေ ဘေ ဓမ္မာ ကုသလမူလေန ကေမူလာတိ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊ ဘဲ။ သဗ္ဗေ တေ

၁။ တဿေဝ၊ ပေးအကတွာ။ ။ ရှေးယမကတို့၌ ပဋိလောမပုစ္ဆာဝယ် အနုလောမပုစ္ဆာကို ပြောင်းပြန်ပြု၍ “ယေဝါ ပန ကုသလာမူလာ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ” စသည်ဖြင့် ပုစ္ဆာပြုသကဲ့သို့ ဤအညမညမူလယမကဉ္စလည်း အနုလောမပုစ္ဆာကို ပြောင်းပြန်ပြု၍ (ယေဝါ) ပန ကုသလမူလေန အညမညမူလာ) သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလေန ကေမူလာ” ဟု ပုစ္ဆာပြုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ မပြုဘဲ (ကသွာ) အဘယ်ကြောင့် “သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ” ဟု ပုစ္ဆာပြုတော်မူပါသနည်း။

ဓမ္မာ ကုသလာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ကသ္မာ၊ နည်း။ အတ္ထဝိသေသာဘာဝတော၊ အနက်အထူး၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကုသလမူလေန ကေမူလာတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆာယ၊ ကို။ ကတာယ၊ ပြုအပ်သော်။ မူလာနိ ယာနိ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ မူလာနိ ယာနိ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အစရှိသည်ဖြင့်။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော အနုလောမပုစ္ဆာ၏ ဝိသဇ္ဇန၌။ ဝုတ္တနယေနော၊ ဟောတော် မူအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ သည်။ ဘဝေယျ၊ ရာ၏။ ဝေဉ္ဇသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်လသော်။ (ဤသို့ အနုလောမပုစ္ဆာ အတိုင်း ဖြစ်လသော်) အတ္ထဝိသေသာဘာဝေါ၊ အနက်အထူး၏ မရှိခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ (ထိုသို့ အနက်အထူး၏ မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ (သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလမူလေန ကေမူလာ ဟူသော ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။) အကတွာ၊ ပြုတော်မမူဘဲ။ ဝေံ၊ ဤသို့ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာဟူ၍။ ပုစ္ဆာ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတာ၊ အပ်ပြီ။ ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ဖြင့်။ မူလမူလနယာဒိသုပိ၊ မူလမူလနယ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ အညမညမူလယမကော၊ ၌။ ပုစ္ဆာဝိသေသော၊ ပုစ္ဆာ၏ ထူးပုံကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၎င်း။

၅၃-၅၅။ မူလမူလနယေ၊ မူလမူလနယ၌။ သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလမူလာတိ၊ ဟူသောပါ၌ဖြင့်။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ တေ၊ ထိုကုသိုလ်တရားတို့သည်။ ကုသလမူလသင်္ခါတာ၊ ကုသိုလ်မူလဟု ဆိုအပ်ကုန်သော။ မူလာ၊ မူလာဘိလော။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆတိ၊ မေးတော်မူ၏။ ကေမူလမူလာတိ၊ ကား။ တေသံ၊ ဤတရားတို့၏။ သမာနဋ္ဌေန၊ အတူဟူသော အနက်အားဖြင့်။ (ကေံ၌စပ်။) ကေမေဝ၊ တူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ မူလံ၊ မူလဟူသော။ မူလံ၊ မူလသည်။ (အတ္ထိ၊ ရှိ၏။) ဣတိ၊ ထိုသို့တူသော မူလဟူသော မူလ

၁။ အတ္ထဝိသေသာဘာဝတော။ ။ အနုလောမပုစ္ဆာ၏ အဖြေဖြစ်သော “မူလာနိ ယာနိ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” စသော အဖြေအတိုင်းပင် ဖြေရမည်ဖြစ်၍ အနက် (အရကောက်) အထူးမရှိ။ အနက်ပထူးလျှင် အတ္ထယမက (အနက်အစုံ) မဖြစ်။ အနက်မစုံလျှင် ယမကလည်း မဖြစ်တော့-ဟူလို။ [“ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ” ၌ ဣတိသဒ္ဓါ အာဒိအနက်ဟော။]

ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (တေ၊ ထိုတရားတို့သည်။) ကေမူလမူလာ၊ ကေ
 မူလမူလတို့မည်၏။ [ရှေးနိဿယ၌ “ကေမေဝမူလံ+မူလံ” ဟုရှိ၏။ ကေမေဝ
 သည် ရှေးမူလံ၏ ဝိသေသန ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ အညမညမူလံ ၌လည်း
 အညမညမူလံ မူလံ-ဟု ၂-ပုဒ် ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ထို နိဿယ၌ရှိသော
 ပါဠိသာ ကောင်းသည်] အညမညမူလ မူလာတိ၊ ကား။ အညမညဿ၊
 အချင်းချင်း၏။ ဝါ၊ တပါးပါး၏။ မူလံ၊ သည်။ အညမညမူလံ၊ လမည်၏။
 ဝေတသံ၊ ဤတရားတို့၏။ အညမညမူလံ၊ အချင်းချင်း၏ မူလဟူသော။
 ဟေတုပစ္စယဋ္ဌေန၊ ဟေတုပစ္စည်းဟူသော အနက်အားဖြင့်။ မူလံ၊ သည်။
 (အတ္ထိ၊ ၏။) ဣတိ၊ ထိုသို့အချင်းချင်း၏ မူလဟူသော မူလရှိကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ (တေ၊ ထိုတရားတို့သည်။) အညမညမူလမူလာ၊ လတို့
 မည်၏။

၅၆။ မူလကနယော၌။ ကုသလမူလကာတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဧတေသံ၊
 ဤတရားတို့၏။ ဟေတုပစ္စယဋ္ဌေန၊ ဟေတုပစ္စည်းဟူသော အနက်သဘော
 အားဖြင့်။ ကုသလံ၊ ကုသိုလ်ဟူသော။ မူလံ၊ သည်။ (အတ္ထိ။) ဣတိ၊ ထိုသို့
 ကုသိုလ်ဟူသော မူလရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (တေ၊ ထိုတရားတို့သည်။)
 ကုသလမူလကာ၊ ကတို့မည်၏။

၅၇-၆၁။ မူလမူလကနယော၌။ ကုသလမူလမူလကာတိ၊ ဟူသည်ကား။
 ကုသလာနံ၊ တို့၏။ မူလံ၊ တည်း။ ကုသလမူလံ၊ ကုသိုလ်တို့၏မူလ။ ဧကေသံ၊
 ဤတရားတို့၏။ ဟေတုပစ္စယဋ္ဌေနော၊ ဟေတုပစ္စည်းဟူသော အနက်သဘော
 အားဖြင့်ပင်။ ကုသလမူလံ၊ ကုသိုလ်တို့၏မူလဟူသော။ မူလံ၊ သည်။ (အတ္ထိ။)
 ဣတိ၊ ထိုသို့ကုသိုလ်တို့၏မူလဟူသော မူလရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (တေ၊
 ထိုတရားတို့သည်။) ကုသလမူလမူလကာ၊ ကတို့မည်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။
 အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ တာဝ၊ အကုသလပဒမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိန္ဒ၊
 သော။) ကုသလပဒံ၊ ကို။ နိဿယာရ်၊ နယယမကပုစ္ဆာသု၊ နယ၊ ယမက၊
 ပုစ္ဆာတို့၌။ ဝိသေသတ္ထော၊ တူးသောဘနက်တည်း။

၆၂-၇၃။ အကုသလပဒါဒိသုပိ၊ အကုသလပဒအစရှိသည်တို့၌လည်း။
 ဧသေဝနယော၊ တည်း။ ပန၊ အထူးကား။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတုံကား။

ဝိသေသော၊ အထူးတည်း။ အဟေတုကံ အကုသလန္တိ၊ ဟူသော စကားကို။
ဝိဝိကိစ္ဆာယဒေဝ၊ ဝိဝိကိစ္ဆာနှင့်၎င်း။ ဥဒ္ဓေစ္စနုစ၊ ဥဒ္ဓစ္စနှင့်၎င်း။ သပ္ပယုတ္တံ၊
သပ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ မောဟံကို။ သဒ္ဓာယ၊ ဤ။ (ဇာဂတော) ဝုတ္တံ။

၇၄-၇၅။ အဟေတုကံ အဗျာကတန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ အဋ္ဌာရဿ၊
ကုန်သော။ စိတ္တပ္ပါဒါ၊ စိတ္တပ္ပါဒ်တို့၎င်း။ ဂ္ဂုပံ၊ ရုပ်၎င်း။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ နိဗ္ဗာန်
၎င်းတည်း။ [ဂ္ဂုပံ အရ၌ စိတ္တဇရုပ်၊ ပဋိသန္ဓေကမ္မဇရုပ်၊ ဗာဟိရရုပ်၊
အာဟာရဇရုပ်၊ ဥတုဇရုပ်၊ အာသညသတ်ကမ္မဇရုပ်၊ ပဝတ္တိကမ္မဇရုပ် အားလုံး
ပါဝင်သည်။ အဗျာကတမူလေန န ကေမူလံ၊ တူဝပဒ-ဟူသော ဤပါဠိ
၌ကား၊ သဟေတုကံ။ ပေ။ သပုဋ္ဌာနံ၊ သဟိတ် အဗျာကတစိတ္တပ္ပါဒ်ဟူသော
ဖြစ်ကြောင်းရှိသော။ ဂ္ဂုပံ၊ ရုပ်ကို။ ထပေတွာ၊ ၊ ဤ။ သေသံ၊ ကြွင်းသော
အဟိတ် စိတ္တပ္ပါဒ် ရုပ် နိဗ္ဗာန်ကို။ လဗ္ဗတိ၊ ရအပ်၏။ သဟေတုကံ။ ပေ။
သပုဋ္ဌာနံ၊ သော။ ဂ္ဂုပံ၊ ရုပ်သည်။ အဗျာကတမူလေန၊ နှင့်။ ကေမူလံ၊

၁။ ထပေတွာ ပန၊ ပေ၊ သေသံ။ ။ “အဟေတုကံ အဗျာကတံ” အရ၌
ကောက်ပြအပ်သော အဟိတ်စိတ္တပ္ပါဒ်ရုပ်နိဗ္ဗာန်တို့တွင် ရုပ်ထည်း၌ အဟေတုက
အဗျာကတသမုဋ္ဌာန်ရုပ် သဟေတုက အဗျာကတသမုဋ္ဌာန်ရုပ်-ဟု ၂-မျိုးရှိ၏။
ထိုတွင် သဟေတုကအဗျာကတ သမုဋ္ဌာန်ရုပ်သည် အဗျာကတမူလအားဖြင့်
ကေမူလဖြစ်သောကြောင့် ထိုရုပ်ကို ချွန်ထား၍ အဟိတ်စိတ္တပ္ပါဒ်၊ အဟေတုက
အဗျာကတသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်ကို “အဗျာကတမူလေန န ကေမူလံ” အရ၌
ရအပ်ရနိုင်၏။

၂။ သဟေတုကံ၊ ပေ၊ ကေမူလံ။ ။ သဟိတ်အဗျာကတ သပုဋ္ဌာန် ရုပ်သည်
အဗျာကတမူလအားဖြင့် ကေမူလဖြစ်၏။ သို့ပါလျက် “သဗ္ဗေ တေ အဗျာကတ
မူလေန ကေမူလာ” ဟူသော အနုလောမပုစ္ဆာဝယ် ထိုရုပ်ကို မယူနိုင်အောင်
“သဟေတုကံ အဗျာကတံ။ ပေ။ ကေမူလံ” ဟု ဖြေရပါသည်။ ဤသို့ မေးဘယ်
ရှိသောကြောင့် “တံ အဗျောဟာရိကံ ကဘ္ဘာ။ ပေ။ ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ” ဟု မိန့်သည်။
ထိုအဖြေ၌ သဟေတုကံ အဗျာကတံ-ဝယ် “သဟေတုကံ” ဟူသော ဝိသေသန
ဖြင့် အဟေတုက အမည်ရသော ရုပ်အဗျာကတကို ပယ်ပြီးဖြစ်သည်။

တူသောမူလရှိသည်။ ဟေတုတိ။ စ၊ ဆက်။ တံ၊ ထို သဟိတ် အဗျာကတ သမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို။ အဗျောဟာရိကံ၊ အဟေတုကဟူသော ဝေဝါဟာရမရှိသည် ကို။ ကတွာ၊ ဤ။ ကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ လဗ္ဘမာနကဝသေနေဝ၊ ရအပ်သော တရားတို့၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ တေ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ဤ ဝိသဇ္ဇန ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတံ။

၇၆-၉၇။ နာမာဓမ္မာတိ၊ ဟူသည်ကား။ နာမသင်္ခါတာ၊ နာမ်ဟု ဆို အပ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့တည်း။ တေ၊ ထိုနာမ်တရားတို့ဟူသည်။ အတ္တဇတော၊ အနက် တရားကိုယ်အားဖြင့်။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ အရူပိနော၊ နာမ်ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့၎င်း။ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ နိဗ္ဗာန်၎င်းတည်း။ နဝေ နဝမူလာနိတိ၊ ဟူသည်ကား။ ကုသလာ။ ပေ။ မူလဝသေန၊ ကုသိုလ်မူလ၊ အကုသိုလ်မူလ၊ အဗျာကတမူလတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ နဝ၊ ကုန်သော။ မူလာနိ၊ မူလတို့တည်း။ အဟေတုကံ၊ ပေ။ န ကေမူလန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ ဟေတုကံ၊ အဟိတ် ဖြစ်သော။ သဗ္ဗိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော။ အဋ္ဌာရသ၊ ပေ။ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ၊ တဆဲ့ရုတ်ပါးသောစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာ ဥဒ္ဓစ္စနှင့် သဗ္ဗယုတ်ဖြစ်သော မောဟ၊ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော။ နာမံ၊ သည်။ နာမမူလေန၊ နာမ်ဟုဆိုအပ်သော မူလအားဖြင့်။ န ကေမူလံ၊ တူသောမူလ မရှိ။ ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ သို့အလုံးစုံသော အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်စသော နာမ်တရား သည်။ တေန၊ ထိုနာမမူလနှင့်။ သဒ္ဓိ၊ တကွ။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ သဟေတုကံ နာမံ နာပမူလေနာတိပဒေပိ၊ ဟူသောပုဒ်၌လည်း။ သဟေတုကံ၊ သဟိတ် ဖြစ်သော။ နာမံ၊ သည်။ နာမမူလေန၊ အားဖြင့်။ (ကေမူလံ၊ တူသောမူလ

သဟိတ်စိတ္တုပရုပ်တရားသည် အဗျာကတမူလအားဖြင့် ကေမူလဖြစ်သော် လည်း အခြားသော ကေမူလအပြစ်ကိုရသော တရားတို့နှင့် အတူတကွမရနိုင် သောကြောင့် အဟေတုကဝေဝါဟာရ မရှိသည်ကိုပြု၍ ဤရုပ်ပေါသော ဝိသဇ္ဇနကို ပြုရပါသည်-ဟူလို။ [ကြွင်းသော အဓိပ္ပါယ်များကို ဋီကာနိဿယ၌ ကြည့်ပါ။]

ရှိ၏။) ဣတိ။ အတ္ထော၊ နက်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော နယ ယမက တို့၌။
သေသံ၊ ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းသည်။ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ၊ သာ။ ဣတိ၊
အပြီးတည်း။ မူလဝါရဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ (နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီးပြီ။)

၉၈-၉၉။ ဟေတုဝါရာဒိသုပိ၊ ဟေတုဝါရအစရှိသောဝါရတို့၌လည်း။
ဣဒိနာဝ ဥပါယေန၊ ပုံစံကပ်၍ သိမှတ်ကြောင်းဖြစ်သော ဤနည်းဖြင့်သာ။
အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ မူလံ ဟေတုနိဒါနဉ္စာတိဂါထာ၊ အစရှိသော
ဂါထာကို။ ယထာနိဒ္ဓိဋ္ဌာနံ၊ အကြင်... အကျယ် ပြအပ်ပြီး ကုန်သော။
ဒသန္နမ္ပိလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါရာနံ၊ တို့ကို။ ပုန၊ တဖန်။ ဥဒ္ဓါနဝသေနေဝ၊
အထက်အထက် စောင့်ရှောက်တတ်သော ခေါင်းစဉ်၏ အဖြစ်ဖြင့်သာလျှင်။
(သင်္ဂီတိကာရေဟိ၊ တို့သည်။) ဝုတ္တာ၊ မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ မူလယမကဝဏ္ဏနာ၊
သည်။ (နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။) [ဥဒ္ဓံ+ဒါတိ ရက္ခတီတိ ဥဒ္ဓါနံ။]

၂-ခန္ဓယမကော

၁-ပဏ္ဍိတဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်

၁။ ဣဒါနိ၊ မူလယမကကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ မူလယမကော၌။ ဒေသိတေယေဝ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာဒိ-
 ၀ခမ္မ၊ ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကို။ ခန္ဓဝသေန၊ ခန္ဓာတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။
 ဝါ၊ ခန္ဓာတို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ သင်္ဂဏိတော၊ သိမ်းယူ၍။ မူလယမကောနန္တရံ၊
 မူလယမက၏ အခြားမဲ့၌။ ဒေသိတဿ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ခန္ဓ-
 ယမကဿ၊ နှစ်။ ဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်တော့လတ်။ တတ္ထ၊
 ထိုခန္ဓယမက၌။ တာဝ၊ အကျယ်မပြမီ ရှေးဦးစွာ။ ပါဠိဝတ္ထာနံ၊
 ပါဠိတော်၏ အသီးအသီးပိုင်းခြား၍ တည်ပုံကို။ ဝါ၊ ပါဠိအပိုင်းအခြား
 ကို။ ဝေ၊ ဤဆိုအပ်လတ်သောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗိ၊ ဟိ၊ ချဲ့။ ဣမသ္မိံ
 ခန္ဓယမကော ၌။ ပဏ္ဍိတိဝါရော၊ ၎င်း။ ပဝတ္ထိဝါရော၊ ၎င်း။ ပရိညာဝါရော၊
 ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။ မဟာဝါရော၊ ဝါရကြီးတို့
 သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တေသု၊ ထိုဝါရကြီးတို့တွင်။ ပဏ္ဍိတိဝါရော၊ ကို။
 ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ နာမာဘိဓာနသောစနဝသေနော၊ နာမည်ဟောသဒ္ဓါတို့ကို
 သုတ်သင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ ဂဟိတတ္တာ၊ ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ ပဏ္ဍိတိဝါရေတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ၊ နာမည်ပညတ်ကိုသုတ်သင်သော ဝါရ
 ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၎င်း။

ပဝတ္ထိဝါရော၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ တေန၊ ထိုပဏ္ဍိတိဝါရဖြင့်။ သောဓိတ
 နာမာဘိဓာနာနံ၊ သုတ်သင်အပ်ပြီးသော နာမည်ဟောသဒ္ဓါ ရှိကုန်သော။
 ဝန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပါဒနိရောဓဝသေန၊ ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။
 ဝါ၊ ဖြစ်ခြင်းချုပ်ခြင်းနှင့် စပ်သဖြင့်။ ပဝတ္ထိံ၊ ဖြစ်ပုံကို။ သောယေမာနော၊
 သုတ်သင်လျက်။ ဂတော၊ ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပဝတ္ထိဝါရေတိ၊ ဟူ၍။
 ဝါ၊ ခန္ဓာတို့၏ ဥပ္ပါဒနိရောဓအားဖြင့် ဖြစ်ပုံကို သုတ်သင်သော ဝါရ ဟူ၍။
 ဝုစ္စတိ၊ ၎င်း။ ပရိညာဝါရော၊ ကို။ ဝါ၊ သည်။ ဣမိနာနုက္ကမေန၊ ဤအစဉ်
 အားဖြင့်။ ပဝတ္ထာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့ကို။ သင်္ခေပေနော၊ အကျဉ်း
 အားဖြင့်သာလျှင်။ တိဿော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ပရိညာ၊ ပိုင်းခြား

၍ သိခြင်းတို့ကို။ ဒီပယမာနော၊လျက်။ ဝတော၊ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ကြောင့်။ ပရိညာဝါရောတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ၊ ပရိညာတို့ကိုပြသောဝါရဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊၏။

တတ္ထ၊ ထိုဝါရတို့တွင်။ ပဏ္ဍတ္တိဝါရော၊ သည်။ ဝါ၊ကို။ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသဝသေန၊ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒိဟိ၊ ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ ဝဝတ္ထိတော၊ အသီးအသီးပိုင်းခြား၍ တည်ပြီ။ ဝါ၊ အသီးအသီး ပိုင်းခြား၍ တည်စေအပ်ပြီ။ (ကာရိတ်အကြေကြံ။) ဣတရေသု၊ပဏ္ဍတ္တိဝါရမှ တပါးသော ပဝတ္တိဝါရ ပရိညာဝါရတို့၌။ ဝိသု၊ သီးခြား။ ဥဒ္ဓေသဝါရော၊သည်။ နတ္ထိ၊မရှိ။ အာဒိတော၊ အစမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနဝသေန၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနတို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ဧကော၊ တပါးသော အဘို့အားဖြင့်။ (ဣတရေ၊ ပဏ္ဍတ္တိဝါရမှ တပါးသော ပဝတ္တိဝါရ ပရိညာဝါရတို့ကို။) ဝဝတ္ထိတော၊ အသီးသီး ပိုင်းခြား၍ တည်စေအပ်ကုန်ပြီ။

တတ္ထ၊ ထိုသုံးပါးသောဝါရတို့တွင်။ ပဉ္စကုဋ္ဌာတိပဒံ၊ ဟူသောပုဒ်ကို။ အာဒိ၊ ကတော၊ ၍။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ နန္ဓော န သင်္ခါရာတိပဒံ၊ ဟူသောပုဒ်သည်။ (အတ္ထိ။) တာဝံ၊ ထိုနန္ဓာနသင်္ခါရာပုဒ် တိုင်အောင်။ ပဏ္ဍတ္တိဝါရဿ၊ ၍။ ဥဒ္ဓေသဝါရောကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၍။ ပုစ္ဆာဝါရောတိပိ၊ ဟူသော ဤအမည်သည်လည်း။ တဿေဝ၊ ထိုဥဒ္ဓေသဝါရ၏ပင်။ နာမံ၊အမည်တည်း။ တတ္ထ၊ထိုဥဒ္ဓေသဝါရ၌။ ပဉ္စကုဋ္ဌာတိ၊ ဟူသော။ အယံ၊ ဤပါဠိသည်။ ယမကဝသေန၊ အစုံ၏အစွမ်းဖြင့်။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗာနံ၊ မေးအပ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊တို့၏။ ဥဒ္ဓေသော၊ညွှန်ပြကြောင်းစကားတည်း။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတိ၊ ဟူသောစကားသည်။ တေသညေဝ၊ ထိုခန္ဓာတို့၏ပင်။ ပတေဒတော၊ အပြားအားဖြင့်။ နာမဝဝတ္ထာနံ၊ အမည်ကို ပိုင်းခြားမှတ်သားကြောင်းစကားတည်း။ (ဣတိ၊သို့။ ပါဠိဝဝတ္ထာနံ၊ ကို။ ဝေံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၍။)

၂-၃။ ဣဒါနိ၊ပါဠိဝဝတ္ထာန်ကို ပြပြီးရာယခုအခါ၌။ (ပဏ္ဍတ္တိဝါရဿ၊ ၍။ ဥဒ္ဓေသဝါရော၊ ကို။ ဝေံ၊ ဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၍။) [ဣဒါနိ၏ စပ်ပုဒ် မရှိသောကြောင့် နောက်လာမည့်နိဂုံးကိုကြည့်၍ စပ်ပုဒ်တည့်သည်။]ဣမေသံ

ခန္ဓာနံ၊ ဤခန္ဓာတို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ပဒသောနေဝါရော၊
 ၎င်း။ ပဝသောနေမူလစက္ကဝါရော၊ ၎င်း။ သုဒ္ဓခန္ဓဝါရော၊ ၎င်း။ သုဒ္ဓခန္ဓ
 မူလစက္ကဝါရော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ နယဝါရာ၊
 နယဝါရတို့သည်။ ဝါ၊ နယတို့ကို ဆိုရာပါဠိ အကြိမ်တို့သည်။ ဟောန္တိ၊
 ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုနယဝါရတို့တွင်။ ရူပံရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓောရူပန္တိ အာဒိနာ၊
 အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ပဒမေဝ၊ ပုဒ်ကိုသာလျှင်။ သောဓေတွာ၊
 သုတ်သင်၍။ ဂတော၊ ဖြစ်သောဝါရသည်။ ပဒသောနေဝါရေနာမ၊
 ပဒသောနေဝါရမည်၏။ ဝါ၊ ပုဒ်တို့ကို သုတ်သင်ရာဝါရမည်၏။ သော၊
 ထိုပဒသောနေဝါရသည်။ အနုလောမပဋိလောမဝသေန၊ အနုလောမ ပဋိ
 လောမကိုနှင့် စပ်သဖြင့်။ ဒုဝိဓော၊ နှစ်ပါးအပြားရှိသည်။ ဟောတိ၊ ၏။
 တတ္ထ၊ ထိုအနုလောမပဋိလောမတို့တွင်။ အနုလောမဝါရေ၌။ ရူပံရူပက္ခန္ဓော
 ရူပက္ခန္ဓော ရူပန္တိ အာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊
 တို့သည်။ (ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။) ပဋိလောမဝါရေပိ၊ ဤလည်း။ နရူပံ နရူပက္ခန္ဓော၊
 နရူပက္ခန္ဓော န ရူပန္တိ အာဒိနိ၊ ကုန်သော။ ပဉ္စေဝ၊ ငါးပါးပင် ဖြစ်ကုန်သော။
 (ယမကာနိ ဟောန္တိ။) [အခြားအနက်ကို ကန့်စရာ မလိုသောကြောင့်
 ပဉ္စေဝ၌ ဝေကို သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏ အနက်ပေးရသည်။]

တတော၊ ထိုပဒသောနေဝါရမှ။ ပရ၊ နောက်၌။ ပဒသောနေဝါရေ၌။
 သောမိတာနံ၊ ကုန်သော။ ဟေသညေဝခန္ဓာနံ၊ တို့၏ပင်။ ရူပံ။ ပေ။ ဝေဒနာက္ခ-
 န္ဓောတိအာဒိနာအစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ဧကေကခန္ဓမူလကာနိ၊ တပါး

၁။ ဧကေကခန္ဓမူလကာနိ၊ ပေ၊ ဝက္ကာနိ။ ။ ခန္ဓာ ၁-ပါးကိုမူတည်၍ စက်
 ၄-ပါးဟူရာ၌ “ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော” သည် ယမက ၁-ပါး၊
 “ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ သညာက္ခန္ဓော၊ ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊
 ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ ဝိညာဏက္ခန္ဓော” ဤသို့ ရူပက္ခန္ဓာကိုမူတည်၍ ကြွင်းခန္ဓာ
 ၄-ပါးကို မူလသွတ်ပြီးမှ စက်တစက်သာ ဖြစ်သေး၏။ ထိုစက်တစက်၌ ရူပံ
 ရူပက္ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ဤသို့ စသောအားဖြင့် ယမက ၄-ပါး
 ရှိသည်။ ဤ ယမက ၄-ပါးကိုပင် စက်၏ အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်သောကြောင့်
 ဧကေသျှပုစာရအားဖြင့် “စက္ကာနိ” ဟု ခေါ်ထားသည်။ ဋီကာ။ ။ စတ္တာရိ
 စတ္တာရိ စက္ကာနိ ဗန္ဓိတွာတိတ္ထေ စက္ကာဝယဝဘာဝတော စက္ကာနိတိ ယမကာနိ

တပါးသော ခန္ဓာဟူသော မူလရှိကုန်သော။ စတ္တာရိစတ္တာရိ၊ လေးပါး
 လေးပါးကုန်သော။ စက္ကာနိ၊ စက်တို့ကို။ ဗန္ဓိတု၊ ရှိ။ ဂတော၊ ဖြစ်သော
 ဝါရသည်။ ပဒသောနေမူလကာနံ၊ ပဒသောနေမူလရှိကုန်သော။ စက္ကာနံ၊
 တို့၏။ အတ္ထိတာယ၊ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဒသောနေမူလစက္က
 ဝါရောနာမ၊ မည်၏။ ဝါ၊ ပဒသောနေမူလရှိသော စက်တို့ကို ဆိုရာ ဝါရ
 မည်၏။

သောပိ၊ ထိုပဒသောနေမူလစက္ကဝါရသည်လည်း။ အနုလောမ။ ပေ။
 ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထိုအနုလောမပဋိလောမံဟို့တွင်။ အနုလောမဝါရေ၊ ဌ။
 ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓောတိအာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ ဧကေက
 ခန္ဓမူလကာနိ၊ တပါးတပါးသော ခန္ဓာဟူသော မူလရှိကုန်သော။ စတ္တာရိ
 စတ္တာရိ၊ လေးပါး လေးပါးသော ယမကတို့ကို။ ကတု၊ ရှိ။ ဝိသတိ၊ သော။
 ယမကာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ပဋိလောမဝါရေပိ၊ ဌလည်း။ န ရူပံ န
 ရူပက္ခန္ဓော၊ န ခန္ဓာ နဝေဒနာက္ခန္ဓောတိ အာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ ဝိသတိ
 မေဝ၊ နှစ်ဆယ်ပင်ဖြစ်သော။ (ယမကာနိ၊ ဟောန္တိ။)

ဝုတ္တာနိ- ဧကေကခန္ဓမူလာနိ စတ္တာရိ စတ္တာရိ ယမကာနိ ဗန္ဓိတုတိ ဣမိနာ ဟိ
 တေ အတ္ထေန ဘဝိတဗ္ဗတိ၊ [ကေဒေသေပိ သမုဒါယဝေါဟာရေ ဒိသတိ
 (အစိတ်အနက်၌လည်း အပေါင်း၏အမည်ကို တွေ့မြင်အပ်၏။) ယသာပဋ္ဌော
 ဒဇော၊ သမုဒ္ဓေါ ဒိဋ္ဌောတိ (အဝတ်တနေရာ၌ မီးလောင်သည်ကို “ပဋ္ဌော
 ဒဇော- အဝတ်ကို မီးလောင်တယ်” ဟု ဆိုသကဲ့သို့၎င်း၊ မိမိမျက်စိဖြင့် မြင်အပ်
 သော သမုဒ္ဓရာတစိတ်ကို “သမုဒ္ဓေါ ဒိဋ္ဌော” ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့၎င်းတည်း။)
 အနု။]

၁။ စက္ကာနိ။ ။ “ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော” စသော
 ရူပက္ခန္ဓမူလက ပဌမ ယမက၌ “ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော” ကို မူလပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်
 ပုံတောင်း ချက်မနှင့်တူသည်-ဟု၎င်း၊ ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော စသည်၌ ခန္ဓာပုဒ်
 တို့ကို ငနမိ-ဘေးပတ်လည်က အကွပ်တကူနှင့်တူသည်-ဟု၎င်း၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊
 သညာက္ခန္ဓော၊ သင်္ခါရက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓော ၄-ပုဒ်တို့ကို အကန့် (ဒေါက်
 ဆန်) တို့နှင့် တူသည်ဟု၎င်း မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် ရူပက္ခန္ဓမူလက ယမက
 ၄-ပါးကို စက်တစက်ဟု ခေါ်ရသည်။

တတော၊ထိုပဒသောနေမူလစက္ကဝါရမှ။ ပရိနောက်၌။ ရူပံခန္ဓော ခန္ဓာ
 ရူပန္တိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ နည်းဖြင့်။ သုဒ္ဓန္ဓဝသေနေဝ၊ သက်
 သက်သော ခန္ဓာ၏အစွမ်းဖြင့်သာ။ ဂတော၊ ဖြစ်သောဝါရသည်။ သုဒ္ဓန္ဓ
 ဝါရော နာမ၊မည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသုဒ္ဓန္ဓဝါရ၌။ ခန္ဓာရူပန္တိအာဒိသု၊ အစရှိ
 သောပုဒ်တို့၌။ (အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော၌ စပ်။) ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့မည်၏။
 ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာမည်သလော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့မည်၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊
 ဝေဒနာက္ခန္ဓာမည်သလော။ ဣတိ၊သို့။ အတ္ထော၊ကို။ ဂဟေတဗ္ဗောယူထိုက်
 ၏။ကသ္မာ၊ကြောင့်။ (ဣတိအတ္ထော၊ဂဟေတဗ္ဗောနည်း။) နိဒ္ဓေသဝါရေ၊
 ၌။ဝေ၊သို့။ ဘာဝိတတ္ထာ၊အကျယ်ဝေဘန်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။
 (ဣတိအတ္ထော၊ဂဟေတဗ္ဗောထိုက်၏။) ဟိ၊ချဲ့။ တတ္ထ၊ထိုနိဒ္ဓေသဝါရ၌။ ရူပံ
 ခန္ဓောတိ အာမန္တာ။ခန္ဓာရူပက္ခန္ဓောတိ ရူပက္ခန္ဓော ခန္ဓောစေဝ ရူပက္ခန္ဓောစ၊
 အဝသေသာခန္ဓာ နရူပက္ခန္ဓောတိ၊ ရူပံခန္ဓောတိ။ ပေ။ နရူပက္ခန္ဓော၊
 ဟူ၍။ ဝေ၊သို့။ ခန္ဓာ ရူပန္တိအာဒိနံ၊ အစရှိသောပုဒ်တို့၏။ (ဥဒ္ဓေသတုန်းက
 ခန္ဓာ ရူပံ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏။)ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓောတိအာဒိနာ၊အစရှိသော။
 နယေန၊ဖြင့်။ ပဒံ၊ကို။ ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍။ အတ္ထော၊ကို။ ဝိဘတ္ထော၊
 ဝေဘန်တော်မူအပ်ပြီ။ စ၊ ဆက်။ တေနေဝ ကာရဏေန၊ ထိုအကြောင်း

မှတ်ချက်။ ။ “စက်”ဟု ဆိုသော်လည်း စက်ဘီးများကဲ့သို့ အဝိုင်းအား
 ဖြင့် ဆက်စပ်နေသည်မဟုတ်။ ရူပက္ခန္ဓာကို မူတည်လျှင် ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ထိုစက်
 ရပ်၏။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို မူတည်လျှင်လည်း ရူပက္ခန္ဓာကို အစော့မူလီသွတ်၍
 ဝိညာဏက္ခန္ဓာ၌ ထိုစက်ရပ်၏။ ထို့ကြောင့် စက်ဝိုင်း-ဟု မမှတ်ရ။ ရှေ့မူလပုဒ်
 ကို ပြန်၍မလှည့်သောကြောင့် “အဗဒ္ဓစက်”ဟု မှတ်ပါ။ န မဏ္ဍလဘာဝေန
 သမ္ပဇ္ဈနတော စက္ကဘာဝေါ ဝုတ္တော၊ ဋီကာ။]

၁။တေနေဝ စ ကာရဏေန။ ။ဤသုဒ္ဓန္ဓဝါရ၌ “ရူပံ ခန္ဓော၊ခန္ဓာ ရူပံ”ဟု
 ယမကတစုံပြုရာ၌ ရူပံ ခန္ဓောဝယ် သုဒ္ဓန္ဓောမျှကိုသာရ၏။ “ခန္ဓာ ရူပံ”၌ကား
 သုဒ္ဓန္ဓပမ္ပု၌ မတန်ရပ်ဘဲ ထိုရူပသည် ခန္ဓာ၏ဝိသေသနဖြစ်သော “အပဓာနရူပ”
 ဟု ပြုခတ်မှုခြင်းငှါ နိဒ္ဓေသ၌ “ရူပက္ခန္ဓော”ဟု ခန္ဓသဒ္ဓါနှင့်တကွ ယောဇနာ
 ၍ ဝေဘန်တော်မူသည်။ ထိုသို့ဝေဘန်တော်မူသဖြင့် ရူပသည် ပဓာနမဟုတ်။
 ခန္ဓသည်သာ “ပဓာန”ဟု သိရသည်။ ထို့ကြောင့် ဤဝါရကို “သုဒ္ဓန္ဓဝါရ”
 ခန္ဓာကိုချည်း အရကောက်ရသော ဝါရ”ဟု ဆိုရသည်။

ကြောင့်ပင်။ (ထိုသို့ ခန္ဓာရှုပ် အစရှိသောပုဒ်တို့၏ ခန္ဓာရှုပ်ကွနွောအစရှိသော နည်းဖြင့် ပုဒ်ကို ထုတ်ဆောင်၍ အနက်ကို ဝေဖန်တော်မူအပ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်ပင်။) သေ (သော)၊ ဤဝါရကို။ သုဒ္ဓခန္ဓဝါရောတိ၊ သုဒ္ဓခန္ဓ ဝါရဟူ၍။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ၊ ထိုသည်။) ဝုတ္တော။

ဟိ၊ မှန်။ ဝစနသောဓနေဝိယဝစနသော ဓနဝါရ၌ကဲ့သို့။ (ပဒသောဓန ဝါရ၌ကဲ့သို့။) ဣ၊ ဤသုဒ္ဓခန္ဓဝါရ၌။ ဝစနံ၊ သဒ္ဓါသည်။ နပမာဏံ၊ လိုရင်း ပမာဏမဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ယထာယထာ၊ အကြင်အကြင် အခြင်း အရာအားဖြင့်။ သုဒ္ဓခန္ဓာ၊ သက်သက်သော ခန္ဓာတို့ကို။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန် ၏။ တထာတထာ၊ ထိုသို့အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အတ္တောဝ၊ သည်သာ၊ ပမာဏံ၊ တည်း။ ပရတော၊ နောက်၌။ အာယတနယမကာဒိသု၊ အာယတန ယမိက်အစရှိသော ယမကတို့၌လည်း။ ဒေဝဝနယော၊ တည်း။ စ၊ ဆက်။ သောပိသုဒ္ဓခန္ဓဝါရော၊ သည်လည်း။ အနုလောမ ပဋိလောမဝသေန၊ အားဖြင့်၊ ဒုဝံစော၊ သည်။ ဟောတိ၊ တတ္ထ၊ ထိုအနုလောမ ပဋိလောမ နှစ်ပါးတို့တွင်။ အနုလောမဝါရော ၌။ ရှုပ် ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ ရှုပ်ပန္နိအာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။ ပည၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ပဋိလောမ ဝါရောပိ၊ ၌လည်း။ နရှုပ် နခန္ဓော၊ နခန္ဓာ နရှုပ်ပန္နိအာဒိနိ၊ ကုန်သော၊ ပညော၊ ငါးပါးပင်ဖြစ်ကုန်သော။ (ယမကာနိ ဟောန္တိ။)

တတော၊ ထိုသုဒ္ဓခန္ဓဝါရမှ။ ပရံ၊ နောက်၌။ တေသညေဝသုဒ္ဓခန္ဓာနံ၊ ထိုသက်သက်သော ခန္ဓာတို့၏ပင်။ ရှုပ် ခန္ဓော။ ခန္ဓာဝေဒနာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ဧကေကခန္ဓမူလကာနိ၊ တပါးတပါးသော ခန္ဓာဟူသော မူလရှိကုန်သော။ စတ္တာရိစတ္တာရိ၊ လေးပါး လေးပါးကုန် သော။ စက္ကာနိ၊ စက်တို့ကို။ ဗန္နိတုာ၍။ ဂတော၊ ဖြစ်သောဝါရသည်။ သုဒ္ဓခန္ဓမူလကာနံ၊ သက်သက်သော ခန္ဓာဟူသော မူလရှိကုန်သော။ စက္ကာနံ၊

ဋီကာ။ တေနေဝ စ ကာရဏေနာတိ သုဒ္ဓခန္ဓလာဘမတ္ထမေဝ ဂဟေတွာ (ရှုပ် ခန္ဓော-ဟု ယူ၍။) ခန္ဓဝိသေသနေ ရှုပ်ပါဒိမိ သုဒ္ဓရှုပ်ပါဒိမတ္တတာယ အဋ္ဌတွာ ခန္ဓဝိသေသနဘာဝသင်္ခါတံ ရှုပ်ပါဒိအတ္ထံ ဒေသေတုံ ခန္ဓသဗ္ဗေန သဟ ယောဇ- တွာ “ခန္ဓာ ရှုပ်ကွနွော” တိ အာဒိနာ နယေန ပဒိ ဥဒ္ဓရိတွာ အတ္ထဿ ဝိတတ္တတာ (သုဒ္ဓခန္ဓဝါရော ဝုတ္တော-၌စပ်။) ဋီကာ။

တို့၏။ အတ္ထိယာယ၊ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သုဒ္ဓန္ဒမူလစက္ကဝါရော
 နာမမည်၏။ ဝါ၊ သက်သက်သော ခန္ဓာဟူသောမူလရှိသော စက်တို့ကို
 ဆိုရာဝါရမည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုသုဒ္ဓန္ဒမူလစက္ကဝါရ၌။ ခန္ဓာဝေဒနာတိအာဒိသု၊
 အစရှိသောပုဒ်တို့၌။ (ဂဟေတဗ္ဗော ဌ၌စပ်။ ခန္ဓာဝေဒနာတိအာဒိနိဟု မူကွဲ
 ရှိရာဝယ် အဝတ္ထာဌ၌စပ်) ခန္ဓာမည်ကုန်၏။ ဝေ ဒနာက္ခန္ဓောမည်သလော။
 ဣတိအာဒိနာ၊ ဝသာ။ နယေန၊ ဖြင့်။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။
 ဣတရတာ၊ ခန္ဓာဝေဒနာက္ခန္ဓော စသည်ဖြင့် သိလိုက်သော အနက်မှတပါး
 ခန္ဓာဝေဒနာစသောနည်းဖြင့်။ (အတ္ထော ကို။ ဂယုမာနေ၊ ယူဇပံသော်။)
 နိဒ္ဒေသဝါရေန၊ နိဒ္ဒေသဝါရနှင့်။ (ခန္ဓာဝေဒနာက္ခန္ဓော အစရှိသော နိဒ္ဒေသ
 ဝါရနှင့်။) သဒ္ဓိံ၊ တက္က။ ဝိရောဓော၊ ဆန့်ကျင်ခြင်းသည်။ ဟောတိ ၏။ ထိုသို့
 မဆန့်ကျင်အောင် “ခန္ဓာဝေဒနာက္ခန္ဓော” ဟူသော အနက်ကို သိလိုက်
 သည် ဟူလို။

သောပိ၊ ထိုသုဒ္ဓန္ဒမူလစက္ကဝါရသည်လည်း။ အနုလောမ ပဋိလောမ
 ဝသေန၊ ဖြင့်။ (ဒုပိဓော၊ ဟောတိ။) တတ္ထ၊ ထိုအနုလောမ ပဋိလောမတို့တွင်။
 အနုလောမဝါရေ၌။ ရူပိခန္ဓော၊ ခန္ဓာဝေဒနာတိအာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။
 ဧကေကခန္ဓမူလကာနိ၊ တပါးတပါးသော ခန္ဓာဟူသော မူလရှိကုန်သော။
 စတ္တာရိစတ္တာရိ၊ လေးပါး လေးပါးသော ယမကတို့ကို။ ကတွာ၊ ဤ။ ဝိသတိ၊
 နှစ်ဆယ်သော။ ယမကာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ပဋိလောမဝါရေပိ၊
 ၌လည်း။ နရူပံ၊ နခန္ဓော။ နခန္ဓော၊ နဝေဒနာတိအာဒိနိ၊ အစရှိကုန်သော။
 ဝိသတိမေ၊ နှစ်ဆယ်ပင်ဖြစ်သော။ (ယမကာနိ၊ ဟောန္တိ။) ဝေ၊ သို့။ တာဝ၊
 နိဒ္ဒေသဝါရမှ ရှေးဥးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌေ၊ သော။) ဧကေနယမကသတေန၊
 ယမကတရာဖြင့်၎င်း။ ဒ္ဓိတိ ပုစ္ဆာသတေဟိ၊ ပုစ္ဆာ နှစ်ရာတို့ဖြင့်၎င်း။ ဧကေက
 ပုစ္ဆာယ၊ တပါးပါးသော ပုစ္ဆာ၌။ သန္နိဋ္ဌာနသံသယဝသေန၊ သန္နိဋ္ဌာန်
 သံသယတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ငွေဒွေးနှစ်ပါးနှစ်ပါးကုန်သော။ အတ္ထော၊
 အတ္ထတို့ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ စတုဟိအတ္ထသတေဟိ၊ အတ္ထလေးရာတို့ဖြင့်၎င်း။
 ပဋိမဏ္ဍိတော၊ တန်ဆာဆင်အပ်သော။ ပဏ္ဍိတဝါရယ၊ ၏။ ဥဒ္ဒေသဝါရော၊
 ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ထိုက်၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ ပဏ္ဍိတဋီပဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ၊
 သည်။ (နိဒ္ဓိတ၊ ပြီးပြီ။)

၁-ပဏ္ဏတ္တိနိဒ္ဒေသဝါရအဖွင့်

၂၆။ ဣဒါနိ၊ ဥဒ္ဒေသဝါရကို အားထုတ်တော်မူပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ရူပံ ရူပက္ခန္ဓောတိအာဒိနာနယေန နိဒ္ဒေသဝါရော၊ (ဘဂဝတာ။) အာရဒ္ဓေါ၊ အပ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုနိဒ္ဒေသဝါရ၌၊ ရူပံ ရူပက္ခန္ဓောတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။ (ပုစ္ဆတိ၌စပ်) ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်မရှိ အလုံးစုံသော အကြင်သဘောတရားကို။ ရူပန္တိ၊ ရူပံဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ သဗ္ဗံ၊ သော။ တံရူပံ၊ ထိုရူပံသည်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာ မည်သလော။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနသောနေတ္ထံ၊ သဒ္ဓါကို သုတ်သင်ခြင်းအကျိုးငှာ။ ပုစ္ဆတိ၊ မေးတော်မူ၏။ ပိယရူပံ သာတရူပံ ရူပံ၊ နရူပက္ခန္ဓောတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ (အတ္ထော၌စပ်) ယံ၊ အကြင်သဘောတရားကို။ ပိယရူပံ သာတရူပန္တိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ယောတော်မူအပ်ပြီ။ တံ၊ ထိုသဘောတရားသည်။ ရူပမေဝ၊ ရူပံသာမည်၏။ နရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓာမမည်။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပဉ္စေဝ ရူပက္ခန္ဓောစာတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ (အတ္ထော၌စပ်) ယောပန၊ အကြင် သဘောတရားသည် ကား။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ရူပက္ခန္ဓမည်၏။ သော၊ ထိုရူပက္ခန္ဓမည်သော သဘောတရားသည်။ ရူပန္တိပိ၊ ရူပံဟူ၍၎င်း။ ရူပက္ခန္ဓောတိပိ၊ ရူပက္ခန္ဓဟူ၍၎င်း။ ဝတ္တံ၊ ငှာ။ ဝုစ္စတိ၊ သင့်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ပန၊ ကား။ ရူပက္ခန္ဓောရူပန္တိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ (အာဟာ၌စပ်) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ ကို။ နိယမေနေဝ၊ အမြဲအားဖြင့်ပင်။ ရူပန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ အာမန္တာဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ ဣမိနာဥပါယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗဝိသဇ္ဇနေသု၊ တို့၌။ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ယတ္ထ၊ အကြင် ပါဠိရပ်၌။ ယောဝိသေသော၊ အကြင်အထူးသည်။ ဘဝိသံတိ၊ ဖြစ်လတံ့။ တတ္ထေဝ၊ ထိုပါဠိရပ်၌သာ။ တံ၊ ထိုအနက်အထူးကို။ ဝဏ္ဏယိသာမ။

တာဝ၊ သင်္ခါရယမကစသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေသော။) သညာ ယမကေ၊ သညာယမက၌။ ဒိဋ္ဌိသညာတိ၊ ဟူသောသဒ္ဓါသည်။ (ဝိသေသော၊ ထူးသော သဒ္ဓါတည်း။) [ဤသို့ ပုဒ်ထူးမှန်းသိအောင် ဋီကာအလို ထည့်၍ပေးရသည်။ ထိုသို့မပေးဘဲ ဒိဋ္ဌိသညာတိ၊ ဟူသည်ကား၊ ဟု သံဝဏ္ဏေ တဗ္ဗ ရိုးရာအတိုင်းလည်း ပေးနိုင်ပါသည်။ အဝသေသာ သင်္ခါရံ ၌လည်း

နည်းတူ။] ပယဉ္ဇသညာတိအာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ အာဂတာ၊
 သော။ဒိဋ္ဌိသညာ၊သည်။ (သညာ၊နသညာကွန္ဒော၌စပ်) သင်္ခါရယမကော
 ၌။ အဝသေသာ သင်္ခါရတိ၊ဟူသော သဒ္ဒါသည်။ (ဝိသေသော၊တည်း။)
 အနိစ္စာဝတသင်္ခါရတိအာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ အာဂတာ၊
 သော။ သင်္ခါရကွန္ဒတော၊မှ။ အဝသေသာ၊ကုန်သော။ သင်္ခါတဓမ္မာ၊သင်္ခါတ
 တရားတို့သည်။ (သင်္ခါရ၊ န သင်္ခါရကွန္ဒော၌ စပ်) ပဋိလောမဝါရေပိ၊
 ၌လည်း။သေဝ နယော၊တည်း။ ဣတိ၊အပြီးတည်း။ ပဂသောဓနဝါရော၊
 သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

၂၀။ ပဒသောဓနမူလစက္ကဝါရေ၌။ခန္ဓာ ဝေဒနာကွန္ဒောတိ၊ ဟူသော
 ပါဠိဖြင့်။ ယေကေစိ၊ အမှတ်မရှိ အကြင်တရားတို့သည်။ ခန္ဓာ၊တို့မည်၏။
 သဗ္ဗေ၊ကုန်သော။ တေ၊ထိုခန္ဓာပည်သော တရားတို့သည်။ ဝေဒနာကွန္ဒော၊
 မည်သလော။ ဣတိ၊သို့။ ပုစ္ဆတိ၊၏။ သေသပုစ္ဆာသုပိ၊တို့၌လည်း။ သေဝ
 နယော၊ တည်း။ ပဋိလောမေ ၌။ န ခန္ဓာ နဝေဒနာကွန္ဒောတိ တွေ၊
 ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ပညတ္တိနိဗ္ဗာနသင်္ခါတာ၊ ပညတ် နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်ကုန်
 သော။ ယေ ဓမ္မာ၊တို့သည်။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ န ဟောန္တိ၊မဟုတ်ကုန်။
 တေ၊ထိုခန္ဓာမဟုတ်သောတရားတို့သည်။ယသ္မာ၊ကြောင့်။ ဝေဒနာကွန္ဒောပိ၊
 သည်လည်း။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။ တသ္မာ၊ကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။
 အာဟ၊ ပြီ။ သေသဝိသဇ္ဇနေသုပိ၊ တို့၌လည်း။ သေဝနယော၊ တည်း။
 ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ ပဒသောဓနမူလစက္ကဝါရော၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ပြီ။

၃၀။ သုဒ္ဓန္ဒဝါရေ၌။ ရူပံခန္ဓောတိ၊ ပါဠိဖြင့်။ ယံကိဋ္ဌိ၊ အမှတ်မရှိ
 ကြွင်းမဲ့ဥာဏ်အလုံးစုံသော အကြင်ရုပ်ကို။ (ပိယရုပ် သာတရုပ်နှင့် ဘူတရုပ်
 ဥပါဒါရုပ်ကို။)ဂုပန္တိ၊ဟူ၍။ဂုတ္တံ၊ပြီ။ သဗ္ဗံ၊သော။ တံ၊ထိုရူပဟုဆိုအပ်သော
 တရားသည်။ ခန္ဓော၊ သလော။ ဣတိ၊သို့။ ပုစ္ဆတိ၊၏။ တတ္ထု၊ထိုရူပံခန္ဓော
 ဟူသော ပုစ္ဆာ၌။ (ပဋိဇာနာတိ၌ စပ်) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝိယရူပသာတ
 ရူပသင်္ခါတံ၊ ဟုဆိုအပ်သော။ ရူပံဝါ၊မူလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ ဘူတု
 ပါဒါရူပံဝါ၊ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်မူလည်း။ ဟောတု။ သဗ္ဗံ၊သောရုပ်သည်။
 ပဉ္စံ၊သု၊ကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊တို့၌။ သင်္ဂဟံ၊သို့။ ဂစ္ဆတေဝါသာ၊ တသ္မာ၊

ကြောင့်။ အာမန္တာတိဟူ၍။ ပဋိဇာနာတိ၊ ဝန်ခံတော်မူ၏။ ဒုတိယပဒေ
 ဌ်။ ခန္ဓာဂ္ဂပန္နိဟူ၍။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗေ၊ မေးထိုက်ပါလျက်။ (အနုလောမ၌ ဂ္ဂပံ
 ခန္ဓော-ဟူ၍သောကြောင့် ပဋိလောမ၌ ခန္ဓာ, ဂ္ဂပံ ဟုမေးထိုက်ပါလျက်)
 ယသ္မာကြောင့်။ ဂ္ဂပန္နိဝစနေန၊ ဂ္ဂပံ ဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်။ (ခန္ဓာ ဂ္ဂပံ၌ ဂ္ဂပံ
 ဟူသော သဒ္ဓါဖြင့်။) ဂ္ဂပက္ခန္ဓောဝ၊ ကိုသာ။ အဓိပေတော၊ ၏။ တသ္မာ
 ကြောင့်။ ဝစနံ၊ သဒ္ဓါကို။ ဗာနာဒိယိတွာ၊ အလေးအမြတ် အားဖြင့်
 မယူပူ၍။ အတ္ထဝသေန၊ အနက်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပုစ္ဆန္ဓော၊ မေးတော်မူလို
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ခန္ဓာဂ္ဂပက္ခန္ဓံဘိဟူ၍။ အာဟ၊ ပြီ။ ဣမိနာ
 နယေန၊ အားဖြင့်။ သဗ္ဗပဒေသ၊ အလုံးစုံသော ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော အစရှိ
 သောပုဒ်တို့၌။ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပရတော၊ နောက်၌။ အာယတနယမကာဒိနံ၊ အာယတန အစရှိသော
 ယပကတို့၏။ နိဒ္ဒေသဝါရေပိ၊ ၌လည်း။ ဒေသဝနယော၊ တည်း။ သညာ
 ခန္ဓောတိတ္ထောပိ၊ ၌လည်း။ ဒိဋ္ဌိသညာဝါ၊ ဒိဋ္ဌိသညာသည်မူလည်း။ ဟောတု။
 သညာဝေါ၊ ဒိဋ္ဌိမဟုတ်သော သညာသက်သက်သာလျှင်မူလည်း။ (ဝေါ
 ဖြင့် ဒိဋ္ဌိသညာကိုကန့်။) ဟောတု။ သဗ္ဗာယပိ၊ အလုံးစုံသော သညာ၏
 လည်း။ ခန္ဓတာဝတော၊ ခန္ဓာ၏အဖြစ်ကြောင့်။ အာမန္တာတိဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊
 ပြီ။ သင်္ခါရာ ခန္ဓောတိဟူသော။ ပဒေပိ၊ ၌လည်း။ ဒေသဝနယော၊ တည်း။
 ဟိ၊ မှန်။ ခန္ဓဝိနိမုတ္တကော၊ ခန္ဓာတို့မှလွတ်သော။ သင်္ခါရောနာမ၊ မည်သည်။
 နတ္ထံ၊ မရှိ။

၃၉။ ပဋိလောမေ၌။ န ဂ္ဂပံ နခန္ဓောတိ၊ ပါဌ်ဖြင့်။ ယံဓမ္မဇာတံ၊ အကြင်
 သဘောတရားသည်။ ဂ္ဂပံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ တံ၊ ထိုရုပ်မဟုတ်
 သော တရားအပေါင်းသည်။ ခန္ဓောပိ၊ သည်လည်း။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်
 သလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပုစ္ဆတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ အဿ၊ ထို နဂ္ဂပံ န ခန္ဓော
 ဟူသော ပြဿနာ၏။ ဝိသုဇ္ဇနေ၊ ၌။ ဂ္ဂပံ ဌပေတွာ အဝသေသာ ခန္ဓာ
 န ဂ္ဂပံ ခန္ဓာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ဂ္ဂပတော၊ ပိယရုပ်၊ သာတရုပ်၊ ရုပ်
 အဋ္ဌဝိသမ္ပ၊ အညေ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာဒယော၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။
 ဂ္ဂပမေဝ၊ ရုပ်သည်ပင်။ န ဟောန္တိ၊ ကုန်။ ခန္ဓာပန၊ တို့သည်ကား။ ဟောန္တိ၊

ကုန်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ ရူပဉ္စ ခန္ဓေစ ဌပေတွာ အဝသေသာတိ၊ ဟူသည် ကား။ ပဉ္စက္ခန္ဓာဝိနိမုတ္တံ၊ ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့မှလွတ်သော။ နိဗ္ဗာနဉ္စေဝ၊ သည်၎င်း။ ပညတ္တိစ၊ သည်၎င်း။ (န စေဝ ရူပံ နစ ခန္ဓာ၌စင်၊) ဣတော၊ ဤပါဠိရုပ်မှ။ ပရေသုပိ၊ နောက်လည်း ဖြစ်ကုန်သေး။ အဝသေသာတိ ပဒေသု၊ အဝသေသာပုဒ်တို့၌။ ဝေဝေ နယော၊ တည်း။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

သုဒ္ဓခန္ဓဝါရော၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။

၄၀-၄၄။ သုဒ္ဓခန္ဓမူလစက္ကဝါရော၊ ၌။ ရူပံ ခန္ဓောတိ အာဒိနံ၊ အစရှိ သော ပုဒ်တို့၏။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော ဥဒ္ဓေသဝါရ၌။ ဝုတ္တနယေ နေဝ၊ သာ။ အတ္ထော၊ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ သုဒ္ဓခန္ဓ မူလစက္ကဝါရော၊ သည်။ နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ။ ပဏ္ဏတ္တိနိဒ္ဓေသဝါရဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ (နိဋ္ဌိတော၊ ပြီ) ။

၂-ပဝတ္ထိဝါရ အဖွင့်

၅၀-၂၀၅။ ဣဒါနိ၊ ပဏ္ဏတ္တိဝါရကို အားထုတ်တော် မူပြီးရာ ယခု အခါ၌။ ယဿ ရူပက္ခန္ဓောတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ပဝတ္ထိဝါရော (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓေါ၊ ပန၊ ပရိဟာရ။ ပေ။ အံ။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣတ္ထိ၊ ဤပဝတ္ထိဝါရ၌။ ဥဒ္ဓေသဝါရော၊ ကို။ န ဝုတ္တော၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက် ပဏ္ဏတ္တိဝါရ၌။ ဒဿိတ နယတ္တာ၊ ပြအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥဒ္ဓေသဝါရော- န ဝုတ္တော။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ၊ ချဲ့။ ပဏ္ဏတ္တိဝါရသို့ ၌။ ဥဒ္ဓေသဝါရော ၌။ နယော၊ ကို။ ဒဿိတော၊ ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ တေနနယေန၊ ထိုပဏ္ဏတ္တိ ဥဒ္ဓေသဝါရ၌ ပြအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ သော၊ ထိုဥဒ္ဓေသဝါရ ကို။ ဣဓ၊ ဤပဝတ္ထိဝါရ၌။ အဝုတ္တော၊ ဟောတော်မမူအပ်သည်။ (သမာ နောပိ၊ သော်လည်း။) ဇာနိတံ၊ သိခြင်းငှာ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်။ တံ၊ ထိုဥဒ္ဓေသဝါရကို။ အာတွံ၊ ဟောတော်မမူဘဲ။ နိဒ္ဓေသဝါရော၊ ကိုသာ။ အာရဒ္ဓေါ၊ ပန၊ ဆက်။ ပဝတ္ထိဝါရသင်္ခါတေ၊ ဟု ဆိုအပ်သော။ ဣမသ္မိံ မဟာဝါရော ဤမဟာဝါရ၌။ ဥပ္ပါဒဝါရော၊

၎င်း။ပေ။ ဥပ္ပါဒနိရောဓဝါရော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တယော၊ ကုန်သော။ အန္တရဝါရ၊ အပြားဖြစ်သော ဝါရတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ [အန္တရသဒ္ဓါ၏ အနက်တို့တွင် ဘေဒအနက်ကိုယူလိုက်ပါသည်။ ရှေးနိဿယ၌—“ဝါရကြီး၏ အကြား၌ဖြစ်သော ဝါရတို့သည်” ဟု အနက်ပေး၏။] တေသု၊ ထိုသုံးပါး သော ဝါရတို့တွင်။ ပဌမော၊ ပဌမဝါရကို။ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပါဒလက္ခဏဿ၊ ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒိပိတတ္ထာ၊ ပြတော် မူအပ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ဥပ္ပါဒဝါရေတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဒုတိယော၊ ကို။ တေသညေဝ၊ ထိုတရားတို့၏ပင်။ နိရောဓလက္ခဏဿ၊ ချုပ်ခြင်း လက္ခဏာ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒိပိတတ္ထာ၊ နိရောဓဝါရေတိ၊ ဝုစ္စတိ။ တတိယော၊ ကို။ ဥဘိန္ဒမ္ပိ၊ ကုန်သော။ လက္ခဏာနံ၊ ဖြစ်ခြင်းလက္ခဏာ ချုပ်ခြင်းလက္ခဏာတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဒိပိတတ္ထာ၊ ဥပ္ပါဒနိရောဓဝါရေတိ၊ ဝုစ္စတိ။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤသုံးပါး သော ဝါရတို့တွင်။ ဥပ္ပါဒဝါရေန၊ ဖြင့်။ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပဇ္ဇနာကာရေဝ၊ ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ဒိပိတော။ နိရောဓဝါရေန၊ ဖြင့်။ ဥပ္ပန္နနာမ၊ ဖြစ်သောတရားမည်သည်။ နိစ္စံ၊ မြဲသော တရားသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသညေဝ၊ ထိုတရားတို့၏ပင်။ အနိစ္စတာ၊ မမြဲ ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဒိပိတာ။ ဥပ္ပါဒနိရောဓဝါရေန၊ ဖြင့်။ တဒုဘယံ၊ ထိုနှစ်ပါးစုံသော ဖြစ်ပုံအခြင်းအရာ၊ အနိစ္စတာကို။ (ဘဂဝတာ ဒိပိတာ။)

တတ္ထ၊ ထိုသုံးပါးသော ဝါရတို့တွင်။ တာဝ၊ နိရောဓဝါရ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ) ဥပ္ပါဒဝါရေ၊ ၌။ တိဏ္ဏံ၊ ကုန်သော။ အဒ္ဓါနံ၊ ကာလ တို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၎င်း ။ပေ။ ပစ္စုပ္ပန္နေန၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလနှင့်တကွ။ အတိတော၊ အတိတ်ကာလ၎င်း ။ပေ။ ဣတိ၊ သို့။ ဆ၊ ကုန်သော။ ကာလဘေဒါ၊ ကာလအထူးအပြားတို့သည်။ (ဟောန္တိ) တေသု၊ ထိုခြောက်ပါးသော ကာလအပြားတို့တွင်။ ယဿ ရူပက္ခန္ဓောဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ အစရှိသော။ ပစ္စုပ္ပန္နာဘိဓာနဝသေန၊ ပစ္စုပ္ပန် ကာလကို ဟောသော ကြိယာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ ကို။ ဝေဒိတဗျောသော၊ ထိုပစ္စုပ္ပန်ကာလကို။ (ဝုတ္တော၌စပ်) ပစ္စုပ္ပန္နာနံ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ မျက်မှောက်အား

ဖြင့်။ ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ၊ ယူထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အတိဝိယ၊ အလွန်အကဲသာလျှင်။ သုဝိညေယျော၊ လွယ်ကူစွာ သိထိုက်၏။ ဣတိ၊ ထိုသို့ လွယ်ကူစွာသိထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဋ္ဌမံ၊ စွာ။ ဝုတ္တော။

ယံဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ၊ အစရှိသော။ အတိတာဘိဓာနဝသေန၊ ဖြင့်။ အတိတော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သော၊ ထိုအတိတ်ကာလကို။ ပစ္စက္ခတော၊ အားဖြင့်။ အနုဘူတပုဗ္ဗာနံ၊ ရှေး၌ ခံစားအပ်ပြီးကုန်သော။ အတိတဓမ္မာနံ၊ ထို့၏။ ဝါ၊ ထို့ကို။ အနုမာနေန၊ အစဉ်လျှောက်၍ သိသောဉာဏ်ဖြင့်။ ဝါ၊ မှန်းဆတတ်သော အနုမာနဉာဏ်ဖြင့်။ အနာဂတေဟိ၊ ထို့ထက်။ သုဝိညေယျတရတ္တာ၊ သာ၍ လွယ်ကူစွာ သိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုတိယံ၊ နှစ်ကြိမ်မြောက်။ ဝုတ္တော။

ယံဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇိယတိတိ၊ အစရှိသော။ အနာဂတာဘိဓာန ဝသေန၊ ဖြင့်။ အနာဂတော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သော၊ ထိုအနာဂတ်ကာလ ကို။ ပစ္စက္ခတောစ၊ အားဖြင့်၎င်း။ အနုဘူတပုဗ္ဗဝသေနစ၊ ရှေး၌ ခံစား အပ်ပြီးသော တရားတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း။ ဂဟိတဓမ္မာနုမာနေနံ၊ ယူအပ်ပြီးသော တရားတို့ကို အစဉ်လျှောက်၍ သိသောဉာဏ်ဖြင့်။ အနာ ဂတေပိ၊ အနာဂတ်ကာလ၌လည်း။ ဝေဂ္ဂပေါ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိယန္တိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဂဟေတဗ္ဗတော၊ ကြောင့်။ တတိယံ၊ ဝုတ္တော။

ယံဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ၊ အစရှိသော။ ပစ္စုပ္ပန္နေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ အတိတာဘိဓာနဝသေန၊ ဖြင့်။ ပစ္စုပ္ပန္နေန၊ နှင့်တကွ။ အတိတော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော၊ ထိုပစ္စုပ္ပန် ဘိတကာလကို။ မိဿကေသု၊ ကုန်သော။ တိသု၊ သုံးပါးသော ကာလ တို့၌။ သုဝိညေယျတရတ္တာ၊ ကြောင့်။ စတုတ္ထိ၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တော။ ယံဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇိယတိတိ၊ အစရှိ သော။ ပစ္စုပ္ပန္နေန၊ သဒ္ဓိံ၊ အနာဂတာဘိဓာနဝသေန၊ ပစ္စုပ္ပန္နေနာနာဂတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော၊ ထိုပစ္စုပ္ပန်နာဂကကာလကို။ ပစ္စက္ခတော ဂဟေ တဗ္ဗာနံ ဓမ္မာနံ အတ္တိတာယ၊ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အတ္တတော၊ အနက်သဘောအားဖြင့်။ သုဝိညေယျတရော၊ ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဋ္ဌမံ၊

(ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တော၊ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇိတ္ထ၊ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇိဿတိတိ၊ အစရှိသော။ အတိတေန၊ သဒ္ဓိံ၊ အနာဂတာဘိခာန ဝသေန၊ အတိတာနာဂတော၊ ဝေဒိတဗျော။ သော၊ ထိုအတိတာနာဂတ ကာလကို။ ပုရိမေဟိ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော ကာလတို့ထက်။ ဒုဝိညေယျော၊ ခဲယဉ်းစွာ သိအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဆဋ္ဌံ၊ (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တော။

ဝေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ (တတ္ထ ဥပ္ပါဒဝါရေ တာဝ တိတ္ထံ အဋ္ဌါနိဝသေန ဆကာလဘေဒါ အစရှိသော ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။) ဆသု၊ ကုန်သော။ တေသုကာလဘေဒေသု၊ တို့တွင်။ ပဌမော၊ သော။ ယွာယံပစ္စုပ္ပန္နော၊ အကြင် ပစ္စုပ္ပန်ကာလသည်။ (အတ္ထိ။) တတ္ထ၊ ထိုပစ္စုပ္ပန် ကာလ၌။ ပုဂ္ဂလတော၊ ပုဂ္ဂလ၎င်း။ (ဣတိ ခွံ ဖေ) ဩကာသတော၊ တည် ရာ အရပ်၎င်း။ ပုဂ္ဂလောကာသတော၊ ပုဂ္ဂလောကာသ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တယော၊ ကုန်သော။ ဝါရာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ။ တေသု၊ ထိုသုံးပါးသော ဝါရတို့တွင်။ ယဿာတိ၊ ဟူ၍။ ပုဂ္ဂလဝသေန၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိဒီပနေ၊ ဖြစ်ပုံကိုပြကြောင်း ဝါရသည်။ ဝါ၊ ဖြစ်ပုံကိုပြရာဝါရ သည်။ ပုဂ္ဂလဝါရော၊ မည်၏။ ယတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဩကာသဝသေန၊ တည်ရာ အရပ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိဒီပနေ၊ ဩကာသဝါရော။ ယဿ ယတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ပုဂ္ဂလောကာသဝသေန၊ ဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ ဥပ္ပတ္တိဒီပနေ၊ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရော။ ပန၊ ဆက်။ တယောပိ၊ ကုန်သော။ ဣမေဝါရာ၊ တို့ကို။ ပဌမံ၊ စွာ။ အနုလောမနယေန၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဓိသိတွာ၊ အကျယ်ပြတော်မူ၍။ ပစ္စာ၌။ ပဋိလောမနယေန၊ ဖြင့်။ နိဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ အကျယ်ပြတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ တေသု၊ ထိုအနုလောမ ပဋိလောမတို့တွင်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥပ္ပဇိတ္ထ၊ ဥပ္ပဇိဿတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ ဥပ္ပတ္တိဒီပနေ၊ ဖြစ်ပုံကို ပြကြောင်း နယသည်။ အနုလောမ နယော၊ မည်၏။ နုပ္ပဇ္ဇတိ နုပ္ပဇိတ္ထ နုပ္ပဇိဿတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဝကြောင့်။ အနုပ္ပတ္တိဒီပနေ၊ မဖြစ်ပုံကို ပြကြောင်း နယသည်။ ပဋိလောမ နယော၊ မည်၏။

တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးသော နယတို့တွင်။ တာဝ၊ အတိတ်ကာလစသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌေ) ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌။ ပုဂ္ဂလဝါရဿ၊ အနုလောမ

နယေ၌၊ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ယဿ ဝါ ပန ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
 ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ သညာက္ခန္ဓော။ ပေ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓော။
 ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ယဿ ဝါ ပန ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 တဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပေ။ တဿ
 ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟူ၍။ ဝေ။ သို့။ ရူပက္ခန္ဓမူလကာနိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဟူသော
 မူလရှိကုန်သော။ စတ္တာရိ ယမကာနိ၊ (ဟောန္တိ။) ယဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ သညာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊
 ဝေဒနာက္ခန္ဓမူလကာနိ၊ တိဏိ၊ (ယမကာနိ ဟောန္တိ။) သညာက္ခန္ဓမူလကာနိ၊
 ဒေ၊ (ယမကာနိ၊ ဟောန္တိ။) သင်္ခါရက္ခန္ဓမူလကံ၊ ကေ၊ (ယမကံ၊ ဟောတိ။)
 ဣတိ၊ သို့။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန၊ မယူအပ်သေးသောနောက်နောက် ခန္ဓာတို့ကို
 ယူခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ ယူအပ်ပြီးသော ရှေးရှေးခန္ဓာတို့ကို မယူခြင်းဖြင့်။ ဒသ၊
 ယမကာနိ၊ ဟောန္တိ။

တတ္ထ၊ ထိုဆယ်ပါးသော ယမကတို့တွင်။ ရူပက္ခန္ဓမူလကေသု၊ ကုန်သော။
 စတုသု၊ လေးပါးသော ယမကတို့တွင်။ အာဒိတော၊ အစ၌။ ဧကမေဝ၊
 တပါးသော ဝေဒနာက္ခန္ဓယမကကိုသာ။ ဝိသဇ္ဇိတံ၊ ဖြေတော်မူအပ်ပြီ။
 သေသာနိ၊ ကြွင်းသောယမကတို့ကို။ (သံခိတ္တာနိ၌ စပ်။) ဝါ၊ တို့သည်။
 (သဒိသဝိသဇ္ဇနာနိ၌ စပ်) တေန၊ ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓယမကနှင့်။ သဒိသ
 ဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တူသော အဖြေရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တန္တိယာ၊ ပါဠိ၏။
 လဟုဘာဝတ္ထံ၊ ပေါ့ပါးသည်၏အဖြစ် အကျိုးငှာ။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ၊)
 သံခိတ္တာနိ၊ ချိုးအပ်ကုန်ပြီ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိမူလကေသုပိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
 အစရှိသော မူလရှိသော ယမကတို့၌လည်း။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဧကသဒိသ
 မေပ၊ တထပ်တည်းတူသည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ (ဟောတိ။)
 တသ္မာ၊ ထိုသို့ အဖြေ၏ တထပ်တည်းတူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တာနိပိ၊
 ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိ မူလကယမကတို့ကိုလည်း။ တန္တိယာ၊ လဟုဘာဝတ္ထံ။
 (သင်္ဂီတိကာရေဟိ၊) သံခိတ္တာနေဝ၊ ချိုးမြဲချိုးအပ်ကုန်သည်သာ။ ဣတိဝေံ၊
 သို့။ ပစ္စုပ္ပန္နကာလေ၊ ၌။ ပုဂ္ဂလဝါရေ၊ ၌။ အနုလောမ နယေ၊ ၌။ ဧက
 ယမကဝိသဇ္ဇနေနေဝ၊ တပါးသော ယမကကိုဖြေခြင်းဖြင့်ပင်။ ဒသ၊ တောနိ

ယမကနိ၊ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဝိသဇ္ဇိတာနိနာမ၊ ဖြေအပ်ပြီး မည်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

စ၊ ဆက်။ ပုဂ္ဂလဝါရေ၊ ဒသ၊ (ယမကနိ၊ ဟောန္တိ။) ယထာ၊ သို့။ ဝေတူ။ ဩကာသဝါရေ၊ ဒသ၊ (ယမကနိ၊ ဟောန္တိ။) ပုဂ္ဂလောကာသဝါရေ၊ ဒသ၊ (ယမကနိ၊ ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ ပစ္စုပ္ပန်ကာလေ၊ ဌိ။ တိသု၊ ကုန်သော။ ဝါရေသု၊ တို့၌။ အနုလောမနယော၊ ဌိ။ တိသ၊ ယမကနိ၊ ဟောန္တိ။ စ၊ ဆက်။ အနုလောမနယော၌။ (တိသ၊ ယမကနိ၊ ဟောန္တိ။ (ယထာ၊ သို့။ ဝေတူ။ ပဋိလောမနယေပိ၊ (တိသ၊ ယမကနိ၊ ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗာနိပိ၊ ကုန်သော။ ပစ္စုပ္ပန်ကာလေ၊ သဌိ၊ ယမကနိ ဟောန္တိ။ တေသု၊ ထိုခြောက်ဆယ်သော ယမကတို့တွင်။ ဝိသပုစ္ဆာသတံ၊ တရားနှစ်ဆယ်သော ပုစ္ဆာသည်၎င်း။ စတ္တာရိသာနိ၊ လေးဆယ်အလွန်ရှိကုန်သော။ ဧဒ္ဒ အတ္တသတနိစ၊ နှစ်ရာသော အတ္တတို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဧဝံတူ။ သေသေသု၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလမှ ကြွင်းကုန်သော။ ပဉ္စသုကာလဘေဒေသုပိ၊ ကာလအထူးအပြားတို့၌လည်း။ ပုဂ္ဂလာဒိဘေဒတော၊ ပုဂ္ဂလအစရှိသော အပြားအားဖြင့်၎င်း။ အနုလောမ ပဋိလောမနယဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ ဆ ဆ၊ ခြောက်ပါး၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ဝါ၊ (ဟောန္တိ။) ခေကကသ္မိံ၊ ဝါရေ၊ ဒသဒသ၊ ဆယ်ပါး၊ ဆယ်ပါးသော ယမကတို့ကို။ ကတွာ၊ သဌိသဌိ၊ ယမကနိ၊ (ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ တိဏိ ယမကသတနိ၊ သုံးရာသော ယမကတို့သည်။ (ဟောန္တိ။)

တာနိ၊ ထိုသုံးရာသော ယမကတို့သည်။ ပုရိမေဟိ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော ယမကတို့နှင့်။ (ပစ္စုပ္ပန်ကာလတုန်းက ခြောက်ဆယ်သော ယမကတို့နှင့်။) သဒ္ဓိံ၊ သဋ္ဌာမိကာနိ၊ ခြောက်ဆယ်အလွန်ရှိကုန်သော။ တိဏိယမကသတနိ၊ သုံးရာသော ယမကတို့သည်၎င်း။ ဝိသာမိကာနိ၊ ကုန်သော။ သတ္တပုစ္ဆာသတနိ၊ ခုနစ်ရာသော ပုစ္ဆာတို့သည်၎င်း။ စတ္တာရိသာနိ၊ လေးဆယ်အလွန်ရှိကုန်သော။ စုဒ္ဓသအတ္တသတနိစ၊ တထောင့်လေးရာသော အတ္တတို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိ။ ဣဒံ၊ ဤသည်ကား။ တာဝါနိရောဓဝါရစသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ဥပ္ပါဒဝါရေ၌။ ပါဠိဝဝတ္တာနံ၊ တည်း။ စ၊ ဆက်။ ဥပ္ပါဒဝါရေ၌။

(သဠာဓိကာနိ,တိဏိယမကသတာနိ။ ပေ။ စုဒ္ဒသအတ္ထသတာနိ,ဟောန္တိ။) ယထာသ္မိ။ တထာတူ။ နိရောဓဝါရေပိ။ ဌ်၎င်း။ ဥပ္ပါဒိနိရောဓဝါရေပိ။ ဌ်၎င်း။ (သဠာဓိကာနိ, တိဏိယမကသတာနိ။ ပေ။ စုဒ္ဒသအတ္ထသတာနိ, ဟောန္တိ။) ဣတိကြောင့်။ သဗ္ဗသ္မိမ္မိသော။ ပဝတ္ထိမဟာဝါရေ၌။ အသိတိ ယမကသဟယံ၊တထောင့်ရှစ်ဆယ်သော ယမကကို၎င်း။ သဌိသတာဓိကာနိ၊ တရုဒြောက်ဆယ် အလွန်ရှိကုန်သော။ ဒွေ ပုစ္ဆာသဟဿာနိ၊ ပုစ္ဆာနှစ် ထောင်တို့ကို၎င်း။ ဝိသံတိသတာဓိကာနိ၊ သုံးရာနှစ်ဆယ် အလွန်ရှိကုန် သော။ စတ္တာရိအတ္ထသဟဿာနိ၊ လေးထောင်သော အတ္ထတို့ကို၎င်း။ ဝေဒိ တဗ္ဗာနိ။

ပန၊ ကား။ ပါဠိ၊ပါဠိတော်ကို။ ဥပ္ပါဒဝါရေ၌၎င်း။ နိရောဓဝါရေ၀၊ ဌ်၎င်း။ တီသု၊ ကုန်သော။ အသမ္ပိဿကကာလဘေဒေသု၊ ရောနှောခြင်းမရှိ သော ကာလအထူးအပြားရှိသော ဝါရတို့တွင်။ တသ္မိံ တသ္မိံ ဝါရေ ဌ်။ ဧကေကမေဝ၊ တပါးတပါးသာလျှင်ဖြစ်သော။ ယမကံကို။ ဝိသဇ္ဇေတွာ၊ ရှိ။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) သံခိတ္တာ၊ ပြီ။ တီသု၊ ကုန်သော။ မိဿကကာလ ဘေဒေသု၊ရောနှောခြင်းရှိသော ကာလအထူးအပြားရှိကုန်သော ဝါရတို့၌။ ယဿဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ,တဿ သညာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိမူလကေသုပိ၊ ဝေဒနာအစရှိ သော မူလရှိသော ယမကတို့တွင်လည်း။ (အပိဖြင့် ရူပက္ခန္ဓမူလက ယမကကို ပေါင်း။) ဧကံ ယမကံ ဝိသဇ္ဇိတံ၊ ပန၊ ကား။ ဥပ္ပါဒနိရောဓဝါရေ ဌ်။ ဆသုပိ၊ကုန်သော။ (အပိဖြင့် အစိတ်အစိတ်ကိုဆည်း။) ကာလဘေဒေသု၊ ရှိသော ယမကတို့တွင်။ တံ ဝေ၊ထိုတပါးသော ယမကကိုသာ။ ဝိသဇ္ဇိတံ။ သေသာနိ၊ ကြွင်းသော ယမကတို့ကို။ တေန၊ ဖြေအပ်ပြီးသော ထိုယမက နှင့်။ သမာနဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊ တူသောအဖြေ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) သံခိတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဣဒံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးကား။ သကလေပိ၊သော။ ပဝတ္ထိမဟာဝါရေ ဌ်။ ပါဠိဝတ္ထာနံ၊ တည်း။

ပန၊ ကား။ အဿ၊ ဤယမိုက်ကျမ်း၏။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယတ္ထံ၊ အနက်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ ဣဒံလက္ခဏံ၊ ဤဆိုအပ်လတံသော လက္ခဏာကို။

ဝေဒိတဗျံ ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဣမသ္မိံ ပဝတ္တိမဟာဝါရေ ဌိ။ စတုနံ၊ ကုန်သော။ ပဉ္စာနံ ပြဿနာတို့၏။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တို့ကို။ သတ္တဝိသတိယာ၊ နှစ်ဆဲ့ခုနစ်ပါးသော။ ဌာနေသု၊ ဌာနတို့၌။ ပက္ခိပိတွာ၊ ထည့်၍။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော၊ အနက်အဆုံးအဖြတ်ကို။ ဝါ၊ အနက်ကို ဆုံးဖြတ်ကြောင်း လက္ခဏာကို။ ဝေဒိတဗျော၊ တတ္ထ၊ ထိုယမိုက်ကျမ်း၌။ (စတ္တာရော ပဉ္စာနာမ စသည်၌စပ်၊ ရှေးနိဿယ၌ “တတ္ထ၊ ထိုပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာတို့တွင်။ ဝါ၊ ထိုအနက်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို သိခြင်း၌” ဟု ပေး၏။) ပုရေ ပညော၊ ၎င်း။ ပစ္စာပညော၊ ၎င်း။ ပရိပုဏ္ဏပညော၊ ၎င်း။ မောသပညော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ဣမပဉ္စာနာမ၊ ဤပြဿနာတို့မည်သည်။ (ဟောန္တိ။)

ဟိ၊ ချဲ့။ ဧကေသ္မိံ၊ သော။ ယမကေ၌။ ဒေဒေ၊ ကုန်သော။ ပုစ္ဆာ၊ ပုစ္ဆာတို့သည် (ဟောန္တိ။) [ယဿ ဂ္ဂပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိသည် တပုစ္ဆာ။ ယဿ ဝါ ပန ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ ဂ္ဂပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိသည် တပုစ္ဆာ။ ဤသို့ တယမက တယမက၌ နှစ်ပုစ္ဆာစီ ရှိသည်။] ဧကေပုစ္ဆာယပိ၊ ၌လည်း။ ဒေဒေ ပဒါနိ (ဟောန္တိ။) [ယဿ ဂ္ဂပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိသည် တပုဒ်။ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိသည် တပုဒ်။ ဤသို့ တပုစ္ဆာ တပုစ္ဆာ၌ နှစ်ပုဒ်စီရှိသည်။] တတ္ထ၊ ထိုလေးပါးသော ပုစ္ဆာတို့တွင်။ ယာယပုစ္ဆာယ၊ ၏။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ၌။ ဧကေနဝ၊ တပါးသာလျှင်ဖြစ်သော။ ပဒေန၊ ဖြင့်။ ဂဟိတက္ခန္ဓဿ၊ ယူအပ်သော ခန္ဓာ၏။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖြစ်ခြင်းကိုသော်၎င်း။ နိရောဓော၊ ချုပ်ခြင်းကိုသော်၎င်း။ လဗ္ဘတိ၊ အယံ ဤပုစ္ဆာသည်။ ပုရေပညောနာမ၊ ၏။ [ပုံစံကို နောက်၌ ပြလိမ့်မည်။] ပန၊ ကား။ ယာယပုစ္ဆာယ၊ ၏။ ဝိသဇ္ဇနေ ဒ္ဓိဟိပိ ပဒေဟိ ဂဟိတက္ခန္ဓာနံ ဥပ္ပါဒေါ နိရောဓော၊ လဗ္ဘတိ၊ အယံ ပစ္စာပညောနာမ။

ပန၊ ကား။ ယာယပုစ္ဆာယ ဝိသဇ္ဇနေ ဧကေနပိ ပဒေန ဂဟိတက္ခန္ဓဿ၊ ယူအပ်သော ခန္ဓာ၏၎င်း။ (ဥပ္ပါဒေါ နိရောဓော၊ ၌ စပ်) ဒ္ဓိဟိပိ ပဒေဟိ ဂဟိတက္ခန္ဓာနံ၊ တို့၏၎င်း။ ဥပ္ပါဒေါ နိရောဓော၊ လဗ္ဘတိ။ အယံ ပရိပုဏ္ဏပညောနာမ။ ပန၊ ကား။ ယာယပုစ္ဆာယ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ပဋိက္ခေ

ပေါင်၊ ပယ်ခြင်းကိုသော်၎င်း။ ပဋိသေဓောဝါ၊ တားမြစ်ခြင်းကိုသော်
 ၎င်း။ လဗ္ဘတိ၊ အယံ မောသပညောနာမ။ ပန၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။
 သေ၊ ဤပြဿနာငါးပါး အပေါင်းကို။ အဒဿိယမာနော၊ မပြအပ်သော်။
 (ပုံစံထုတ်၍ မပြအပ်သော်။) ဇာနိတုံ နသက္ကာ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့
 ပုံစံထုတ်၍ မပြလျှင် မသိနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) နံ၊ ထိုပြဿနာငါးပါး
 အပေါင်းကို။ ဒဿယိဿာမ၊ ကုန်အံ့။

တာဝါ၊ အခြားပုစ္ဆာတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ယံတ္ထိ ရူပက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇတိ တတ္ထ
 ဝေဒနာက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။ ပုစ္ဆာယံ၊ ၏။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။
 ဣမသ္မိံ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ဌိ။ ဧကေနေဝ ပဒေန ဂဟိတဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ
 ဥပ္ပါဒေါ လဗ္ဘတိ။ ဣတိ၊ သို့။ အယဉ္ဇေဝ၊ ဤပြဿနာကို၎င်း။ အညော၊
 ဤပြဿနာမှ အခြားသော။ ဝေရူပေါ၊ ဤသို့သောရှိသော။ ပညောစ၊
 ကို၎င်း။ ပုရေပညောတိ၊ ဟူ၍။ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပန၊ ကား။ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော
 ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ တဿ ဝေဒနက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ၊ ဟူသော။ ပုစ္ဆာယ၊ ၏။ အာမန္တာ
 တိ၊ ဟူသော။ ဣမသ္မိံ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ဌိ။ ဒွိဟိ ပဒေဟိ ဂဟိတာနံ ရူပဝေဒနာ-
 က္ခန္ဓာနံ၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာတို့၏။ ယဿ ကဿမိ၊ အမှတ်မရှိသော။
 သတ္တယံ၊ ၏။ အတိတေ၊ ဌိ။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ဣတိ အယဉ္ဇေဝ
 အညော ဝေရူပေါ ပညောစ ပစ္ဆာပညောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန၊ ကား။ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော
 ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။ ဣမာယ ပဌမပုစ္ဆာယ၊ ၏။ အသညသတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာ
 နန္တိ အာဒိကေး၊ အစရှိသော။ ဣမသ္မိံ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ဌိ။ အသညသတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ
 တေသံ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ နေ ၁ စ တေသံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ။

၁။ ယတ္ထ၊ ပေါ ပုရေပညောတိ။ “ယတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇတိ” စသော
 ပုစ္ဆာ၌ “ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ဖြေရာဝယ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ဟူသော တပုဒ်၏သာ ဖြစ်ခြင်းကို
 ရအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ရှေ့၌ ဆိုအပ်ခဲ့သော “ယာယ ပုစ္ဆာယ ဝိသဇ္ဇနေ ဧကေန
 ပဒေန ဂဟိတက္ခန္ဓဿ ဥပ္ပါဒေါ နိရောဓောဝါ လဗ္ဘတိ၊ အယံ ပုရေပညော
 နာမ” နှင့်အညီ “ပုရေပည” ဟု ခေါ်ရသည်။ [ဘုကြောင့် “ပုရေ” ဟု ခေါ်ရ
 သနည်းဟူသော အမေး၏ အဖြေကား နောက်၌ ထင်ရှားလတ်။]

ဟူသော။ ဣမသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ၊ ဤတရားအစဉ်။ ဧကေနောပဒေန ဂဟိတဿ ရူပက္ခန္ဓာသပိ၏လည်း။ ဥပ္ပါဒေါလဗ္ဘတိ။ ပဉ္စဝေါကာရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ တေသံရူပက္ခန္ဓော စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒနာက္ခန္ဓော စ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။ ဣမသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ၊ ဤ တရားအစဉ်။ ဒွိဟိပိ ပဒေဟိ သင်္ဂဟိတာနံ၊ ရူပဝေဒနာက္ခန္ဓာနမ္ပိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာတို့၏လည်း။ ဥပ္ပါဒေါ လဗ္ဘတိ၊ ဣတိ အယဉ္ဇေဝ အညော ဝေရူပေါ ပညောစ ပရိပုဏ္ဏပညောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုရေပစ္စာ ပညောတိပိ၊ ပုရေပညာ ပစ္စာပညာ ဟူသော အမည်သည်လည်း။ တေသေဝ၊ ဤပရိပုဏ္ဏပညာ၏ပင်။ နာမံ၊ အမည်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ တေသ၊ ဤပရိပုဏ္ဏပညာကို။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ဖြေဆိုကြောင်းစကား၌။ ပုရိမကောဋ္ဌာသေ၊ ရှေ့ဖြစ်သောတရားအစဉ်။ ဧကေန ပဒေန သင်္ဂဟိတဿ ရူပက္ခန္ဓာသေဝ၊ ၎င်းသာ။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ကို။ ဒဿိတော၊ ဒုတိယကောဋ္ဌာသေ ဒွိဟိ ပဒေဟိ သင်္ဂဟိတာနံ ရူပဝေဒနာက္ခန္ဓာနံ (ဥပ္ပါဒေါ ဒဿိတော)။

၈။ ဆက်။ ဣမိနာယေဝ လက္ခဏေန၊ ဤ မှတ်သားကြောင်း လက္ခဏာ ဖြင့်ပင်။ ယတ္ထ၊ အကြင် ပြဿနာ၌။ ဧကေန၊ သော။ ပဒေန၊ ဖြင့်။ သင်္ဂဟိ

၁။ ဣမသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ။ ။ “ဣမသ္မိံ ကောဋ္ဌာသေ ဧကေနောပဒေန ဒွိဟိပိ ပဒေဟိ” ဟု ကောဋ္ဌာသထည်းမှ ပဒေတို့ကို ထုတ်ယူရသောကြောင့် ထိုပဒ အပေါင်းဖြစ်သော ပါဠိအစုကို “ကောဋ္ဌာသ” ဟုမှတ်ပါ။ ‘ပုရိမကောဋ္ဌာသ’ ဟု ခေါ်ရာ၌ကား ထိုကောဋ္ဌာသအစုတွင် “အသညသတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ။ ပေ။ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ နော စ တေသံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အစုကို ပုရိမကောဋ္ဌာသ ဟု ခေါ်၏။ ပဉ္စဝေါကာရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ။ ပေ။ ဝေဒနက္ခန္ဓော စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-ဟူသော နောက်ပုဒ်အစုကို “ပစ္စိမကောဋ္ဌာသ” ဟု ခေါ်ရသည်။ [ပုရိမကောဋ္ဌာသေနာတိ ပုရိမေန ဥဒ္ဓေသပဒေန။ — အနု။ ဥဒ္ဓေသပဒဟူသည် သရုပ်ထုတ်ပြသော ဝိသဇ္ဇနဝါကျပင်တည်း။]

၂။ ဣမိနာယေဝ စ လက္ခဏေန။ ။ [ဤပုဒ်ကို ဝုတ္တောတို့၌ စပ်] ဤ ပရိပုဏ္ဏပညာ၌ ပြအပ်သော အမှတ်လက္ခဏာကို “ဣမိနာယေဝ လက္ခဏေန” ဟု ဆိုသည်။ ဤပရိပုဏ္ဏပညာ၏ အဖြေဝယ် ပုရိမကောဋ္ဌာသ ဖြစ်သောအဖြေ၌ ခန္ဓာ တပါးသာရ၍ ပစ္စိမကောဋ္ဌာသဖြစ်သော အဖြေ၌ ခန္ဓာ ၂-ပါးရခြင်းသည် မှတ်သားကြောင်း လက္ခဏာ ဖြစ်၏။ ဤလက္ခဏာ အတိုင်းပင် ရှေ့ “ယတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇတိ” စသော ပြဿနာ၏ အဖြေတုန်းက ဝေဒနာက္ခန္ဓာ တပါး

တဿ၊ သိမ်းယူအပ်သော။ ခန္ဓဿ၊ ဤ။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖြစ်ခြင်းကိုသော်၎င်း။ နိရောဓော၊ ချုပ်ခြင်းကိုသော်၎င်း။ လဗ္ဘတိ၊ သော၊ ထိုပြဿနာကို။ ပုရေပညောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ယတ္ထ၊ အကြင်ပြဿနာ၌။ ပေ။ လဗ္ဘတိ။ သော၊ ထိုပြဿနာကို။ ပစ္စာပညောတိ ဝုတ္တော။

[ပုရေပည ပစ္စာပညတို့ကို ပြပြီး၍ မောဃပညကို ပြလိုသောကြောင့် ယဿ စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ကား။ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇိတ္ထ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇိတ္ထာတိ၊ ဟူသော။ ဣမာယံ ပုစ္ဆာယ၊ ဤ။ နတ္ထိတိ၊ ဟူသော။ ဣမသ္မိံ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ဤ။ ပဋိက္ခေပေါ၊ ပယ်ခြင်းကို။ လဗ္ဘတိ၊ ဤ။ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော နိရုဇ္ဈတိတိ၊ ဟူသော။ ပုစ္ဆာယ၊ ဤ။ နောတိ၊ ဟူသော။ ဣမသ္မိံ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ဤ။ ပဋိသေဓော တားမြစ်ခြင်းကို။ လဗ္ဘတိ၊ ဤ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒုဝိဓော၊ သော။ အယဉ္ဇေ (ပညော) ကို၎င်း။ အညော၊ ဤပြဿနာမှ အခြားသော။ ဝေရူပေါ၊ သော။ ပညော၊ ကို၎င်း။ မောဃပညောတိ ဝေဒိတဗျော။ တုစ္ဆ ပညောတိပိ၊ ဟူ၍လည်း။ ဝုစ္စတိ၊ [ဤပြဿနာအတွက် အရကောက်ဘို့ အနက်မရှိသောကြောင့် မောဃ တုစ္ဆ=အချည်းနီးသော ပြဿနာ] ဝေ၊ သို့လျှင်။ တာဝ၊ ဝိသဇ္ဇနတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။ ပညာ၊ တို့ကို။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။

သာ ရသောကြောင့် ပုရေပည၊ ဟု ဆိုခဲ့၏။ ရှေ့ “ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ” စသော ပုစ္ဆာ၏ အဖြေ၌ ခန္ဓာ ၂-ပါးလုံး ရသောကြောင့် ပစ္စာပည ဟု ဆိုခဲ့သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဤစကားအရ ပုရေပညာ၌ ရှေ့ပုဒ်အနက်ကို ရ မရသည် ပမာနမဟုတ်။ ပရိပုဏ္ဏပညာ၏ အဖြေ၌ ပရိမကောဠာသ၏။ အရကဲ့သို့ ခန္ဓာ တပါးကိုသာရခြင်းသည် ပုရေပညာ၏ လက္ခဏာဖြစ်၏။ ပစ္စာပညာ၌လည်း ပရိပုဏ္ဏပညာ၏ အဖြေဝယ် ပစ္စိမကောဠာသ၌ ခန္ဓာ ၂-ပါးလုံး ရသကဲ့သို့ ခန္ဓာ ၂-ပါးလုံးရခြင်းသည် ပစ္စာပညာ၏ လက္ခဏာဖြစ်၏-ဟု မှတ်တမ်းရှိနေ၏။ ယမိက် အကောက်၌လည်း ဤအဓိပ္ပါယ်ကို မှန်မှန်ထား၍ “ကောဠာသတင်” ဟု ဆိုရိုးပြုကြသည်။ ဤကား အခြား အဓိပ္ပါယ်ကို ပြထားသေး၏။

ပန၊ ကား။ ပါဠိဂတိယာ၊ ပုစ္ဆာပါဠိ၏ အသွားအားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊
 ဖြေခြင်း၎င်း။ ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနံ၊ စကားတို့ ပေးသောအားဖြင့် ဖြေခြင်း၎င်း။
 သရူပဒဿနေန၊ သရုပ်သကောင်ကို ပြခြင်းအားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ၎င်း။ ပဋိက္ခေ
 ပေန၊ ပယ်ခြင်းအားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ၎င်း။ ပဋိသေဓေန၊ တားမြစ်ခြင်း
 အားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣမာနိပဉ္စ၊ ဤငါးပါး တို့သည်။
 ဝိသဇ္ဇနာနိနာမ၊ အဖြေတို့မည်၏။ တတ္ထ၊ ထိုအဖြေတို့တွင်။ 'ပံ ဝိသဇ္ဇနံ၊
 သည်။ ပါဠိပဒမေဝ၊ ပုစ္ဆာပါဠိ၏ န မပါသော ပုဒ်သည်ပင်။ ဟုတွာ၊ ရှိ။
 အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ ဝိသဇ္ဇေတိ၊ ဖြေ၏။ ဣဒံ၊ ဤဝိသဇ္ဇနသည်။ ပါဠိဂတိယာ၊
 ပါဠိဂတိအားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ နာမ၊ ဖြေခြင်းမည်၏။ တံ၊ ထိုပါဠိဂတိဝိသဇ္ဇန
 ကို။ ပုရေပဉ္စေ၊ ဤ။ လဗ္ဘတိ။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း၊ ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။
 ယတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇတိ တတ္ထ ဝေဒနာက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။
 ပဉ္စေ၊ ဤ။ ဣဒံ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ ပါဠိပဒမေဝ ဟုတွာ အတ္ထံ ဝိသဇ္ဇယမာနံ၊
 ဖြေလျက်။ ဂတံ၊ ဖြစ်၏။ တသွာ၊ ကြောင့်။ ဝေရူပေသု၊ ကုန်သော။ ဌာနေသု၊
 တို့၌။ ပါဠိဂတိယာ၊ ဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗျံ၊ ၏။

ပန၊ ကား။ ယံ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ ပဋိဝစနဘာဝေန၊ စကားတို့ ပေးသည်
 ၏ အဖြင့်ဖြင့်။ အတ္ထံ၊ ဝိသဇ္ဇေတိ၊ ၏။ ဣဒံ၊ သည်။ ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနံ၊ နာမ၊
 မည်၏။ တံ၊ ထိုပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနကို။ ပစ္စာပဉ္စေ၊ လဗ္ဘတိ။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း
 ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော
 ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ၊ ဟူသော။ ပဉ္စေ၊ ဤ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ ဝိသဇ္ဇနံ၊
 သည်။ ပဋိဝစနဝသေနေဝ၊ စကားတို့ ပေးခြင်း၏ အဖြစ်ဖြင့် သာလျှင်။
 အတ္ထံ ဝိသဇ္ဇယမာနံ ဂတံ၊ တသွာ၊ ကြောင့်။ ဝေရူပေသု ဌာနေသု ပဋိ
 ဝစနဝိသဇ္ဇနံ ဝေဒိတဗျံ၊ ယံ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ သရူပေန၊ သရုပ်အားဖြင့်။
 ဒဿေတွာ၊ ပြု၍။ အတ္ထံ၊ ဝိသဇ္ဇေတိ။ ဣဒံ၊ ဤဝိသဇ္ဇနသည်။ သရူပဒဿနေန
 ဝိသဇ္ဇနံ၊ နာမ၊ သရူပဒဿန ဝိသဇ္ဇနမည်၏။ တံ၊ ထိုသရူပဒဿနဝိသဇ္ဇနကို။
 ပရိပုဏ္ဏပဉ္စေ၊ ဤ။ လဗ္ဘတိ။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း၊ ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ယဿ
 ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။ ပဉ္စေ၊ ဤ။
 အသညသတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ၊ အစရှိသော။ ဣဒံ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ (အတ္ထံ ဝိသဇ္ဇ

ယမာနံ ဂတံ ဌံ စပ်) ဣမေသံ၊ ဤအသည်သတ္တဥပပဇ္ဇန္တ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ။ ရူပက္ခန္ဓောသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ဆဲ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓောစ၊ ကား။ နော (ဥပ္ပဇ္ဇတိ) ဖြစ်ဆဲမဟုတ်။ ဣမေသံ၊ ဤပဉ္စဝေါကာရဥပပဇ္ဇန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့မှာ။ ရူပက္ခန္ဓောစ၊ သည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ဆဲ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓောစ၊ သည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတိ၊ သို့။ သရူပဒဿနေနေဝ၊ သရုပ်ကိုပြုခြင်းဖြင့်သာလျှင်။ အတ္ထံ ဝိသဇ္ဇယမာနံ ဂတံ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပန၊ ကား။ ယံဝိသဇ္ဇနံ တထာရူပဿ၊ သော၊ အတ္တဿ၊ အနက်၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ အတ္ထပဋိက္ခေပေန၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏ အနက်ကိုပယ်ခြင်းအားဖြင့်။ ပဉ္စံ ဝိသဇ္ဇတိ။ ဣဒံ၊ ဤဝိသဇ္ဇနသည်။ ပဋိက္ခေပေန၊ ပယ်ခြင်းအားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံနာမ၊ ဖြေခြင်းမည်၏။ ယံ၊ အကြင်ဝိသဇ္ဇနသည်။ တထာရူပဿ၊ သော။ အတ္တဿ၊ အနက်ကို။ (ကောက်ဘို့ရာ အနက်အရကို။) ဧကက္ခဏေ၊ တခုသောဇာတိ။ အလာဘတော၊ မရခြင်းကြောင့်။ အတ္ထပဋိသေနေနေ၊ သံသယပုဒ်အနက်ကို တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ ပဉ္စံ ဝိသဇ္ဇတိ။ ဣဒံ၊ ဤဝိသဇ္ဇနသည်။ ပဋိသေနေ၊ တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံနာမ၊ ဖြေခြင်းမည်၏။ တံ၊ ထိုပဋိက္ခေပ ပဋိသေဝေဝိသဇ္ဇန ၂-ပါး အပေါင်းကို။ မောဘပဉ္စေ၊ ဌံ။ လဗ္ဘတိ။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း ဟိ (ယသ္မာ) ကြောင့်။ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော နှပဇ္ဇိတ္ထံ၊ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော နှပဇ္ဇိတ္တာတိ၊ ဟူသော။ ပဉ္စေ၊ ဌံ။ နတ္ထိတိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ ဝေရူပေါနာမ၊ ဤသို့သဘောရှိသည်မည်သော။ သတ္တော၊ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ သို့။ အတ္ထပဋိက္ခေပေန၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏ အနက်ကို ပယ်ခြင်းအားဖြင့်။ ပဉ္စံ ဝိသဇ္ဇယမာနံ ဂတံ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော နိရုဇ္ဈတိတိ၊ ဟူသော။ ပဉ္စေပန၊ ဌံကား။ နောတိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ ဧကသ္မိံ၊ သော။ ပဋိသန္နိက္ခဏေ၊ ဌံ။ ဥပ္ပါဒေန၊ ဖြစ်ခြင်းနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တက္ခ။ နိရောဓောနာမ၊ ချုပ်ခြင်းမည်သည်ကို။ နလဗ္ဘတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အတ္ထပဋိသေနေနေ၊ သံသယပုဒ်အနက်ကို တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ ပဉ္စံ ဝိသဇ္ဇယမာနံ ဂတံ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ [ပဋိက္ခေပ ပဋိသေဝေဝိသဇ္ဇနတို့၏ အထူးကို ဋီကာ၌ ပြထား၏။]

ဣဒါနိ၊ ဝိသဇ္ဇနတို့ကို ပြုပြီးရာ ယခုအခါ၌။ စတ္တာရော၊ ကုန်သော။
 ပဉ္စာ၊ တို့ကို၎င်း။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ဣမာနိ ဝိသဇ္ဇနာနိစ၊ တို့ကို၎င်း။ သတ္တဝီ
 သတိယာ၊ သော။ ယေသု ဌာနေသု၊ အကြင်ဌာနတို့၌။ ပက္ခိပိတဗ္ဗာနိ၊ ထည့်
 သွင်းထိုက်ကုန်၏။ တာနိ၊ ထိုဌာနတို့ကို။ ဝေ၊ ဤဆိုအပ်လတံသောနည်းဖြင့်။
 ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဟိ၊ ချဲ့။ [အသည်သတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ ဟိ-ဟု ဝိတ္ထာရဇောတက
 ဟိပါလျှင် ကောင်း၏။ မပါလျှင် ထည့်ပါ။] အသည်သတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ၊
 ဟူသော ပါဠိရပ်သည်။ ဧဝံ၊ တခုသော။ ဌာနံ၊ ဌာနတည်း။ အသည်သတ္တေ
 တတ္ထာတိ၊ ဟူသော ပါဠိရပ်သည်။ ဧဝံ၊ သော။ (ဌာနံ၊ တည်း။) အသည်
 သတ္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) အသည်သတ္တာ စက္ခန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) အရူပံ
 ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) အရူပေ တတ္ထာတိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) အရူပါနန္တိ
 ဧဝံ (ဌာနံ၊) အရူပါ စက္ခန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) အရူပေ ပစ္စိမဘဝိကာနန္တိ
 ဧဝံ (ဌာနံ၊) အရူပေ ပရိနိဗ္ဗန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) ယေစ အရူပံ ဥပပဇ္ဇိတွာ
 ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိတိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) ပဉ္စဝေ၊ ကာရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊)
 ပဉ္စဝေ၊ ကာရေ တတ္ထာတိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) ပဉ္စဝေ၊ ကာရာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊)
 ပဉ္စဝေ၊ ကာရာ စက္ခန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) ပဉ္စဝေ၊ ကာရေ ပစ္စိမဘဝိကာနန္တိ
 ဧဝံ (ဌာနံ၊) ပဉ္စဝေ၊ ကာရေ ပရိနိဗ္ဗန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) သုဒ္ဓါဝါသံ
 ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) သုဒ္ဓါဝါသေ တတ္ထာတိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) သုဒ္ဓါ
 ဝါသာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) သုဒ္ဓါဝါသေ ပရိနိဗ္ဗန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) သဗ္ဗေသံ
 ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) သဗ္ဗေသံ စက္ခန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) သဗ္ဗသာ
 ဓာရဏဝေနေ၊ အလုံးစုံသော စက္ခန္ဓဥပပဇ္ဇန္တိတို့နှင့် ဆက်ဆံသည်၏အစွမ်း
 ဖြင့်၊ ပစ္စိမဘဝိကာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) ပရိနိဗ္ဗန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) စတု
 ဝေ၊ ကာရံ ပဉ္စဝေ၊ ကာရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ ဧဝံ (ဌာနံ၊) စက္ခန္တာနန္တိ၊ စတု
 ဝေ၊ ကာရံ ပဉ္စဝေ၊ ကာရံ စက္ခန္တာနံ ဟူသောပါဠိရပ်သည်။ ဧဝံ (ဌာနံ၊)
 ဝေ၊ သို့။ စတုန္တံ ဣမေသံ ပဉ္စာနံ၊ တို့၏။ ပဉ္စ ဣမာနိ ဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တို့ကို။
 သတ္တဝီသတိယာ၊ သော။ ဣမေသု ဌာနေသု၊ တို့၌။ ပက္ခိပိတွံ၊ ရှိ။ ဣမသိ
 ပဝတ္ထိမဟာဝါရေ၊ ဤပဝတ္ထိမဟာဝါရ၌။ အတ္တဝိနိစ္စယော၊ အနက်အဆုံး
 အဖြတ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ၊ အကျိုးကား။ ဝေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်း
 ဖြင့်။ ဝိဒိတွံ၊ ရှိ။ ပဉ္စံ၊ ကို။ ဝိသဇ္ဇန္တေန၊ ဖြေသောပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သုဝိသဇ္ဇိ

တော၊ ကောင်းစွာဖြေအပ်သည်။ ဟောတိ၊ အတ္ထံ၊ အနက်ကို။ ဝိနိစ္ဆယန္တေ နုစ၊ ဆုံးဖြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း။ သုဝိနိစ္ဆိတော၊ ကောင်းစွာဆုံးဖြတ် အပ်သည်။ ဟောတိ။

တတ္ထံ၊ ထိုသို့ထည့်သွင်းရာ၌။ (ပြဿနာလေးပါးတို့၏ ဝိသဇ္ဇနာငါးပါး တို့ကို နှစ်ဆဲ့ခုနစ်ပါးသော ဌာနတို့ဝယ် ထည့်သွင်းရာ၌။ ဌေးနိဿယ၌ကား အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗျောကို ကြည့်၍ “တတ္ထံ၊ ထိုသို့ခြင်း၌” ဟု ပေး ၏။) အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတံကား။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပာယ် အကျယ်ကို ဆောင်ယူကြောင်းနည်းတည်း။ ယံဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ ယဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏသမင်္ဂိတာယ၊ ဥပါဒ်ဇာနဉ် ပြည့်စုံခြင်းရှိသည် ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ဆဲ။ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသည်ကား။ တဿ၊ ထိုရူပက္ခန္ဓာဖြစ်ဆဲ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ တသ္မိညေဝ ခဏေ၊ ထိုရူပက္ခန္ဓာဖြစ်ဆဲခဏ၌ပင်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓောပိ၊ သည်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ဆဲလော။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆတိ၊ ၏။ အသညသတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ၊ ကား။ အစိတ္တကပဋိသန္ဓိဝေဒနာစိတ်မရှိသော ပဋိသန္ဓေ၏အဖြစ်ဖြင့်။ အသညသတ္တ တံ၊ အသညသတ် ဘဝ၌။ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ (တေသံ၌စပ်) တေသံ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ တေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝ၊ ဖြစ်ဆဲသာတည်း။

ပဝတ္ထေ၊ ပဝတ္ထိအခါ၌။ တတ္ထံ၊ ထိုအသညသတ်ဘဝ၌။ ဥပ္ပန္နာနံ၊ ဖြစ်ပြီး ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိပိ၊ ဖြစ်ဆဲလည်းဟုတ်၏။ နိရုဇ္ဈတိပိ၊ ချုပ်ဆဲလည်းဟုတ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အသညသတ္တာနန္တိ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊ ဟောတော်မူဘဲ။ (ဥပ္ပတ္တိနိရောဓ ၂-မျိုးလုံး ရနေသောကြောင့် “အသညသတ္တာနံ” ဟု သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူဘဲ။) အသညသတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီး။ ပန၊ ဆက်။ နော စ တေသံ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ကား။ တေသံ၊ ထိုအသညသတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ အစိတ္တ ကတ္တာ၊ စိတ်မရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ သည်။ နုပ္ပဇ္ဇတေဝ၊ ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သည်သာ။

ဣဒံဤအဖြေသည်။ သတ္တဝီသတိယာ ဌာနေသုတို့တွင်။ ပဌမေ၊ ပဌမ
 ဖြစ်သော။ ဌာနေ၊ ဌံ။ (“အသည်သတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ ကေံဌာနံ” ဟူသော
 ပဌမဌာန၌။) ပရိပုဏ္ဏပဉ္စဿ၊ ခါ။ ပရိမကောဌာသေ၊ ရှေ့ဖြစ်သော အဘို့
 အစ၌။ (အသည်သတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ ဟူသော ပရိမကောဌာသ၌။) သရူပ
 ဒဿနေန၊ သရုပ်သကောင်ကို ပြခြင်းအားဖြင့်။ (အသည်သတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တံ
 ဟု သရုပ်သကောင်ကို ပြခြင်းအားဖြင့်။) ဝိသဇ္ဇနံ၊ ဖြေခြင်းသည်။
 (ဟောဝီ)။

အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်

အသည်သတ္တံ အရူပံ၊ ပဉ္စဝေ၌ကာရူပပဇ္ဇတံ။
 အသည်သတ္တေ အရူပေ၊ ပဉ္စဝေ၌ကာရေ တတ္ထစ။

သတ္တာနံ အရူပါနံစ၊ ပဉ္စဝေ၌ကာရနုမ္မိစ။
 အသည်သတ္တာအရူပါ၊ စန္ဒာနံ ပဉ္စဝေ၌ကာရ။

အရူပေ ပဉ္စဝေ၌ကာရေ၊ ပစ္စိမဘဝိကာနံ စ။
 အရူပေ ပဉ္စဝေ၌ကာရေ၊ ပရိနိဗ္ဗန္တာနုမ္မိစ။

ယေစာရူပပဇ္ဇိတာ၊ ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိစ။
 သုဒ္ဓါဝါသံ ဖဇ္ဇန္တာနံ၊ ဝါခေ ဝါသာနံ နိဗ္ဗတံ။

သဗ္ဗေသုပပဇ္ဇန္တာနံ၊ သဗ္ဗေသု စဝန္တာနံ။
 ပစ္စိမဘဝိကာနံစ၊ ပရိနိဗ္ဗန္တာနုမ္မိစ။

စတုပဉ္စဝေ၌ကာရူပ၊ ပဇ္ဇန္တာနံ စဝန္တာနံ။
 သတ္တဝီသတိဌာနေသုတတ္ထတတ္ထေဝ လဗ္ဗရေ။

ပဉ္စဝေါကာရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ ရူပါရူပမိဿက ပဋိသန္ဓိ
 ဝသေန၊ ရုပ်နာမ်ရောသော ပဋိသန္ဓေ၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပဉ္စဝေါကာရဘဝံ၊ ဤ။
 ဥပပဇ္ဇန္တာနံ၊ ကုန်သော။ (တေသံ၌စပ်) တေသံ ရူပက္ခန္ဓောစ ဥပပဇ္ဇတိ
 ဝေဒနာက္ခန္ဓောစာတိ၊ ဟူသည်ကား။ တေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဧကန္ဓေန၊
 အားဖြင့်။ ရူပဝေဒနာက္ခန္ဓသင်္ခါတာ၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဟု ဆိုအပ်ကုန်
 သော။ ဒေဝံ ခန္ဓာ ဥပပဇ္ဇန္တိယေဝံ၊ သာ။ ပန၊ ဆက်။ ပဝတ္ထော၌။ တတ္ထ၊ ထို
 ပဉ္စဝေါကာရဘဝံ၌။ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ တေဒန္တာ၊ ထိုရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာ-
 က္ခန္ဓာတို့သည်။ ဥပပဇ္ဇန္တိပိ၊ ဖြစ်ဆဲလည်းရှိကုန်၏။ နိရုဇ္ဈန္တိပိ၊ ချုပ်ဆဲလည်း
 ရှိကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပဉ္စဝေါကာရနန္တိ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊ ဘဲ။
 (ဥပပဇ္ဇန္တိရောဓ ၂ မျိုးလုံးရနေသောကြောင့် “ပဉ္စဝေါကာရနံ” ဟု သာမည
 အားဖြင့် ဟောတော်မမူဘဲ။) ပဉ္စဝေါကာရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီး။
 ဣဒံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော အဖြေသည်။ ပဉ္စဝေါကာရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ၊
 ဟူသော။ ဌာနေ၌။ ပရိပုဏ္ဏပဉ္စဿ၊ ၏။ ပစ္စိမကောဌာသေ၊ နောက်ဖြစ်
 သော အဘို့အစဉ်။ (ပဉ္စဝေါကာရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ စသော ပစ္စိမကောဌာသ
 ဌံ။) သရူပဒဿနေန၊ အားဖြင့်။ (ပဉ္စဝေါကာရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံဟု သရူပ
 သကောင်ကို ပြခြင်းအားဖြင့်။) ဝိသဇ္ဇနံ (ဟောတိ။) ဣမိနာ ဥပါယေန၊
 ဖြင့်။ သဗ္ဗာနိ ဝိသဇ္ဇနာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ပန၊ ကား။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော လက္ခဏာသည်။ ဣတ္ထံ၊ ဤခန္ဓ
 ယမိက်၌။ ဥပ္ပါဒနိရောဓေသု၊ တို့၌။ နိယမလက္ခဏံ၊ မှတ်သားကြောင်း
 လက္ခဏာတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ သကလေပိလည်းဖြစ်သော။ ဣမသ္မိံ ခန္ဓယမကေ၊
 ၌။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုဘဝ၌။ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ၊ ဖြစ်ပြီးပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ပဝတ္ထော ၌။
 ယာဝ မရဏာ သေသည့်တိုင်အောင်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ အပရိယန္တေသု၊ အပိုင်း
 အခြား မရှိကုန်သော။ ဥပ္ပါဒနိရောဓေသု၊ ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းတို့သည်။
 ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ၊ ထင်ရှားရှိပါကုန်သော်လည်း။ လဟုပရိဝတ္တာနံ၊ လျှင်မြန်သော
 ပြောင်းလဲခြင်းရှိကုန်သော။ ဓမ္မာနံ၊ တို့ကို။ ဝိနိဗ္ဗောဂံ၊ အသီးသီးခွဲခြားမှု
 ကို။ ကတွာ၍။ ဥပ္ပါဒနိရောဓေ၊ တို့ကို။ ဒဿေတံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှာ။
 န သုကရံ၊ လွယ်ကူစွာ မပြုအပ်။ (မလွယ်ကူ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဝတ္ထိသံ၊

၌။ ဥပ္ပါဒနိရောဓေတို့ကို။ အနာမသိက္ခာ၊ သုံးသပ်တော်မမူဘဲ။ အဘိနဝံ၊ အသစ်ဖြစ်သော။ ဝိပါကဝဋ္ဌံ၊ ဝိပါကဝဋ္ဌံကို။ နိပ္ပါဒယမာနေန၊ ပြီးစေနိုင်သော။ နာနာကမ္မေန၊ အမျိုးမျိုးသောက်ကြောင့်။ နိဗ္ဗတ္တာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ပဋိသန္ဓိခန္ဓာနံ၊ ပဋိသန္ဓေခန္ဓာတို့၏။ ဥပ္ပါဒံ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှာ။ သုခံ၊ လွယ်ကူသည်။ (ဝေနေယျတို့ သိဘို့ရန်လွယ်ကူသည်။) (ဟောတိ) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဋိသန္ဓိကာလေ၊ ၌။ ဥပ္ပါဒဝသေနေဝ၊ ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် သာလျှင်။ ဝါ၊ ဖြစ်ခြင်းနှင့် စပ်သဖြင့် သာလျှင်။ ဥပ္ပါဒဝါရော ကထိတော၊ ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ ပဥ္ဗန္ဓဿ၊ သော။ ဝိပါကဝဋ္ဌဿ၊ ၏။ ပရိယောသာနေန၊ အဆုံးဖြင့်။ နိရောဓံ ဒဿေတုံ၊ ငှာ။ သုခံ၊ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ မရဏကာလေ၊ ၌။ နိရောဓဝသေန၊ နိရောဓဝါရော ကထိတော၊ ပြီ။ (ဣဒံ၊ ပြီးကား။ ဧတ္ထ ဥပ္ပါဒနိရောဓေသု နိယမလက္ခဏံ)။ [ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်ခဏနှင့် စုတိ၏ နိရောဓခဏကိုသာ သုံးသပ်၍ ပဝတ္တိအခါ၌ ဥပ္ပါဒနိရောဓံကို မသုံးသပ်ရာဝယ် မေးဘွယ် ရှိသောကြောင့် ကိံ ပနေတ္ထစသည်ကို မိန့်။]

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှ။ ပေ။ အံ။ ဧတ္ထ၊ ဤခန္ဓယမိုက်၌။ ပဝတ္တိယံ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ ဥပ္ပါဒနိရောဓာနံ၊ တို့၏။ အနာမဋ္ဌဘာဝေ၊ မသုံးသပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်၌။ ပမာဏံ၊ နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းစကားရပ်သည်။ ကိံ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကားအမေးတည်း။ (ဧတ္ထ ပဝတ္တိယံ ဥပ္ပါဒနိရောဓာနံ အနာမဋ္ဌဘာဝေ၊ ၌။ ပမာဏံ) ပါဠိယေဝ၊ ပါဠိတော်ပင်တည်း။ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ၊ ချဲ့။ ပါဠိယံ၊ ၌။ ဝိသေသေန၊ အထူးအားဖြင့်။ ဥပ္ပါဒဝါရဿ၊ ၏။ အနာဂတကာလဝါရေ၊ ၌။ ပစ္စိမဘဝိကာနံ။ ပေ။ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိတိ၊ ဟူသော။ အယံ ပါဠိ၊ သည်။ အတိပမာဏမေဝ၊ အလွန်ပမာဏဖြစ်သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ ပစ္စိမဘဝိကာနံ၊ ပစ္စိမဘဝိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ပဝတ္တေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ ရူပါရူပဓမ္မာနံ၊ ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့၏။ ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ၊ ငှာ။ ယတ္ထ ဘာဝေ၊ သင့်ကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ သတိပိ၊ ရှိပါသော်လည်း။ ရူပက္ခန္ဓောစ။ ပေ။ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိတိ၊ ဟူ၍။ သန္နိဋ္ဌာနံ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို။ ကတော၊ ၍။ ဝုတ္တဘာဝေန၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဝတ္တေ၊ ၌။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ကို။ န ဂဟိတော၊ ယူတော်မမူအပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပန၊ ကား။ သုဒ္ဓါဝါသေ။ ပေ။ နနိရုဇ္ဈတီတိ၊ ဟူသော။ အယံပါဠိ၊
 သည်။ ပဝတ္တေ၊ ဌံ။ နိရောဓဿ၊ ချုပ်ခြင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ အနာမဋ္ဌဘာဝေ၊
 မသုံးသပ်အပ်သည်၏အဖြစ်၌။ အတိဝိယ၊ အလွန်သာလျှင်။ ပမာဏံ၊ တည်း။
 ဟိ၊ မှန်။ သုဒ္ဓါဝါသေ၊ သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌။ ပရိနိဗ္ဗန္တာနံ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဆဲပုဂ္ဂိုလ်
 တို့၏။ ဝါ၊ တို့သည်။ စုတိသိတ္တဿ၊ စုတိစိတ်၏။ ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ဘင်္ဂဇာနိ။
 ဌိတာနံ၊ တည်ကုန်စဉ်။ ပဋိသန္ဓိတော၊ ပဋိသန္ဓေ အခါမှ။ ပဌာယ၊ ချီ။
 ပဝတ္တေ၊ ဌံ။ ဥပုဇ္ဇိတွာ၊ ချီ။ နိရုဇ္ဈသညာက္ခန္ဓာနံ၊ ချုပ်ပြီးသော သညာက္ခန္ဓာ
 တို့၏။ ဂဏနပထော၊ ဂဏန်းလမ်းသည်။ နတ္ထိံ၊ ငဝံသန္ဓေပိ၊ ဤသို့ဖြစ်ပါ
 သော်လည်း။ တေသံ၊ ထိုပရိနိဗ္ဗာန်စံဆဲပုဂ္ဂိုလ်သို့၏။ တတ္ထ၊ ယိုသုဒ္ဓါဝါသ
 ဘုံ၌။ သညာက္ခန္ဓော၊ သည်။ နနိရုဇ္ဈိတ္ထ၊ ချုပ်ပြီးမဟုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ သန္ဓိဋ္ဌာနံ၊
 ကို။ ကတွာ၊ ချီ။ ဝုတ္တဘာဝေန၊ ငကြောင့်။ ပဝတ္တေ၊ ဌံ။ နိရောဓော နဂဟိ
 တော။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

ဝေ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်။ ဧဝံ၊ ဤပဝတ္တိဝါရ၌။
 ဥပ္ပါဒနိရောဓေသု၊ တို့၌။ နိယမလက္ခဏံ၊ မြဲသောလက္ခဏာကို။ ဝိဒိတွာ၊ ချီ။
 ပဋိသန္ဓိဥပ္ပါဒမေဝ၊ ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပါဒ်ဇာတိကို သာလျှင်၎င်း။ စုတိနိရောဓ
 မေဝစ၊ စုတိ၏ ချုပ်ခြင်းဟူသော ဘင်္ဂဇာတိကိုသာလျှင်၎င်း။ ဂဟေတွာ၊ ချီ။
 တေသုတေသု ဌာနေသု၊ ထိုထိုဌာနတို့၌။ အာဂတာနံ ဝိသဇ္ဇနာနံ အတ္ထ
 ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပန၊ ဆက်။ သော၊ ထိုအနက် အဆုံးအဖြတ်ကို။
 အာဒိဝိသဇ္ဇန၊ အစယမက၏အဖြေ၌။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်း
 ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော အဖြေတို့၌။ (အတ္ထဝိနိစ္ဆယံ၊ ကို။) ဝိဒိတုံ၊ ဌာ။
 သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိသဇ္ဇနပဋိပါဋိယာ၊ ဝိသဇ္ဇန
 အစဉ်ဖြင့်။ (မယာ။) န ဝိတ္တာရိတော၊ မချွဲအပ်တော့။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မချွဲ
 အပ်ပါသော်လည်း။ ဝေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ ဒိန္နေန၊
 သော။ ဣမိနာပိနယေန၊ ဤနည်းဖြင့်လည်း။ ယော၊ အကြင်စာသင်သား
 သည်။ တေသံ၊ ဤဝိသဇ္ဇနတို့၏။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယံ ဇာနိတုံ နသက္ကာတိ၊
 မစွမ်းနိုင်။ တေန၊ ထိုနည်းပေးရုံမျှဖြင့် အနက်အဆုံးအဖြတ်ကို သိခြင်းငှာ
 မစွမ်းနိုင်သော စာသင်သားသည်။ အာစရိယေ၊ ယမိုက်ကျမ်းကျင် ဆရာ

ရှင်တို့သို့။ ပယ်ရူပါသိတွာ၊ ဆည်းကပ်၍။ သာဓုံကံ၊စွာ။ သုတွာပိ၊နာ၍ လည်း။ ဇာနိတဗျော၊ သိထိုက် သိနိုင်၏။ ဝါ၊သိပါလေ။

ဥပ္ပါဒေဿ၊ ဖြစ်ခြင်း၏၎င်း။ နိရောဓေဿ၊ ချုပ်ခြင်း၏၎င်း။ ဧကတော၊ တပေါင်းတည်း။ ဥဘိန္ဒညာပိ၊ ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း ၂-ပါးစုံတို့၏၎င်း။ အနုလောမဿ၊ အနုလောမဖြစ်သော။ နယဿ၊ နယ၏၎င်း။ ပဋိလောမ နယဿစ၊ ပဋိလောမနယ၏၎င်း။ ဝသေန၊အစွမ်းဖြင့်။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ဓန္တေသု၊တို့၌။ ယာနိ ယမကာနိစ၊ အကြင် ယမကတို့ကို၎င်း။ ပုဂ္ဂလံ၊ပုဂ္ဂိုလ် ကို၎င်း။ အထ၊ ထိုမှတပါး။ ဩကာသံ၊ ဩကာသကို၎င်း။ ပုဂ္ဂလောကာသ မေဝစ၊ပုဂ္ဂိုလ် ဩကာသ ၂-ပါးစုံကိုသာလျှင်၎င်း။ အာမသိတွာ၊ သုံးသပ် ၍။ ပဝတ္ထေသု၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ဌာနေသု၊ ဌာနေတို့၌။ ဇိနော၊ငါးမာရ် အောင်မြင် ဘုရားရှင်သည်။ ကထယိ၊ ဟောတော်မူပြီ။ တေသံ၊ ထိုယမက တို့၏။ ပါဠိဝဝတ္တာနံ၊ ပါဠိတော်၏ အသီးသီး ပိုင်းခြား၍ တည်ပုံကို။ အနုပုဗ္ဗတော၊ အစဉ်အားဖြင့်။ (မယာ။) ဒဿိတံ၊ ပြီ။

အတ္တဿ၊ကို။ ဝိနိစ္ဆယတ္ထံ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ ယာနိပဉ္စဝိသဇ္ဇနာ နိစ၊ အကြင်အမေးအဖြေတို့သည်၎င်း။ ဝိသဇ္ဇနာနံ၊တို့၏။ ယာနိ ဌာနာနိစ၊ အကြင် ၂၇-ပါးသော ဌာနတို့သည်၎င်း။ (သန္တိ။) တာနိ၊ထိုပဉ္စ ဝိသဇ္ဇန ၂၇-ပါးသော ဌာနတို့ကို။ သဗ္ဗသော၊ ကြွင်းမဲ့ဥဿုံ အလုံးစုံအားဖြင့်။ ဒဿေတွာ၊၍။ ဧကပဉ္စသ္မိံ၊ တခုသော ပြဿနာ၌။ ယောဇနာပိ၊ အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို ယှဉ်စေပုံကိုလည်း။ (မယာ။) ပကာသိတာ၊ပြီ။ ဝိတ္တာရေန၊ ဖြင့်၊ဂတေ၊ဖြစ်သော။ ဧတ္ထ၊ ဤခန္ဓယမိုက် ပဝတ္တိဝါရ၌။ ပဉ္စဝိသဇ္ဇနက္ကမေ၊ ပြဿနာအစဉ် ဝိသဇ္ဇနအစဉ်၌။ အတ္တံ၊ကို။ ဝဏ္ဏယတာ၊ ဖွင့်သောပုဂ္ဂိုလ် သည်။ ဣတော၊ဤပါဠိဝဝတ္တာန်ကိုပြခြင်း အစရှိသည်ထက်။ ပရံ၊အလွန်။ ကိံ၊အဘယ်ကို။ သက္ကာနု၊ တတ်ကောင်းတော့မည်နည်း။ (န သက္ကာဝေ၊ မတတ်ကောင်းတော့သည်သာ။) တသ္မံ၊ ကြောင့်။ ဣမိနာ နယေန၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ အတ္တံ၊ကို။ ပဏ္ဍိတာ၊ ယမိုက်သိလို ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ် တို့သည်။ ဇာနန္တု၊သိကြပါကုန်လော။ ဣတိ၊အပြီးတည်း။ ပဝတ္တိမဟာဝါရ ဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ (နိဋ္ဌိတာ။)

၃-ပရိညာဝါရအဖွင့်

- ၂၀၆-၂၀၈။ တဒနန္တရေ၊ ထို ပပတ္တိဝါရ၏ အခြားမဲ့ ဖြစ်သော။
 ပရိညာဝါရေပိ၊ ခွံလည်း။ ကာလဘေဒါ၊ ကာလ အထူးအပြားတို့သည်။
 ဆဋ္ဌေဝ၊ ခြောက်ပါးတို့ သာတည်း။ အနုလောမ ပဋိလောမတော၊
 အနုလောမ ပဋိလောမ အားဖြင့်။ (အနုလုံပစ္စနိက်အားဖြင့်။) နယာ
 တို့သည်။ ဒွေယေဝ၊ နှစ်ပါးတို့သာတည်း။ ပန၊ ဆက်။ ပုဂ္ဂလဝါရော
 ၎င်း။ ဩကာသံဝါရော၊ ၎င်း။ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။
 တီသု၊ ဣမေသု၊ တို့တွင်။ ပုဂ္ဂလဝါရော၊ ကိုသာ။ လဗ္ဘတိ၊ ၎င်း။
 ဣတရေ၊ ပုဂ္ဂလဝါရမှ တပါးကုန်သော။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဩကာသ
 ဝါရ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရတို့ကို။ (န လဗ္ဘန္တိ။) ကိကာရဏာ၊ အဘယ်
 အကြောင်းကြောင့်နည်း။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာယ၊ တူသော အဖြေရှိကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ယောကောစိ၊ အမှတ်မရှိ တစုံတယောက်
 သော။ ပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ယတ္ထကတ္ထစိ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော။
 ဌာနေ၊ အရာ၌။ (ဩကာသ၌။) ရူပက္ခန္ဓံ၊ ကို။ စေပရိဇာနာတိ၊ အကယ်၍
 ပိုင်းခြား၍သိအံ့။ (ဧဝံ သတိ။) ဝေဒနာက္ခန္ဓမ္မိ၊ ကိုလည်း။ ပရိဇာနာတိယေဝ၊
 သည်သာ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ၊ ကို။ စေ ပရိဇာနာတိ။ (ဧဝံ သတိ) ရူပက္ခန္ဓမ္မိ
 ပရိဇာနာတိယေဝ။ ရူပက္ခန္ဓံ စေ နပရိဇာနာတိ။ (ဧဝံ သတိ) ဝေဒနာက္ခန္ဓမ္မိ
 န ပရိဇာနာတိယေဝ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ စေ နပရိဇာနာတိ။ (ဧဝံ သတိ)
 ရူပက္ခန္ဓမ္မိ နပရိဇာနာတိယေဝ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေသုပိ၊ ထိုဩကာသ
 ဝါရ ပုဂ္ဂလောကာသ ဝါရတို့၌လည်း။ ယတ္ထ ရူပက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိ တတ္ထ
 ဝေဒနာက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိတိအာဒိဝေသေန၊ အစရှိသော ပုဒ်တို့၏ အစွမ်း
 ဖြင့်။ ပုစ္ဆံ၊ ကို။ ကတုာ၊ ၍။ အာမန္တာတွေဝ၊ ဟူ၍သာ။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။
 ဝါ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ (တသ္မာ) သဒိသ
 ဝိသဇ္ဇနတယ၊ ဤသို့တူသော အဖြေရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တေ၊ ထို
 ဩကာသဝါရ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရ တို့ကို။ ဣမ၊ ဤ ပရိညာဝါရ၌။
 နလဗ္ဘန္တိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။

အထဝါ၊ ထို့ပြင်တနည်းကား။ ပရိညာကိစ္စံနာမ၊ ပရိညာကိစ္စမည်သည်။
 ပုဂ္ဂလသေဝ၊ ၎င်းသာ။ (ကိစ္စံ၊ သည်။) ဟေတိ၊ ၎င်း။ ဩကာသယ၊ ဩကာသ၏။

(ကိစ္စံ။) နော၊ (ဟောတိ) မဟုတ်။ ပုဂ္ဂလောဝါ သည်သာ။ ပရိဇာနိတံ
 ဝှာ။ သမတ္ထော၊ စွမ်းနိုင်၏။ ဩကာသော၊ သည်။ နော၊ (သမတ္ထော)
 မစွမ်းနိုင်။ ဣတိ၊ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ဤပရိညာဝါရ၌။ ပုဂ္ဂလဝါရောဝါကိုသာ။
 (ဘဂဝတာ) ဂဟိတော၊ ယူဒတံမူအပ်ပြီ။ ဩကာသဝါရော၊ ကို။ န (ဂဟိ
 တော။) ပန၊ဆက်။ တဿ၊ ထိုဩကာသဝါရ၏။ ဝါ၊ကို။ အဂ္ဂဟိတတ္တာ၊
 ယူတော်မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တဒနန္တရော၊ ထို ဩကာသဝါရ၏
 အခြားမဲ့ဖြစ်သော။ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရော၊ ကို။ လဗ္ဗမာနောပိ၊ ရအပ်ပါ
 သော်လည်း။ (ဘဂဝတာ) န ဂဟိတော။ ပံန၊ဆက်။ ယော သေ(သော)
 ပုဂ္ဂလဝါရောကို။ ဂဟိတော။ တတ္ထ၊ထိုပုဂ္ဂလဝါရ၌။ ပစ္စုပ္ပန္နကာလေ၌။
 ဂ္ဂုပက္ခန္ဓမူလကာနိ၊ ဂ္ဂုပက္ခန္ဓာဟူသော မူလရှိကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ လေးပါး
 သော ယမကတို့၎င်း။ ဝေဒနာက္ခန္ဓမူလကာနိ၊ကုန်သော။ တိဏိ၊တို့၎င်း။
 သညာက္ခန္ဓမူလကာနိ၊ဧဒေ၊ တို့၎င်း။ သင်္ခါရက္ခန္ဓမူလကံ ကေ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊
 သို့။ ဟေဋ္ဌာ၌။ ဝုတ္တနယေနော၊ ဖြင့်သာ။ အနုလောမနယော၌။ အဂ္ဂဟိ
 တဂ္ဂဟဏေန၊ မယူအပ်သေးသည်ကို ယူခြင်းဖြင့်။ ဒသယမကာနိ၊ တို့၎င်း။
 ပဋိလောမနယော ၌။ ဒသ(ယမကာနိ၊ တို့၎င်း။) ဣတိ၊ သို့။ ဝိသတိ၊
 နှစ်ဆယ်သော ယမက၎င်း။ တထာ၊ တူ။ သေသေသုပိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလမှ
 ကြွင်းသော အတိတ်အစရှိသော ကာလတို့၌လည်း။ (ဝိသတိ၊၎င်း။) ဣတိ၊
 သို့။ ဧကေကသ္မိံ၊ သော။ ကာလေ၌။ ဝိသတိ ဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ်နှစ်ဆယ်
 သော။ (ယမကာနိ၊ တို့ကို။) ကတံ၊ ရှိ။ ဆသုကာလေသုတို့၌။ ဝိသံ
 ယမကသတံ၊ နှစ်ဆယ်အလွန်ရှိသော ယမက၎င်း။ စတ္တာရိ၊လေးဆယ်အလွန်
 ရှိကုန်သော။ ဒေုပုစ္ဆာသတာနိ၊ နှစ်ရာသော ပုစ္ဆာတို့၎င်း။ အသိတျာဓိ
 ကာနိ၊ရှစ်ဆယ် အလွန်ရှိကုန်သော။ စတ္တာရိ အတ္ထသတာနိ၊ လေးရာသော
 အနက်တို့၎င်း။ ဣတိ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ပါဠိဝေတ္တာနံ၊တည်း။

ပန၊ ဆက်။ တနည်း။ ပန၊ ပါဠိဝေတ္တာန်မှတပါး အတ္ထဝိနိစ္ဆယကား။
 ဧတ္ထ၊ ဤပရိညာဝါရ၌။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော၌။ အတိတာနာဂတံပစ္စုပ္ပန္နသင်္ခါ
 တာ၊အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟုဆိုအပ်ကုန်သော။ တယော၊ ကုန်သော။
 အဒ္ဓါ၊ ကာလတို့ကို။ ပဝတ္ထိဝါရော ၌။ စုတိပဋိသန္ဓိဝေသေန၊ စုတိပဋိသန္ဓေ

တို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိဝိယ၊ ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ၊ တူ။) စုတိပဋိသန္ဓိ
 ဝေသနာဖြင့်။ နလဗ္ဘန္တိကုန်။ ပဝတ္ထော၌။ စိတ္တက္ခဏဝေသနေဝ၊ စိတ္တက္ခဏ
 ၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။ တေနေဝ၊ ထိုသို့ ပဝတ္ထိအခါ၌
 စိတ္တက္ခဏနှင့် စပ်သဖြင့် သုံးပါးသော ကာလတို့ကို ရအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်ပင်။ ဧတ္ထ၊ ဤပရိညာဝါရ၌။ ယော ရူပက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိ သော
 ဝေဒနာက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိတိ အာဗိသု၊ အစရှိ ကုန်သော။ ပုစ္ဆာသု၊
 တို့၌။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ။) ကတံ၊ အပ်ပြီ။

ဟိ၊ မှန်။ တနည်း-ဟိ၊ ချဲ့။ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏသ္မိံ၊ ၌။ နိဗ္ဗာနာရမဏေန၊
 နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသော။ စိတ္တေန၊ ဖြင့်။ ပဉ္စသု၊ ကုန်သော။ ခန္ဓေသု၊
 တို့၌။ ပရိညာကိစ္စနိဗ္ဗတ္တိယာ၊ ပရိညာကိစ္စ၏ ပြီးစီးခြင်းဖြင့်။ ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်
 မရှိ တစုံတခုသော။ ဧဝံ၊ သော။ ခန္ဓံ၊ ကို။ ပရိဇာနန္တော၊ ပိုင်းခြား၍
 သိလသော်၊ ဣတရမ္ပိ၊ တပါးသော ခန္ဓာကိုလည်း။ ပရိဇာနာတိ၊ ၏။ ဣတိ၊
 သို့။ ဝုစ္စတိ၊ ၏။ [ဤနေရာ၌ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်းကြောင့် “အသမ္မောဟ
 ပဋိဝေဓဖြင့် ခန္ဓာတို့ကို ပိုင်းခြား၍ သိသည်” ဟုဆိုရကား ခန္ဓာတပါးကို
 သိလျှင် အခြားခန္ဓာကိုလည်း သိပြီးဖြစ်တော့၏။] ဝေံ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤ
 ပရိညာဝါရ၌။ ပရိဇာနာတိတိ၊ ဟူကုန်သော။ ပဉ္စေသု၊ တို့၌။ အနုလောမ
 နယေံ၊ ၌။ ပရိညာကိစ္စသ၊ ပရိညာကိစ္စ၏။ မတ္တကပတ္တံ၊ အပြီး အဆုံးသို့
 ရောက်သော။ အဂ္ဂမဂ္ဂသမဂီံ၊ အဂ္ဂမဂ္ဂသမဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (အမြတ်ဆုံးမဂ်ဟူ
 သော အရဟတ္တမဂ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။) သန္ဓာယ၊ ၍။
 အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ။) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ပန၊ ကား။ ပဋိလောမနယေ၊ ပဋိလောမနယ၌။ (ပစ္စနိကံ၌) နပရိဇာနာ
 တိတိ၊ ဟူကုန်သော။ ပဉ္စေသု၊ တို့၌။ ပုထုဇ္ဇနာဒယော၊ တို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။

၁။ ပဉ္စေသုပုထုဇ္ဇနာဒယော။ ။ ဋီကာ ဆရာ၏ လက်ထက်၌ “ပဉ္စေ
 ပုထုဇ္ဇနံ” ဟု အဋ္ဌကသာပါ၌ ရှိသောကြောင့် “ဣဒံ ပုထုဇ္ဇနသ ယဗ္ဗထာ
 ပရိညာကိစ္စသ အဘာဝတော ဝုတ္တံ” ဟု မိန့်ပြီးလျှင် ပုထုဇ္ဇနံနှင့်တကွ အခြား
 သော အောက်မဂ္ဂဋ္ဌ ၃-ယောက် ဖလဋ္ဌ ၄-ယောက်လုံးပင် “ယော ရူပက္ခန္ဓံ န

(ဘဂဝတာ) အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ပန၊ ကား။ ပရိဇာနိတ္တာတိ၊ ဟူသော။ ဣမသ္မိံ အတိတကာလဝါရေ၊ ဤအတိတ်ကာလရှိသော ဝါရ၌။ မဂ္ဂါနန္တရအဂ္ဂပလေ၊ မဂ်၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော မြတ်သော ဖိုလ်ဟူသော အရဟတ္တဖိုလ်၌။ ဌိတော၊ တည်သည်။ သမာနောပိလည်း။ ပရိညာကိစ္စဿ၊ ၏။ နိဌိတတ္တာ၊ ပြီးဆုံးပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပရိဇာနိတ္ထယေဝ နာမ၊ ပိုင်းခြား၍ သိပြီးမည်သည်သာ။

၂၀၉။ ယော ဂ္ဂပက္ခန္ဓံ။ ပေ။ ပရိဇာနိတ္တာတိပဉ္စေန၊ ဟူသောပြဿနာဖြင့်။ အဂ္ဂမဂ္ဂသမဂီ၊ အရဟတ္တမဂ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ (ဘဂဝါ) ပုစ္ဆတိ။ ပန၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ သေ၊ (သော) ဤအဂ္ဂမဂ္ဂသမဂီ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ခန္ဓပဉ္စကံ၊ ခန္ဓာငါးပါး အပေါင်းကို။ ပရိဇာနာတိ ယေဝနာမ၊ ပိုင်းခြား၍ သိသည်ပင်မည်၏။ နိဌိတပရိညာကိစ္စော၊ ပြီးပြီးသော ပရိညာကိစ္စရှိသည်။ နတာဝ၊ (ဟောတိ) မဖြစ်သေး။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နောတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိသေဓော၊ တားမြစ်ခြင်းကို။ ကတော။ ပန။ ကား။ ဒုတိယပဉ္စေ၊ ၌။ ပရိဇာနိတ္တာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ အရဟန္တံ၊ ကို။ ပုစ္ဆတိ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော၊ ဤရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နိဌိတပရိညာကိစ္စော၊ ပြီးပြီးသော ပရိညာကိစ္စရှိ၏။ တဿ၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပရိညေယျံနာမ၊ ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်သော တရားမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နောတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိသေဓော၊ ကတော။ ပန၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤပစ္စုပ္ပန္နာတိတဝါရ၌။ ပဋိလောမနယဝိသဇ္ဇေန၊ ၌။ အရဟာ ဂ္ဂပက္ခန္ဓံ နပရိဇာနာတိတိ၊ ဟူသော စကားကို။ အရဟတော၊ ၏။ ပရိညာယ၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၏။ အဘာဝေန၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [“သိပြီးဖြစ်သည်” ဟူလို။]

ပရိဇာနာတိ၊ သော ဝေဒနာက္ခန္ဓံ န ပရိဇာနာတိ” အရ “ပိုင်းခြား၍ သိဆဲ မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်ကြ၏။ အဂ္ဂမဂ္ဂသမဂီတပါးသာ ပရိဇာနာတိ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်” ဟု မိန့်လေသည်။ “ပဉ္စေယု ပုထုဇ္ဇနာဒယော” ဟူသော ယခုစာရှိလည်း ထိုဋီကာအဓိပ္ပါယ်အတိုင်းပင်တည်း။

အဂ္ဂမဂ္ဂသမဂီ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ န ပရိဇာနိတ္ထာတိ၊ ဟူသော စကားကို။ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာယ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ အနိဋ္ဌိတပရိညာကိစ္စတာယ၊ မပြီးသေးသော ပရိညာကိစ္စရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ စာဆက်။ ကေဝလံ၊ အခြားခန္ဓာမဖက် သက်သက် ထိုသို့ တပါးသောတရားကိုလည်း သိပြီးမဟုတ်ပါသော်လည်း။ ဝေဒနာက္ခန္ဓမေဝ၊ ကိုသာ။ (ပရိဇာနိတ္ထ၊ ပိုင်းခြား၍ သိပြီးကား။) န၊ မဟုတ်သေး။ ဧကဓမ္မမ္ပိ၊ တခုသော တရားကိုလည်း။ သော၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နပရိဇာနိတ္ထေဝ၊ ပိုင်းခြား၍ သိပြီးမဟုတ်သည်သာ။ ပန၊ ထိုသို့ တပါးသော တရားကိုလည်း သိပြီး မဟုတ်ပါသော်လည်း။ [ပုစ္ဆာနှင့် စပ်၍ ဖြေရပုံကို ရှေးနည်းမှီး၍ သိပါ။] ဣဒံ၊ ဤအဂ္ဂမဂ္ဂသမဂီ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ နပရိဇာနိတ္ထ ဟူသောစကားကို။ ပုစ္ဆာဝသေန၊ ပုစ္ဆာ၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပုစ္ဆာတုန်းက “သော ဝေဒနာက္ခန္ဓံ နပရိဇာနိတ္ထ၊လော” ဟု မေးသောကြောင့် ထိုပုစ္ဆာနှင့်စပ်သောအခါဖြင့်ကိုသာ “အဂ္ဂမဂ္ဂသမဂီ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ နပရိဇာနိတ္ထ” ဟု ဖြေရသည် ဟူလို။ နောစ ဂ္ဂပက္ခန္ဓန္တိဣဒမ္ပိ၊ ဟူသော ဤစကားကိုလည်း။ ပုစ္ဆာဝသေနေဝ၊ ပုစ္ဆာနှင့်စပ်သဖြင့်ပင်။ ဝုတ္တံ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပုစ္ဆာနှင့်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ သော၊ ထိုအရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ အညမ္ပိ၊ ဂ္ဂပက္ခန္ဓာမှ တခြားလည်းဖြစ်သော။ ခန္ဓံ၊ ကို။ ပရိဇာနာတိ၊ ပိုင်းခြား၍သိဆဲ။

၂၁၀-၂၁၁။ ယော ဂ္ဂပက္ခန္ဓံ။ ပေ။ ပရိဇာနိဿတိတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ယသ္မာ မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂလော၊ သည်။ ဧကစိတ္တက္ခန္ဓာဏိကော၊ တခုသော စိတ္တက္ခန္ဓာ၏။ တသ္မာ သော၊ ထို မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပရိဇာနိဿတိတိ၊ ဟူ၍။ သင်္ခံ၊ ခေ၊ ဝေ၊ အပ်သည်၏အဖြစ်သို့။ န ဂစ္ဆတိ၊ တေန၊ ကြောင့်။ နောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တေ ဂ္ဂပက္ခန္ဓေ န ပရိဇာနိတ္ထာတိ၊ ဟူသော စကားကို။ ပုစ္ဆာသဘာဝေန၊ ပုစ္ဆာနှင့် သဘောတူသောအားဖြင့်။ ဝုတ္တံ။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ ဧတ္ထံ၊ ဤ တေ ဂ္ဂပက္ခန္ဓေ န ပရိဇာနိတ္ထ ဟူသော စကားရပ်၌။ နပရိဇာနိ သူတိ၊ ဟူ၍။ အတ္ထော၊ ဗဟုဝုစံအနက်သည်။ (ဟောတိ။) [ပရိဇာနိတ္ထံ ဧကဝုစံအာဝိဘတ်တည်း။ ထိုပုစ္ဆာနှင့် သဘော

တူအောင် “နံ ပရိဇာနိတ္ထ” ဟု ဖြေသည်။ အနက်အားဖြင့်ကား “တေ” ဟူသော ဗဟုဝုဇ်နှင့်လိုက်အောင် နံပရိဇာနိ သူ ဖြစ်သင့်ပါသည်။] ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနတို့၌။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗျော။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ ပရိညာဝါရဝက္ကနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

ခန္ဓယမကဝက္ကနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃-အာယတနာနိယမကော

၁-ပဏ္ဍိတိဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်

၁-၉။ ဣဒါနိ၊ ခန္ဓယမကကိုဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ မူလယမကော
၌။ ဒေသိတေယေဝ၊ သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ကုသလာဒိဓမ္မေ၊ တို့ကို
သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းယူ၍။ ခန္ဓယမကောနန္တရံ၊ ၌။ ဒေသိတေယ၊ သော။
အာယတနယမကဿ၊ ၏။ ဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်တော့
လတံ။ တတ္ထ၊ ထိုအာယတနယမက၌။ ခန္ဓယမကော၊ ၌။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊
ဖြင့်ပင်။ ပါဠိဝဝတ္ထာနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ တတ္ထ၊ ထိုခန္ဓယမက
၌။ ပဏ္ဍိတိဝါရော၊ ၎င်း။ ပေ။ ဣတိ၊ သို့။ တယော၊ ကုန်သော။ မဟာဝါရော၊
တို့သည်။ ဟောန္တိ ယထေဝ၊ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤ
အာယတနယမက၌လည်း။ (ပဏ္ဍိတိဝါရော။ ပေ။ ဟောန္တိ။) နေသံ၊ ထိုဝါရ
တို့၏။ ဝစနတ္ထောပိ၊ သဒ္ဓါ၏အနက်ကိုလည်း။ တတ္ထ၊ ထိုခန္ဓယမက၌။
ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ ဣဓာပိ၊ ဤအာယတနယမက
၌လည်း။ ပဏ္ဍိတိဝါရော၊ ကို။ ဥဒ္ဓေသနိဒ္ဓေသဝသေန၊ တို့၏ အပြားအား
ဖြင့်။ ဒိဓာ၊ ၂-ပါးအပြားအားဖြင့်။ ဝဝတ္ထိတော၊ အသီးအသီး ပိုင်းခြား
မှတ်သားအပ်ပြီ။ ဣတရေ၊ ပဏ္ဍိတိဝါရမှ အခြားသော ပဝတ္ထိဝါရပရိညာ
ဝါရတို့ကို။ နိဒ္ဓေသဝသေနော၊ နိဒ္ဓေသ၏အစွမ်းဖြင့်သာ။ (ဝဝတ္ထိတော။)

တတ္ထ၊ ထိုသုံးပါးသောဝါရတို့တွင်။ ဒွါဒသာယတနာနိတိ၊ ဟူသော။
ပဒံ၊ ကို။ အာဒိကတော၊ ၍။ ယာဝ၊ လောက်။ နာယတနာ နမနောတိ၊
ဟူသော။ (ပဒံ အတ္ထိ။) တာဝ၊ ထို နာယတနာ နမနော ဟူသော ပုဒ်တိုင်
အောင်။ ပဏ္ဍိတိဝါရသ ဥဒ္ဓေသဝါရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ၊ ထိုပဏ္ဍိတိ
ဥဒ္ဓေသဝါရ၌။ ဒွါဒသာယတနာနိတိ၊ ဟူသော။ အယံ၊ ဤစကားရပ်သည်။
ယမကဝသေန၊ ယမက၏အဖြစ်ဖြင့်။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗာနံ၊ မေးထိုက်ကုန်သော။
အာယတနာနံ၊ တို့ကို။ ဥဒ္ဓေသော၊ အကျဉ်းညွှန်ပြကြောင်း စကားရပ်
တည်း။ စက္ခာယတနံ။ ပေ။ ဓမ္မာယတနန္တိ၊ ဟူသောဝါကျသည်။ တေ
သညေဝ၊ ထိုမေးထိုက်သော အာယတနတို့၏ပင်။ ပဘေဒတော၊ ဖြင့်။

နာမဝတ္ထာနံ၊ တည်း။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထံ၊ ဤပဏ္ဏတ္တိဝါရ၌။ ယမကဝသေန၊
 ယမကနှင့်စပ်သဖြင့်။ ပုစ္ဆာသုခတ္ထံ၊ ပုစ္ဆာ၏ လွယ်ကူခြင်း အကျိုးငှါ။
 ပဌမံ စွာ။ ပဋိပင်္ဂါယာ၊ ဖြင့်။ အဇ္ဈတ္တဂ္ဂူပါယတနာနိ၊ အဇ္ဈတ္တဖြစ်သော
 ရုပ်အာယတနတို့ကို။ ဝုတ္တာနိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ပစ္စွာ၊ ၌။ ဗာဟိရ
 ဂ္ဂူပါယတနာနိ၊ တို့ကို။ (ဝုတ္တာနိ။) ပရိယောသာဓေန၊ ၌။ မနာယတနံ ဓမ္မာ
 ယတနာနိ၊ တို့ကို။ (ဝုတ္တာနိ။)

ပန၊ ကား။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ခန္ဓယမိုက်၌။ ခန္ဓဝသေန၊ ခန္ဓာတို့နှင့်စပ်
 သဖြင့်။ (စတ္တာရော နယဝါရာ ဟောန္တိ) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ ဣဓ၊
 ဤအာယတနယမက၌။ ဣမေသံ အာယတနာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ စပ်သ
 ဖြင့်။ ပဒသောဓနဝါရော၊ ၎င်း။ ပေ။ ဣတိ၊ သို့။ စတ္တာရောဝ၊ ၄-ပါးပင်
 ဖြစ်ကုန်သော။ နယဝါရာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထံ၊
 ဤ ၄-ပါးသော နယဝါရတို့တွင်။ ဧကေကော၊ တပါးတပါးသော နယဝါရ
 သည်။ အနုလောမပဋိလောမဝသေန၊ တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓောယော၊
 သည်သာတည်း။ တေသံ၊ ထိုအနုလောမ ပဋိလောမတို့၏။ အတ္ထော၊ ကို။
 တတ္ထံ၊ ထိုခန္ဓယမိုက်၌။ (ဝုတ္တန်ယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ပန၊ ဆက်။ ခန္ဓ
 ယမကော၊ ၌။ ပဒသောဓနဝါရဿ၊ ၏။ အနုလောမဝါရေ၌။ ရူပံ ။ ပေ။
 ရူပန္တိအာဒိနိ၊ ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ)
 ယထာ၊ သို့။ တထာ၊ တူ။ ဣဓ၊ ဤအာယတနယမက၌။ စက္ခု၊ ပေ။ စက္ခုတိ
 အာဒိနိ၊ ကုန်သော။ ဒွါဒသ (ယမကာနိ ဟောန္တိ။) ပဋိလောမဝါရေပိ၊
 ၌လည်း။ နစက္ခု၊ ပေ။ နစက္ခုတိအာဒိနိ၊ ကုန်သော။ ဒွါဒသ (ယမကာနိ
 ဟောန္တိ။)

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထံ၊ ဤပဏ္ဏတ္တိဝါရ၌။ ပဒသောဓနမူလစက္ကဝါရဿ၊ ၏။
 အနုလောမဝါရေ၊ ၌။ ဧကေကာယတနမူလကာနိ၊ တပါးတပါးသော
 အာယတနဟူသော မူလရှိကုန်သော။ ဧကောဒသ ဧကောဒသ၊ တဆဲ့တပါး
 တဆဲ့တပါးသော ယမကတို့ကို။ ကတွာ၊ ၍။ ဒုတ္တိံ သသတံ၊ တရားသုံးဆဲ့
 နှစ်ပါးသော။ ယမကာနိ (ဟောန္တိ။) ပဋိလောမဝါရေပိ ဒုတ္တိံ သသတမေဝ
 (ယမကာနိ ဟောန္တိ။) သုဒ္ဓါယတနဝါရဿာပိ၊ ၏လည်း။ အနုလောမ

ဝါရေ ဒွါဒသ (ယမကာနိ ဟောန္တိ။) ပဋိလောမဝါရေ ဒွါဒသ (ယမကာနိ ဟောန္တိ။) သုဒ္ဓါယတနမူလစက္ကဝါရဿာပိ အနုလောမဝါရေ ကေကာယ တနပူလကာနိ ကောဒသ ကောဒသ ကတွာ ဒုတ္တိံ သသတံ ယမကာနိ (ဟောန္တိ။) ပဋိလောမဝါရေပိ ဒုတ္တိံ သသတမေဝ (ယမကာနိ ဟောန္တိ။) ဣတိဝေံ၊ သို့။ ဣဓ၊ ဤပဏ္ဍိတိဝါရဉ္စ။ ခာသတ္တတာဓိကဟိ၊ ဝုနစ်ဆဲခြောက် ပါးအလွန်ရှိကုန်သော။ ပဉ္စဟိ ယပကသတေဟိ၊ ငါးရာသော ယမကတို့ ဖြင့်၎င်း။ ဒို့ပညာသာဓိကေဟိ၊ ငါးဆဲနှစ်ပါးအလွန်ရှိကုန်သော။ ကော ဒသဟိ ပုစ္ဆသတေဟိ၊ တထောင့်တရာသော ပုစ္ဆာတို့ဖြင့်၎င်း။ စတုရာဓိ ကေဟိ၊ လေးပါးအလွန် ရှိကုန်သော။ တေဝိသာယအတ္ထသတေဟိစ၊ နှစ်ထောင့်သုံးရာသော အတ္ထတို့ဖြင့်၎င်း။ ပဋိမဏ္ဍိတော ပဏ္ဍိတိဝါရဿ ဥဒ္ဒေသဝါရေ ဝေဒိတဗော။

ပဏ္ဍိတိဥဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

၁-ပဏ္ဍိတိနိဒ္ဒေသဝါရအဖွင့်

၁၀-၁၇။ ပန၊ ကား။ နိဒ္ဒေသဝါရေ ဉ္စ။ ဟေဋ္ဌာ၊ ဉ္စ။ ဝါ၊ အောက် ဖြစ်သော။ ခန္ဓယမကဿ၊ ၎်။ ပဏ္ဍိတိဝါရနိဒ္ဒေသေ၊ ဉ္စ။ ဝုတ္တနယေနေဝါ လျှင်။ ဝိသေသာ၊ ပုဒ်အထူးကို။ အညတြ၊ ကြဉ်၍။ အတ္ထော ဝေဒိတဗော။ တတြ၊ ထိုအညတြဝိသေသာ ဟူသောပါဌ်၌။ [ရှေးနိဿယဝယ် “တတြ၊ ထိုသိခြင်း၌။ (တနည်း) ထိုပဏ္ဍိတိဝါရနိဒ္ဒေသ၌” ဟု ဖွဲ့လေ၏။] အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတံကား။ ဝိသေသော၊ တည်း။ ဒိဗ္ဗစက္ခုတိ၊ ဟူသည်။ ဒုတိယ ဝိဇ္ဇာဉာဏံ၊ ဒုတိယဝိဇ္ဇာဉာဏ်တည်း။ [ပုဒိ၊ အာ ဟူသော ဝိဇ္ဇာ ၃-ပါး တွင် ဒိဗ္ဗစက္ခုတည်း။] ပညာစက္ခုတိ၊ ဟူသည်။ တတိယဝိဇ္ဇာဉာဏံ တတိယ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်တည်း။ ဒိဗ္ဗသောတန္တိ၊ ဟူသည်။ ဒုတိယအဘိညာဉာဏံ၊ ဒုတိယ အဘိညာဉ်ဉာဏ်တည်း။ [ဣဒ္ဓိဝိဝံ ဒိဗ္ဗသောတံ စသော ၆-ပါးတွင် ဒုတိယ အဘိညာဉ်ဉာဏ်တည်း။] တဏှာသောတန္တိ၊ ဟူသည်။ တဏှာဝ၊ တဏှာ ပင်တည်း။ [တဏှာမှတပါး အခြား အရကောက်မရှိဟူလို။ “တဏှာဝေ+ သောတံ တဏှာသောတံ”ဟု ပြု။] အဝသေသော ကာယောတိ၊ ဟူသည်။

နာမကာယော၊ နာမ်အပေါင်း၎င်း။ ရူပကာယော၊ ရုပ်အပေါင်း၎င်း။ ဟတ္ထိကာယော၊ ဆင်အပေါင်း၎င်း။ အဿကာယော၊ မြင်းအပေါင်း၎င်း။ ဣတိဝေဗာဒိ၊ ဤသို့ အာစရှိသည်တည်း။

အဝသေသံရူပန္တိ၊ ဟူသည်။ ရူပါယတနတော၊ မှ။ သေသံ၊ ကြွင်းသော။ ဘူတူပါဒါယရူပဉ္စေ၊ ဘူတရုပ်ဥပါဒါရုပ်၎င်း။ ပိယရူပသုတဂူပည၊ ပိယရုပ်သာတရုပ် ၎င်းတည်း။ သီလဂန္ဓောတိအာဒိနိ၊ အစရှိသော အမည်တို့သည်။ ဝါယနဋ္ဌေန၊ ပြန့်နှံ့တတ်သည်အဖြစ် ဟူသော အနက်ကြောင့်။ ဝါ၊ ထင်ရှားပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ သီလာဒိနိယေဝ၊ သီလအစရှိသည်တို့၏ပင်။ နာမာနိ၊ အမည်တို့တည်း။ [သီလာဒိနိ၌ အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌လာသော သမာဓိ ပညာတို့ကိုဟူ။] အတ္ထရသေဝတိအာဒိနိပိ၊ အစရှိသော အမည်တို့သည်လည်း။ သာဓုမဓုရဋ္ဌေန၊ သာယာအပ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော အနက် ချိုမြိန် ကောင်းမြတ်သော အရသာနှင့်တူသည်၏အဖြစ် ဟူသော အနက်ကြောင့်။ အတ္တာဒိနိယေဝ၊ အတ္တအစရှိသည်တို့၏ပင်။ နာမာနိ၊ တို့တည်း။ [အတ္တာဒိနိ၌ အာဒိဖြင့် ပါဠိတော်၌ လာသော ဓမ္မဝိမုတ္တိတို့ကိုဟူ။] အဝသေသော ဓမ္မောတိ၊ ဟူသည်ကား။ ပရိယက္ခိမ္မာဒိအနေကပ္ပဘေဒေါ၊ ပရိယတ္တိဓမ္မအစရှိသော အပြားရှိသော တပါးမက များသော အပြားရှိသော ဓမ္မတည်း။ ဣတိအယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဣ၊ ဤအာယတနပဏ္ဏတ္တိဝါရ၌။ ဝိသေသော၊ တည်း။

ပဏ္ဏတ္တိနိဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

၁။ ဝါယနဋ္ဌေန။ ။ ဝါဇာတ်သည် ဂတိ၊ ဗန္ဓန၊ ဂန္ဓအနက်တို့ကို ဟော၏။ ထို့တွင် ဂတိအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ “ပသာရဏဋ္ဌေန” ဟု၎င်း၊ ဂန္ဓအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ “ပါကဋ္ဌဘာဝဋ္ဌေန ဝါ” ဟု၎င်း ဋီကာဖွင့်သည်။ [ယသ္မာပနသဝိသယဗျာပနံ၊ (မိမိဆိုင်ရာအရပ်၌ ပြန့်နှံ့ခြင်းသည်။) တတ္ထ၊ (ထိုမိမိအရာ၌။) ပသဋ္ဌဘာဝေါ၊ ပြန့်နှံ့သည်၏ အဖြစ်သည်။ ပါကဋ္ဌဘာဝေါ ဝါ၊ (တနည်း) ထင်ရှားသည်၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ၊ တသ္မာ ပသာရဏဋ္ဌေန ပါကဋ္ဌဘာဝဋ္ဌေန ဝါတိဝုတ္တံ-အနု။]။

၂-ပဝတ္ထိဝါရအဖွင့်

၁၈-၂၁။ စ၊ ဆက်။ ဣဓာပိ၊ ဤအာယတနယမိုက်၌လည်း။ ဥပ္ပါဒ
 ဝါရာဒိသု၊ အစရှိကုန်သော။ တိသု၊ ကုန်သော။ အန္တရဝါရေသု၊ အကြား
 ဖြစ်သောဝါရတို့တွင်။ ဧကေကသ္မိံ၊ တပါးတပါးသော ဝါရ၌။ ဆဋ္ဌေဝ၊
 သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော။ ကာလဘေဒါ (ဟောန္တိ။) တေသံ၊ ထိုခြောက်
 ပါးသော ကာလဘေဒတို့တွင်။ ဧကေကသ္မိံ၊ သော။ ကာလေ၊ ၌။
 ပုဂ္ဂလဝါရာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ တယောဝါရာ (ဟောန္တိ။) သဗ္ဗေပိ၊
 ကုန်သော။ တေထိုသုံးပါးသော ဝါရတို့သည်။ အနုလောမ။ပေ။ ဝသေန
 ဒုဝိဓာဝ၊ နှစ်ပါးအပြားရှိကုန်သည်သာ။ (ဟောန္တိ။) တတ္ထ၊ ထိုကာလ
 အပြား စသည်တို့တွင်။ (ကာလအပြား၊ ဝါရအပြား၊ နယအပြားတို့တွင်၊
 ဟူလို) ပစ္စုပ္ပန်ကာလေ ပုဂ္ဂလဝါရဿ အနုလောမနယေ ခန္ဓယမကေ
 ဣပက္ခန္ဓမူလကာနိ စတ္တာရိ ။ပေ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓမူလကံ ဧကံ၊ တပါးသော
 ယမက၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန၊ ဖြင့်။ ဒဿယမကာနိ ဟောန္တိ
 ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ယဿ စက္ခယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ။ပေ။ စက္ခယတနံ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ ဃာနာယတနံ ။ပေ။ ဝိဝုဿတနံ ။ပေ။ ကာယာယံတနံ
 ။ပေ။ ဂူပါယတနံ။ပေ။ သဒ္ဓါယတနံ။ပေ။ ဂန္ဓာယတနံ။ပေ။ ရသာယတနံ
 ။ပေ။ ဖောဠဗ္ဗာယတနံ ။ပေ။ မနာယတနံ ။ပေ။ ဓမ္မာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
 ယဿဝါ ပန ပောယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ စက္ခယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။
 ဧဝံ၊ သို့။ စက္ခယတနမူလကာနိ၊ စက္ခယတန ဟူသော မူလရှိကုန်သော။
 ဧကောဒသ၊ ၁၁-ပါးသော ယမကတို့၎င်း။ ယဿ သောတာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
 တဿ ဃာနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။
 သောတာယတနမူလကာနိ၊ ကုန်သော။ ဒသ၊ ဆယ်ပါးသော ယမကတို့
 ၎င်း။ပေ။မနာယတနမူလကံ၊ ရှိသော။ ဧကံ၊ တပါးသော ယမက၎င်း။
 ဣတိ၊ သို့။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန၊ မယူအပ်သေးသော အာယတနတို့ကို
 ယူခြင်းဖြင့်။ ဆသဋ္ဌိ၊ ခြောက်ဆဲ့ခြောက်ပါးသော။ ယမကာနိ ဟောန္တိ။

တတ္ထ၊ ထို ခြောက်ဆဲ့ခြောက်ပါးသော ယမကတို့တွင်။ စက္ခယတနမူလ
 ကေသု၊ စက္ခယတနံ ဟူသော မူလရှိကုန်သော။ ဧကောဒသသု၊ တဆဲ့တပါး

သော ယမကတို့၌။ ယဿ စက္ခယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ သောတာယတနံ
 'ပေ။ ဘာနာယတနံ ။ပေ။ ရူပါယတနံ ။ပေ။ မနာယတနံ။ပေ။ ဓမ္မာ
 ယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူကုန်သော။ ပဝဉ္စဝ၊ ဝါးပါးသာလျှင် ဖြစ်ကုန်
 သော။ ဣမာနိ၊ ဤယမကတို့ကို။ ဝိသဇ္ဇိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ တေသု၊ ထိုငါးပါး
 သော ယမကတို့တွင်။ ပဌမံပဌမပြဿနာသံသံ။ ဝါကို။ (ယဿ စက္ခယတနံ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ သောတာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟူသော ပြဿနာကို။)
 ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ ထိုက်သည်။ (ဟုတွာ) တာဝံ၊ ရှေးဦးစွာ။ ဝိသဇ္ဇိတံ၊
 အပ်ပြီ။ ဒုတိယံ၊ ဒုတိယပြဿနာသည်။ (ယဿ စက္ခယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
 တဿ ဘာနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟူသော ပြဿနာသည်။) ပဌမေန၊
 ပဌမ ပြဿနာနှင့်။ သဒိသဝိသဇ္ဇနံ၊ တူသော အဖြေ ရှိသည်။ ကိညာပိ
 (ဟောတိ) အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။ (ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။)
 ပန၊ ထိုသို့ပင်တူသော အဖြေရှိပါသော်လည်း။ စက္ခသောတာယတနာနံ၊
 စက္ခယတန သောတာယတနတို့၏။ ပဝတ္ထိဋ္ဌာနေ၊ ဖြစ်ရာဘုံ၌။ ဘာနာ
 ယတနဿ၊ ၏။ ဧကန္တေန၊ ဧကန်အားဖြင့်။ နပဝတ္ထိတော၊ မဖြစ်ခြင်း
 ကြောင့်။ ကထံ၊ အဘယ်သို့။ တေ၊ ဤပြဿနာကို။ (ယဿစက္ခယတနံ
 ။ပေ။' ဘာနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟူသော' ပြဿနာကို။) 'ဝိသဇ္ဇတဗ္ဗံနုခေါ၊
 ဖြေဆိုထိုက်ပါမည်နည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိမတိနိဝါရဏတ္ထံ၊ ယုံမှားခြင်းကို
 တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ။ ဝိသဇ္ဇိတံ၊ ပြီ။ ရူပါယတန မနာပာတန ပွေ
 ယတနေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ တီဏိ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့ကို။
 အသဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊ မတူသော အဖြေရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 ဝိသဇ္ဇိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ သေသေသု၊ ကြွင်းသောယမကတို့တွင်။ တာဝံ၊
 ဂန္ဓာယတန စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ ဇိဝါယတနကာယာယတနေဟိ၊ တို့နှင့်။
 သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဧဝံ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့သည်။ ပုရိမေဟိ၊ ကုန်သော။
 ဒ္ဓိဟိ ယမကေဟိ၊ (စက္ခုမူ သောတမူလိယမက၊ စက္ခုမူ သာနမူလိယမကတို့
 နှင့်။) သဒ္ဓိံ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနိ(ဟောန္တိ။) သဒ္ဓါယတနဿ၊ ၏။ ပဋိသန္ဓိက္ခ
 ဏေ၊ ၌။ အနုပုတ္တိတော၊ ကြောင့်။ တေန၊ ထိုသဒ္ဓါယတနနှင့်။ သဒ္ဓိံ
 ယမကဿ ဝိသဇ္ဇနမေဝ နတ္ထိ၊ မရှိတော့။

ဂန္ဓရသဖောဠဗ္ဗာယတနေဟိပိ၊ တို့နှင့်လည်း။ [ပိဖြင့်ဇိဝှါယတနကာယာ
 ယတနတို့ကိုပေါင်း။] သဒ္ဓိံ၊ တက္ခ။ တီဏိ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့သည်။
 ပုဂ္ဂိမေဟိ၊ ကုန်သော။ ဒွိဟိ၊ နှစ်ပါးသော ယမကတို့နှင့်။ [စက္ကာယတနု
 သောတာယတနမူလိသာနာယတနမူလိယမကတို့နှင့်။] သဒ္ဓိံသဝိသဇ္ဇနာနေဝ၊
 ကုန်သည်ပင်။ [ဝေဖြင့် ရှေ့သဒ္ဓိံသဝိသဇ္ဇနကို ပေါင်း။] (ဟောန္တိ။) ဣတိ၊
 ကြောင့်။ တန္တိယာ၊ ပါဠိတော်၏။ လဟုဘာဝတ္ထိ၊ ပေါ့ပါးသည်၏အဖြစ်
 အကျိုးငှါ။ သံခိတ္တာနိ၊ ချုံးအပ်ကုန်ပြီ။ သောတာယတနမူလကေသု၊
 သောတာယတန မူလရှိသော ယမကတို့တွင်။ ယံ၊ အကြင်ယမကကို။
 လဗ္ဗတိ၊ ၏။ တံ၊ ထိုယမကသည်။ ပုရိမေဟိ၊ ရှေ့ဖြစ်သော စက္ကာယတန
 မူလကယမကတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံသဝိသဇ္ဇနမေဝ၊ သည်သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ကေမိ၊ တခုသော ယမကသည်လည်း။ ပါဠိံ၊ ပါဠိတော်သို့။ န ဇာရုဠာ၊
 မတက်ရောက်။ [ရှေးနိဿယ၌ “မတင်အပ်” ဟု ပေး၏။ ရူပာဓာတ် တပစ္စည်း
 ဖြစ်သောကြောင့် ကတ္တုရုပ်သာသင့်သည်။ “တင်အပ်” ဟူရာ၌ကား ရူပ
 ကာရိက်ပစ္စည်း၊ တပစ္စည်း၊ “အာရောပိတံ” ဟု ဖြစ်သည်။]

သာနာယတနမူလကေသု၊ သာနာယတနမူလရှိသော ယမကတို့၌။
 ရူပါယတနေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ကေ၊ တပါးသော ယမက၎င်း။ မနုယတန
 ဓမ္မာယတနေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ဒွေ၊ နှစ်ပါးသော ယမကတို့၎င်း။ ဣတိ၊
 သို့။ တီဏိယမကာနိ၊ တို့သည်။ ပါဠိံ၊ သို့။ အာရုဠာနိ၊ ကုန်ပြီ။ သေသာနိ၊
 ကြွင်းသော ယမကတို့သည်။ သာနုယတနယမကေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံသ
 ဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊ တူသောအဖြေရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န အာရုဠာနိ၊
 မတက်ရောက်ကုန်။

၁။ သေသာနိ သာနာယတနယမကေန။ ။ “သေသာနိ” အရ သာနာ
 ယတနမူလည်ရာဝယ် ဇိဝှါယတနစသည်တို့ကိုယူပါ။ ထိုယမကတို့သည် သာနာ
 ယတနယမကနှင့် တူသော ဝိသဇ္ဇနရှိ ဟူရာ၌ စက္ကာယတန မူလည်သော
 သာနာယတနယမကနှင့်တူသော ဝိသဇ္ဇနရှိ ဟု ဆိုလိုသည်။ တူသော ဝိသဇ္ဇန
 ရှိပုံအဓိပ္ပါယ်ကို ဇီကာ၌ အကျယ်ပြထား၏။

တထာ၊ တူ။ ဇိဝှါယတနကာယာယတနမူလကာနိ၊ ဇိဝှါယတန မူလက၊ ကာယာယတနမူလက ယမကတို့သည်။ (ပါဠိ၊ သို့။ န အာရုဋ္ဌာနိ၊ ကုန်။) ရူပါယတနမူလကေသု၊ ရူပါယတနမူလရှိသော ယမကတို့တွင်။ မနာယံတနဓမ္မာယတနေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ဒေယေဝ၊ နှစ်ပါးသာလျှင်ဖြစ်သော ယမကတို့ကို။ ဝိသဇ္ဇိတာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ပန၊ ကား။ ဂန္ဓရသဖောဠဗ္ဗေဟိ၊ ဂန္ဓာယတနရသာယတန ဖောဠဗ္ဗာယတနတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ တီဏိ၊ သုံးပါးသော ယမကတို့သည်။ ရူပါယတန မနာယတနေဟိ၊ ရူပါယတနမူလက မနာယတနယမကတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ သဒ္ဓိသဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တူသောအဖြေရှိကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဣ၊ ဤရူပါယတနမူလက မနာယတနယမက၌။ သရူပကာနံ အစိတ္တကာနန္တိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။ ဝုတ္တိယထာ၊ ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤဂန္ဓယမကအစရှိသည်၌လည်း။ သရူပကာနံ အဂန္ဓကာနံ ။ပေ။ အရသကာနံ ။ပေ။ အဖောဠဗ္ဗကာနန္တိ၊ ဟူ၍။ ယောဇနာ၊ ပုဒ်တို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤဂန္ဓရသဖောဠဗ္ဗတို့၌။ ဂန္ဓာဒီနိ၊ ဂန္ဓအစရှိသည်တို့ကို။ အာယတနဘူတာနေဝ၊ အာယတန ဖြစ်၍ ဖြစ်သော ဂန္ဓရသဖောဠဗ္ဗတို့ကိုသာ။ [ဝေဖြင့် သီလဂန္ဓ အတ္ထရသစသည်တို့ကို ကန်။] အဓိပေတနာနိ၊ ကုန်၏။ တသ္ဗာ၊ ကြောင့်။ သရူပကာနံသဂန္ဓာယတနာနန္တိ ဣ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ အာယံတနဝသေန၊ အာယတန၏အဖြစ်ဖြင့်။ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သဒ္ဓါယတနမူလကာနိ၊ သဒ္ဓါယဘနမူလကယမကတို့သည်။ အတ္တာဘာဝတော၊ အနက်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ (အရကောက်၍မရခြင်းကြောင့်။) ပါဠိ၊ သို့။ နာရုဋ္ဌာနေဝ၊ ကုန်သည်သာ။ ဂန္ဓရသဖောဠဗ္ဗမူလကာနိ၊ ဂန္ဓမူလက ရသမူလက ဖောဠဗ္ဗမူလက ဖြစ်ကုန်သော။ ဣတ္ထာရိ၊ လေးပါးသော ယမကတို့သည်၎င်း။ (ဂန္ဓမူရသဖောဠဗ္ဗမုမူလရှိသော ယမကတို့သည်၎င်း။) တီဏိ၊ သုံးပါးသော ယမကတို့သည်၎င်း။ ဒေစ၊ နှစ်ပါးသော ယမကတို့သည်၎င်း။ ဟေဠိမေဟိ၊ အောက်၌ဖြစ်သော ယမကတို့နှင့်။ သဒ္ဓိသဝိသဇ္ဇနတ္ထာ၊ တူသော အဖြေရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပါဠိ၊ သို့။ နာရုဋ္ဌာနိ၊ ကုန်။ [ဟေဠိမေဟိ သဒ္ဓိသဝိသဇ္ဇနတ္ထာ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို

ဦးကာ၌ ပြဿာသော်။] မနာယတနမူလကံ၊ မနာယတနမူလကယမက ကို။
 (မနာယတနမူ၊ ဝမ္မာယတနမူလကယမကကို။) ဝိသဠိတမေဝ၊ သည်သာ။
 [တိုက်ရိုက်ဖြေဆိုအပ်သည် ဟူလို။] ဣတိဝေံ၊ သို့။ ပစ္စုပ္ပန္နကာလေ၊ ၌။
 ပုဂ္ဂလဝါရဿ၊ ဧ။ အနုလောမနယေ၊ ၌။ ကတိပယယမကဝိသဠနေနေဝ၊
 အနည်းငယ်သော ယမကတို့ကို ဖြေခြင်းဖြင့်သာလျှင်။ တောနိဆသဠိ
 ယမကနိ၊ ဤခြောက်ဆဲ့ခြောက်ပါးသော ယမကတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။
 ဝိသဠိတာနိနာမ၊ ကုန်သည်မည်သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိ
 တဗ္ဗာနိ။

စ၊ ဆက်။ ပုဂ္ဂလဝါရေ၊ ၌။ (ဆသဠိယမကနိ ဝိသဠတာနိနာမ
 ဟောန္တိ။) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။ ဩကာသဝါရေပိ၊ ၌၎င်း။ ပုဂ္ဂလော
 ကာသဝါရေပိ၊ ၌၎င်း။ ဆသဠိ (ယမကနိ ဝိသဠတာနိနာမ ဟောန္တိ။)
 ဣတိ၊ သို့။ ပစ္စုပ္ပန္နကာလ တိသု ဝါရေသု အနုလောမနယေ အဠာနုရတိသတံ၊
 တရားကိုးဆဲ့ရှစ်ပါးသော။ ယမကနိ (ဟောန္တိ။) စ၊ ဆက်။ အနုလောမ
 နယေ၊ ၌။ (အဠာနုရတိသတံယမကနိ ဟောန္တိ။) ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။
 ပဋိလောမနယေပိ၊ ၌လည်း။ (အဠာနုရတိသတံ ယမကနိ ဟောန္တိ။)
 ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗာနိပိ၊ အလုံးစုံသော ယမကတို့သည်လည်း။ ပစ္စုပ္ပန္နကာလ
 ဆန္ဒုတာဓိကနိ၊ ကိုးဆဲ့ခြောက်ပါး အလွန်ရှိကုန်သော။ တိဏိယမက
 သတာနိ၊ သုံးရာသောယမကတို့သည်။ (ဟောန္တိ။) တေသု၊ ထိုသုံးရာ
 ကိုးဆဲ့ခြောက်ပါးသော ကမကတို့၌။ ဣနုရတာဝိကနိ၊ ကိုးဆဲ့နှစ်ပါး
 အလွန်ရှိကုန်သော။ သတ္တုပ္ပစ္စာသတာနိစ၊ ခုနစ်ရာသော ပုစ္ဆာတို့သည်၎င်း။
 စတုရာသိတာဓိကနိ၊ ရှစ်ဆဲ့လေးပါး အလွန်ရှိကုန်သော။ ပန္နုသအတ္တ
 သတာနိစ၊ တသောင်းငါးရာသော အတ္တတို့သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ၊
 သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ သေသေသု၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလမှ ကြွင်းကုန်သော။ ပဉ္စသု
 ကာသဘေဒေသုပိ၊ တို့၌လည်း။ ဝေံ၊ ဤအတူတည်း။

သဗ္ဗာနိပိ၊ ကုန်သော။ ဆသတ္တတာဓိကနိ၊ ခုနစ်ဆဲ့ခြောက်ပါးအလွန်
 ရှိကုန်သော။ တေဝိသတိ ယမကသတာနိ၊ နှစ်ထောင့်သုံးရာသော ယမက
 တို့သည်၎င်း။ တတေ၊ ထိုယမကထက်။ ဒိဂုဏာ၊ နှစ်သက်ကုန်သော။

ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်၎င်း။ တတော၊ ထိုပုစ္ဆာထက်။ ဒီဂုဏာ၊ ကုန်သော။ အတ္ထာ၊ တို့သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဣတ္ထိ၊ ဤအာယတနယမက၌။ ဥပ္ပါဒဝါရေ၊ ၌။ ပါဠိဝေဒ္ဓာနံ၊ တည်း။ နိဂရုဓဝါရဥပ္ပါဒနိရောဓဝါရောပု၊ တို့၌လည်း။ သေဝနယော၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗသ္မိံပိ၊ သော။ ပဝတ္ထိဝါရ၍။ အဋ္ဌဝိသာနိ၊ နှစ်ဆဲ့ရှစ်ပါးအလွန်ရှိကုန်သော။ ဧကသတ္တတိယမကသတာနိ၊ ခုနစ်ထောင့်တရာသော ယမကတို့ကို၎င်း။ တတော၊ ထိုခုနစ်ထောင့်တရာသော ယမကတို့ထက်။ ဒီဂုဏာ၊ ကုန်သော။ ပုစ္ဆာ၊ တို့ကို၎င်း။ တတော၊ ထိုပုစ္ဆာတို့ထက်။ ဒီဂုဏာ၊ ကုန်သော။ အတ္ထာ၊ တို့ကို၎င်း။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင်သိထိုက်ပါကုန်သော်လည်း။ ပါဠိ၊ ကို။ မနာယတနံ ။ပေ။ ဟောတိတိအာဒီနိ၊ မနာယတနံ ။ပေ။ ဟောတိ အစရှိသောစကားတို့ကို။ ဝတှာ၊ မိန့်တော်မူ၍။ တတ္တတတ္ထ၊ ထိုထိုဝါရ၌။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) သံခိတ္တာ၊ ပြီ။ [မနာယတနံ အစရှိသော စကားသည် ပါဠိတော်၌ ပါသောစကားတည်း။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယံ၊ အကြင်ယမကကို။ တတ္တတတ္ထ၊ ထိုထိုဝါရ၌။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) သံခိတ္တာ၊ ပြီ။ တံ သဗ္ဗံ၊ ထိုအလုံးစုံသော ယမကကို။ အသမ္ပယုန္တေဟိ၊ မတွေ့ဝေကုန်ဘဲ။ သလ္လက္ခေတဗ္ဗံ၊ ၏။

ပန၊ ကား။ ဣတ္ထိ၊ ဤပဝတ္ထိဝါရ၌။ အတ္ထဝိနိစ္စယေ၊ ၌။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတ်ကား။ နယမုခံ၊ အကျဉ်းအမြစ်မျှဖြစ်သော နည်းတည်း။ သစက္ခုကာနံ အသောတကာနန္တိ၊ ဟူသော စကားကို။ အပါယေ၊ ၌။ ဇာတိဗဓိရဩပပါတိကံ၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် နားထိုင်းသော ဥပပါတ်ပဋိသန္ဓေရှိသူကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ထိုဇာတိဗဓိရဩပပါတိကပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သစက္ခုကော၊ ကျွန်နှင့် တကွဖြစ်သည်။ အသောတကော၊ သောတမရှိသည်။ ဟုတှာ၊ ၍။ ဥပပဇ္ဇတိ၊ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်ရ၏။ ယထာဟ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဟောတော်မူသနည်း။ ကာမဓာတုယာ။ ပေ။ ဓမ္မာယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ (အာဟ၊ ဓမ္မာယတနာယဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူပြီ။) [ကာမဓာတုယာ၊ ကာမဓာတ်၌။ ဥပပတ္တိက္ခဏေ၊ ဥပပတ္တိဏေ၌။ ကဿစိ၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။ အပရာနိ၊ သောတဒုယတန သဒ္ဓါ

ယတနမှ အခြားကုန်သော။ ဒသ၊ ကုန်သော။ အာယတနာနိ၊ တို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ထင်ရှားဖြစ်ကုန်၏။ သြပပါတိကာနံ၊ ဥပပါတိပဋိသန္ဓေရှိ ကုန်သော။ ပေတာနံ၊ ပြိတ္တာဖြစ်ကုန်သော။ (ဇစ္စဗဓိရာနံ၊ ပဋိသန္ဓေအား ဖြင့် နားထိုင်းသူတို့၏၎င်း။) သြပပါတိကာနံ၊ ကုန်သော။ အသုရာနံ (ဇစ္စဗဓိရာနံ) သြပပါတိကာနံ တိရစ္ဆာနဂတာနံ၊ (ဇစ္စဗဓိရာနံ) သြပပါတိ ကာနံ နေဂယိကာနံ ဇစ္စဗဓိရာနံ၊ တို့၏၎င်း။ ဥပပတ္တိက္ခဏေ၊ ဌ။ စက္ခာ ယတနံ၊ ၎င်း။ ပေ၊ ဓမ္မာယတနံ၊ ၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။) ဒသအာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိ။]

သစက္ခုကာနံ သသောတကာနန္တိ၊ ဟူသော စကားကို။ သုဂတိဒုဂ္ဂတီသု၊ သုဂတိဘုံ ဒုဂ္ဂတိဘုံတို့၌။ ပရိပုဏ္ဏာယတနေ၊ ပြည့်စုံသော အာယတနရှိကုန် သော။ သြပပါတိကေစ၊ တို့ကို၎င်း။ ရူပံ၊ ရူပိရှိကုန်သော။ ဗြဟ္မာနောစ၊ အသညသတ် ကြဉ်အပ်သော ဗြဟ္မာတို့ကို၎င်း။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ တို့ပရိပုဏ္ဏာယတန သြပပါတိကပုဂ္ဂိုလ်၊ ရူပိဗြဟ္မာတို့သည်။ သစက္ခုကာ သသောတကာ ဟုတော့ ဥပပဇ္ဇန္တိ၊ ယထာဟ၊ နည်း။ ကာမ ဓာတုယာ ။ ပေ။ ဓမ္မာယတနန္တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝါ အာဟ။) [ပဌမကပိ ကာနံ၊ ပဌမကမ္ဘာ၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဝါ၊ ကမ္ဘာဦး၌ဖြစ်ကုန်သော။ မနုဿာနံ၊ ကျန်အနက်များ လွယ်ပြီ။]

အဿာနကာနန္တိ၊ ဟူသောစကားကို။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဒယော၊ ဗြဟ္မပါရိ သဇ္ဇာ အစရှိသော ဗြဟ္မာတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထိုဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇ အစရှိသော ဗြဟ္မာတို့သည်။ သစက္ခုကာ အဿာနကာ ဟုတော့ ဥပပဇ္ဇန္တိ၊ ပန၊ ဆက်။ ကာမဓာတုယံ၊ ဌ။ အဿာနကော သြပပါတိ ကော နတ္ထိ။ (ကာမဓာတုယံ အဿာနကော သြပပါတိကော) ယဒိဘဝေ ယု၊ အကယ်၍ ရှိဆုံး။ (ဝေသတိ၊) ကဿစိ အဋ္ဌာယတနာနိ ပါတုဘဝန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝဒေယု၊ ဟောတော်မူရာ၏။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ ယော ဂဗ္ဘသေယု ကော၊ အကြင် ဂဗ္ဘသေယုကသတ္တဝါသည်။ အဿာနကော၊ သည်။ သိယာ၊

၏။သော ၊ ထိုစာနမရှိသော ဂဗ္ဘသေယျက သတ္တဝါကို။ သစ္စက္ခူကာနန္တိ ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ကြောင့်။ ဣမ ဤစက္ခာယတနမူလက ဘာနာယတန ယမက၌။ (ဘဂဝတာ) အနဓိပ္ပေတော။

၁။ သော သစ္စက္ခူကာနန္တိ ၊ပေ၊ အနဓိပ္ပေတော။ ။အဘာနက ဂဗ္ဘ သေယျကရှိသော်လည်း သစ္စက္ခူကာန အဘာနကာန ဥပပဇ္ဇန္တာနံ-ဟု ဟော တော်မူသောကြောင့် ထိုအဘာနကသည် သစ္စက္ခူက ဥပပဇ္ဇန္တမဟုတ်။ ထိုသို့ မဟုတ်သောကြောင့် ဤယမက၌ အလိုမရှိအပ်၊ မှန်၏။ ဂဗ္ဘသေယျက သစ္စက္ခူက သည် ပဋိသန္ဓေအဓိက၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်။ ပဋိသန္ဓေ နေပြီးနောက် တသုတစ်သတ္တာဟမြောက်မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော စက္ခူရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ထို့ကြောင့် သစ္စက္ခူကာန ဥပပဇ္ဇန္တာနံ အရတွင် ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်များမပါ ဝင်နိုင်ကြ။ သစ္စက္ခူက မပါဝင်လျှင် အဘာနကလည်း မပါဝင်တော့။ မှတ်ချက်။ ။ဤသို့ အဋ္ဌကထာ က ဆိုသော်လည်း မြန်မာအရကောက် နံဿယတို့၌ “စက္ခာယတနသာဖြစ်၍ ဘာနာယတန မဖြစ်ကောင်းသော သံသေဒဇ ဂဗ္ဘသေယျကဥပပဇ္ဇန္တဖြစ်သော” စသည်ဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျကကိုတည် ၍ ကောက်ကြ၏။ ထိုအကောက်ပျားသည် ဥပ္ပါဒဝါရ အစယမကမူ စ၍ အဋ္ဌကထာအဖွင့်နှင့် မညီသော အကောက်များဟု မှတ်ပါ။

ထို့ပြင် ယုတ္တိမရှိသောကြောင့် “ပဋိလဒ္ဓစ္စက္ခူကာနံ” ဟူသော အနုဋီကာ ပါဠိကိုး၍ “ရထိုက်သောစက္ခူရှိကုန်သော ရထိုက်သော သောတရှိကုန်သော” စသည်အားဖြင့် သုံးစွဲကြ၏။ “ပဋိလဒ္ဓစ္စ” ဟူသော ပါဠိသည် “ရထိုက်” ဟူသော အရဟအနက်ကို မဟော။ “ရအပ်ပြီး” ဟူသော မုချ အတိတ် အနက်ကိုသာ ဟောသည်။ ထို့ပြင် အကောက်တို့၌ “စက္ခာယတနသာဖြစ် ဘာနာယတန မဖြစ်မီ စုပေတတံသော” စသည်ဖြင့် ဋီကာကျော်အဖွင့်ကို ကိုး၍ ကောက် ကြပြန်၏။ ဂဗ္ဘသေယျက သတ္တဝါတို့သည် စက္ခူဖြစ်ပြီးနောက် တသတ္တာဟ ကျော်မှ သောတဖြစ်၏- စသော ဋီကာကျော်ဝါဒမှစ၍ မူလဋီကာနှင့်မတူ သောကြောင့်၎င်း၊ မျက်စိနေရာ နားနေရာ စသည်တို့ တသတ္တာဟ အတွင်း၌ မရွေးမနှောင်း ဖြစ်စေရရှိပါလျက် ၇-ရက်လွန်မှ သောတဖြစ်ခြင်း၏ သစ္စက္ခူကာနံ ကို ဆရာအဆက်ဆက်တို့ နှစ်သက်တော် မမူကြကုန်။ နံဿယအကောက်ကို ပြင်နိုင်လျှင် ဤအဋ္ဌကထာဋီကာ ဖွင့်သည့်အတိုင်းသာ ပြင်သင့်ပါသည်။

သစ္စကျွဲကန် သဗ္ဗာနကန်နန္ဒိ၊ ဟူသော စကားကို။ ဇစ္စဗေဒိဗ္ဗိဇာတိ အားဖြင့် နားထိုင်းသည်လည်းဖြစ်သော။ ပရိပုဏ္ဏာယတနမှိ၊ ပြည့်စုံသော အာယတနရှိသည်လည်းဖြစ်သော။ ဩပပါတိကံ၊ ဩပပါတိကသတ္တဝါကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ (ဘဂဝတော၊) ဝုတ္တံ၊ [ပရိပုဏ္ဏာယတန ဟု ဆိုသော်လည်း သောတာယတနအတွက် ဇစ္စဗေဒိဗ္ဗိ-ဟု ဆိုပြီးဖြစ်သောကြောင့် စက္ခာယယန သာနာယတန စသည်တို့ ပရိပုဏ္ဏဖြစ်သည်ကို ယူပါ။] သဗ္ဗာနကန် အစ္စကျွဲကန်နန္ဒိ၊ ဟူသောစကားသည်။ ဇစ္စန္ဒမ္ပိ၊ ဇာတိအားဖြင့် ကန်းသည်လည်း ဖြစ်သော။ ဇစ္စဗေဒိဗ္ဗိ၊ သော။ ဩပပါတိကံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ဝုတ္တမဝ၊ ဟောတော်မူသော စကားသာတည်း။ [ဇစ္စဗေဒိဗ္ဗိ၌ ပိဖြင့် ဇစ္စဗေဒိဗ္ဗိကိုပေါင်း။] သဗ္ဗာနကန် သစ္စကျွဲကန်နန္ဒိ၊ ဟူသော စကားသည်။ ပရိပုဏ္ဏာယတနံ၊ သော။ ဩပပါတိကံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ဝုတ္တံဝေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော စကားသာတည်း။ [ဝေကို ဝုတ္တံနောက်၌ ယှဉ်စေရ ပုံကို ဝိကော၌ အကျယ်ဖွင့်ထားသည်။]

သဂ္ဂပကန် အစ္စကျွဲကန်နန္ဒိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဇစ္စန္ဒဇစ္စဗေဒိဗ္ဗိ ဩပပါတိကေသု၊ ဇာတိအားဖြင့် ကန်းသူ ဇာတိအားဖြင့် နားထိုင်းသူ ဟူသော ဩပပါတိကသတ္တဝါတို့တွင်။ အညတရေပိ၊ အမှတ်မထား တပါး ပါးသော သတွာကို၎င်း။ ဂဗ္ဘသေယျကောပိ၊ ကို၎င်း။ လဗ္ဘတိယေဝ၊ ရအပ်သည်သာ။ သစိတ္တကန် အစ္စကျွဲကန်နန္ဒိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ဝုတ္တေဟိ၊ ဆိုအပ်ကုန်သော။ ဇစ္စန္ဒာဒိဟိ၊ ဇစ္စန္ဒအစရှိကုန်သော။ [အာဒိဖြင့် ဇစ္စဗေဒိဗ္ဗိဩပပါတိကနှင့် ဂဗ္ဘသေယျကကို ယူပါ။] တိဟိ၊ ၃-ပါးတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ အဂ္ဂပိနောပိ၊ အဂ္ဂပဗြဟ္မာတို့ကိုလည်း။ လဗ္ဘန္တိ၊ အစ္စကျွဲကန်နန္ဒိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ပုရိမပဒေ၊ ရှေ့ပုဒ်၌။ (သစိတ္တကန် အစ္စကျွဲကန် ဟူသော ခြေပုဒ်၌) ဝုတ္တေဟိ၊ ကုန်သော။ စတူဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ (ဇစ္စန္ဒ အစရှိသော ၃-ပါး၊ အဂ္ဂပဗြဟ္မာတို့နှင့် တကွ) အသညသတ္တာပိ၊ တို့ကိုလည်း။ လဗ္ဘန္တိ၊ [ယသ ဝါ ပန ဓမ္မာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ စက္ခာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အစ္စကျွဲကန် ဥပပဇ္ဇန္တာနံ စသည်ကို ရည်ရွယ်သည်။] သဂ္ဂပကန် အဗ္ဗာနကန်နန္ဒိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဂဗ္ဘသေယျကော၊ တို့ကို၎င်း။ အသညသတ္တာ၊ တို့ကို၎င်း။

သေသဏ္ဍပိဗြဟ္မာနော၊ အသညသတ်မှ ကြွင်းသောရုပ်ရှိသော ဗြဟ္မာတို့ကို
 ၎င်း။ လဗ္ဘန္တိ။ သစိတ္တကာနံ အသာနကာနန္တိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပါဌ်၌။
 ဂဗ္ဘသေယျကာစ၊ တို့ကို၎င်း။ ရူပါရူပဗြဟ္မာနောစ၊ ရူပဗြဟ္မာ အရူပဗြဟ္မာ
 တို့ကို၎င်း။ လဗ္ဘန္တိ။ ပန၊ ကား။ အစိတ္တကာနံ အရူပကာနန္တိပဒေသု၊
 ဟူသောပုဒ်တို့၌။ ဧကဝေ ဣကာရစတုဝေ၊ ဣကာရသတ္တာဝ၊ ဧကဝေ၊ ဣကာရ
 သတ္တာဝ၊ တုဝေ၊ ဣကာရသတ္တာဝ၊ တို့ကိုသာ။ လဗ္ဘန္တိ။ ဣတိ ဣမိနာဝနယေန၊
 ဖြင့်။ သဗ္ဗေသု ပုဂ္ဂလဝါရေသု၊ တို့၌။ ပုဂ္ဂလဝိဘာဂေါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုခွဲခြား
 ဝေဘန်ခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဤ။

၂၂-၂၅၄။ သြကာသဝါရေ၊ ၌။ ယတ္ထ စက္ခာယတနန္တိ၊ ဟူသော
 ပါဌ်ဖြင့်။ ရူပဗြဟ္မာလောကံ၊ ရူပဗြဟ္မာလောကကို။ (ရူပဗြဟ္မာဘုံကို။)
 ပုစ္ဆတိ၊ ဤ။ တေနော၊ ကြောင့်ပင်။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)
 ဝုတ္တံ။ ပိ။ မှန်။ တသ္မိတလေ၊ ထိုရူပဘုံအပြင်၌။ နိယမတော၊ အမြဲအား
 ဖြင့်။ တာနိအာယတနာနိ၊ ထိုစက္ခာယတန သောတာယတန တို့သည်။
 ပဋိသန္ဓိယံ၊ ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဧတ္ထေ၊ ဤပဝတ္တိဝါရ၌။
 နယပုခံ၊ နည်းအမြက်တည်း။ (အကျဉ်း အမြက်မျှဖြစ်သောနည်းတည်း။)
 ဣမိနာနယမုခေန၊ ဖြင့်။ သကလေပိ၊ သော။ ပဝတ္တိဝါရေ၊ ၌။ အတ္ထော
 ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပရိညာဝါရော၊ သည်။ ဗန္ဓယမကော၊ ၌။ ဝုတ္တနယောဝေ၊
 ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းရှိသည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပဝတ္တိဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။
 အာယဟနယမကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ အစိတ္တကာနံ အရူပကာနန္တိပဒေသု။ ။ တဝါကျလုံးကို ဖွင့်ခြင်း
 ပဟုတ်။ တပုဒ်တပုဒ်အတွက်သာ ဖွင့်သောကြောင့် “ပဒေသု” ဟု ဆိုသည်။
 ထိုတွင် “အစိတ္တကာနံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ တေသံ ရူပါယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နောစ တေသံ
 မနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော အဖြေ၌ “အစိတ္တကာနံ” ပုဒ်ကို ရည်ရွယ်၍
 အစိတ္တကာနံဟု ဆိုသည်။ “အရူပကာနံ တေသံ မနာယတနံ” ဟူသော အဖြေ၌
 “အရူပကာနံ” ပုဒ်ကို ရည်ရွယ်၍ “အရူပကာနံ” ဟု ဆိုသည်။ ထိုတွင် “အစိတ္တ
 ကာနံ” အရ ဧကဝေ၊ ဣကာရသတ္တာဝါကို ယူ၍ “အရူပကာနံ” အရ စတုဝေ၊
 ဣကာရသတ္တာဝါကို ယူပါဟူလို။

၄-ဓာတုယမက

၁-၁၉။ ဣဒါနိ၊ အာယတနယမကကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ မူလ
 ယမကော၌။ ဒေသိတော၊ ကုန်သော။ တေယေဝကုသလာဒိဓမ္မေ၊ ထိုကုသိုလ်
 အစရှိသော တရားတို့ကို။ ဓာတုဝံသေန၊ ဓာတ်၏အစွမ်းဖြင့်။ သင်္ဂဏိတွာ၊
 သိမ်းယူ၍။ အာယတနယမကနန္တရံ၊ အာယတနယမက၏ အခြားမဲ့၌။
 ဒေသိတဿ၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဓာတုယမကဿ ဝဏ္ဏနာ၊ ဟောတိ။
 တတ္ထ၊ ထိုဓာတုယမက၌။ အာယတနယမကော ၌။ ပုတ္တနယေနော ပါဠိ
 ဝဝတ္ထာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဟိ၊ မှန်။ ဣဓာပိ၊ ဤဓာတုယမက၌လည်း။ ပဏ္ဏတ္ထိ
 ဝါရာဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ တယော မဟာဝါရာ၊ ထိုသည်၎င်း။
 အဝသေသာ၊ မဟာဝါရမှ ကြွင်းကုန်သော။ အန္တရဝါရာစ၊ ထိုသည်၎င်း။
 ကာလပ္ပဘောဒါဒိဟိ၊ ကာလအထူးအပြား အစရှိသည်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။
 အာယတနယမကော ၌။ အာဂတသဒိသာယေဝ၊ လာသော ဝါရကာလတို့
 နှင့်တူကုန်သည်သာ။ စ၊ ဆက်။ ဣဓာပိ၊ ဤဓာတုယမက၌လည်း။ ယမက
 ပုစ္ဆာသုခတ္ထံ၊ ယမကပုစ္ဆာတို့၏ လွယ်ကူခြင်း အကျိုးငှါ။ ပဋိပါဠိယာ၊
 အစဉ်အားဖြင့်။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပဓာတုယောဝ၊
 ရုပ်ဓာတ်တို့ကိုသာ။ ဝတွာ၊ ဟောတော်မူပြီး၍။ ဝိညာဏဓာတုယော၊
 တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။

ပန၊ ဆက်။ ဓာတုနံ၊ တို့၏။ ဗဟုတ္တာ၊ များကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 ဣဓ၊ ဤဓာတုယမက ၌။ အာယတနယမကတော၊ ထက်။ ဗဟုတရာနိ၊
 သာ၍များကုန်သော။ ယမကာနိ၊ ထိုသည်၎င်း။ ယမကဒိဂုဏာ၊ ယမက
 ထက် နှစ်ဆတက်ကုန်သော။ ပုစ္ဆာ၊ ထိုသည်၎င်း။ ပုစ္ဆာဒိဂုဏာ၊ ပုစ္ဆာထက်
 နှစ်ဆတက်ကုန်သော။ အတ္တာစ၊ ထိုသည်၎င်း။ (ဟောန္တိ။) တတ္ထ၊ ထိုယမက
 တို့တွင်။ စက္ခုဓာတုမူလကာဒိသု၊ အစရှိကုန်သော။ ယမကေသု၊ ထို၌။
 လဗ္ဗမာနာနံ၊ ရထိုက်ကုန်သော။ ယမကာနံ၊ တို့၏။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော၊ ကို။
 အာယတနယမကော ပုတ္တနယေနော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဟိ၊ မှန်။ ဣတ္ထ၊ ဤဓာတု

ယမက၌။ အတ္ထဂတိ၊ အနက်၏ဖြစ်ပုံသည်။ တံသဒိသာယေဝ၊ ထိုအာယ
 တနယမက၏ အတ္ထဂတိနှင့် တူသည်သာ။ စ၊ ဆက်။ တေနေဝကာရဏေန၊
 ထိုအကြောင်းကြောင့်ပင်။ ပါဠိပိ၊ ပါဠိတော်ကိုလည်း။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ)
 သံခိတ္တာ။ ပရိညာဝါရော၊ သည်။ ပါကတိနောယေဝ၊ ပင်ကိုယ်အတိုင်း
 ပင်။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဓာတုယမကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတံ။

၅-သန္တပဒါမက

၁-ပဏ္ဍိတိဝါရအစွင့်

၁-၉။ ဣဒါနိ၊ ဓာတုယမကကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌ ။ပေ။
 ဟောန္တိ၊ ၎်။ ဝါ၊ ဖြစ်တော့လတ်။ တတ္ထာပိ၊ ထိုသစ္စယမက၌လည်း။
 ဟေဋ္ဌာ ။ပေ။ အန္တရဝါရဒယော၊ အစရှိကုန်သော။ အဝသေသပုဘေဒါစ၊
 ကြွင်းသော အထူးအပြားတို့ကို၎င်း။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ဆက်။
 တ္ထေ၊ ဤသစ္စယမက၌ ။ပေ။ ယမကဂဏနာ၊ ယမက အရေအတွက်ကို။
 ဝေဒိတဗျာ၊ ၎်။

၁၀-၂၆။ ပန၊ ကား။ ပဏ္ဍိတိဝါရနိဒ္ဒေသော၌။ အဝသေသံ ဒုက္ခသစ္စန္တိ၊
 ဟူသောပါဠိ၌။ ဒုက္ခဝေဒနာယစေ၊ မှ၎င်း။ တဏှာယစ၊ မှ၎င်း။ ဝိနိမုတ္တာ၊
 လွတ်ကုန်သော။ တေဘူဗေဓမ္မာ၊ ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ်သော တရားတို့ကို။
 ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ အဝသေသော သမုဒယောတိ၊ ဟူသောပါဠိ၌။
 သစ္စဝိဘဂေါ၊ ၌။ နိဒ္ဒိဋ္ဌကာမာဝစရကုသလာဒိဘေဒေါ၊ ညွှန်ပြအပ်သော
 ကာမာဝစရကုသိုလ် အစရှိသော အပြားရှိသော။ ဒုက္ခသစ္စယ၊ ၎်။ ပစ္စယော၊
 အကြောင်းကို။ (ဝေဒိတဗျော။) အဝသေသော နိရောဓောတိ၊ ဟူသော
 ပါဠိ၌။ တဒဂ်။ ခပ။ နိရောဓောစေ၊ တဒဂ်နိရောဓဝိက္ခမ္ဘနနိရောဓသမုစ္ဆေဒ
 နိရောဓပဋိပဿဒ္ဓိနိရောဓကို၎င်း။ ခဏဘဂ်နိရောဓော၊ ခဏဘင်ဟူသော
 နိရောဓကို၎င်း။ (ဝေဒိတဗျော။) [ခဏတ္တယ ၃-ပါးတွင် ဘင်ခဏ၌ ရုပ်
 နာမ်တို့၏ ပျက်ခြင်းကို “ခဏဘဂ်နိရောဓ”ဟု ဆိုသည်။] ပန၊ ကား။
 အဝသေသော မဂ္ဂေါတိ၊ ဟူသောပါဠိ၌။ တသ္မိံ သမယေ၊ ၌။ ပဉ္စဂီကော၊
 ငါးပါးသော အင်္ဂါရှိသော။ မဂ္ဂေါ၊ သည်။ (ဟောတိ။) အဋ္ဌဂီကော၊
 သော။ မဂ္ဂေါ၊ မင်္ဂါ၊ မိစ္ဆာမဂ္ဂေါ၊ မိစ္ဆာမင်္ဂါ။ ဇဗ်မဂ္ဂေါ၊ ဇဗ်မင်္ဂါ။ (ခြေ
 ဖြင့် သွားရာလမ်း။) သကဋ္ဌမဂ္ဂေါ၊ သကဋ္ဌမင်္ဂါ။ (လှည်းဖြင့် သွားရာလမ်း။)
 ဣဘိဝေမာဒိကော၊ ဤသို့ အစရှိသောမင်္ဂါကို။ (ဝေဒိတဗျော။)

ပဏ္ဍိတိဝါရဂဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

၂-ပဝတ္ထိဝါရအဖွင့်

၂၇-၁၆၄။ ပန၊ ကား။ ဧတ္ထံ၊ ဤသစ္စယမက၌။ ပဝတ္ထိဝါရေ၊ ၌။ ပစ္စုပ္ပန်ကာလေ၊ ၌။ ပုဂ္ဂလဝါရဿ၊ ၏။ အနုလောမနယေ၊ ၌။ ယဿ ဒုက္ခသစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ။ပေ။ တဿ ဒုက္ခသစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ အစရှိကုန်သော။ ဒုက္ခသစ္စမူလကေဟိ၊ ဒုက္ခသစ္စာဟူသော မူလရှိကုန်သော။ တီဟိ၊ သုံးပါးသော ယမကတို့၎င်း။ သမုဒယသစ္စမူလကေဟိ၊ ကုန်သော။ ဒွိဟိ၊ နှစ်ပါးသော ယမကတို့၎င်း။ နိရောဓသစ္စမူလကေနံ၊ သော။ ကေန၊ တပါးသော ယမက၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ လဗ္ဘမာနဉ္စ၊ ရထိုက်သော ယမကကို၎င်း။ (အဖြေရထိုက်သော ယမကကို၎င်း။) အလဗ္ဘမာနဉ္စ၊ မရထိုက်သောယမကကို၎င်း။ (အဖြေမရထိုက်သော ယမကကို၎င်း။) ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ ပါဠိဝသေန၊ ပါဠိတော်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဆဟိယမကေဟိ၊ တို့သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ပြစ်ထိုက်၏။ [ဘဝိတဗ္ဗံ-ဟု ဆိုသောကြောင့် အမှန်ကား ၆ ယမက မရပါ။] တေသု ထိုခြောက်ပါးသော ယမကတို့တွင်။ (တိဏိယမကာနိဉ္စ စပ်) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ နိရောဓဿ၊ နိရောဓသစ္စာ၏။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ နေဝ (ယုဇ္ဇတိ) မသင့်။ နိရောဓေ၊ ချုပ်ခြင်းသည်။ နယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခသစ္စမူလကာနိ၊ ကုန်သော။ (ဒွေဉ္စစပ်) သမုဒယသစ္စမဂ္ဂသစ္စေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးသော ယမကတို့၎င်း။ သမုဒယသစ္စမူလကံ၊ သော။ မဂ္ဂသစ္စေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ ကေ၊ တပါးသောယမက၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တိဏိယမကာနိ၊ တို့သည်။ အာဂတာနိ၊ ပါဠိတော်၌လာကုန်ပြီ။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂလဝါရ၏။ ပဋိလောမနယေပိ၊ ၌၎င်း။ ဩကာသဝါရာဒိသုပိ၊ အစရှိသည်တို့၌၎င်း။ ဒေဝေနယော၊ တည်း။ ဝေံ၊ သို့။ ဧတ္ထံ၊ ဤသစ္စယမက၌။ သဗ္ဗဝါရေသု၊ တို့၌။ တိဏ္ဏံ၊ တိဏ္ဏံ၊ ကုန်သော။ ယမကာနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ ယမကဂဏနာ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။

ပန၊ ကား။ ဧတ္ထံ၊ ဤ သစ္စယမကပဝတ္ထိဝါရ၌။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယေ၊ ၌။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတ်ကား။ လက္ခဏံ၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဣမဿသစ္စယမကဿ၊ ၏။ ပဝတ္ထိဝါရေ တာဝ၊ ကြွင်းသစ္စာတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ်) နိရောဓသစ္စံကို။ နလဗ္ဘတေဝ၊ မရအပ်သည်သာ။ ပန၊ ဆက်။ သေသေသု၊ နိရောဓ

သစ္စာမှ ကြွင်းကုန်သော။ တီသု၊ သုံးပါးသောသစ္စာတို့တွင်။ သမုဒယသစ္စ
 မဂ္ဂသစ္စာနိ၊ တို့ကို။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ ပဝတ္တိယံယေဝ၊ ပဝတ္တိ
 အခါ၌သာ။ လဗ္ဘန္တိ။ [ဝေဖြင့် ပဋိသန္ဓေအခါစုတိအခါကိုကန့်။] ဒုက္ခသစ္စာ
 ကို။ စုတိပဋိသန္ဓိသု၊ စုတိပဋိသန္ဓေအခါတို့၌လည်း။ လဗ္ဘကိ။ [ပိ ဖြင့် ပဝတ္တိ
 အခါကို ပေါင်းသောကြောင့် “ပဝတ္တေပိ” ဟု ပါဘယ်မလို ရှေးနိဿယနှင့်
 ရှေးအဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌လည်းမပါ။] ပန၊ ကား။ ပစ္စယုဒ္ဓာဒယော၊
 အစရှိကုန်သော။ ကယော ကာလာ၊ တို့ကို။ စုတိပဋိသန္ဓိနံ၊ တို့၏၎င်း။
 ပဝတ္တိယာပိ၊ ၎င်း၎င်း။ ဝသေန၊ အားဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိ။ ဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤသစ္စ
 ယမက၌။ ယံယံ၊ အကြင်အကြင် ယမကကို။ လဗ္ဘတိ။ တဿ၊ တဿ၊ တိုထို
 ယမက၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတြ၊ ထိုအတ္ထဝိနိစ္ဆယကို သိခြင်း၌။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတ်ကား။ နယ
 မုခံ၊ နည်းအမြက်တည်း။ (အကျယ်ဖြစ်သောနည်းတို့၏ဝင်လာရာ ခံတွင်း
 ပေါက်နှင့် တူသော အကျဉ်းဖြစ်သောနည်းတည်း။) သဗ္ဗေသံ ဥပပဇ္ဇန္တာ
 နန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ အန္တပသော၊ အဆုံး၌ယှဉ်သော အပိုင်းအခြားအား
 ဖြင့်။ သုဒ္ဓါဝါသာနမ္ပိ၊ သုဒ္ဓါဝါသ ဥပပဇ္ဇန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏လည်း။ (ဒုက္ခသစ္စာ
 ဥပပဇ္ဇတိ၌စပ်) ဟိ၊ မှန်။ တေပိ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း။
 ဒုက္ခသစ္စေနေဝ၊ ဖြင့်ပင်။ ဥပပဇ္ဇန္တိ၊ ပဋိသန္ဓေနေကြကုန်၏။ [ရူပပဉ္စမဈာန်
 ဝိပါက်၊ သို့မဟုတ် စတုတ္ထဈာန်ဝိပါက်ဟူသော ဒုက္ခသစ္စာဖြင့်ပင် ပဋိသန္ဓေ
 နေကြရသည်။]

တဏှာဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တဿာတိဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို (ဝုတ္တံ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ
 တို့၌စပ်) ဒုက္ခသစ္စသမုဒယသစ္စေသု၊ ဒုက္ခသစ္စာဟူသောအဘို့အစု သမုဒယ
 သစ္စာဟူသော အဘို့အစုတို့တွင်။ ဧကကောဋ္ဌာသဿ၊ ဒုက္ခသစ္စာဟူသော
 တခုသော အဘို့အစု၏။ ဥပပတ္တိဒဿနတ္ထံ၊ ဖြစ်ပုံကို ပြခြင်း အကျိုးငှါ။
 (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပဉ္စဝေါကာဝဂေနေဝ၊ ပဉ္စဝေါ
 ကာရအစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ စတုဝေါကာရေ၊
 ၌။ တဏှာဝိပ္ပယုတ္တဿ၊ တဏှာဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ ဖလသမာပတ္တိစိတ္တဿ၊

ဖလသမာပတ်စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊ ဥပါဒါခဏ၌။ ကေမိ၊ တခုလည်း ဖြစ်သော။ သစ္စံ၊ သည်။ နံပုဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ ဣဒံ၊ ဤ စတုဝေါကာရတံ၌ ဖလသမာပတ်စိတ်ကို။ ဣမ၊ ဤသစ္စာတို့၏ဖြစ်ခြင်းကိုဆိုရာ၌။ နဂဟတဗ္ဗံ၊ ယေထိုက်။ [ဤစကားနှင့်စပ်၍ ဋီကာဆရာစိစစ်ထားသည်။]

တေသံ ဒုက္ခသစ္စဉာတိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤစကားကို။ တသ္မိံခဏေ၊ ထိုတဏှာ၏ ဥပါဒါခဏ၌။ တဏှံ၊ ကို။ တပေတွာ၊ ၍။ သေသံ၊ တဏှာမှ ကြွင်းသော။ ဒုက္ခသစ္စံနာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤအနက် ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ မဂ္ဂဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေပိ၊ ည့်လည်း။ သေဝေနယော၊ တည်း။ ပန၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထိုမဂ်၏ ဥပါဒါခဏ၌။ ရူပမေဝ၊ ရုပ်သည်သာ။ ဒုက္ခသစ္စံနာမ၊ ၏။ သေသာ၊ ရုပ်မှ ကြွင်းကုန်သော။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တကာ၊ မဂ်နှင့်သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် နှစ်ဆွဲကိုးပါးတို့သည်။ သစ္စဝိနိမုတ္တာ၊ သစ္စာမှလွတ်ကုန်၏။ တေနေဝကာရ ဏေန၊ ကြောင့်ပင်။ အရူပေ ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

သဗ္ဗေသံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ ။ပေ။ တတ္ထာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၌။ တေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ တသ္မိံ ဥပပတ္တိက္ခဏေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သန္ဓေနေရာ ခဏ၌၎င်း။ တဏှာဝိပုယုတ္တစိတ္တုပ္ပတ္တိက္ခဏေစ၊ တဏှာဝိပုယုတ်ဖြစ်သော စိတ်၏ ဖြစ်ရာ ခဏ၌၎င်း။ (ဒုက္ခသစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။) ဣတိ ဝေ၊ သိ။ ဧတ္ထ၊ ဤပုဂ္ဂလောကာသ ဝါရ၌။ ခဏဝသေန၊ ခဏနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဩကာသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အညေသပိ၊ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဝေရူပေသု၊ ဤသို့ သဘောရှိ သော ဝိသဇ္ဇနတို့၌။ သေဝေနယော၊ တည်း။ အနာဘိသမေတာဝိနန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ စတုသစ္စပဋိဝေဓသင်္ဂါတံ၊ သစ္စာလေးပါးတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော ဉာဏ်ဟု ဆိုအပ်သော။ အဘိသမယံ၊ ထိုးထွင်း၍သိတတ် သောဉာဏ်သို့။ အပ္ပတ္တသတ္တာနံ၊ မရောက်သောသတ္တဝါတို့၏။ (ဒုက္ခသစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ နောစ တေသံ မဂ္ဂသစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထံစပ်) အဘိသမေတာဝိနန္တိ၊ ဟူသည် ကား။ အဘိသမိတသစ္စာနံ၊ ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော သစ္စာရှိသော

အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ (ဒုက္ခသစ္စာ ဥပ္ပဇိတ္တ မဂ္ဂသစ္စာ ဥပ္ပဇိတ္တံစပ်) ဣတိ
(ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ နယမုခံ၊ တည်း။) ဣမိနာ နယမုခေန၊ ဖြင့်။
သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝိသဇ္ဇနတို့၌။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပဝတ္ထိဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

၃-ပရိညာဝါရအဖွင့်

၁၆၅-၁၇၀။ ပန၊ ကား။ ပရိညာဝါရေ၊ ၌။ ဉာတပရိညာ၊ ဉာတ
ပရိညာ၎င်း။ တိရုဏပရိညာ၊ ၎င်း။ ပဟာနပရိညာ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။
တိဿောပိ၊ ကုန်သော။ ပရိညာယော။ တို့ကို။ ဧတ္ထ၊ ဤသစ္စယမက၌။
လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။ [ဉာတပရိညာ စသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ခန္ဓယမက ပဏ္ဏတ္တိ
ဥဒ္ဓေသဝါရ မူလဋီကာနိဿယ၌၎င်း၊ ဓမ္မဟံဒယဝိဘင်း မူလဋီကာနိဿယ
၌၎င်း ရှုပါ။] စ၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ လောကုတ္တရဓမ္မေသု၊ တို့၌။
ပရိညာနာမ၊ မည်သည်။ နတ္ထိ၊ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဣဓ၊ ဤသစ္စယမက
ပရိညာဝါရ၌။ ဒေ၊ ကုန်သော။ သစ္စာနံ၊ တို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတာနိ။
တတ္ထ၊ ထိုပါဠိရပ်၌။ [“တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးသော သစ္စာတို့တွင်”ဟု ရှေး
နိဿယ စွဲ၏။] ဒုက္ခသစ္စံ ပရိဇာနာတိတိ၊ ဟူသော စကားကို။ ဉာတတိရုဏ
ပရိညာဝသေနေဝ၊ ဉာတပရိညာ တိရုဏပရိညာတို့၏အစွမ်းဖြင့်သာ။
(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ သမုဒယသစ္စံ ပဇဟတိတိ၊ ဟူသော စကားကို။
ဉာတပဟာနပရိညာဝသေနေဝ၊ ဉာတပရိညာ ပဟာနပရိညာတို့၏ အစွမ်း
ဖြင့်သာ။ (ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ။) ဣတိ၊ သို့။ ဣမာသံ ပရိညာနံ၊ ဤပရိညာ
သုံးပါးတို့၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ သဗ္ဗပဒေသု၊ တို့၌။ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊
ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပရိညာဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

သစ္စယမကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉-သင်္ခါရယမက

၁ ပဏ္ဍတ္တိဝါရအဖွင့်

၁။ ဣဒါနိ၊ သစ္စယမကကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ မူလယမကေ၊
 ၌။ ဒေသိတာနံ တေသညေဝကုသလာဒိဓမ္မာနံ၊ တို့၏ပင်။ (ကေဒေသံ
 ၌စပ်) လဗ္ဗမာနဝသေန၊ ရထိုက်သော တရားတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ကေဒေသံ၊
 တစိတ်တချို့ကို။ သင်္ခါရိတော၊ သိမ်းယူ၍။ သစ္စယမကေနန္တရံ၊ ၌။ ဒေသိ
 တဿ၊ သော။ သင်္ခါရယမကဿ၊ ၏။ ဝဏ္ဏနာ ဟောတိ၊ ၏။ ဝါ၊ လတံ။
 တတ္ထာပိ၊ ထိုသင်္ခါရယမက၌လည်း။ ဟေဠာ၊ ၌။ ဝုတ္တနယေနော၊ ဖြင့်ပင်။
 ပဏ္ဍတ္တိဝါရဒယော တယော၊ မဟာဝါရာ ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပန်း ဆက်။
 (တနည်း) ပန်း အထူးကား။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတံကား။ ဣ၊ ဤသင်္ခါရ
 ယမက၌၊ ဝိသေသော၊ တည်း။ တာဝ၊ ပဝတ္တိဝါရစသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။
 (နိဒ္ဒိဋ္ဌေ) ပဏ္ဍတ္တိဝါရေ၊ ၌။ ဟေဠာ၊ အောက် ယမက ပဏ္ဍတ္တိဝါရ၌။
 ခန္ဓာဒယော၊ ခန္ဓာအစရှိကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တို့ကို။ ဥဒ္ဓိသိတော၊ အကျဉ်းပြ
 ပြီး၍။ ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော ။ပေ။ ဒုက္ခံ ဒုက္ခသစ္စန္ဓိ၊ ဟူ၍။ ပဒသော၊ နေဝါရော၊
 ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓေါ ယထာ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်သကဲ့သို့။
 တထာ၊ တူ။ အနာရဘိတော၊ အားမထုတ်မှု၍။ အဿာသပဿာသာ
 ကာယသင်္ခါရောတိ၊ ဟူ၍။ ပဌမံ စွာံ၊ တယောပိ၊ ကုန်သော။ သင်္ခါရာ၊
 တို့ကို။ ဝိဘဇိတော၊ ၍။ (ဘဂဝတံ) ဒိဿိတာ၊ ကုန်ပြီ။

တတ္ထ၊ ထိုအဿာသပဿာသာ ကာယသင်္ခါရော-အစရှိသော ပါဌ၌။
 (အတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗောံ) ကာယဿံ၊ ကရဇကာယ၏။ သင်္ခါရေား

၁။ ကာယဿ သင်္ခါရော ။ ဤသို့ ဆဋ္ဌိတပျုရိသ် သမာသ်ပြုရာ၌
 “ကာယဿ” အရ အကြောင်းဖြစ်သော ကရဇကာယ [ခန္ဓာကိုယ်] ရ၏။
 “သင်္ခါရ” အရ အကျိုးဖြစ်သော ဝင်သက် ထွက်သက်လေ ရ၏။ [အဿာသ
 ပဿာသပုဒ်ပြီးပုံနှင့် အနက်အမျိုးမျိုးကို တတိယပါရာဇိက ဘာသာဋီကာ ၌
 ပြထားပြီ။] အပရောနယော-စသော ဒုတိယနည်း၌ကား သင်္ခါရောကို ကမ္မ
 သာဓနပြုသောကြောင့် ကာယဿ၌ ဆဋ္ဌိကို ကတ္တားဟောဟု ဋီကာ၌ ဆိုသည်။

အကျိုးဖြစ်သော သင်္ခါရတည်း။ ကာယသင်္ခါရော၊ ကရုဇကာယ၏အကျိုး ဖြစ်သော သင်္ခါရ။ ဟိ၊ မှန်။ အသာသပဿာသာ၊ ဝင်သက်ထွက်သက်တို့ သည်။ ကာယိကာ၊ ကရုဇကာယ၌ ဖြစ်ကုန်၏။ ဝါ၊ ကရုဇကာယ၌မှီကုန် ၏။ ဧတေဓမ္မာ၊ ဤဝင်သက်ထွက်သက်ဟူသော ရုပ်တရားတို့သည်။ ကံယ ပဋိဗဒ္ဓါ၊ ကရုဇကာယ၌ စပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ဟောတော် မူခြင်းကြောင့်။ ကာရဏဘူတဿ၊ အကြောင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ကရုဇကာ ယဿ၊ ၏။ ဖလဘူတောဝေ၊ အကျိုးဖြစ်၍သာလျှင်ဖြစ်သော။ သင်္ခါရော၊ သင်္ခါရတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရ မည်၏။

အပရောနယော၊ အခြားတနည်းကား။ (ယော၊ အကြင် ဝင်သက် ထွက်သက်ကို။) သင်္ခါရိယတိ၊ ပြုစီမံအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သေဝံ၊ ထို ဝင်သက် ထွက်သက်သည်။) သင်္ခါရော၊ ရမည်၏။ ကေန၊ အဘယ်သည်။ သင်္ခါရိယတိ၊ အပ်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ကာယေန၊ ကရုဇကာယသည်။ (သင်္ခါရိယတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေ တည်း။) ဟိ၊ မှန်။ ဝါတေဝံ၊ လေကို။ ဘညာယ၊ သားရေဖမ်းဖို့သည်။ [ရှေးနိဿယ၌ “ရွတ္တိးသည်”ဟု ပေး၏။] (သင်္ခါရိယတိ) ဝိယ၊ ကဲ့သို့။ (ဝေ၊ တူ။) အယံ၊ ဤဝင်သက် ထွက်သက်လေကို။ ကရုဇကံယေန၊ သည်။ သင်္ခါရိယတိ၊ ၏။ ဣတိဝေမှီ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်လည်း။ ကာယဿ၊ ကရုဇကာယသည်။ သင်္ခါရော၊ ပြုစီမံအပ်သော ဝင်သက်ထွက်သက်တည်း။ ကာယသင်္ခါရော၊ သက်။ ကာယေန၊ ကရုဇကာယသည်။ ကတော၊ ပြုအပ် သော။ အသာသပဿာသဝါတော၊ ဝင်သက်ထွက်သက် လေတည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

ပန၊ ကား။ အာဝုသော ဝိသာခ၊ ဒါယကာဝိသာခ။ ပုဗ္ဗေ၊ နှုတ် မမြက်မီ ရှေး၌ပင်။ ဝိတက္ကေတွာ၊ ကြံစည်၍။ ဝိစာရေတွာ၊ စူးစမ်း၍။ ပစ္စာ၊ ၌။ ဝါစံ၊ စကားကို။ ဘိန္နတိ၊ ခွဲခြား၏။ ဝါ၊ ကဲ့ကဲ့ပြားပြားပြော ဆို၏။ တသွံ၊ ကြောင့်။ ဝိတက္ကဝိစာရာ၊ တို့သည်။ ဝစီသင်္ခါရော၊ ရမည် ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတော၊ ပြောဟောခြင်းကြောင့်။ (ဓမ္မဒိန္နာဘိက္ခုနီက

ဒါယကာဝိသာခကို ပြောဟောခြင်းကြောင့်။) သုန်ရေတိ၊ ပြုလုပ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သင်္ခါရော၊ ရမည်၏။ ကိံ၊ အဘယ်ကို။ သင်္ခါရေတိ၊ နည်း။ ဝစိံ၊ စကားကို။ (သင်္ခါရေတိ) ဝစိယာ၊ ကို။ သင်္ခါရော၊ ပြုလုပ်တတ်သည်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝစိသင်္ခါရော၊ ရမည်၏။ ဧတံ၊ ဤဝစိသင်္ခါရေဟူသော အမည်သည်။ ဝစိဘေဒသမုဋ္ဌာပကထံ၊ စကားသစ်၊ ကွဲပြားခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ဝိတက္ကဝိစာရဒ္ဒယဿ၊ ဝိတက်ဝိစာရနှစ်ပါး အပေါင်း၏။ နာမံ၊ အမည်တည်း။

ပန၊ ကား။ သညာစ၊ သညာသည်၎င်း။ ဝေဒနာစ၊ သည်၎င်း။ စေတသိကာ၊ စိတ်၌မှီကုန်၏။ ဧတေဓမ္မာ၊ တို့သည်။ စိတ္တပဋိဗ္ဗဒ္ဓါ၊ စိတ်၌စပ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝစနတောယေဝ၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်ပင်။ တတိယပဒေဝိ၊ စိတ္တသင်္ခါရော ဟူသော တတိယပုဒ်၌လည်း။ သင်္ခါရိယတိ၊ ပြုစီမံအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သင်္ခါရော၊ ရမည်၏။ ဧကေန၊ အဘယ်တရားသည်။ သင်္ခါရိယတိ၊ နည်း။ စိတ္တေန၊ သည်။ (သင်္ခါရိယတိ၊ ပြုစီမံအပ်၏။) ကရဏတ္ထေ၊ ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏ ကတ္တားအနက်၌။ သာမိဝစနံ၊ သာမိဝိဘတ်ကို။ ကတွာ၊ ၍။ စိတ္တဿ၊ သည်။ သင်္ခါရော၊ ပြုစီမံအပ်သောတရားတည်း။ ဧတံ၊ ဤစိတ္တသင်္ခါရော ဟူသော အမည်သည်။ သဗ္ဗေသမ္ပိ၊ ကုန်သော။ (ဝိတက်ဝိစာရပါဝင်သော အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။) စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ၊ စိတ်ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိကုန်သော။ စေတသိကဓမ္မာနံ၊ စေတသိက်တရားတို့၏။ အမိဝစနံ၊ အမည်တည်း။ ပန၊ ထိုသို့အလုံးစုံသော စေတသိက်တရားတို့၏ အမည်ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဝိတက္ကဝိစာရနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။

၁။ တတိယပဒေဝိ၊ ပေ၊ သင်္ခါရော။ ။ ပိဖြင့် ပဌမကာယသင်္ခါရပုဒ်ဝယ် သင်္ခါရကို ကမ္မသာနေပြုရပုံကို ပေါင်းသည်။ သင်္ခါရေပုဒ်က ကမ္မသာနေဖြစ်သောကြောင့် စိတ္တဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ စိတ္တဿကို ကတ္တားဟော ကြံရ၏။ ကတ္တားဟော ဖြစ်သော်လည်း တတိယာဝိဘတ်၏ အနက်ဖြစ်သောကြောင့် “ကရဏတ္ထေ သာမိဝစနံ ကတွာ” ဟု ဆိုသည်။ [စိတ္တဿ သင်္ခါရေတိစံ ကတ္ထု၊ အတ္ထေယေဝ၊ သော ပန ကရဏဝစနဿ အတ္ထောတိ ကတွာ “ကရဏတ္ထေ သာမိဝစနံ ကတွာ” တိ ဝုတ္တံ။- ဋီကာ။]

ဝစီသင်္ခါရဘာဝေန၊ ဝစီသင်္ခါရ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝိသုံ၊ သိခြား။ ဂဟိတတ္ထာ၊ ယူအပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ထပေတွာ ဝိတက္ကဝိစာရေကံ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

၂-၇။ ဣဒါနိ၊ ဥဒ္ဓေသဝါရကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ကာယော ကာယသင်္ခါရေတိ၊ အစရှိသော။ ပဒသောနေဝါရော၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓေါ၊ ပြီ။ တဿ၊ ထိုပဒသောနေဝါရ၏။ အနုလောမနယေ၊ ၌။ တိဏိ၊ သုံးပါးသောယမကတို့၎င်း။ ပဋိလောမနယေ၊ ၌။ တိဏိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဆ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ပဒသောနေ မူလစက္ကဝါရေ၊ ၌။ ဧကေကသင်္ခါရမူလကာနိ၊ တပါးတပါးသော သင်္ခါရ ဟူသော မူလရှိကုန်သော။ ဒေဒ္ဓေ၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသော ယမကတို့ကို။ ကတွာ၊ ပြု၍။ အနုလောမနယေ၊ ၌။ ဆ၊ ခြောက်ပါးသော ယမကတို့ ၎င်း။ ပဋိလောမနယေ၊ ၌။ ဆ၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွါဒသ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။)

ပန၊ ကား။ သုဒ္ဓံသင်္ခါရဝါရေ၊ ၌။ သုဒ္ဓန္တဝါရာဒိသု၊ သုဒ္ဓန္တဝါရ အစရှိသော ဝါရတို့၌။ ရူပံ ခန္ဓော ခန္ဓာ ရူပံ၊ စက္ခုအာယတနာ အာယတနာ စက္ခုတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ယမကာနိ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာနိယတာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ကာယောသင်္ခါရေ သင်္ခါရ ကာယောတိ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊ ဟောတော်မမူဘဲ။ ကာယသင်္ခါ ရေ ဝစီသင်္ခါရေ ဝစီသင်္ခါရေ ကာယသင်္ခါရေတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ကာယသင်္ခါရမူလကာနိ၊ ကာယသင်္ခါရဟူသော မူလရှိကုန် သော။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးသော ယမကတို့၎င်း။ ဝစီသင်္ခါရမူလကံ၊ ဝစီသင်္ခါရ ဟူသော မူလရှိသော။ ဧကံ၊ တပါးသော ယမက၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အနုလောမေ၌၊ တိဏိ၊ သုံးပါးသော ယမကတို့၎င်း။ ပဋိလောမေ၊ ၌။ တိဏိ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗာနိပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်ကုန်သော။ သုဒ္ဓိကဝါရေ သုဒ္ဓိကဝါရ၌။ ဆ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့ကို။ ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။

ကိံကရတာ၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်။ (ကာယော သင်္ခါရေ သင်္ခါရကာယောတိ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊ ဟောတော်မမူဘဲ၊ ကာယသင်္ခါရေ

ဝစီသင်္ခါရော၊ ဝစီသင်္ခါရော ကာယသင်္ခါရောတိ အာဒိနဒနယေန ဝုတ္တာနိ၊
 ဟောတော်မူအပ်သနည်း။) သုဒ္ဓိကဧကေကပဒဝသေန၊ ၂-ပုဒ်မဖက်
 သက်သက်သော တပုဒ်စိတပုဒ်စိန္တိ အစွမ်းဖြင့်။ အတ္တာဘာဝတော၊ အလိုရှိ
 အပ်သော အနက်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ (ကာယော သင်္ခါရော၊ သင်္ခါရ
 ကာယောတိ အဝတွာ ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော ကာယ
 သင်္ခါရောတိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တာနိ၊ ပြီ)။

[သုဒ္ဓိကဧကေကပဒ၏ အစွမ်းဖြင့် အတ္တအဘာဝ ဖြစ်ပုံကို ချဲ့ပြလို၍
 “ယထာဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။] ဟိ၊ ချဲ့။ ခန္ဓယမကာဒိသု၊ တို့၌။ ရူပါဒိ
 ဝိသိဋ္ဌာနံ၊ ရုပ်အစရှိသည်တို့သည် အထူးပြုအပ်ကုန်သော။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏
 ၎င်း။ စက္ခာဒိဝိသိဋ္ဌာနံ၊ စက္ခုအစရှိသည်တို့သည် အထူးပြုအပ်ကုန်သော။
 အာယတနာဒိနိစ၊ အာယတနအစရှိသည်တို့၏၎င်း။ အဓိပ္ပေတတ္ထတ္တာ၊
 အလိုရှိအပ်သော အနက်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပိခန္ဓော၊ ခန္ဓာရူပံ၊
 စက္ခုအာယတနံ၊ အာယတနာစက္ခုတိ၊ ဟူ၍။ သုဒ္ဓိကဧကေကပဒဝသေန၊
 ဖြင့်။ အတ္ထော၊ အလိုရှိအပ်သော အနက်သည်။ အတ္ထိယထာ၊ ရှိသကဲ့သို့။
 ဝေ၊ တူ။ ဣ၊ ဤသင်္ခါရယမက၌။ ကာယော သင်္ခါရော၊ သင်္ခါရကာယော
 တိ၊ ဟူ၍။ (သုဒ္ဓိကဧကေကပဒဝသေနအတ္ထော။) နတ္ထိ၊ မရှိ။ ပန၊ စင်စစ်

၁။ သုဒ္ဓိက ပေ၊ အတ္တာဘာဝတော။ ။ ကာယောတပုဒ် သင်္ခါရောတပုဒ်
 ဤသို့ အခြားတပုဒ်နှင့် မတူဘဲ တပုဒ်ထည်းကို “သုဒ္ဓိကဧကေကပဒ” ဟု ဆိုရာ၌
 “အတ္တာဘာဝ အနက်မရှိ” ဟူသည် ဆိုလိုအပ်သော အနက်၏ မရှိခြင်းတည်း။
 [“ပါဠိတချက် အနက်တခု” ဟူသော အနက်မျိုးကား ရနိုင်ပါ၏။] ဆိုလိုအပ်
 သော အနက်ဟူသည် (ကာယသင်္ခါရအတွက်) အသာသအနက်၊ သို့မဟုတ်
 ပသာသအနက်တည်း။ ထိုအနက်ကို ကာယောတပုဒ်ထည်း သင်္ခါရောတပုဒ်
 ထည်းဖြင့် မရနိုင်-ဟူလို။ [ဝစီသင်္ခါရစသည်တို့၌လည်း နည်းတူ။]

၂။ အဓိပ္ပေတတ္ထတ္တာ။ ။ စာအုပ်တို့၌ “အဓိပ္ပေတတ္တာ” ဟု တွေ့ရ၏။
 နောက်၌ အတ္ထော အတ္ထိကို ထောက်၍ ၎င်း၊ အတ္တာဘာဝတောကို ထောက်၍-
 ၎င်း၊ အဓိပ္ပေတနံ သင်္ခါရနံ စသည်ကို ထောက်၍ ၎င်း “အဓိပ္ပေတတ္ထတ္တာ” ဟု
 ရှိမှ သင့်ပါသည်။ [အဓိပ္ပေတော+အတ္ထော ယေသံတိ အဓိပ္ပေတတ္တာ၊ တေသံ+
 ဘာဝေါ အဓိပ္ပေတတ္ထတ္တာ။]

ကား။ ကာယသင်္ခါရေတိ၊ ဟူသော။ ဒွိဟိပိ၊ ၂-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ အဿာဒသာဝါ၊ ဝင်သက်သော်လည်းဖြစ်သော။ ပဿာသောဝါ၊ ထွက်သက်သော်လည်းဖြစ်သော။ ဧကောဝါ၊ တနက်သာလျှင်ဖြစ်သော။ အတ္ထော၊ ကို။ လဗ္ဘတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ သုဒ္ဓိကဏေကပံဒဝသေန၊ ၂-ပုဒ်မဖက် သက်သက်သော တပုဒ်စီတပုဒ်စီ၏ အစွမ်းဖြင့်။ အတ္တာဘာဝတော၊ အလိုရှိအပ်သော အနက်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ [ယထာဓိပေတတ္တာဘာဝတော၊ ဋီကာ။] ကာယော သင်္ခါရော သင်္ခါရော ကာယောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ။) နုဂုတ္တိ၊ အပ်။

ပန၊ ဆက်။ ကာယော ကာယသင်္ခါရေတိအာဒိ၊ ကာယောကာယသင်္ခါရော အစရှိသောစကားရပ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တမ္ပိ၊ ထို“ကာယော ကာယံ သင်္ခါရော” အစရှိသော စကားရပ်သည်လည်း။ ကာယဝစီစိတ္တပဒေဟိ၊ ကာယပုဒ် ဝစီပုဒ်စိတ္တပုဒ်တို့ဖြင့်။ ဣမ၊ ဤဝါရ၌။ [ရွေးနိဿယဝယ် “ဤသင်္ခါရယမိုက်၌” ဟု ပေး၏။] အဓိပေတနံ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်သော။ သင်္ခါရနံ၊ သင်္ခါရတို့

၁။ ကာယော ၊ပေ၊ ဝတ္ထဗ္ဗံသိယာ။ ။သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရ၌ “ကာယော သင်္ခါရော သင်္ခါရော ကာယော”ဟု ဟောတော်မူအပ်လျှင် အဘယ်သို့ ဟောတော်မူထိုက်ပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ကာယော ကာယသင်္ခါရေတိ အာဒိ ပန ဝတ္ထဗ္ဗံသိယာ”ဟု မိန့်သည်။ [ပြတ်ပြီးစင်းစင်း၊ စုန်ထုတ်လျှင်းမှု၊ ဖြစ်ခြင်းဝါကျာရမ္ဘပြီ-နှင့် အညီ ပနသည်ဝါကျာရမ္ဘာဇောတက။] ထိုသို့ ဟောထိုက်လျှင် ထိုစကားကို အသင့်ဟုမှတ်ရမည်လောဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တမ္ပိ ၊ပေ၊ နယုဇတိ”ဟု မိန့်သည်။ “ရူပံ ခန္ဓော ခန္ဓာ ရူပံ” စသည်ဖြင့် လာသော သုဒ္ဓခန္ဓဝါရတို့၌ ရူပနှင့်ခန္ဓတို့ အရတူသကဲ့သို့ ဤ၌ ကာယနှင့် ကာယသင်္ခါရော” စသည်တို့ အရမတူသောကြောင့် ထို“ကာယော ကာယသင်္ခါရော” စသော စကားလည်း သုဒ္ဓသင်္ခါရအဖြစ်ဖြင့်မသင့်။ မှန်၏။ဤဝါရသည် သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရလည်း။ သုဒ္ဓသင်္ခါရဟု ဆိုသောကြောင့် “ကာယော+သင်္ခါရော သင်္ခါရော+ကာယော” ဤသို့ ဟောမှ သုဒ္ဓသင်္ခါရ ဟူသော နာမည်နှင့် လိုက်လျောသည်။ ကာယော ကာယသင်္ခါရော စသည်ကား သုဒ္ဓသင်္ခါရဟူသော အမည်နှင့် မလိုက်လျောပါ။ ထိုကြောင့် မသင့်-ဟူလို။

၏။ ဝါ။ တို့ကို။ အဂ္ဂဟိတတ္တာ၊ မယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (မယူနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) နယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ကညွာ၊ အဘယ်ကြောင့်။ နယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်သနည်း။ ဟိ၊ (ယသွာ) အကြွင့်ကြောင့်။ သေ၊ ဤဝါရသည်။ သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရော၊ သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရတည်း။ (တသွာ၊ ကြောင့်။ နယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။) ပန၊ ထိုသို့ပင်မသင့်ပါသော်လည်း။ (ကာယဝစိစိတ္တပုဒ်တို့ဖြင့် အလိုရှိအပ်သော သင်္ခါရတို့ကို မယူနိုင်သည့် အတွက် မသင့်ပါသော်လည်း။) ပဒေသောနေ၊ ပဒေသောနေဝါရ၌။ အာတ္တန၊ အနက်နှင့်။ (အနက်အရကောက်နှင့်။) ဝိနာပိ၊ ကင်း၍လည်း။ ဝစန၊ သဒ္ဓါသည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုပဒေသောနေဝါရ၌။ သောနယော၊ ထိုနည်းကို။ (ကောယော ကာယသင်္ခါရော အစရှိသော နည်းကို။) ဂဟိတောဝ၊ ယူတော်မူအပ်သည်သာ။ ပန၊ ဆက်။ ဣဓ၊ ဤသုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရ၌။ (ဆယမကောနိ ဝုတ္တာနိ၌စပ်၊ ရှေးနိဿယ၌ကား “ဤသင်္ခါရယမိုက်၌” ဟု ခံပေး၏။) ကာယသင်္ခါရဿ၊ ကာယသင်္ခါရ၏။ ဝစိသင်္ခါရဒိဟိ၊ ဝစိသင်္ခါရ အစရှိသည်တို့မှ။ အညတ္တာ၊ တမျိုးတခြား၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဝစိသင်္ခါရဿ၊ ၏။ စိတ္တသင်္ခါရဒိဟိ၊ တို့မှ။ အညတ္တာစ၊ ကြောင့်၎င်း။ စိတ္တသင်္ခါရဿ၊ ၏။ ကာယသင်္ခါရဒိဟိ၊ တို့မှ။ အညတ္တာစ၊ ကြောင့်၎င်း။ ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရသည်။ ဝစိသင်္ခါရော၊ မည်သလော။ ဝစိသင်္ခါရော၊ သည်။ ကာယသင်္ခါရော၊ မည်သလော။ ဣတိ၊ သို့။ ဧကေကသင်္ခါရမူလကာနိ၊ တပီးတပီးသော သင်္ခါရဟူသော မူလရှိ

၁။ ပဒေသောနေ ပန၊ ပေ၊ ဂဟိတောဝ။ ။ ဤသုဒ္ဓသင်္ခါရ၌ မသင့်လျှင် အဘယ်ကြောင့် ပဒေသောနေဝါရ၌ ယူအပ်ပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ပဒေသောနေ ပန” စသည်ကိုမိန့်။ ပဒေသောနေဝါရ၌ကား အရကောက်တို့ရှိ အနက်မှ ကင်းသော်လည်း သဒ္ဓါအနေသင့်လျှင် ယူနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ထိုပဒေသောနေဝါရ၌ “ကောယော ကာယသင်္ခါရော” စသောနည်းကို ယူတော်မူအပ်သည်။ “ကောယော၊ ကာယမည်၏။ ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရမည်သလော” ဟု မေးသောအခါ အရကောက်စရာ အနက်မရှိသောကြောင့် “နော” ဟု ဖြေရ၏။ ဤသို့ အရကောက် အနက်မရှိသည်ကို “ဝိနာပိ အတ္တေန” ဟု ဆိုသည်။

ကုန်သော။ ဒွေဒွေ၊ ယမကတို့ကို။ ကတော၊ ချ်။ ဆ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ
 တို့သည်။ ယုဇ္ဇန္တိ၊ သင့်ကုန်၏။ တေသု၊ ထိုခြောက်ပါးသောယမကတို့တွင်၊
 အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန၊ ယူအပ်ပြီးသော ယမကကို မယူခြင်းဖြင့်။ တိဏေဝ
 သုံးပါးသော ယမကတို့ကိုသာ။ လဗ္ဘန္တိ၊ ရအပ်ကုန်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်၊
 တာနိဝေ၊ ထိုသုံးပါးသော ယမကတို့ကိုသာ။ ဒသေတံ၊ ပြုတော်မူခြင်းငှာ၊
 အနုလောမနယေ၊ ဤ။ တိဏိ၊ သုံးပါးသော ယမကတို့၎င်း။ ပဋိလောမနယေ
 ဤ။ တိဏိ၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဆ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့ကို။ (ဘဂဝတာ၊)
 ဝုတ္တာနိ၊ ကုန်ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤသင်္ခါရယမက၌။ သုဒ္ဓသင်္ခါရမူလ
 စက္ကဝါရော၊ ဝါရကို။ နဂဟိတော၊ ယူဘော်မမှုအပ်။ ဣတိဝေ၊ သို့။ ပဏ္ဍိတ
 ဝါရဿ၊ ၏။ ဥဒ္ဓေသဝါရော၊ ရကို။ ဝေဒိတဗျော၊ သိထိုက်၏။

၈-၁၀။ ပန၊ ကား။ အဿ၊ ထိုပဏ္ဍိတဝါရ၏။ နိဒ္ဓေသဝါရေ၊ ၌၊
 တာဝ၊ ပဋိလောမမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဓိဋ္ဌေ) အနုလောမေ၊ ၌။ ယသ္မာ
 ကြောင့်။ ကာယာဒယောဝ၊ ကာယအစရှိသော အမည်တို့သည်ပင်။ ကာယ
 သင်္ခါရာဒိနံ၊ ကာယသင်္ခါရအစရှိသော တရားတို့၏။ နာမံ၊ အမည်သည်။
 န၊ မဟုတ်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နောတိ၊ နောဟူ၍။ ပဋိသေဓော၊ တားမြစ်
 ခြင်းကို။ ကကော၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ ပဋိလောမေ၊ ၌။ နကာယော နကာယ
 သင်္ခါရောတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ ယော၊ အကြင်တရားသည်။ နကာယော
 ကာယမဟုတ်။ သော၊ ထိုကာယမဟုတ်သော တရားသည်။ ကာယသင်္ခ
 ရောပိ၊ သည်လည်း။ နဟောတိ၊ မဟုတ်သလော။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆတိ၊ ၏။
 ကာယသင်္ခါရော နကာယော ကာယသင်္ခါရောတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ကာယ
 သင်္ခါရော၊ သည်။ ကာယော၊ သည်။ နဟောတိ၊ မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်
 ကား။ သော၊ ဤကာယသင်္ခါရသည်။ ကာယသင်္ခါရောယဝ၊ သာတည်း။
 ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ အဝသေသန္တိ၊ ပါဌ်၏။ ဧဝံလံ၊ သင်္ခါရဝိနိမုတ္တဖြင့်
 သော သင်္ခါရစသည်မဖက် သက်သက်။ သေသသင်္ခါရဒ္ဓယမေဝ၊ ကာယ
 သင်္ခါရမှ ကြွင်းသော ဝစီသင်္ခါရ စိတ္တသင်္ခါရနှစ်ပါး အပေါင်းသည်သာ။
 (နစေဝကာယော၊ ကာယမဟုတ်သည်၎င်း။ နစကာယသင်္ခါရော၊ ကာယ
 သင်္ခါရ မဟုတ်သည်၎င်း။) န၊ မဟုတ်သေး။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ကာယ

သင်္ခါရဝိနိမုတ္တံ၊ ကာယသင်္ခါရမှလွတ်သော။ သေသံ၊ ကာယသင်္ခါရမှ
 ကြွင်းသော။ သဗ္ဗမိ၊ ဖြစ်သော။ သင်္ခတာသင်္ခတပဏ္ဏတ္တိဘေဒံ၊ သင်္ခတ
 အသင်္ခတပညတ်ဟူသော အပြားရှိသော။ ဓမ္မဇာတံ၊ တရားအပေါင်းသည်။
 နေဝကာယော၊ ကာယလည်းမဟုတ်။ နကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရ
 လည်းမဟုတ်။ ဣတိ ဣမိနာဥပါယေန၊ အားဖြင့်။ သဗ္ဗဝိသဇ္ဇနေသု၊ ထို၌။
 အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [ပါဠိတော်၌ “အဝသေသာ” ဟု
 ရှိ၏။ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ လက်ထက်က “အဝသေသ” ဟု ရှိသောကြောင့်
 သေသံ ဓမ္မဇာတံဟု ဖွင့်သည်။]

ပဏ္ဏတ္တိဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

၂-ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်

၁၉။ ပန၊ ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤသင်္ခါရယမက၌။ ပဝတ္တိဝါရေ၊ ၌။
 ပစ္စုပ္ပန္နကာလေ၊ ၌။ ပုဂ္ဂလဝါရဿ၊ ၏။ အနုလောမနယေ၊ ၌။ ယဿ
 ကာယသင်္ခါရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ ဝစိသင်္ခါရော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ အစရှိကုန်သော။
 ကာယသင်္ခါရမူလကာနိ၊ ကုန်သော။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးသော ယမကတို့၎င်း။
 ဝစိသင်္ခါရမူလကံ၊ သော။ ဧကံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တိဏေဝယမကာနိ
 လဗ္ဘန္တိ၊ တာနိ၊ ထိုယမကတို့ကို။ ဂဟိတာနေဝ၊ ယူအပ်ကုန်သည်သာ။
 တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂလဝါရ၏။ ပဋိလောမနယေပိ၊ ၌၎င်း။ ဩကာသဝါရဒီသုပိ၊
 အစရှိသည်တို့၌၎င်း။ ဒေဝေ နယော၊ တည်း။ ဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤပဝတ္တိဝါရ
 ၌။ သဗ္ဗဝါရေသု တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ ယမကာနံ ဝသေန ယမကဂဏနာ၊ ကို။
 ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤပဝတ္တိဝါရ၌။ အတ္ထဝိနိစ္စယေ၊ ၌။ ဣဒံ၊ ဤဆို
 အပ်လတုံကား။ လက္ခဏံ၊ မှတ်သားကြောင်း လက္ခဏာတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။
 ဣမသ္မိံ၊ သင်္ခါရယမကေ၊ ၌။ အဿာသ ။ ပေ။ အာဒိဝစနတောံ၊ အစရှိ

၁။ အဿာသ ။ ပေ၊ ဝစနတော။ ။ ပဋိသန္ဓေဇကကို မဆိုထားဘိ၊ အမိ
 ဝမ်း၌ ကိန်းအောင်းခိုက်သော်မှ အဿာသ ပဿာသ မဖြစ်နိုင်။ ထို့ကြောင့်
 “အဿာသ ပဿာသတို့၏ ဥပ္ပါဒက္ခဏ” ဟူသည် စုတိပဋိသန္ဓေအခါမဟုတ်၊

သောစကားကို ယောတော်မူခြင်းကြောင့်။ ပစ္စုပ္ပန်ခါကာလဘေးဒေါ၊ ပစ္စုပ္ပန် အစရှိသော ကာလအထူးအပြားကို။ ပဝတ္တိဝေသေနာပိ၊ ပဝတ္တိ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း။ (ပဝတ္တိအခါနှင့် စပ်သဖြင့်လည်း။) ဂဟေတဗ္ဗော၊ ၏။ စုတိပဋိသန္တိဝေသနေဝ၊ စုတိပဋိသန္တေ၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။ (စုတိပဋိသန္တေ နှင့်စပ်သဖြင့်သာ။) န (ဂဟေတဗ္ဗော) ယူထိုက်သည်မဟုတ်။ ဒုတိယဇ္ဈာနေ ။ပေ။ အာဒိဝစနတောစ၊ ကြောင့်လည်း။ ဈာနမ္ပိ ။ ကိုလည်း။ ဩကာသဝေသေန၊ ဩကာသ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတံ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထု၊ ပဝတ္တိဝါရ၌။ ယံယံ (အတ္ထဇာတံ) အကြင်အကြင်အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို။ လဗ္ဗတိ၊ ရအပ်၏။ တဿ တဿ၊ ထိုထို အနက်အဓိပ္ပာယ်၏။ ဝေသေန၊ ဖြင့်။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

တကြ၊ ထိုအနက် အဆုံးအဖြတ်ကို သိရာ၌။ ဣဒံ၊ ကား။ နယမုခံ၊ တည်း။ ဝိနာဝိတက္ကဝိစာရေဟိတိ၊ ဟူသောစကားကို။ ဒုတိယတတိယဇ္ဈာန ဝေသေန၊ ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တေသန္တိ၊ ဟူသောစကားကို။ တေသံ ဒုတိယတတိယဇ္ဈာနသမဂီနံ၊ ထိုဒုတိယ ဈာန်တတိယဈာန်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ (ဝေသေန ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ) ကာမာဝစရာနန္တိ၊ ဟူသောစကားကို။ ကာမာဝစရေ၊ ကာမာဝစရဘ၌။ ဥပ္ပန္နသတ္တာနံ၊ ဖြစ်သောသတ္တဝါတို့၏။ (ဝေသေန ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ) ပန၊

ပဝတ္တိအခါဟု သိနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ စသည်ခွဲခြားရာ ဝယ် ခန္ဓယမိုက် စသည်၌ကဲ့သို့ စုတိပဋိသန္တေအားဖြင့်သာ မခွဲခြားဘဲ ပဝတ္တိ ကာလအားဖြင့်လည်း ခွဲခြားသင့်သည်-ဟူလို။

၁။ ဈာနမ္ပိ ဩကာသဝေသေန။ ။ ဩကာသဝါရ၌ “ဒုတိယဇ္ဈာနေ တတိယဇ္ဈာနေ တတ္ထ” စသည်ဖြင့် ယောတော်မူသောကြောင့် ဈာန်ကိုလည်း ဩကာသအဖြစ်ဖြင့် ယူရ၏။ ဘာကြောင့်နည်း- ဝိတက်စသော ဈာန်တရား သည် ဈာနသမ္ပယုတ်ဖြစ်သော သင်္ခါရတို့၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဈာန်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တင်စားသောအားဖြင့် တည်ရာဖြစ်သော ကြောင့်၎င်းတည်း။ [ဈာနမ္ပိ၌ ပိဖြင့် ဘူမိကိုပေါင်း။ ဤစကားအရ ဈာနော ကာသ၊ ဘူမောကာသ-ဟု ဩကာသ ၂-မျိုးမှတ်ပါ။]

ဆက်။ ရူပါဝစရဒေဝါနံ၊ ရူပါဝစရဗြဟ္မာတို့၏။ အသာသပဿာသာ၊
 ဝင်သက်ထွက်သက်တို့သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိကုန်။ အရူပါဝစရနံ၊ အရူပဗြဟ္မာတို့
 ၏။ ရူပမေဝ၊ ရုပ်သည်ပင်။ နတ္ထိ၊ [အသာသပဿာသ မရှိမှုမှာ အထူးဆို
 ဘယ်မလိုပါ ဟူလို။] ဝိနာ အသာသ ပဿာသေဟိတိ၊ ဟူသောစကား
 ကို။ ရူပါရူပဘဝေသ၊ ရူပဘဝ အရူပဘဝတို့၌။ နိဗ္ဗတ္တသတ္တာနံ၊ ဖြစ်သော
 သတ္တဝါတို့၏။ ဝိတက္ကဝိစာရပုတ္တိံ၊ ဝိတက်ဝိစာရ၏ ဖြစ်ခြင်းကို။ သန္ဓာယ
 (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

၂။ ပဌမဇ္ဈာနေ ကာမာဝစရေဟိ၊ ဟူသည်ကား။ ကာမာဝစရ
 ဘူမိယံ၊ ကာမာဝစရဘုံ၌။ ဥပ္ပန္နေ ဖြစ်သော။ ပဌမဇ္ဈာနေ၊ ပဌမဈာန်၌။
 (ကာယသင်္ခါရေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝစီသင်္ခါရေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၌စပ်) စ၊ ဆက်။
 ဧတ္ထေ၊ ဤပဌမဇ္ဈာနေ ကာမာဝစရေ ဟူသောပါ၌၌။ အင်္ဂမတ္တဝသေန၊
 ဝိတက်ဝိစာရဟူသော အင်္ဂါမျှနှင့်စပ်သဖြင့်။ ပဌမဇ္ဈာနံ၊ ကို။ ဂဟေတဗ္ဗိ၊

၁။ ရူပါဝစရ ပေ၊ ပဿာသာ နတ္ထိ။ ။ ဤစကားနှင့်စပ်၍ အသာသ
 ပဿာသ မရနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရှေးဆရာတို့၏ လင်္ကာအတိုင်း သိပါ။
 ဆောင်။ ။ အပိဝမ်းဖြစ်၊ ရေငုပ်နှစ်တည်း၊ တွက်စပ်လေပါ၊ ဗြဟ္မာ့ဟူသမျှ၊
 နိရောဓနှင့်၊ ပဉ္စမဈာန်နေ၊ တေဝနေသု၊ သေသယဟု မှတ်ယူကြိုမျှ၊
 ခုနစ်ဝ၊ မရဝင်သက် ထွက်သက်တည်း။

၂။ ပဌမဇ္ဈာနေ ကာမာဝစရေ။ ။ အနုလောမ ဩကာသဝါရိဝယ်
 ကာယသင်္ခါရမူလက ဝစီသင်္ခါရယမက၌လာဒသာ ၂-ဖက်ရ အဖြေစကားတည်း။
 ဤပါဠိကို “ကာမာဝစရဘူမိယံ ဥပ္ပန္နေ ပဌမဇ္ဈာနေ” ဟု ဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်၌
 “ကာမာဝစရဘုံ၌” ဟု ဘူမေကာသကို မပြတ် “ကာမာဝစရဘုံ၌ ဖြစ်သော
 ပဌမဈာန်၌” ဟု ဈာနောကာသကိုသာ ပြပုံကို ဋီကာဆရာ အပြစ်ပြုလိမ့်မည်။

၃။ အင်္ဂမတ္တဝသေနစတ္ထေ။ ။ “ပဌမဇ္ဈာနေ” ဟူသော စကားကိုဝိတက်
 ဝိစာရအင်္ဂါရပ်မျှကို ပြလို၍ ဟောတော်မူအပ်သော စကားဖြစ်၏။ အပ္ပနာသို့
 ရောက်သော ပဌမဈာန်၏ အစွမ်းဖြင့် ဆိုအပ်သော စကားမဟုတ်။ ဘာကြောင့်
 နည်း-အပ္ပနာသို့ မရောက်သော သဝိတက္ကသဝိစာရ ကာမာဝစရစိတ်၌လည်း
 ကာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရ ၂-ပါးလုံးဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။ [ဤစကားကို
 လည်း ဋီကာ၌ ပယ်လိမ့်မည်။]

၏။ အပ္ပနာဝသေနေဝ၊ အပ္ပနာ၏အဖြစ်ဖြင့်သာ။ န (ဂဟေတဗ္ဗံ) ယူထိုက်။
 ဟိ၊ မှန်။ အနပ္ပနာပုတ္တေပိ၊ အပ္ပနာသို့ မရောက်သည်လည်း ဖြစ်သော။
 [ပိဖြင့် အပ္ပနာသို့ ရောက်သည်ကို ပေါင်း။] သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ္တေ၊
 သဝိတက္ကသဝိစာရစိတ်၌။ ဣဒံ သင်္ခါရဒ္ဒယံ၊ ဤကာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရ
 နှစ်ပါးအပေါင်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ၊ သည်သာ။

၂၄။ စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏတိဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ ကာယသင်္ခါ
 ရဿ၊ ၏။ ကေန္တစိတ္တသမုဋ္ဌာနက္ကာ၊ ကေနိစိတ္တသမုဋ္ဌာန်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ၊ ဖြစ်ဆဲသာလျှင်ဖြစ်
 သော။ (ဝေပြင့် ဘင်္ဂက္ခဏကိုကန့်။) စိတ္တံ၊ သည်။ ရူပံဝါ၊ ရုပ်ကိုသော်၎င်း။
 အရူပံဝါ၊ နာမ်ကိုသော်၎င်း။ သမုဋ္ဌာပေတိ၊ ဖြစ်စေ၏။ ဘိဇ္ဇမာနံ၊ ပျက်ဆဲ
 ဖြစ်သော။ (စိတ္တံ၊ သည်။ ရူပံဝါ အရူပံဝါ။) န (သမုဋ္ဌာပေတိ) နိုင်။
 [အရူပံ ဝါ-အရ စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော စေတသိုက်ကို ယူပါ။ ထိုစေတသိုက်
 နာမ်ကို စိတ်က သဟဇာတစသော သတ္တိဖြင့် ဖြစ်စေသည်။]

၃၇။ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ စိတ္တေ ဝတ္တမာနေတိ၊ ဟူသည်ကား။
 ပဋိသန္ဓိတော၊ ပဋိသန္ဓေမှ။ ဒုတိယေ၊ သော။ ဘဝင်စိတ္တော၊ ဘဝင်စိတ်သည်။
 (ဝတ္တမာနေ၊ ဖြစ်လတ်သော်။) စ၊ ဆက်။ တေ၊ ဤကာယသင်္ခါရ ဝစီ
 သင်္ခါရနှစ်ပါး အပေါင်းသည်။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေပိ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်သည်လည်း။
 ဝတ္တမာနေ၊ သော်။ တေသံ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ တတ္ထ၊ ထိုသုဒ္ဓါ
 ဝါသဘုံ၌။ ကာမံ နုပ္ပဇ္ဇိတ္ထေဝံ၊ အကယ်၍ကားဖြစ်ဘူးပြီး မဟုတ်သည်သာ။
 ပန၊ သို့သော်လည်း။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ အဗ္ဗောကိဏ္ဏံ၊ အခြား

၁။ ကာမဉ္ဇေတံ၊ ပေ၊ ဝုတ္တံ။ ။ ဤနည်း၌ “ဒုတိယေ စိတ္တေ” အရ သုဒ္ဓါ
 ဝါသ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို ပဌမစိတ်ဟု ယူ၍ ထို နောက် ဘဝင်စိတ်ကိုသာ ဒုတိယ
 စိတ်ဟု ယူ၏။ ထိုပဌမ ဘဝင်မှ နောက်ဘဝင်များကို သဒိသုပစာရအားဖြင့်
 ယူရသည်။ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို မယူခြင်းမှာ အခြားစိတ်တို့နှင့်မရောသော ဘဝင်
 ဝိပါကစိတ်သက်သက်ကိုသာ ပြတော်မူခြင်းအကျိုးငှါ “သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ
 စိတ္တေ ဝတ္တမာနေ” ဟု ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့်တည်း။

စိတ်တို့နှင့် မရောပြွမ်းသော။ ဝိပါကစိတ္တံ၊ ဝိပါကံစိတ်သည်။ ဝတ္တတိ၊
 ဖြစ်၏။ တာဝ၊ အခြားစိတ်တို့နှင့် မရောပြွမ်းသော ဝိပါကံစိတ် ဖြစ်သည့်
 တိုင်အောင်။ နှပုဇ္ဇိတ္ထေဝနာမ၊ ဖြစ်ဘူးပြီးမဟုတ်သည်သာ မည်၏။ ဣတိ
 (ဣမဿ အတ္တဿ) ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ငှါ။ တေ၊ ဤသုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ
 စိတ္တေ ဟူသော စကားကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ဝါ။ (တနည်း။) ယဿ ဈာနဿ၊ အကြင် စတုတ္ထဈာန် ဟူသော ကံ၏။
 ဝိပါကစိတ္တေန၊ အကျိုးဖြစ်သောစိတ်ဖြင့်။ တေ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသ ဗြဟ္မာတို့
 သည်။ နိဗ္ဗတ္တာ၊ ဖြစ်ရကုန်ပြီ။ (တဿ ဈာနဿ၊ ထိုစတုတ္ထဈာန်ဟူသော
 ကံ၏။ တံ-အရဝိပါကံစိတ်ကို ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “တဿဈာနဿ”
 ဟု ထည့်သည်။) တံ၊ ထိုဝိပါကံစိတ်သည်။ (ပဋိသန္ဓေနှင့်တကွ ဘဝင်
 ၁၅-ချက် ၁၆-ချက်ဟူသော ဝိပါကံစိတ်သည်။) သတတောပိ၊ အရာအား
 ဖြင့်၎င်း။ သဟဿတောပိ၊ အထောင်အားဖြင့်၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ ဖြစ်လ
 သော်။ (ဖြစ်စေကာမူ။) ပဌမစိတ္တမေဝ၊ ပဌမစိတ်သာတည်း။ ပန၊ ကား။
 ဝိပါကစိတ္တေန၊ နှင့်။ ဝိသဒိသံ၊ မတူသော။ ဘဝနိကန္တိယာ၊ ဘဝနိကန္တိ
 လောဘာဇော၏။ အာဝဇ္ဇနစိတ္တံ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည်။ ဒုတိယစိတ္တံ
 နာမ၊ ဒုတိယစိတ်မည်၏။ တံ၊ ဒုတိယစိတ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ တေ၊ ဤသုဒ္ဓါ
 ဝါသာနံ ဒုတိယေ စိတ္တေ ဝတ္တမာနေ-ဟူသော စကားကို။ (ဘဂဝတာ)
 ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗျံ၊ ။

၁။ ယဿဝါ၊ ပေ၊ ဒုတိယစိတ္တံနာမ။ ။ ဤနည်း၌ကား စတုတ္ထဈာန်
 သို့မဟုတ် ပဌမဈာန်ကံကြောင့် သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေဝိပါကံစိတ်ဖြစ်၏။
 ထိုဝိပါကံစိတ်သည် ပဋိသန္ဓေမှစ၍ ဘဝင် ၁၆-ချက်တိုင်အောင် ပဌမစိတ်ပင်
 တည်း။ ထိုဝိပါကံစိတ်ဟူသော ဘဝင်နှင့် မတူသော ဘဝနိကန္တိလောဘာဇော၏
 ရှေ့မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် ဒုတိယစိတ်မည်၏။ ထိုဒုတိယစိတ် ဥပါဒ်သည့်
 တိုင်အောင် ကာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရ ၂-ပါးစုံ ဖြစ်ဘူးပြီ မဟုတ်သေး။
 ဤနည်း မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကို ဒုတိယစိတ်ဟုခေါ်၏။ ထိုဒုတိယစိတ်၌ ဝစီသင်္ခါ
 ရသည် ဝတ္တမာန (ဖြစ်ဆဲ) အခိုက်အတန့်သာရှိသေး၏။

၄၄။ ပစ္စိမစိတ္တသမင်္ဂီနန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ သဗ္ဗပစ္စိမေန၊ အလုံးစုံတို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော။ အပုဋိသန္ဓိကစိတ္တေန၊ နောက်ထပ် ပဋိသန္ဓေမရှိသော ပရိနိဗ္ဗာနစုတိစိတ်နှင့်။ သမင်္ဂီဘူတာနံ၊ ပြည့်စုံခြင်းရှိသည်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ ခိဏာသဝါနံ၊ တို့၏။ အဝိတက္ကအဝိစာရံ ပစ္စိမစိတ္တန္တိ၊ ဟူသော။ တေ၊ ဤစကားကို။ ရူပါဝဇရာနံ၊ ရူပါဝဇရာဗြဟ္မာတို့၏။ ဒုတိယဗျာနိကာဒိစုတိစိတ္တဝသေန၊ ဒုတိယဗျာနိက အစရှိသော စုတိစိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ အရူပါဝဇရာနံ၊ အရူပါဝဇရာဗြဟ္မာတို့၏။ စတုတ္ထဗျာနိကစုတိစိတ္တဝသေန၊ စတုတ္ထဗျာနိက စုတိစိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တေသန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ တေသံ ပစ္စိမစိတ္တသမင်္ဂီအာဒိနံ၊ ထိုပစ္စိမစိတ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် အစရှိသည်တို့၏။ [အာဒိဖြင့် “ယဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ အဝိတက္ကအဝိစာရံ ပစ္စိမစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ပြအပ်သော အဝိတက္ကအဝိစာရ ပစ္စိမစိတ္တသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူပါ။]

၇၉။ ယဿ ။ပေ။ စိတ္တသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈတိတိ တွေ၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ နိယမတော၊ မြဲသောအားဖြင့်။ ကာယသင်္ခါရဿ၊ ၏။ စိတ္တသင်္ခါရေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တက္ခ။ ဧကက္ခဏော၊ တပြိုင်နက်သောခဏ၌။ နိရုဇ္ဈနတော၊ ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိဝစနံ၊ စကားတို့ကို။ ဒိန္နံ၊ ပေးတော်မူအပ်ပြီ။ စိတ္တသင်္ခါရဿ၊ ၏။ ကာယသင်္ခါရေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ (ဧကက္ခဏော ၌။ နိရုဇ္ဈနတော၊ ကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ ၍။ ပဋိဝစနံ၊ ကို။) န (ဒိန္နံ) ပေးတော်မူအပ်သည်မဟုတ်။ ကိံကရဏာ၊ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်နည်း။ ဟိ (ယသ္မာ)ကြောင့်။ စိတ္တသင်္ခါရော၊သည်။ ကာယသင်္ခါရေန၊ နှင့်။ ဝိနာပိ၊ ၍လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိစ၊ ဖြစ်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ နိရုဇ္ဈတိစ၊ ချုပ်လည်းချုပ်နိုင်၏။ ကာယသင်္ခါရောပန၊ သည်ကား။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနော၊ သော။ အဿာသပဿာသဝါတော၊ ဝင်သက် ထွက်သက်လေတည်း။ စ၊ ဆက်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ၊ သည်။ စိတ္တဿ၊၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏော ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ၊ ဖြစ်ပြီး၍။ ယာဝ၊ လောက်။ အညာနိ၊ အခြားကုန်သော။ သောဋ္ဌဿ၊ တဆယ့်ခြောက်ပါးကုန်သော။ စိတ္တာနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်သော သောဋ္ဌသမိတ်တို့ ဖြစ်သည့်တိုင်အောင်။

တိဋ္ဌတိ၊ တည်နိုင်၏။ သေဇုသန္တံ၊ ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုစိတ်တို့တွင်။ သဗ္ဗပစ္စိမေန၊ အလုံးစုံသော စိတ်တို့၏ အဆုံး၌ ဖြစ်သောစိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ ဣတိ (တသ္မာ၊) ကြောင့်။ ယေန စိတ္တေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ တတော၊ ထိုတကဖြစ်ဘက်စိတ်မှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ သတ္တရသမေန၊ ၁၇-ချက်မြောက်သောစိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ၏။ ကဿစိ၊ တစုံတခုသော။ စိတ္တဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒကုဏော၊ ဖြစ်ဆဲခဏ၌ ၎င်း။ ဌိတကုဏော၊ တည်ဆဲခဏ၌၎င်း။ နနိရုဇ္ဈတိ၊ မချုပ်။ ဌိတကုဏော၊ ပိ၊ ၌၎င်း။ ဘင်္ဂကုဏော၊ ပိ၊ ၌၎င်း။ နဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်နိုင်။ သော၊ ဤသို့ဖြစ် ခြင်းသည်။ (၁၇-ချက်မြောက် စိတ်၏ဘင်္ဂနှင့်တကွ ချုပ်ခြင်း စိတ်၏ဥပါဒ် ခဏ ဌိတကုဏ် မချုပ်ခြင်း ဌိတကုဏ် ဘင်္ဂခဏ၌ မဖြစ်ခြင်းသည်။) စိတ္တသမုဋ္ဌာန ရူပဿ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်၏။ (စိတ္တဇရုပ်၏။) မေတော၊ သဘော တံထွာ မေတောတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ နိယမတော၊ အမြဲအားဖြင့်။ စိတ္တသင်္ခါရေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တက။ ဧကကုဏော ၌။ နိရုဇ္ဈနတော၊ ကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ (တဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ပန၊ ဝါဒန္တရကား။ ဝိဘင်္ဂပကရဏဿ၊ ၏။ သီဟဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ၊ သော။ ရူပံ၊ သည်။ သတ္တရသမဿ၊ သော။ စိတ္တဿ၊ ၏။ ဥပ္ပါဒကုဏော ၌။ နိရုဇ္ဈတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ယံ၊ အကြင်စကားကို။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ တံ၊ ထိုစကားသည်။ ဣမာယပါဠိယာ၊ ဤယမိုက်ပါဠိတော် နှင့်။ ဝိရုဇ္ဈတိ၊ ဆန့်ကျင်၏။ [ဤပါဠိတော်ဝယ် “စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ဖြစ်သော အဿာသပဿာသဝါယော ရုပ်သည် စိတ်၏ ဘင်္ဂခဏ၌ ချုပ်၏” ဟု ဟော တော်မူခြင်းကြောင့် “စိတ္တသမုဋ္ဌာန်” စသည်ဖြင့် ဆိုသော သီဟိဋ္ဌဝိဘင်္ဂ အဋ္ဌကထာ စကားသည် ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သည် ဟူလို၊] စ၊ ဆက်။ အဋ္ဌကထာတော၊ ထက်။ ပါဠိယေဝ၊ ပါဠိတော်သည်သာ။ ဗလဝတရာ၊ သာ၍အားရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပါဠိယံ၊ ၌။ ဝုတ္တမေဝ၊ ဟောတော်မူအပ် သောစကားသည်သာ။ ပမာဏံ၊ တည်း။

၁၂၈။ ယဿ ကာယသင်္ခါရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ ဝစိသင်္ခါရော နိရုဇ္ဈတိ တိ ဣ၊ ၌။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကာယသင်္ခါရော၊ သည်။ စိတ္တဿ၊ ၏။

ဥပ္ပါဒကွဏော ဌံ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဇါ။ စ၊ ဆက်။ တသ္မိံ ခဏေ၊ သိုစိတ်၏ဥပ္ပါဒကွဏ
 ဌံ။ ဝိတက္ကဝိစာရာ၊ တို့သည်။ နနိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ဆဲမဟုတ်ကုန်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။
 နောတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိသေဓော၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤဆို
 အပ်ပြီးကား။ နယမုခံ၊ တည်း။ (ရွှေပြန်လှည့်သည်။) ဣမိနာနယမုခေန၊
 ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနတို့၌။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော၊ ကို။
 ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဇါ။ ပရိညာဝါရော၊ သည်။ ပါကထိကောယော၊ ပင်ကိုယ်
 သဘောရှိသည်သာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပဝတ္ထိဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

သင်္ခါရယမကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇-အနုသယ ယမက

ပရိစ္ဆေဒပရိစ္ဆိန္နုဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်

၁။ ဣဒါနိ၊ သင်္ခါရယမကကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ မူလယမကေ၊
၌။ ဒေသိတာနံ၊ ပြီးကုန်သော။ တေသညေဝ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ၊ အစရှိ
သော တရားတို့၏ပင်။ (ကေဒေသံ၌ စပ်) လုပ္ပမာနဝသေန၊ အနုသယ
အဖြစ်ဖြင့် ရထိုက်သောတရားတို့နှင့် စပ်ဆဲဖြင့်။ ကေဒေသံ၊ ကို။ သင်္ဂဏိတွာ၊
သိမ်းယူ၍။ သင်္ခါရယမကာနန္တရံ၊ သင်္ခါရယမက၏အခြားမဲ့၌။ ဒေသိတဿ
။ပေ။ ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထိုအနုသယယမက၏ အနက်အဖွင့်၌။ တာဝ၊
အတ္ထဝိနိစ္ဆယမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌံ) ပါဠိဝဝတ္ထာနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ဟိ၊ ချဲ့။ ဣမသ္မိံ အနုသယယမကေ၊ ၌။ ခန္ဓယမကာဒိသုဝိယ၊ ခန္ဓယမက
အစရှိသည်တို့၌ကဲ့သို့။ ဒေသနံ၊ ဒေသနာတော်ကို။ အကတွာ၊ မပြုမူ၍။
အညေန၊ အခြားသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ပါဠိဒေသနာ၊ ပါဠိဒေသနာတော်
ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတာ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ ကထံ၊ အဘယ်သို့ပြုတော်မူအပ်
သနည်း။ ပဌမံ၊ မဟာဝါရ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ တာဝ၊ အစဉ်အတိုင်း။
ပရိစ္ဆေဒတော၊ ပရိစ္ဆေဒ၎င်း ။ပေ။ ဣတိ၊ သို့။ တီတိ အာကာရေဟိ၊
တို့ဖြင့်။ အနုသယေ၊ တို့ကို။ ဂါဟာပေတံ၊ ယူစေခြင်းငှါ။ ပရိစ္ဆေဒဝါရော၊
ပရိစ္ဆေဒဝါရ၎င်း ။ပေ။ ဣတိ၊ သို့။ တယော ဝါရာ၊ ဝါရတို့ကို။
(ဘဂဝတာ) ဒေသိတာ၊ အပ်ကုန်ပြီ။ တတော၊ ထိုမှနောက်၌။ သတ္တန္တံ၊
ကုန်သော။ မဟာဝါရနံ၊ မဟာဝါရတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။
အနုသယေ၊ တို့ကို။ ယောဇေတွာ၊ ယှဉ်စေ၍။ ယမကဒေသနာ၊ ကို။
(ဘဂဝတာ) ကတာ။ တတ္ထ၊ ထိုဥဒ္ဓေသဝါရ အစရှိသည်တို့တွင်။ သတ္တာနု
သယာတိ၊ ဟူသော။ အယံ၊ ဤဝါရသည်။ (အနုသယာ၊ တို့သည်။)

၁။ လုပ္ပမာနဝသေန။ ။အနုသယအဖြစ်ဖြင့် ရထိုက်သော ရာဂ၊ ဒေါသ၊
မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ မောဟတို့ကို လုပ္ပမာနဟု ဆိုသည်။ ထိုတရားတို့နှင့်စပ်
သဖြင့် “ကေဒေသံသင်္ဂဏိတွာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဟောတိ” ။

သတ္တဝါ၊ ခုနစ်ပါးတို့သာတည်း။ တတော၊ ထိုခုနစ်ပါးထက်။ ဥဒ္ဓံ၊ အလွန်။ န၊ မဂ္ဂိကုန်။ (တတော၊ ထိုခုနစ်ပါးမှ။) ဟေဋ္ဌာ၊ ဌ။ န၊ မဂ္ဂိကုန်။ ဣတိ၊ သို့။ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေန၊ ဂဏန်းအားဖြင့် ပိုင်းခြားကြောင်း စကားဖြင့်။ (ပိုင်းခြားကြောင်းဖြစ်သော ဂဏန်းဖြင့်။) ပရိစ္ဆိန္ဒုဒ္ဓေသံ၊ ပိုင်းခြား၍။ အနုသယာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဒေသိတတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပရိစ္ဆေဒဝါရော၊ ပရိစ္ဆေဒဝါရမည်၏။ [ပရိစ္ဆေဒေန၊ အနုသယ ခုနစ်ပါးဟု အပိုင်းအခြားအားဖြင့် + ဒေသိတော + ဝါရော ပရိစ္ဆေဒဝါရော။]

ကာမရာဂါနုသယော ။ပေ။ အဝိဇ္ဇာနုသယောတိ၊ ဟူသော။ အယံ၊ ဤဝါရသည်။ ပရိစ္ဆေဒဝါရေန၊ ဖြင့်။ ပရိစ္ဆိန္ဒုဒ္ဓံ၊ ပိုင်းခြားအပ်ပြီးသော အနုသယတို့၏။ နာမမတ္ထံ၊ အမည်မျှကို။ ဥဒ္ဓိသိတွာ၊ အကျဉ်းပြုပြီး၍။ တေ၊ ထိုအနုသယတို့သည်။ ဣမေနာမ၊ ဤသည်တို့မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒေသိတတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပရိစ္ဆိန္ဒုဒ္ဓေသဝါရော နာမံ၊ ရမည်၏။ ကတ္ထ ကာမရာဂါနုသယော ။ပေ။ အနုသေတိတိ၊ ဟူသော။ အယံ၊ ဤဝါရသည်။ ဣမေသုနာမ ဌာနေသု၊ ဤမည်သော ဌာနတို့၌။ ဣမေအနုသယာ၊ တို့သည်။ အနုသေန္တိ၊ ကိန်းကုန်၏။ ဣတိဝေ၊ သို့။ တေသံ ယေဝ၊ ထိုအနုသယတို့၏ပင်။ ဥပ္ပတ္တိဌာနဿ၊ ဖြစ်ရာဌာန၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒေသိတတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပ္ပတ္တိဌာနဝါရော နာမ၊ မည်၏။ [ဥပ္ပတ္တိယာ၊ အနုသယတို့ဖြစ်ခြင်း၏ + ဌာနံ ဥပ္ပတ္တိဌာနံ၊ ဥပ္ပတ္တိဌာနေန + ဒေသိတော + ဝါရော ဥပ္ပတ္တိဌာနဝါရော။] ပန၊ ကား။ သတ္တန္တံ ယေသံ မဟာဝါရနံ၊ တို့၏။ ဝသေန၊ အပြားအားဖြင့်။ အနုသယေ၊ တို့ကို။ ယောဇေတွာ၊ ၍။ ယမကဒေသနာ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတာ။ တေသံ၊ ထိုမဟာဝါရတို့၏။ ဣမာနိ၊ ဤဆိုအပ်လတံတို့ကား။ နာမာနိ၊

၁။ ပရိစ္ဆိန္ဒုဒ္ဓေသဝါရော ။ “ပရိစ္ဆိန္ဒုဒ္ဓံနာမမတ္ထံ ဥဒ္ဓိသိတွာ” ကို ကြည့်၍ ပရိစ္ဆိန္ဒုဒ္ဓံ၊ သတ္တာနုသယာဟု ပိုင်းခြားအပ်ပြီးကုန်သော အနုသယတို့ကို” ဥဒ္ဓေသော၊ အကျဉ်းသရုပ်မျှ ထုတ်ပြခြင်းတည်း။ ပရိစ္ဆိန္ဒုဒ္ဓေသော၊ ခြင်း။ ပရိစ္ဆိန္ဒုဒ္ဓေသေန + ဒေသိတော + ဝါရော ပရိစ္ဆိန္ဒုဒ္ဓေသဝါရော။

အမည်တို့တည်း။ အနုသယဝါရော၊ အနုသယဝါရ၎င်း ။ပေ။ ဓာတုဝါရော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသည်တို့တည်း။ တေသု၊ ထိုဝါရတို့တွင်။ ပဌမေ၊ ပဌမဝါရသည်။ အနုသယဝါရော၊ ရတည်း။ သော၊ ထိုအနုသယဝါရသည်။ အနုလောမပဋိလောမနယဝသေန ဒုဝိဓော ဟောတိ။

တတ္ထ၊ ထိုအနုလောမနယပဋိလောမနယတို့တွင်။ အနုလောမနယေ ဌ။ ယဿ အနုသေတိ ယတ္ထအနုသေတိ ယဿ ယတ္ထ အနုသေတိတိ၊ ဟူသော။ ပုဂ္ဂလောကာသတဒုဘယဝသေန၊ ပုဂ္ဂလံပီရိဩကာသဝါရ ထိုပုဂ္ဂလဩကာသနှစ်ပါးစုံဟူသော ပုဂ္ဂလောကာသနှင့်စပ်သဖြင့်။ တယော၊ ကုန်သော။ အန္တရဝါရ၊ အကြားဖြစ်သောဝါရတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တေသု၊ ထိုသုံးပါးသော အန္တရဝါရတို့တွင်။ ပဌမေ၊ ခသာ။ ပုဂ္ဂလဝါရေ ဌ။ ယဿ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ၊ တဿ ပဋိဗာနုသယော အနုသေတိ။ ယဿ ဝါပန ပဋိဗာနုသယော အနုသေတိ၊ တဿ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ။ ယဿ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ၊ တဿ မာနာနုသယော ။ပေ။ ဒိဋ္ဌာနုသယော ။ပေ။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယော ။ပေ။ ဘဝရာဂါနုသယော။ပေ။ အဝိဇ္ဇာနုသယော အနုသေတိ။ယဿ ဝါပန အဝိဇ္ဇာနုသယော အနုသေတိ တဿ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိတိ၊ ဟူ၍။ ကာမရာဂါနုသယမူလကာနိ၊ ကာမရာဂါနုသယဟူသော မူလရှိကုန်သော။ ဆ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့၎င်း။ ပုန၊ တဖန်။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏဝသေန၊ ယူအပ်ပြီးသော ယမကကို မယူခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ပဋိဗာနုသယမူလကာနိ၊ ရှိကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ (ယမကာနိ၊ တို့၎င်း။) မာနာနုသယမူလကာနိ၊ သော။ စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ (ယမကာနိ၊ တို့၎င်း။) ဒိဋ္ဌာနုသယမူလကာနိ၊ ကုန်သော။ တိဏိ၊ ကုန်သော။ (ယမကာနိ၊ တို့၎င်း။) ဝိစိကိစ္ဆာနုသယမူလကာနိ၊ ကုန်သော။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ (ယမကာနိ၊ တို့၎င်း။) ဘဝရာဂါနုသယမူလကံ၊ သော။ ဧကံ၊ သော။ (ယမကံ၊ ၎င်း။) ဣတိဓေံ သို့။ သဗ္ဗာနိပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဧကမူလကာနိ၊ တပါးသော အနုသယဟူသော မူလရှိကုန်သော။ ဧကဝိသတိ၊ နှစ်ဆဲ့တပါးသော ယမက၎င်း။ ပုန၊ တဖန်။ ယဿ ကာမရာဂါနုသယော စ ပဋိဗာ

နံသယော စ အနုသေန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝေံ၊ ဤသို့။ အာဂတာနိ၊ လာကုန်သော။
 ဒုကပူလကာနိ၊ နှစ်ပါးသော အနုသယအပေါင်းဟူသော မူလရှိကုန်သော။
 ပဉ္စ၊ ငါးပါးသော ယမကတို့၎င်း။ တိကမူလကာနိ၊ သုံးပါးသော အနုသယ
 အပေါင်းဟူသော မူလရှိကုန်သော။ စတ္တာရိ၊ တို့၎င်း။ စတုက္ကမူလကာနိ၊
 လေးပါးသော အနုသယအပေါင်းဟူသော မူလရှိကုန်သော။ တိဏိ၊ တို့၎င်း။
 ပဉ္စကမူလကာနိ၊ ငါးပါးသော အနုသယအပေါင်းဟူသော မူလရှိကုန်
 သော။ နွေံ၊ နှစ်ပါးသော ယမကတို့၎င်း။ ဆက္ကမူလကံ၊ ခြောက်ပါးသော
 အနုသယအပေါင်းဟူသော မူလရှိသော။ ဧကံ၊ တပါးသော ယမက၎င်း။
 ဣတိ၊ သို့။ အပရာနိပိ၊ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပနုရသ၊ တဆယ့်ငါး
 ပါးသော ယမကတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တာနိ၊ ထိုတဆယ့်ငါးပါး
 သော ယမကတို့သည်။ ပရိမေဟိ၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဧကဝိသတိယာ၊
 နှစ်ဆယ့်တပါးသော ယမကနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဆတ္တိံ သ၊ သုံးဆယ့်ခြောက်
 ပါးသော ယမက၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပုဂ္ဂလဝါရေ၌။ ဆတ္တိံ သ၊ သော။ ယမကာ
 နိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) တထာ၊ ထို့အတူ။ ဩကာသဝါရေ၊ ၌။ (ဆတ္တိံ သ
 ယမကာနိ ဟောန္တိ။) တထာ၊ တူ။ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရေ၊ ၌။ (ဆတ္တိံ သ
 ယမကာနိ ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗာနိပိ၊ ကုန်သော။ အနုလောမနုယေ၊
 ၌။ အဋ္ဌသတံ၊ တရားရှစ်ပါးသော။ ယမကာနိ၊ တို့၎င်း။ တထာ၊ တူ။
 ပဋိလောမနုယေ၊ ၌။ (အဋ္ဌသတံ ယမကာနိ၊ တို့၎င်း။) ဣတိ၊ သို့။ အနုသယ
 ဝါရေ၊ ၌။ သောဋ္ဌသာဓိကာနိ၊ တဆယ့်ခြောက်ပါးအလွန် ရှိကုန်သော။
 ဒေယမကသဘာနိ၊ နှစ်ရာသော ယမကတို့ကို၎င်း။ တတော၊ ထိုနှစ်ရာ
 တဆယ့်ခြောက်ပါးသော ယမကတို့ထက်။ ဒိဂူဏာ၊ နှစ်ဆတက်ကုန်သော။
 ပုစ္ဆာ၊ တို့ကို၎င်း။ တတော၊ ထိုပုစ္ဆာသို့ထက်။ ဒိဂူဏာ၊ ကုန်သော။ အတ္တာစ၊
 အတ္တတို့ကို၎င်း။ ဝေဒိတဗျာ၊ သိသိုက်ကုန်၏။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤအနုသယဝါရ၌။ (ယမကာယော၊ ယမက အစရှိ
 သည်ဆိုကို။) (ဝိဒိတာ) ယထာ၊ သိအပ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။ သာနုသယ
 ဝါရော၊ သာနုသယဝါရ၎င်း။ ပေ။ ဥပပူဇနဝါရော၊ ဥပပူဇနဝါရ၎င်း။ ဣတိ၊
 သို့။ ပဉ္စန္၊ ကုန်သော။ ဣမေသမ္ပိဝါရနာ၊ ထိုတွင်လည်း။ ဧကေကသ္မိံ၊ တပါး

တပါးသော ဝါရ၌။ ယမကဂဏနာ၊ ယမကအရေအတွက်တို့ကို၎င်း။ ယမက
 ဒီဂုဏာ၊ ယမကထက်နှစ်ဆတက်ကုန်သော။ ပုစ္ဆာတို့ကို၎င်း။ ပုစ္ဆာဒီဂုဏာ၊
 ပုစ္ဆာထက်နှစ်ဆတက်ကုန်သော။ အတ္ထာစ၊ တို့ကို၎င်း။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ ပန၊
 ဆက်။ အယံ၊ ဤဆိုအပ်လတ်ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤသာနုသယအစရှိသော ဝါရတို့
 တွင်။ ပုရိမေသု၊ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ တီသု၊ ကုန်သော။ ဝါရေသု၊ တို့၌။
 (သာနုသယ၊ ပဇဟန၊ ပရိညာဝါရတို့၌။) ဝိသေသော၊ အထူးတည်း။ ဩကာ
 သဝါရေ၊ ထိုသုံးဝါရတို့၏ဩကာသဝါရ၌။ ယတ္ထတတ္ထာတိ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊
 ဟောတော်မမူဘဲ။ ယတောတတောတိ၊ ဟူ၍။ နိသက္ကဝစနေန၊ ပဉ္စမိဝိဘတ်
 ဖြင့်။ ဒေသနာကို။ (ဘဂဝတာ) ကတာ။ သေသံ၊ ကြွင်းသော အစိအရင်ကို။
 တာဒိသမေဝ၊ ထိုအခြားဝါရတို့၌ကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်သာ။

ပန၊ ကား။ သဗ္ဗပစ္စိမော၊ အလုံးစုံတို့၏ နောက်၌ ဖြစ်သော။ ယော
 အယံဓာတုဝါရော၊ အကြင်ဓာတုဝါရသည်။ (အတ္ထိ) သော၊ ထိုဓာတုဝါရ
 သည်။ ပုစ္ဆာဝါရော၊ ပုစ္ဆာဝါရ၎င်း။ ဝိသဇ္ဇနဝါရော၊ ဝိသဇ္ဇနဝါရ၎င်း။
 ဣတိ၊ သို့။ ဒိဋ္ဌိ၊ အားဖြင့်။ ဌိတော၊ ၎င်း။ တဿ၊ ထိုဓာတုဝါရ၏။ ပုစ္ဆာ
 ဝါရေ၊ ၌။ ကာမဓာတုယာ စုတဿ ကာမဓာတုံ ဥပပဇ္ဇန္တဿာတိ၊ ဟူ၍။
 ဝံတွာ၊ ဟောတော်မူပြီး၍။ (အနုလောမကို ဟောတော်မူပြီး၍။) ကာမ
 ဓာတုံဝါ ပန ။ ပေ။ စုတဿာတိ၊ ဟူ၍။ နဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မမူအပ်။
 (ပဋိလောမကို ဟောတော်မမူအပ်။) ကံ ကာရဏာ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း။
 အတ္ထဝိသေသာဘာဝတော၊ အနက်အထူး၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိ၊

၁။ အယံ ပနေတ္ထ ၊ ဝေ၊ ဝိသေသော။ ။ ဧတ္ထဖြင့် အနီး၌ဆိုအပ်ပြီးသော
 သာနုသယဝါရစသော ၅-ဝါရကိုစွဲရ၏။ ပုရိမေသု တီသုဝါရေသု- ဟူသည်
 သာနုသယဝါရ၊ ပဇဟနဝါရ၊ ပရိညာဝါရတို့တည်း။ ထိုဝါရတို့၌ ဩကာသ
 ဝါရဖြစ်ပါလျက် “ယတ္ထ တတ္ထ” ဟု ဟောတော်မမူဘဲ “ယတော တတော” ဟု
 ဟောတော်မူခြင်းသည် အခြားဝါရတို့၌ ဟောတော်မူပုံမှ အထူးဖြစ်သည်။
 [ပါဠိတော်ကြည့်ပါ။]

၂။ အတ္ထဝိသေသာဘာဝတော။ ။ ဓာတုဝါရ၌ “ကာမဓာတုယာစုတဿ
 ကာမဓာတုံ ဥပပဇ္ဇန္တဿ ကတိ အနုသယာ အနုသေန္တိ” စသည်ဖြင့် အနုလောမ
 ပုစ္ဆာသာပါ၏။ “ကာမဓာတုံ ဝါ ပန ဥပပဇ္ဇန္တဿ ကာမဓာတုယာ စုတဿ”

ချဲ့။ ဒွေပိ၊ ကုန်သော။ တောပုစ္ဆာ၊ ဤအနုလောမ ပဋိလောမပုစ္ဆာတို့သည်။
 ကေတ္တာယေဝ၊ တူသောအနက်ရှိကုန်သည်သာ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကေ
 ကသ္မာ၊ တစုံတစုံသော။ ယမကာ၊ မှ။ ဧကေကမေဝ၊ တခုတခုသာလျှင်
 ဖြစ်သော။ ပုစ္ဆံ၊ ကို။ ပုစ္ဆိတွာ၊ ရှိ။ သဗ္ဗပုစ္ဆာဝသာနေ၊ အလုံးစုံသော
 ပုစ္ဆာတို့၏ အဆုံး၌။ ပုစ္ဆာနုက္ကမေနေဝ၊ ပုစ္ဆာအစဉ်အားဖြင့်သာလျှင်။
 ကာမဓာတုယာ ။ ပေ။ အနုသေန္တိတိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။
 ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။

တတ္ထ၊ ထိုဓာတုဝါရ၌။ ကာမဓာတုယာ စုတဿ ကာမဓာတုံ ဥပပဇ္ဇန္တဿ
 ရူပဓာတုံ အရူပဓာတုံ နကာမဓာတုံ နရူပဓာတုံ နအရူပဓာတုံ ဥပပဇ္ဇန္တဿာ
 တိ၊ ဟူကုန်သော။ ဆ၊ ကုန်သော။ သုဒ္ဓိကပုစ္ဆာ၊ အခြားဓာတ်တို့နှင့်
 မရောမယှက် သက်သက်သော ပုစ္ဆာတို့၎င်း။ နကာမဓာတုံ နအရူပဓာတုံ
 ။ ပေ။ နရူပဓာတုံ နအရူပဓာတုံ ။ ပေ။ နကာမဓာတုံ နရူပဓာတုံ ဥပပဇ္ဇန္တ
 ဿာတိ၊ ဟူကုန်သော။ တိဿော၊ ကုန်သော။ မိဿကာ၊ အခြားဓာတ်
 နှင့် ရောကုန်သော။ ပုစ္ဆာစ၊ ပုစ္ဆာတို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ကာမဓာတုမူလကာ၊
 ကာမဓာတ်ဟူသော မူလရှိကုန်သော။ နဝ၊ ကုန်သော။ အနုလောမပုစ္ဆာ၊
 တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တထာ၊ တူ။ ရူပဓာတုမူလကာ၊ ကုန်သော။
 နဝ၊ ကုန်သော။ (အနုလောမပုစ္ဆာ ဟောန္တိ။) အရူပဓာတုမူလကာ၊ ကုန်
 သော။ နဝ၊ ကုန်သော။ (အနုလောမပုစ္ဆာ ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ သတ္တ
 ဝိသတိ၊ နှစ်ဆယ့်ခုနစ်ပါးသော။ အနုလောမပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊
 ကုန်၏။ တထာ၊ ထို့အတူ။ နကာမဓာတု နရူပဓာတု နအရူပဓာတုမူလကာ၊
 ကုန်သော။ သတ္တဝိသတိ၊ သော။ ပဋိလောမပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။)
 ပုန၊ တဖန်။ နကာမဓာတုယာ နအရူပဓာတုယာ န ရူပဓာတုယာ နအရူပ

စသော ပဋိလောမပုစ္ဆာမပါ။ “အဘယ့်ကြောင့် ပဋိလောမပုစ္ဆာကို ဟော
 တော်မမူပါသနည်း”ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အတ္တဝိသေသာ ဘာဝတော
 အနက် (အရကောက်) အထူးမရှိသောကြောင့်”ဟု အကြောင်းပြသည်။

ဓာတုယာ နကမဓာတုယာ နဂ္ဂပဓာတုယာတိ၊ ဟူ၍။ သတ္တဝီသတိ၊ သော။
 ဒုကမူလကော၊ ကုန်သော။ ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ။) ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗာပိ၊
 အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော ပုစ္ဆာတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ သမ္ပိတ္တိတာ၊ ပေါင်းအပ်
 ကုန်သည်။ (သမာနာ၊ ကုန်လသော်။) ဧကောသီတိ၊ ရှစ်ဆယ့်တပါး၊
 သော။ ပုစ္ဆာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တာသံ၊ ထိုပုစ္ဆာတို့၏။ နဝသေ၊
 စပ်သဖြင့်။ ဧတ္ထေ၊ ဤဓာတုဝါရ၌။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ကထံ၊ ပြီ။
 ဣတိဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ဓာတုဝါရေ၌။ ပါဠိဝဝတ္တာနံ၊ တည်း။
 ဝေ၊ သို့။ တာဝ၊ အတ္ထဝိနိစ္ဆယမှ ရှေးဦးစွာ။ သကလေပိ၊ သော။ အနုသယ
 ယမကေ၊ ၌။ ဧတံပါဠိဝဝတ္တာနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ပန၊ ဆက်။ [ရှေးနိဿယ၌ ပက္ခန္ဓရ ပေး၏။] ဧတ္ထံ၊ ဤအနုသယ
 ယမက၌။ အာဒိတော၊ အစမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ ယံယံ၊ အကြင် အကြင်
 ပုဒ်သည်။ အနုတ္တာနံ၊ မပေါ်လွင်။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုပုဒ်၌။ အယံ၊ ဤဆို
 အပ်လတံကား။ ဝိနိစ္ဆယကထာ၊ ဆုံးဖြတ်ကြောင်းစကားတည်း။ [သတ္တာ
 နုသယာမှ အနုသယပုဒ်ကို ဖွင့်ပြလို၍ အနုသယာတိ စသည်ကိုမိန့်။]
 အနုသယာတိ (ဧတ္ထံ)၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ ဧကေနဋ္ဌေန၊ အဘယ်အနက်
 ကြောင့်။ အနုသယာ၊ အနုသယတို့ မည်သနည်း။ (ဣတိ၊ ဤကား အမေး
 တည်း။) အနုသယနဋ္ဌေန၊ အနုသယအနက်ကြောင့်။ (အနုသယာ၊ ယတို့
 မည်၏။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) သေ (သော) အနုသယနဋ္ဌော
 နာမ၊ ဤအနုသယန အနက်မည်သည်။ ဧကော၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊
 ဤကား အမေးတည်း။ (သေအနုသယနဋ္ဌောနာမ၊ မည်သည်။) အပ္ပဟိန
 ဋ္ဌော၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်တည်း။
 [အဓိပ္ပာယ်အနက်ကို ဆိုလိုသည်။] (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ၊
 မှန်။ ဧဘေ၊ ဤကိလေသာတို့သည်။ အပ္ပဟိနဋ္ဌေန၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေး
 ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တဿ တဿ၊ ထိုထိုသတ္တဝါ၏။ သန္တာနေ၊
 ခန္ဓာအစဉ်၌။ အနုသေန္တိနာမ၊ အစဉ်တစိုက်လိုက်၍ ကိန်းကုန်သည် မည်၏။
 တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အနုသယာတိ၊ ယတို့ဟူ၍။ ဝုစ္ဆန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။
 အနုသေန္တိတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ အနုဂ္ဂပံ၊ လျော်သော။ ကာရဏံ၊ အကြောင်း

ကို။ လဘိတွာ၊ ရ၍။ ဝါ၊ ရလသော်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိ၊ အတ္ထော၊ နက်။

(ကဿစိ၊ တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စောဒနာ၊ သည်။) အထာပိ သိယာ၊ အကယ်၍ မူလည်းဖြစ်ရာ၏။ (ကိံ၊ နည်း။) အနုသယနဋ္ဌောနာမ၊ အနုသယန အနက်မည်သည်။ အပ္ပဟိနာကာရော၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေး သည်၏ အဖြစ်ဟူသောအခြင်းအရာတည်း။ [အပ္ပဟိနန္တံ ဘာဝပ္ပဓာနကြံ သည်။] စ၊ ဆက်။ အပ္ပဟိနာကာရော၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိဟူ၍။ ဝတ္တံ၊ ငှါ။ နယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။ တဿွာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ် သေးသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာ၏ ဥပ္ပဇ္ဇတိဟု ဆိုခြင်းငှါ မသင့် သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) အနုသယာ၊ တို့သည်။ နဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်။ ဣတိ၊ သို့။ (ကဿစိ စောဒနာ သိယာ၊ ၏။)

တတြ၊ ထိုစောဒနာ၌။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတံကား။ ပဋိဝစနံ၊ ပြန်၍ ပြောဆိုခြင်းတည်း။ (ဖြေဆိုခြင်းတည်း။) အပ္ပဟိနာကာရော၊ မဂ်ဖြင့်

၁။ အနုသေန္တိ။ ။အနုကို“အနုဂ္ဂပံ ကာရဏံ လဘိတွာ” ဟု ဖွင့်၍ သေန္တိ ကို “ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟု ဖွင့်၏။ သိခတ်၏ ဂတိ (ဖြစ်ခြင်း) အနက်ကို ဖွင့်ခြင်းတည်း။ လျော်သော အကြောင်းဟူသည် ကာမရာဂါနုသယ ဖြစ်ဘို့ရန် ဂ္ဂပအာရုံ သဒ္ဓအာရုံ စသော ကာမဂုဏ် အာရုံ တခုခုကိုရခြင်း တွေ့ကြုံခြင်းတည်း။ ထိုသို့ သင့်လျော်သော အကြောင်းကိုရမှ ဖြစ်ရကား “ထိုအကြောင်းကို မရသေး လျှင် ခန္ဓာအစဉ်၌ ကိန်းဝပ်နေသည်” ဟု ဗျုတ်ရေက အနက်ကို သိရ၏။ ထို့ကြောင့် “အနုသယဋ္ဌောနာမ အပ္ပဟိနဋ္ဌော” ဟု ဆိုခဲ့သည်။ “မဂ်ဖြင့်မပယ် သေးသောအခါ ခန္ဓာအစဉ်၌ ကိန်းဝပ်နေ၏” ဟု ဆိုသဖြင့် “မဂ်သည် ထိုကိန်း ဝပ်နေသော အနုသယကိလေသာကို ပယ်၏” ဟု သိရပြန်သည်။ [ပါရာဇိက အဋ္ဌကထာနိဒါန်း၌ ဖွင့်ပြအပ်သော အနုသယကိလေသာ၊ ပရိယုဋ္ဌာနကိလေ သာ၊ ဝိတိက္ကမကိလေသာ ဟူသော ကိလေသာ ၃-မျိုးကို ထိုဘာသာဋီကာ၌ ပြထားပြီ။]

(ဤ အဓိပ္ပာယ်ကား- အဋ္ဌကထာ အဓိပ္ပာယ်မဟုတ်၊ ဆရာတော်၏ အယူမျှသာ။)

မပယ်အပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာသည်။ “အနုသယော၊ မည်သည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်”

မှတ်ချက်။ ။ယမိုက်အဋ္ဌကထာ၌ နအပ္ပဟိနာကာရော၌ န-ကျနေသည်။ ပဋိသမ္ဘိဒါအဋ္ဌကထာ၌ ကြည့်ပါ။ ရှေး နိဿယ၌ န-ကို နဟောတိ ပေးသည်မှာ အမှန်ပင်။

ပန၊ ထိုသို့ပင် အပ္ပဟိနာကာရသည် အနုသယမဖြစ်ပါသော်လည်း။ [ရှေး နိဿယ၌ “ပန၊ စင်စစ်သော်ကား” ဟု ပေး၏။] အပ္ပဟိနဋ္ဌေန၊ ကြောင့်။ ထာမကတကိလေသော၊ အားအစွမ်းသို့ ရောက်သော ကိလေသာကို။ အနုသယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ။ သော၊ ထိုထာမကတ ကိလေသဟူသော အနုသယံသည်။ စိတ္တသမ္ပယုတ္တော၊ စိတ္တနှင့်သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ သာရမဏော၊ အာရုံနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ သပ္ပစ္စယံဋ္ဌေန၊ ကံစသော အကြောင်းနှင့် တကွဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဟေတုကော၊ အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ ဧကန္တကုသလော၊ ဧကန်အကုသိုလ်သည်။ (ဟုတွာ) အတိ တောပိ၊ အတိတ်သည်လည်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ အနာဂတောပိ၊ သည်

၁။ ထာမကတကိလေသော။ ။ ကိလေသာ ဆယ်ပါးရှိသော်လည်း ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ပိစိကိစ္ဆာ ဤခြောက်ပါးသာ အင်အားကြီးမားသောကြောင့် ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် ကိန်းဝပ်ပါနေနိုင်၏။ [ထာမကန္တိစ အညေဟိ အသာဓာရဏော သဘာဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တထာဟိ ဓမ္မသဘာဝဗောဓိနာ တထာဂဓတန ဣမေယေဝ အနုသယာတိ 'ဝုတ္တာ။] ထိန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဟိရိက၊ အနောတပ္ပကိလေသာတို့ကား အင်အား မကြီးကျယ်သည့်အတွက် ခန္ဓာအစဉ် ဝယ် ကိန်းဝပ်၍ မပါချေ။ ထို့ကြောင့် ထိုလေးပါးကို အနုသယဟု ဟောတော် မမူ။ [ဆောင်ပုဒ်ကို သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ သမုစ္စည်းပိုင်း အနုသယခန်း၌ ရှုပါ။]

(ဤစကားလည်း အဋ္ဌကထာဝါဒမဟုတ်၊ ဆရာတော်၏ အယူမျှသာ) ။

၂။ စိတ္တသမ္ပယုတ္တော။ ။ “စိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်” ရာ၌ အနုသယအခိုက် ၌ ဖြစ်ခြင်းမဟုတ်၊ ပရိယုဋ္ဌာနအခိုက်ရောက်သောအခါ စိတ္တသမ္ပယုတ္တသာရမဏ သဟေတုက ဧကန္တအကုသလဖြစ်၏-ဟု ဆိုလိုသည်။ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်

လည်း။ (ဟောတိ။) ပစ္စုပ္ပန္နောပိ၊ သည်လည်း။ (ဟောတိ။) တသ္မာ၊
ကြောင့်။ (ထိုသို့ အနုသယံ၏ စိတ္တသမ္ပယုတ္တစသည်ဖြစ်၍ အတိတ် အနာဂတ်
ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်နိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဥပ္ပဇ္ဇတိတိံ ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်း
ငှါ။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ (ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ပဋိဝစနံ၊ တည်း။)

[သဘောအားဖြင့် ရှေ့အပ်ပြီးကို သာကေပြုလိုသောကြောင့် တကြိမ်
စသည်ကိုမိန့်။] တကြ၊ ထိုအဖြေ၌။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတံကား။ ပမာဏံ၊
နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းစကားရပ်တည်း။ တာဝ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ် စသည်တို့မှ
ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဋ္ဌေ) အဘိဓမ္မေ၊ သော။ ကထာဝတ္ထုသ္မိံ၊ ကထာဝတ္ထု၌။
အနုသယာ၊ အနုသယတို့တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ အဗျာကတော၊ အဗျာကတတို့
တည်း။ အနုသယာ၊ အဟေတုကော၊ အဟိတိတို့တည်း။ အနုသယာ၊ စိတ္တဝိပု
ယုတ္တာ၊ စိတ်နှင့်မယှဉ်ကုန်။ သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ဝါဒါ၊ တို့ကို။
ပဋိသေဓိတော၊ တားမြစ် အပ်ကုန်ပြီ။ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ၊ ၌။ ပစ္စုပ္ပန္နေ
ကိလေသေ ပဗဟတိတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆံ၊ ကို။ ကတွာ၊ ၍။ အနုသယာနံ၊ တို့၏။
ပစ္စုပ္ပန္နဘာဝဿ၊ ပစ္စုပ္ပန်အဖြစ်၏။ အတ္တိတာယ၊ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
ထာမဂတာနုသယံ၊ အားအစွမ်းသို့ရောက်သော အနုသယံကို။ ပဗဟတိ၊

ဟူရာ၌လည်း ပရိယတ္တနအခိုက်ရောက်၍ ဥပါဒိ ဌိဘင်အားဖြင့် ဖြစ်လည်းဖြစ်
ခဲ့ပြီး ဖြစ်သလည်း ရှိနိုင်သည်သာ။ နောင်အခါ၌လည်း မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်
သေးသမျှ လျော်သောအကြောင်းကိုရလျှင် ဖြစ်ကြဦးမည်သာ။

(ဤစကားလည်း အဋ္ဌကထာဝါဒမဟုတ်ပါ။)

၁။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိံ ဝတ္ထုယုဇ္ဇတိ။ ။ဝတ္ထမာန် ဝိဘတ်သည် နိစ္စပုဂ္ဂိုလ်အနက်
ကိုလည်းဟောနိုင်၏။ ဤနေရာ၌ ဖြစ်ခြင်းကြိယာ၏ မပြတ်မစဲ အမြဲရှိနေ
ခြင်းကို ဖြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သော ဝေပကာရေ
ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရေ ဥပ္ပဇ္ဇတိသဇ္ဇေန ဂဟိတော၊ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟတာယ 'အဝိစ္စိန္နဘာဝ
ဒီပနတ္ထိတိ အဓိပ္ပါယော။-အနု။

၂။ ထာမဂတာနုသယံ။ ။ဤ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌ “ထာမဂတာနုသယံ
ပဗဟတိ” သည် သဘာဝကျ၏။ အနုသယဆိုသည်မှာ ကိန်းဝပ်ခိုက်ကိလေသာ
ဖြစ်သောကြောင့် ဥပါဒိဌိဘင်အားဖြင့် အထင်အရှားမဖြစ်ရကား ပစ္စုပ္ပန်ဟု
ဟောတော်မူသော “ထာမဂတာနုသယံ” ပယ်သည်” ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ပယ်၏။ ဣတိ သို့။ (ဓမ္မသေနာပတိနာ) ဝုတ္တံပြီ။ ပန၊ ကား။ ဓမ္မသင်္ဂဟေ ၊ ဓမ္မသင်္ဂဟီ၌။ မောဟဿ၊ ၏။ ပဒဘာဇနေ၊ ပဒဘာဇနီ၌။ အဝိဇ္ဇာ နုသယော၊ သည်။ (ဟောတိ) ။ ပေ။ တသ္မိံ သမယေ၊ ထိုအခါ၌။ (အကုသိုလ် စိတ်ဖြစ်ရာ ထိုအခါ၌။) အယံ မောဟော။ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ သို့။ အကုသလစိတ္တေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ ၊ တကူ။ အဝိဇ္ဇာနုသယဿ၊ ၏။ ဥပ္ပန္န ဘာဝေါ၊ ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော၊ ပြီ။

ဣမသ္မိံ ယေဝအနုသယယမကော၊ ဤအနုသယယမက၌ပင်။ သတ္တန္တံ၊ ကုန်သော။ မဟာဝါရာနံ၊ တို့တွင်။ အညတရသ္မိံ ၊ တပါးသော။ ဥပ္ပဇ္ဇန ဝါရေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရ၌။ ယဿ ကာမရာဂါနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ ပဋိဗ္ဗာနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိအာဒိ ၊ အစရှိသော စကားကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

[လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလို၍ “တသ္မာ” စသည်မိန့်။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အနုသေန္တိတိ အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူသော။ ယံ၊ အကြင်

၁။ ဓမ္မသင်္ဂဟေ၊ ပေ၊ ဝုတ္တော။ ။ ဓမ္မသင်္ဂဟီ၊ စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍ၊ မောဟ နိဒ္ဒေသ၌ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ရာအခါဝယ် “အဝိဇ္ဇာနုသယ အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာန စသည်အမည်ရသော မောဟစေတသိက်လည်း ဖြစ်၏” ဟု ဟောတော်မူရာ၌ အနုသယနှင့် ပရိယုဋ္ဌာနကိုတွဲ၍ ဟောတော်မူသောကြောင့် မောဟ၏ဖြစ်နိုင် သောသဘောကိုသာ ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်၏။ “အနုသယအခိုက်၌ ဖိတ်နှင့် ယှဉ်၍ဖြစ်သည်” ဟု ဟောတော်မူလိုရင်းမဟုတ်ကြောင်းကို သိပါ။

(ဤစကားလည်း ဆရာတော်၏အယူမျှသာ)။

၁။ ယဿ၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ။ ဤပါဠိတော်ဝယ် “ကာမရာဂါနုသယဖြစ်ခိုက် ၌ ပဋိဗ္ဗာနုသယဖြစ်သလော” ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ အာမန္တာဟု ဖြေတော်မူ၏။ ထိုအဖြေကိုထောက်လျှင် “ဥပ္ပဇ္ဇတိ” အရ “ဖြစ်” ဟူသည် ဥပါဒိသောအဖြစ် မဟုတ်၊ သင့်လျော်သောအကြောင်းကိုရလျှင် ဖြစ်နိုင်ဘို့ရန် အနုသယအဖြစ် ဖြင့် ကာမရာဂပဋိဗ္ဗ နှစ်ပါးလုံး (တပြိုင်နက်) ဖြစ်လျက်ရှိသည်ဟု ဖြေတော် မူလိုကြောင်းသိသာပါသည်။

(ဤစကားလည်း ဆရာတော်၏ အယူမျှသာ)။

စကားကို။ (မယာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တံ၊ ထိုစကားကို။ ဣမိနာတန္တိပမာဏေန၊ ဤနှိုင်းယှဉ်ကြောင်းပါဠိတော် သုံးရပ်အားဖြင့်။ သုဝုတ္တံ၊ ကောင်းစွာဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ စိတ္တသမ္ပယုတ္တော သာရမ္ပဏောတိအာဒိ၊ အစရှိသော။ ယမ္မိ၊ အကြင်စကားကိုလည်း။ (မယာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တမ္မိ၊ ထိုစကားကိုလည်း။ (မယာ) (ဣမိနာ တန္တိပမာဏေန၊ ဖြင့်။) သုဝုတ္တမေဝ၊ ကောင်းစွာဆိုအပ်သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ ဝေအနုသယောနာမ၊ ဤအနုသယမည်သည်။ ပရိနိပ္ပန္နော၊ အကြောင်းတရားတို့သည် ပြီးစေအပ်သော။ စိတ္တသမ္ပယုတ္တော၊ စိတ်နှင့်သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ အကုသလဓမ္မော၊ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤအနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟူသောပါဠိ၌။ နိဋ္ဌံ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့။ ဝန္တဗ္ဗံ၊ ရောက်ထိုက်၏။ ကာမရာဂါနုသယောတိအာဒိသု၊ အစရှိသောပါဠိရပ်တို့၌။ (ဝစနတ္ထော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော။) ကာမရာဂေါ၊ ကာမရာဂလည်းဟုတ်၏။ သော၊ ထိုကာမရာဂဟူသည်။ အပ္ပယီနဋ္ဌေန၊ မဂ်ဖြင့်မပယ်အပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်။ အနုသယောစ၊ အနုသယလည်း ဟုတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကာမရာဂါနုသယော၊ မည်၏။ သေသပဒေသုပိ၊ ကာမရာဂါနုသယောပုဂ္ဂိုလ်မှ ကြွင်းသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ သေဝနယော၊ တည်း။

ပရိစ္ဆေဒပရိစ္ဆိန္နုဒ္ဓေသဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဝါရအဖွင့်

၂။ ဣဒါနိ၊ ပရိစ္ဆေဒပရိစ္ဆိန္နုဒ္ဓေသဝါရကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ တေသံ၊ ထိုအနုသယတို့၏။ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ၊ ဖြစ်ရာဋ္ဌာနကို။ မကာသေတံ၊ ထင်ရှားပြခြင်းငှါ။ ကတ္ထကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိတိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (ဘံဂဝါ) အာဟ။ တတ္ထ၊ ထိုကတ္ထကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ အစရှိသော စကားရပ်၌။ ကာမောတုယာ ဒွိသု ဝေဒနာသုတိ၊ ဟူသည်ကား။ ကာမာဝစရဘူမိယံ၊ ကာမာဝစရတို့၌။ (ကာမာဝစရတုဝယ်။) သုခါယစ၊ သုခဝေဒနာ၎င်း။ ဥပေက္ခာယစ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာသု၊ တို့၌။ (အနုသေတိ။)

[ကမောတုယာကို ကမာဝစရဘူမိယံယု ဖွင့်၏။ ဝေဒနာ နှစ်ပါး၏ ဝိသေသနအာဓာရ အဖြစ်ဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် ကမာဝစရဘုံ၌ ကမရာဂါနုသယံကိန်းကြောင်းကို ပြုရာမရောက်။ ထိုသို့မရောက်ပုံကို ဋီကာပယ်လိမ့်မည်။] ထွေ ကမရာဂါနုသယော အနုသေတိတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဋီသု၊ ကုန်သော။ ဣမာသု ဝေဒနာသု၊ တို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ ပန၊ ဆက်။ သော သေ (ဧသော)၊ ထိုကမရာဂါနုသယသည်။ အကုသလဝေဒနာသု၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာတို့၌။ သဟဇာတဝသေန၊ သဟဇာတ၏အဖြစ်၎င်း။ အာရမဏဝသေနစ၊ အာရမဏ၏ အဖြစ်၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဋီဟိ၊ ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ အနုသေတိ၊ အစဉ်တစိုက်လိုက်၍ ကိန်း၏။ [သဟဇာတဝသေနကို ထင်ရှားပြလို၍ အကုသလယသုခါယဝေဒနာယံ စသည်ကိုမိန့်။] အကုသလယ၊ အကုသိုလ်ဖြစ်သော။ သုခါယဝေဒနာယစေဝ၊ သုခဝေဒနာ၌၎င်း။ ဥပေက္ခာယ ဝေဒနာယစ၊ ၌၎င်း။ သဟဇာတော၊ တကွဖြစ်သည်။ ဟုတွာပိ၊ ၍လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ တာဝေဒနာ၊ ထိုဝေဒနာတို့ကို။ အာရမဏံ ကတွာပိ၊ အာရံပြု၍လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၍။ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ [အာရမဏဝသေနကို ထင်ရှားပြလို၍ အဝသေသာ ပန စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ကား။ အဝသေသာ၊ အကုသိုလ်ဝေဒနာမှ ကြွင်းကုန်သော။ ကမာဝစရ ပ၊ ဝေဒနာ၊ ကမာဝစရဖြစ်သော ကုသိုလ်ဝိပါက်ကြိယာ ဝေဒနာတို့ကို။ အာရမဏံကို။ ကတွာပေ၊ သာလျှင်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၍။ [ဝေဖြင့် သဟဇာတောပိ ဟုတွာကို ကန့်။] စ၊ ဆက်။ သေ၊ ဤကမရာဂါနုသယသည်။ ကမောတုယာ၊ ကမောတတ်၌။ (အဋ္ဌကထာအလို ဋီသု ဝေဒနာသု၌ စပ) ဋီသု၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာသု၊ တို့၌။ အနုသယမာနော၊ သော်။ တာဟိဝေဒနာဟိ၊ တို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တေသု၊ သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော။ သညာသင်္ခါရဝိညာဏေသုပိ၊ သညာသင်္ခါရဝိညာဏ်တို့၌လည်း။ အနုသေတိယေဝ၊ အစဉ်တစိုက်လိုက်၍ ကိန်းသည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ ဝေဒနာသု၊ တို့၌။ အနုသယံမာနော၊ ကိန်းသော ကမရာဂါနုသယံသည်။ ဖံသမ္ပယုတ္တေဟိ၊ ထိုဝေဒနာတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော။ သညာဒီဟိ၊ သညာအစရှိသည်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ အသဟဇာတေန၊ သဟဇာတမဟုတ်ဘဲ။ ဘဝိတုံဝါ၊ ဖြစ်ခြင်းငှါ၎င်း။

ဝါ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း။ တံသမ္ပယုတ္တေ၊ ထိုဝေဒနာတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်
 သော။ သညာဒယော၊ ထို့ကို။ အာရမဏံ၊ ကို။ အကံတွာ၊ မပြုမူ၍။
 ဥပ္ပဇ္ဇိတံဝါ၊ ငှါ၎င်း။ ဝါ၊ သည်၎င်း။ နသက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ပန၊
 ဆက်။ ဝေသန္တေပိ၊ ဤသို့ဖြစ်ပါသော်လည်း။ (သညာစသည်တို့နှင့်သဟဇာ
 တမဟုတ်ဘဲ ဖြစ်ခြင်းငှါ၎င်း။ သညာစသော တရားတို့ကို အာရုံမပြုဘဲ
 ဖြစ်ခြင်းငှါ၎င်း၊ မတတ်ကောင်းပါသော်လည်း။) ယံသွာ၊ ကြောင့်။ ဒွေ၊
 ကုန်သော။ ဣမာဝေဒနာ၊ ဤဝေဒနာတို့သည်သာ။ (ပဓာနာ၌စပ်) သာတ
 သန္တသုခတ္တာ၊ သာယာအပ်သော သုခ၏အဖြစ် ငြိမ်သက်သောသုခ၏အဖြစ်
 မြဲကြောင့်။ အဿာဒဋ္ဌေန၊ သာယာအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်အား
 ဖြင့်။ ကာမရာဂါနုသယဿ၊ ၏။ ဥပ္ပတ္တိယာ၊ ဖြစ်ခြင်းငှါ။ (ဖြစ်သို့ရာ။)
 သေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု၊ ဝေဒနာ ၂-ပါးမှ ကြွင်းသော သမ္ပယုတ်တရားတို့
 ထက်။ [ရွေးနိုသယ၌ကား “တို့တွင်” ဟု ပေး၏။ နိဒ္ဒါရဏိယဂ္ဂာမရပါ။]
 ပဓာနာ၊ ပြဋ္ဌာန်းကုန်၏။ တသွာ၊ ကြောင့်။ ဒွိ၊ ဒီသု၊ ဝေဒနာသု တွေ
 ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တိ၊
 အကျိုးကား။ ဩဋ္ဌာံသိုကဝသေန၊ ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော ဝေဒနာတို့နှင့်
 စပ်သဖြင့်။ (ဝုတ္တေ၊ သော။) ဗောဓနေယျေ၊ သစ္စာလေးပါးကို သိစေ
 ထိုက်သော သတ္တဝါတို့ကို။ ဗောဓေတံ၊ သိစေခြင်းငှါ။ သုခံ၊ လွယ်ကူ၏။
 ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

(အာစရိယ၊ အဋ္ဌကထာဆရာ။) နနုစ၊ စောဒနာပါဦးအံ။ (ကိံ၊
 အဘယံသို့ စောဒနာအံနည်း။) သေ၊ (သေသော) ဤကာမရာဂါနုသယ
 သည်။ အာရမဏဝသေန၊ အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့်။ အနုသယမာနော၊ ကိန်း
 လသော်။ ကေဝလံ၊ ရူပါရုံစသည်မဖက် သက်သက်။ ဒွိ၊ ဒီသု၊ ကုန်သော။
 ဣမာသု ဝေဒနာသုစေဝ၊ ဤသုခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၌၎င်း။
 ဝေဒနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မေသုစ၊ ဝေဒနာတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော သညာသင်္ခါရ
 ဝိညာဉ်တရားတို့၌၎င်း။ န အနုသေတိ၊ ကိန်းသည်မဟုတ်သေး။ [ဝေဒနာဟိ
 သမ္ပယုတ္တေသု သညာသင်္ခါရဝိညာဏေသုပိ အနုသေတိယေဝ-ဟုဆိုခဲ့သည်။]
 ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဣဋ္ဌေသု၊ ဣဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါဒီသုပိ၊ ရူပါရုံအစရှိ
 သည်တို့၌လည်း။ အနုသေတိယေဝ-နနု၊ ကိန်းသည်သာလျှင် မဟုတ်ပါ

လော။ စ၊ သာကေကား။ [စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ သာကေဖြစ်သည်။] ဝိဘင်္ဂပု
 ကရဏေ၊ ဝိဘင်းကျမ်း၌။ လောကော၊ ၌။ ယံ ပိယရူပံ၊ အကြင်ချစ်အပ်
 သည်၏အဖြစ်ဟူသော လဘောရှိသော တရားသည်၎င်း။ (ယံ) သာတရူပံ၊
 အကြင်သာယာအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော တရားသည်
 ၎င်း။ (အတ္ထိ)။ ဧတ္ထ၊ ဤပိယရူပံသာတရူပံ၌။ သံတ္တာနံ၊ တို့၏။ ကာမရာဂါ
 နုသယော၊ သည်။ အနုသေတိ၊ ၎င်း။ ဣတိတေ၊ ဤစကားကို။ (ဘဂဝတာ)
 ပိ၊ သည်လည်း။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣမသိမ္မိပကရဏေ၊ ဤအနုသယယမိက်ကျမ်း၌
 လည်း။ အနုသယဝါရဿ၊ ၎င်း။ ပဋိလောမနယေ၊ ၌။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ (ကိ၊
 နည်း။) ယတ္ထ၊ အကြင်ဌာနတို့၌။ ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်။ နာနုသေတိ၊
 မကိန်း။ တတ္ထ၊ ထိုကာမရာဂ မကိန်းရာဌာနတို့၌။ ဒိဋ္ဌာနုသယော၊ သည်။
 နာနာသေတိ၊ မကိန်းသလော။ ဣတိ၊ ဤကား အဖေးတည်း။ ဒုက္ခာယ
 ဝေဒနာယ၊ ၌၎င်း။ ရူပဓာတုယာ၊ ရူပဓာတ်၌၎င်း။ အရူပဓာတုယာ၊ ၌၎င်း။
 ဧတ္ထ၊ ဤဒုက္ခဝေဒနာ ရူပဓာတ် အရူပဓာတ်၌။ ကာမရာဂါနုသယော၊
 သည်။ နာနုသေတိ၊ မကိန်း။ တတ္ထ၊ ထိုဒုက္ခဝေဒနာ ရူပဓာတ် အရူပဓာတ်
 ၌။ ဒိဋ္ဌာနုသယော၊ သည်။ နောစနာနုသေတိ၊ မကိန်းမဟုတ် ကိန်းသည်
 သာ။ အပရိယာပဇ္ဇေ၊ သက္ကာယ၌ အကျုံးမဝင်သော လောကုတ္တရာ
 ဟူသော။ ဧတ္ထ၊ ဤတရား၌။ ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်လည်း။
 နာနုသေတိ၊ ဒိဋ္ဌာနုသယော၊ သည်လည်း။ နာနုသေတိ၊ ဣတိ၊ သို့။
 (ဝုတ္တံ၊ ပြီ။)

ဟိ၊ မှန်။ ဧတ္ထ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ ဒုက္ခဝေဒနာယစေတ၊ ၌၎င်း။ ရူပဓာတု
 အာဒိသုစ၊ အစရှိသည်တို့၌၎င်း။ (ကာမရာဂါနုသယော) နာနုသေတိ။
 ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သသမ္ပယုတ္တ
 ဓမ္မံ၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့်တကွဖြစ်သော။ ဒုက္ခဝေဒနံ၊ ကို၎င်း။ သဩကာ
 သေ၊ တည်ရာဘုံဌာနနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါရူပါဝစရဓမ္မေ၊ ရူပတရား
 နာမ်တရားတို့ကို၎င်း။ နဝ၊ ကုန်သော။ လောကုတ္တရာဓမ္မေစ၊ တို့ကို၎င်း။
 ထပေတွာ၊ ရှိ။ အဝသေသေသု၊ ကြွင်းကုန်သော။ ရူပသဒ္ဓါနန္ဒရသဖောဋ္ဌဗ္ဗေ
 သု၊ ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့၌။ အနုသေတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊
 ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ ဝါ၊ ဟောတော်

မူရာရောက်သည်။ ဟောတိ၊ ဇိ။ [တိုက်ရိုက် ဟောတော်မမူသောကြောင့် ဟောတော်မူရာရောက်သည်-ဟု ပေးသည်။] တံ၊ ထိုဂ္ဂပသဒ္ဓ စသည်အာရုံ ကာမဂုဏ်ကို။ ဣမ၊ ဤကာမရာဂါနုသယ၏ ဥပတ္တိဋ္ဌာနကိုပြရာ၌။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ နဝုတ္တံ၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စောဒနာပါ၏။ အနောဋ္ဌာရိကတ္တာ၊ မထင်ရှားကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (နဝုတ္တံ အပ်။ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိ၊ ချဲ့။ ဟေဋ္ဌာ အောက်၌။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ ဝေဒနာနုညဝ၊ သောမနဿဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၏ သာ။ သြဋ္ဌာရိကတ္တာ၊ ကြောင့်၎င်း။ ဣမေသံ၊ ဤဂ္ဂပသဒ္ဓ စသည်အာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၏။ အနောဋ္ဌာရိကတ္တာစ၊ မထင်ရှားကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ ဂ္ဂပဒိသု၊ ဂ္ဂပါရုံအစရှိကုန်သော။ ဧတေသု၊ ဤတရားတို့၌။ အနုသေတီတိ၊ ကိန်း၏ဟူ၍။ နဝုတ္တံ၊ အပ်။ ပန၊ ထိုသို့ ဟောတော်မမူအပ်ပါသော် လည်း။ အတ္ထတော၊ အနက်သဘောအားဖြင့်။ လဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတေသုပိ၊ ဤဂ္ဂပသဒ္ဓ စသည်အာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌လည်း။ [ပိဖြင့် ကာမဓာတ်ဝေဒနာ ၂-ပါးကိုပေါင်း။] ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်။ အနုသေတိယေဝ၊ သာ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ဇိ။

ဟိ၊ မှန်။ သတ္တာ၊ သည်။ သဗ္ဗံ၊ ရထိုက်သော အလုံးစုံသော တရားကို။ သဗ္ဗတ္ထံ၊ အလုံးစုံသော အရာ၌။ နကထေတိ၊ ဟောတော်မမူ။ ပန၊ အနုသ တရား။ ဗောဓနေယျသတ္တာနံ၊ သစ္စာလေးပါးကို သိစေထိုက်သော သတ္တဝါ တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ကတ္တစိ၊ အချို့အရာ၌။ ယံ၊ အကြင်တရားကို။ လဗ္ဘတိ၊ ဇိ။ တံ၊ ထိုရအပ်သောတရားကို။ သဗ္ဗံ၊ အလုံး စုံအကုန်အစင်။ ကထေတိ၊ ဇိ။ ကတ္တစိ၊ ၌။ နကထေတိ၊ ဟောတော်မမူ။ [ရအပ်သော်လည်း ဟောတော်မမူ။] တထာဟိ၊ ထိုစကားမှန်၏။ အနေန၊ ဤမြတ်စွာတုရားသည်။ ကတ္တကာမရာဂါနုသယော အနုသေတီတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆိတွာ၊ မေးတော်မူပြီး၍။ [စာအုပ်တို့၌ တထာဟိ အနေန ကတ္တစိ-ဟု ရှိ၏။ ကတ္တဒိဋ္ဌာနုသယော အနုသေတိ-ဟု စိသဒ္ဓါမပါဘဲ နောက်ဝါကျနှင့် တွဲ၍ရှိမှ ပုစ္ဆိတွာ ဟူသော ကြိယာနှင့် သင့်လျော်သည်။] သဗ္ဗသက္ကာယ ပရိယာပန္နေသု၊ အလုံးစုံသော သက္ကာယ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊

လောကီတရားတို့၌။ ဣတ္ထိ၊ ဤလောကီတရားတို့၌။ ဒိဋ္ဌာနုသယော၊ သည်။ အနုသေတိ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ယံ၊ အကြင်တရားကို။ လဗ္ဗတိ၊ ၎င်း။ တံ၊ ထိုရအပ်သောတရားကို။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံအကုန်အစင်။ ကထိတံ၊ ပြီ။

အပရသ္မိံ၊ အခြားသော။ ဌာနေ၊ ၌။ ဝိဿဇ္ဇန္တေန၊ ဖြေတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ရူပဓာတုယာ၊ ရူပဓာတ်၌၎င်း။ အရူပဓာတုယာ၊ ၌၎င်း။ ဣတ္ထိ၊ ဤရူပဓာတ် အရူပဓာတ်တို့၌။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယောစ၊ သည်၎င်း။ မာနာနုသယောစ၊ သည်၎င်း။ ဒိဋ္ဌာနုသယောစ၊ သည်၎င်း။ အနုသေန္တိ၊ ကုန်၏။ ကာမဓာတုယာ၊ ၌၎င်း။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာသု၊ သောမနုဿဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ တို့၌၎င်း။ ဣတ္ထိ၊ ဤကာမဓာတ် ဝေဒနာ ၂-ပါးတို့၌။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယောစ၊ သည်၎င်း။ ကာမရာဂါ နုသယောစ၊ သည်၎င်း။ မာနာနုသယောစ၊ သည်၎င်း။ ဒိဋ္ဌာနုသယောစ၊ သည်၎င်း။ အနုသေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဒုက္ခာယဝေ ဒနာယ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၌။ ဣတ္ထိ၊ ဤဒုက္ခဝေဒနာ၌။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယောစ၊ သည်၎င်း။ ပဋိဿာနုသယောစ၊ သည်၎င်း။ ဒိဋ္ဌာနုသယောစ၊ သည်၎င်း။ အဝိဇ္ဇာနုသယောစ၊ သည်၎င်း။ အနုသေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ယံ၊ အကြင်တရားကို။ လဗ္ဗတိ၊ ၎င်း။ တံ၊ ထိုရအပ်သောတရားကို။ သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံ အကုန်အစင်။ အကထေတွာ၊ ဟောတော်မမူဘဲ။ ရူပဓာတု အရူပဓာတုဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ တိဿော၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာစ၊ တို့ကိုသာ။ ကထိတာ၊ ကုန်ပြီ။

ပန၊ ဗျတိရိက်ကား။ ဝေဒနာသမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ အရူပဓမ္မာ၊ တို့ကို၎င်း။ သဗ္ဗံ၊ သော။ ရူပံစ၊ ကို၎င်း။ နကထိတံ၊ အပ်။ [ရူပံကို၎်၍ နကထိတံဟု ထားဟန်တူသည်။] ကိဉ္ဇာပိနကထိတံ၊ အကယ်၍ကား ဟောတော်မမူအပ်ပါပေ။ ပန၊ ထိုသို့ပင်ဟောတော်မမူအပ်ပါသော်လည်း။ ဣတ္ထိ၊ ဤဝေဒနာသမ္ပယုတ်ဖြစ်သော နာမ်တရားတို့နှင့် အလုံးစုံသော ရုပ်တရား၌။ ဒိဋ္ဌာနုသယော၊ သည်။ အနုသေတိယေဝ၊ သာ။ ဝေမေဝ၊ ဤအတူသာလျှင်။ ဣမံ၊ ဤကာမရာဂါနုသယ၏ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနကိုပြရာ၌။ ရူပါဒိဋ္ဌဋ္ဌာရမဏံ၊ ရူပါရုံအစရှိသော ဣဋ္ဌာရုံကို။ ကိဉ္ဇာပိနကထိတံ၊ အကယ်၍ကား ဟောတော်မမူအပ်ပါပေ။ ပန၊ သော်လည်း။ ဣတ္ထိ၊ ဤရူပအစရှိသော ဣဋ္ဌာရုံ၌။

ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်။ အနုသေတိယေဝ၊ သာ။ ဣတိဓံ၊ သို့။ တာဝ၊ ပဋိစာနုသယ စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဋ္ဌဿ)။ ကာမရာဂါနုသယော၊ ၏။ အနုသယနုဋ္ဌာနံ၊ ကိန်းရာဋ္ဌာနကို။ ဝေဒိတဗျံ၊ ၏။

ပန၊ ကား။ ပဋိစာနုသယံ၊ ၏။ (အနုသယနုဋ္ဌာနံ၌ စပ်) ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယာတိ၊ ဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ ခွေ၊ ကုန်သော။ ဒေါမနဿဝေဒနာ၊ ထို့ဝှင်း။ ကာယဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာ၊ ကာယဝိညာဉ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော။ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တိယော၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ ထို့သည်။ အနုသယနုဋ္ဌာနံ၊ ကိန်းရာဋ္ဌာနတည်း။ ပန၊ ဆက်။ သော၊ သေ (သော)၊ ထိုပဋိစာနုသယံသည်။ ဒေါမနဿဝေဒနာသု၊ တို့၌။ သဟဇာတဝသေန၊ သဟဇာတ၏အဖြစ်၎င်း။ အာရမဏဝသေနစ၊ အာရုံ၏ အဖြစ်၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ခ္ဓိဟိ၊ ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ အနုသေတိ၊ ကိန်း၏။ ပန၊ ကား။ အဝသေသဒုက္ခဝေဒနာယ၊ ဒေါမနဿဝေဒနာမှ ကြွင်းသော ဒုက္ခဝေဒနာ၌။ အာရမဏဝသေနော၊ သာလျှင်။ အနုသေတိ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ သေ (သော)၊ ဤပဋိစာနုသယံသည်။ တာသုဝေဒနာသု၊ တို့၌။ အနုသယမာနော၊ လသော်။ တာဟိ၊ ထိုဝေဒနာတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တေသု၊ ကုန်သော။ သညာက္ခန္ဓာဒီသုပိ၊ သညာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ အနုသေတိယေဝ၊ သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ ယာယဝေဒနာယ၊ နှင့်။ သေ (သော)၊ ဤ ပဋိစာနုသယံသည်။ သဟဇာတော၊ တက္ကဖြစ်၏။ တံသမ္ပယုတ္တေဟိ၊ ထိုဝေဒနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကုန်သော။ သညာဒီဟိပိ၊ သညာအစရှိသည်တို့နှင့်လည်း။ သဟဇာတောဝ၊ သည်သာ။ စ၊ ဆက်။ ယာဝေဒနာ၊ အကြင်ဝေဒနာတို့ကို။ အာရမဏံ၊ အာရုံကို။ ကရောတိ၊ ၏။ တာဟိ၊ ထိုဝေဒနာတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တေ၊ ကုန်သော။ သညာဒယောပိ၊ သညာအစရှိသည်တို့ကိုလည်း။ (အာရမဏံ၊ ကို။) ကရောတိယေဝ၊ သည်သာ။

ပန၊ ဆက်။ ဝေသန္တေပိ၊ ဤသို့ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒုက္ခဝေဒနာဝ၊ သည်သာ။ အသာတဝေဒယိတတ္တာ၊ မသာယာအပ်သော ဝေဒနာ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ [ရှေးနိဿယ၌ “အသာတဝေဒယိတတ္တာ”ဟု

သာ ရှိ၏။ ဒုက္ခပုဒ်မပါ၊ မပါခြင်းကကောင်း၏။]နိရုဿာဒဋ္ဌေန၊ သာယာ အပ်သော သဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်အားဖြင့်။ ပဋိဿာ နုသယဿ၊ ၏။ ဥပ္ပတ္တိယာ၊ ဖြစ်ခြင်းငှါ။ (ဖြစ်ဘို့ရာ။) သေသသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မေသု၊ ကြွင်းသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ထက်။ အဓိကာ၊ သာလွန်၏။ တဿှာ၊ ကြောင့်။ (ပဋိဿာနုသယဖြစ်ဘို့ရာ ဒုက္ခဝေဒနာက ကြွင်းသော သမ္ပယုတ် တရားတို့ထက် သာလွန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဒုက္ခာယဝေဒနာယ ဧတ္ထ ပဋိဿာနုသယော အနုသေတီတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ အကျိုးကား။ ဩဋ္ဌာရိကဝသေန၊ ဖြင့်။ (ဝုတ္တေ)၊ ဗောဓနေယျေ၊ တို့ကို။ ဗောဓေတုံ၊ ငှါ။ သုခံ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

နန္ဒစ (စောဒေမိ)၊ စောဒနာပါဦးအံ့။ (ကိံ၊ အဘယ်သို့ စောဒနာ အံ့နည်း။) သေ (သော)၊ ဤပဋိဿာနုသယသည်။ အာရမဏဝသေန၊ အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့်။ အနုသယမာနေော၊ လသော်။ ကေဝလံ၊ အနိဋ္ဌရူပါရုံ စသည်မဖက် သက်သက်။ ဒုက္ခဝေဒနာယစေဝ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၌သာ၎င်း။ တံသမ္ပယုတ္တဓမ္မေသုစ၊ ထိုဝေဒနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော တရားတို့၌သာ ၎င်း။ န အနုသေတိ၊ ကိန်းသည်မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ အနိဋ္ဌေသု၊ အနိဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါဒီသုပိ၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ အနုသေတိ ယေဝ (နန္ဒ)၊ ကိန်းသည်သာသျှင် မဟုတ်ပါလော။ စ၊ သာဓကကား။ ဝိဘင်္ဂပုကရဏေ၊ ၌။ လောကေ၊ ၌။ ယံ အပ္ပိယရူပံ၊ အကြင်မချစ်အပ်သည် ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော တရားသည်၎င်း။ (ယံ) အသာတရူပံ၊ အကြင် မသာယာအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော တရားသည် ၎င်း။ (အတ္ထိ)၊ ဧတ္ထ၊ ဤအပ္ပိယရူပအသာတရူပတရား၌။ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ပဋိဿာနုသယော၊ သည်။ အနုသေတိ၊ ၏။ ဣတိတေ၊ ဤစကားကို။ (ဘဂဝတာ) ပိ၊ သည်လည်း။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣမသိမ္ပိပကရဏေ၊ ဤအနုသယ ယမိုက်ကျမ်း၌လည်း။ အနုသယဝါရဿ၊ ၏။ ပဋိလောမနယေ၊ ၌။ ကာမ ဓာတုယာဒိသု ဝေဒနာသု ။ပေ။ နာနုသေတီတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ဟိ၊ မှန်။ ဧတ္ထ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ ဒိသု၊ ကုန်သော။ ကာမာဝစရဝေဒနာ သုစ၊ တို့၌၎င်း။ ရူပဓာတုအာဒိသုစ၊ အစရှိသည်တို့၌၎င်း။ နာနုသေတိ၊

မကိန်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ၊ သမ္ပယုတ်နှင့်တကွဖြစ်သော တရားတို့ကို၎င်း။ ဒေ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ တို့ကို၎င်း။ သဩကာသေ၊ တည်ရာဘုံနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါရူပါဝစရဓမ္မေ၊ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရတရားတို့ကို၎င်း။ နဝ၊ ကုန်သော။ လောကုတ္တရဓမ္မေ၊ တို့ကို၎င်း။ ထပေတွာ၊ ဤ။ အဝသေသေသု၊ ကြွင်းကုန်သော။ ရူပါဒီသု၊ ရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌။ အနုသေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်။ ဝါ၊ ဟောတော်မူရာရောက်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တံ၊ ထိုအနိဋ္ဌရူပါရုံ အစရှိသည်ကို။ ဣဓ၊ ဤပဋိသန္ဓေသယ၏ ဥပတ္တိဋ္ဌာနဝါရ၌။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ နဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မမူအပ်သနည်း။ ဣတိ၊ သို့။ (နနုစောဒေမိ၊ ၏။) တဿ၊ ထိုအနိဋ္ဌရူပါရုံ အစရှိသည်၏။ အနောဋ္ဌာရိကတ္တာ၊ မထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (တံ၊ ကို။ ဣဓ၊ ၌။ နဝုတ္တံ၊ အပ်။) ဟိ၊ ချဲ့။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ဝုတ္တနယေန၊ ပြင့်။ (ကာမရာဂါနုသယ၌ ဧဝံ သန္တေပိ စသည်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။) ဒုက္ခဝေဒနာယဝေ၏သာလျှင်။ ဩဋ္ဌာရိကတ္တာ၊ ကြောင့်၎င်း။ ဣမေသံပန၊ ဤအနိဋ္ဌရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၏ကား။ အနောဋ္ဌာရိကတ္တာ၊ မထင်ရှားကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ဧတေသု ရူပါဒီသု၊ အစရှိသည်တို့၌။ အနုသေတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ သို့။ နဝုတ္တံ၊ အပ်။ ပန၊ ထိုသို့ဟောတော်မမူအပ်ပါသော်လည်း။ အတ္ထတော၊ အားဖြင့်။ လဗ္ဗတိ၊ ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတေသုပိ၊ ဤအနိဋ္ဌရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌လည်း။ ပဋိသန္ဓေသယော၊ သည်။ အနုသေတိယေဝ၊ သည်သာ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမ္ပတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ဣတရာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာမှ အခြားကုန်သော။ ဝေဒနာ၊ သုခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့သည်၎င်း။ ဣဋ္ဌာရမဏံဝါ၊ ဣဋ္ဌာရုံသည်၎င်း။ ပဋိသဿ၊ ၏။ အာရမဏံ၊ အာရုံသည်။ နဟောန္တိကိံ၊ မဖြစ်ကုန်သလော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ (ဣတရာ ဒေ ဝေဒနာ ဣဋ္ဌာရမဏံ ဝါ ပဋိသဿ အာရမဏံ) န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်သည်ကား။ နော၊ မဟုတ်။ (ဟောန္တိဝေ၊ ကုန်သည်သာ) (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ဟိံ၊ ချဲ့။ ပရိဟိနဇျာနဿ၊ ယုတ်လျော့သော ဈာန်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဈာန်လျော့သောပုဂ္ဂိုလ်၏။) ဝိပုဋိသာရ

ဝသေန၊ နှလုံးမသာယာခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ၊ သပ္ပယုတ်
 တရားထို့နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော်။ တာ ဝေဒနာ၊ ထိုဈာန်နှင့် ယှဉ်သော
 သုခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့ကို။ [အောက်ဈာန်တို့၌ သုခဝေဒနာ
 အထက်ဈာန်၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာ။] အာရဗ္ဗ၊ ရှိ။ ဒေါမနဿံ၊ သည်။
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ စ၊ သည်သာမကသေး။ ဣဋ္ဌာရမဏဿ၊ ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်
 သော။ ပဋိလဒ္ဓဿ၊ ရအပ်ပြီးသော စည်းစိမ်၏။ ဝိပရိကာမံဝါ၊ ဖောက်
 ပြန်ခြင်းကိုသော်၎င်း။ အပ္ပဋိလဒ္ဓဿ၊ မရအပ်သေးသော စည်းစိမ်ကို။
 အပ္ပဋိလာဘံစါ၊ မရခြင်းကိုသော်၎င်း။ သမနုဿဂတောပိ၊ အမှတ်ရ
 သော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ ဒေါမနဿံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင်
 ဖြစ်ပါသော်လည်း။ တံ၊ ထိုဒေါမနဿသည်။ ဒေါမနဿမတ္ထမေဝဒေါမန
 ဿမျှသည်သာ။ ဟောတိ၊ ၏။ ပဋိဿာနုသယော၊ သည်။ န၊ (နတ္ထိ)
 မရှိ။ ဟိ၊ မှန်။ တနည်း။ ဟိ၊ (ယသ္မာ) ကြောင့်။ ပဋိဿာနုသယော၊
 သည်။ အနိဋ္ဌာရမဏေ၊ ၌။ ပဋိဟညနဝသေန၊ စိတ်ကိုထိခိုက်ခြင်း၏ အစွမ်း
 ဖြင့်။ ဥပ္ပန္နော၊ သော။ ထာမဂတော၊ အားအစွမ်းသို့ရောက်သော။ ကိလေ
 သော၊ ထည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤနှစ်ပါးသော ဝေဒနာ ဣဋ္ဌ
 အာရုံ၌။]ကိံ ပန ဣတရာစသော ဝါကျမှ ဒွေ ဝေဒနာနှင့် ဣဋ္ဌာရမဏံကို
 ပြန်၍စွဲသည်။] ဒေါမနဿေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကူ။ ပဋိဿော၊ သည်။ ဥပ္ပန္နော၊
 သည်။ (သမာနော) ပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အတ္တနေော၊ ၏။ ပဋိဿာနိစ္စံ
 ကိံ။ အကရဏဘာဝေန၊ မပြုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဋိဿာ
 နုသယော၊ သည်။ နုဟောတိ၊ မဖြစ်။ အဗ္ဗဟာရိကတ္ထံ၊ ခေါ်ဝေါ်
 ပြောဆိုခြင်းကို မထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့။ (ပဋိဿာနုသယဟု မပြော
 ဣလောက်သည်၏ အဖြစ်သို့။) ဂစ္ဆတိ၊ ၏။

ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြအံ့။ ပါဏာတိပါတစေတနာယ၊
 နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကူ။ ဥပ္ပန္နော၊ သည်။ (သမာနော) ပိ၊ လည်း။ ဗျာပါဒေါ၊
 သည်။ မနောကမ္ပံ နာမ၊ မနောကံမည်သည်။ နုဟောတိ၊ ယထာ၊ သို့။
 အပ္ပောဟာရိကတ္ထံ၊ မနောကံဟု ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုခြင်းကို မထိုက်သည်၏
 အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ ယထာ၊ သို့။ ဝေံ၊ တူ။ (ဒေါမနဿေန သဒ္ဓိံ ပဋိဿော
 ဥပ္ပန္နော သမာနောပိ) ပဋိဿာနုသယော၊ သည်။ နုဟောတိ၊ မဖြစ်။ အပ္ပော

ဟာရိကတ္တံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ဧ။ စ၊ သာဓကကား။ ကေစံ၊ အချို့သော။
 ဣဋ္ဌာရမဏံ၊ ဣဋ္ဌာရိကိုသော်၎င်း။ နေက္ခမ္မသိတမ္ပိ၊ ကာမမ္ပတ္တုက်မြောက်
 ကြောင်းဈာန်၌ မှီသည်လည်းဖြစ်သော။ ဒေါမနသံဝါ၊ ကိုသော်၎င်း။
 သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ ယံ ဝေရူပံ ။ပေ။ န တတ္ထ ပဋိသနသယော အနန္တ
 သေတိတိ၊ ဟူသော။ တေမ္ပိ၊ ဤစကားကိုလည်း။ (ဓမ္မဒိန္နာ ဘိက္ခုနိယာ)
 ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဧဝံ၊ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ ပဋိသနသယယာ၊ ဧ။
 အနုသယနဋ္ဌာနံ၊ ကိန်းရာဋ္ဌာနကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဧ။

ပန၊ ကား။ မာနာနုသယယာ၊ ဧ။ ကာမဓာတုယာ ဒီသု ဝေဒနာသု
 တိအာဒိဝစနတော၊ အစရှိသောစကားကိုဟောကြားသောမူသောကြောင့်။
 [အာဒိဖြင့် ရူပဓာတုယာ အရူပဓာတုယာ တွေကို ယူပါ။] ဒွေ၊ ကုန်သော။
 ကာမာဝစရဝေဒနာ၊ တို့၎င်း။ ရူပါရူပဓာတုယောစ၊ ရူပဓာတ်၊ အရူပဓာတ်
 တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့၊ တိဝိဓံ၊ သော။ (ကာမာဝစရဝေဒနာ၊ ရူပဓာတ်၊ အရူပ
 ဓာတ်အားဖြင့် သုံးပါးအပြားရှိသော။) ဣဒံ၊ ဤဋ္ဌာနသည်။ အနုသယန
 ဋ္ဌာနံ၊ ကိန်းရာဋ္ဌာနတည်း။ တဿ၊ ထိုမာနာနုသယ၏။ အကုသလာသု၊
 ကုန်သော။ ဝေဒနာသု၊ တို့၌။ ကာမရာဂါနုသယသဝိယာ၊ ဧ၊ ကဲ့သို့။ သဟ
 ဇာတာနုသယတာ၊ တကွဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ကိန်းသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိ
 တဗ္ဗာ၊ ဧ။ ပန၊ ကား။ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မာသု၊ သမ္ပယုတ် တရားနှင့်တကွ
 ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗာသုပိ၊ ကုန်သော။ ကာမာဝစရာသု၊ ကာမာဝစရ
 ဖြစ်ကုန်သော။ သုခအဒုက္ခမသုခဝေဒနာသု၊ သုခဝေဒနာ၊ အဒုက္ခမသုခ
 ဝေဒနာတို့၌၎င်း။ ရူပါရူပဓာတုသု၊ တို့၌၎င်း။ အာရမဏဝသေန၊ အာရုံ
 ပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ အနုသေတိ၊ ဧ။ ပန၊ ဆက်။ အနုသယ ဝါ
 ရဿ၊ ဧ။ ပဋိလောမနယေ၊ ၌။ ဒုက္ခာယဝေဒနာယ။ပေ။ မာနာနုသယော
 စနာနုသေတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟေဝတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 ဒုက္ခဝေဒနဉ္ဇေဝ၊ ကို၎င်း။ နဝိဓံ၊ သော။ လောကုတ္တရဓမ္မဉ္ဇ၊ ကို၎င်း။
 ဥပေတွာ၊ ၍။ သေသရူပါရူပဓမ္မသုပိ၊ ကြွင်းသော ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား
 တို့၌လည်း။ အယံ၊ ဤ မာနာနုသယ သည်။ အနုသေတိယေဝ၊ သည်သာ။
 ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ဧဝံ၊ သို့။ မာနာနုသယယာ၊ ဧ။ အနုသယနဋ္ဌာနံ၊
 ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ဧ။

ပန၊ ကား။ ဒိဋ္ဌာနုသယ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယာ၊ တို့သည်။ ကေဝလံ၊
 တေဘူမက တရားမဖက်သက်သက်။ လောကုတ္တရဓမ္မေသေဝ၊ တို့၌သာလျှင်။
 နာနုသေန္တိ၊ မကိန်းကုန်၊ ပန၊ အနုသယကား။ တေဘူမကေသု၊ တေဘူမကဖြစ်
 ကုန်သော။ သဗ္ဗေသုပိ၊ အလုံးစုံလည်းဖြစ်သော ကာမဂ္ဂပ၊ အဂ္ဂပတို့၌လည်း။
 အနုသေန္တိယေဝ၊ ကုန်သ်သည်သာ။ တေန၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗသက္ကာယ ပရိယာ
 ပန္နေသုဓမ္မေသု၊ ပေ။ ဧတ္ထဝိစိကိစ္ဆာနုသယော အနုသေတီတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂ
 ဝတာ၊ ဝုတ္တံ၊ တတ္ထ၊ ထိုသဗ္ဗသက္ကာယ ပရိယာပန္နေသု ဓမ္မေသု အစရှိသော
 ပါ၌၌။ သဗ္ဗသက္ကာယပရိယာပန္နေသုတိ၊ ဟူသောပါ၌၌။ သံသာရဝဋ္ဌနိသိ
 တဋ္ဌေန၊ သံဆရာဝင်၌ မှီသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သက္ကာယ ပရိယာပန္နေသု
 ကုန်သော။ သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ အလုံးစုံကုန်သော တေဘူမက တရားတို့၌။ (အနု
 သေတိ)၊ ဣတိအတ္ထော၊ နက်။ ပန၊ ဆက်။ တတ္ထ၊ ထိုအလုံးစုံသော တေဘူ
 မက တရားတို့တွင်။ ဧတေ၊ ဤဒိဋ္ဌာနုသယဝိစိကိစ္ဆာနုသယတို့သည်။ ပဉ္စသု၊
 ကုန်သော။ စိတ္တုပ္ပါဒေသု၊ တို့၌။ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဝိစိကိစ္ဆာ
 သဟဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌။) သဟဇာတာနုသယနဝသေန၊ တကူဖြစ်ခြင်း
 အားဖြင့် ကိန်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အနုသေန္တိ၊ ကုန်၏။ ပန၊ ကား။ ပဉ္စ၊
 ကုန်သော။ တေစိတ္တုပ္ပါဒေဝါ၊ တို့ကိုသော်၎င်း။ အညေ၊ ကုန်သော။
 တေဘူမကဓမ္မေဝါ၊ တို့ကိုသော်၎င်း။ အာရဗ္ဗ၊ အာရုံပြု၍။ ပဝတ္တိကာလေ၊
 ဖြစ်ရာအခါ၌။ အာရမဏာနုသယနဝသေန၊ အာရုံပြုခြင်းအားဖြင့်ကိန်းခြင်း
 ၏ အစွမ်းဖြင့်။ အနုသေန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ဧဝံ သို့။
 ဒိဋ္ဌာနုသယဝိစိကိစ္ဆာနုသယာနံ၊ တို့၏။ အနုသယနိဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ပန၊ ကား။ ဘဝရာဂါနုသယော၊ သည်။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေသု၊ ဒိဋ္ဌိနှင့်
 မယှဉ်ကုန်သော။ စတုသု၊ ကုန်သော။ စိတ္တေသု၊ တို့၌။ (လောဘမူဒိဋ္ဌိဂတ
 ဝိပ္ပယုတ် ၄-ပါးတို့၌။) ဥပ္ပဇ္ဇနတော၊ ကြောင့်။ သဟဇာတာနုသယနဝသေန၊
 ဖြင့်။ ကာမဓာတုယာ ဒွိသု ဝေဒနာသု အနုသေတီတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗော၊
 ဟော်တော်မူထိုက်သည်။ ကိဉ္စာပိဘဝေယျ၊ အကယ်၍ကား ဖြစ်ပါပေ၏။
 ပန၊ ထိုသို့ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ သေ၊ ဤဘဝရာဂါနုသယသည်။ ဒွိဟိ၊
 ကုန်သော။ ဝေဒနာဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ကာမဓာတုယံ၊ ၌။

ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ရူပါရူပါဝစရဓမ္မမေဝ၊ ရူပါဝစရဓမ္မ
 အရူပါဝစရဓမ္မကိုသာ။ ပဋိလဘတိ၊ ရ၏။ (အာရုံပြုသည်ကိုပင် ရသည်ဟု
 ဆိုသည်။) ကာမောတုယာ၊ ဌ်။ ပရိယာပန္နံ၊ အကျိုးဝင်သော။ ကေမ္မဓိံ၊
 တခုသော တရားကိုလည်း။ အာရမဏံ၊ ကို။ နံကရေတိ၊ မပြု။ တသ္မာ၊
 ကြောင့်။ အာရမဏံနံသယနဝံသေန၊ ဖြင့်။ နိယမံ၊ အမှတ်အသားကို။
 ကတှာ၊ ၍။ ရူပစာတုယာ၊ အရူပစာတုယာတ္ထေ ဘဝရာဂါနုသယော အနု
 သေတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

အပိစ၊ ထို့ပြင် တနည်းကား။ သေရာဂေါနာမ၊ ဤရာဂမည်သည်။
 ကာမရာဂ၊ ဘဝရာဂဝသေန၊ ကာမရာဂ၊ ဘဝရာဂတို့၏ အပြားအားဖြင့်။
 ဒုဝိဓော၊ ၏။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးတို့တွင်။ ကာမရာဂေါ၊ ကို။ ကာမောတုယာ
 ခွံသုဝေဒနာသု အနုသေတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ပန၊ ဆက်။ ဘဝ
 ရာဂေါပိ၊ ကိုလည်း။ ကာမရာဂေါဝိယ၊ ကဲ့သို့။ ဝေံ၊ ဤသို့။ သစေဝုစေယျ၊
 အကယ်၍ ဟောအပ်ငြားအံ့။ (ဝေံသတိ) ကာရောဂေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။
 ဒေသနာ၊ သည်။ သံကိဏ္ဍာဝိယ၊ ရောနှောသကဲ့သို့။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။
 (ဤပါဌ်၏အဓိပ္ပာယ်ကို ဋီကာ၌ဆိုသည်။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရာဂကိလေသံ၊
 ရာဂဟူသောကိလေသာကို။ ခွံ၊ ဖြင့်။ ဘိန္နိတွာ၊ ခွဲခြား၍။ (ကာမရာဂ
 ရူပရာဂဟု ခွဲခြား၍) ကာမရာဂတော၊ မှ။ ဘဝရာဂဿ၊ ၏။ ဝိသေသ
 ဒဿနတ္ထမိ၊ အထူးကို ပြခြင်းငှါလည်း။ ဝေံ၊ သို့။ ဒေသနာ၊ ကို။ ကတာ၊ ပြီ။
 [ရူပစာတုယာ၊ အရူပစာတုယာ ဣတ္ထဘဝရာဂါနုသယော အနုသေတိ၊ ဟူပြု
 တော်မူအပ်ပြီ။] ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ဝေံ၊ သို့။ ဘဝရာဂါနုသယဿ၊
 ၏။ အနုသယနဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ပန၊ ကား၊ အဝိဇ္ဇာနုသယော၊ သည်။ သဗ္ဗေယျပိ၊ ကုန်သော။ တေဘူ
 မကဓမ္မေသု၊ တို့၌။ အနုသေတိ၊ ၏။ ကေန၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗသက္ကာယပရိယာ
 ပနန္တသု ဓမ္မေသု ဣတ္ထ အဝိဇ္ဇာနုသယော အနုသေတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)
 ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တဿ၊ ထိုအဝိဇ္ဇာနုသယ၏။ ဒွါဒသသု၊ ကုန်သော။ စိတ္တပ္ပု၊
 ဒေသု၊ အကုသိုလ် စိတ္တပ္ပုဒ်တို့၌။ သဟဇာတာနုသယတာ၊ သဟဇာတာ
 နုသယ၏ အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ အာရမဏကရဏဝသေန၊

အာရုံပြုခြင်းနှင့် စပ်သဖြင့်။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသော။ တေဘူမကဓမ္မံ၊ ကို။
 အာရဗ္ဗ၊ ရှိ။ နပဝတ္တတိ၊ မဖြစ်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (ပဝတ္တတိဝေ၊ သာ။)
 ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ဝေံ၊ သို့။ အဝိဇ္ဇာနုယယသ၊ ၏။ အနုသယဋ္ဌာနံ၊
 ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ အယံ၊ ဤသို့ ဆိုအပ်ပြီး ကား။ တာဝ၊ မဟာဝါရမှ
 ရှေးဦးစွာ။ (နိဗ္ဗိဋ္ဌေသု) ပရိစ္ဆေဒဝါရ ပရိစ္ဆိန္နုဗ္ဗေသဝါရ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဝါ
 ရေသု၊ တို့၌။ ဝိနိစ္ဆယကထာ၊ တည်း။

ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဝါရဝဏ္ဏနာ(နိဋ္ဌိတာ။)

မဟာဝါရ ၁-အနုသယဝါရအဖွင့်

၃။ ပန၊ ကား။ သတ္တန္တံ၊ ကုန်သော။ ဟောဝါရာနံ၊ မဟာဝါရတို့တွင်။
 ပဌမေ၊ သော။ အနုသယဝါရေ၊ ၌။ ယထကာမရာဂါနုသယော အနု
 သေတိ၊ တထ ပဋိဘာနုသယော အနုသေတိတိတ္ထေ၊ ဟူသော ဤပုစ္ဆာ
 ပါ၌။ အာမန္တာတိ၊ ဟူသော။ ယံတေပဋိဝစနံ၊ အကြင်စကားတုန်ကို။
 ဒိန္နံ၊ ပေးတော်မူပြီ။ တံ၊ ထိုစကားတုန်ကို။ ဒုဒ္ဓိန္ဒဝိယ၊ မကောင်းသဖြင့်
 ပေးအပ်သကဲ့သို့။ ခါယတိ၊ ထင်ရ၏။ ကသ္မာ၊ နည်း။ ကာမရာဂ ပဋိဘာနံ၊
 ကာမရာဂပဋိဘတို့၏။ (လောဘ၊ ဒေါသတို့၏။) ကေက္ခဏေ၊ တပြိုင်နက်သော
 ခဏ၌။ အနုပ္ပတ္တိတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ ဥပမာဆောင်
 ထင်အောင်ပြအံ့။ (တနည်း) ဟိ၊ ခွဲ။ ယထမနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ပေ။ ဝစီ
 သင်္ခါရောစ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အာဒိသု၊ အစရှိသော ပါဠိရုပ်တို့၌။ မနာယတနမဗ္ဗာ
 ယတနာနံ၊ တို့သည်၎င်း။ ကာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရစ၊ တို့သည်၎င်း။
 ကေက္ခဏေ၊ ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိယထာ၊ ကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ ကာမရာဂပဋိဘာ
 တို့သည်။ န(ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ) ကုန်။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။
 ကာမာရာဂေါ၊ သည်။ အဋ္ဌသု၊ ကုန်သော။ လောဘသဟဂတစိတ္တုပ္ပါဒေသု၊
 လောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၏။ ပဋိဘော၊ သည်။ ဒီသု၊
 ကုန်သော။ ဒေါမနုသယ သဟဂတေသု၊ ဒေါမနုသယသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၌။
 (ဥပ္ပဇ္ဇတိ) ဣတိ၊ ကြောင့်။ နေသံ၊ ထိုကာမရာဂပဋိဘတို့၏။ ကေက္ခဏေ၌။
 ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တ္ထေ၊ ဤပြဿနာ၌။

နောတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိသေခော၊ တားမြစ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ ကို။ ကတ္တဗ္ဗော၊
 သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ပန၊ ထိုသို့ ပြုထိုက်ရာပါသော်လည်း။ တံ၊ ထို
 တားမြစ်ခြင်းကို။ အကတွာ၊ မပြုမူ၍။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိဝစနဿ၊
 ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒိန္နတ္တာ၊ ပေးတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဟေဠာယ
 မကေသုဝိယ၊ အောက် ယမကတို့၌ကဲ့သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤအနုသယမက၌။ ခဏ
 ပစ္စုပ္ပန်ဝသေန၊ ခဏပစ္စုပ္ပန်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝတ္တမာနဝေါကာရံ၊ ဝတ္တမာန်
 ဟူသော အခေါ်အဝေါ်ကို။ အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူမူ၍။ အညဿာ၊ တပါး
 သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (ဝတ္တမာနဝေါဟာရော၊ ကို။) ဂဟေ
 တဗ္ဗော၊ ယူထိုက်၏။

ကထံ၊ အသယ်သို့လျှင်။ (အညဿာ၊ ဖြင့်။ ဝတ္တမာနဝေါဟာရော၊ ကို။
 ဂဟေတဗ္ဗော၊ နည်း။) အပ္ပဟိနဝသေန၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးသည်၏
 အဖြစ်ဖြင့်။ (ဝတ္တမာနဝေါဟာရောဂဟေတဗ္ဗော၊ ၏။) ဟိ၊ ချဲ့။ အပ္ပဟိနတံ၊
 မဂ်ဖြင့်မပယ်သေးသည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ အနုသေတီတိ၊ ဟူသော။
 အယံဝတ္တမာနဝေါဟာရော၊ ဤ ဝတ္တမာန်ဟူသော အခေါ် အဝေါ်ကို။
 (ဘဂဝတာ၊) ဝုတ္တော၊ [ဝတ္တမာန် ၄-မျိုးတွင် ဖြစ်ပြီး၍ မရှောင်ကြဉ်သမျှ
 တည်နေသော ပဝတ္တာရာမ ဝတ္တမာန်ဟု ဆိုလိုသည်။] ဣပစ္စုပ္ပန်တံ၊ ဣ
 ပစ္စုပ္ပန်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယံ၊ ၍။ အနုသေတီတိ၊ ဟူ၍။ အယံဝတ္တမာန
 ဝေါဟာရော၊ ကို။) န (ဝုတ္တော၊) ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်။
 စ၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်၊ အပ္ပဟိနတံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ (ဝတ္တမာန
 ဝေါဟာရော၊) ဝုတ္တော။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယဿကာမရာဂါနုသယော
 အနုသေတိ တဿ ပဋိဗ္ဗာနုသယော အနုသေတီတိ၊ ဟူသော။ ပုစ္ဆာယ၊ ၍။
 ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ကာမရာဂါနုသယော၊ကို၊ အပ္ပဟိနော၊
 မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေး။ အနုပုတ္တိဓမ္မတံ၊ နောင်တဖန် မဖြစ်ခြင်းသဘော
 ရှိသည်၏ အဖြစ်သို့။ နအာပါဒိတော၊ မရောက်စေအပ်သေး။ [အပ္ပဟိနော
 ကို ထပ်ဖွင့်သည်။] တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ပဋိဗ္ဗာနုသယောပိ၊
 ကိုလည်း။ အပ္ပဟိနော၊ မပယ်အပ်သေး။ ဣတိဝေ၊ သို့။ အတ္ထော၊ ကို။
 ဒဗ္ဗဗ္ဗော၊ ၏။

စ၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေသု၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ ပဋိ
 သာနုသယတို့တွင်။ ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ၊ သည်။ ဧကော၊ တပါးသော
 အနုသယကို။ အပ္ပဟီနော၊ မပယ်အပ်သေး။ တဿ၊ ၏။ ဝါ၊ သည်။
 ဣတရောပိ၊ အခြားသော အနုသယသည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ အပ္ပဟီ
 နောဝ၊ သာ၊ ဟောတိ၊ ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

(အာမန္တာတိ၍) ယဒိ (ဝုတ္တံ) အကယ်၍ ဟောတော်မူအပ်သည်၏
 ဖြစ်အံ့။ ဝေ(သတိ) သော်။ ဥပရိ၊ သော။ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရေ၊ ဌ။ ယဿကာမ
 ရာဂါနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ ပဋိသာနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆိတုာ၊
 ၍။ အာမန္တာတိ၊ ဟူသော။ ယံ၊ အကြင် ပဋိဝစနအဖြေကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။
 တတ္ထ၊ ထိုပဋိဝစနအဖြေ၌။ ကထံ၊ သို့။ အတ္ထော၊ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို။
 ဂဟေတဗ္ဗော၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ တတ္ထာပိ၊ ထိုပဋိဝစန
 အဖြေ၌လည်း။ အပ္ပဟီနဝသေနော၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးသည်၏အစွမ်း
 ဖြင့်သာလျှင်။ (အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော၊ ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း။) ဝါ၊
 တနည်းကား။ ဥပ္ပတ္တိပစ္စယေ၊ ကာမရာဂ စသည်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်း
 သည်။ သတိ၊ သော်။ ဥပ္ပတ္တိယာ၊ ကာမရာဂစသည်တို့၏ဖြစ်ခြင်း၏။ ဝါ၊ ကို။
 အနိဝါရိတဝသေန၊ မတားမြစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ (အတ္ထော
 ဂဟေတဗ္ဗော။)

[ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင် အောင် ပြ ဦး အံ့။ စိတ္တကမ္မာဒိနိ၊ ဆန်း
 ကြယ်သော ပန်းချီ ဆေးရေးမှု အစရှိသည်တို့ကို။ အာရဘိတုာ၊ စသည်
 အားထုတ်၍။ အပရိနိဋ္ဌိတကမ္မန္တာ၊ မပြီးစီးသေးသော အမှုရှိကုန်သော။
 စိတ္တကာရာဒယော၊ ဆန်းကြယ်သော ပန်းချီဆေးရေးမှုကို ပြုလုပ်သူ အစရှိ
 သူတို့သည်။ တေသံကမ္မန္တာနံ၊ ထိုပန်းချီဆေးရေး အလုပ်တို့ကို။ အကရဏက္ခ
 ဏေပိ၊ ပြုဆဲမဟုတ်ရာ ခဏ၌လည်း။ မိတ္တသုဟုဇ္ဇာဒိဟိ၊ မိတ်ဆွေချစ်ကျွမ်း
 ဝင်သူ အစရှိသူတို့သည်။ ဒိဋ္ဌဒိဋ္ဌဋ္ဌာဓန၊ မြင်အပ်မြင်အပ်ရာအရပ်၌။ ဣမေ
 သု ဒိဝသေသု၊ ဤနေ့တို့၌။ ကိံ၊ အဘယ် အလုပ်ကို။ ကရောထ၊ ပြုလုပ်
 သနည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ မေးအပ်ကုန်သည်။ (သမာနာ၊) စိတ္တကမ္မံ၊
 ဆန်းကြယ်သော ပန်းချီဆေးရေးအလုပ်ကို။ ကရောမ၊ ပြုနေကုန်၏။ ကဋ္ဌ

ကမ္မံ သစ်သားပန်းပုအလုပ်ကို။ ကရောမ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေန္တိယထာ၊
 ပြောကြကုန်သကဲ့သို့။ [လုပ်ဆဲ မဟုတ်သော်လည်း ပစ္စုပ္ပန်ဖြင့် ပြောကြ
 ကုန်သကဲ့သို့။] တေ၊ ထိုပန်းချီပန်းပု ထုလုပ်သူတို့သည်။ တသ္မိံ ခဏေ၊ ထို
 ပြောရာခဏ၌။ ကိဉ္ဇာပိနကရေန္တိ၊ အကယ်၍ကား ပြုဆဲ မဟုတ်ပါကုန်။
 ပန၊ ထိုသို့ ပြုဆဲမဟုတ်ပါကုန်သော်လည်း။ အဝိစ္စိန္တကမ္မန္တတ္တာ၊ မဖြတ်အပ်
 သော အလုပ်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝါ၊ မပြီးပြတ်သေးသော
 အလုပ်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကတခဏဉ္စ၊ ပြုအပ်ရာ ခဏကို၎င်း။
 ကတ္တဗ္ဗခဏဉ္စ၊ ပြုထိုက်ရာ ခဏကို၎င်း။ ဥပါဒါယ၊ ဉာဏ်ဖြင့် ကပ်ယူ၍။
 ကရေန္တိ၊ သေဝနာမ၊ ပြုလုပ်ဆဲမည်သည်သာ။ ဟောန္တိယထာ၊ သို့။

ဝေမေဝ၊ ဤအတူသာလျှင်။ ယမိသန္တာနေ၊ အကြင်ခန္ဓာအစဉ်၌။ အနု
 သယာ၊ တို့ကို။ အပ္ပဟိနာ၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးကုန်။ ဝါပန၊ ထို့ပြင်
 တနည်းကား။ ယမိသန္တာနေ၊ ၌။ နေသံ၊ ထိုအနုသယတို့၏။ ဥပ္ပတ္တိပစ္စယေ၊
 သည်။ သတိ၊ သော်။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ကို။ အနိဝါရိတာ၊ မဘားမြစ်အပ်။ တတ္ထ၊
 ထိုခန္ဓာအစဉ်၌။ အနုပ္ပဇ္ဇနက္ခဏေပိ၊ ဖြစ်ဆဲမဟုတ်ရာ ခဏ၌လည်း။ ဥပ္ပန္န
 ပုဗ္ဗဉ္စ၊ ရှေး၌ ဖြစ်ဘူးသည်ကို၎င်း။ ကာလန္တရေ၊ တပါးသောကာလ၌။
 ဥပ္ပဇ္ဇနက္ခဏေ၊ ဖြစ်လတ်သည်ကို၎င်း။ ဥပါဒါယ၊ ၍။ ယထာ၊ ၍။ ကံမရာဂါ
 နုသယော၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ တထာ၊ ၍။ ပဋိဘာနုသယော၊
 သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိယေဝနာမ၊ ဖြစ်ထိုက်သည် မည်သည်သာ။ ဣတိဝေ၊ သို့။
 အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၍။ ဣတော၊ ဤဝိသဇ္ဇနမှ။ ပရေသု၊ တပါး
 ကုန်သော။ ဝေဂ္ဂပေသု၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော။ ဝိသဇ္ဇနေသုပိ၊ တို့၌
 လည်း။ ဒေဝေ၊ ပင်။ နယော၊ တည်း။

နောစ တဿာတိဣဒံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ အနာဂါမိဿ၊ ၍။
 ကာမရာဂဗျာပါဒါနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ အနဝသေသတော၊ အကြွင်းမရှိ
 သောအားဖြင့်။ ပဟိနတ္တာ၊ ပယ်အပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။
 တိဏ္ဍိပုဂ္ဂလာနန္တိ၊ ကား။ ပုထုဇ္ဇန သောတာပန္န သကဒါဂါမိနံ၊ တို့၏။
 (မာနာနုသယောစ အနုသေတိ) [ယထာဝါပနမာနာနုသယော အနုသေတိ
 တဿ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ၊ ဟူသောပုစ္ဆာ၏။ “တိဏ္ဍိပုဂ္ဂ

လာနံ”ဟူသော အာဖြေကိုဖွင့်သည်။] ဒိန္နံပုဂ္ဂလာနန္တိ၊ ကား။ သောတာပန္န သကဒါဂါမိနံ၊ တို့၏။ (ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ။) [ယံထ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ တဿ ဒိဋ္ဌာနုသသော အနုသေတိ-ဟူသော ပုစ္ဆာ၏ “ဒိန္နံပုဂ္ဂလာနံ” ဟူသော အဖြေကိုဖွင့်သည်။] ပရတော၊ နုနာက်၌။ ဝေရူပေသု၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော။ ဌာနေယံပိ၊ တို့၌လည်း။ သေဝ-နယော၊ တည်း။

၁၄။ ဩကာသဝါရဏ၊ ၏။ ပဌမ ဒုတိယ ပုစ္ဆာသု၊ တို့၌။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်။ ကာမဓာတုယာ၊ ကာမဓာတ်၏။ (အဋ္ဌကထာအလို) ဝါ၊ ကာမဓာတ်၌။ (ဒိန္နံကာအလို) ဒိဋ္ဌိသု၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာသု၊ သုခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၌။ အနုသေတိ၊ ၏။ ပဋိဿာနု သယော၊ သည်။ ဒုက္ခဝေဒနာယ၊ ၌။ (အနုသေတိ) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နောတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိသေခော၊ တားမြစ်ခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) ကတော၊ တတိယပုစ္ဆာယံ၊ တထိယပုစ္ဆာ၌။ (ယတ္ထ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ တတ္ထ မာနာနုသယော အနုသေတိ-ဟူသောပုစ္ဆာ၌။) ဥဘိန္ဒမ္ပိ၊ နှစ်ပါးစုံ သော ကာမရာဂါနုသယံ မာနာနုသယတို့၏လည်း။ ကာမဓာတုယာ၊ ၌။ ဒိဋ္ဌိသု၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာသု၊ သုခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၌။ အနု သယနတော၊ ကိန်းခြင်းကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိဝစနံ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ)ဒိန္နံ။ ပန၊ ကား။ ရူပဓာတု၊ အရူပဓာတုယော၊ ရူပဓာတ်၊ အရူပ ဓာတ်တို့သည်။ [ဥပတ္တိဋ္ဌာနံနှင့် အရတူသောကြောင့် ရူပဓာတု၊ အရူပဓာ တုယော-ဟု ပဌမန္တရိမ္ပ ကောင်းသည်။ ရှေးနိဿယ၌လည်း ပဌမန္တပင် ရှိသည်။] မာနာနုသယဏ၊ ၏။ ကာမရာဂါနုသယေန၊ နှင့်။ ‘သဒ္ဓိ’၊ ကွ။ အသာဓာရဏံ၊ မဆက်သံသော။ ဥပတ္တိဋ္ဌာနံ၊ ဖြစ်ရာဋ္ဌာနတည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နောစတတ္ထ ကာမရာဂါနုသယောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ နယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံသော အနုသယတို့၏။ ဥပတ္တိဋ္ဌာန ဝါရံ၊ ကို။ ဩလောကေတွာ၊ ၌။ သာဓာရဏာသာဓာရဏံ၊ သာဓရဏ၊ အသာဓာရဏဖြစ်သော။ ဥပတ္တိဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

၂၀။ ဒုကမူလက ပုစ္ဆာယံ၊ ဒုကမူလက ပုစ္ဆာ၌။ (အနုသယ ၂-ပါး အပေါင်းဟူသော မူလရှိလော ပုစ္ဆာ၌။) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကာမရာဂ

ပဋိဆာနုသယာ၊ တို့သည်။ ကေသိံဌာနေပိ၊ တခုသော ဌာန၌လည်း။ နုဥပုဇ္ဈိ၊ မဖြစ်နိုင်ကုန်။ ကေမိပိ၊ တခုသော တရားကိုလည်း။ အာရမဏံ၊ ကို။ နကဏေန္တိ၊ မပြုကုန်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိက္ခေပေါ၊ ပယ်ခြင်းကို။ -ကတော၊ ပြီး။ ဟိ၊ မှန်။ အယံ၊ ဤသို့အပ်လက်ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤဒုကမူလကပုစ္ဆာ၌။ အဓိပ္ပေါယော၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အလိုတော်တည်း။ ယသိံ၊ အကြင်ဌာန၌။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဣမေအနုသယာ၊ ဤကာမရာဂါ နုသယာဋိဆာနုသယာတို့သည်။ အနုသယေယျံ၊ ကိန်းကုန်ရာ၏။ တံဌာန မေဝ၊ ကာမရာဂါနုသယ၊ ပဋိဆာနုသယ ၂-ပါးလုံးတို့၏ ကိန်းရာ ထိုဌာန သည်ပင်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ [စာအုပ်တို့၌ ကတ္တဟု ပါဌ်ပျက် နေသည်။] တတ္ထ မာနာနုသယော အနုသေတိတိ၊ ဟူသော။ အယံပုစ္ဆာ၊ ဤ ပုစ္ဆာသည်။ အပုစ္ဆာဒေယဝ၊ ပုစ္ဆာမဟုတ်သည်သာ။ ဣတိ၊ ဤသို့အပ်ပြီးကား။ (အဓိပ္ပေါယော၊ တည်း။) အညေသု၊ အခြားကုန်သော။ ဝေရူပေသုပိ၊ ဤသို့သဘောရှိသော ဌာနတို့၌လည်း။ သေဝနယော၊ တည်း။

၂၇။ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရေ၊ ၌။ စတုန္ဒန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ ပုထုဇ္ဇန သောတာပန္နသကဒါဂါမိအနာဂါမိနံ၊ ပုထုဇဉ်သောတာပန်သကဒါဂါမိ၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ (သန္တာန်၌။) (အနုသေတိ။)

၃၆။ ပဋိလောမနယေ၊ ၌။ ယထာကာမရာဂါနုသယော နာနုသေ တိတိ၊ ဟူသော။ အယံပုစ္ဆာ၊ သည်။ အနာဂါမိံ၊ အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ပုစ္ဆာ၊ မေးကြောင်းပုစ္ဆာတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ရှေးစာအုပ်တို့၌ “ပုစ္ဆာတိ” ဟု ရှိသည်။ ထိုစာရှိအတိုင်း အနက်ပေးမှ အဓိပ္ပေါယ်ရ၍ ထိုအတိုင်း ပေးလိုက်ပါသည်။ ရှေးနိဿယ၌ကား ပုစ္ဆတိ ဟူသောပါဌ်ကို တွေ့ရ၍ “အယံပုစ္ဆာ (ဣမာယ ပုစ္ဆာယ) ဖြင့်။ ဝါ-အယံ ပုစ္ဆာကို။” ဟု ပေးထားသည်။]

၅၆။ ဒိန္နံ ပုဂ္ဂလာနံ သဗ္ဗတ္ထ ကာမရာဂါနုသယော နာနုသေတိတိ၊ ကား။ အနာဂါမိအရဟန္တာနံ၊ အနာဂါမိ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌။ (နာနုသေတိ။) စာဆက်။ ကာမဓာတုယာတိသု ဝေဒနာသုတိ (ဧတ္ထ)၌။ ဝေဒနာဂ္ဂဟဏေန၊ ဝေဒနာသဒ္ဓါဖြင့်။ ဝေဒနာ သမ္ပယုတ္တကာနဗ္ဗိ၊ ဝေဒနာ

သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၎င်း။ တေသံ၊ ထိုဝေဒနာသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏။
 ဝတ္ထာရမဏာနမ္ပိ၊ ဝတ္ထုအာရုံတို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ သဗ္ဗေသမ္ပိ၊ အလုံးစုံလည်း
 ဖြစ်ကုန်သော။ ကာမာဝစရမ္မာနံ၊ တို့ကို။ ဂဟဏံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။
 အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ အနုသယဝါရေ၊ ၌။ ဝိနိစ္ဆယံကထာ၊ တည်း။

အနုသယဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ။)

၂-သာနုသယဝါရအဖွင့်

၆၆-၁၃၁။ ပန၊ ကား။ သာနုသယဝါရေ၊ ၌။ ယော၊ ကာမရာဂါနုသ
 ယေန သာနုသယောတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဧကန္တရိကဇရာဒိရောဂေန၊ အကြား
 ၌ မဖျားရာ တရက်ရှိသောဖျားခြင်းအစရှိသော ရောဂါဖြင့်။ ဝါ၊ တရက်
 ခြားဖျားခြင်း အစရှိသော ရောဂါဖြင့်။ အာဗာဓိကော၊ လွန်စွာနှိပ်စက်
 တတ်သော ရောဂါရှိသည်။ (ဟုတွာ) ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ တမှာ
 ရောဂါ၊ ထိုရောဂါမှ။ နမုစ္ဆတိ၊ မလွတ်သေး။ တာဝ၊ ထိုရောဂါမှ မလွတ်
 သမျှ ထိုကာလပတ်လုံး။ တဿရောဂဿ၊ ၏။ အနုပ္ပတ္တိက္ခဏေပိ၊ ဖြစ်ရာ
 မဟုတ်သော ခဏ၌လည်း။ သရောဂေါယေဝနာမ၊ ရောဂါနှင့်တကွဖြစ်သူ
 မည်သည်သာ။ ဟောတိယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ သသံကိလေသဿ၊ သံကိ
 လေသနှင့်တကွဖြစ်သော။ ဝဋ္ဋဂါမိသတ္တဿ၊ ဝဋ်၌ကျင်လည်သောသတ္တဝါ၏။
 ယာဝ၊ လောက်။ အရိယမဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ အနုသယာ၊ တို့သည်။ သမုက္ခိတံ၊
 အကြွင်းမဲ့ ပယ်နှုတ်အပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သို့။ နဂစ္ဆန္တိ၊ မရောက်ကုန်သေး။
 တာဝ၊ ထိုမရောက်သေးသမျှကာလပတ်လုံး။ တေသံ အနုသယာနံ၊ တို့၏။
 အနုပ္ပတ္တိက္ခဏေပိ၊ ဖြစ်ရာမဟုတ်သော ခဏ၌လည်း။ သာနုသယောယေဝ
 နာမ၊ အနုသယနှင့်တကွ ဖြစ်သည်သာလျှင်မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဝေ
 ရူပံ-သော။ သာနုသယတံ၊ သာ နုသယ၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယံ၊ ရှိ။
 အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဧတ္ထ၊ ဤ သာနုသယဝါရ၌။
 သေသံ၊ ကြွင်းသောပုဒ်အပေါင်းသည်။ အနုသယဝါရသဒိသမေဝ၊ အနု
 သယဝါရ၌ ပုဒ်အပေါင်းနှင့်တူသည်သာ။

ပန၊ အထူးကား။ ဩကာသဝါရေ ခွံ။ ရူပဓာတုယာ ။ပေ။ သာနု
သယောတိ၊ ဟံရံ။ ဝုတ္တေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော်။ တာသုဓာတုသု၊ ထို
ရူပဓာတ်၊ အရူပဓာတ်တို့၌။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၎င်း။ သာနုသယတာ၊ နုသံသာနုသယ၏
အဖြစ်သည်။ ပညာယေယျ၊ ထင်ရှားရာ၏။ အနုသယဿ၊ ၎င်း။ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ၊
ဖြစ်ရာဌာနသည်။ နပညာယေယျ၊ မထင်ရှားရာ။ စ၊ ဆက်။ အနုသယဿ၊
၎င်း။ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဒဿနတ္ထံ၊ ဖြစ်ရာဌာနကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ အယံဝါရော၊
ဤသာနုသယဝါရကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဇ္ဈေ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ။
တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တတောမာနာနုသယေန သာနုသယောတိ၊ ဟံရံ။ (ဘဂ
ဝတာ)ဝုတ္တံ။ [“ဧတ္ထ” နေရာ၌ “တတော”ဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီ။] ဟိ၊
လဒ္ဓဂုဏ်ကိုပြအံ့။ ဝေံ၊ ဤသို့ တတောမာနာနုသယေန သာနုသယော-ဟု
ဟောတော်မူခြင်းသည်။ သတိ၊ ဖြစ်လသော်။ တတောဓာတုဒ္ဓယတော၊ ထို
ရူပဓာတ်၊ အရူပဓာတ်ဟူသော ဓာတ် ၂-ပါးအပေါင်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နေန၊
သော။ မာနာနုသယေန၊ အားဖြင့်။ သာနုသယော၊ အနုသယနှင့်တကွ
ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ သို့။ အနုသယဿ၊ ၎င်း။ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။
ဒဿိတံ၊ ပြအပ်တော်မူသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ [ထိုဓာတ် ၂-ပါးကြောင့်
ဖြစ်သော မာနာနုသယဟု ဆိုသဖြင့် ထိုဓာတ် ၂-ပါးသည် မာနနုသယ၏
ဌာနဖြစ်ခဲ့ရာဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြနိုင်သည်ဟူလို။]

ပန၊ ဆက်။ ဣမဿပဉ္စဿ၊ ဤစတုတ္ထ ပြဿနာ၏။ [ယတောဝါပန
မာနာနုသယေန သာနုသယော တတော ကာမရာဂါနုသယေန သာနု
သယောဟူသော စတုတ္ထပြဿနာ၏။] အတ္ထေ၊ ကို။ အဝုတ္တေ၊ မဖွင့်ဆိုအပ်
သော်။ အာဗိပဉ္စဿ၊ အစဖြစ်သော ပြဿနာ၏။ (ယတော ကာမရာဂါ
နုသယေန သာနုသယော တတော ပဋိစာနုသယေန သာနုသယောဟူသော
ပဌမပြဿနာ၏။) အတ္ထော၊ သည်။ ပါကဇ္ဇော၊ သည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဌမံ၊ စွာ။ နဝုတ္တော၊ မဖွင့်ဆိုအပ်။ [ပဌမ ပြဿနာကို
ရှေးဦးစွာ ဖွင့်သော်လည်း အဓိပ္ပာယ်မထင်ရှားသောကြောင့် ပဌမ ပြဿနာ
ကို ရှေးဦးစွာ မဖွင့်ဆိုအပ်။] တသ္မာ၊ ထိုသို့ ရှေးဦးစွာ မဖွင့်ဆိုအပ်
သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော၊ ထို ပဌမပြဿနာ၏ အနက်ကို။ ဝေံ၊ ဤ

ဆိုအပ်လတံ့သောနည်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ (ကိံ၊နည်း။) ယတော
 ကာမရာဂါနုသယေနာတိ၊ကား။ ယတော၊ အကြင်ကာမဓာတ် သုခဝေဒနာ
 ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးအပေါင်းကြောင့်၊ ဥပ္ပန္နေန-သော၊ ကာမရာဂါ
 နုသယေန၊ အားဖြင့်။ သာနုသယော၊ သည်။ (ဟောတိ။) သော၊
 ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တတော၊ ထိုကာမဓာတ် ဝေဒနာ ၂-ပါး အပေါင်း
 ကြောင့်။ ဥပ္ပန္နေန၊ သော။ ပဋိသန္ဓသယေနပိ၊ အားဖြင့်လည်း။ သာနု
 သယော၊ သည်။ (ဟောတိ) ကိံ၊ ဖြစ်သလော။ ဣတိ၊ သို့။ (ဝေဒိ
 တဗျော)။

ပန၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဧတေ၊ ဤကာမရာဂါနု
 သယ ပဋိသန္ဓသယတို့သည်။ ဧကသ္မာ၊ ဌာနာ၊ တခုသောဌာနမှ။ (ကာမ
 ဓာတုယာ ဒွိသု ဝေဒနာသု ဟူသောဌာန၊ သို့မဟုတ် ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ
 ဟူသောဌာနမှ။) နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ ၂ ပါးသော အနုသယတို့၏
 တခုသောဌာနမှ မဖြစ်နိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နောတိ၊ ဟူသော။
 ပဋိသေခဝေ၊ တားမြစ်ခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) ကတော၊ ပြီ။

အရဟာ သဗ္ဗတ္တာတိ၊ ကား။ အရဟာ၊ သည်၊ သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ အလုံးစုံ
 သော တရားတို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇနကေန၊ ဖြစ်သော။ ကေနစိ၊ သော၊ အနု
 သယေန၊ အားဖြင့်၊ နိရာနုသယော၊ အနုသယမရှိသည်။ (ဟောတိ)ဣတိ၊
 ကြောင့်။ ဣမိနာ အတ္ထဝသေန၊ ဤအနက်၏ အစွမ်းဖြင့်။ နိပ္ပဒဒသဋ္ဌာ
 နေသု၊ အစိတ်အပိုင်းမရှိသော ဌာနတို့၌။ [သဗ္ဗတ္တကို နိပ္ပဒေသဟုဆိုသည်
 “အစိတ်အပိုင်းမရှိ” ဟူသည် အလုံးစုံပင်တည်း] “ဘုမ္မဝစနမေဝ၊ သတ္တမိ
 ဝိဘတ်ကိုသာ။ (သဗ္ဗတ္တ ဟု သတ္တမိဝိဘတ်ကိုသာ)” ကတံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊
 ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဣမိနာ ဥပါယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္တ၊ အလုံးစုံသော ပုစ္ဆာ
 ဝိသဇ္ဇနတို့၌။ အတ္ထဝိနိစ္စယော၊ ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။
 [ဤဝါရ၌ပါသော အဓိပ္ပာယ်များကို ပါဠိတော်နှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်မှ
 နားလည်နိုင်မည်။

သာနုသယဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

၃-ပဇဟနဝါရအဖွင့်

၁၃၂-၁၉၇။ ပဇဟနဝါရေ၊ ဌံ။ ပဇဟတီတိ၊ ဟူသည်ကား။ တေန-
 တေန မဂ္ဂေန၊ ထိုထိုမဂ်ဖြင့်။ ပဟာနပရိညာဝသေန၊ ပဟာနပရိညာ၏ အစွမ်း
 ဖြင့်။ ပဇဟတိ၊ ပယ်စွန့်၏။ အာယတိ၊ နေ၎င်းအခါ၌။ အနုပုတ္တိမ္မေတံ၊
 ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိသည်၏ အဖြစ်သို့။ အာပါဒေတိ၊ ရောက်စေ၏။
 အာမန္တာတိ၊ ဟူသောစကားသည်။ အနာဂါမိမဂ္ဂဌံ၊ အနာဂါမိမဂ္ဂဌပုဂ္ဂိုလ်
 ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ပဋိဝစနံ၊ အတုန့်ပြန်၍ ပြောဆိုကြောင်းစကားတည်း။
 တဒေကဋ္ဌံ ပဇဟတီတိ၊ ဟူသောစကားကို။ ပဟာနေကဋ္ဌတံ၊ ပယ်အပ်
 သည်အဖြစ်ဖြင့် တဦးတည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၌ တည်သည်ကို။ သန္ဓာယ
 (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ နောတိ၊ နောဟု တားမြစ်ခြင်းသည်။ အရဟတ္တမဂ္ဂဌံ၊
 အရဟတ္တမဂ္ဂဌ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ပဋိသေဓော၊ တားမြစ်ခြင်း
 တည်း။ -ယတော ကာမရာဂါနုသယံ ပဇဟတီတိ၊ ဟူသော ပါဠိရပ်၏။
 ယတော၊ အကြင်ကာမဓာတ် ၆၀ နှာ ၂-ပါးကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇနကံ၊ ဖြစ်ထိုက်
 သော။ ကာမရာဂါနုသယံ၊ ကို။ ပဇဟတိ၊ ပယ်ဆဲ။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

အဋ္ဌမကောတိ၊ ကား။ အရဟတ္တဖလဋ္ဌ တော၊ အရဟတ္တဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်မှ။
 ပဋ္ဌာယ၊ ရှိ။ ပစ္စောရောဟနဂဏနာယ၊ တဖန်အောက်သို့သက်၍ ရေတွက်
 ခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ (နောက်ပြန်ရေတွက်ခြင်းဖြင့်) ဂဏိယမာနော၊ ရေတွက်
 အပ်သော်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌော၊ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဌ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။
 အဋ္ဌမကောနာမ၊ အဋ္ဌမကမည်၏။ ဟိ၊ ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့။ ဒက္ခိ
 ဣယျဂဏနာယ၊ ဒက္ခိဏေယျ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရေတွက်ခြင်း အားဖြင့်။
 အရဟာ၊ သည်။ အဂ္ဂဒက္ခိဏေယျတ္တာ၊ မြတ်သော ဒက္ခိဏေယျ၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ ပဌမော၊ ပဌမတည်း။ အရဟတ္တ မဂ္ဂဋ္ဌော၊ သည်။ ဒုတိယော၊
 တည်း။ အနာဂါမိ၊ အနာဂါမိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ တတိယော၊ တည်း။ ပေ။
 သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌော၊ သည်။ အဋ္ဌမော၊ တည်း။ သော၊ ထိုသောတာ
 ပတ္တိမဂ္ဂဌ ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ဣမ၊ ဤပဇဟနဝါရ၌။ အဋ္ဌမကောတိ၊ ဟူ၍။
 ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဝါ၊ တနည်း။ သော၊ ဤအဋ္ဌမကော ဟူသော အမည်သည်။
 တဿ၊ ထို သောတာပတ္တိမဂ္ဂဌ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ နာမသညာယေဝ၊ မှတ်သား

ကြောင်း အမည်သာတည်း။ [ဝေဖြင့် ဒက္ခိဏေယျဂဏန အားဖြင့် အဋ္ဌ
မကမည်သည်ကို ကန့်] ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

‘အနာဂါမိမဂ္ဂသမင်္ဂိဉ္စ အဋ္ဌမကဉ္စ ဌပေတွာ အဝသေသာတိ၊ ကား။
ပုထုဇ္ဇနေန၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကဲ့။ သေက္ခာ သေက္ခာ၊ သေက္ခ
အသေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (အနာဂါမိမဂ္ဂသမင်္ဂိ၊ အဋ္ဌမကပုဂ္ဂိုလ်တို့မှတပါး
သော သေက္ခ အသေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်)။ ကာမရာဂါနုသယဉ္စ နပုဗ္ဗဟန္တိ
ဝိစိကိစ္ဆာနုသယဉ္စ နပုဗ္ဗဟန္တိ။ ဟိ၊ ချဲ့။ တေသု၊ ထိုပုထုဇဉ်နှင့်တကွဖြစ်
သော သေက္ခ အသေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ပုထုဇ္ဇနော၊ သည်။ ပယာန
ပရိညာယ၊ ပယာနပရိညာ၏။ အဘာဝေန၊ ကြောင့်။ နပုဗ္ဗဟတိ၊ ပယ်စွန့်
ဆဲမဟုတ်။ သေသာ၊ ပုထုဇဉ်မှကြွင်းသော သေက္ခ အသေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်တို့
သည်။ တေသံ အနုသယာနံ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ ဒိဋ္ဌာနုသယတို့၏။ ဝါ၊
တို့ကို၊ ပဟီနတ္တာ၊ ပယ်အပ်ကုန်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ (နပုဗ္ဗဟန္တိ)။

ဒိန္နံ မဂ္ဂသမင်္ဂိနန္တိ၊ ဟူသောပါဠိရပ်၏။ ဒေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။
မဂ္ဂသမင်္ဂိနော၊ အရဟတ္တမဂ် အနာဂါမိမဂ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်
တို့ကို။ ထပေထော၊ ထား၍။ (အဝသေသာ ပုဂ္ဂလာ ကာမရာဂါနုသယဉ္စ
နပုဗ္ဗဟန္တိ ဘဝရာဂါနုသယဉ္စ နပုဗ္ဗဟန္တိ)။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဣမိနာ
နယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနတို့၌။ အတ္ထဝိနိစ္ဆ
ယော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပဗဟနဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

၄-ပရိညာဝါရအဖွင့်

၁၉၀-၂၆၃။ ပရိညာဝါရေ၊ ၌။ ပရိဇာနာတိတိ၊ ဟူသည်ကား။
တိဟိ၊ ကုန်သော။ ပရိညာဟိ၊ ပရိညာတို့ဖြင့်။ ပရိဇာနာဟိ၊ ပိုင်းခြား
၍သိ၏။ ဧတ္ထ၊ ဤပရိညာဝါရ၌။ သေသံ၊ ကြွင်းသော အစီအရင်သည်။
ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ဝုတ္တနယမေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ။ ဟိ၊
မှန်။ အယမ္ပိဝါရော၊ ဤပရိညာဝါရကိုလည်း။ ပဗဟနဝါရောပိယ၊ ကဲ့သို့။

မဂ္ဂဋ္ဌာနညော၊ မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သာ။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇိတော၊
ဖြေတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပရိညာဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

၅-ပဟိနဝါရအဖွင့်

၂၆၄-၂၇၄။ ပဟိနဝါရေ ဌံ။ ဖလဋ္ဌဝသေနော၊ ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်နှင့်
စပ်သဖြင့်သာလျှင်။ ဒေသနာ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓါ၊ အားထုတ်
တော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ အနာ
ဂါမိဿ၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဥဘောပိ၊ နှစ်ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။
ဧတေ အနုသယာ၊ ဤကမရာဂါနုသယ ပဋိသန္ဓေသယတို့ကို။ ပဟိနာ၊
ပယ်အပ်ကုန်ပြီ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာမန္တာတိ (ဘဂဝတာ) ဝတ္တံ။

၂၇၅-၂၉၆။ ဩကာသဝါရေ ဌံ။ ယတ္ထ ကာမရာဂါနုသယော
ပဟိနော တတ္ထ ပဋိသန္ဓေသယော ပဟိနောတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆိတု၊ မေး
တော်မူ၍။ နဝတ္ထဗ္ဗော ပဟိနောတိဝါ အပ္ပဟိနောတိဝါတိ၊ ဟူ၍။
(ဘဂဝတာ) ဝတ္တံ၊ မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ထိုစကားကို။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။
(ဝတ္တံ၊ နည်း)။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဿ၊ ဖြစ်ရာ
ဌာန၏။ အသာဓာရဏတ္တာ၊ မဆက်ဆံသည်၏ အဖြင့်ကြောင့်။ (ဝတ္တံ၊ ပြီ။
ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း)။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကာမရာဂါနုသယဿ၊ ၏။
ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနံ၊ ဖြစ်ရာဌာနဖြစ်သော ကာမမာတ် ဝေဒနာနှစ်ပါးသည်။ အညံ၊

၁။ ဖလဋ္ဌဝသေနော။ ။ပဟိနဋ္ဌိ ပ-ဟာ+တပစ္စည်းတံည်း၊ ထိုတပစ္စည်း
သည် အတိတ်အနက်ကို ဟော၏။ မဂ္ဂဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်သည် ပယ်ဆဲပစ္စုပ္ပန်သာ ဖြစ်၏။
ဖလဋ္ဌဖြစ်မှပယ်ပြီး အတိတ်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ဖလဋ္ဌဝသေနော အာ
ရဒ္ဓါ” ဟုဆိုသည်။ ဖလဋ္ဌဝသေနော၌ ဝေဖြင့် မဂ္ဂဋ္ဌကိုသာကန့်။ ထိုဝေဖြင့် ပုထု
ဇဉ်ကို မကန့်ဟုမှတ်ပါ။ ထိုသို့ပုထုဇဉ်တို့ကို မကန့်သောကြောင့်ပင် “ယဿ
ကာမရာဂါနုသယော အပ္ပဟိနော၊ တဿ ဝိစိကိစ္ဆာ နုသယော အပ္ပဟိနောတိ
“အာမန္တာ” ဟု ပုထုဇဉ်ကိုသာ အရကောက်ရသော ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာကို ဟော
တော်မူသည်။

ပဋိသာနုသယ၏ ဖြစ်ရာဌာနဖြစ်သော ဒုက္ခဝေဒနာမှ တမျိုးတခြားတည်း။ ပဋိသာနုသယသ၊ ၎င်း။ (ဥပ္ပတ္တိဌာနံ၊ ဖြစ်ရာဌာနဖြစ်သော ဒုက္ခဝေဒနာသည်) အညံ၊ ကာမရာဂါနုသယ၏ ဖြစ်ရာဌာနဖြစ်သော ကာမဓာတ် ဝေဒနာနှစ်ပါးမှ တမျိုးတခြားတည်း။ စ၊ ဆက်။ အဘာဝိတမဂ္ဂဇာ၊ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်သော မဂ်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ယတ္ထ၊ အကြင်ကာမဓာတ် အစရှိသော ဥပ္ပတ္တိဌာန၌။ အနုသယော၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ၎င်း။ မဂ္ဂေ၊ မဂ်ကို။ ဘာဝိတေ၊ ဖြစ်စေအပ်သော်။ တတ္ထေစ၊ ထိုကာမဓာတ် စသော ဥပ္ပတ္တိဌာန၌ပင်။ သော။ ထိုအနုသယသည်။ ဝါ၊ ကို။ ပဟီနောနာမ၊ ပယ်အပ်ပြီးမည်သည်။ ဝေဟတိ၊ ၎င်း။ တတ္ထ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယဌာန ပဋိသာနုသယဌာနတို့တွင်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကာမရာဂါနုသယဌာနေ၊ ကာမရာဂါနုသယ၏ ကိန်းရာဌာန၌။ (ကာမဓာတ် ဝေဒနာ ၂-ပါး၌။) ပဋိသာနုသယော၊ သည်။ နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ ပဋိသာနုသယဌာနေ၊ ပဋိသာနုသယ၏ ကိန်းရာဌာန၌။ (ဒုက္ခဝေဒနာ၌။) ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်။ န(ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုကာမဓာတ်ဝေဒနာနှစ်ပါး၌။ သော၊ ထိုပဋိသာနုသယကို။ ပဟီနောတိဝါ၊ ပယ်အပ်ပြီဟူ၍၎င်း။ အပ္ပဟီနောတိဝါ၊ မပယ်သေးဟူ၍၎င်း။ နဝတ္ထဗ္ဗော၊ မဆိုထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ထိုပဋိသာနုသယကို၊ (နဝတ္ထဗ္ဗော၌ စပ်။) အတ္ထနော၊ ၎င်း။ ယသ္မိံ-ဥပ္ပတ္တိဌာနေ၊ ၌။ ကာမရာဂါနုသယော၊ ကို။ ပဟီနော၊ ပြီ။ တသ္မိံ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ၏ ပယ်အပ်ရာ ဥပ္ပတ္တိဌာန၌။ အပ္ပဟီနတ္တာ၊ မပယ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ၏ ဥပ္ပတ္တိဌာန၌။ ပဟီနော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ နဝတ္ထဗ္ဗော၊ ထိုက်။ ကာမရာဂါနုသယသ၊ ၎င်း။ ယံ ဥပ္ပတ္တိဌာနံ၊ သည်။ (အတ္တိ။) တသ္မိံ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ၏ ဥပ္ပတ္တိဌာန၌။ အဋ္ဌိတတ္တာ၊ ပဋိသာနုသယ၏ မတည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ၏ ဥပ္ပတ္တိဌာန၌။ အပ္ပဟီနောတိ၊ မပယ်အပ်ဟူ၍။ နဝတ္ထဗ္ဗော၊ ထိုက်။

ပန-ဆက်။ ယတ္ထ ကာမရာဂါနုသယော ပဟီနော တတ္ထ မာနာနုသယော ပဟီနောတိတ္ထေဟူသော ဤပုစ္ဆာပါဠိရပ်၌။ သာဓာရဏဌာနံ၊ ကာမရာဂါနုသယ မာနာနုသယ ၂-ပါးလုံး၏ ဆက်ဆံရာဌာနကို၊ (ကာမဓာတ် သုခ

ဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဟူသော ဌာနကို၊ သန္တာဗျာ ချီ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍၊ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ (ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနကို မိန့်တော်မူအပ်ပြီ)။ ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း) ဟိ(ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်။ ကာမဓာတုယာ၊ ကာမဓာတ်၌၎င်း။ ဒွီသု၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာသု၊ သုခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၌၎င်း။ [ဤကားဋီကာ အလိုတည်း။ အဋ္ဌကထာ အလိုအားဖြင့် “ကာမဓာတုယာ၌” ဟု ပေး၍ ဒွီသုဝေဒနာသု ၌ ဝိသေသနအာဓာရအဖြစ်ဖြင့် စပ်ရသည်။] အနုသေတိ၊ ၎်။ မာနာနုသယော၊ သည်။ တာသုစေဝ၊ ထိုကာမဓာတ် ဝေဒနာ ၂-ပါးတို့၌၎င်း။ ရူပါရူပဓာတုသုစ၊ ရူပဓာတ်အရူပဓာတ်တို့၌၎င်း။ (အနုသေတိ။) သော၊ ထိုမာနာနုသယသည်။ (ဟောတိ၌စပ်) ဝါ၊ ကို။ (ပဟိနောနာမ၌စပ်) အာသာဓာရဏဌာနံ၊ ကာမရာဂါနုသယနှင့် မဆက်ဆံသောဌာနကို။ (ရူပဓာတ် အရူပဓာတ်ဟူသော ဌာနကို။) ထပေတွာ၊ ချီ။ သာဓာရဏဌာနေ၊ ကာမရာဂါနုသယနှင့် ဆက်ဆံသော ဌာန၌။ တေန၊ ထိုကာမရာဂါနုသယနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကု။ ပဟိနောနာမ၊ ပယ်အပ်မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၎်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣပိနာနယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗသ္မိမ္မိ၊ သော။ ဩကာသဝါရေ၊ ၌။ ပဟိနတာစ၊ ပဟိန၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ နဝတ္ထဗ္ဗတာစ၊ နဝတ္ထဗ္ဗ၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၎်။ ပန၊ ဆက်။ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ အာဂတဌာနေသု၊ လာရာပါဠိရုပ်တို့၌။ ဝိနိစ္ဆယော၊ အဆုံးအပြတ်သည်။ ဟေဋ္ဌာ၊ ၌။ ဝုတ္တသဒိသောဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောအဆုံးအပြတ်နှင့်တူသည်သာ။ [အောက် အနုသယဝါရအဖွင့်၌ “ဒုကမူလကပုစ္ဆာယံ ယသ္မာ ။ ပေ။ တသ္မာ နတ္ထိတိ ပဋိက္ခေပေါကတော” အစရှိသော အဆုံးအပြတ်နှင့် တူသည်- ဟူလို။] ပုဂ္ဂလော ကာသဝါရော၊ သည်။ ဩကာသဝါရဂတိကောဝ၊ ဩကာသဝါရ၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့် တူသောဖြစ်ခြင်းရှိသည်သာ။

၂၉၇-၃၀၇။ ပဋိလောမနယေ- ပဋိလောမနယ၌။ (အရကောက်စာအုပ်တို့၌ ပစ္စနိက်ဟု ဆိုအပ်သော ပဋိလောမနယ၌) ယဿ ကာမရာဂါနုသယော အပ္ပဟိနောတိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ ပုထုဇ္ဇနသောတာပန္နသကဒါဂါမိဝေနေ၊ ပုထုဇဉ် သောတာပန် သကဒါဂါမ်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်။

(ဘဂဝါ) ပုစ္ဆတိ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း) ဟိ (ယသွာ၊) ကြောင့်။ ဓမ္မ
 ကုန်သော။ ဣမေ အနုသယာ၊ ဤကာမရာဂါနုသယ ပဋိဘာနုသယတို့ကို။
 ပုထုဇ္ဇနတော၊ မှ။ ပဋ္ဌာယံ၊ စ၍။ ယာဝဇာနဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာ၊ အနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌ
 တိုင်အောင်။ ဆန္ဒံ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာနံ၊ တို့သည်။ ကိဉ္ဇာပိအပ္ပဟိနာ၊
 အကယ်၍လည်း မပယ်အပ်ပါပေကုန်။ ပန၊ ထိုသို့ မပယ်အပ်ပါကုန်သော်
 လည်း။ ဣမ၊ ဤပဟိနဝါရဋ္ဌံ။ ပရတော၊ ဌံ။ တိဏ္ဏံပုဂ္ဂလာနံ ခွံန္တံ ပုဂ္ဂလာ
 နန္တိအာဒိဝစနတော၊ အစရှိသည်ကိုဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ မဂ္ဂဋ္ဌာ၊ မဂ္ဂဋ္ဌ
 တို့ကို။ အနုဓိပေတော၊ အလိုမရှိအပ်ကုန်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပုထုဇ္ဇန
 သောတာပန္န သကဒါဂါမိနောဝ၊ တို့ကိုသာ။ သန္တာယ၊ ၍။ အာမန္တာတိ၊
 ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ခွံန္တံ ပုဂ္ဂလာနန္တိ၊ ကား။ သောတာပန္န သံက
 ဒါဂါမိနံ၊ တို့သည်။ (ကာမရာဂါနုသယော အပ္ပဟိနောဌံစပ်) ဣမိနာ
 နယေန၊ ဖြင့်။ ပုဂ္ဂလဝါရေ၊ ဌံ။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၍။

၃၀၈-၃၂၉။ ပန၊ ကား။ ဩကာသပုဂ္ဂလောကာသဝါရာ၊ တို့ကို။
 ဟေဋ္ဌာ၊ ဌံ။ ဝုတ္တနယေနော၊ သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊
 အပြီးတည်း။

ပဟိနဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။

၆- ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရအဖွင့်

၃၃၀။ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရော၊ သည်။ အနုသယဝါရသဒိသောယေဝ၊ အနု
 သယဝါရနှင့် တူသည်သာ။

၇- ဓာတုပုစ္ဆာဝါရအဖွင့်

၃၃၂-၃၄၀။ ဓာတုဝါရဿ၊ ၍။ တာဝ၊ ဝိသဇ္ဇနဝါရမှရွေးဦးစွာ။
 (ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်သော) ပုစ္ဆဝါရေ၊ ဌံ။ ကတိ အနုသယာ အနု
 သေန္တိတိ၊ ဟူသည်ကား။ ကတိ၊ မည်မျှလောက်ကုန်သော။ အနုသယာ၊
 တို့သည်။ သန္တာနံ၊ ခန္ဓာအစဉ်သို့။ အနုဂတာ၊ အစဉ်လိုက်ကုန်သည်။
 ဟုတွာ၊ ၍။ သယန္တိ၊ ကိန်းကုန်သနည်း။ ကတိ အနုသယာ နာနုသေန္တိတိ၊
 ဟူသည်ကား။ ကတိ၊ ကုန်သော။ အနုသယာ၊ တို့သည်။ သန္တာနံ၊ သို့။

အနုဂတာ၊ ကုန်သည်။ ဟုတော့၊ ရှိ။ နသယန္တိ၊ မကိန်းကုန်သနည်း။ ကတိ အနုသယာ ဘင်္ဂီတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ကတိ၊ ကုန်သော၊ အနုသယာ တို့သည်။ အနုသေန္တိ၊ ကုန်၏။ (ကတိ အနုသယာ) နာနုသေန္တိ၊ မကိန်းကုန်။ ဣတိဝေံ၊ သို့။ ဝိဘဇိတဗျာ၊ ဝေဘန်ထိုက်ကုန်သနည်း။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဧတ္ထ၊ ဤဓာတုဝါရ၌။ သေသံ၊ သော။ ယံ၊ အကြင်စကားသည်။ ဝါ၊ ကို။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ သည်။ သိယာ၊ ၏။ တံ၊ ထိုစကားကို။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ဖြစ်သော၊ ပါဠိဝဝတ္ထာနေ၊ ၌။ ဝုတ္တမေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်သာ။

၇-ဓာတုဝိသဇ္ဇနဝါရအဖွင့်

၃၄၁-၃၄၉။ ပန၊ ကား။ အဿ၊ ထိုဓာတုဝါရ၏။ နိဒ္ဒေသဝါရေ၌။ ကဿစိ သတ္တ အနုသယာ အနုသေန္တိတိ၊ ဟူသော စကားကို။ ပုထုဇ္ဇန ဝသေန၊ ပုထုဇဉ်နှင့်စပ်သဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ကဿစိ ပညာတိ၊ ဟူသောစကားကို။ သောတာပန္နသကဒါဂါမိဝသေန၊ သောတာပန် သကဒါဂါမိတို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်၏။ တေသံ၊ ထိုသောတာပန် သကဒါဂါမိတို့၏။ (သန္တာန်၌)၊ (အနုသေန္တိ၌စပ်) ဝါ၊ တို့သည်။ (ပဟိ နာ၌စပ်) ဒိဋ္ဌာနုသယောစ၊ ကို၎င်း။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယောစ၊ ကို၎င်း။ ပဟိနာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဉ္စေ၊ ငါးပါးသော အနုသယတို့သည် သာ။ အနုသေန္တိ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုကဿစိ သတ္တ အနုသယာ အနုသေန္တိ အစရှိသော စကားရပ်၌။ အနုသယဝါရေ ၌။ အနုသေန္တိတိပဒဿ- ဟူသောပုဒ်၏။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ အတ္ထော၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟူသောအနက်ကို။ ဂဟိတော ယထာ၊ ကဲ့သို့။ ဝေံ၊ တူ။ ဣမ၊ ဤဓာတုဝါရ၌။ (အနုသေန္တိတိပဒဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိအတ္ထော) နဂဟေတဗျော၊ ယူတော်မူအပ်၊ ကသ္မာ၊ ကြောင့်၊ (နဂဟေတဗျော-နည်း) တသ္မိံ၊ ခဏေ၊ ထိုခဏ၌။ အနုပုဇ္ဇနတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ (နဂဟေတဗျော)။ ဟိ၊ ချဲ့။ ကာမဓာတု၊ သို့။ ဥပပဇ္ဇန္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေအဖြစ်ဖြင့် ကပ်ရောက်သော သဘော၏။ ဝိပါကစိတ္တဉ္စ၊ ဝိပါကစိတ်သည်၎င်း။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပဉ္စ၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာန်ရုပ်သည်၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏။ အကုသလစိတ္တံ၊ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ အနုသယာစ၊ တို့သည်လည်း။ အကုသလစိတ္တက္ခဏေ၊ အကုသိုလ်စိတ္တက္ခဏ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝိပါက

စိတ္တက္ခယော ခြံ။ န (ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ)၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တသ္မိံ ခဏေ၊ ထိုဥပ
 ပဇ္ဇန္တခဏ၌။ အနုပ္ပဇ္ဇနတော၊ ဥပါဒ် ဘင် အဖြစ်ဖြင့် မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။
 တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်။ အတ္ထော၊ အနက်ကို။ (အနုသယဝါရ၌
 ဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဟူသော အနက်ကို)
 နဂဟေတဗ္ဗော၊ ထိုက်။

ပန၊ ပရိဟာရ။ ပေ။ အံ။ ကထံ၊ ဖြင့်။ (အတ္ထော) ကို။ ဂဟေတဗ္ဗော
 နည်း။ ယထာ၊ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ဟူအပ်သော်။ (အတ္ထော)။
 လတ္တတိ၊ ရအပ်၏။ တထာ၊ ထိုရနိုင်လေဖောက်အောင်သော အခြင်းအရာ
 အားဖြင့်။ (အတ္ထော)၊ ဂဟေတဗ္ဗော။ ကထည၊ အဘယ် အခြင်းအရာအား
 ဖြင့်။ (အတ္ထော)။ လတ္တတိ၊ နည်း။ အပ္ပဟိနဋ္ဌေန၊ မဂ်ဖြင့် မပယအပ်သေး
 သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောအားဖြင့်။ (အတ္ထော လတ္တတိ)။ ဟိ၊
 ဥပမာဆောင် ထင်အောင်ပြဦးအံ့။ ရာဂဒေါသ မောဟာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။
 အပ္ပဟိနတ္ထာ၊ မပယ်အပ် ကုန်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကုသလာ
 ဗျာကတစိတ္တသမဂ်၊ ကုသိုလ်စိတ် အဗျာကတစိတ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော။
 ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ သရာဂေါတိ၊ သရာဂဟူ၍၎င်း။ သဒေါသောတိ၊ ဟူ၍
 ၎င်း။ သမောဟောတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဝုစ္စတိ ယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ တူ။ မဂ္ဂ
 ဘာဝနာယ၊ မဂ်ကိုဖြစ်စေခြင်းဖြင့်။ အပ္ပဟိနတ္ထာ၊ ကြောင့်။ ပဋိသန္ဓိက္ခ
 ဏေပိ၊ လည်း။ တဿတဿပုဂ္ဂလဿ၊ ထိုထို ဥပပဇ္ဇန္တ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ တေတေ
 အနုသယာ၊ တို့ကို။ အနုသေန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ၎င်း။ စ၊ ဆက်။ ဧဝံ၊
 သိခြင်းမဖက် သက်သက်။ နဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်သည် မဟုတ်သေး။ ပန၊
 အဟုတ်ကား။ အပ္ပဟိနတ္ထာ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုအနုသယတို့သည်။ အနု
 သေန္တိယေဝနာမ၊ ကိန်းကုန်သည်မည်သည်သာ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗျာ၏။

အနုသယံ ဘင်္ဂါ နတ္ထိတိ (တ္ထေ)၊ ဟူသော ဤပါဌ၌။ (ဝိတ္ထာရံ၊
 ကို)။ ဟိ (ဥဒ္ဓရိတော ဒေသမိ)၊ အံ။ ယံ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။

၁။ အနုသယာ ဘင်္ဂါ။ ။ဘင်္ဂါ၌ ဘန္တ(အဝမဒ္ဓနေ) ဓာတ်၊ ဣ ပစ္စည်း
 နံ ကို နိဂ္ဂဟိတံပြု၊ နိဂ္ဂဟိတံကို ကဝဂ္ဂန္တ “င်” ပြု၊ ဇ ကိုလည်း ဂ ပြု၊ အဝမဒ္ဓ
 နေဟု ဆိုသောကြောင့် နှိပ်နယ်ခြင်း အနက်ကိုသာမက၊ နှစ်ပိုင်းပြတ်အောင်

ယော၊ အကြင်အနုသယသည်။' အနုသေတိ၊ ဇါ။ (တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌။) သော၊ ထိုအနုသယသည်။ အနုသေတိယေဝ၊ သည်သာ။ (ယံဿ) ယော၊ အကြင်အနုသယသည်။ နာနုသေတိ၊ မကိန်း။ (တဿ) (သော) နာနုသေတိယေဝ၊ သည်သာ။ အယံ၊ ဤအနုသယသည်။ အနုသေတိစ၊ ကိန်းလည်းကိန်း၏။ နာနုသေတိစ၊ မကိန်းလည်းမကိန်း။ အယံ၊ သည်။ သိယာ၊ ရံခါ။ အနုသေတိ၊ ဇါ။ သိယာ၊ ရံခါ။ နာနုသေတိ၊ မကိန်း။ [အနုသေတိစ၊ နာနုသေတိစကို ထပ်ဖွင့်သည်။] ဣတိ၊ သို့။ ဝိဘဇိတဗျော၊ ခွဲခြားဝေဘန်ထိုက်သော။ အနုသယောနုမ၊ မည်သည်၊ နတ္ထိ။

ဂ္ဂုပဓာတု ဥပပဇ္ဇန္တဿ ကဿစိ တယောတိ - ဟူသောစကားကို။ အနာဂါမိဝသေန၊ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်သဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တဿ၊ ထိုအနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာမရာဂပဋိသဒ္ဓိဝိစိကိစ္ဆာနုသယာ၊ ကာမရာဂါနုသယံ ပဋိသဒ္ဓိနုသယဒိဋ္ဌာနုသယ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယံဟူကုန်သော။ စတ္တာရောပိ၊ လေးပါးလုံး တို့ကိုလည်း။ အနဝသေသတော၊ အားဖြင့်။ ပဟိနာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတရေ၊ အခြားကုန်သော။ တယောဝ၊ သုံးပါးသော အနုသယတိကိုသာ။ (သုံးပါးသော မာနာနုသယ ဘဝရာဂါနုသယ အဝိဇ္ဇာနုသယတို့ကိုသာ) အပ္ပဟိနာ၊ မပယ်အပ်ကုန်၊ တေန၊ ကြောင့်။ ကဿစိ၊ ပေ။ အနုသေန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

န ကာမဓာတုန္တိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ ကာမဓာတုယံ၊ ကို။ ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ၊ တားမြစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သေသာ၊ ကာမဓာတ်မှ ကြွင်းကုန်သော။ ဧဒ၊ ကုန်သော။ ဓာတုယော၊ ဂ္ဂုပဓာတ် အဂ္ဂုပဓာတ်တို့သို့။ ဥပပဇ္ဇန္တဿ၊ ကပ်ရောက်သော။ (ကဿစိ အနုသယာ အနုသေန္တိ)။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ သတ္ထေဝါတိ၊ ဟူသည်ကား။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဂ္ဂုပဓာတုယာ၊ မှ။ စုတဿ၊ သော။ အရိယသာဝကဿ၊ ဇါ။ ကာမဓာတုယံ၊ ၌။ ဥပပတ္တိနာမ၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်းမည်သည်။ နတ္ထိ။ ပုထုဇ္ဇနဿေဝ၊ ပုထုဇဉ်

ကြိတ်နှိပ်ခြင်း ထိအောင် ယူပါ။ ထို့ကြောင့် “ဘင်္ဂါတိ ဘဒ္ဒိတဗျာ၊ ဒိဓာ ကာတဗျာတိ အတ္ထော” ဟု ဝိသုဒ္ဓိကဗျာဖြင့်သည်။ ဤအဋ္ဌကထာ၌ ဝိဘဇိတဗျာကား အဓိပ္ပာယ်ထွက်သည်။

၏သာ။ ကာမဓာတုယံ ခွံ။ (ဥပပတ္တိ၊ သည်။) ဟောတိ၊ ၏။ တသ္မာ၊
 ကြောင့်။ သတ္တေဝါတိ၊ ဟူ၍။ နိယမေတွာ၊ ဝေသဒ္ဓါဖြင့် ပိုင်းခြား
 သတ်မှတ်၍။ ဝုတ္တိ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ အရူပဓာတုယာ စုတဿ ကာမ
 ဓာတုံ ဥပပဇ္ဇန္တဿ သတ္တေဝါတိ ဣောပိ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌လည်း။
 ဒေသေ နယော၊ တည်း။ [ဗြဟ္မလောကဂတာ ဟေဋ္ဌာ၊ အရိယာ နောပ
 ပဇ္ဇရေနှင့်သဘောတူပင်တည်း။]

[အရူပဓာတုယာ စုတဿ ရူပဓာတုယာ ဥပပတ္တိနာမ နတ္ထိကို ဖွင့်ပြ
 လို၍ ရူပဓာတုယာစသည်မိန့်။] ရူပဓာတုယာ ဥပပတ္တိ နတ္ထိတိ၊ ကား။
 ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ရူပဓာတုယာ ဥပပတ္တိ)၊ နတ္ထိ၊ နည်း။ ဥပပတ္တိနိပ္ပ၊
 ဒကဿ၊ ပဋိသန္ဓေကိုပြီးစေတတ်သော၊ ရူပပါဝစရဇ္ဈာနဿ၊ ၏။ အဘာဝါ၊
 မရှိခြင်းကြောင့်။ (ရူပဓာတုယာ ဥပပတ္တိ နတ္ထိ)၊ ဟိ၊ ချဲ့။ သော၊ ထိုအရူပ
 ဘုံ၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သဗ္ဗသော၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာ အား
 ဖြင့်။ ဝါ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ ရူပသညာနံ၊ ရူပပါဝစရဇ္ဈာန်သညာတို့ကို။
 ဝါ၊ ကသိုဏ်းရုပ်၌ဖြစ်သော သညာတို့ကို။ သမတိက္ကမာ၊ လွန်မြောက်ခြင်း
 ကြောင့်။ တံဓာတုံ၊ ထိုအရူပဓာတ်သို့။ ဥပပန္နော၊ ကပ်ရောက်ရပြီ။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ အဿ၊ ထိုအရူပပါဝစရပုဂ္ဂိုလ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုအရူပဘုံ၌။ ရူပပါဝစ
 ရဇ္ဈာနံ၊ သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ တဒဘာဝါ၊ ထိုရူပပါဝစရဇ္ဈာန်၏ မရှိခြင်း
 ကြောင့်။ ရူပဓာတုယံ ခွံ။ ဥပပတ္တိ၊ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိ
 တဗ္ဗာ၊ ၏။ [ဥပပတ္တိကို ကြည့်၍ ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် ထားဟန်တူသည်။ ဤနေ
 ရာမျိုး၌ နပုံလိင်သာ အရှိများ၏။] အရူပဓာတုယာ စုတဿ နကာမဓာ
 တုန္တိတ္ထေ၊ ခွံ။ အရူပဓာတုယေဝ၊ ကိုသာ။ အဓိပေတာ၊ ၏။ [နကာမဓာတုံ
 အရ အရူပဓာတ်ကိုသာယူ။ ရူပဓာတ်၌ မဖြစ်ကြောင်းကို ပြခဲ့ပြီ။] ဣမိနာ
 နယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗပိသဇ္ဇနေသု၊ တို့၌။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။
 ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဓာတုဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)။
 အနုသယယမကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈-စိတ္တယမက

ဥဒ္ဒေသဝါရအဖွင့်

၁-၆၂။ ဣဒါနိ၊ အနုသယယမကကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ မူလယမ
ကော၌။ ဒေသိတာနံ၊ ကုန်သော။ တေ သညေဝ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ၊ တို့၏။
လဗ္ဗမာနဝသေန၊ ရထိုက်သောတရားနှင့်စပ်သဖြင့်။ ကေဒေသမေဝ၊ တစိတ်
တဖို့ကိုသာ။ သင်္ဂဏိတူ၊ ရှိ။ အနုသယ ယမကနန္တရံ၊ ၌။ ဒေသိတဿ၊
သော။ စိတ္တယမကဿ၊ ၏။ အတ္ထဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊
ဖြစ်တော့လတ်။ တတ္ထ၊ ထိုစိတ္တယမက၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ၌။ တာဝ၊ အနက်
အဖွင့်မှ ရှေးဦးစွာ၊ (နိဗ္ဗိဋ်)။ ပါဠိဝ ဝတ္တာနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗျံ၊ ဟိ၊ ချဲ့။
ဣမသ္မိံ စိတ္တယမကော ၌။ မာတိကာဝပနံ၊ မာတိကာကို ထားကြောင်း
ဝါရ၎င်း။ ထပိတမာတိကာယ၊ ထားအပ်ပြီးသောမာတိကာကို။ ဝိသဇ္ဇနံ၊
ဖြေဆိုကြောင်းဝါရ၎င်း၊ ဣတိ၊ သို့။ ဒွေ၊ ကုန်သော။ ဝါရာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊
ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးသော ဝါရတို့တွင်။ မာတိကာထပနေ၊ ဝါရ၌။
ပုဂ္ဂလဝါရော၊ ၎င်း ။ပေ။ ဣတိ၊ သို့။ အာဒိတောဝ၊ သာ။ တယော။
ကုန်သော။ သုဒ္ဓိကမဟာဝါရာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

တတ္ထ၊ ထိုသုံးပါးသော သုဒ္ဓိကမဟာဝါရတို့တွင်။ ယဿစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
နနိရုဇ္ဈတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ ဤသို့။ ပုဂ္ဂလဝသေန၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်စပ်သဖြင့်၊ စိတ္တဿ၊
၏။ ဥပ္ပဇ္ဇနနိရုဇ္ဈနာဒိဘေဒံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇနနိရုဇ္ဈန အစရှိသော အထူးအပြားကို။
[ဥပ္ပဇ္ဇတိ နနိရုဇ္ဈတိကိုထောက်၍ ဥပ္ပဇ္ဇန နနိရုဇ္ဈနာဒိဘေဒံဟု ရှိလျှင်ကောင်း
မည်ထင်သည်။] ဒီပေန္တော၊ ပြလျက်။ ဂတော၊ ဖြစ်သော ဝါရသည်။ ပုဂ္ဂလ
ဝါရောနာမ၊ ပုဂ္ဂလဝါရမည်၏။ ယံစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န နိရုဇ္ဈတိတိ၊ ဟူ၍။
ဝေ၊ ဤသို့။ ဓမ္မဝသေန၊ ဓမ္မနှင့်စပ်သဖြင့်သာလျှင်။ [ဝေဖြင့်ပုဂ္ဂိုလ်ကိုကုန်။]
စိတ္တဿ၊ ၏။ ဥပ္ပဇ္ဇန နိရုဇ္ဈနာဒိဘေဒံ၊ ကို။ [ဤ၌လည်း ဥပ္ပဇ္ဇန န နိရုဇ္ဈနာဒိ
ဘေဒံဟု ရှိလျှင်ကောင်းမည်ထင်သည်။] ဒီပေန္တော၊ လျက်။ ဂတော၊ သည်။
ဓမ္မဝါရောနာမ၊ ဓမ္မဝါရမည်၏။ ယဿ ယံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န နုရုဇ္ဈတိတိ၊ ဟူ၍။
ဝေ၊ ဤသို့။ ဉယဝသေန၊ နှစ်ပါးစုံသော ပုဂ္ဂလဓမ္မနှင့် စပ်သဖြင့်။ စိတ္တဿ၊

၏။ ဥပုဇ္ဇန နိရုဇ္ဈာနာဒိတေဒံ ကိ။ [ဤ၌လည်း န ပါလျှင် ကောင်း၏။] ဒိပေန္တော၊ လျက်။ ဂတော၊ သည်။ ပုဂ္ဂလဓမ္မဝါရောနာမ၊ ပုဂ္ဂလဓမ္မဝါရ မည်၏။ တတော၊ ထိုမှနောက်၌။ ယဿသရာဂံ စိတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ သေဋ္ဌာသန္တံ၊ ကုန်သော၊ ပဒါနံ၊ ပုဒ်တို့၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ အပရေ၊ သုဒ္ဓိကမဟာ ဝါရမှတပါးကုန်သော၊ သရာဂါဒိပဒဝိသေသိတာ၊ သရာဂ အစရှိသောပုဒ် တို့ဖြင့် အထူးပြုအပ်ကုန်သော။ သောဋ္ဌသ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလဓမ္မဝါရ၊ တို့၎င်း။ သောဋ္ဌသ၊ ကုန်သော။ ဓမ္မဝါရ၊ တို့၎င်း။ သောဋ္ဌသ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလဓမ္မဝါရ၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အဋ္ဌစတ္တာလိသံ၊ လေးဆယ့်ရှစ်ပါးသော။ မိဿကဝါရ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ တေ၊ ထိုမိဿကဝါရတို့ကို။ သရာဂါဒိပဒမတ္တံ၊ သရာဂအစရှိသောပုဒ်မျှကို။ ဒဿေတွာ၊ ၍။ (သင်္ဂီတိ ကာရေဟိ) သိခိတ္တာ၊ ချိုးအပ်ကုန်ပြီ။ တတော၊ ထိုမိဿကဝါရမှနောက်၌။ ယဿ ကုသလံ စိတ္တန္တိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့် ဆသဋ္ဌိဒ္ဓိသတ သင်္ခါနံ၊ နှစ်ရာ့ခြောက်ဆယ့်ခြောက်ပါး အရေအတွက်ရှိကုန်သော။ အဘိ ဓမ္မမာတိကာပဒါနံ၊ အဘိဓမ္မာမာတိကာပုဒ်တို့၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ အပရေ၊ တပါးကုန်သော။ ကုသလာဒိပဒဝိသေသိတာ၊ ကုသလအစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့် အထူးပြုအပ်ကုန်သော။ ဆသဋ္ဌိဒ္ဓိသတပုဂ္ဂလဝါရ၊ ခြောက်ဆယ့် ခြောက်ပါး အလွန်ရှိသောနှစ်ရာသော ပုဂ္ဂလဝါရတို့၎င်း။ ဆသဋ္ဌိဒ္ဓိသတဓမ္မ ဝါရ၊ တို့၎င်း။ ဆသဋ္ဌိဒ္ဓိသတပုဂ္ဂလဓမ္မဝါရ၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ အဋ္ဌနုတိ သတ္တသတာ၊ ခုနစ်ရာ့ကိုးဆယ့်ရှစ်ပါးအလွန်ရှိကုန်သော။ မိဿကဝါရ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ။ တေပိ၊ ထိုမိဿကဝါရတို့သည်လည်း။ ကုသလာဒိပဒမတ္တံ၊ ကုသလအစရှိသော ပုဒ်မျှကို။ ဒဿေတွာ၊ ၍။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) သတ္တာ ယေဝ၊ ချိုးအပ်ကုန်သည်သာ။ ဧတ္ထေ၊ ဤကုသလပဒအစရှိသည်တို့တွင်။ သနိ ဒဿနာဒိနိ၊ သနိဒဿနအစရှိကုန်သော။ ယာနိပဒါနိပိ၊ တို့သည်လည်း။ စိတ္တေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကံ။ န ယုဇ္ဇန္တိ၊ မယ့်ဉ်ကုန်။ တာနိ၊ ထိုပုဒ်တို့ကို။ မောဘ ပုစ္ဆာဝသေန၊ မောဘပုစ္ဆာ၏အဖြစ်ဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ထပိတာနိ၊ ထားတော် မူအပ်ကုန်ပြီ။

ပန၊ ဆက်။ တီသု၊ ကုန်သော။ တေသုဝါရေသု၊ ထို သုဒ္ဓိကမဟာဝါရ သရာဂါဒိပဒဝိသေသိတာဝါရ ကုသလာဒိပဒမိဿကဝါရတို့တွင်။ သဗ္ဗုပမေ၊

အလုံးစုံသောဝါရတို့၏ ရှေးဦးစွာဖြစ်သော။ သုဒ္ဓိကပုဂ္ဂလမဟာဝါရေ ဌ။
 ဥပ္ပါဒနိရောဓကာလသမ္ဘေဒဝါရော၊ ၎င်း။ ဥပ္ပါဒပုပ္ဖန္တဝါရော၊ ၎င်း။ ပေ။
 အတိက္ကန္တကာလဝါရော၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ စုဒ္ဓသ၊ ကုန်သော၊ အန္တရဝါရ၊
 တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ တေသု၊ ထိုတဆယ့်လေးပါးသော အန္တရဝါရတို့တွင်။
 ဥပ္ပါဒဝါရော၊ ၎င်း။ နိရောဓဝါရော၊ ၎င်း။ ဥပ္ပါဒနိရောဓဝါရော၊ ၎င်း။
 ဣတိ၊ သို့။ တီသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသု၊ ဝါရေသု၊ တို့၌။ အနုလောမပဋိလောမ
 ဝသေန၊ အနုလောမ ပဋိလောမတို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ဆဆ၊ ခြောက်ပါး
 ခြောက်ပါးသော ယမကတို့ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ အဋ္ဌာရသ၊ တဆယ့်ရှစ်ပါး
 ကုန်သော၊ ယမကာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ ဥပ္ပန္နုပ္ပါဒဝါရေ၌။ အတိတာ
 နာဂတကာလဝသေန၊ အတိတ်ကာလ အနာဂတ်ကာလနှင့် စပ်သဖြင့်။
 အနုလောမတော၊ အနုလောမအားဖြင့်။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးသောယမကတို့၎င်း။
 ပဋိလောမတော၊ အားဖြင့်။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးသော ယမကတို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။
 စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့သည်။ (ဟောန္တိ)။

သေသေသု၊ ဥပ္ပါဒဝါရ နိရောဓဝါရ ဥပ္ပါဒနိရောဓဝါရ ဥပ္ပန္နုပ္ပါဒဝါရမှ
 ကြွင်းကုန်သော။ အာဒိတော၊ အစ၌။ နိဒ္ဒိဋ္ဌေသု၊ ကုန်သော။ တီသု၊ သုံးပါး
 သော ဥပ္ပါဒနိရောဓကာလသမ္ဘေဒဝါရ ဥပ္ပါဒပုပ္ဖန္တဝါရ နိရောဓပုပ္ဖန္တဝါရတို့
 ၎င်း။ အနန္တရေ၊ အခြားမဲ့၌။ (ဥပ္ပါဒဝါရ။ ပေ။ ဥပ္ပါဒနိရောဓဝါရတို့၏
 အခြားမဲ့၌။) နိဒ္ဒိဋ္ဌေသု၊ ကုန်သော။ တီသု၊ သုံးပါးသော ဥပ္ပဇ္ဇမာနနိရောဓ
 ဝါရ ဥပ္ပဇ္ဇမာနပုပ္ဖန္တဝါရ နိရုဇ္ဈမာနပုပ္ဖန္တဝါရတို့၎င်း။ အဝသာနေ၊ အဆုံး၌။
 နိဒ္ဒိဋ္ဌေသု၊ ကုန်သော။ စတု၊ လေးပါးသော အတိတာနာဂတဝါရ
 ဥပ္ပဇ္ဇမာနဝါရ နိရုဇ္ဈနိရုဇ္ဈမာနဝါရ အတိက္ကန္တကာလဝါရတို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။
 ဒသသု၊ ကုန်သော။ ဝါရေသု၊ တို့၌။ အနုလောမတော၊ အားဖြင့်။ ဧကံ၊
 တပါးသော ယမက၎င်း။ ပဋိလောမတော၊ အားဖြင့်။ ဧကံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊
 သို့။ ဒွေ၊ ဒွေ၊ နှစ်ပါးနှစ်ပါးသောယမကတို့ကို။ ကတွာ၊ ရှိ။ ဝီသတိ၊ သော။
 ယမကာနိ၊ (ဟောန္တိ)။

ဝေ၊ ဤသို့။ သဗ္ဗေသုပိ၊ ကုန်သော။ စုဒ္ဓသသု၊ ကုန်သော။ အန္တရဝါ-
 ရေသု၊ တို့၌။ ဒွါ၊ စတ္တာလီသ၊ လေးဆယ့်နှစ်ပါးသော။ ယမကာနိ၊ (ဟောန္တိ)
 စတုရာသီတိ၊ ရှစ်ဆယ့်လေးပါးသော ပုစ္ဆာတို့သည်။ (ဟောန္တိ)။ အဋ္ဌသဋ္ဌိ

အတ္တသတံ၊ တရားခြောက်ဆယ်ရှစ်ပါးသော အတ္တသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ ဧကသ္မိံ၊ သော။ သုဒ္ဓိကပုဂ္ဂလမဟာဝါရေ၊ ဤ။ (ဒွါစတ္တာလီသယမကာနိ စတုရာသီတိပုစ္ဆာ၊ အဋ္ဌသဋ္ဌိ အတ္တသတံ ဟောတိ)။ ယံထာ၊ သို့။ တထာ၊ တူ။ သုဒ္ဓိကဝါရေသု၊ ဌ်၎င်း။ သုဒ္ဓိကပုဂ္ဂလမဟာဝါရေ၊ ဌ်။ (ဒွါစတ္တာလီသယမကာနိ စတုရာသီတိပုစ္ဆာ အဋ္ဌသဋ္ဌိ အတ္တသတံဟောတိ) ဣတိ၊ သို့။ တိသု၊ ကုန်သော။ မဟာဝါရေသု၊ တို့၌။ ဆဗ္ဗိသတိ ယမကသတံ၊ တရားနှစ်ဆယ် ခြောက်ပါးယမကကို၎င်း။ တတော၊ ထိုတရားနှစ်ဆယ်ခြောက်ပါးသော ယမကထက်။ ဒိဂုဏာ၊ နှစ်ဆက်ကုန်သော။ ပုစ္ဆာ၊ တို့ကို၎င်း။ တတော၊ ထိုပုစ္ဆာထက်။ ဒိဂုဏာ၊ ကုန်သော။ အတ္တာစ၊ သို့ကို၎င်း။ ဝေဒိတဗျာ၊ ကုန်၏။

ပန၊ ဆက်။ ဣဒိဝါရတ္တယံ၊ ဤပုဂ္ဂလဝါရ ခံမ္မဝါရ ပုဂ္ဂလဓမ္မဝါရသုံးပါးအပေါင်းကို။ သရာဂါဒိဝသေန၊ သရာဂအစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ သောဠသဂုဏံ ၁၆-ပါးဖြင့် မြောက်အပ်သည်ကို၎င်း။ ကုသလာဒိဝသေန၊ ကုသိုလ် အစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်။ ဆသဋ္ဌိဒ္ဓိသတဂုဏံ၊ နှစ်ရာခြောက်ဆယ် ခြောက်ပါးတို့ဖြင့် မြောက်အပ်သည်ကို၎င်း။ ကတု၊ ရှိ။ ဣမသ္မိံ စိတ္တယမကေ၊ ဤ။ အနေကာနိ၊ ကုန်သော။ ယမကသဟဿာနိ၊ ယမကအထောင်တို့ကို၎င်း။ တတော၊ ယမက ထောင်ပေါင်းများစွာထက်။ ဒိဂုဏာ၊ ကုန်သော။ ပုစ္ဆာ၊ တို့၎င်း။ တတော၊ ထိုပုစ္ဆာထက်။ ဒိဂုဏာ အတ္တာစ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ပန၊ ထိုသို့ယမကပုစ္ဆာ အတ္တတို့များပါကုန်သော်လည်း။ ပါဠော၊ ပါဠိတော်ပါဠိကို။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ)။ သံခိတ္တော၊ ချိုးအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ ဝေ၊ သို့။ တာဝ၊ အနက်အဖွင့်မှ ရှေးဥားစွာ။ ဣမသ္မိံ စိတ္တယမကေ၊ ဤ။ ပါဠိဝေတ္တာနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗျာ ၏။

မာတိကာ၌ပနဝဏ္ဏနာ(နိဋ္ဌိတာ)။

နိဓ္ဒေသ ၁- ပုဂ္ဂလဝါရအဖွင့်

၆၃။ ဣဒါနိ၊ မာတိကာ ထပနကို ဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ ထပိတာ နုက္ကမေန၊ ထားအပ်သောအစဉ်အားဖြင့်။ မာတိကာ၊ မာတိကာကို။ ဝိသဇ္ဇေ

တုံ၊ ငှါ။ ယထာစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နနိရုဇ္ဈတိတိအာဒိ၊ အစရှိသော စကားကို။
 (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ၊ ဧ။။ ဝါ၊ ပြီ။ တတ္ထ၊ ထိုယထာစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န
 နိရုဇ္ဈတိ အစရှိသောစကားရပ်၌။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသည်ကား။ ဥပ္ပါဒက္ခဏ
 သမင်္ဂိတာယ၊ ဥပါဒ်ဇနာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်အားဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ဧ။။ [ဤဝိသေသနဖြင့် ခဏတ္တယသမင်္ဂိတာကို ကန့်သည်။ ခဏတ္တယနှင့်ပြည့်စုံ
 သော ဥပ္ပဇ္ဇတိမဟုတ်-ဟူလို။] န နိရုဇ္ဈတိတိ၊ ကား။ နိရောက္ခဏံ၊ ချုပ်
 ခြင်းဇနာသို့။ (ဘင်္ဂဇနာသို့။) အပ္ပတ္တတာယ၊ မရောက်သေးသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ န နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်ဆဲမဟုတ်။ တထာစိတ္တန္တိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။
 တထာပုဂ္ဂလဿ၊ ဧ။။ တတော၊ ထိုဥပါဒ်ဇနာမှ။ ပဋ္ဌာယ၊ ရှိ။ စိတ္တံ၊
 သည်။ နိရုဇ္ဈိယတိ၊ ချုပ်လတ်လော။ နုပ္ပဇ္ဇိယတိ၊ မဖြစ်လတ်လော။
 ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆတိ၊ ဧ။။

တေသံစိတ္တန္တိ၊ ကား။ ပရိစ္ဆိန္ဒဝင်္ဂုဒုက္ခာနံ၊ ပိုင်းဖြတ်အပ်ပြီးသော ဝင်္ဂုဒုက္ခ
 ရှိကုန်သော၊ ယေသံ ခိဏာသဝါနံ၊ တို့၏။ သဗ္ဗပစ္စိမဿ၊ အလုံးစုံသော
 စိတ်တို့၏ နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော။ စုတိစိတ္တဿ၊ ပရိနိဗ္ဗာနစုတိစိတ်၏။ ဥပ္ပါ
 ဒက္ခဏော၊ ဥပါဒ်ဇနာသည်။ ဝတ္တတိ၊ ဧ။။ ဧတေသံ၊ ဤရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်
 တို့၏။ တဒေဝ စုတိစိတ္တံ၊ ထိုစုတိစိတ်သည်ပင်။ ဥပ္ပါဒပ္ပတ္တတာယ၊ ဥပါဒ်
 သို့ရောက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိနာမ၊ မည်၏။ ဘင်္ဂံ၊ သို့။
 အပ္ပတ္တတာယ၊ မရောက်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်ဆဲ
 မဟုတ်။ ပန၊ ထိုသို့ချုပ်ဆဲ မဟုတ်ပါသော်လည်း။ ဣဒါနိ၊ ဤ။ ဘင်္ဂံ၊
 သို့။ ပတွာ၊ ရှိ။ ဧတေသံ၊ ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ တံစိတ္တံ၊ ထိုဥပါဒ်ဇနာ
 သမင်္ဂိပစ္စိမစိတ်သည်။ နိရုဇ္ဈိယတိ၊ တော့လတ်။ တတော၊ ထိုပစ္စိမစိတ်မှ
 နောက်၌။ အပ္ပဋိသန္ဓိကတ္တာ၊ ပဋိသန္ဓေမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အညံ၊
 အခြားသော စိတ်သည်။ နုပ္ပဇ္ဇိယတိ၊ လတ်။

ဣတရေသန္တိ၊ ကား။ ပစ္စိမစိတ္တသမင်္ဂိ၊ ပစ္စိမစိတ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိ
 သော။ ခိဏာသဝံ၊ ကို။ တပေတွာ၊ ရှိ။ အဝသေသာနံ၊ ပစ္စိမစိတ္တ
 သမင်္ဂိခိဏာသဝါမှ ကြွင်းကုန်သော။ သေက္ခာသေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ၊ သေက္ခ
 အသေက္ခ ပုထုဇဉ်တို့၏။ (စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န နိရုဇ္ဈတိ၌စပ်) နိရုဇ္ဈိယတိစေ

၀ ဥပ္ပဇ္ဇိယတိစာတိ၊ ကား။' ယံတံ၊ အကြင်စိတ်သည်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏပတ္တံ၊
 ပုံပါဒ်ခဏသို့ရောက်၏။ တံ၊ ထိုစိတ်သည်။ နိရုဇ္ဈိယစေဝ၊ သည်သာ။ ပန၊
 ကား။ အညံ၊ တပါးသောစိတ်သည်။ တသ္မိံဝါ (အတ္တဘာဝေ)၊ ထို
 အတ္တဘောဉ်၎င်း။ အညသ္မိံဝါ အတ္တဘာဝေ၊ တပါးသော အတ္တဘောဉ်၎င်း။
 ဥပ္ပဇ္ဇိယတိစေဝ၊ ဖြစ်လတ်လည်းဟုတ်၏။ နိရုဇ္ဈိယတိစ၊ ချုပ်လတ်လည်း
 ဟုတ်၏။

ဒုတိယပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနေပိ၊ ဒုတိယပုစ္ဆာ၏ ဝိသဇ္ဇနာဉ်လည်း။ တထာဂ္ဂပ
 ယေဝ၊ ထိုသို့ သဘောရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။ (ပစ္စိမစိတ္တဥပ္ပါဒက္ခဏ
 သမင်္ဂိသဘောရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော။) ခိဏာသဝဿ၊ ၎င်း။ 'စိတ္တံ၊ ကို။
 သန္ဓာယ၊ ရှိ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ '(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ယံဿစိတ္တံ နဥပ္ပဇ္ဇတိ နိရုဇ္ဈတိ တဿ စိတ္တံ နနိရုဇ္ဈိယတိ ဥပ္ပဇ္ဇိယတိ
 တိ နော"ဟူသော ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနကို ဖွင့်ပြလို၍ နုပ္ပဇ္ဇတိနိရုဇ္ဈတိ စသည်ကို
 မိန့်။] နုပ္ပဇ္ဇတိ နိရုဇ္ဈတိတံ၊ ကား။ ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ဘင်ခဏ၌။ အရဟတော၊
 ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပစ္စိမစိတ္တမ္ပိ၊ ပစ္စိမစိတ်သည်၎င်း။ သေသာနံ၊ ပစ္စိမ
 စိတ္တဘင်္ဂက္ခဏသမင်္ဂိ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှ ကြွင်းသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဘိဇ္ဇမာန
 စိတ္တမ္ပိ၊ ပျက်ဆဲစိတ်သည်၎င်း။ (နုပ္ပဇ္ဇတိ နိရုဇ္ဈတိ၍စပ်)၊ ပန၊ ဆက်။
 တတော၊ ထိုပစ္စိမစိတ်၏ ဘင်ခဏမှ၊ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍။ အရဟတော၊ ၎င်း။
 စိတ္တံ၊ သည်။ ဝါ၊ကို။ နနိရုဇ္ဈိယတိတံ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တံ၊ ငှါ။ သက္ကာ၊ ၎င်း။
 ပန၊ ထိုသို့ပင် န နိရုဇ္ဈိယတိ ဟုဆိုခြင်းငှါ တတ်ကောင်းပါသော်လည်း။
 ဥပ္ပဇ္ဇိယတိတံ၊ ဟူ၍။ (ဝတ္တံ)။ နသက္ကာ၊ ကောင်း၊ သေသာနံ၊ ပစ္စိမ
 စိတ္တံ ဘင်္ဂက္ခဏသမင်္ဂိ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်မှကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ (ဘိဇ္ဇမာန
 စိတ္တံ)။ ဥပ္ပဇ္ဇိယတိတံ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ငှါ။ သက္ကာ၊ ၎င်း။ န နိရုဇ္ဈိယတိတံ၊
 ဟူ၍။ (ဝတ္တံ) နသက္ကာ၊ ကောင်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နောတိ၊ ဟူ၍။
 ပဋိသေဓော၊ ကို။ ကတော၊ ပြီ။

[ယဿ ဝါ ပန စိတ္တံ နနိရုဇ္ဈိယတိ ဥပ္ပဇ္ဇိယတိ တဿစိတ္တံ နဥပ္ပဇ္ဇတိ
 နိရုဇ္ဈတိတံ နတ္ထိ ဟူသော ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနကို ဖွင့်ပြလို၍ "ဒုတိယပဉ္စေ။ ဝေ။
 ပဋိက္ခေပေါကတော" ဟု မိန့်သည်။] ဒုတိယပဉ္စေ၊ ဒုတိယပြဿနာ၌။ ယဿ

(ပုဂ္ဂလဿ)။ ၎င်း။ စိတ္တံ သည်။ န နိရုဇ္ဈိယတံ၊ မချုပ်လတံ။ ဥပ္ပဇ္ဇိယတံ၊ ဖြစ်လတံ။ ဣတိ သို့။ (ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ပြောဆိုထိုက်သော။) သော ပုဂ္ဂလော ယေဝ၊ ပင်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နတ္ထိတံ၊ ဟူ၍။ ပဋိက္ခေပေါ၊ ကို။ ကတော၊ ပြီ။

၆၅-၇၂။ [ယဿ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နန္တိ အာမန္တာ ဟူသော ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇန တို့ကိုဖွင့်ပြလို၍ ဥပ္ပန္နန္တိ စသည်ကိုမိန့်၊] ဥပ္ပန္နန္တိ ဟူသော။ တေ၊ ဤအမည်သည်။ ဥပ္ပါဒသပင်္ဂါနောပိ၊ ဖြစ်ဆဲဥပါဒ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း ရှိသော စိတ်၏၎င်း။ ဥပ္ပါဒံ၊ ဖြစ်ခြင်းသို့။ ပတုာ၊ ၍။ အနိရုဒ္ဓဿပိ၊ ချုပ်ပြီးမဟုတ် သောစိတ်၏၎င်း။ နာမံ၊ အမည်တည်း။ တတ္ထ၊ ထို ၂-ပါးသောစိတ်တို့တွင်။ ဥပ္ပါဒသမင်္ဂိတံ၊ ဖြစ်ဆဲဥပါဒ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်တော်မူ၍။ အာမန္တာတံ၊ ဟူ၍။ (ဝတ္ထံ)။ ဥပ္ပါဒံ၊ သို့။ ပတုာ၊ ၍။ အနိရုဒ္ဓဘာဝံ၊ မချုပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ တေသံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နန္တိ ဟူ၍။ ဝတ္ထံ၊ ပြီ။ အနုပ္ပန္နန္တိ၊ ကား။ ဥပ္ပါဒံ၊ သို့။ အပ္ပတ္တံ၊ မရောက် သေးသော စိတ်သည်။ (န ဥပ္ပဇ္ဇတိ)။ [ယဿ စိတ္တံ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ စိတ္တံ န ဥပ္ပန္နန္တိ စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ ။ ပေ။ န စ ဥပ္ပန္နန္တိ ဟူသော ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇန၌ န ဥပ္ပန္နန္တိကို ဖွင့်သည်။]

[ယဿ ဝါ ပန စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တ တဿ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခ ဏေ။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စ ဟူသော ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနကို ဖွင့်ပြလို၍ တေသံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တ စသည်ကိုမိန့်၊] တေသံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ တောပိ၊ ဤပါရှိ၍လည်း။ တာဝ၊ နိရောဓသေမာပန္န စသည်တို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ)။ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံး စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ စိတ္တံ၊ သည်။ ခဏပစ္စုပ္ပန္နမေဝ၊ ခဏပစ္စုပ္ပန်သည်သာ။ ဟုတုာ၊ ဖြစ်၍။ ဝါ၊ လျက်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏံ၊ ဥပါဒ်ခဏကို။ အတိတတ္တာ၊ လွန်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တနာမ၊ ၎င်း။ နိရောဓသမာပန္နာနံ၊ နိရောဓ သမာပန္နပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ စိတ္တံ၊ သည်။ နိရောဓတော၊ နိရောဓသမာပတ်မှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗတ္တာ၊ ဖြစ်တူးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တနာမ)။ အသ ညသတ္တာနံ၊ အသညသတ်မြဟွာကို။ သညိဘဝေ၊ သညိဘဝ၌။ (သညိ ဘဝဝယ် ဖြစ်တုန်းက)။ ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗတ္တာ၊ ကြောင့်။ (စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တနာမ)။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တုစေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိစာတံ၊ ဟူသောပါဠိရပ်၏။ ဥပ္ပါဒံ၊ ဥပါဒ်သို့။ ပတ္တတ္တာ၊

ရောက်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ ပြီ။ အနတိတတ္တာ၊ ဌိဥပါဒ်ခဏကို မလွန်သေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ၊ ဖြစ်ဆဲမည်၏။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ [ဤအဖွင့်ကို၎င်း၊ တေသံစိတ္တံဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၏ အဖွင့်ဖြစ်သော “သဗ္ဗေသံတာဝ စိတ္တံ။ ပေ။ အတိတတ္တာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ နာမ” ဟူသော အဖွင့် ကို၎င်းဋီကာပယ်လိမ့်မည်]။ . . .

ဥပ္ပါဒကွဏေ အနာဂတ်ဉ္စာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ဥပါဒကွဏေ၊ ဥပါဒ် ခဏ၌။ စိတ္တံစ၊ စိတ်သည်၎င်း။ အနာဂတံ၊ အနာဂတ်ဖြစ်သော။ စိတ္တံစ၊ စိတ်သည်၎င်း။ (နစေဝ နိရုဒ္ဓိံ နစ နိရုဇ္ဈမာနံ) ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။

“ ၈၃။ အတိက္ကန္တကာလဝါရေ၊ အတိက္ကန္တကာလဝါရ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ခဏန္တိ၊ ကား။ ဥပ္ပါဒကွဏံ၊ ဥပါဒ်ခဏကို။ (ဝိတိက္ကန္တံဉ္စပ) တတ္ထ၊ ထို ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ခဏဟူသောပါဌ်၌။ စောဒနာသောနောနယော ဝေ ဝေဒိ တဗ္ဗော)၊ ဥပ္ပါဒကွဏော၊ ဥပါဒ်ခဏသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောနာမ၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာန မည်သည်။ ကိဉ္စာပိ န ဟောတိ၊ အကယ်၍ကား မဖြစ်ပါပေ။ ပန၊ ထိုသို့ ပင် မဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံယံ၊ ဖြစ်ဆဲစိတ်၏။ ခဏတ္တာ၊ ခဏ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေ၊ ဤသို့ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ခဏဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ ခဏံ ဝိတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တကာလန္တိ၊ ကား။ နစိရံ၊ မကြာမီ။ ဝိတိက္ကန္တံ၊ လွန်ပြီး သည်။ (ဟုတု၊ အတိက္ကန္တကာလ၌စပ) ပန၊ ဆက်။ တမေဝ၊ ထိုစိတ်

၁။ အတိက္ကန္တကာလဝါရေ။ [ယထာစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ခဏံ-ခဏံ ဝိတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တကာလံ၊ နိရုဇ္ဈမာနံ ခဏံ-ခဏံ ဝိတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တကာလံ တထာ စိတ္တန္တိ” ဟူသော ပစ္စာဝိသံဇ္ဇနာကို ဖွင့်ပြလို၍ အတိက္ကန္တကာလဝါရေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ခဏန္တိစသည်ကို မိန့်သည်။

၂။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ။ ပေ။ ဝေ ဝုတ္တော။ ။ “ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဖြစ်ဆဲ” ဟူသော စကားသည် ဥပါဒ်ခဏ တခဏသာမက၊ ဥပါဒ်ဌိ ဘဝံ ခဏ ၃-ပါးလုံးနှင့် ဆိုင် ၏။ ထို့ကြောင့် “ဥပ္ပါဒကွဏော ဥပ္ပဇ္ဇမာနောနာမ န ဟောတိ” ဟုဆိုသည်။ သို့သော် ဥပ္ပဇ္ဇမာန ခဏ ၃-ပါးတွင် ဥပါဒ်ခဏလည်း ပါဝင်သောကြောင့် “ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ+ခဏ” ဟုဆိုသည်။ [အပေါင်းခဏ ၃-ပါး၏ ဥပ္ပဇ္ဇမာန အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ဥပါဒ်ခဏ၌ တင်စားထားသောကြောင့် “ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ခဏ” ကို ကေဒေသျှူပစာ စကားဟုမှတ်ပါ။] . . .

တခုတည်းသည်ပင်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏံ ကို။ ဝီတိက္ကန္တံ လွန်ပြီးသည်။ ဟုတူ၍။ အတိက္ကန္တကာလန္တိ၊ အတိက္ကန္တကာလဟူ၍။ သင်္ခံ၊ ခေါ်ဝေါ်အပ်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၎င်း။ နိရုဇ္ဈမာနံ ခဏန္တိ၊ ကား။ နိရောဓက္ခဏံ၊ ချုပ်ရာခဏကို။ (ဝီတိက္ကန္တံစပ်) တတ္ထ၊ ထို နိရုဇ္ဈမာနံ ခဏံ ဟူသောပါဌ်၌။ နိရောဓက္ခဏော၊ ချုပ်ရာခဏသည်။ နိရုဇ္ဈမာနောနာမ၊ နိရုဇ္ဈမာနမည်သည်။ ကိဉ္ဇာပိ န ဟောတိ၊ ပါပေ။ ပန၊ သော်လည်း။ နိရုဇ္ဈမာနဿ၊ ချုပ်ဆဲစိတ်၏။ ခဏတ္တာ၊ ကြောင့်။ ဝေံ၊ ဤသို့ နိရုဇ္ဈမာနံ ခဏံဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တော။ [အဓိပ္ပာယ်ကို ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ခဏံအတိုင်းမှတ်ပါ။]

ခဏံ ဝီတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တကာလန္တိ ဟူသော ပါဌ်ဖြင့်။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ (ဥပ္ပဇ္ဇမာန ခဏကို မကြာမီက လွန်ပြီးဖြစ်၍ အတိက္ကန္တကာလ မည်သော စိတ်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။) စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဝေံသို့။ နိရောဓက္ခဏမ္ပိ၊ ချုပ်ရာခဏကိုလည်း။ ဝီတိက္ကန္တံသည်။ ဟုတူ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အတိက္ကန္တကာလံနာမ၊ သည်။ ဟောတိကံ၊ လော။ ဣတိ၊ သို့။ ပုစ္ဆတိ၊ ၎င်း။ တတ္ထ၊ ထိုပုစ္ဆာ၌။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဘင်္ဂက္ခဏော၊ ဘင်္ဂခဏ၌။ စိတ္တံ၊ သည်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏံကို။ ခဏံ၊ မကြာမီက။ ဝီတိက္ကန္တံသည်။ ဟုတူ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အတိက္ကန္တကာလံ၊ လွန်ခဲ့ပြီးသော ကာလရှိသောစိတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ နိရောဓက္ခဏံ ကို။ ခဏံ၊ က။ ဝီတိက္ကန္တံသည်။ ဟုတူ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အတိက္ကန္တကာလံနာမ၊ မည်သည်။ နဟောတိ၊ မဟုတ်။ ပန၊ ကား။ အတိတံသော၊ စိတ္တံ၊ သည်။ ဥဘောပိ၊ ကုန်သော။ ခဏော၊ ဥပ္ပါဒက္ခဏနိရောဓက္ခဏတို့ကို။ ခဏံ၊ က။ ဝီတိက္ကန္တံ သည်။ ဟုတူ၍။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အတိက္ကန္တလာလံနာမ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဘင်္ဂက္ခဏော၊ ၌။ စိတ္တံ၊ သည်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏံ ကို။ ဝီတိက္ကန္တံ သည်။ ဘင်္ဂက္ခဏံ ကို။ အဝီတိက္ကန္တံ

၁။ ခဏံ ဝီတိက္ကန္တံ။ ။ခဏံကို “နစိရံ(မကြာသေး)ဟု ဖွင့်သည်။ အဖြေ၌ “ဘင်္ဂက္ခဏံ ။ပေ။ အတိတံ စိတ္တံ” ဟု ဖြေသောကြောင့် ဘင်္ဂခဏ၌ စိတ်သည် ဥပ္ပါဒက္ခဏကို။ နစိရံ၊ လွန်၍ မကြာသေးဖြစ်၏။ အတိတံစိတ်လည်း ဥပါဒ်ခဏဘင်္ဂခဏ ဟူသော နှစ်ခဏကိုသာ လွန်သောကြောင့် နစိရံ၊ မကြာသေးဖြစ်သည်။ [ဤ၌ ဌိခဏကို ဟောတော်မမူ။]

မလွန်သေးသည်။ (ဟောတိ)။ အတိတံ၊ သော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဥပါဒက္ခဏဉ္စကိုလည်း။ ဝိတိက္ကန္တံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဘင်္ဂက္ခဏဉ္စ ကိုလည်း။ ဝိတိက္ကန္တံ၊ သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ အာဟ၊ ပြီ။

ဒုတိယပဉ္စဿ၊ ဒုတိယပြဿနာ၏။ (ယဿ ဝါပန စိတ္တံ နိဂုဇ္ဈမာနံ ခဏံ ခဏံ ဝိတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တကာလံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ခဏံ ခဏံ ဝိတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တကာလံ တဿစိတ္တံ ဟူသော ဒုတိယပြဿနာ၏။) ဝိသဇ္ဇနေ၊ ဌ်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အတိတံ၊ သော။ စိတ္တံ၊ သည်။ ဥဘောပိ၊ ကုန်သော။ ခဏော၊ တို့ကို။ ဝိတိက္ကန္တံ၊ သည်။ ဟုတွာ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အတိက္ကန္တကာလံနာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အတိတံစိတ္တန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ပဋိလောမပဉ္စဿ၊ ပဋိလောမပြဿနာ၏။ (ယဿစိတ္တံ န ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ခဏံ ခဏံ ဝိတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တကာလံ၊ န နိဂုဇ္ဈမာနံ ခဏံ ခဏံ ဝိတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တကာလံ ကဿ စိတ္တံ ဟူသော ပဋိလောမပြဿနာ၏ နိဿယ အကောက်တို့၌ ပစ္စနိက်ဟုခေါ်အပ်သော ပြဿနာ၏။) ဝိသဇ္ဇနေ၊ ဌ်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပါဒက္ခဏော၊ ဌ်။ စိတ္တံ စ၊ သည်၎င်း။ အနာဂတံ၊ သော။ စိတ္တံ စ၊ သည်၎င်း။ ဥဘောပိ၊ ကုန်သော။ ခဏော၊ တို့ကို။ ခဏံ၊ မကြာမီက။ ဝိတိက္ကန္တံ၊ သည်။ ဟုတွာ၊ ရှိ။ ဝါ၊ ကြောင့်။ အတိက္ကန္တကာလံနာမ၊ မည်သည်။ န ဟောတိ။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ အတိက္ကန္တကာလံနာမ၊ မည်သည်။ န ဟောတိ၊ နည်း။) တေသံ ခဏာနံ၊ ထို ဥပ္ပါဒက္ခဏ ဘင်္ဂက္ခဏတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ အဝိတိက္ကန္တတ္တာ၊ မလွန်သေးကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အတိက္ကန္တကာလံနာမ န ဟောတိ။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဥပ္ပါဒက္ခဏ စိတ် အနာဂတစိတ်တို့၏အတိက္ကန္တကာလ မမည်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဥပ္ပါဒက္ခဏော စိတ္တံ အနာဂတံ စိတ္တန္တိ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဒုတိယ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ ပါကဋမေဝ၊ ထင်ရှားသည်သာ။

၈၄-၁၁၃။ ဓမ္မဝါရေပိ၊ ဌ်လည်း။ ဣမိနာဝ ဥပါယေန၊ ဤနည်းဖြင့် ပင်။ သဗ္ဗဝိသဇ္ဇနေသု၊ တို့၌။ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ပုဂ္ဂလဓမ္မဝါရော၊ သည်။ ဓမ္မဝါရဂတိကောယေဝ၊ ဓမ္မဝါရ၏ ဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့သော ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်သာ။ (ဟောတိ)။

၁၁၄-၁၁၆။ သဗ္ဗေပိကုန်သော။ မိဿကဝါရာ၊ တို့ကို။ ယံဿသရာဂံ
 စိတ္တန္တိအာဒိနာ၊ အစရှိသော။ နယေန၊ ဖြင့်။ မုမတ္တံ၊ အမြှောက်မျှကို။
 (ခံတွင်းပေါက်ပမာ အကျယ်ဝင်ရာဖြစ်သော အကျဉ်းမျှကို။) ဒဿေတွာ၊
 ရှိ။ သံခိတ္တာ၊ ကုန်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့ ချိုးအပ်ပါကုန်သော်လည်း။ နေသံ၊ ထို
 မိဿကဝါရတို့၏။ ဝိတ္တာရော၊ ကို။ ဟေဠာ၊ ဤ။ ဝုတ္တနယေနော၊ ဖြင့်သာလျှင်။
 ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။ ပန၊ ဆက်။ တေသု၊ ထိုမိဿကဝါရတို့၌။ ယဿ သရာဂံ
 စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န နိရုဇ္ဈတိ တဿ (-) စိတ္တံ နိရုဇ္ဈိယတိ နုပ္ပဇ္ဇိယတိတိ၊ ဟူ၍။
 ဝေံသို့။ ဝိတ္တာရေ တဗ္ဗတယ၊ ချဲ့ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပုစ္ဆာဝ၊
 သည်သာ။ သဒိသာ၊ တူသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ပန၊ ကား။ ယသွာ၊ ကြောင့်။
 သရာဂံ၊ ရာဂနှင့်တကွဖြစ်သော။ စိတ္တံ၊ သည်။ ပစ္စိမစိတ္တံ၊ ခိုကာသဝပုဂ္ဂိုလ်၏
 ပစ္စိမစုတိစိတ်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ တသွာ၊ ကြောင့်။ ယဿ သရာဂံ
 စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ န နိရုဇ္ဈတိ တဿ စိတ္တံ နိရုဇ္ဈိယတိ နုပ္ပဇ္ဇိယတိတိ နောတိ၊ ဟူ၍။
 ဝေံသို့။ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ၊ ဖြေထိုက်သည်အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ အဖြစ်သည်။
 အသဒိသံ၊ မတူသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ တံ တံ၊ ထိုထို မတူသောဝိသဇ္ဇနာကို။
 တဿာ တဿာ ပုစ္ဆာယ၊ ထိုထိုပုစ္ဆာအား။ အနုရူပဝသေန၊ လျော်သည်၏
 အစွမ်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ [ဤ အဋ္ဌကထာ၌ တဿ စိတ္တံ နိရုဇ္ဈိယတိ ဝယ်
 သရာဂံမပါဘဲဆိုထားသည်ကို သတိပြုခဲ့ပါ။ ဋီကာဆရာ ကောက်ချက်ချ၍
 တမျိုးအဖြေကို ပြုလိမ့်မည်။] ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

စိတ္တယမကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉-ဓမ္မယမကော

၁။ ပဏ္ဍိတိဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်

၁-၁၆။ ။ ဣဒါနိ၊ စိတ္တယမကကိုဖွင့်ပြပြီးရာ ယခုအခါ၌။ မူလယမကော
 ၌။ ဒေသိတာနံ၊ ကုန်သော။ တေသညေဝ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ၊ တို့၏ပင်။
 မာတိကံ၊ မာတိကာကို။ ထပေတွာ၊ ၍။ စိတ္တယမကာနန္တရံ၊ ၌။ ဒေသိတဿ၊
 သော။ ဓမ္မယမကဿ၊ ၏။ ဝဏ္ဏနာသညံ။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်တော့
 လတံ။ တတ္ထ၊ ထိုဓမ္မယမက၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာ၌။ ခန္ဓယမကော၌။ ဝုတ္တနယေ
 နေဝ၊ သာ။ ပါဠိဝတ္ထာနံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗျံ၊ ၏။ ဟိ၊ ချဲ့။ တတ္ထ၊ ထိုခန္ဓ
 ယမက၌။ ပဏ္ဍိတိဝါရာဒယော၊ ကုန်သော။ တယော၊ ကုန်သော။ မဟာဝါရာ၊
 တို့သည်၎င်း။ အဝသေသာ၊ မဟာဝါရမှကြွင်းကုန်သော။ အန္တရဝါရာစ၊
 တို့သည်၎င်း။ ဟောန္တိယထာ၊ သို့။ တထာ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤဓမ္မယမက၌
 လည်း။ (ပဏ္ဍိတိဝါရာဒယော တယော မဟာဝါရာ၊ အဝသေသာ အန္တရ
 ဝါရာစ၊ ဟောန္တိ။) ပန၊ အထူးကား။ ယော၊ ကုသလံ ဓမ္မံ ဘာဝေတိ သော
 အကုသလံ ဓမ္မံ ပဗဟတီတိ၊ ဟူ၍။ အာဂတတ္ထာ၊ လာသည်၏အဖြစ်
 ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ဤဓမ္မယမက၌။ ပရိညာဝါရော၊ သည်။ ဘာဝနာဝါရော
 နာမ၊ ဘာဝနာဝါရမည်သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗျော
 ၏။ တတ္ထ၊ ထိုဘာဝနာဝါရ၌။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ အဗျာကတော၊ သော။
 ဓမ္မောကို။ နေဝ ဘာဝေတဗျော၊ ဖြစ်လည်း မဖြစ်စေထိုက်။ န ပဟာ
 တဗျော၊ ပယ်လည်းမပယ်ထိုက်။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တံ ပဒမေဝ၊ ထိုအဗျာ
 ကတပဒကိုသာ။ န ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ၊ ထုတ်ဆောင်ကော်မမှုအပ်။ ပန၊ ကား။ ဧတ္ထ၊
 ဤခန္ဓယမက၌။ ပဏ္ဍိတိဝါရော၊ ၌။ တိဏ္ဏံ၊ ကုန်သော။ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ၊
 တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ပဒသောနေဝါရော၊ ၎င်း။ ပဒသော
 ဓနမူလစက္ကဝါရော၊ ၎င်း။ သုဒ္ဓဓမ္မဝါရော၊ ၎င်း။ သုဒ္ဓဓမ္မမူလစက္ကဝါရော၊
 ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ စတူသု၊ ကုန်သော။ ဣမေသုဝါရေသု၊ တို့၌။ ယမက
 ဂဏနာ၊ ကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။

၁။ ပဏ္ဍိတိနိဗ္ဗေသဝါရအဖွင့်

၁၇-၃၂။ ပန၊ ကား။ ပဏ္ဍိတိဝါရနိဗ္ဗေသေ၊ ဌိ။ ကုသလာ၊ ကုသလ
 ဓမ္မာတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၌။ ကုသလာ၊ တို့၏။ ကေန္တေန၊ အားဖြင့်။ ကုသလ
 ဓမ္မတ္တာ၊ ကုသိုလ်တရားတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ (ဘဂဝတာ)
 ဝုတ္တိ။ သေသဝိသဇ္ဇနေသုပိ၊ တို့၌လည်း။ သေဝနယော၊ တည်း။ အဝသေသာ
 ဓမ္မာ၊ နအကုသလာ၊ ဓမ္မာတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ အဝသေသာ၊ အကုသိုလ်မှ
 ကြွင်းကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တို့သည်။ အကုသလာ၊ တို့သည်။ န ဟောန္တိ၊
 မဟုတ်ကုန်။ ဓမ္မာပန၊ ဓမ္မတို့သည်ကား။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။ ဣတိအတ္ထော၊
 နက်။ ဣမိနာ၊ နယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တို့ကို။ ဝေဒိတဗျာနိ၊ ကုန်၏။
 ပဏ္ဍိတိဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဋ္ဌိတာ)

၂-ပဝတ္ထိဝါရအဖွင့်

၃၃-၃၄။ ပန၊ ကား။ ဣ၊ ဤဓမ္မယမက၌။ ပဝတ္ထိဝါရေ၊ ဌိ။
 ပစ္စုပ္ပန္နကာလေ၊ ဌိ။ ပုဂ္ဂလဝါရဿ၊ ၏။ အနုလောမနယေ၊ ဌိ။ ယဿ
 ကုသလာ၊ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ပေ။ တဿ ကုသလာ၊ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူကုန်
 သော။ ကုသလဓမ္မမူလကာနိ၊ ကုသလဓမ္မဟူသော မူလရှိကုန်သော။ ဓမ္မံ၊
 ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့၎င်း။ အကုသလဓမ္မမူလကံ၊ ရှိသော။ ဧဝံ၊
 သော။ (ယမကံ)၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တိဏိ ယမကာနိ ဟောန္တိ။ တဿ၊
 ထိုပဝတ္ထိ ပစ္စုပ္ပန္နကာလ ပုဂ္ဂလဝါရ၏။ ပဋိလောမနယေပိ၊ ဌိ၎င်း။
 ဩကာသဝါရဒီသုပိ၊ ဩကာသဝါရ အစရှိသော ဝါရတို့၌၎င်း။ သေဝ
 နယော၊ တည်း။ ဧဝံ၊ သို့။ ဣ၊ ဤဓမ္မယမက၌။ သဗ္ဗဝါရေသု၊ တို့၌။
 တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့၏။ ဝါ၊ တို့နှင့်။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။
 ယမကဝဏ္ဏနာ၊ ကို။ ဝေဒိတဗျာ၊ ၏။

ပန၊ ကား။ ဣ၊ ဤဓမ္မယမက၌။ အတ္ထဝိနိစ္စယေ၊ ဌိ။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်
 လတုံကား။ လက္ခဏံ၊ တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဣမဿ ဓမ္မယမကဿ၊ ၏။ ပဝတ္ထိ
 မဟာဝါရေ၊ ဌိ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ နိရုဇ္ဈန္တိတိ၊ ဟူကုန်သော။ ဣမေသု ဥပ္ပါဒနိရော

ဓေသု၊ ဤဥပ္ပါဒနိရောဓဝါရတို့၌။ တာဝ၊ အပ္ပာကတတရားတို့မှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာ)၊ ကုသလာကုသလဓမ္မာ၊ တို့ကို။ ဧကန္တေန၊ ဧကန်အားဖြင့်။ ပဝတ္တိယံယေဝ၊ ပဝတ္တိအခါ၌သာ။ လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။ စုတိပဋိသန္ဓိသု၊ စုတိအခါ ပဋိသန္ဓေအခါတို့၌။ န (လဗ္ဘန္တိ)၊ ကုန်။ အပ္ပာကတဓမ္မာပန၊ တို့ကိုကား။ ပဝတ္တေ စ၊ ၌၎င်း။ စုတိပဋိသန္ဓိသု စ၊ တို့၌၎င်း။ ဣတိ သို့။ တီသပိ၊ ကုန်သော။ ကာလေသု၊ တို့၌။ လဗ္ဘန္တိ၊ ကုန်၏။ ဝေ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤဓမ္မယံမက၌၊ ယတ္ထ ယတ္ထ၊ အကြင်အကြင်အခါ၌။ ယံ၊ အကြင်တရားကို။ လဗ္ဘတိ၊ ၏။ တထံ၊ ထိုရအပ်သောတရား၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ တတ္ထတတ္ထ၊ ထိုထိုအခါ၌။ ဝိနိစ္ဆယောဘံကို။ ဝေဒိတဗျော၊ ၏။

တကြ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗျော ဟူသော ထိုပါဠိ၌။ ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတံကား။ နယမုခံ၊ နည်းအမြက်တည်း။ တာဝ၊ အပ္ပာကတမှ ရှေးဦးစွာ။ (နိဒ္ဒိဋ္ဌာနံ)၊ ကုသလာကုသလာနံ၊ တို့၏။ ဧကက္ခဏေ၊ တပြိုင်နက်သောဓက၌။ အနုပ္ပဇ္ဇနံတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ နောတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိသေဓော၊ ကို။ ကတော၊ ပြီ။ အပ္ပာကတာ စာတိ၊ စဟူသော စကားကို။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပဝသေန၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်နှင့် စပ်သဖြင့်။ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

၄၁-၄၂။ ယတ္ထကုသလာ မ္မော နုပ္ပဇ္ဇန္တိတိ ၊ ဟူသော စကားကို။ အသညဘဝံ၊ အသညဘဝကို။ သန္ဓာယ၊ (ဘဂဝတာ)၊ ဝုတ္တံ၊ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ ဧတ္ထ၊ ဤပြုဿနာ၌။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ ကတံ၊ ပြီ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိဣဒမ္ပိ ၊ ဤစကားကိုလည်း။ အသညဘဝံယေဝ၊

၁။ ယတ္ထ ကုသလာ မ္မော နုပ္ပဇ္ဇန္တိတိ ။ပေ။ ကတံ ။ ။ဤပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာ တို့သည် ပစ္စုပ္ပန် ပစ္စုပ္ပန်ဩကာသဝါရ၌လာသော ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာတို့တည်း။ ထို့ကြောင့် ပုဒ်ရေနံပါတ် ၃၅ - ၃၆ နေရာဝယ် ၄၁ - ၄၂ ဟုပြင်ပါ။

၂။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ။ပေ။ဝုတ္တံ။ ။ဤ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိသည် “ယတ္ထ ကုသလာ မ္မော နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တတ္ထ အပ္ပာကတာ မ္မော နုပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟူသော ပုစ္ဆာ၏ ပါဠိကတိ ဝိသဇ္ဇနာပုဒ်တည်း။ အသညသတ်ဘ၌ အပ္ပာကတဖြစ်သော ရုပ်တရားများဖြစ်သောကြောင့် “ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟု ဖြေသည်။

ကိုပင်။ သန္ဓာယ၊ ချို။ ဝုတ္တိ၊ ပြီ။ ပန၊ ကား။ အပ္ပာကတာနံ ၊ အပ္ပာကတတရားတို့၏။ အနုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဿ၊ မဖြစ်ရာဘုံဋ္ဌာန၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိက္ခေပေါ၊ ကို။ ကတော၊ ပြီ။

၄၉။ ဒုတိယေ အကုသလေတိ ၊ ကား။ ဧဝံ၊ သုဒ္ဓါဝါသဘုံဘဝကို အဿာဒေတွာ၊ လွန်စွာသာယာ၍။ ဥပ္ပန္နသု၊ ကုန်သော။ နိကန္တိဇဝနေသု၊ နိကန္တိဇောတို့တွင်။ ဒုတိယေ၊ သော။ ဇဝနစိတ္တေ၊ သည်။ (ဝတ္တမာနေဉ္စိစပ်) ဒုတိယေ စိတ္တေ ဝတ္တမာနေတိ ၊ ကား။ ပဋိသန္ဓိတော၊ မှ။ ဒုတိယေ သော။ ဘဝဂံစိတ္တေ၊ သည်။ ဝတ္တမာနေ၊ သော်။ ဝါ၊ တနည်း။ ပဋိသန္ဓိယာ၊ နှင့်။ သဟ၊ တကွ။ ဘဝဂံ ၊ ကို။ ဝိပါကဝသေန၊ ဝိပါက်၏ အဖြစ်အားဖြင့်။ ဧကမေဝ၊ တခုတည်းကိုသာ။ ကတွာ၊ ချို။ ဘဝနိကန္တိယာ၊ ဘဝကို တပ်မက်တတ်သော လောဘဇော၏။ အာဝဇ္ဇနစိတ္တေ၊ မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းစိတ်သည်။ (ဝတ္တမာနေဉ္စိစပ်) ဟိ၊ မှန်။ တံ၊ ထိုမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည်။ ကိရိယစိတ္တတ္တာ၊ ကြိယာစိတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အပ္ပာကတဇာတိယံ၊ အပ္ပာကတဇာတ်၌။ ဝိပါကတော၊ မှ။ ဒုတိယံနာမ၊ မည်သည်။ ဟောတိ။

၁။ အပ္ပာကတာနံ ပန ၊ ပ၊ ကတော။ ။ “ယတ္ထ ဝါ ပန အပ္ပာကတာ ဓမ္မာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တတ္ထ ကုသလာ ဓမ္မာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟူသောပုစ္ဆာ၌ သန္ဓိဋ္ဌာန် ပုဂံအရ အပ္ပာကတဓမ္မတို့ မဖြစ်ရာ ဩကာသမရှိသောကြောင့် “နတ္ထိ” ဟု ပဋိက္ခေပ ဝိသဇ္ဇနာပြုရသည်။

၂။ ဒုတိယေ အကုသလေ။ ။ “သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ အကုသလေ စိတ္တေ ဝတ္တမာနေ တေသံ တတ္ထ အကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ နော စတေသံ တတ္ထ ကုသလာဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ” ဟူသော ပုဂံလောကာသဝါရ၌ လာသော အဖြေစကားတည်း။ ထို့ကြောင့် သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌ သဝနိကန္တိက ဒုတိယဇောစိတ်ကို ဒုတိယေ အကုသလေ အရ ယူသည်။

၃။ ဒုတိယေစိတ္တေ ဝတ္တမာနေ။ ။ ဟဿ ဝါပန ယတ္ထ အပ္ပာကတာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ တဿ တတ္ထ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ ဟူသောပုစ္ဆာ၏ အဖြေ၌ ပါသောစကားတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုပုစ္ဆာနှင့်လျော်အောင် ပဋိသန္ဓေစိတ်

၅၇။ ယဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ အဂ္ဂမဂ္ဂန္တိ ။ ဟူသော စကားကို။
 ဂေါတြဘူတိတ္ထံကို။ သန္တာယ၊ ရှိ။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိတံ၊
 ဟူသောစကားကို။ တေ အဂ္ဂမဂ္ဂဓမ္မယေဝ၊ ထိုအရဟတ္တမဂ် တရားတို့ကို
 ပင်။ သန္တာယ၊ ရှိ။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

၇၉။ ယဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ အဂ္ဂမဂ္ဂံ ပဋိလဘိဿန္တိ တဿ စိတ္တဿ
 ဥပ္ပါဒကုဏေတိ ဣဒံ ။ ဤစကားကို။ စိတ္တဇာတိဝသေန၊ စိတ်ဇာတ်၏
 အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တဇ္ဇာတိကဿ၊ ထိုစိတ်ဇာတ်ရှိသော။
 ကောဝဇ္ဇနေန၊ တခုသောမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကြောင့်။ ဥပ္ပန္နဿ၊ ဖြစ်သော။
 တတော၊ ထိုဂေါတြဘူ(ဂေါဒါနံ)စိတ်မှ၊ သြရိမ စိတ္တဿ၊ ဤဘက်၌ ဖြစ်
 သော ပရိကံ ဥပစာ အနုလုံစိတ်၏။ ဥပ္ပါဒကုဏေပိ၊ ဥပ္ပါဒဏေ၌လည်း။
 တေလက္ခဏံ၊ ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်သည့် အကုသိုလ်စိတ်မဖြစ်လတ္တံ့ ဟူသော ဤ
 လက္ခဏာကို။ လဗ္ဘတေဝ၊ ရအပ်သည်သာ။ [ရှေးနိဿယ၌ ပုရိမစိတ္တဿ
 ဟုရှိ၏။]

နောင် ပဌမတွင်စိတ်ကိုပင် ဒုတိယေ စိတ္တေဟု၎င်း။ တနည်း- ပဋိသန္ဓေနှင့်တွင်
 ၁၅ ချက်၊ ၁၆ ချက်ကို ဝိပါက်စိတ်ချင်းတူသောကြောင့် တစိတ်တည်းဟူ၍
 ဘဝနိကန္တိလောဘဇော ရှေ့က မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ကို ဒုတိယစိတ်ဟု၎င်း
 ဟူသည်။

၁။ ယဿ။ပေ။အဂ္ဂမဂ္ဂံ။ ။ယဿ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ၊ တဿ
 အကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ ဟူသောပုစ္ဆာ၏ ဝိသဇ္ဇနာစကားတည်း၊ အဋ္ဌ
 ကထာအဖွင့်အတိုင်း အဓိပ္ပာယ်ထင်ရှားပြီ။

၂။ ယဿ။ပေ ဥပ္ပါဒကုဏေ။ ။ယဿ ကုသလာ ဓမ္မာဥပ္ပဇ္ဇိန္တိ တဿ အကုသ
 လာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ၊ ဟူသော ပစ္စုပ္ပန္နာ နာဂတဝါရ အနုလောမ ပုဂ္ဂလဝါရ၌
 လာသော ပုစ္ဆာ၏ အခဲဖြစ်ကားတည်း။ ဤအဖြေ၌ အဂ္ဂမဂ္ဂံ ပဋိလဘိဿန္တိ
 တဿ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒကုဏေ ဟူသော စကားကို စိတ်ဇာတ်ချင်း တူသောကြောင့်
 အခြားစိတ်များကိုပါ ဟူသောစကားဟုမှတ်ပါ။ ဘာကြောင့်နည်း၊ အရဟတ္တ
 မဂ်၏ရှေ့က ပရိကံ ဥပစာ အနုလုံတို့၏ ဥပ္ပါဒအခိုက်၌လည်း ကုသလာ ဓမ္မာ
 ဥပ္ပဇ္ဇိန္တိ၊ နောစ အကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ ဟူသော ဤလက္ခဏာကို ရနိုင်
 သောကြောင့်တည်း။ ဤစိတ်တို့သာမက အခြားစိတ်များ ရနိုင်သေးကြောင်း
 ကို ဋီကာ၌ ပြလိမ့်မည်။

၉၉။ နိရောဓဝါရေပိ၊ ခွဲလည်း။ ကုသလာ ကုသလာနံ၊ ကုသိုလ်
 အကုသိုလ်တို့၏။ ဧကတော၊ တပြိုင်နက်။ အနိရုဇ္ဈနတော၊ မချုပ်ခြင်း
 ကြောင့်။ နောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီး။ ဣမိနာ နယမုခေန၊ ဤနည်းအမြက်
 ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနတို့၌။ ဝိနိစ္ဆယော၊ ကို။ ဝေဓိ
 တဗ္ဗော၊ ၏။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ဓမ္မယမက ဝဏ္ဏနာ (နိဠိတာ။)

၁၁-ဣန္ဒြိယ ယမကော

ဣဒါနိ၊ ဓမ္မယမကကိုဖွင့်ပြပြီးရာယခုအခါ၌။ မူလ ယမကော ၌။ ဒေသိ
တာနံ၊ ကုန်သော။ တေသညေဝ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ၊ တို့၏ပင်။ လဗ္ဗမာန
ဝသေန၊ ရထိုက်သောတရားနှင့် စပ်သဖြင့်။ ဧကဒေသံ၊ ကို။ သင်္ဂဏိတံ၊
၍။ ဓမ္မယမကနန္တရံ၊ ၌။ ဒေသိတဿ၊ သော။ ဣန္ဒြိယယမကဿ၊ ၏။
ဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဝါ၊ ဖြစ်လတ်။ ထိုဓမ္မယမက၏အဖွင့်၌။
ခန္ဓယမကာဒိသု၊ တို့၌။ ဝုတ္တနယေနော၊ ဖြင့်ပင်။ ပါဠိဝဝတ္ထာနံ၊ ကို။
ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဣဓာပိ၊ ဤဣန္ဒြိယ ယမက၌လည်း။ ပဏ္ဏတ္ထိဝါ
ရာဒယော၊ ကုန်သော။ ဖာယော၊ ကုန်သော။ မဟာဝါရာ၊ တို့သည်၎င်း။
အဝသေသ၊ မဟာဝါရမှ ကြွင်းကုန်သော။ ကာလပုဘေဒါဒိဟိ၊ ကာလ
အထူးအပြား အစရှိသည်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ အန္တရဝါရာစ၊ တို့သည်၎င်း။
ခန္ဓယမကာဒိသု၊ တို့၌။ အဂ္ဂတဝါရ သဒိသဝါ၊ လာသော ဝါရတို့နှင့်
တူကုန်သည်သာ။ ပန၊ အထူးကား။ ဣန္ဒြိယာနံ၊ ဣန္ဒြေတို့၏။ ဗဟုတာယ၊
များကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဓာတုယမကတောပိ၊ ထက်လည်း။ ဗဟု
တရာနိ၊ သာ၍များကုန်သော။ ယမကာနိ၊ ဟောန္တိ။

ပန၊ ကား။ ဟေဋ္ဌာ၊ အောက်ယမကတို့၌။ ပုဂ္ဂလဝါရာဒိသု၊ ပုဂ္ဂလဝါရ
အစရှိသော ဝါရတို့၌။ စက္ခာယတန စက္ခါဓာတုမူလကေ၊ စက္ခာယတန
ဟူသောမူလရှိ၊ စက္ခါဓာတ်ဟူသော မူလရှိသော။ နယေ၊ နည်း၌။ စက္ခာ
ယတန စက္ခါဓာတုဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ တကွ။ ဝိဂ္ဂာယတန ကာယာယ
တနာနိ၊ တို့ကို။ နယောဝိတာနိယထာ၊ မယှဉ်စေအပ်ကုန်သကဲ့သို့၎င်း။
စ၊ သည်သာမကသေး။ ဝိဂ္ဂာယတနကာယာယတနမူလကာနိ၊ ဝိဂ္ဂာယတန
ဟူသောမူလရှိ၊ ကာယာယတနဟူသော မူလရှိကုန်သော။ ယမကာနေဝါ
တို့ကိုပင်၊ နဂဟိတာနိ(ယထာ)၊ သို့၎င်း။ တထာ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤဣန္ဒြိယ
ယမက၌လည်း။ စက္ခန္ဒိယမူလကေ၊ ရှိသော။ နယေ၊ ၌။ ဝိဂ္ဂိန္ဒြိယကာ
ယိန္ဒြိယာနိ၊ တို့ကို။ နယောဝိတာနိ၊ ကုန်။ [စက္ခန္ဒိယမူလကနယ၌ဝိဂ္ဂိန္ဒြိယ
တို့ကို မူလိမသွတ်ပါ။ ဟူလို။] စ၊ သည်သာမကသေး။ ဝိဂ္ဂိန္ဒြိယကာယိန္ဒြိယ

မူလကာနိ၊ ရှိကုန်သော။ ယမကံနေဝ၊ တို့ကိုပင်။ နဂဟိတာနိ၊ ကုန်။
 တေသံ၊ ထိုဇိဝိန္ဒိယ-မူလကယမက ကာယိန္ဒိယမူလကယမကတို့ကို။ အဂ္ဂ
 ဟဏေ၊ မယူခြင်း၌။ ကာရဏံ၊ ကို။ တတ္ထ၊ ထိုအာယတနယမက၌။ ဝုတ္တ
 နယေနေဝ၊ သာ။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။ [“သေသေသု ဇိဝှာယတနကာယာယ
 တနေဟိ ။ပေ။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနိ။ပေ။ တန္တိယာလဟုဘာဝတ္ထံ သံခိတ္တာနိ”
 ဟု အာယံတနယမက ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်၌ ဆိုအပ်သည့်အတိုင်း သိထိုက်၏
 ဟူလျှီ။]

ပန၊ ကား။ မနိန္ဒိယံ၊ ကို။ စက္ခုန္ဒိယာဒိမူလကေဟိ၊ စက္ခုန္ဒိယ အစ
 ရှိသော မူလရှိကုန်သော ယမကတို့နှင့်။ (ယောဇနံ၊ ယှဉ်စေအပ်သည်
 အဖြစ်သို့။ ဂစ္ဆတိ)ယထာ၊ သို့။ တထေဝ၊ ထို့အတူသာလျှင်။ ဣတ္ထိန္ဒိယာ
 ဒိမူလကေဟိပိ၊ တို့နှင့်လည်း။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယောဇနံ၊ သို့။
 ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ နိက္ခိတ္တပဋိပ ဂိဋိယာ၊ မာတိကာချထားအပ်
 ပြီးသော ဣန္ဒြေအစဉ်အားဖြင့်။ အယောဇေတွာ၊ ရှိ။ သဗ္ဗေဟိပိ၊ ကုန်
 သော။ စက္ခုန္ဒိယမူလကာဒိဟိ၊ စက္ခုန္ဒိယမူလကအစရှိသည်တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊
 ကွ။ ပရိယောသာနေ၊ ၌။ ယောဇိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။
 စက္ခုန္ဒိယေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ဣတ္ထိန္ဒိယ ပုရိသိန္ဒိယ ဇိဝိတိန္ဒိယာနိ၊
 တို့ကို။ ယောဇိတာနိ၊ ပြီ။ သုခိန္ဒိယ ဒုက္ခိန္ဒိယ ဒေါမနသိန္ဒိယာနိ၊ တို့ကို။
 ဝါ၊ တို့သည်။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌။ နတ္ထိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 နဂဟိတာနိ၊ ကုန်။ သောမနသိန္ဒိယ ဥပေက္ခိန္ဒိယာနိ၊ တို့ကို။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ၌။
 ဥပ္ပတ္တိသဗ္ဗာဝတော၊ ဖြစ်ခြင်း၏ ထင်းရှူးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဂဟိ
 တာနိ၊ ပြီ။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ ဣတ္ထိန္ဒိယာဒိနိ၊ ကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ငါးပါး
 သောဣန္ဒြေတို့ကို၎င်း။ လောကုတ္တရာနိ၊ ကုန်သော။ တီဏိ၊ သုံးပါးသော
 ဣန္ဒြေတို့ကို၎င်း။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ၌။ အဘာဝနေဝ၊ မရှိခြင်းကြောင့်ပင်။
 နဂဟိတာနိ၊ ကုန်။ ဣတိ၊ သို့။ ယာနိ၊ အကြင်ဣန္ဒြေတို့ကို။ ဂဟိတာနိ၊
 ကုန်ပြီ။ တေသံ၊ ထိုယူအပ်သော ဣန္ဒြေတို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဧတေ၊
 ဤဣန္ဒြိယယမက၌။ စက္ခုန္ဒိယမူလကေ၊ သော၊ နယေ၊ ၌။ ယမကဂဏနာ၊
 ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။ စ၊ ဆက်။ ဧတေ၊ ဤစက္ခုန္ဒိယမူလကနယ၌။ ယမက
 ဂဏနာ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာယထာ၊ သို့။ ဝေံ၊ တူ။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော

မူလကနယတို့၌။ (ယမကဂဏနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ)။ ပန၊ ဆက်။ ယာနိ၊ အကြင်
 ဣန္ဒြေတို့ကို။ နဂဟိတာနိ၊ ကုန်။ တေသံ၊ ထိုမယူအပ်သောဣန္ဒြေတို့၏။
 ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ယမကာနိ၊ တို့ကို။ နဂဏေတဗ္ဗာနိ၊ မရေတွက်ထိုက်
 ကုန်။ တနည်း။ ဂဏေန္တေန ဝါ၊ ရေတွက်လိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ မောသ
 ပုစ္ဆာဝသေန၊ မောသပုစ္ဆာ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ (အဖြေမရှိသော ပုစ္ဆာ၏ အဖြစ်
 ဖြင့်။) ဂဏေတဗ္ဗာနိ၊ ကုန်၏။ ဣတိဝေ၊ သို့။ တာဝ၊ အတ္ထဝိနိစ္ဆယံမှ
 ရှေးဦးစွာ။ သဗ္ဗဝါရေသု၊ တို့၌။ ပါဠိဝတ္ထာနုမေဝ၊ ကိုသာ။ ဝေဒိ
 တဗ္ဗံ၊ ။

ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်

၁၈၆။ ပန၊ ကား။ ဧတ္ထ၊ ဤဣန္ဒြိယယမက၌။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယေ၊ ၌။
 ဣဒံ၊ ဤဆိုအပ်လတံကား။ နယမုခံ၊ တည်း။ သစက္ခကာနံ နဣတ္ထိနန္တိ၊
 ဟူသော စကားတော်ကို။ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာဒိနံ၊ ဗြဟ္မပါရိသဇ္ဇာ အစ
 ရှိကုန်သော။ ရူပိနံ၊ ရုပ်ရှိသော ဗြဟ္မာတို့၏၎င်း။ ပုရိသနပုံသကာနဉ္စ၊
 ယောကျ်ား၊ နပုံးပဏ္ဍုက်တို့၏၎င်း။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊
 မှန်။ တေသံ၊ ထိုရူပဗြဟ္မာ၊ ယောကျ်ား၊ နပုံးပဏ္ဍုက်တို့၏။ ဝါ၊ တို့မှာ။
 ဣတ္ထိန္ဒြိယံ၊ သည်။ နပုဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။

သစက္ခကာနံ န ပုရိသာနန္တိ၊ ဟူသောစကားတော်ကို။ ရူပိဗြဟ္မာနုဉ္စေဝ၊
 ရုပ်ရှိသော ဗြဟ္မာတို့၏၎င်း။ ဣတ္ထိ နပုံသကာနဉ္စ၊ မိန်းမ၊ နပုံးပဏ္ဍုက်တို့၏
 ၎င်း။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တေသံ၊ ထိုရူပဗြဟ္မာ၊ မိန်းမ၊
 နပုံးပဏ္ဍုက်တို့၏။ ဝါ၊ တို့မှာ။ ပုရိသိန္ဒြိယံ၊ သည်။ နပုဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။

အစက္ခကာနံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ တေသံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဥပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော
 စကားတော်ကို။ ဧကဝေါကာရ စတုဝေါကာရ ကာမဓာတုသတ္ထေ၊ ဧက
 ဝေါကာရ အသညသတွာ၊ စတုဝေါကာရ အရူပသတွာ၊ ကာမဓာတ်၌
 စက္ခုမရှိသော သတွာတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

သစက္ခကာနံ ဝိနာ သောမနဿေနာတိ၊ ကို။ ဥပေက္ခာသဟဂတာနံ၊
 ကုန်သော။ စတုန္နံ၊ ကုန်သော။ မဟာဝိပါကပဋိသန္နိနံ၊ မဟာဝိပါက

ပဋိသန္ဓေတို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ သစက္ခုကာနံ ဝိနာ ဥပေက္ခာ
ယာတိ၊ ကို။ သောမနဿသဟဂတပဋိသန္ဓိကာနံ၊ သောမနဿသဟဂုတ်
ပဋိသန္ဓေရှိသော သတွာတို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

ဥပေက္ခာယ အစက္ခုကာနန္တိ၊ ကို။ အဟေတုကပဋိသန္ဓိဝသေန၊ အဟိတ်
ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ အဟေတုကာနန္တိ၊ ကို။ အဟေတုက
ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ ကွ။ သဒ္ဓိန္နိယာဒိနံ၊
သဒ္ဓိန္နောအရရှိသော ဣန္ဒြေတို့၏။ အဘာဝတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ ဝုတ္တံ
ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တတ္ထ၊ ထိုအဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ်၌။ ဧကန္တေနဝ၊ ဧကန်
အားဖြင့်ပင်။ သဒ္ဓါသတိပညာယော၊ တို့သည်။ နတ္ထိ၊ ကုန်။ (မယျဉ်ကုန်။)
ပန၊ ကား။ သမာဓိဝိရိယာနိ၊ တို့သည်။ ဣန္ဒြိယပုတ္တာနိ၊ ဣန္ဒြေအဖြစ်သို့
ရောက်ကုန်သည်။ နဟောန္တိ၊ ကုန်။

သဟေတုကာနံ အစက္ခုကာနန္တိ၊ ကို။ ဂဗ္ဘသေယျကဝသေနစေ၊
ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်၎င်း။ အရူပိဝသေနစ၊ အရူပဗြဟ္မာ
တို့နှင့် စပ်သဖြင့်၎င်း။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ အညော၊ ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်၊
အရူပဗြဟ္မာတို့မှ အခြားသော။ သဟေတုကော၊ သဟိတ်ဖြစ်သော။
အစက္ခုကောနာမ၊ စက္ခုမရှိသူမည်သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သစက္ခုကာနံ အဟေတု
ကာနန္တိ၊ ကို။ အပါယော၊ ၌။ ဩပပါတိကဝသေန၊ ဥပပါတ်ပဋိသန္ဓေရှိ
သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် စပ်သဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ သစက္ခုကာနံ ဉာဏဝိပုယုတ္တာနန္တိ၊
ကို။ ကာမောတုယံ၊ ၌။ ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိကာနံ၊ ဒွိဟိတ်ပဋိသန္ဓေရှိသော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ သစက္ခုကာနံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာ
နန္တိ၊ ကို။ ရူပိဗြဟ္မာနောစေ၊ ရုပ်ရှိသော ဗြဟ္မာတို့ကို၎င်း။ ကာမာဝစရ
ဒေဝမနုဿေစ၊ ကာမာဝစရ နတ်လူတို့ကို၎င်း။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။
ဉာဏသမ္ပယုတ္တာနံ အစက္ခုကာနန္တိ၊ ကို။ အရူပိနောစ၊ အရူပဗြဟ္မာတို့ကို
၎င်း။ တိဟေတုကဂဗ္ဘသေယျကော၊ တိဟိတ်ဂဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို
၎င်း။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။

၁၉၀။ ဇိပိတိန္ဒြိယမူလကော၊ ဇိပိတိန္ဒြေဟူသော မူလရှိသောယမက၌။
ဝိနာ သောမနဿေန ဥပပဇ္ဇန္တာနန္တိ၊ ဟူသော ပါဠိတော်စကားရပ်ကို။

ဒွေပိ၊ ရုပ်,နာမ်အားဖြင့် ၂-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ဇီဝိတိန္ဒြိယာနိ၊
 တို့ကို။ သန္ဓာယံ ဝုတ္တံ။ ပဝတ္တေ သောမနဿ ဝိပုယုတ္တစိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခ
 ဏေတိ၊ ကို။ အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေကို။ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ
 နယေန။ ဤနည်းဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော အနုလောမနယ ဥပ္ပါဒဝါရ
 တို့၌။ ပဋိသန္ဓိ ပာတ္တိဝသေန၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၊ ပဝတ္တိအခါတို့နှင့် စပ်သဖြင့်။
 ဇီဝိတိန္ဒြိယယောဇနာ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ ဝေဒိတဗျာ၊ ၏။

သောမနဿိန္ဒြိယာဗိမူလကေသုပိ၊ ဘောမနဿိန္ဒြေ အစရှိသော မူလရိ
 သော ယမကတို့၌လည်း။ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တိ ဝသေနဝ၊ ပင်။ အတ္ထော၊ အနက်
 ကို။ (အရကောက်ကို) ဂဟေတဗျော၊ ၏။ ပန၊ ကား။ ပဋိလောမနယေ၊
 ပဋိဝလာမနယ၌၎င်း။ (ပစ္စနိကဟု ဆိုအပ်သော ပဋိလောမနယ၌၎င်း)၊
 နိရောဓဝါရေစ၊ ၌၎င်း။ ဧတေသဉ္စေဝ၊ ဤဇီဝိတိန္ဒြေအစရှိသော ဣန္ဒြေ
 တို့၏၎င်း။ အညေသံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေစသော ဣန္ဒြေတို့မှ အခြားကုန်သော။
 ပဋိန္ဒြိယာနံ စ၊ စက္ခုန္ဒြေစသော ငါးပါးသော ဣန္ဒြေတို့၏၎င်း။ ယထာ
 လာဘဝသေန၊ ရထိုက်သော ဣန္ဒြေတို့၏အစွမ်းဖြင့်။ စုတိပဋိသန္ဓိ ပဝတ္တေသု၊
 စုတိ ပဋိသန္ဓေအခါ၊ ပဝတ္တိအခါ ဟူကုန်သော။ တီသုပိ၊ သုံးပါးသော
 အခါတို့၌လည်း။ အနုပ္ပါဒနိရောဓော၊ မဖြစ်ခြင်းချုပ်ခြင်းတို့ကို။ ဝေဒိ
 ကဗျာ၊ ကုန်၏။

၂၇၁။ အနာဂတဝါရေ ၌။ ဧတေနေဝ ဘာဝနာတိ၊ ကား။ ဧတေန
 ပုရိသ ဘာဝေနေဝ၊ ဤယောကျ်ားအဖြစ်ဖြင့်သာလျှင်။ (ပရိနိဗ္ဗာယိ
 သန္တိ)။ အန္တရာပရိနိဗ္ဗာန်မစံမီ အကြား၌။ ဣတ္ထိဘာဝံ၊ မိန်းပ၏အဖြစ်သို့။
 အနာပဋ္ဌိတွာ၊ မရောက်မူ၍။ ပုရိသပဋိသန္ဓိဂုဟဏေနေဝ၊ ယောကျ်ား
 အဖြစ်ဖြင့်။ ပဋိသန္ဓေယူခြင်းဖြင့်သာလျှင်။ (ပရိနိဗ္ဗာယိသန္တိ)၊ ဣတိ
 အတ္ထော၊ နက်။ ကတိစိတဝေ ဒဿေတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိသန္တိတိ၊ ဟူသော
 ပါဌ်၏။ ကတိစိ၊ အနည်းငယ်ကုန်သော။ ပဋိသန္ဓိယော၊ တို့ကို။ ဂဟေတွာ၊
 ၍။ ဣတ္ထိဘာဝံ၊ သို့။ အပ္ပတွာစ၊ မရောက်မူ၍သာ။ ပရိနိဗ္ဗာယိသန္တိ၊
 ပရိနိဗ္ဗာန်စံကုန်လတ်။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဒုတိယ ပုစ္ဆာယပိ၊ ၌လည်း။
 ဒေဝေ နယော၊ တည်း။

၃၆၁။ ပစ္စုပ္ပန်နေ အတိတဝါရေ၊ ပစ္စုပ္ပန်နာ တိတဝါရ၌။ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဥပပတ္တိစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ မနိန္ဒြိယဉ္စ နုပုဇ္ဇိတ္တာတိ၊ ဟူသော ပါဠိတော်စကားရပ်၌။ စိတ္တယမကေဝိယ၊ စိတ္တယမက၌ကဲ့သို့။ ဥပပါဒက္ခဏာ တိက္ကမ ဝသေန၊ ဥပါဒါဓဏကိုလွန်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်။ အတ္ထိ၊ အာနက်ကို။ (အရကောက်ကို။) အဂ္ဂဟေတွာ၊ မယူမှ၍။ တသ္မိံ၊ ဘဝေ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသာ ဗြဟ္မာဘဝ၌။ အနုပုဇ္ဇပုဗ္ဗဝသေန၊ ရှေး၌ မဖြစ်ခဲ့သေးသည်၏ အဖြစ်အား ဖြင့်။ (အတ္ထော)၊ ဂဟေတဗ္ဗော၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ဣမိနာနယ မုနေ၊ ဖြင့်။ 'သဗ္ဗသိပ္ပိ၊ သော။ ပဝတ္ထိဝါရေ၌။ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော၊ ကိ။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၁။ သုဒ္ဓါဝါသာနံ။ ပေ။ ဘင်္ဂက္ခဏေ။ ။ ဤဝိသဇ္ဇနပါဠိကို ဇီဝိတိန္ဒြေမူသော မနသိန္ဒြေမူလိနှင့် မနိန္ဒြေမူလိ ၂-မျိုးလုံး၌ပင် တွေ့ရ၏။ မါဠိတော်၌ ဇီဝိတိန္ဒြေမူ သောမနသိန္ဒြေမူလိကို ရှေးဦးစွာဟော၍ ဇီဝိတိန္ဒြေမူ မနိန္ဒြေမူလိကို နောက်မှ ဟောတော်မူသော်လည်း သုဒ္ဓါဝါသာဘုံဝယ် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဘင်္ဂဏ၌ ဇီဝိ တိန္ဒြေဖြစ်ဆဲမရ၊ “သောမနသိန္ဒြေ လည်းဖြစ်ဘူး ရှုမရကို လျဉ်းပါးဘွယ်မရှိ၊ ဘာကြောင့်နည်း၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသာ ပဋိသန္ဓေစိတ်က ဥပေက္ခာသဟဂုတ် စတုက္က နည်းအားဖြင့် ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်ဝိပါက်စိတ် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ မနိန္ဒြေကား ဥပါဒါဓဏ၌ဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် ဥပုဇ္ဇိတ္တ (ဖြစ်ဘူး) လေသလောဟု ယုံမှားဘွယ်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့် နောက်ဖြစ်သော သုဒ္ဓါဝါသာနံ ။ ပေ။ မနိန္ဒြိယဉ္စ နုပုဇ္ဇိတ္တ ဟူသော ဇီဝိတိန္ဒြေ မူမနိန္ဒြေမူလိပါဠိတော်ကိုသာ အဋ္ဌကထာဖွင့်သည်။ ကော၌လည်း ဤပါဠိတော် အဋ္ဌကထာအဖွင့်ကိုသာ သုန္နရတရော (သာ၍ ဋီကောင်းမြတ်သောပါဠိ) ဟု ပြထားသည်။

၂။ စိတ္တယမကေဝိယ။ ။ စိတ္တယမိုက် ဥပါဒါဓဏ၌လွန်၍ ဘင်္ဂဏရောက် လျှင် ဖြစ်ဘူးဟုခေါ်နိုင်၏။ ဤယမိုက်၌ကား ထိုသုဒ္ဓါဝါသာဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေ စိတ်၏ ဥပါဒါဓဏလွန်ရုံမျှဖြင့် ဥပုဇ္ဇိတ္တ (ဖြစ်ပြီး) ဟူ၍ မယူရတ် ထိုဘဝ၌ ရှေးက ဖြစ်ပြီးကိုမှ ဥပုဇ္ဇဟုယူရ၏။ သုဒ္ဓါဝါသာဘုံ၌ ထိုသို့ရှေးကဖြစ်ပြီးမရှိ၊ ထို့ကြောင့် “အနုပုဇ္ဇပုဗ္ဗဝသေန ဂဟေတဗ္ဗော” ဟု ဆိုသည်။

ပဝတ္ထိဝါရဝဏ္ဏနာ (နိဗ္ဗိတာ) ။

ပရိညာဝါရအဖွင့်

၄၃၅-၄၇၂။ ပန၊ကား။ (ပဝတ္တိဝါရ၏ အဖွင့်မှတပါး ပရိညာဝါရ၏ အဖွင့်ကား)။ ပရိညာဝါရေ၌။ စက္ခုမူလကာဒီသု၊ စက္ခုမူလက အစရှိသော ယမကတို့တွင်။ ဧကမေဝံ၊ သာလျှင်ဖြစ်သော။ စက္ခုသောတယမကံ၊ စက္ခုမူ သောတမူ လိရှိသောယမကကံ။ ဒဿိတံ၊ အပ်ပြီ။ ပန၊ ထိုသို့စက္ခုမူသောတ မူလိရှိသော ယမကတပါးကိုသာ ပြုအပ်ပါသော်လည်း။ ယသွာ၊ ကြောင့်။ သေသာနိပိ၊ စက္ခုမူသောတ မူလိရှိသော ယမကမူ ကြွင်းသည်လည်းဖြစ်ကုန် သော။ လောကီယအဗျာကတာနိစေတ၊ လောကီအဗျာကတဣန္ဒြေတို့သည် ၎င်း။ လောကီယ အဗျာကတမိဿကာနိစ၊ လောကီအဗျာကတနှင့် ရော သော ဣန္ဒြေတို့သည်၎င်း။ ပရိညေယျာဒေနဝ၊ ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်ကုန်သည် သာ။ (ဟောန္တိ)။ တသွာ၊ ကြောင့်။ အနုပဒိဋ္ဌာနိပိ၊ တိုက်ရိုက်မပြုအပ် သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တာနိ၊ ထိုလောကီအဗျာကတဖြစ်သော ဣန္ဒြေ လောကီအဗျာကတနှင့်ရောသော ဣန္ဒြေတို့သည်လည်း။ ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ ဣခိနာဝါဏှိ၊ စက္ခုမူသောတမူလိ ရှိသော ယမကဖြင့်ပင်။ ဒဿိတာနိ၊ ပြုအပ် ကုန်သည်။ ဟော်န္တိ၊ ကုန်၏။

ပန၊ ကား။ ယသွာ၊ ကြောင့်။ အကုသလံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဧကန္တ တော၊ စင်စစ် ကျေနအားဖြင့်။ ပဟာတဗ္ဗမေဝ၊ ပယ်ထိုက်သည်သာ။

၁။ ဧကံပေဝ။ ပေ။ ဒဿိတံ။ ။ ပရိညေယျတရားများအတွက်စက္ခုမူ သောတ မူလိရှိသော ယမကတပါးကိုသာ ပါဠိတော်၌ သင်္ဂါယနာတင် ထေရ်တို့ ပြုထား အပ်၏။ ထို့ကြောင့် “ယသွာ ပန သေသာနိပိ။ ပေ။ ပရိညေယျာဒေနဝ၊ တသွာ ။ ပေ။ ဒဿိတာနိ ဟောန္တိ” ဟု မိန့်သည်။ [စက္ခုန္ဒြိယမူ၌ပင် ပရိညေယျ မဟုတ် သော ပဟာတဗ္ဗ ဘာဝေတဗ္ဗ သစ္စိကာတဗ္ဗတရားတို့ကိုလည်းပြုထားပါသည်။]

၂။ သေသာနိပိ။ ပေ။ မိဿကာနိ။ ။ သေသာနိပိကိုပင် “လောကီယ။ ပေ။ မိဿကာနိ” ဟု သရုပ်ဖော်သည်။ ထိုတွင် လောကီယအဗျာကတာနိဖြင့် မိဿက မဟုတ်သော ဘာနုဇိဝှာစသော ရုပ်ဣန္ဒြေ သုခိန္ဒြေ ဒုက္ခိန္ဒြေဟူသော အဟိတ် ဝိပင်္ဂါကဣန္ဒြေတို့ကိုပြု၏။ လောကီယအဗျာကတ မိဿကာနိဖြင့် အဗျာကတနှင့် ရောသော မနိန္ဒြေ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ၊ သျောမနုသိန္ဒြေ၊ ဥပေက္ခိန္ဒြေ၊ သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညိန္ဒြေတို့ကို ပြုသည်။

(ဟောန္တိ)။ ကေန္တိကန်။ ကုသလံ ဆည်။ ဝါကို။ ဘာဝေတဗ္ဗမေဝ၊ မိမိ သန္တာန်၌ ဖြစ်စေထိုက်သည်သာ။ (ဟောတိ)။ လောကုတ္တရာဗျာကတံ၊ လောကုတ္တရာဗျာကတသည်။ ဝါကို။ သစ္စိကာတဗ္ဗ၊ မျက်မှောက်ပြုထိုက်သည်။ (ဟောတိ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ 'သောမနသိန္ဒြိယံ ပဇဟတိတံ၊ ပဇဟတိဟူ၍၎င်း။ အနညာတညဿာမိတိန္ဒြိယံ ဘာဝေတိတံ၊ ဟူ၍၎င်း။ အညာတာဝိန္ဒြိယံ သစ္စိကရောတိတံ၊ ဟူ၍၎င်း။ (ဘဂဝတာ)။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ပန၊ အထူးကား။ အညိန္ဒြိယံ သည်။ ဘာဝေတဗ္ဗမိ၊ မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေထိုက်သော ဣန္ဒြေသည်လည်း။ [အထက်မင်သုံးပါး၌ရှိသောဣန္ဒြေကိုဆိုသည်။] အတ္ထိ၊ ၏။ သစ္စိကာတဗ္ဗမိ၊ မျက်မှောက်ပြုထိုက်သော ဣန္ဒြေသည်လည်း။ [အောက်ဖိုလ်သုံးပါး၌ရှိသော ဣန္ဒြေကိုဆိုသည်။] (အတ္ထိ)။ တံ၊ ထိုအညိန္ဒြေကို။ ဘာဝနာဝံသေန၊ ဖြစ်စေထိုက်သော ဣန္ဒြေ၏ အဖြစ်ဖြင့်သာ။ ဂဟိတံ၊ ပြီ။

'တတ္ထ'ထိုပရိညာဝါရ၌။ (တနည်း) တတ္ထ၊ ထို အညိန္ဒြိယံ ဘာဝေတိ အစရှိသော ပါဠိရပ်၌။ ဒေပုဂ္ဂလာတံ၊ ကား။ သကဒါဂါမိ မဂ္ဂသမင်္ဂီစ၊ သကဒါဂါမိမင်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော မဂ္ဂဥပဂ္ဂိုလ်၎င်း။ အရဟတ္တမဂ္ဂသမင်္ဂီစ၊ အရဟတ္တမင်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော မဂ္ဂဥပဂ္ဂိုလ်၎င်း။ (ဣတိ၊ သို့။ ဒေ ပုဂ္ဂလာ အညိန္ဒြိယံ ဘာဝေန္တိ။) [ဤ ဒေ ပုဂ္ဂလာ စသောကောင်းကို ဤနေရာ၌ မရေးသင့်၊ စက္ခုန္ဒြိယံ။လ။နပရိဇာနာတိ နောက်၌ ရေးသင့်၏။] 'ဟု ဋီကာဆို၏၊ ထိုအဆိုကို အနုဋီကာ၌ ချေပထားသည်။]' တေသု၊ ထို ဥယောကံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ဧကော၊ တယောက်သော သကဒါဂါမိမဂ္ဂဥပဂ္ဂိုလ်သည်။ သမုစ္ဆိန္ဒ္ရိတံ၊ အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်းငှါ။ အသမတ္တတ္တာ၊ မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒေါမနသိန္ဒြိယံကို။ နပဇဟတိနာမ၊ ပယ်စွန့်ဆဲမမည်။ ဧကော၊ တယောက်သော အရဟတ္တမဂ္ဂဥပဂ္ဂိုလ်သည်။ ပဟိနဒေါ သတ္တာ၊ ပယ်အပ်ပြီးသော ဒေါသရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဒေါမနသိန္ဒြိယံ နပဇဟတိနာမ)။ စက္ခုန္ဒြိယံ န ပရိဇာနာတိတံ၊ ကား။ အနုပါဒံ၊ မဖြစ်ခြင်းသို့။ အာပါဒေတံ၊ ရောက်စေခြင်းငှါ။ အသမတ္တတာယ၊ မစွမ်းနိုင်

သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နပရိဇာနာတိ၊ ပိုင်းခြား၍သိဆဲမဟုတ်။ ဣမိနာ
နယေန၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗဝိသဇ္ဇနေယု၊ တို့၌။ အတ္ထော ဝေဒိတဗျော၊ ၏။ ဣတိ၊
အပြီးတည်း။

ပရိညာဝါရဝိက္ခနာ (နိဋ္ဌိတာ) ။

ဣန္ဒြိယ ယမကဝိက္ခနာ (နိဋ္ဌိတာ) ။

နိဂမနကထာ

စ၊ စာကိုယုံပြီးဆုံး၊ ကမ္မတ်ဖုံးဘို့၊ နိဂုံးကို ဆိုဦးအံ့။ တွော့ဝတော၊ ဤမျှ
အတိုင်းအရှည်ရှိသော သင်္ခေပေနေဝ ဒေဝါနိအစ၊ သဗ္ဗဝိသဇ္ဇနေယု အတ္ထော
ဝေဒိတဗျော အဆုံးရှိသော စကားအစပ်ဖြင့်။ နိဋ္ဌိတကိစ္စဿ၊ ပြီးပြီးသော
တဆယ်ခြောက်ပါးသော မင်္ဂကိစ္စ ရှိတော်မူသော။ ယဿ (သတ္ထုနော)၊
လူနတ်ဗြဟ္မာ၊ သတ္တာတို့၏ ဆရာဖြစ်တော်မူသော အကြင်မြတ်စွာဘုရား၏။
ဩဝါဒေ၊ အဆုံးအမ၌။ ဌတ္တာ၊ တည်၍။ ကိစ္စသမ္ပန္နော၊ သမာဓိသိက္ခာကို
အားထုတ်ခြင်း ကိစ္စနှင့်ပြည့်စုံသော။ သုဝိဟိတနိယမော၊ ကောင်းစွာစီရင်
အပ် ဆောင်ရွက်တည်အပ်သော ဥပုသ်သီလနိယမ ရှိသော။ ယုတိတနေောပိ၊
အမျိုးသမီးအပေါင်းသော်မှလည်း။ ယမဿ၊ ယမမင်း၏။ အာဏံ၊ အာဏာ
နဲ့ ရာအရပ်ကို။ အတိတော၊ လွန်နိုင်ပြီ။

သဗ္ဗဒေဝဒေဝေန၊ အလုံးစုံသောနတ်တို့၏ နတ်ဖြစ်တော်မူသော။ အယ
မာမလ လောမေန၊ အစုံမဟုတ်ဘဲ မွေးတွင်း တကွင်းတကွင်း၌ တပင်စိ
သာပေါက်သော အညစ်အကြေးမရှိသော မွေးညှင်းရှိတော်မူသော။ [ရှေး
နိဒါန်းတုန်းက “အယမာဝတ္ထနီလာမလ တနုရုဟော” ဟုရှိခဲ့သောကြောင့်
ဤ၌လည်း “အယမာမလလောမေန” ဟုရှိရသည်။ “ယမာမလလောစနေန”
ဟုရှိလျှင် အစုံဖြစ်သော အညစ်အကြေးမရှိသော မျက်လုံးတော်ရှိသော ဟု
ပေးနိုင်၏။] တေန (သတ္ထုနော)၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ ဒေဝပုရေ၊
တာဝတိံသာနတ်မြို့၌။ ဒေဝပရိသာယ၊ နတ်ပရိသတ်၏။ မဇ္ဈေ၊ အလယ်၌။
ယမကနာမ၊ ယမကမည်သော။ ယံ၊ အကြင်ကျမ်းကို။ ပကာသိတံ၊ ထင်ရှား
ပြတော်မူအပ်ပြီ။

တဿ၊ ထိုယမိုက်ကျမ်း၏။ ပါဠိဝဝတ္ထာနံ၊ ပါဠိဝဝတ္ထာန်ကို၎င်း။
 [ရှေးစာအုပ်တို့၌ ပါဠိဝဝတ္ထာနံ ဟုရှိ၏။] ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇေန၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇ
 နာ၌။ ဝိမံ၊ အစီအရင်ကို၎င်း။ အတ္တနယံစ၊ အနက်ကို ဆုံးဖြတ်ကြောင်း
 နည်းကို၎င်း။ ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှါ။ (ယာ)ယမကအဋ္ဌကထာ၊ အကြင်ယမက
 အဋ္ဌကထာကို။ မယာ၊ သည်။ အာရဒ္ဓါ၊ အားထုတ်အပ်ပြီ။

သာ အယံ၊ ထို ယမကအဋ္ဌကထာသည်။ သုပဟုအန္တရာယေ၊ အလွန်
 များသော အန္တရာယ်ရှိသော၊ လောကမှီ၊ လောက၌။ အနန္တရာယေန၊
 အန္တရာယ်ကင်း ရန်ဘေးရှင်းသဖြင့်။ အဇ္ဇာယနေ။ တန္တိယာ၊ ပါဠိအားဖြင့်။
 ပဉ္စမတ္ထေဟိ၊ ငါးလီအတိုင်း အရှည်ရှိကုန်သော။ ဘာဏဝါရေဟိ၊ ဘာဏ
 ဝါရတို့ဖြင့်။ နိဋ္ဌံ၊ ပြီးဆုံးခြင်းသို့။ ပတ္တာယထာ၊ ရောက်သကဲ့သို့။ ဧဝံ၊
 တူ။ သဗ္ဗသတ္တာနံ၊ အလုံးစုံသော သတ္တာတို့၏။ သဗ္ဗေပိ၊ ကုန်သော။
 ဟိသုခနိဗ္ဗတ္တိတရာ၊ စီးပွားချမ်းသာ၏ ဖြစ်ခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော။
 မနောရထာ၊ စိတ်အလိုတို့သည်။ နိဋ္ဌာနံ၊ ပြီးဆုံးခြင်းသို့။ ပါပုဏန္တု၊
 ရောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။ ဣတိ၊ နိဂုံးပတ္ထနာ၊ အဖြာဖြာကို ဆိုရာစကား
 ရပ်၊ အပြီးသတ်သတည်း။

ယမကပွကရဏဋ္ဌကထာ နိဋ္ဌိတံ။

ယမကဘာသာဋီကာ

ပြီးပြီ။

ယမကမူလဋီကာ နိဿယ

ဂန္ဓာရမ္မအပွင့်

သင်္ခေပေနော၊ အကျဉ်း ဥဒ္ဓေသ အားဖြင့် သာလျှင်။ ဒေသိတေန၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော။ ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏေန၊ ကထာဝတ္ထုကျမ်းဖြင့်။ ဓမ္မေသု၊ ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့၌။ [ဝိသင်္ခါပိဋိတော်၌ လာသော တရားတို့ကို ရည်ရွယ်သည်။] ဝါ၊ ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့၌။ [ဓမ္မသင်္ဂဏီပိဋိတော်၌ လာသော မာတိကာကို ရည်ရွယ်သည်။] ဝိပရိတဂ္ဂဟဏံ၊ သတ္တဝီဝ စသော အားဖြင့် ဖောက်ဖောက်ပြန်ပြန်ယူခြင်းကို။ နိဝါရေတွာ၊ တားမြစ်တော်မူ ပြီး၍။ [ဤစကားဖြင့် ကထာဝတ္ထုကျမ်း၏ အခြားမဲ့၌ ယမိုက်ကျမ်းကို ဟောတော်မူလိုက်ပုံကိုပြသည်။] ဓမ္မသင်္ဂဟာဒိသု၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ အစရှိသော ပါဠိတော်တို့၌။ ပကာသိတေသု၊ ထင်ရှားပြတော်မူအပ်ပြီးကုန်သော။ တေ သေ့ဝဓမ္မေသု၊ ထိုခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့၌ပင်။ ဝါ၊ ထိုကုသိုလ်အစရှိ သော တရားတို့၌ပင်။ ဓမ္မ၊ ပုဂ္ဂလောကာသာဒိ နိဿယာနံ၊ ဓမ္မ၊ ပုဂ္ဂလ၊ ဩကာသ အစရှိသော မှီရာရှိကုန်သော။

(“ဓမ္မ၊ ပုဂ္ဂလနိဿယာနန္တိ ယေကေစိ ဣသလာဓမ္မာ၊ သဗ္ဗေ တေ ဣသလ မူ လာတိ အာဒိနာ ဓမ္မေ၊ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇ တိတိ အာဒိနာ ပုဂ္ဂလံ၊ ယတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တတ္ထ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇ တိတိ အာဒိနာ ဩကာသံ နိဿာယ အာရမ္မ ပဝတ္တာနံ၊ အာဒိသဗ္ဗေန ပုဂ္ဂ လောကာသ ဥပ္ပါဒ နိရောဓ တဒုဘယ ပရိညာဒိနံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော-အန)။

သန္နိဋ္ဌာန သံသယာနံ၊ သန္နိဋ္ဌာန သံသယတရားတို့၏။ ဝါ၊ ဆုံးဖြတ် ကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိရပ်၊ ယုံမှားကြောင်းဖြစ်သော ပါဠိရပ်တို့၏။ ဝသေ န၊ အပြားအားဖြင့်။ နာနပ္ပကာရ ကောသလ္လတ္ထံ၊ အထူးထူးသော အပြား အားဖြင့် ကျွမ်းကျင်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ဉာဏ်အကျိုးငှါ။ ယမက ပကရဏံ၊ ယမိုက်ကျမ်းကို။ (ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။) အာရဒ္ဓံ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ။

တံ၊ ထိုယမိုက်ကျမ်းကို။ သမယဒေသ ဒေသနာဝသေနေဝံ၊ ဟော
 တော်မူရာအခါ၊ ဟောတော်မူရာအရပ် ဟောတော်မူပုံ အခြင်းအရာနှင့် စပ်
 သဖြင့် သာလျှင်။ ဒံဿေတွာ၊ ပြု၍၎င်း။ အဿ၊ ထိုယမိုက်ကျမ်း၏။
 သံဝဏ္ဏနာက္ကမံ၊ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာအစဉ်ကို။ အနုပုတ္တံ၊ အစဉ်
 ရောက်လဲခသည်ကို။ ဒံဿေတွာစ၊ ၎င်း။ အာဂတော၊ ရောက်လာသော။
 ဘာရော၊ ကာဝန်ကို။ (ပဏ္ဍိတေန၊ ပညာရှိသည်။) အဝဿံ၊ မချွတ်
 ကေန။ ဝဟိတဗ္ဗော၊ ဆောင်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့လုံးသွင်း၍။ အဿ၊
 ထိုယမိုက်ကျမ်း၏။ သံဝဏ္ဏနံ၊ ဖွင့်ကြောင်းဖွင့်ရာ အဋ္ဌကထာကို။ ပဋိဇာ
 နုန္တော၊ ဝန်ခံလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သင်္ခေပေနေဝါတိ အာဒိ၊ အစရှိ
 သော။ (ယံစနံ၊ အကြင်စကားသည်။ အတ္ထိံ၊ တံစနံ၊ ထိုစကားကို။
 သင်္ဂဟကာရော၊ အဋ္ဌကထာဆရာသည်။) အာဟံ၊ ပြီ။

တတ္ထ၊ ထို သင်္ခေပေနေဝ အစရှိသော စကားရပ်၌။ ယမဿဝိသယံ
 တိတောဝိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ (အတ္ထော၌စပ်) ဇာတိယာ၊ ဇာတိသည်။

၁။ သမယ။ပေ။ဝသေနေဝ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ ဒေသယိတွာဖြင့်ကထာဝတ္ထု
 ကျမ်းကို ဟောတော်မူပြီးရာအခါကို ယမိုက်ကျမ်းကိုဟောတော်မူရာ အခါဟု
 ပြသည်။ သုရာလယေဖြင့် ယမိုက်ကျမ်းကို ဟောတော်မူရာဒေသကို ပြသည်။
 ဘနာယမကမဏ္ဍိတံဖြင့်အစုံအစုံအားဖြင့်ဟောတော်မူပုံအခြင်းအရာဒေသနာကို
 ပြသည်။ [အနုပုတ္တံကား၌ “သမယဒေသ ဒေသနာ ဝသေနေ”ဟု ရှိသည်။ ရှေးနိဿယ
 ၌လည်း “ဒေသနာဝသေနေ” ဟုပင် ရှိသည်။ ကုသလာကုသလ မူလာဒိယကော
 ကာရေန ဒေသနာတိ။ အနု။]

၂။ သံဝဏ္ဏနာ ။ပေ။ အနုပုတ္တံ။ ။“တတ္ထ အနုပုတ္တံ ဒံဿေတွာတိ
 သမ္ပန္နော”ဟု အနုပုတ္တံကား ဆိုသောကြောင့် အနုပုတ္တံကို ဒံဿေတွာ၌ ပြန်၍စပ်ရ
 သည်။ ထိုသို့စပ်နိုင်ဘို့ရန် သံဝဏ္ဏနာက္ကမံပုဒ်ကိုလည်းအနုပုတ္တံနှင့် အရတူစေကာမူ
 အပဓာနကံအဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ ဤ“သံဝဏ္ဏနာက္ကမံ အနုပုတ္တံ”
 နှင့် “အာဂတော ဘာရော အဝဿံ ဝဟိတဗ္ဗော” တို့သည် ဤယမိုက် အဋ္ဌ
 ကထာကို စီရင်ရခြင်း၏ အကြောင်းနိမိတ်တို့ကို ပြသောစကားများတည်း။
 “သံဝဏ္ဏနာအစဉ် ရောက်လာခြင်းကြောင်း၎င်း၊ ဉာဏ်ရှိသူမှန်လျှင် ရောက်လာ
 သောဘာဝန်ကို အမြဲဆောင်ရမည်သာ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ဤအဋ္ဌကထာကို
 စီရင်ပေအံ့”ဟု ဝန်ခံရသည်။

သတိရှိလသော်။ မရဏံ၊ မရဏသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိကြောင့်။
 ဇာတိ၊ ဇာတိသည်။ (ယမဿ၊ ပစ္စုပ္ပန်တဝမှ ဖယ်ခွါကြောင်း ဖြစ်သော
 မရဏ၏။ ဝိသယော၊ ဖြစ်ခဲ့ရာတည်း။ ဝါ၊ နယ်မြေတည်း။) ဝါ၊ တနည်း။
 (ဥပါဒါနက္ခန္ဓေသုဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့သည်။ သန္တေသုရိကုန်လသော်။ မရဏံ၊
 သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိကြောင့်။) ပဉ္စကုန်သော။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ
 တို့သည်။ ယမဿ၊ ၏။ ဝိသယော၊ ဖြစ်ရာတည်း။ .တံ၊ ထိုမရဏ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ
 ဇာတိကို။ ဝါ၊ ထိုမရဏ၏ဖြစ်ရာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ငါးပါးကို။ သမုဒယပ္ပဟာ
 နေန၊ တဏှာ သမုဒယကို ပယ်ခြင်းအားဖြင့်။ အတိတော၊ လွန်တော်မူပြီး
 ထသော။ ဣတိ အတ္ထော၊ နက်။ ဝါ၊ တနည်း။ ယမဿရညော၊ ယမ
 မင်း၏။ ဝိသယံ၊ နယ်မြေဖြစ်သော။ မရဏံ၊ မရဏကို။ (အတိတော၊ သော။)
 ဝါ၊ တနည်း။ တဿ၊ ထိုယမမင်း၏။ အာဏာပဝတ္တိဋ္ဌာနံ၊ အာဏာဖြစ်ရာ
 ဋ္ဌာနဟူသော။ [ဤဝိသေသနဖြင့် ဝိသယသဒ္ဓါ၏ အနက်ကိုပြသည်။] ဒေသံ၊
 ကာမဂ္ဂပ အဂ္ဂပဓာတ်ဟူသော အရပ်ကို။ အတိတော၊ သော။ (ဇိနောဋ္ဌိစပံ)

တတ္ထ။ ။ တတ္ထ၏အစွဲသည် သင်္ခေပေနေဝ စသောဝါကျတည်း။ ထိုဝါကျ
 ကိုပင် ရှေးဆရာတို့သည် ပဋိဇာနန ကြိယာ၏ ကရိုဏ်းလည်းဖြစ်နိုင်၊ အာဟဟူ
 သော ဗြူဇာတ်၏ ကံလည်းဖြစ်နိုင် သောကြောင့်၎င်း၊ ပဋိဇာနနကြိယာ၏
 ကရိုဏ်းဖြစ်ခိုက်သင်္ခေပေနေဝ စသော သဒ္ဓပညတ်ကို အရကောက်၍ ဗြူဇာတ်
 ၏ ကံဖြစ်ခိုက် “သံ+ဓေ+ပေ+နေ+ဝ” စသော တလုံးတလုံးသော ပရမတ္ထသဒ္ဓါ
 ကို အရကောက် ရသောကြောင့်၎င်း တမျိုးအနက်ကျယ် ပေးကြသေး၏။
 ပေးပုံကား....

သုဏန္တာဝတ္ထာ ပေက္ခာယံ၊ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်ကို ငဲ့ရာအခိုက်၌။ ကရဏဘူတ
 ပညတ္တိသဒ္ဓ သင်္ခါတေဝါ၊ ကရိုဏ်းဖြစ်၍ ဖြစ်သော ပညတ္တိသဒ္ဓါဟုဆိုအပ်သည်
 မူလည်းဖြစ်သော။ ဝဒန္တာဝတ္ထာ ပေက္ခာယံ၊ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်ကို ငဲ့ရာအခိုက်၌။
 ဗြူဇာဘုယာ၊ အာဟဝယ် ဗြူဇာတ်၏။ ကမ္မဘူတပညတ္တိသဒ္ဓသင်္ခါတေဝါ၊ ကံ
 ဖြစ်၍ ဖြစ်ဆော ပညတ္တိသဒ္ဓါဟု ဆိုအပ်သည်မူလည်းဖြစ်သော။ တတ္ထ(တသ္မိ
 ဝစနေ)၊ ထိုသင်္ခေပေနေဝ အစရှိသော စကားရပ်၌။ အတ္ထော ဝေ ဝေဒိတဗျော၊
 ဟူသတည်း။

[ဆရာတို့သည် “ပုပ္ဖဝါကျော၊ ရွေဝါကျ၌။ သုဏန္တာ ပေက္ခာဝတ္ထာယံ”
 စသည်ဖြင့် “ပုပ္ဖဝါကျောပုဒ်ကို ထည့်၍အနက်ပေးကြ၏။ မိမိကား တတ္ထအစွဲ

ဆစ္စာဘိဋ္ဌာနာနိ အဘဗ္ဗ ကာတုန္တိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တာနံ၊ ဟောတော်မူအပ်
 ကုန်သော။ (ရတနသုတ်ပရိတ်၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။) ဆန္ဒ၊
 ခြောက်ပါးကုန်သော။ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနာနံ၊ အဘဗ္ဗဋ္ဌာနတို့ကို။ ဒေသကော၊
 ဟောတော်မူတတ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဆဋ္ဌာန ဒေသကော၊ ဆဋ္ဌာနဒေသက
 မည်တော်မူ၏။ [ဆ၊ ခြောက်ပါးကုန်သော။ အဘိဋ္ဌာနာနံ၊ အဘိဋ္ဌာန
 တို့ကို။ ကာတံ၊ ပြုခြင်းငှါ။ အဘဗ္ဗ (အဘဗ္ဗော)၊ မထိုက်တော့။ ဖိ-ဋ္ဌာန
 သရုပ်ကို အင်္ဂုတ္တရ ဆက္ကနိပါတ်၌ ပဉ္စာနန္တရိယကံနှင့် အညသတ္တာရုဒ္ဓေသ
 ဟု ဟောတော်မူသည်။] အဿ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ အယမာ၊ အစုံမဟုတ်
 ကုန်သည်။ ဧကေကာ၊ တပင် တပင်စီတို့သည်။ ဟုတုာ၊ ၍။ အာဝတ္တံ၊
 လကျာရစ် လည်ကုန်သော။ နီလာ(၈)၊ ညိုသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။
 အမလာစ၊ အညစ်အကြေး မရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ တနုရဟာ၊
 မွှေးညင်းတော်တို့သည်။ (သန္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သော၊ ထိုမြတ်စွာ
 ဘုရားသည်။) အယမာဝတ္တနီလာမလ တနုရဟော၊ မည်တော်မူ၏။

ဂန္ဓာရမ္မဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဗ္ဗိတာ၊ ပြီ။

နှင့် အရတုနေသောကြောင့် မထည့်ဘဲ အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ ထို့ပြင်
 သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်သည် အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဓါကို သိပြီးမှ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရ
 သောကြောင့် ပညတ္တိသဒ္ဓါကို သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်ကိုင့်ခိုက်” ဟု ဆိုသည်။ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်
 ကား တလုံးချင်းရွတ်ရသောကြောင့် ပရမတ္ထသဒ္ဓါ “ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်ငဲ့ခိုက်” ဟု
 ဆိုသည်။

ယမဿဝါပေ။ မရဏံ။ ။ အနုပုတ္တ မရဏံ ယေဝ၊ အစဉ်ရောက်သော
 မရဏရိုသ္မသာလျှင်ဖြစ်သော။ ကိဗ္ဗိသကာရိနံ၊ မကောင်းမှုကို ပြုလေ့ရှိသော။
 ပုဂ္ဂလံ၊ ကို။ ယမ ပုရိသာ၊ ယမမင်း၏ အချင်းယောက်ျားတို့သည်။ ဝိဝိဓော၊
 အထူးထူး အပြားပြား များကုန်သော။ ကမ္မကာရဏာ၊ ကံကြမ္မာတို့ကို။ ဝါ၊
 အမျိုးမျိုးနှိပ်စက်မှုတို့ကို။ ကရောန္တိ၊ ပြုနိုင်ကုန်၏။ န အပတ္တ မရဏံ(သေခြင်း
 သို့ မရောက်သူကိုမပြုနိုင်ကြ) ဣတိ မရဏံ ယမဿ ဝိသယော ဝုတ္တော။-အနု။

မူလယမက ဥဒ္ဓေသဝါရအပွင့်

ယမကာနံ ဝသေန ဒေသိတတ္တာတိ ဣမိနာ၊ ဟံသော ဤပါဠိဖြင့်။
 ဒေသသု၊ ဆယ်ပါးသော ယမကတို့တွင်။ ဧကေကဿ၊ တပါးတပါးသော။
 ယမကသမူဟဿ၊ မူလယမိုက် အစရှိသော ယမိုက်အပေါင်း၏၎င်း။ တံ
 သမူဟဿ၊ ထိုယမိုက်အပေါင်း၏ အပေါင်းဖြစ်သော။ သကလဿ၊ အလုံး
 စုံသော။ ပကရဏဿစ၊ ကျမ်း၏၎င်း။ ယမကာနံ၊ ယမကတို့နှင့်။ ဝသေန၊
 စပ်သဖြင့်။ လဒ္ဓဝေါဟာရတံ၊ ရအပ်သောအမည်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။
 ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ [မူလယမကသည်ပင် ယမိက တပါးမဟုတ်။ အတ္ထယမက
 ဓမ္မယမက ပုစ္ဆာယမက စသောအားဖြင့် ယမကအမျှားပေါင်း၍ ဟော
 တော်မူအပ်ရာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် မူလယမက တပါးတည်းကိုပင် ယမက
 သမူဟ”ဟုခေါ်ရသည်။ ဓန္ဒယမက စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ။]

ကုသလကုသလမူလသင်္ခါတာနံ ဒိန္နံ အတ္တာနံ ဝသေန အတ္ထယမကန္တိ
 ဧတေန၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ (အာပဇ္ဇတိ၌စပ်) ယေ ဂေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ
 သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလာတိ ဟူသော။ တေဿေဝ၊ ဤအနုလောမ ပုစ္ဆာ
 တရပ်၏သာ။ ဝါ၊ ဤအနုလောမ ပုစ္ဆာတရပ်အနက်၏သာ။ ‘ယမက
 ဘာဝေါ၊ ယမက၏အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ယမက အမည်သည်။ အာပဇ္ဇတိ၊
 ရောက်သည် မဟုတ်လော၊ ဣတိစေ၊ ဤသို့မေးအံ့။ (တေဿေဝ၊ ၏သာ။
 ဝါ၊ ၏သာ။ ယမကဘာဝေါ၊ သည်။ ဝါ၊ သည်။) နာပဇ္ဇတိ ၊ မရောက်။

၁။ ကုသလမူလာတိ။ပေ။အာပဇ္ဇတိတိ ‘စေ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “ကုသလ
 ကုသလမူလသင်္ခါတာနံ ဒိန္နံ အတ္တာနံ ဝသေန အတ္ထယမက” ဟု ဆိုထား၏။
 ထိုစကားအရ “ယေ ဂေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလာ”
 ဟူသော အနုလောမပုစ္ဆာတမျိုးတည်း၏ပင် ယမကအဖြစ် (ယမကနာမည်)
 ဖြစ်သလောဟု” စောဒနာသည်၊ ဘာကြောင့်နည်း၊... “ယေ ဂေစိ ကုသလာ
 ဓမ္မာ” အရ ကုသလ ဟူသောအနက်၊ “သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလာ” အရ
 ကုသလမူလဟူသောအနက်၊ ဤသို့အနက် ၂-မျိုး ယမက (အစုံ) ဖြစ်နေသော
 ကြောင့်တည်း။

၂။ နာပဇ္ဇတိ။ပေ။ဝုတ္တတ္တာ။ ။အနုလောမပုစ္ဆာတရပ်တည်းဖြင့် ယမက
 အမည်မဖြစ်နိုင်ပါ- ဟု ဖြေပြီးလျှင် “ဉာတုံ ဣစ္ဆိတာနံ။ပေ။ ဝုတ္တတ္တာ” ဟု

ကသွား၊ ကြောင့်နည်း။ [ဝုတ္တတ္တာကိုကြည့်၍ ထည့်သည်] ဉာတုံ၊ သိခြင်း
 ၄၊။ ဣစ္ဆိတာနံ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်သော။ ဒုတိယပဌမပုစ္ဆာသံ၊ ဒုတိယပုစ္ဆာ
 ပဌမပုစ္ဆာတို့၌။ ၊ ဝုတ္တာနံ၊ ယောတော်မူအပ်ကုန်သော၊ ကုသလ ကုသလ
 မူလဝိသေသာနံ၊ ကုသိုလ်၊ ကုသလမူ ဟူကုန်သော တရားအထူးတို့၏။
 (ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ အတ္တယမကဘာဝဿ၊ အတ္တ
 ယမက၏ အဖြစ်၏။ ဝါ၊ အတ္တယမက ဟူသော နာမည်၏။ ဝါ၊ ကို။
 ဝုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဝါ၊ ဆိုလိုသည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်တည်း။) ဝါ၊ တနည်း။ ကုသလမူလကုသလဝိသေသေဟိ ၊ ကုသလ

အကြောင်းပြသည်။ ထိုတွင် “ဉာတုံ။ပေ။ ကုသလ ကုသလ မူလဝိသေသာနံ
 (ဝသေန အတ္တ ယမကဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ)”ကို အကြောင်းတမျိုး၊ “ကုသလ
 မူလ ကုသလဝိသေသေဟိ ဝါ။ပေ။ဝသေန အတ္တယမကဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ”
 ကို အကြောင်းတမျိုး၊ ဤသို့အားဖြင့် အကြောင်း ၂-မျိုး ပြထားသည်ဟု
 မှတ်ပါ။

ဉာတုံ ဣစ္ဆိတာနံ ။ပေ။ ဝိသေသာနံ။ ။[ဝိသေသာနံ၏ စပ်သို့ရာ
 “ဝသေန အတ္တ ယမကဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ” ကို ယူ၍ အနက်ပေးရသည်။]
 ပုစ္ဆာဟူသည် မေးသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သိခြင်းငှါ အလိုရှိအပ်သော (သိချင်နေ
 သော) အနက်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ယေ ကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ သဗ္ဗေ
 တေ ကုသလမူလာ”ဟူသော အနုလောပေုစ္ဆာ၌ “ယေကေစိကုသလာ ဓမ္မာ”
 သည် သိခြင်းငှါ အလိုရှိအပ်သော အနက်မဟုတ်သေး၊ “သဗ္ဗေ တေ ကုသလ
 မူလာ”၏ ဝိသေသနမျှဖြစ်သေးသည်။ “သဗ္ဗေတေ ကုသလမူလာ” သည်သာ
 သိခြင်းငှါ အလိုရှိအပ်သော အနက်တည်း။ [အနိယမ ဝါကျဟူသမျှ ဝိသေ
 သန အပစာနဖြစ်၍ နိယမဝါကျသည်သာ ဝိသေသျှ ပစာန ဖြစ်သည်ဟု
 မှတ်ပါ။] ဤသို့ ပဌမပုစ္ဆာဖြင့် ဝိသေသျှ ပစာန တမျိုးတည်းသာရသော
 ကြောင့် အနက်အစုံ မဖြစ်သေး၊ ဒုတိယပုစ္ဆာဖြင့် “ယေ ဝါ ပန ကုသလ
 မူလာ၊ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ”ဟု မေးလိုက်မှ “ကုသလ+ကုသလမူလ”
 ဟု အနက်အစုံ ယမကဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် “ဒုတိယပုစ္ဆာပုစ္ဆာသု ဝုတ္တာနံ
 ကုသလကုသလမူလဝိသေသာနံ ဝသေန အတ္တယမက ဘာဝဿ ဝုတ္တတ္တာ”ဟု
 မိန့်သည်။

၁။ ကုသလမူလ ကုသလဝိသေသေဟိ ဝါ။ ။ဤနည်း၌ ပဌမ ပုစ္ဆာ
 ဝယ် “ယေ ကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ”ဟူသော သိန္နီဌာန်ပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်

မူ၊ ကုသိုလ် ဟူသော တရားအထူးတို့ဖြင့်။ ဉာတုံ၊ ငှါ။ ဣစ္ဆိတာနံ ကုန်သော။ ပဌမဒုတိယပုစ္ဆာသု၊ ပဌမပုစ္ဆာ ဒုတိယပုစ္ဆာတို့၌။ သန္နိဋ္ဌာနပဒ သင်္ဂဟိတာနံ၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်ကုန်သော။ ကုသလ ကုသလ မူလာနံ၊ ကုသိုလ်၊ ကုသိုလ်မူတို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ အတ္ထ ယမကဘာဝဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ကြောင့်တည်း။ ဝါ၊ တည်း။

ဟိ၊ မှန်၏။ ဉာတုံ ၊ သိခြင်းငှာ။ “ဣစ္ဆိတာနံ၊ အလိုရှိအပ်ကုန်သော။ ဝိသေသဝန္တာပေက္ခာနံ၊ ဝိသေသဝန္တာအားဖြင့် ငဲ့ခြင်းရှိကုန်သော။ ဝိသေ

သော ကုသိုလ်တရား၊ ဒုတိယပုစ္ဆာဝယ် “ယေ ဝါ ပန ကုသလမူလာ” ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ကုသလမူလတရား၊ ဤသို့အနက်အစုံကို “ယမက”ဟု ယူခစလိုသည်။ [ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း။ ပဌမပုစ္ဆာဝယ် “ယေ ကေစိ ကုသလာဓမ္မာ”အရ ကုသိုလ်တရားတို့ကိုပင် “ကုသိုလ်မူလမည်ကြသလော”ဟု မေးလိုရာ ရောက်သောကြောင့်တည်း။ ဒုတိယ ပုစ္ဆာ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း မေးလိုရင်းကိုသိပါ။

နည်း ၂-ပါးအထူး။ ။ ပဌမနည်း၌ ဒုတိယပုစ္ဆာဝယ် သံသယပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ကုသိုလ်တရား၊ ပဌမပုစ္ဆာဝယ် သံသယပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူ အပ်သော ကုသလမူလတရား၊ ဤ ၂-ပါးအစုံကို “အတ္ထယမက”ဟု ခေါ်သည်။ ဒုတိယနည်း၌ ပဌမပုစ္ဆာဝယ် သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ကုသိုလ် တရား၊ ဒုတိယပုစ္ဆာဝယ် သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ကုသလမူလ တရား၊ ဤ ၂-ပါးအစုံကို “အတ္ထ ယမက”ဟု ခေါ်သည်။

၁။ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတာနံ ဟိ။ ။ “ဝုတ္တတ္တာ”ဟူသော ဟိတ်နောင် ဟိ ဖြင့် တက်သောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျဟု ဆိုရိုးရှိသော်လည်း ဤ၌ ဝိတ္ထာရမသင့်၊ ဒဠိသာသင့်၏။ ပဓာနဘာဝေါတိ၌ ဣတိ (တသ္မာ)ဟု ရှိသောကြောင့် ဟိ (ယသ္မာ)ဟုလည်း တနည်းပေးနိုင်၏။ ဤ၌ “ဉာတုံ။ ပေ။ ဝိသေသဝန္တာ ပေက္ခာနံ”သည် “ဉာတုံ။ ပေ။ ကုသလကုသလမူလဝိသေသာနံ”သည် ဒဠိကရဏ၊ “တံ ဝိသေသဝတံ ဝါ။ ပေ။ ဝိသေသာပေက္ခာနံ”သည် “ကုသလမူလကုသလ ဝိသေသေဟိ ဝါ။ ပေ။ ကုသလကုသလမူလာနံ” ၏ ဒဠိကရဏတည်း။

သာနံ ၊ ဝိသေသတို့၏၎င်း။ (ပဓာနဘာဝေါ၌ စပ်)။ ဝါ၊ တနည်း။
 တံဝိသေသဝတံ၊ ထိုဝိသေသရှိကုန်သော။ ဝိသေသာပေက္ခာနံ၊ ဝိသေသအား
 ဖြင့် ဝဲခြင်းရှိကုန်သော။ ဓမ္မာနုဉ္စ၊ တရားတို့၏၎င်း။ ဧတ္ထ ၊ ဤ မူလယမိုက်
 ၌။ ပဓာနဘာဝေါ၊ ပဓာန၏အဖြစ်သည်။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 ဧကေကာယ၊ တပါးတပါးသော။ ပုစ္ဆာယ၊ ဖြင့်။ (သင်္ဂဟိတော၌စပ်)
 ဧကေကော ဧဝ၊ တပါးစီတပါးစီသာလျှင် ဖြစ်သော။ အတ္ထော၊ အနက်
 သည်။ ဝါ၊ ကို။ သင်္ဂဟိတော၊ သိမ်းဟူအပ်သည်။ ဟောတိ၊ ။ ဣတိ၊
 ဤသို့မှတ်အပ်၏။

စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤအတ္တာနံ ဝသေန အတ္ထ ယမကံ ဟူသော
 စကားရပ်၌။ အတ္ထသဒ္ဓေါ၊ အတ္ထသဒ္ဓါသည်။ ဓမ္မဝါစကော၊ သဘာဝဓမ္မ
 ကို ဟောသောသဒ္ဓါသည်၎င်း။ ဟေတုဖလာဒိဝါစကောဝါ၊ ဟေတု
 ဖလအစရှိသည်ကို ဟောသောသဒ္ဓါသည်၎င်း။ (အာဒိသဒ္ဓါဖြင့် “အတ္ထော
 ပယောဗ္ဗေန” အစရှိသော အဘိဓာန်လာ ဟိတစသော အနက်တို့ကိုယူပါ။)
 န (ဟောတိ)။ ဟေတု။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ပါဠိအတ္ထဝါစကော၊ ပါဠိ၏

၁။ ဝိသေသာနံ ဝိသေသဝန္တာပေက္ခာနံ။ ။ [ဝိသေသာနန္တိ ကုသလ
 ကုသလမူလဝိသေသာနံ၊ ဝိသေသဝန္တာပေက္ခာနန္တိ ကုသလမူလ ကုသလသင်္ခါ
 တေဟိ ဝိသေသဝန္တေဟိ သာပေက္ခာနံ-အနု။] ရှေ့ဒဠိယဝါကျ၌ “ဉာတုံ
 ဣစ္ဆိတာနံ။ ပေ။ ကုသလကုသလမူလဝိသေသာနံ” ကိုပင် ဤ၌ “ဝိသေသာနံ”
 အရယူ၍ ထိုဝိသေသတို့လည်း (သူတို့ချည်းသတ်သတ်ဟုတ်) ယေ ဝါ ပန
 ကုသလမူလတုန်းက ကုသလမူလဟူသော ဝိသေသဝန္တအားဖြင့် ဝဲခြင်းရှိသော
 ကုသလ၊ ယေ ကေမိ ကုသလာ ဓမ္မာ တုန်းက ကုသလအားဖြင့် ဝဲခြင်းရှိ
 သော ကုသလမူလများဖြစ်ကြသည်- ဟူလို။ [တံဝိသေသဝတံ ဝါ၊ စသော
 ဝါကျ၌လည်း ဤနည်းမိုးပါ။]

၂။ ဧတ္ထ ပဓာနဘာဝေါ။ ။ “ဉာတုံ ဣစ္ဆိတာနံ ဝိသေသာနံ” ဟူသော
 သမ္ပန်ကို၎င်း၊ “တံဝိသေသဝတံ ဝါ ဓမ္မာနံ” ဟူသော သမ္ပန်ကို၎င်း၊ ပဓာန
 ဘာဝေါ ဝယ် ဘာဝေါ၌ စပ်ရသော သမ္ပန်ဟု မှတ်ပါ။ ဝိသေသဝန္တာ
 ပေက္ခာနံ၊ ဝိသေသာပေက္ခာနံတို့ကား ထိုသမ္ပန်၏ ဝိသေသနတို့သာတည်း။
 [ဧတ္ထာတိ တေသို့ မူလယမကေ- အနု။]

အနက်ကို ဟောသောသဒ္ဓါတည်း။ တေနေဝ၊ ကြောင့်ပင်။ ဝေသညေဝ အတ္တနန္တိအာဒိ၊ အစရှိသော။ (ယံစနံ အတ္ထိ၊ တံစနံ သင်္ဂဟကာရော) အာဟ၊ ပြီ။

တိဏိပိ ပဒါနိ ဧကတော ကတွာတိဣဒိ၊ ဟူသောဤစကားကို။ နာမ ပဒဿ၊ နာမပဒ၏။ ကုသလာဒိနံ၊ ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကို။ သင်္ဂဟကတ္တ မတ္တ မေဝ၊ သိမ်းယူနိုင်သည်၏အဖြစ်မျှကိုသာ။ သန္ဓာယ၊ ဤ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ (ကုသလာဒိနံ၊ တို့ကို။) နိရဝသေသ သင်္ဂဟ ကတ္တံ၊ အကြွင်းမရှိသောအားဖြင့် သိမ်းယူနိုင်သည်၏အဖြစ်ကို။ (သန္ဓာယ၊ ဤ။) န ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ စ၊ ဓက်။ သဗ္ဗကုသလာဒိသင်္ဂဟ နုတ္တမေဝ၊ အလုံးစုံ ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့ကို သိမ်းယူခြင်း အကျိုး ငှါသာလျှင်။ နာမပဒဿ၊ နာမပဒ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူ အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ကုသလတ္တိက မာတိကာယ စဟူသု ပဒေသုတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [အဗျာကတပဒ၌ ပါဝင်သော ရုပ်တရား တို့ကို နာမပဒက မသိမ်းယူနိုင်သောကြောင့် “န နိရဝသေသသင်္ဂဟကတ္တံ (သန္ဓာယ ဝုတ္တံ)” ဟုဆိုသည်။ ဤသို့ အလုံးစုံကို မသိမ်းယူနိုင်သောကြောင့် “ကုသလာဒိနံ သင်္ဂဟကတ္တ မတ္တ မေဝ” ဟုသာမည ဝါစကမတ္တသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။]

ဥဒ္ဓေသဝါရဝဏ္ဏနာ၊ သည်။ နိဋ္ဌိတာ၊ ပြီ။

မူလယမကနိဒ္ဓေသဝါရ အဖွင့်

အညမညယမကေ ယေ ဧကစိ ကုသလာတိ အပုစ္ဆိတွာတိ တွေ ဟူသော ဤပါဌ်၌။ (အဓိပ္ပေါယော၌စပ်) ဒုတိယ ယမကေ၊ ဒုတိယ ယမက၌။ ယေ ဧကစိ ကုသလမူလာတိ၊ ဟူ၍။ အပုစ္ဆိတွာ၊ မေးတော်မူဘဲ။ ယေ

၁။ ယထာ ဒုတိယယမကေ။ပေ။ကံတာ။ ။ဒုတိယယမကဟူသည် ဧကမူလ ယမကတည်း။ ထိုယမကဝယ် ပဌမယမက၏ အနုလောမမှ “ကုသလမူလာ” ပုဒ်ကို မယူဘဲ “ယေ ဧကစိ ကုသလာ ဓမ္မာ” ဟု အနုလောမ ပမဌပုဒ်ကိုယူ၍ “ယေ ဧကစိ ကုသလာ” ဟု ပုစ္ဆာပြုထားသကဲ့သို့။

ကေစိ ကုသလာတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆာ၊ ကို။ ကတာယထာ၊ ပြုတော်မူအပ်သကဲ့သို့။ ဝေ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤ အညမည မူလယမက၌လည်း။ ယေ ကေစိ ကုသလာတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆာ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ပြုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်နည်း။) ပုရိမယမကဝိသိဋ္ဌံ၊ ရှေးယမကမှ အထူးဖြစ်သော။ အပုဗ္ဗံ၊ အသစ်ပုဒ်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ပစ္စိမယမကဿ၊ နောက်ယမက၏။ အပ္ပဝတ္တတ္တာ၊ မဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဣတိ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ ပဋိလောမပုစ္ဆာနု ရူပဘာဝတော၊ ပဋိလောမပုစ္ဆာအားလျော်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ဣဓာပိ၊ ၌လည်း။ ယေ ကေစိ ကုသလာတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆာ၊ သည်။ ဝါ၊ကို။ ကာတဗ္ဗာ သိယာ) ဣတိ၊ ဤသို့။ ကေစိ၊ အချို့ဆရာတို့သည်။ (ဝဒန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။)

၁။ ဝေမိဝာပိ။ ပေ။ ကာတဗ္ဗာ သိယာ။ ။ အညမည မူလယမကကို “ဣဓာပိ” ဟု ဆိုသည်။ ဤ အညမည မူလယမက၌လည်း ဒုတိယယမက၌ကဲ့သို့ “ယေ ကေစိ ကုသလာ” ဟု ပုစ္ဆာပြုထိုက်၏။ ဘာကြောင့်နည်း။ ရှေးပဋ္ဌမယမကဝယ် ထူးသော ကုသလမူလ အသစ်ပုဒ်ကိုယူ၍ နောက်ဒုတိယယမက၏ မဖြစ်ခဲ့ခြင်းကြောင့်တည်း။ (ပါဠိတော်ကို ကြည့်ပါ)။ ဤတတိယ ယမက၌ကား- ရှေး ဒုတိယ ယမက၌ထူးသော “ကုလလမူလေနကေမူလာ” ဟူသော အသစ်ပုဒ်ကိုယူ၍ ပုစ္ဆာဖြစ်နေသောကြောင့် ရှေးဒုတိယယမကနှင့် အသွား မတူဟု ဆိုလိုသည်။ [ဣဒဉ္စ ဒုတိယယမကဿ တတာ အပ္ပဝတ္တတ္တာ ဝုတ္တံ။ တတိယယမကံ ပန တထေဝ ပဝတ္တံ- အနု။]

၂။ ပဋိလောမ။ ပေ။ ကေစိ။ ။ ကေစိတိ ပဒကာရာ (ပဒကာရဆရာတို့) ဤ ကေစိဆရာတို့ကား “ပုရိမယမကဝိသိဋ္ဌံ ။ ပေ။ အပ္ပဝတ္တတ္တာ” ဟူးသာ ရှေ့အကြောင်းပြပုံကို မနှစ်သက်သောကြောင့် အကြောင်းတမျိုး ပြသည်။ ဆိုလိုရင်းကား- မူလယမကနှင့် ကေမူလယမကတို့၌ ပဋိလောမပုစ္ဆာဝယ် “သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ” နှင့် လျော်အောင် “ယေကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ” ဟု စချီသကဲ့သို့ ဤ အညမညယမက၌လည်း ပဋိလောမပုစ္ဆာဝယ် “သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ” နှင့် လျော်အောင် “ယေ ကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ” ဟု စချီထိုက်သောကြောင့်တည်း ။ ဟု အကြောင်းပြသည်။

ပန၊ ထိုသို့ပင် အချို့ဆရာတို့ဆိုကြပါသော်လည်း။ ပုရိမပုစ္ဆာယ၊ ရှေးပုစ္ဆာ၏။ ဝါ၊ ဌ။ အတ္ထဝဿေန၊ ဖြစ်သင့်သော ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော အနက် ယုံမှားအပ်သော အနက်တို့နှင့်စပ်သဖြင့်။ ကတယ၊ ပြုအပ်သော။ တဒနုရူပါယ၊ အနက်သဒ္ဓါအားဖြင့် ထိုရှေးပုစ္ဆာအားလျော်သော။ ပစ္စိမပုစ္ဆာယ၊ နောက်ပုစ္ဆာသည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ (ကသ္မာ၊ ကြောင့်နည်း။) အနုလောမေ၊ အနုလုံဖြစ်သောအနက်၌။ ဝိဂဟသံသယဿ၊ ကင်းပြီးသော သံသယရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပဋိလောမေ၊ ပဋိလုံဖြစ်သော အနက်၌။ သံသယပ္ပတ္တိတော၊ သံသယ၏ဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ပစ္စိမပုစ္ဆာနုရူပါယ၊ နောက်ပုစ္ဆာအားလျော်သော။ ပုရိမပုစ္ဆာယ၊ ရှေးပုစ္ဆာသည်။ နစ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ မဖြစ်သင့်သည်သာ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ဣဤအဓိပ္ပာယ် ၂-မျိုးတို့တွင်။ ပုရိမော၊ ရှေး၌ဖြစ်သော၊ အဓိပ္ပာယ်ော၊ သည်။ ယုတ္တော၊ သင့်၏။

ဣမိနာပိ ဗျဉ္ဇနေန ၊ တဿေဝတ္တဿ သမ္ဘဝတောတိ ဣဒါ ဟူသော ဤစကားကို။ ဝေ၊ ဤသို့ဆိုအပ်ပြီးသည့် အတိုင်း။ ဝတ္တံ၊ ဆိုခြင်းငှါ။

၁။ ပုရိမပုစ္ဆာယ ။ ဝေ။ ယုတ္တော။ ။ ဤစကားဖြင့်၊ ကေစိဆရာတို့၏ အကြောင်းပြပုံကို ပယ်၍ ရှေ့၌ ပြအပ်သော အကြောင်းပြပုံကို အသင့်ဟု ဆိုသည်။ ကေစိဆရာတို့က ပဋိလောမပုစ္ဆာအားလျော်အောင် အနုလောမပုစ္ဆာကိုပြုထိုက်သည်ဟု ဆိုသော်လည်း ပစ္စိမပုစ္ဆာသည် ပုရိမပုစ္ဆာ၏ အနက်နှင့် စပ်၍ ပြုအပ်သောကြောင့် ပုရိမပုစ္ဆာ၏ အနက်အားလျော်သော ပုစ္ဆာသာဖြစ် ထိုက်၏။ ဘာကြောင့်နည်း- အနုလောမ၌ သံသယကင်းပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပဋိလောမ၌ သံသယဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ထို့ကြောင့် ကေစိဆရာတို့ အလိုအားဖြင့် ပစ္စိမပုစ္ဆာအားလျော်သော ပုရိမပုစ္ဆာမဖြစ်ထိုက်ရကား ကေစိဆရာတို့၏ စကားသည်မသင့်၊ ရှေ့၌ဆိုအပ်သော ပုရိမယမကဝိသိဋ္ဌံ ။ ဝေ။ အပ္ပဝတ္တတ္တာဟိ အဓိပ္ပာယ်ော” ဟု ဆိုအပ်သော ရှေးအဓိပ္ပာယ်သာသင့်သည်။ [အတ္ထဝဿေနာတိ သမ္ဘဝန္တာနံ နိစ္စိတသံသယိတာနံ အတ္တာနံ ဝဿေန၊ ဝဒနုရူပါယာတိ တဿာပုရိမပုစ္ဆာယ အတ္တတော ဗျဉ္ဇတော စ အနုစ္စဝိကာယ၊ ပုရိမံ ဟိ အပေက္ခိတော ပစ္စိမာယ ဘဝိတဗ္ဗံ- အနု။]

၂။ ဣမိနာပိ ဗျဉ္ဇနေန ။ [ဣမိနာပိ ဗျဉ္ဇနေနာတိ “ယေကေစိ ကုသလမူလေန ကေမူလာ” တိ ဣမိနာပိ ဝါကျေန=အနု။] သဒ္ဓါတပုဗ်တည်းမဟုတ်

န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဟိ၊ ချွဲ။ (တနည်း၊ ကသွာ၊ ကြောင့်။ ဝေ၊ တိုင်း။ ဝတ္ထု၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ သနည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ကုသလဗျူဟနတ္ထော ဝေ၊ ကုသလသဒ္ဓါ၏အနက်သည်ပင်။ ကုသလမူလေန ကေမူလဗျူဟနတ္ထော၊ ကုသလမူလေန ကေမူလသဒ္ဓါ၏အနက်သည်။ န၊ မဟုတ်။ [ကုသလသဒ္ဓါ၏ အနက်သည် ကုသိုလ်စိတ် စေတသိက်သာတည်း။ ကုသလမူလေန၊ ကေမူလ သဒ္ဓါ၏အနက်ကား ကုသိုလ်စိတ်စေတသိက်နှင့် ကုသလသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တည်း၊ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ (ထိုသို့ ကုသလသဒ္ဓါ၏ အနက်၏ ကုသလမူလေန ကေမူလသဒ္ဓါ၏ အနက်နှင့် ကွဲပြားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။) ဝိသဇ္ဇနမ္ပိ၊ ခွဲခြားဝေဘန်၍ ဖြေဆိုကြောင်း စကားသည်လည်း။ အ သမာနံ၊ မတူသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။ [မတူပုံကိုပြလို၍ ကုသလဗျူဟနေန ဟိ စသည်မိန့်။] ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း) ဟိ၊ ချွဲ။ ကုသလဗျူဟနေန ၊ ကုသလသဒ္ဓါဖြင့်။ ပုစ္ဆာယ၊ ကို၊ ကတာယ၊ ပြုအပ်သော်။ (“ယေ ကေစိ ကုသလာဓမ္မာ” ဟု ပြုအပ်သော်။) အဝသေသာတိ ဣမသ္မိံ ငှာနေ၊ အဝသေသာ ဟူသော ဤပါဌ်အရာ၌။

ဝါကျဖြစ်သောကြောင့် “ဝါကျေန” ဟု ဖွင့်သည်။ ဝေ န သက္ကာ ဝတ္ထု တိ (ဟူသောစကားကို) ယေနာဓိပ္ပါယေန ဝတ္ထု၊ တမေဝါဓိပ္ပါယံ ဝိဝရတိ “နဟိ” တိ အာဒိနာ၊ တေနေဝါတိ ဗျူဟနတ္ထံ ကုသလမူလေန ကေမူလဗျူဟနတ္ထံ တိန္ဒတ္ထာ ဝေ၊ ဝိသဇ္ဇနန္တိ ဝိသဇ္ဇနံ (ခွဲခြားဝေဘန်ကြောင်းအဖြေ)။ အနု။

၂။ ကုသလဗျူဟနေန ဟိ၊ ပေ။ ဒိနပံတောတိ။ ဤဝါကျတို့ကား “နဟိ” စသော ရှေ့ဝါကျ၏အကျယ်တည်း၊ တနည်း ဟေတုဝါကျတည်း။ အညမည ယမကဝယ် “ယေကေစိ ကုသလာ” ဟု ကုသလသဒ္ဓါဖြင့် ပုစ္ဆာပြုလိုက်လျှင် “အဝသေသာ ကုသလာဓမ္မာ” ဟု ဖြေတော်မူရလိမ့်မည်။ ဣတရထာ (“ယေ ကေစိ ကုသလာဓမ္မာ” ဟူသော ပုစ္ဆာမှတစ်ပါး “ယေကေစိ ကုသလမူလေန ကေမူလာ” ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ပုစ္ဆာပြုလိုက်လျှင်) အဝသေသာ ဟူသော ဤနေရာ၌ကြွင်းသော ကုသိုလ်သာမက ကုသိုလ်မူလနှင့်တူ၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်စိတ္တဇရုပ်တို့ပါ ရနေသောကြောင့် “အဝသေသာ ကုသလမူလသဟ ဇာတာ ဓမ္မာ” ဟု ဟောတော်မူရလိမ့်မည်။ န စ တာနိ ဝစနာနိကား “အဝ သေသာ ကုသလာဓမ္မာ” ဟူသောသဒ္ဓါနှင့် “အဝသေသာ ကုသလမူလ သဟဇာတာ ဓမ္မာ” ဟူသော သဒ္ဓါတို့၏ အနက်အရ မတူပုံကိုပြသော ဝါကျာ ရမ္မတည်း။

(ဝိသဇ္ဇနဝယ် “အဝံသေသာ” ဟူသော ဤပါဠိအရာ၌။) အဝံသေသာ ကုသလ၊
 လာ မြောတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထုဗျံ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်။ ဟောတိ၊ ဧ။ ဣတ
 ရထာ၊ “ယေ ကေစိ ကံသုဂံ” ဟူသော အခြင်းအရာမှတ်ပါး “ယေကေစိ
 ကုသလမူလေန ကေမူလာ” ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ - (ပုစ္ဆာယ၊ ကိ။
 ကတာယ၊ သော်။) (ယခုပါဠိတော်အတိုင်း ပြုအပ်သော်။) အဝံသေ
 သာတိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ၊ ။ အဝံသေသာ ကုသလမူလ သဟဇာတာ မြောတိ၊
 ဟူ၍။ (ယခုပါဠိတော်အတိုင်း။) ဝတ္ထုဗျံ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်။ ဟောတိ၊
 ဧ။ စ၊ ဆက်။ တာနိဝစနာနိ၊ ထိုသဒ္ဓါတို့သည်။ (ထိုကုသလာမြောဟူသော
 သဒ္ဓါ၊ ကုသလမူလေန ကေမူလာဟူသော သဒ္ဓါတို့သည်။) ‘သမာနတ္တာနိ၊
 တူသောအနက်ရှိကုန်သည်။’ န (ဟောန္တိ)၊ မဖြစ်ကုန်။ ကညာ၊ ကြောင့်
 နည်း။) ကုသလကုသလာ ဗျာကတ ဒိပနတော၊ ကုသိုလ်ဟူသောအနက်၊
 ကုသိုလ်ကုသလသမုဋ္ဌာန ရုပ်အဗျာကတ ဟူသောအနက်ကို ထင်ရှားပြခြင်း
 ကြောင့်တည်း။ [“ကုသလ” သဒ္ဓါက ကုသိုလ်ဟူသော အနက်ကိုပြခြင်း၊
 “ကုသလမူလသဟဇာတာ” သဒ္ဓါက ကုသိုလ် စိတ် စေတသိက်နှင့် တကွ
 ကုသလသမုဋ္ဌာန ရုပ်အဗျာကတဟူသောအနက်ကို ပြခြင်းကြောင့် သဒ္ဓါ
 ၂-ရပ်တို့ တူသောအနက် မရှိကြ ဟူလို။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣမိနာပိ ဗျဉ္ဇနေန
 တဿေဝတ္ထဿ သမ္ဘဝဇောတိ ဣဒ္ဓံ၊ ဟူသော ဤစကားကို။ ဝေ၊ ဝတ္ထု
 န၊ သက္ကာ၊ (ဤသို့ ရှေ့ပြန်လှည့်၍ စပ်ပါ)။

ပန၊ ထိုသို့ပင်ဆိုခြင်းငှါ မတတ်ကောင်းပါသော်လည်း။ ‘ဧတ္ထာ’ ဣမိ
 နာပိ ဗျဉ္ဇနေန တဿေဝတ္ထဿ သမ္ဘဝဇော ဟူသော ဤစကားရပ်၌။ အယံ၊
 ဤသို့သော။ အဓိပ္ပာယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။
 (ကိံ သိယာ) ယေကေစိ ကုသလာတိ ဣမိနာပိ ဗျဉ္ဇနေန၊ “ယေကေစိ

၁။ အယံ ပနေတ္ထ။ ပေ။ သိယာ။ ။ “ဣမိနာပိ ဗျဉ္ဇနေန တဿေဝတ္ထဿ
 သမ္ဘဝဇော” ဟူသော အဋ္ဌကထာစကားကို ဤသို့မဆိုထိုက်ဟု ပံ့ပိုးပြီးလျှင်
 အဋ္ဌကထာဆရာ၏ ဖြစ်နိုင်စရာရှိသောအလိုကိုပြလို၍ “အယံ ပနေတ္ထ” စသည်ကို
 မိန့်သည်။ [ဧတ္ထာတိ ဣမိနာပိ ဗျဉ္ဇနေန တဿေဝတ္ထဿ သမ္ဘဝေတိ၊ တေသ္မိ
 ဝစနေ၊ အနံ။]

ကုသလာ” ဟူသော ဤသဒ္ဒါဝါကျဖြင့်လည်း။ ယေ ကေစိ^၁ ကုသလမူလေန
 ကေမူလာတိ ဝုတ္တဗျဉ္ဇနတ္ထဿေ။ “ယေကေစိကုသလမူလေန ကေမူလာ”
 ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော သဒ္ဒါဝါကျ၏ အနက်အိပင်။ သမ္ဘဝတော၊ ဖြစ်
 သင့်ခြင်းကြောင့်။ ဒုတိယ ယမကေ ဝိယ၊ ဒုတိယ ယမက၌ကဲ့သို့။ အပုစ္ဆိတွာ၊
 မေးတော်မူဘဲ။ (ဒုတိယယမက၌ “ယေကေစိ ကုသလာဓမ္မာ” ဟုမေးတော်
 မူသကဲ့သို့ ဤ၌မမေးဘဲ)။ ယေကေစိ ကုသလမူလေန ကေမူလာတိ၊ ဟူ၍။
 ပုစ္ဆာကို။ (ဘဂဝဘ)ကတာ။ ဟိ၊ မှန်။ (တနည်း။ ကသွားကြောင့်။ ယေ
 ကေစိ ကုသလာတိ ဣဒိနာပိ ဗျဉ္ဇနေန၊ ဖြင့်လည်း။ ယေ ကေစိ ကုသလ
 မူလေန ကေမူလာတိ ဝုတ္တဗျဉ္ဇနတ္ထဿေ။ ၎င်းပင်။ သမ္ဘဝေါ၊ ဖြစ်သင့်ခြင်း
 သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ကုသလမူလေဟိ၊ ကုသိုလ်
 မူလတို့မှ။ အညေ၊ ကုန်သော။ ကုသလာ၊ တို့သည်။ သန္တိ ဝိယ၊ ရှိကုန်သကဲ့
 သို့။ (တထာ၊ တ။) ကုသလမူလေန၊ ကုသိုလ်မူလအားဖြင့်။ ကေမူလေ
 ဟိ၊ တူသောမူလရှိကုန်သော ကုသိုလ်စိတ် စေတသိက် စိတ္တဇ ရုပ်တို့မှ။
 အညေ၊ ကုန်သော။ ကုသလာ၊ တို့သည်။ န သန္တိ^၂၊ မရှိကုန်။ ပန၊ အနွယ်

၁။ ယေ ကေစိ ။ ပေ။ သမ္ဘဝတော။ ။ “ယေ ကေစိ ကုသလာ (ဓမ္မာ)”
 ဟူသော ဤဝါကျဖြင့်လည်း (သမ္ဘဝတော၌စပ်) “ယေ ကေစိ ကုသလမူလေန
 ကေမူလာ” ဟု ဟောတော်မူအပ်သော ဝါကျအနက်အိပင်ဖြစ်သင့်သောကြောင့်
 ဒုတိယယမက၌ကဲ့သို့ “ယေ ကေစိ ကုသလာ (ဓမ္မာ)” ဟု ပုစ္ဆာပြုတော်မူဘဲ
 “ယေ ကေစိ ကုသလမူလေန ကေမူလာ (ဓမ္မာ)” ဟု ပုစ္ဆာပြုတော်မူသည်။

၂။ န ဟိ။ ပေ။ တေသန္တိ။ ။ ဤဝါကျကား ဝုတ္တဗျဉ္ဇနတ္ထဿေ သမ္ဘဝ
 တော” ၎င်း ဒဋ္ဌိတည်း။ (တနည်း) သမ္ဘဝတောဗဂု ဖြစ်သင့်ပုံကို အကြောင်းပြ
 သောဟိတ်တည်း။ ထို့ကြောင့်ရှေးနိဿယအတိုင်း “ဟိ (ယသွာ” ဟုပေး၍ ဣတိ
 (တသွာ)။ ပေ။ သမ္ဘဝေါ ဟောတိ” ဟု အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ ထို့နောက်
 ဣတိတပုဒ်အကြေကြ၍ “အယံ အဓိပ္ပာယ်ော သိယာ” ဟု ပြန်၍အုပ်ရသည်။

န ဟိ။ ပေ။ သန္တိ။ ။ “ကုသလမူလေဟိ ဝိယ” သည် ဝိသဒ္ဓိသူပမာတည်း။
 အတူတကွဖြစ်ကြရာဝယ် ကုသလမူလတို့မှ အခြားကုန်သော ကုသိုလ်တရား
 များ (ကုသိုလ် စိတ် စေတသိက်များ) ရှိကြသကဲ့သို့ ထို့အတူ ကုသလမူလအား
 ဖြင့် ကေမူလဖြစ်ကြသော (ကုသိုလ် စိတ် စေတသိက် စိတ္တဇရုပ်တို့မှ) အခြား
 သော ကုသိုလ်တရားများမရှိကြတော့။

ကား။ ကုသလေဟိ ၊ တို့မှ။ အညေပိ၊ အခြားလည်းဖြစ်ကုန်သော။ တေ၊
 ထိုကုသလသမုဋ္ဌာန စိတ္တဇရုပ်တို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်သေး၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 (ယေကေစိ ကုသလာတိ ဣမိနာပိ ဗျဉ္ဇနေန၊ ဖြင့်လည်း။ ယေကေစိ
 ကုသလမူလေန ကေမူလာတိ ဝုတ္တ ဗျဉ္ဇနတ္ထသေဝ၊ ၎င်းပင်။ သမ္ဘဝေါ၊ ဖြစ်
 သင့်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်း။) ဣတိ(အယံ)၊ သော။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ သည်။
 သိယာ၊ ၎င်း။

ပဋိလောမပုစ္ဆာဝဏ္ဏနာယံ၊ ဌံ။ ကုသလမူလေန ။ပေ။ ဘယေျာတိ၊
 ဘူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ တမ္ပိ၊ ထိုကုသလမူလေန။ ပေ။
 ဘဝေယျ ဟူသော အဋ္ဌကထာ စကားသည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ တထာ၊
 ထို အခြင်းအရာအားဖြင့်။ (အနုလောမဋ္ဌိကဲ့သို့ ဝိသဇ္ဇနာကို ပြုထိုက်၏
 ဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်လည်း) ဝတ္တံ၊ ဆိုခြင်းငှါ။ န သက္ကာ၊
 မတတ်ကောင်း။ [ကသွာ၊ ကြောင့်။ တမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။
 ဝတ္တံ၊ ငှါ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်းသနည်း။ ယသွာ၊ ကြောင့်။ ယေဝါ
 ပန ကုသလမူလေန။ ပေ။ ကေမူလာတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆိတေ စ၊ မေးအပ်သော်

၁။ ကုသလေဟိ ပန ။ပေ။ သန္တိ။ ။ကုသိုလ် စိတ် စေတသိက်တို့မှာကား
 အခြားကုန်သော ကုသလစိတ္တ သမုဋ္ဌာန ရုပ်များလည်း ရှိကြသေး၏။ ဣတိ၊
 ထို့ကြောင့်။ ယေ ကေစိ ကုသလာတိ ဣမိနာပိ ဗျဉ္ဇနေန။ ပေ။ ဝုတ္တဗျဉ္ဇနတ္ထသေဝ
 သမ္ဘဝေါဟောတိ”ဟု ပြန်လှည့်ရသည်။ ဆိုလိုရင်းကား။ ယေ ကေစိ ကုသ
 လာ၏အရက အနက်ကျဉ်း၍ ယေ ကေစိ-ကုသလမူလေန ကေမူလာ၏ အရက
 ကုသိုလ် စိတ် စေတသိက်အပြင် စိတ္တဇရုပ်တွေပါရသောကြောင့် အနက်ကျယ်၏။
 အနက်ကျဉ်းသည် အနက်ကျယ်အတွင်း၌ ဖြစ်သင့် (ပါသင့်)သောကြောင့်
 ဤကဲ့သို့ အနက်ကျယ်ရနိုင်သောပုဒ်ကို ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာ ပုစ္ဆာပြုထားဟန်
 တူသည်”ဟု အဋ္ဌကထာ၏အလိုကို ဋီကာဆရာက ခန့်မှန်းသည်။

၂။ တမ္ပိ တုထာ။ ပေ။ ဝတ္တံ။ ။တံဖြင့် ရွှေ့ပြုအပ်သော အဋ္ဌကထာ
 စကားကို စွဲရသည်။ “ပိ” ကား ရွှေ့၍ “ဣဒမေံ န သက္ကာ ဝတ္တံ”ဟုဆိုအပ်
 ပြီးသော စကားကို ပေါင်းသော သမ္ပိတ္တနတ္ထတည်း။ တထာတိ။ ပေ။ အနု
 လောမပုစ္ဆာယံ ဝိယ ဝိသဇ္ဇနံ ကာတမ္ပံ ဘဝေယျာတိ ဣမိနာပကာရေနာတိ
 အတ္ထော။ ယေန ကာရဏေန “န သက္ကာ ဝတ္တံ” တိ ဝုတ္တံ၊ တံ ကာရဏံ
 ဒသေတုံ “ယေဝါ ပနာ” တိ အာဒိမာဟ။—အနု။

လည်း။ အာမန္တာက္ခေဝံ ၊ အာမန္တာဟူ၍ပင်။ ဝိသဇ္ဇနေန၊ အဖြေသည်။
ဘဝိတဗ္ဗ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တမ္ပိ၊ သည်လည်း။ ဝါ၊ကိုလည်း။
ဝတ္တု၊ ငှါ။ န သက္ကာ။ မတတ်ကောင်း။

ဟိ၊ မှန်။ (အာမန္တာဟုပင် 'ဖြေရမည်ဟူသော စကားသည်မှန်၏)။
ကုသလမူလေန၊ ကုသိုလ်မူလအားဖြင့်။ အညမညမူလေသု၊ အညမညမူလ
တရားတို့တွင်။ ကိဉ္စိ၊ တစုံတခုသောတရားသည်။ ဧကမူလံ၊ တူသော မူလ
ရှိသော တရားသည်။ န နဟောတိ ၊ 'မဖြစ်မဟုတ်၊ ဖြစ်သည်သာ။ ယေန၊
ယင်းကဲ့သို့ အညမညမူလတရားတို့တွင် ဧကမူလတရား၏ မရှိခြင်းကြောင့်။

၁။ အာမန္တာက္ခေဝံ။ ။ယေဝါပန ကုသလမူလေန အညမညမူလာ၊
သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလမူလေန ဧကမူလာ။ ဤ ပါဠိတော်ကို မြန်မာ
ပြန်၍ အရကောက်ကြည့်ပါ။ ကုသိုလ်မူလအားဖြင့် အချင်းချင်း မူလဖြစ်ကြ
သောတရားတို့သည် ကုသိုလ်မူလအားဖြင့် တူသောမူလရှိကြသည်သာ ဖြစ်သော
ကြောင့် “အာမန္တာ”ဟူ၍ပင် ဖြေရလိမ့်မည်။ [သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ”
ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ အာမန္တာဟု ဖြေရသောကြောင့် တူသည့်အတွက် သဒ္ဓိဋ္ဌာနတ္ထ
ဝေသဒ္ဓါထည့်သည်။]

၂။ န ဟိ။ပေ။ဧကမူလံ န ဟောတိ။ ။[န+နဟု ပဋိသေခ ၂ ပုဒ်ရှိ
သည်ကို သတိပြုပါ။] ကုသိုလ်မူလအားဖြင့် အချင်းချင်းမူလ ဖြစ်ကြသော
အညမညမူလ တရားတို့ဟူသည် ဉာဏသမ္ပယုတ် ကုသိုလ်စိတ်၌ ယှဉ်ကြသော
မူလ ၃ ပါးတို့တည်း။ ထို ၃ ပါးတွင် အလောတသည် အဒေါသ အမောဟ
အားဖြင့် တူသောမူလရှိ၏။ ဤသို့စသည်ဖြင့် သိပါ။ ထိုသို့အပြန်အလှန် မူလ
ဖြစ်ကြသော တရား ၃-ပါးတို့တွင် ကိဉ္စိ(တယ်တရားမဆို)ဧကမူလံ၊ (တူသော
မူလရှိသော တရားသည်)။န ဟောတိ (မဟုတ်သည်ကား)။န၊ မဟုတ်။ “မူလ
တရား ၃-ပါးလုံး ဧကမူလချည်းဖြစ်ကြသည်”ဟူလို။ [ဧကမူလအဖြစ်သေချာ
အောင် “ဧကမူလံ န နဟောတိ”ဟု ပဋိသေခ ၂-ခုဖြင့် သုံးစွဲသည်။ ဤဝါကျ
ကို အာမန္တာဟုပင် ဖြေရခြင်း၏ အကြောင်းပြဖြစ်သောကြောင့် ဟေတုဝါကျ
ဟုလည်း ဆိုနိုင်၏။]

အနုလောမပုစ္ဆာယဝိယ၊ အနုလောမပုစ္ဆာ၏ ကဲ့သို့။ ဝိဘာဂေါ ။ ခွဲခြား
ဝေဘန်၍ ဖြေဆိုကြောင်း သရူပဒဿနဝိသဇ္ဇနာသည်။ ဝါ၊ ကို။ ကာ
တဗ္ဗော၊ ပြုထိုက်သည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။

ယတ္ထ ၊ အကြင် ဉာဏသမ္ပယုတ် ကုသိုလ်စိတ္တပ္ပါဒ်၌။ တိဏိ၊ ကုန်သော။
ကုသလမူလာနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဉာဏသမ္ပယုတ်
ကုသိုလ်စိတ္တပ္ပါဒ်၌။ တာနိ၊ ထိုကုသလမူ ၃-ပါးတို့သည်။ အညမညမူလာနိ၊
အညမညမူလတို့လည်း ဟုတ်ကုန်၏။ ဧကမူလာနိစ၊ တူသော မူလရှိသော
တရားတို့လည်းဟုတ်ကုန်၏။ (ကသ္မာ၊နည်း။) ခွိန္နံ ခွိန္နံ၊ ၂-ပါး ၂-ပါးသောမူလ
တို့၏။ ဧကေကေန၊ တပါးတပါးသော မူလအားဖြင့်။ အညမညေက
မူလတ္တာ၊ အချင်းချင်းတူသော မူလရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။
[အညမညမူလလည်းဖြစ်ကြ၊ ဧကမူလလည်းဖြစ်ကြသည်၊ ဟူလို။]

၁။ ယေန။ပေ။ဝိဘာဂေါ။ ။ယေနာတိ ယေန အညမညမူလေသု ဧက
မူလဿ အဘာဝေန = အညမညမူလဖြစ်ကြသော တရားတို့တွင် တူသောမူလ
ရှိသော တရားတပါးတလေ၏ အကြင်မရှိမှုကြောင့် ဝိသဇ္ဇန ပြုသောအခါ
မည်သည့် ကုသလမူလတို့သည် အညမညမူလသာဖြစ်၍ ဧကမူလမဖြစ်၊ ကြွင်း
သော ကုသလမူလတို့ကား အညမညမူလလည်းဖြစ်ကြ ဧကမူလလည်း ဖြစ်ကြ
၏-ဟု ခွဲခြားဝေဘန်၍ ဖြေဆိုကြောင်း ဝိသဇ္ဇနဖြစ်ရာ၏။ [သရူပဒဿန
ဝိသဇ္ဇနာကို “ဝိဘာဂ” ဟု ဆိုသည်။]

၂။ယတ္ထ တိဏိ။ပေ။ ဧကမူလာနိ စ။ ။ဤစကားသည် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်
က စောဒနာလို၍ အခြေခံသော စကားတည်း။ မူလ ၃-ပါးအတူဖြစ်ရာ ဉာဏ
သမ္ပယုတ် ကုသိုလ်စိတ္တပ္ပါဒ်၌ မူလ ၃-ပါးတို့သည် အချင်းချင်းတူသော မူလ
ရှိသော တရားများဖြစ်ကြ၏။ “ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း” ဟု မေးတွယ်ရှိသောကြောင့်
“ ခွိန္နံ ခွိန္နံ ဧကေကေန အညမညေကမူလတ္တာ” ဟု အကြောင်း ပြသည်။
[အလောတ အဒေါသ ၂-ပါးတို့သည် အမောဟနှင့် အချင်းချင်းတူသော
မူလရှိကြ၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အပြန်အလှန် အညမည ဧကမူလဖြစ်ပုံကို
သိပါ။]

ပနံ၊ ကား။ ယတ္ထ၊ အကြင် ဉာဏဝိပဿနာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဧဝံ၊ ၂-ပါး ကုန်သော ကုသိုလ်မှုလတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဉာဏဝိပဿနာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ တာနိ၊ ထို ၂-ပါးကုန်သော ကုသိုလ်မှုလတို့သည်။ အည မည မူလာနေဝ၊ အညမညမူလတို့သာတည်း။ န ကေမူလာနိ၊ ကေမူလတို့ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧတေ၊ ဂဟဏဿ၊ ဤယူခြင်းကို။ နိဝါရဏတ္ထံ၊ တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ မူလာနိ ယာနိ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ အဖြေကို။ ကာတဗ္ဗံ၊ ပြုထိုက်သည် မဟုတ် လော။ ဣတိစေ၊ ဤသို့စောဒနာအံ။

န (ကာတဗ္ဗံ)၊ မပြုထိုက်။ (ကာသ္မာ၊ ကြောင့်နည်း။) အာမန္တာတိ ဣမိနာဝ ဝိသဇ္ဇနေန၊ အာမန္တာ ဟူသော ဤအဖြေဖြင့်ပင်။ တံဂဟဏနိဝါရ

၁။ ယတ္ထ ပနံ။ ပေ။ န ကေမူလာနိ။ ။ အလောဘ အဒေါသဟူသော မူလ ၂-ပါးသာ ယှဉ်ရာ ဉာဏဝိပဿနာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မူလ ၂-ပါးသာ ရှိရကား အညမညမူလတရားများသာ ဖြစ်ကြ၏။ ကေမူလတရားများ မဖြစ်ကြ။ ဤသို့ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်က ယူသည်။

၂။ ဧတေ၊ ဂဟဏဿ ။ ပေ။ ဂဟဏံတိ စေ။ ။ ထို့ကြောင့် “မူလ ၂-ပါးသာယှဉ်ရာဝယ် ထို ၂-ပါးတို့ ကေမူလံ (ဟူသော မူလရှိသောတရား များ) မဖြစ်ကြ” ဟူသော အယူကို တားမြစ်ခြင်းငှာ “မူလာနိ ယာနိ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ကုသလမူလာနိ ကေမူလာနိ စေ အညမညမူလာနိစံ” ဟု ဝိသဇ္ဇန ပြုထိုက်သည်မဟုတ်လော။ ဤသို့ ဝိသဇ္ဇနပြုလျှင် “ယာနိ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” အရ အတူတကွဖြစ်သော မူလ ၂-ပါးလည်း ကေမူလဖြစ်၏-ဟု ဖြေတော်မူ သောကြောင့် “ကေမူလ မဖြစ်ဟူသော အယူကိုတားမြစ်ရာ ရောက်သည်” ဟုလို။

မှတ်ချက်။ ။ မူလ ၂-ပါးသာယှဉ်ရာ၌ “ထိုမူလ ၂-ပါးတို့ ကေမူလမဖြစ် ကြ” ဟူသော အယူကို “အမှား” ဟုဆို၍ ထိုမူလ ၂-ပါးတို့တွင် တပါးသည် အခြားတံပါး၏ ကေမူလ (ဟူသော မူလရှိသော) တရားဖြစ်သင့်သည်သာ ဟု ဤနေရာ၌ အနုဋီကာ ဖွင့်၏။ တယ်ဒိ မိစ္ဆာ၊ ဒိသုပိ ခေကကေန ဣတရဿ ကေမူလကတ္ထံ သမ္ဘဝတိ ယေဝါတိ။— အနု။ [နောက်၌လည်း မူလ ၂-ပါး ရှိရာဝယ် ကေမူလဖြစ်ပုံကို ဤဋီကာ၌ ဆိုလေ၏။]

ဏတော ၁၊ ထို ယူခြင်းကို တားမြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ အနုလောမ ၂၊ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနေန၊ အနုလောမ ပုစ္ဆာ၏ အဖြေဖြင့်။ ဧကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ၊ ကုန်သော။ ဒွိန္ဒံ၊ ကုန်သော။ မူလာနံ၊ တို့၏၎င်း။ တိဏ္ဍိ၊ ကုန်သော။ မူလာနံစ၊ တို့၏၎င်း။ အညမညေက မူလဘာဝဿ၊ အချင်းချင်းတူသော မူလရှိကုန်သည်၏အဖြစ်၏။ ဝါ၊ ကို။ [အညမညမူလ၏ အဖြစ်၊ ဧကမူလ၏အဖြစ်ကို။] နိစ္စိတတ္ထာ စ၊ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၎င်းတည်း။

ဟိ၊ မှန်။ အညမညမူလာနံ ၁၊ အညမညမူလဖြစ်သော တရားတို့၏။ သမာနမူလတာ စေ၊ တူသော မူလရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကိုသာ။ ဧကမူလ

၁။ န။ ပေ။ နိဝါရဏတော။ ။ “ယေ ဝါ ပန ကုသလမူလေန အညမညမူလာ၊ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ” ဟု မေးရာဝယ် ကုသိုလ်မူလအားဖြင့် အချင်းချင်း မူလဖြစ်ကြသောတရားတို့သည် ကုသိုလ်တရားချည်း ဖြစ်သောကြောင့် “အာမန္တာ” ဟု ဖြေ၏။ ထိုအဖြေဖြင့် မူလ ၂-ပါးသာ ယှဉ်ရာဝယ် ထို ၂-ပါးသည် ဧကမူလမဖြစ်” ဟူသော အယူကို တားမြစ်နိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ [အညမညမူလဖြစ်လျှင် ဧကမူလအဖြစ်သည် အတွင်းဝင်သည့်အတွက် ထိုအဖြေဖြင့် တားမြစ်နိုင်သည်-ဟုဆိုသည်။]

၂။ အနုလောမ။ ပေ။ နိစ္စိတတ္ထာ။ ။ “မူလာနိ ယာနိ ဧကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ပေ။ ဧကမူလာနိ-စေဝ အညမညမူလာနိ စ” ဟူသော အနုလောမပုစ္ဆာ၏ အဖြေတုန်းကပင် အတူဖြစ်ကြသော မူလ ၂-ပါးဖြစ်စေ၊ ၃-ပါးဖြစ်စေ အချင်းချင်းတူသော မူလရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်၎င်း “အတူဖြစ်ကြသော မူလ ၂-ပါးတို့ ဧကမူလမဖြစ်ကြ” ဟု ယူခြင်းကို တားမြစ်ပြီး ဖြစ်သည်။

၃။ အညမညမူလာနံ ဟိ။ ။ ရှေ့ဝါကျ၌ “ဒွိန္ဒံ တိဏ္ဍဉ္စ မူလာနံ အညမည ဧကမူလဘာဝဿ နိစ္စိတတ္ထာ” ဟု ဆိုခဲ့၏။ ထိုစကားရပ်၌ ၃-ပါးသော မူလတို့၏ အညမည ဧကမူလအဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်ခြင်းမှာ သင့်ပါစေတော့၊ ၂-ပါးသော မူလတို့၏ အညမည ဧကမူလ၏အဖြစ်သည် အဘယ်မှာ သင့်နိုင်ပါအံ့နည်း- ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အညမညမူလာနံ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ အနုလောမပုစ္ဆာ၌ အညမည မူလဖြစ်ကြသော တရားတို့၏ ဧကမူလအဖြစ်ကိုသာ မေး၏။ အညမညမူလဖြစ်ကြသော တရားတို့၏ အချင်းချင်းတူသော မူလရှိသည်၏အဖြစ်ကို မေးသည်မဟုတ်။

ဝစနေန၊ ဧကမူလသဒ္ဓါဖြင့်။ ပုစ္ဆိယတိ၊ မေးအပ်၏။ (အညမညပူလာနံ၊ တို့၏။) အညမညသမာန မူလတာ၊ အချင်းချင်းတူသော မူလရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဧကမူလဝစနေန၊ ဖြင့်။) န ပုစ္ဆိယတိ၊ မေးအပ်သည်မဟုတ်။ စ၊ ဆက်။ ဒိန္နံ ၊ မူလာနံ တို့၏။ သမာနမူလတာ၊ တူသော မူလရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဟိ၊ မှန်။ တေသု ၊ ထို ၂-ပါးသော မူလတို့တွင်။ ဧကေကံ၊ တပါးတပါးသော မူလသည်။ ဣတရေန၊ အခြားသော။ မူလေန၊ မူလနှင့်။ -တံမူလေဟိ၊ ထိုမူလ ၂-ပါး ရှိကုန်သော။

၁။ အတ္ထိ စ ဒိန္နံ။ပေ။ မူလတာ။ ။ “သမာနံ+မူလံ ယေသံတိ သမာနမူလာ”ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုသောအခါ တူသော မူလရှိကြသော(မူလမှတပါးသော) စိတ် စေတသိက် စိတ္တဇရုပ်များရ၏။ “သမာနမူလာနံ၊ တို့၏+ဘာဝေ၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ”ဟု ပြုသောအခါ “သမာနမူလတာ”အရ မူလ ၂-ပါးတို့၏ အချင်းချင်းသဘောတူခြင်း ရသည်။

၂။ တေသု ဟိ ။ပေ။ သမာနမူလံ။ ။မူလ ၂-ပါးတို့ ဉာဏဝိပွယုတ် ကုသိုလ်စိတ်ဝယ် ယှဉ်ကြရာ၌ ထိုမူလ ၂-ပါးတွင် တပါးတပါးသည် အခြားမူလနှင့် သမာနမူလ (တူသောမူလ) ဖြစ်၏။ အဘယ်အားဖြင့် တူသောမူလ ဖြစ်သနည်း ဟု မေးဘူးရှိသောကြောင့် “တံ မူလေဟိ” စသည်မိန့်၊ “ထိုမူလရှိကြ-ယှဉ်ကြသော အခြားသော တကွဖြစ်ဘက် စိတ် စေတသိက်စိတ္တဇ ရုပ်အားဖြင့် တူသော မူလရှိကြသည်” ဟူလို။

ဆက်ဦးအံ့ --- ဧကေကံသည် သမာနမူလံနှင့် အရတူ၏။ “သမာနံ+မူလံ ယဿာတိ သမာနမူလံ”ဟု ပြုပါ။ ဣတရေန မူလေနသည် သမာနမူလံ ဝယ် သမာန၌ စပ်ရသော သဟာဒိယောဂတည်း။ တံ မူလေဟိသည် အညေဟိ ၏ ဝိသေသန၊ ထို မူလ ၂-ပါးရှိသော အခြား စိတ် စေတသိက် စိတ္တဇရုပ် များကို “အညေဟိ” အရ ယူပါ။ အညေဟိသည် သမာနမူလံ၏ သိန္နာဝိ ကရဏဝိသေသန၊ မူလတပါးသည် အတူယှဉ်ဘက် အခြားမူလ တပါးနှင့် အညေဟိအရဖြစ်သော ကုသိုလ် စိတ် စေတသိက် စိတ္တဇရုပ်အားဖြင့် သမာန မူလဖြစ်သည်-ဟူလို။ [မရ၌ကား “ဣမသ္မိံ” အတ္ထေ ဖဿာဒယော(အညေဟိ အရ ဖဿာသော တရားတို့ကို) သမာနသဟယောဂါ ဒဗ္ဗဗ္ဗာ (အညေဟိကို သမာန၌ စပ်ရသော သဟယောဂ)”ဟု ဆိုလေသည်။စဦးစားပါ။]

အညေဟိ၊ အခြားသော တကွဖြစ်ဘက် ကုသိုလ်စိတ်၊ စေတသိက် စိတ္တဇရုပ်
တို့အားဖြင့်။ သမာနမူလံ၊ တူသော မူလရှိ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ပန၊ ဆက်။ အညမညမူလတ္တေ ၊ အညမညမူလ၏ အဖြစ်ကို။ နိစ္စိတေ၊
ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော်၊ ဧကမူလတ္တသံသယာဘာဝတော၊ ဧကမူလအဖြစ်၌
သံသယ၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလမူလေန ဧက
မူလာတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆာ၊ ကို။ န ကတာ၊ ပြုတော်မမူအပ်။ ဣတိဒဗ္ဗဗ္ဗာ။
ဟိ၊ ချဲ့။ တေသံ ၊ ဤတရားတို့၏။ အညမညဿ၊ အချင်းချင်း၏။ မူလာ၊
မူလတို့သည်။ (သန္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အညမညမူလာ၊ တို့မည်၏။
တေသံ၊ ဤတရားတို့၏။ သမာနတ္ထေန၊ တူသော အနက်အားဖြင့်။ ဧကံ၊

၁။ အညပညမူလတ္တေန ပန။ ။ပဋိလောမ ပုစ္ဆာဝယ် “ယေ ဝါ ပန
ကုသလမူလေန ဧကမူလာ” ဟု ပုစ္ဆာမပြုခြင်း၏အကြောင်းကို ပြလို၍ အည
မညမူလတ္တေ ပန ။ပေ။ ကတာတိ ဒဗ္ဗဗ္ဗာ” ဟု မိန့်သည်။ “ယေ ဧကံ
ကုသလမူလေန ဧကမူလာ၊ သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလေန အညမညမူလာ”
ဟူသော အနုလောမပုစ္ဆာဝယ် “မူလာနိ ယာနိ ဧကေတော ။ပေ။ အညမည
မူလာနိ စ” ဟူသော အမဖြင့် ကုသလမူလ ၃-ပါးတို့၏ အညမညမူလအဖြစ်ကို
ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်၏။ သာ၍ ဖြစ်သော အညမညမူလအဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်ပြီး
သောအခါ ထိုလောက် မခဲယဉ်းသော ဧကမူလအဖြစ်၌ သံသယမဖြစ်တော့။
ထို့ကြောင့် ပဋိလောမပုစ္ဆာ၌ အနုလောမပုစ္ဆာ၏ ပြောင်းပြန် အဖြစ်ဖြင့်
“သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလမူလေန ဧကမူလာ” ဟု ပုစ္ဆာ မပြုတော့ဟု
မှတ်ပါ။

၂။ အညပညဿ မူလာ တေသံတိ။ ။တေသံတိ-၏နောက်၌ “တေ
သံတိ” ဟု တွေ့ရ၏။ ပီဖြင့် ပေါင်းစရာမရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ရှေ့စကား
ကို ချဲ့သောကြောင့်၎င်း “တေသံ ဟိ” ဟု ရှိလျှင် ကောင်းမည်ထင်သည်။
ရှေ့စကားကို ချဲ့ကြောင်းကိုလည်း နောက်၌ “အညမညမူလတ္တေ နိစ္စိတေ
။ပေ။ ဧကမူလတ္တံ နိစ္စိတမေဝ ဟောတိ” ဟု ထပ်တူပြအပ်သော စကားဖြင့်
ထင်ရှားပါသည်။ [သင်္ခေပနှင့် ဝိတ္ထာရတို့ အနက်အဓိပ္ပာယ်တူမြဲ ဖြစ်ပုံကို
သုတ်ပြပါ။]

တူသော။ မူလံ၊ သည်။ (အတ္တိ)။ ဣတိ၊ ကေမူလာ၊ တို့မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဥဘယမ္ပိ ၊ ၂-ပါးစုံလည်း ဖြစ်သော။ ဝစနံ၊ သဒ္ဓါသည်။ မူလယုတ္တံတမေဝ၊ မူလနှင့် ယှဉ်သည်၏အဖြစ်ကိုသာ။ ဝဒတိ၊ ဟော၏။ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့် ပင်။ (အညမညမူလသဒ္ဓါ၊ ကေမူလသဒ္ဓါ ၂-ပါးစုံ၏ မူလယုတ္တံအဖြစ်ကို သာမောသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။) ဥဘယတ္ထာပိ၊ ၂-ပါးစုံသော အည မညမူလသဒ္ဓါ ကေမူလသဒ္ဓါတို့၌လည်း။ ကုသလ မူလေနာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထံ။

တတ္ထံ ၊ ထိုအညမညမူလယမံကံ၌။ မူလယောဂသာမညေ၊ မူလနှင့် ယှဉ်ခြင်းသာမညဖြစ်သော၊ ကေမူလတ္ထေ၊ ကေမူလအဖြစ်ကို။ နိစ္ဆိတေ(ပိ)၊ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးပါသော်လည်း။ [ပိသဒ္ဓါ အကြေကြံ။ “ယေကေစိ ကုသလ မူလေန ကေမူလာ” ဟူသော ‘သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးပါသော် လည်း။] တဗ္ဗိသေသော၊ ထိုကေမူလ၏ အထူးဖြစ်သော။ အညမညမူလ ဘာဝေါ၊ အညမညမူလအဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိစ္ဆိတော၊ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီး သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်သေး။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနုလောမပုစ္ဆာ၊ သည်။

၁။ ဥဘယံပိ ဝစနံ။ ပေ။ ဝတ္ထံ။ ။ “ယေ ကေစိ ကုသလမူလေနအညမည မူလာ-အချင်းချင်းမူလရှိကုန်၏” ဟူသော စကားသည်၎င်း “ယေကေစိ။ ပေ။ ကေမူလာတူသော မူလရှိကုန်၏” ဟူသော စကားသည်၎င်း မူလနှင့်ယှဉ်သည် ၏အဖြစ်ကို ဟော၏။ “မူလရှိ”ဟူသော စကားသည် “မူလနှင့်ယှဉ်”ဟူသော စကားနှင့် သဘောတူပင်ဖြစ်သည်-ဟူလို။ ထို့ကြောင့် “ကုသလမူလေန”ဟု ယှဉ်ဘက်တရားကို ထည့်တော်မူသည်။

၂။ တတ္ထံ မူလယောဂ ။ ပေ။ အနုလောမပုစ္ဆာ။ ။ ထိုစကားရပ်၌ “မူလနှင့်ယှဉ်”ဟူသော စကားသည် သာမညစကား၊ “အချင်းချင်းမူလနှင့် ယှဉ်” ဟူသော စကားသည် ဝိသေသ၊ စကားတည်း။ ကေမူလ ယမက တုန်းက “ယေ ကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ။ သဗ္ဗေ တေ ကုသလမူလေန ကေမူလာ”ဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍ “အာမန္တာ” ဟုခံသာ အဖြေဖြင့် မူလယောဂ သာမညဖြစ်သောကေမူလအဖြစ်ကိုဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးဖြစ်၏။ ထိုသို့ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီး သော်လည်း ဝိသေသဖြစ်သော အညမညမူလအဖြစ်ကို မဆုံးဖြတ်ရသေး။ ထို့ကြောင့် အညမညမူလယမကဝယ် “ယေ ကေစိ ကုသလမူလေန ကေမူလာ ဓမ္မာ၊ သဗ္ဗေ တေကုသလမူလေန အညမညမူလာ”ဟုအနုလောမပုစ္ဆာဖြစ်သည်။

ပဝတ္တာ၊ ဖြစ်ပြီ။ မူလယောဂဝိသေသေ^၁၊ မူလနှင့်ယှဉ်ခြင်း အထူးဖြစ်
 သော။ အညမညမူလထွေ၊ အညမညမူလ၏အဖြစ်ကို။ နိစ္စိတေ ပန၊ ဆုံးဖြတ်
 အပ်ပြီးသော်ကား။ ဧကမူလထွေ၊ ဧကမူလအဖြစ်နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။
 အညမညမူလတ္ထံ၊ အညမညမူလအဖြစ်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 မူလယောဂသာမညံ၊ မူလနှင့် ယှဉ်ခြင်းသာမညဖြစ်သော။ ဧကမူလတ္ထံ၊
 သည်။ ဝါ၊ ကို။ နိစ္စိတမေဝ၊ သည်သာ။ ဟောတိ။

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧကမူလာတိ၊ ဟူ၍။ ပုစ္ဆံ၊ ပုစ္ဆာကို။ အကတွာ၊
 ပြုတော်မမူ၍။ [ယေ ဝါ ပန ကုသလမူလေန အညမညမူလာ၊ သဗ္ဗေ တေ
 ဓမ္မာ ကုသလမူလေန ဧကမူလာဟု ပုစ္ဆာပြုတော် မမူဘဲ။] (ပဋိလောမပုစ္ဆာ
 ကဘာ၌ဝပ်)။ ကုသလမူလဝစနံ၊ ကုသလမူလ သဒ္ဓါသည်၎င်း။ [သဗ္ဗေ
 တေ ကုသလမူလာမှ ကုသလမူလသဒ္ဓါသည်၎င်း။] ဧကမူလဝစနဉ္စ၊ ဧက
 မူလသဒ္ဓါသည်၎င်း။ [ယေ ဝါ ပန ကုသလမူလေန ဧကမူလာမှ ဧကမူလ
 သဒ္ဓါသည်၎င်း။] ကုသလဘာဝဒီပကံ၊ ကုသိုလ်၏အဖြစ်ကို ပြတတ်သည်။

၁။ မူလယောဂဝိသေသေ ပန။ ။ ထိုအနုလောမပုစ္ဆာ၏ “မူလာနိယာနိ
 ဧကေတာ ဥပုစ္ဆန္တိ” စသော အဖြေဖြင့် မူလယောဂဝိသေသဖြစ်သော အည
 မညမူလအဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော် မူလယောဂ သာမညဖြစ်သော ဧက
 မူလအဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီး ဖြစ်၏။ (ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း) ဧကမူလအဖြစ်
 မရှိဘဲ အညမညမူလဖြစ်နိုင်ရကား၊ အနုလောမပုစ္ဆာ၏အဖြေဖြင့် အညမည
 မူလအဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးဖြစ်လျှင် ဧကမူလအဖြစ်မှာ အတွင်းဝင်သွား
 သည့်အတွက် ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

၂။ တသ္မာ ။ ပေ။ ကတတတိ။ ။ တသ္မာဖြင့် ရွှေ့၍ ဆိုအပ်ပြီးသော
 အကြောင်းအားလုံးကိုညွှန်ပြသည်။ [တသ္မာတိ ဝုတ္တဿေ တဿ ဟေတုဘာ
 ဝေန ပရမသနံ- အနု။] “ယေ ဝါ ပန ကုသလမူလေန အညမညမူလာ”
 ဟု သဒ္ဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီးနောက် အနုလောမပုစ္ဆာ၏ ပြောင်းပြန် အနေအားဖြင့်
 “သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလမူလေန ဧကမူလာ” ဟု ပုစ္ဆာပြုသင့်၏။ ထိုသို့ မပြု
 သည်ကို “ဧကမူလာတိ ပုစ္ဆံ အကတွာ” ဟု ဆိုသည်။ [အတိချုပ် ဆိုခြင်း
 သာတည်း။] ။

န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကုသလဘာဝေ၊ ကုသိုလ်၏အဖြစ်၌။
 သံသယသမ္ဘာဝါ၊ သံသယ၏ ထင်ရှားရှိသည်အဖြစ်ကြောင့်။ ပဌမ ဒုတိယ
 ယမကေသု၊ ပဌမယမက ဒုတိယယမကတို့၌။ [မူလယမက ကေမူလယမက
 တို့၌။] သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိလောမပုစ္ဆာကို။ ကတာ၊
 ယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ တူ။ အညမညမူလဝစနံ၊ သည်။ ကုသလဘာဝေပိပကံ၊
 ကုသိုလ်၏အဖြစ်ကိုပြတ်သည်။ န ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကုသလဘာ
 ဝေ၊ ၌။ သံသယသမ္ဘာဝါ၊ ကြောင့်၎င်း။ ကုသလာဓိကာရဿ၊ ကုသလာ
 ဟူသော အဓိကာရသဒ္ဒါ၏။ အနုဝတ္ထမာနတ္တာ စ၊ အစဉ်လိုက်လာသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိလောမပုစ္ဆာ၊
 ကို။ ကတာ၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၅၃, ၆၁။ မူလနယော၊ ၌။ ဝုတ္တေဝေ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသည်သာလျှင်
 ဖြစ်ကုန်သော။ အတ္ထေ၊ အနက်သဘောတို့ကို။ [ပကာသေတံ၌ စပ်]
 မူလဿ၊ နောက်မူလ၏။ ဝိသေသနေန၊ ဝိသေသနလည်း ဖြစ်သော။ မူလ
 ယောဂ ဒီပနေန စ၊ မူလနှင့်ယှဉ်ပုံကိုပြတ်သည်လည်းဖြစ်သော။ ကုသလ
 မူလဘာဝေနံ၊ ကုသိုလ်မူလ၏အဖြစ်၎င်း။ [ဣတိ၌ စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်

၁။ ယထာ။ပေ။ကတာ။ ။ပဌမ ဒုတိယ ယမကတို့၌ ပဋိလောမပုစ္ဆာ
 ဝယ် “သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ” ဟု ပုစ္ဆာပြုတော်မူသကဲ့သို့ ဤအညမည
 ယမက၌လည်း “သဗ္ဗေ တေ ဓမ္မာ ကုသလာ” ဟု ပဋိလောမပုစ္ဆာ ပြုတော်
 မူသည်။ ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း။ ပဌမ ဒုတိယ ယမကတို့၌ ကုသလမူလ သဒ္ဒါ
 ကေမူလသဒ္ဒါတို့သည် ကုသိုလ်အဖြစ်ကို မပြနိုင်ဘဲ ကုသိုလ်အဖြစ်၌ သံသယ
 ဖြစ်စရာရှိသကဲ့သို့ ဤ၌ အညမညမူလသဒ္ဒါလည်း ကုသိုလ်အဖြစ်ကို မပြနိုင်
 သည့်အတွက် သံသယဖြစ်ဘွယ် ရှိသောကြောင့်တည်း။

၂။ အတ္ထေ။ ။မူလနယေ ဝုတ္တေယေဝ ကုသလာဒီဓမ္မေ၊ ကုသလာ
 ဒယော ဟိ သဘာဝဓမ္မာ ဣဓ ပါဠိအတ္တတာယ(ကုသလာ ဓမ္မာ စသောပါဠိ၏
 အနက်တို့၏အဖြစ်ကြောင့်)အတ္ထောတိ ဝုတ္တော၊ အနု။

၃။ ကုသလပူလ။ပေ။ ဒီပနေနဝ။ ။“ကုသလမူလဘာဝေန မူလဿ
 ဝိသေသနေန၊ မူလယောဂဒီပနေန စ ပကာသေတုံ ကုသလမူလမူလာတိ” ဟု၎င်း၊

“အဖြစ်ဖြင့်၎င်း” ဟု မပေးရ။] (မူလဿ၊၏။ ဝိသေသနေန၊ လည်းဖြစ်သော။ မူလယောဂဒီပနေန စ၊ လည်းဖြစ်သော။) သမာနေန၊ တူသော။ လေန၊ မူလ၎င်း။ (မူလဿ ဝိသေသနေန မူလယောဂဒီပနေနစ) အညမညဿ၊ အချင်းချင်း၏။ မူလေန၊ မူလ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဣမိနာ ပရိယာယန္တရေန၊ ဤပရိယာယ်တမျိုးဖြင့်။ ပကာသေတုံ၊ ငှါ။ မူလမူလနယော၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။

အညပဒတ္တသမာသန္တေန၊ အညပုဒ်၏ အနက်ရှိသော ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်၏ အဆုံးဖြစ်သော။ ကကာရေန၊ ကအက္ခရာဖြင့် (သမာသန္တကပစ္စည်းဖြင့်)။ တိသုပိ၊ ၃-ပါးလည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ယမကေသု၊ ထို၌။ မူလယောဂမေဝ၊ မူလနှင့်ယှဉ်ခြင်းကိုပင်။ ဒီပေတုံ၊ ငှါ။ မူလကနယော (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။

“သမာနေန မူလေန မူလဿ ဝိသေသနေန၊ မူလယောဂဒီပနေန စ ပကာသေတုံ၊ ကေမူလမူလာတိ” ဟု၎င်း၊ “အညမညဿ မူလေန (မူလဘာဝေန) မူလဿ ဝိသေသနေန၊ မူလယောဂဒီပနေန စ ပကာသေတုံ အညမည မူလ မူလာတိ” ဟု၎င်း၊ မူလမူလနယော ဝုတ္တောတိ ယောဇနာ- အန။ ဤအဖွင့်အတိုင်း ရွှေပုဒ်နောက်ပုဒ်တို့ကိုလိုက်စေ၍ နိဿယအနက်ပေးရသည်။

၁။ ပရိယာယန္တရေန။ ။ “ကုသလမူလဘာဝေန မူလဿ ဝိသေသနေန ။ ပေ။ မူလယောဂဒီပနေန” ဟု ဝိသေသနပါခြင်းသည် မူလနယမှ တမျိုးတခြားတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိသေသနပါသည်ကိုပင် မူလနယမှ တမျိုး တခြားဟု မှတ်ပါ။

၂။ ပူလမူလနယ။ ။ ဤသို့ မူလတပုဒ်အပို ဟောတော်မူရာဝယ် အဘယ်အနက်ကို ထိုအပိုတပုဒ်ကပြပါသည်။ ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ကုသလမူလဘာဝေန မူလဿ ဝိသေသနေန” စသည်ဖြင့် ဋီကာဖွင့်သည်။ ထိုတွင် “မူလမူလာ” ၌ ရွှေမူလပုဒ်ကို “မူလဿ ဝိသေသနေန” ဟု ဆိုသည်။ ထိုဝိသေသနဖြင့် မူလနှင့် ယှဉ်ကြောင်းကိုလည်း ပြသောကြောင့် “မူလယောဂဒီပနေန စ” ဟု ဆိုသည်။ ဤ ၂-ပုဒ်ကို နောက်၌လည်း လိုက်စေရသည်။

မူလမူလကနယေ^၁၊ ဌိ။ ဝစနပရိယာယော၊ စကားပရိယာယ်သည်။) ဝတ္ထုပ္ပကာရော^၂၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသည်သာ။

၇၄,၈၅။ အဗ္ဗောဟင်္ဂါရိကံ ကတွာတိ၊ ကား။ နကေမူလဘာဝံ^၃၊ နကေ မူလ၏ အဖြစ်ကို။ လဗ္ဗမာနေဟိ၊ ရသောတရားတို့နှင့်။ ကေတော^၄၊

၁။ ပူလပူလကနယေ။ပေ။ပကာရောဝ။ ။“ဝတ္ထုပ္ပကာရောဝါတိ ။ပေ။ ယောတေဗ္ဗော” ဟု အနုဂ္ဂိကာဖွင့်သောကြောင့်၎င်း၊ ရှေးနိဿယ၌ “မူလမူလက နယေ” ဟု ဝါကျရှိသောကြောင့်၎င်း “မူလမူလကနယေ” ဟု ပါဠိမှန်ရှိပါစေ။

၂။ ဝတ္ထုပ္ပကာရောဝ။ ။“ကုသလမူလဘာဝေန မူလဿ ဝိသေသနေန သမာ နေန မူလေန အညမညဿ စမူလေန မူလယောဂဒီပနေနစ” ကို၎င်း၊ မူလမူလက နယဖြစ်သောကြောင့် သမာသန္တကပစ္စည်းထည့်ရပုံကို၎င်းပြန်ညွှန်းသည်။ ထိုတွင် “ကုသလမူလဘာဝေန မူလဿ ဝိသေသနေန” သည် မူလမူလက ယမကအတွက် “သမာနေန မူလေန (မူလဿ ဝိသေသနေန)” သည် ကေမူလမူလမူလက ယမက အတွက် “အညမညဿစ မူလေန (မူလဿဝိသေသနေန)” သည် အညမည မူလမူလက ယမကအတွက် “မူလယောဂဒီပနေန” သည် ယမက ၃-ပါးလုံး အတွက် ဝိသေသနတည်း။- ဟုခွဲပါ။ ဝတ္ထုပ္ပကာရောဝါတိ ကုသလမူလဘာဝေန မူလဿ ဝိသေသနေနာတိအာဒိနာ ပူလမူလနယေစ၊ အညံပဒတ္တသုမာသန္တေန က-ကာရေနာတိ အာဒိနာ ပူလကနယေနစ ဝတ္ထုပ္ပကာရောဝေ။ ဝစနပရိယာ ယော မူလမူလကနယေ ကေဇ္ဇိ ကတွာ ယောဇေတဗ္ဗော၊- အနု။

၃။ န်ကေမူလဘာဝံ လဗ္ဗမာနေဟိ။ ။ကေမူလယမက၌ “အဟေတုကံ အဗျာကဘံ အဗျာကဘမူလေန နကေမူလံ” ဟူသောအဖြေဝယ် “န ကေမူလံ” ဟူသောနာမည်ကို န ကေမူလဘာဝံ” ဟု သုံးစွဲထားသည်။ သာဝသဒ္ဓါကို နာမဘာဝဟု ဆိုလိုသည်။ ထိုအမည်ကိုရသော တရားတို့ဟူသည် အဟိတံ စိတ္တုပ္ပုဒ်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် တရားတို့တည်း။

၄။ ကေတော။ပေ။ ကတွာ။ ။ကေတော၏ နေ့ကံ၌ “လဗ္ဗမာနတ္တာ၊ အလုဗ္ဗမာနတ္တာ” ဟု ပါဠိ ၂-မျိုးရှိ၏။ နောက်၌ “ကေတော လဗ္ဗမာနက ဝသေန” ဟုဆိုလတံဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ “အလဗ္ဗမာန” ဟု သိသာ၏။ အနု ဋ္ဌိကာ၌လည်း “အဋ္ဌာရသအဟေတုက စိတ္တုပ္ပုဒါဒါဟေတုကသမုဋ္ဌာန ရူပ နိဗ္ဗာနေ ဟိ ကေတော အလဗ္ဗမာနတ္တာ” ဟုဖွင့်၏။ ထို့ကြောင့် “အလဗ္ဗမာနတ္တာ” သည်

တပေါင်းတည်း။ အလဗ္ဗမာနတ္တာ၊ မရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဟေတုက ဝေါဟာရရဟိတံ၊ အဟေတုကဟူသော အခေါ်အဝေါ်မှကင်းသည်ကို။ ကတုာရံ။ ဝါ၊ တနည်း။ သဟေတုကဒုကေ ဝိယ၊ သဟေတုကဒုကံ၌ ကဲ့သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤကေမူလကဒုကံ၌။ ဟေတုပစ္စယ ယောဂါယောဂ ဝသေန၊ ဟေတုပစ္စည်းနှင့် ယှဉ်ခြင်း မယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ အဗ္ဗောဟာရိကံ၊ အဟေတုကဟူသော ဝေါဟာရမရှိသည်ကို။ နကတံ၊ ပြုအပ်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ သဟေတုကံဝေါဟာရမေဝ၊ သဟေတုက ဟူသော ဝေါဟာရကိုသာ။ လဘတိ၊ ရ၏။ အဟေတုကဝေါဟာရံ၊ အဟေတုက

ပါဠိမှန်တည်း။ ဆိုလိုရင်းကား- “သဟိတံစိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တရုပ်တို့သည် အဟိတံစိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့နှင့် အတူတကွ မရအပ်။ ထိုသို့မရအပ်သောကြောင့်” ဟူလို။

၁။ ထို့ပြင်- “အဟေတုကဝေါဟာရရဟိတံ၊ သဟေတုကဝေါဟာရရဟိတံ” ဟုပါဠိ ၂-မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် “ယထာ ဟိ ယထာဝုတ္တ စိတ္တုပ္ပါဒါဒယော (အဟိတံစိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန် တို့သည်) ဟေတုပစ္စယဝိရဟိတာ အဟေတုက ဝေါဟာရံ လဘန္တိ၊ န ဝေ သဟေတုက သမုဋ္ဌာနံ ရူပံ (သဟေတုက သမုဋ္ဌာန်ရုပ်သည် အဟေတုကဝေါဟာရ မရ)၊ တေန အဟေတုကဝေါဟာရရဟိတံ ကတုာ တိ” ဟု အနုဋီကာ ဖွင့်သောကြောင့် “အဟေတုကဝေါဟာရရဟိတံ” ကို အနုဋီကာလက်ထက်၌ရှိသော ပါဠိဟု မှတ်ပါ။ ဆိုလိုရင်းကား- “သဟေတုက သမုဋ္ဌာန်ရုပ်သည် ဟေတုပစ္စည်းမှ စကင်းသည့်အတွက် အဟေတုက ဟူသော ဝေါဟာရကို မရ” ဟူလို။

၂။ နဝါ။ ပေ။ ကတံ။ ။ သဟေတုကဒုကံ၌ ယှဉ်ဘက်ဟိတံရှိသော တရားကို သဟေတုက၊ ယှဉ်ဘက်ဟိတံ မရှိသောတရားကို အဟေတုကဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့ ဤ ကေမူလဒုကံ၌ ဟေတုပစ္စည်းနှင့် ယှဉ်ခြင်း မယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် အဗ္ဗောဟာရိကံ ပြုအပ်သည်မဟုတ်။

၃။ အထခေါ။ ပေ။ ကတံ။ ။ စင်စစ်ကား- သဟေတုက အပ္ပာကတ စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သောရုပ်သည် သဟေတုကဝေါဟာရကိုသာရ၏။ ထို့ကြောင့် “အဗ္ဗောဟာရိကံ (အဟေတုက ဟူသော ဝေါဟာရမရှိသည်ကို)၊ ကတံ၊ ပြုအပ်ပြီ” ဟု ဆိုလိုသည်။

ဟူသောဝေါဟာရကို။န(လဘတိ)၊ဣတိကြောင့်။ အပ္ပေယဟာရိကံ၊အဟေ
 က ဟူသော ဝေါဟာရမရှိသည်ကို။ ကတံ၊ပြီ။ ဧကတော လဗ္ဘမာနကဝသေ
 နာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ အဟေတုကစိတ္တုပ္ပါဒ နိဗ္ဗာနေဟိ၊ အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်
 နိဗ္ဗာန် ဟူကုန်သော။ “ဟေတုပစ္စယ ရဟိတေဟိ၊ ဟေတုပစ္စည်းမှ ကင်းကုန်
 သောတရားတို့နှင့်။ သဟ၊ကွ။ လဗ္ဘမာနကရူပဝသေန၊ ရအပ်သောရုပ်၏
 အစွမ်းဖြင့်။ (ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော။

၈၆, ၉၇။ ။ယသံ ပါဠိယံ၊ အကြင်ပါဠိ၌(ပါဠိစာ၌)။ အဟေတုကံ
 နာမမူလေန န ဧကမူလံ၊ သဟေတုကံ နာမမူလေန ဧကမူလံတိ၊ ဟူသော။
 ပါဠော၊ သည်။ အာဂတော၊လာ၏။တတ္ထ၊ ထိုပါဠိရပ်၌။ ယေကေစိ နာမာ
 ဓမ္မာတိ၊ ဟူ၍။ နာမာန၊နာမ်တို့၏။ ဝါ၊တို့ကို။ နိဒ္ဒါရိတတ္ထာ၊ ထုတ်ဆောင်
 အပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အဟေတုကံ၊ ဟူ၍၎င်း။ သဟေတုကံတိ စ၊
 ဟူ၍၎င်း။ ဝုတ္ထေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော်။ နာမံတိ စ ဣဒံ၊ နာမံဟူ
 သော ဤစကားကိုလည်း။ ဝိညာယမာနမေဝ၊ သိအပ်သည်သာ။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ န ဝုတ္တံ၊ တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူအပ်။ ဣတိဝေဒိတဗ္ဗံ။ [“အဟေ
 တုကံ နာမံ” ဟု နာမံသဒ္ဓါမပါသော်လည်း နာမ်တရားတို့ကိုထုတ်ပြရာဌာန
 ဖြစ်သောကြောင့် ပကရဏအားဖြင့် သိအပ်သိနိုင်သည့်အတွက် နာမံပုဒ်ကို
 ဟောတော်မူအပ်တော့ဟု မှတ်ပါ။ ဟူလို။] ပန၊ ကား။ ယတ္ထ၊ အကြင်
 ပါဠိ၌(ပါဠိစာ၌)။ အဟေတုကံ နာမံ(တိစ)၊အဟေတုကံ နာမံ ဟူ၍၎င်း။
 သဟေတုကံ နာမံတိစ၊ ဟူ၍၎င်း။ ပါဠော (အာဂတော)၊ တတ္ထ၊ ၌။
 သုပါကဋုသာဝတ္ထံ၊ ကောင်းစွာထင်ရှားသည်၏အဖြစ်ဟူသောအကျိုးငှါ။
 နာမန္တိ၊ ဟူသောပုဒ်ကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

နိဒ္ဒေသဝါရ ဝဏ္ဏနာ၊သည်။ နိဠိတာ၊ပြီ။

မူလယမကဝဏ္ဏနာ နိဠိတာ။

၂။ ခန္ဓယမ္မာ

၁။ ပဏတ္တိ ဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်

၂-၃။ ခန္ဓယမကော ဤ။ ဆသု၊ ကုန်သော။ ကာလဘေဒေသု၊ ပစ္စုပ္ပန် စသော ကာလအထူးအပြားတို့၌။ ပုဂ္ဂလ ဩကာသ ပုဂ္ဂလော ကာယ ဝသေန၊ ဖြစ်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဖြစ်ရာဘုံ၊ ပုဂ္ဂလ ဩကာသ ၂-ပါးစုံတို့၏ အပြား အားဖြင့်။ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပါဒေနိရောဇု၊ ဖြစ်ပုံချုပ်ပုံတို့ကို၎င်း။ တေသံ၊ ထိုခန္ဓာတို့ကို။ ပရိညာ စ၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းတို့ကို၎င်း။ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ဇောတော် မူထိုက်ကုန်၏။ ပန၊ ဆက်။ တေ ခန္ဓာ ၊ တို့ကို။ ရူပက္ခန္ဓောတိအာဒိဟိ၊

၁။ တေ ပန ခန္ဓာ။ ။အဘိဓမ္မာ တရားတော်ဟူသည် ထူးသောဉာဏ် ဖြင့် သိထိုက်သော အဘိညေယျကထာ ဖြစ်၏။ ထိုအဘိညေယျကထာသည် လည်း (ယာဝဒေဝပရိညာတတ္ထာ)၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းတိုင်အောင် အကျိုး ရှိ၏။ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းဟူသော ပရိညာတို့တွင်လည်း တိရဏပရိညာနှင့် ကင်း၍ ပဟာနပရိညာမဖြစ်နိုင်။ တိရဏပရိညာသည်လည်း ပြည့်စုံသော ပရာ နဂ္ဂဟကို အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကာလကို၎င်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို၎င်း ခန္ဓာတို့၏ဖြစ်ရာဘုံကို၎င်း ခွဲခြားဝေဘန်ခြင်းကို အဦးပြုသဖြင့် ခန္ဓာတို့၏ အသီး အသီး တပါးစီ၎င်း အတူတူ၍၎င်း ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း လက္ခဏာကို ပိုင်းခြား၍ ယူခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် အလွန်အကဲနှင့်တကွဖြစ်၏။ ဤအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် “ဆသု ကာလဘေဒေသု။ပေ။ပရိညာ စ ဝတ္တဗ္ဗာ” ဟူ၍ ပဓာနစကားကို ထုတ်ပြသည်။ [ခန္ဓယမိုက်၌ ပရိညာဝါရသည် ပဓာနဖြစ်၏- ဟူလို။]

ထိုစကားရပ်၌ တိရဏပရိညာနှင့် ကင်း၍ ပဟာနပရိညာ မဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ ဤအတူ ဉာတပရိညာနှင့် ကင်း၍ တိရဏပရိညာမဖြစ်နိုင်။ ထိုဉာတပရိညာ သည်လည်း သုတမယဉာဏ် အရင်းခံရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ဒေသနာ၌ ကျွမ်းကျင် တော်မူသောမြတ်စွာဘုရားသည် “ရူပံ+ရူပက္ခန္ဓော” အစရှိသော အန္ဓယအား ဖြင့်၎င်း။ “န ရူပံ+န ရူပက္ခန္ဓော” အစရှိသော ဗျတိရေကအားဖြင့်၎င်း ရူပက္ခန္ဓစသော အဝေါင်းပုဒ်၏ အနက်၊ ရူပံ စသောအစိတ်ပုဒ်၏ အနက် စသည်ကို ခွဲခြား ဝေဘန်၍ ပြခြင်းကို အဦးပဓာနပြုသဖြင့် ခန္ဓာ ၅-ပါး တို့၌ ပရိညာအပြားကို ပြတော်မူလိုသောကြောင့် ပဉ္စက္ခန္ဓာ အစရှိသည်ဖြင့်

ကုန်သော။ ပဉ္စဟိ၊ ကုန်သော။ ပဒေဟိ၊ ပုဒ်တို့ဖြင့်။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဟောတော်မူအပ်
 ကုန်၏။ တေသံ၊ ထို ၅-ပါးသော ပုဒ်တို့၏။ အဝယဝပဒါနိ၊ အစိတ် ဖြစ်
 သော ပုဒ်တို့သည်။ ဒသ၊ ဆယ်ပုဒ်တို့တည်း။ (ရူပံတပုဒ်၊ ခန္ဓာတပုဒ်စသော
 အားဖြင့် ဆယ်ပုဒ်တို့တည်း)။ တတ္ထ၊ ထိုအစိတ်ဖြစ်သော ဆယ်ပါးသော
 ပုဒ်တို့တွင်။ ရူပါဒိအဝယဝပဒါဘိဟိတော၊ ရူပံ အစရှိသော အစိတ်ဖြစ်
 သော ပုဒ်သည် ဟောအပ်သော။ ယော ဓမ္မော၊ အကြင်ရူပံ အစရှိသော
 သဘောတရားသည်။ (အတ္ထိ)၊ သော ဇဝ၊ ထိုရူပံအစရှိသော သဘောတရား
 သည်ပင်။ သမုဒါယပဒဿ၊ ရူပက္ခန္ဓောအစရှိသော အပေါင်းဖြစ်သော
 ပုဒ်၏။ အတ္ထော၊ အနက်သည်။ (ဟောတိ) ကိံ၊ ဖြစ်လေသလော။
 [သံသယအနက်သံ ပါအောင် “လေ” ဟု ထည့်ရသည်။] စ၊ ကား။ သမု

ဒေသနာတော်ကို အားထုတ်တော်မူပြီး ဟူသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုပြလိုသော
 ဋီကာဆရာသည် “တေ ပန ဓမ္မာ” အစရှိသော ပါဠိကို မိန့်သတည်း-။ အနု
 ဋီကာ၏ အနုသန္ဓေတက်။

မှတ်ချက်။ ။ ဤအနုသန္ဓေတက်ကို ထောက်၍ ခန္ဓယမက္ခန္ဓ ခန္ဓာ ၅-ပါး
 ၏ ဥပ္ပါဒ နိရောဓကို ဟောတော်မူခြင်းသည် ပဟာနုပရိညာအကျိုးငှာဖြစ်၏။
 ထိုပဟာနုပရိညာလည်း တီရုဏပရိညာနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်။ တီရုဏပရိညာလည်း
 ဉာတပရိညာနှင့်ကင်း၍ မဖြစ်။ ဉာတပရိညာလည်း ဤခန္ဓယမိက်ကို ဆရာ
 အထံဝယ် နာခံမှတ်သားရခြင်း ဟူသော သုတမယဉာဏ်နှင့်ကင်း၍ မဖြစ်။ ထို့
 ကြောင့် ဤယမိက်ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိ၍ ဘာဝနာကမ္မဋ္ဌာန်း ကြိုးပမ်းအား
 ထုတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် သမုဒယသစ္စာကို ပယ်သည်တိုင်အောင် လောကုတ္တရာ
 အကျိုးကို ရနိုင်ပါသည်။

မူလဋီကာ။ ။ ရူပုနုလက္ခဏံ။ ပေ။ ပဟာနုပရိညာ။ - “ရူပုနုလက္ခဏံ ရူပံ
 ဗုဒ္ဓနုလက္ခဏော ဖဿော” တိ အာဒိနာ သာမည ဝိသေသလက္ခဏပရိဂ္ဂါဟိကာ
 သလက္ခဏ ပရိဂ္ဂါဟိကာ ဒိဋ္ဌိ ကင်္ခါဝိတရုဏ ဝိသုဒ္ဓိယော ဉာတပရိညာ၊
 တတော ပရိ ယာဝအနုလောမာ တီရုဏပရိညာ၊ ဥဒယဗ္ဗယာ နုပဿနတော
 ပဋ္ဌာယ ယာဝမဂ္ဂါ ပဟာနုပရိညာ။ ဓမ္မဟဒယ ဝိတင်း၊ အဓိပ္ပါယ်ကို ထိုဝိတင်း
 မူလဋီကာနိဿယ၌ ရူပါ။ ဤအဖွင့်အရ သုတမယဉာဏ်စသော ရှေးရှေး
 ဉာဏ်နှင့် ကင်း၍ နောက်နောက် ဉာဏ်များမဖြစ်နိုင်ပုံ ထင်ရှားပါသည်။

ဒါယပဒေန၊ ရူပက္ခန္ဓာအစရှိသော အပေါင်းဖြစ်သော ပုဒ်သည်။ ဝုတ္တော၊
 သော။ ယော (ခမ္မော)၊ သည်။ (အတ္ထိ)။ သော ဝေ၊ ထိုသဘောတရား
 သည်ပင်။ အဝယဝပဒဿ၊ ရူပံစသော အစိတ်ဖြစ်သော ပုဒ်၏။ အတ္တော၊
 (ဟောတိ) ကိံ၊ လေသလော။ ဣတိ၊ သို့။ တေသ္မိံ သံသယဋ္ဌာနေ၊ ဤ
 ယုံမှားရာဌာန၌။ ရူပါဒိအဝယဝပဒေဟိ၊ ရူပံအစရှိသောအစိတ်ပုဒ်တို့သည်။
 ဝုတ္တော၊ သော။ ဧကဒေသော၊ တစိတ်တဖို့သည်သော်၎င်း။ သကလော
 ဝါ၊ အလုံးစုံသည်သော်၎င်း။ သမုဒါယပဒါနံ၊ အပေါင်းဖြစ်သော ပုဒ်
 တို့၏။ အတ္တော၊ တည်း။

ပန၊ ကား။ သမုဒါယပဒေဟိ၊ ရူပက္ခန္ဓော အစရှိသော အပေါင်းပုဒ်တို့
 သည်။ ဝုတ္တော၊ ဟောအပ်သော အနက်သည်။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။
 ရူပါဒိအဝယံပဒါနံ၊ ရူပံအစရှိသော အစိတ်ပုဒ်တို့၏။ အတ္တော၊ တည်း။
 [“ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော” သည် “ရူပါဒိအဝယဝပဒေဟိ ဝုတ္တော သမုဒါယပဒါနံ
 အတ္တော” ၏ ပုံစံတည်း။ “ရူပက္ခန္ဓော ရူပံ” သည် “သမုဒါယပဒေဟိ
 ဝုတ္တော ရူပါဒိအဝယဝပဒါနံ အတ္တော” ၏ ပုံစံတည်း။] ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊
 ကို။ ဒဿေတံ၊ ငှါ။ ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော ရူပက္ခန္ဓော ရူပံတိ အာဒိနာ၊ ဖြင့်။
 ပဒသောနေဝါရော၊ ကို။ (ဘံဂတော) ဝုတ္တော။

ပန၊ ရူပက္ခန္ဓောတိအာဒိနံ၊ ကုန်သော။ သမာသပဒါနံ၊ သမာသ်ပုဒ်
 တို့၏။ ဥတ္တရပဒတ္ထပူဇာနတ္တာ၊ ပြဋ္ဌာန်းသော နောက်ပုဒ်အနက် ရှိကုန်
 သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပဓာနဘူတဿ၊ ပဓာနဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ခန္ဓ

၁။ ဧကဒေသော သကလော ဝါ။ “ရူပါဒိအဝယဝပဒေဟိ ဝုတ္တော
 ဧကဒေသော” ဟူရာ၌ “စက္ခာယတနံ ရူပက္ခန္ဓဂဏနံ ဂစ္ဆတိ” ၌ စက္ခာယတနံ
 သည် ရူပံဟူသော အဝယဝပုဒ်၏ ဧကဒေသအနက်ဖြစ်၏။ “ဝိညာဏက္ခန္ဓော
 တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတု” အစရှိသော ပါဠိတို့၌ ဝိညာဏက္ခန္ဓောတရလုံးသည်
 ဝိညာဏက္ခန္ဓော ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်၏။ “ယံ ကိဉ္စိ ရူပံ အတိ
 တာနာဂတပစ္စုပ္ပန်” စသော ပါဠိရပ်၌ ရူပံ ဟူသော ဧကဒေသ ပုဒ်သည်
 ဟောအပ်သော အနက်သည် ရူပက္ခန္ဓော ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အနက်
 ဖြစ်၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် နေရာတိုင်းသိပါ။

ပဒဿံ၊ ခန္ဓဟူသော ပုဒ်၏။ ဝေဒနာဒိဥပပဒတ္တဿ စ^၁၊ ဝေဒနာအစရှိသော အနီးပုဒ်၏ အနက်၏လည်း။ သမ္ပဝတော၊ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓော တိ^၂၊ တေသ္မိံ ပဒေ၊ ဌိ။ ရူပါဝယဝပဒေန၊ ရူပံဟူသော အစိတ်ဖြစ်သော ဝိသေသန ပုဒ်သည်။ ဝုတ္တဿ၊ ဟောအပ်သော ခန္ဓာဟူသောအနက်၏။ ရူပက္ခန္ဓဘာဝေါ၊ ရူပက္ခန္ဓာ၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ ယထာ၊ သို့။ (ကသွာ၊ ကြောင့်။ ဟောတိ၊ နည်း။) ရူပသဒ္ဓဿ၊ ရူပသဒ္ဓါ၏၎င်း။ ခန္ဓသဒ္ဓဿ စ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါ၏၎င်း။ သမာနာဓိကရုဏဘာဝတော၊ တူသော တည်ရာအနက်ရှိ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဟောတိ ယထာ၊ သို့။) [“ဘာဝတောတိ”ဟု ဣတိပါသည်ကား ပိုသည်။] ဝေ၊ တူ။ တတ္ထ^၃၊ ထိုရူပက္ခန္ဓောဟူသောပုဒ်၌။ [ရူပက္ခန္ဓာကို ဖွင့်နေသော အရာဖြစ်သောကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာကို စွဲရ

၁။ ဝေဒနာဒိဥပပဒတ္တဿ စ။ ။ ရူပက္ခန္ဓာ၌ ခန္ဓပုဒ်၏ ဥပပဒတ္တ (အနီး ပုဒ်၏အနက်) ဟူသည် ရူပပုဒ်၏ “ရူပ” ဟူသော အနက်ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ခန္ဓပုဒ်၏ ဥပပဒတ္တသည် ဝေဒနာက္ခန္ဓောပုဒ်၌ ဝေဒနာ ဟူသော အနက် သညာက္ခန္ဓောစသော ပုဒ်၌ သညာစသောအနက်များလည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ဥပပ ဒတ္တဿ စ၌ စ ဖြင့် ရူပပုဒ်၏ ရူပံ ဟူသော ဥပပဒတ္တကို ဆည်းပါ။ သမ္ပ ဝတော ဟိတ်ကို ဥပမေယျဝါကျဝယ် ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိ ဘာဝေါ၌ စပ်ပါ။

၂။ ယထာ ရူပက္ခန္ဓောတိ ။ ပေ။ ဘာဝတော။ ။ ရူပက္ခန္ဓော ဟူသော ဤပုဒ်၌ ရူပ ဟူသော အစိတ်ပုဒ်သည် ဟောအပ်သော အနက်ဟူသည် ခန္ဓာ ဟူသော အနက်တည်း။ [ရူပသဒ္ဓါ၏ တိုက်ရိုက်ဟောအပ်သော အနက်မဟုတ်၊ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် ဟောအပ်သော အနက်တည်း။ ထို့ကြောင့် ရူပံ ဟူသော အစိတ်ပုဒ်သည် ဟောအပ်သောအနက်ကို ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ အနက်ဟု ဆိုသည်။] ထိုအနက်၏ ရူပက္ခန္ဓာအဖြစ်သည် ထင်ရှားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏။ ဘာကြောင့်နည်း- ရူပသဒ္ဓါ ခန္ဓသဒ္ဓါတို့၏ တူသော အနက်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ရူပါဝယဝပဒေန ဝုတ္တဿာတိ ရူပသင်္ခါတေန အဝယဝပဒေန ဝိသေသန ဘာဝေန ဝုတ္တဿ ခန္ဓတ္တဿ ရူပက္ခန္ဓဘာဝေါ ဟောတိ။- အနု။]

၃။ ဝေ တတ္ထ ။ ပေ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိဘာဝေါ။ ။ ဤအတူ ထိုရူပက္ခန္ဓော ဟူသောပုဒ်၌ ပမာနဖြစ်သော ခန္ဓဟူသော အစိတ်ပုဒ်သည် ဟောအပ်သော ရူပနအနက်၏ ဝေဒနာက္ခန္ဓ အစရှိသည်၏အဖြစ်သည် ဖြစ်နိုင်လေသလော၊ ဤသို့ သံသယဖြစ်ဘွယ်ရှိ၏။ ဘာကြောင့်နည်း- ခန္ဓဟူသော ပုဒ်နှင့် ဝေဒနာ

သည်။] ပဓာနဘူတေန၊ ပဓာနဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ခန္ဓာဝယဝပဒေန ၊ ခန္ဓ
 ဟူသော အစိတ်ပုဒ်သည်။ ဝုတ္တဿ၊ ဟောအပ်သော ရူပုနအနက်၏။ ဝေဒ
 နာက္ခန္ဓာဒိဘာဝေါ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ ဟောတိ
 ကိံ၊ ဖြစ်နိုင်လေသလော။ (ကဿွ၊ ကြောင့်။ ဟောတိ၊ နည်း။) ခန္ဓပဒေန၊
 ခန္ဓဟူသော ပုဒ်နှင့်။ ဝေဒနာပဒါနံ၊ ဝေဒနာအစရှိသော ပုဒ်တို့၏။ သမာ
 နာဓိကရဏတ္တာ၊ တူသော တည်ရာ အနက်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 (ဟောတိ ကိံ၊ ဖြစ်နိုင်လေသလော။) ဣတိ၊ သို့။ တေသ္မိံ သံသယဋ္ဌာနေ၊
 ဤယုံမှားဘွယ်ရာ ဌာန၌။ ခန္ဓာဝယဝပဒေန၊ ခန္ဓဟူသော အစိတ်ပုဒ်သည်။
 ဝုတ္တော၊ ဟောအပ်သော။ ဓမ္မော၊ အစုဟူသော အနက်သဘောကို၎င်း။
 ကောစိံ၊ တစုံတခုသော ရူပုနအနက်ကို၎င်း။ ကေနစိံ၊ တစုံတခုသော။
 သမုဒါယပဒေန၊ ရူပက္ခန္ဓဟူသော အပေါင်းပုဒ်သည်။ ဝုစ္စတိ၊ ဟောအပ်၏။
 သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံအစုဟူသော အနက်သဘောကို။ သဗ္ဗေန၊ အလုံးစုံသော
 ရူပက္ခန္ဓအစရှိသော အပေါင်းပုဒ်သည်။ န (ဝုစ္စတိ)၊ ဟောအပ်သည်မဟုတ်။

အစရှိသော ပုဒ်တို့၏ သမာနာဓိကရဏ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [တတ္ထာတိ
 တသ္မိံ ရူပက္ခန္ဓပဒေ၊ ပဓာနဘူတေန ဝိသေသိတဗ္ဗတ္တာ ခန္ဓာဝယဝပဒေန
 ဝုတ္တဿ ရူပုနဋ္ဌဿ ကိံ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိဘာဝေါ ဟောတိတိ ယောဇနာ-
 အန။] ဤ၌ “ကိံ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိဘာဝေါ ဟောတိ”ကို ထောက်၍ စာအုပ်
 တို့၌ ကိံသဒ္ဓါ ကျနေဟန် တူသည်။ ထို့ကြောင့် “ကိံ တတ္ထ။ပေ။ ဟောတိ”
 ဟု ရှိသင့်မည်ထင်သည်။

၁။ ခန္ဓာဝယဝပဒေန ။ပေ။ ဝုစ္စတိ။ ။ ‘ခန္ဓာဝယဝပဒေန ဝုတ္တော
 ဓမ္မော’ ဟူသောပါဂြိုဟ်ဖြင့် ရာသီအနက်ကို ဆိုသည်။ “ကောစိံ” ဖြင့် ရူပုနအနက်
 ကို ဆိုသည်။ “ကေနစိံ သမုဒါယပဒေန” ဖြင့် ရူပက္ခန္ဓပုဒ်ကို ဆိုသည်။ [ခန္ဓာ
 ဝယဝပဒေန ဝုတ္တော ဓမ္မောတိ၊ ရာသဋ္ဌမာဟ၊ တတ္ထ ကောစိံတိ ရူပုနဋ္ဌော၊
 ကေနစိံ သမုဒါယပဒေနာတိ ရူပက္ခန္ဓပဒေန၊ န ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိ ပဒေန၊ တေ
 နာဟ- “ န သဗ္ဗော သဗ္ဗေနာ”တိ။ သေ နယော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ဒီသု-
 အန။] ရူပက္ခန္ဓပုဒ်ကို မူတည်၍ ဖွင့်နေသောကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ဆိုင်ရာကို
 ဆိုနေသည်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာစသည်ကို မူတည်၍ ဖွင့်ရာ၌လည်း ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
 ဝသည်နှင့် ဆိုင်ရာကို ဆိုရမည်။ ထို့ကြောင့် “သေ နယော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ
 ဒီသု”ဟု အနုဋီကာ မိန့်သည်။

ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ကိံ။ ဒဿေတံ၊ ငှါ။ ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓောတိ အာဒိနာ၊ ဖြင့်။ ပဒသောနေမူလစက္ကဝါရော ၊ ကိံ။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ စ၊ ဆက်။ ဝေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာရှိသော အနက်အထူးအားဖြင့်။ (ဤသို့ ရူပ ဝေဒနာ အစရှိသော အစိတ်အစိတ်ပုဒ်၊ ရူပက္ခန္ဓော ဝေဒနာက္ခန္ဓော အစရှိသော အပေါင်းပုဒ်တို့သည် ပြအပ်ပြီးသော အခြင်းအရာရှိသော အနက်အထူးအားဖြင့်။) ဒဿေန္တေန၊ ပြတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ ရူပါဒိသဒ္ဓဿ၊ ရူပအစရှိသော သဒ္ဓါ၏။ ဝိသေသနဘာဝေါ၊ ဝိသေသန၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ခန္ဓသဒ္ဓဿ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါ၏။ ဝိသေသိတဗ္ဗ ဘာဝေါ၊ ဝိသေသိတဗ္ဗ၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဝိသေသန ဝိသေသိတဗ္ဗာနံ၊ တို့၏။ သမာနာဓိကရဏဘာဝေါ၊ စ၊ တူသောတည်ရာ အနက်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်ပြီးသည်။ ဟောတိ။

တေန၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော ဝိသေသန၏အဖြစ် ဝိသေသိတဗ္ဗ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဣတ္ထ၊ ဤသမာနာဓိကရဏ၏အဖြစ်၌။ (တနည်း) တေန၊ ထိုသမာနာဓိကရဏ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဣတ္ထ ၊ ဤရူပက္ခန္ဓပုဒ်၌။ သံသယော၊ ယုံမှားဘွယ်

၁။ ပဒသောနေမူလစက္ကဝါရော။ ။ “ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော” စသည်ဝယ် ရူပံ စသော အစိတ်ပုဒ်၊ ရူပက္ခန္ဓော စသော အပေါင်းပုဒ်တို့ကို သုတ်သင်ခြင်းကို ပဓာနပြုသဖြင့်၎င်း၊ ထိုသို့သုတ်သင်ရာ၌ “ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော” စသည်ဖြင့် ကြွင်းသော ခန္ဓာ ၃-ပါးနှင့် စပ်သဖြင့်၎င်း ဖြစ်သော ပါဠိဂတိသည် ပဒသောနေမူလစက္ကဝါရမည်၏။ ဆိုလိုရင်းကား- “အစိတ်အပေါင်းပုဒ်တို့ကို သံသယဖြစ်ဘွယ်ရာဌာန၌ သုတ်သင်မှုကို အရင်းခံပြု၍ “ရူပံ ရူပက္ခန္ဓော” စသည်ဖြင့် ခန္ဓာတပါးကိုမူတည်ပြီးလျှင် “ခန္ဓာဝေဒနာက္ခန္ဓော” စသည်ဖြင့် အခြား ခန္ဓာ ၄-ပါးကိုမူလီသွင်းကာ ဟောအပ်သော ဝါရကို ပဒသောနေမူလစက္ကဝါရခေါ်သည်” ဟူလို။

၂။ တေနေတ္ထ သံသယော။ ။ တေနဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော “ရူပါဒိသဒ္ဓဿ ဝိသေသနဘာဝေါ ခန္ဓသဒ္ဓဿ ဝိသေသိတဗ္ဗဘာဝေါ” ကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ ဣတ္ထဖြင့် ထိုဝိသေသန ဝိသေသိတဗ္ဗတို့၏ သမာနာဓိကရဏအဖြစ်ကို ညွှန်းသည်။ တနည်း- တေနဖြင့် သမာနာဓိကရဏကိုညွှန်း၍ ဣတ္ထဖြင့် ရူပက္ခန္ဓပုဒ်ကို ညွှန်း

သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ (ကထံ၊ဟောတိ၊ နည်း။) ခန္ဓတော၊ ခန္ဓာမှ။ အညမ္ဗိ၊ အခြားလည်းဖြစ်သော။ ရူပံ၊ အဘယ်အခြင်းအရာအားဖြင့် ရူပုန လက္ခဏာရှိသော ရုပ်သည်။ အံတ္ထိကိံ၊ ရှိသေးသလော။ ယတော၊ ယင်း ကဲ့သို့ ခန္ဓာမှ အခြားသောရုပ်မှ။ ဝိနိဝတ္ထံ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါသည် နှစ်စေအပ်သော။ ရူပံ၊ ရူပုနလက္ခဏာရှိသော ရုပ်သည်။ ခန္ဓဝိသေသနံ၊ ခန္ဓာ၏ဝိသေသနသည်။ ဟောတိ၊ ၎င်းသဗ္ဗေဝ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့ကို။ ခန္ဓဝိသေသနဘူတေန၊ ခန္ဓာ၏ဝိသေသနဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ရူပေန၊ ရူပုနလက္ခဏာရှိသော ရုပ်သည်။ ဝိသေသိတဗ္ဗာ ကိံ^၁၊ အထူးပြုထိုက်ကုန်လေသလော။ ဣတိ၊ သို့။ သံသယော၊

သည်။ [တေနာတိ ယထာဂုတ္တေန ဝိသေသန ဝိသေသိတဗ္ဗဘာဝေန၊ 'ဣတိ တေသ္မိံ သမာနာဓိကရဏေ၊ တေနာတိ ဝါ၊ သမာနာဓိကရဏဘာဝေန၊ ဣတိ ရူပက္ခန္ဓပဒေ၊-အနု။]

၁။ ကိံ ခန္ဓတော။ ပေ။ ဟောတိ။ ။ ယထာ နီလုပ္ပလပဒေ ဥပ္ပလဝိသေ သနဘူတံ နီလံ ဝိသိဋ္ဌမေဝ ဟောတိ၊ နယံကိဉ္စိ (နီလုပ္ပလံ ဟူသောပုဒ်၌ ဥပ္ပလ၏ ဝိသေသနဖြစ်သော နီလသည် အခြား အညိမဟုတ်၊ ကြာ၏အညိ “ကြာညိ” ဟု အထူးပြုအပ်ပြီး ဖြစ်သကဲ့သို့၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော အညိဟူသောအနက်သည် မဖြစ်သကဲ့သို့)၊ ဝေမိဓာပိ ခန္ဓဝိသေသနဘူတံ ရူပံပိ ဝိသိဋ္ဌမေဝ သိယာတိ ဒသေန္တော- “ကိံ ခန္ဓတော။ ပေ။ ဟောတိ” တိ အာဟ။ (ဤအတူ ဤရူပက္ခန္ဓော ဟူသောပုဒ်၌လည်း ခန္ဓာ၏ ဝိသေသန ဖြစ်သော ရုပ်သည်လည်း ခန္ဓာမဟုတ်သောရုပ်ကို ခန္ဓသဒ္ဓါသည် နှစ်စေအပ်ပြီးဖြစ်သော ကြောင့် ရူပုနသဘောရှိသောရုပ်ဟု အထူးပြုအပ်ပြီးသာဖြစ်ရာ၏။ ဤအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့်- “ကိံ ခန္ဓတော။ ပေ။ ဟောတိ” ဟုမိန့်သည်။)။

၂။ သဗ္ဗေ ပေ။ ဝိသေသိတဗ္ဗာ။ ။ တသာ (ထို့ပြင်) “ရူပဉ္စ+တံ+ခန္ဓော စာ” တိ သမာနာဓိကရဏဘာဝေန (ရူပနှင့်ခန္ဓတို့၏ တူသော အနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ခကြောင့်ပင်) ယံ ရူပံ၊ သော ခန္ဓော (အကြင်သဘောတရားသည် ရူပ မည်၏၊ ထိုသဘောတရားသည် ခန္ဓမည်၏)၊ ယော ခန္ဓော၊ တံ ရူပံ (အကြင် သဘောတရားသည် ခန္ဓမည်၏၊ (ခန္ဓာ ၅-ပါးလုံးနှင့် ဆိုင်၏) ထို သဘော တရားသည် ရူပမည်၏)၊ ဣတိ အသံပိ အာပဒန္နော ဝေ၊ ဣတိ (ဤခန္ဓမည်သော သဘောတရားဟူသမျှ ရူပမည်၏ ဟူသောအနက်လည်း ရောက်နေသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်) အာဟ- “သဗ္ဗေဝ ။ ပေ။ ဝိသေသိတဗ္ဗာ” တိ။

သည်။ ဟောတိ။ ၎င်း။ ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမ္ပတပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ခန္ဓဝိသေသနဘူတံ၊ ခန္ဓာ၏ဝိသေသန ဖြစ်၍ဖြစ်သော။ တံ ရူပံ၊ ထိုရုပ်ဟူသည်။ ကိံ ၊ အဘယ်နည်း။ ဣတိ၊ ဤကားအမေးတည်း။ (ခန္ဓဝိသေသနဘူတံ၊ တံ ရူပံ၊ ဟူသည်။) ဘူတုပါဒါယရူပံ၊ ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တည်း။ (ကသွား၊ နည်း။) တထေဝ၊ ထိုဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်၏သာ။ ဝါ၊ ကိုသာ။ ဂဟိတတ္ထာ၊ ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ နိဒ္ဓေသေ' (ပိ)၊ နိဒ္ဓေသ၌လည်း။ ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓောတိ ပဒံ၊ ဟူသောပုဒ်ကို။ ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍။ (တထေဝ၊ ထိုဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်ကိုသာလျှင်။) ဝိသဇ္ဇနံ၊ အဖြေကို။ ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤကားအဖြေတည်း။ [“ကိံ ပန” အမေးကိုပြန်၍ဖြေသည်။] ဝေံ၊ ဤသို့။ ဧတသ္မိံ သံသယဋ္ဌာနေ၊ ဤယုံမှားဘွယ်ရာဋ္ဌာန၌။ ခန္ဓတော၊ ခန္ဓာမှ။ အညံ၊ သော။ ရူပံ၊ ရူပဗ္ဗနလက္ခဏာ ရှိသော ရုပ်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိတော့။ စ၊ ဆက်။ တေနော၊ ထိုသို့ ခန္ဓာမှ တပါးသော ရူပနလက္ခဏာရှိသော ရုပ်၏မရှိခြင်းကြောင့်ပင်။ ဧတေန ရူပသဒ္ဓေန၊ ဤ ရူပသဒ္ဓါသည်။ ဝုစ္စမာနံ၊ ဟောအပ်သော ဘူတရုပ်ဥပါဒါရုပ်ကို။ သုဒ္ဓေန၊ ရူပသဒ္ဓါဖမက် သက်သက်သော။ ခန္ဓသဒ္ဓေန၊ သည်။ ဝုစ္စတေ၊ ဟောအပ်၏။ စ၊ ထိုသို့ပင် ရူပသဒ္ဓါသည် ဟောအပ်သော ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်ကို ခန္ဓသဒ္ဓါက ဟောအပ်ပါသော်လည်း။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ ဝှို့ကို။ ခန္ဓဝိသေသနဘူတေန၊ ခန္ဓာ၏ ဝိသေသနဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ရူပေန၊ ရုပ်သည်။ န ဝိသေသိ

၁။ ကိံ ပန။ ပေ။ ဂဟိတတ္ထာ။ ။ “ရူပက္ခန္ဓော၌ ခန္ဓာ ၎င်းဝိသေသနဖြစ်သော ရူပသည် အဘယ်နည်း” ဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍.... “ဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်တည်း၊ (ဘူကြောင့်နည်း) ထိုဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်ကိုပင် ရူပအရ (ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်တိုင် ပဒသောနေ မူလ စက္ကဝါရနိဒ္ဓေသ၌) ယူတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း” ဟု ၎င်း။

၂။ ။ နိဒ္ဓေသေ။ ပေ။ ကတံ။ ။ [“နိဒ္ဓေသေပိ” ဟု ဆိုသင့်လျက် ပိသဒ္ဓါအကြေကြပ်ပါ။] “အကျယ် နိဒ္ဓေသ၌လည်း “ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော” ဟု ပုဒ်ကို ထုတ်၍ (ပုစ္ဆာထုတ်၍) ထိုဘူတရုပ် ဥပါဒါရုပ်ကိုပင် အဖြေပြုအပ်ပြီ” ဟု ၎င်းဖြေသည်။

တဗျာ၊ အထူးမပြုထိုက်ကုန်။ တေနေဝံ၊ ကြောင့်ပင်။ (အလုံးစုံသော ခန္ဓာ တို့၏ ခန္ဓဝိသေသနဖြစ်၍ ဖြစ်သော ရုပ်သည် အထူးမပြုထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်)။ တေ၊ ထိုခန္ဓာတို့ကို။ ဝိဘဇိတဗျာ၊ ဝေဘန်ထိုက်ကုန်၏။ [ရုပ်ဖြစ်သောခန္ဓာ၊ ရုပ်မဟုတ်သော ခန္ဓာဟု ခွဲခြား ဝေဘန်ထိုက်ကုန်၏။] ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီသုပ္ပံ၊ တို့၌လည်း။ သေနယော၊ ဣတိ ဣမံ အတ္ထံ၊ ကို။ ဒဿေတံ၊ ငှာ။ ရူပံ ခန္ဓော ခန္ဓာ ရူပံတိအာဒိနာ၊ ဖြင့်။ သုဒ္ဓုခန္ဓဝါရော၊ ကို။ (ဘဂဝ တာ) ဝုတ္တော။

တတော၊ ထိုသုဒ္ဓုခန္ဓဝါရမ္မ နောက်၌။ (တနည်း) တတော၊ ထိုသို့ “ရူပံ ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ ရူပံ” ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ ရူပံ၊ ရုပ်မည်၏။ ခန္ဓော၊ ခန္ဓာမည်သလော။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တေသ္မိံ၊ တေသ္မိံ? ဤအနက်ကို။ အနု

၁။ တေနေဝ တေ ဝိဘဇိတဗျာ။ ။ “တေနေဝါတိ အရူပသဘာဝဿ ခန္ဓဿ အတ္ထိဘာဝေနေဝ” ဟု အနုဋီကာဖွင့်ခြင်းသည် ရသင့်သော အနက်ကို ယူ၍ ဖွင့်ခြင်းတည်း။ စာသွားအတိုင်းစွဲလျှင် “န စ သဗ္ဗေ ခန္ဓာ” စသော ရှေ့ဝါကျ ကိုစွဲရမည်။ “တ နေဝ- ထိုသို့ အလုံးစုံသောခန္ဓာတို့၏ ခန္ဓဝိသေသနဖြစ်သော ရုပ်သည် အထူးမပြုနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်” ဟုစွဲပါ။ [တေတိ ခန္ဓာ၊ ဝိဘဇိတဗျာတိ ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓော” တိ ပဒံ ဥပ္ပရိတွာ (ပုစ္ဆာထုတ်၍) “ရူပက္ခန္ဓော ခန္ဓောစေဝရူပက္ခန္ဓော စ၊ အဝသေသာ ခန္ဓာ န ရူပက္ခန္ဓော” တိအာဒိနာ ဝိဘာဂေန ဒဿေတဗျာ- အနု] ဤအဖွင့်အရ ဝိဘဇိတဗျာ၌ ဝေဘန်ဟူသည် “ရူပက္ခန္ဓာသည် ခန္ဓာလည်းမည်၊ ရူပက္ခန္ဓာလည်း မည်၏။ ကြွင်းသော တရား တို့ကား ခန္ဓာသာမည်၍ ရူပက္ခန္ဓာမမည်” ဤသို့ စသည်ဖြင့် ခွဲခြား၍ ဖြေခြင်း သာတည်း။

၂။ တတော။ ။ “တတော၊ ထိုမှနောက်၌” ဟု အနက်ပေးလျှင် “သုဒ္ဓုခန္ဓ မူလစက္ကဝါရော ဝုတ္တော” ၌စပ်၊ သုဒ္ဓုခန္ဓဝါရ၏ နောက်၌ သုဒ္ဓုခန္ဓမူလစက္ကဝါရ ကို ဟောတော်မူအပ်သည် ဟူလို၊ “တတော၊ ထိုသို့ ရူပံ ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ ရူပံ အစရှိ သည်ဖြင့် ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်” ဟု အနက်ပေးလျှင် “သံသယော ဟောတိ” ၌စပ်။

၃။ တေသ္မိံ။ ပေ။ သံသယော ဟောတိ။ ။ “ရူပံ၊ ရုပ်မည်၏။ ခန္ဓော၊ ခန္ဓာ မည်သလော” ဤသို့ မေးရာ၌ “အာမန္တာ” ဟု ခွင့်ပြုသည်ကို အနုညာ ယမာနေ” ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ ခွင့်ပြုအပ်သော် [“သံသယော ဟောတိ”

ညာယမာနေ၊ အာမန္တာဟု ခွင့်ပြုအပ်သော်။ [အာမန္တာတိ အနုညာယမာ
 နေ၊ ပဋိညာယမာနေတိ အတ္ထော-မရ။] ကေဝလံ၊ ဝေဒနာစသည်မဟက်
 သက်သက်။ အယံ ခန္ဓသဗ္ဗေ၊ သည်။ ရူပဝိသေသနောဝ၊ ရူပဟူသော ဝိသေ
 သနရှိသည်သာ။ န၊ မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ဝေဒနာဒိ
 ဝိသေသနောစ၊ ဝေဒနာအစရှိသော ဝိသေသနရှိသည်လည်း။ ဟောတိ။
 ဣတိကြောင့်။ ရူပဿ၊ ၏။ ခန္ဓဘာဝနိစ္ဆယာနန္တရံ၊ ခန္ဓာ၏ အဖြစ်ကို
 ဆုံးဖြတ်ခြင်း၏အခြားမဲ့၌။ (“ရူပံ ခန္ဓောတိ အာမန္တာ” ဟု ရုပ်၏ခန္ဓာအဖြစ်
 ကို ဆုံးဖြတ်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌။) ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။ (ဝေဒနာစသည်တို့၏
 နောက်၌ရှိသော ခန္ဓာတို့၏) ရူပဝိသေသနယောဂေ စ၊ ရူပဟူသော ဝိသေ
 သနနှင့် ယှဉ်ခြင်း၌လည်း။ သံသယော ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထို ယုံမှားဘွယ်
 ဖြစ်ရာ၌။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ ခန္ဓာ၊ တို့သည်။ (ခန္ဓာ ၅-ပါး တို့သည်။)
 ဝေဒနာဒိ ဝိသေသနယုတ္တာ၊ ဝေဒနာအစရှိသော ဝိသေသနနှင့် ယှဉ်ကုန်
 သည်။ န၊ မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ကေစိ၊ အချို့သော အနု
 ဘာဝန အစရှိသော အပြားရှိသော ခန္ဓာတို့သည်။ ကေနစိ၊ အချို့သော။
 ဝိသေသနေန၊ ဝေဒနာအစရှိသော ဝိသေသနနှင့်။ ယုဇ္ဇန္တိ၊ ယှဉ်ကုန်၏။

၌စပ်] သံသယဖြစ်ပုံကား- “ကိံ ခန္ဓတော အညာပိ ဝေဒနာ အတ္ထိ၊ ယတော
 (ယင်းခန္ဓာမဟုတ်သောဝေဒနာမှ) ဝိနိဝတ္ထာ (ခန္ဓသဗ္ဗေ၊ သည် နှစ်စေအပ်
 သော) ဝေဒနာ (အနုဘာဝနလက္ခဏာရှိသော ဝေဒနာသည်။) ခန္ဓဝိသေသနံ
 ဟောတိ၊ သဗ္ဗေ ခန္ဓာ ကိံ ခန္ဓဝိသေသနဘူတာယ ဝေဒနာယ ဝိသေသိတဗ္ဗာတိ
 ဝေယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ” ဟုအနုဋီကာ၌ သံသယဖြစ်ပုံကို ထုတ်ပြ၏။ ထိုသံသယ
 ဖြစ်ပုံသည် ရူပက္ခန္ဓာတုန်းက “ကိံ ခန္ဓတော အညံ ရူပံ အတ္ထိ” စသည်ဖြင့် သံသယ
 ဖြစ်ပုံမျိုးပင်တည်း။

၁။ အထခေါ ကေစိ။ ပေ။ ယုဇ္ဇန္တိ။ ။ ကေစိတိ အနုဘာဝနာဒိပ္ပကာရာ
 (အနုဘာဝန လက္ခဏာရှိသော် ဝေဒနာအစရှိသော အပြားရှိသော ခန္ဓာတို့
 သည်)၊ [အာဒိဖြင့် “သဉ္ဇာနနလက္ခဏာရှိသော သညာ” စသည်ကို ယူပါ။
 ကေနစိ ဝိသေသနေနာတိ ဝေဒနာဒိနာ ဝိသေသနေန- အနု။ [စာအုပ်တို့၌
 “ယုဇ္ဇန္တိ” ဟု ရူပဒိရုပ်ကို တွေ့ရ၏။ “ယုဇ္ဇန္တိ” ဟု ဒိဝါဒိရုပ်ရှိမှ မှန်သည်။
 ရှေးနိဿယ၌လည်း “ယုဇ္ဇန္တိ” ဟုပင်ရှိ၏။]

ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒသေတံ၊ ငှာ။ သုဒ္ဓန္ဓမူလစက္ကဝါရော၊ ကို။ (ဘဂဝ
 တာ) ပုတ္တော၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဝေံ၊ လျှင်။ ယေသံ၊ အကြင်ခန္ဓာတို့
 ၏။ ဥပ္ပါဒါဒယော၊ ဥပါဒ်အစရှိသည်တို့ကို။ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ဟောတော်မူထိုက်
 ကုန်၏။ (ပဝတ္ထိဝါရန္တံ ဟောတော်မူထိုက်ကုန်၏။) တေသံ ခန္ဓာနံ၊ တို့၏။
 ပဏ္ဏတ္တိသောနေဝသေန၊ နာမည်ပညတ်ကို သုတ်သင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။
 တံနိစ္စယတ္ထံ၊ ထိုခန္ဓာတို့ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ ပဏ္ဏတ္တိဝါရော၊ ကို။
 (ဘဂဝတာ) ပုတ္တော၊ ဣတိ ပေဒိတဗော။

စတ္တာရိ စတ္တာရိ စက္ကာနိ ဗန္ဓိတောတိ'ဇတ္ထေ ဟူသောဤပါဠိ၌။ စက္ကာဝ
 ယဝ ဘာဝတော၊ စက်၏ အစိတ်အပိုင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယမကာနိ၊
 ယမကတို့ကို။ စက္ကာနိတိ၊ စက္ကာနိဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာနိ။ ဟိ၊ မှန်။
 ဇတ္ထေ ဤ စတ္တာရိ စတ္တာရိ စက္ကာနိ ဗန္ဓိတောဟူသောပါဠိ၌။ ဧကေကခန္ဓမူလ
 ကာနိ၊ တပါးပါးသော ခန္ဓာဟူသော ပူလရိုကုန်သော။ စတ္တာရိ စတ္တာရိ၊
 ၄-ပါး ၄-ပါးကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့ကို။ ဗန္ဓိတော၊ ဖွဲ့၍။ ဣတိ၊ သို့။
 ဣမိနာ အတ္ထေန၊ သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ထိုက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။
 [ဝုတ္တာနိ၏ နောက်၌ ပိုဒ်ရှိပါစေ၊ ဗန္ဓိတော၏ နောက်၌ ပိုဒ်မရှိစေရ။] ဝါ၊
 တနည်း။ ယထာ၊ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖွဲ့အပ်သော်။ စတ္တာရိ
 စတ္တာရိ၊ ကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့သည်။ ဧကေကခန္ဓမူလကာနိ၊ တပါး
 တပါးသော ခန္ဓာဟူသော မူလရိုကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ဝေံ၊ ဤသို့ ဧကေကခန္ဓ
 မူလက ဖြစ်လောက်အောင်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ ဗန္ဓိတော၍။
 ဣတိ အတ္ထော ဒဠဗော။

တတ္ထ၊ ထိုစတ္တာရိစတ္တာရိ စက္ကာနိ ဗန္ဓိတော ဟူသော ပါဠိ၌။ ရူပံ၊
 ရူပက္ခန္ဓောတိ ဝေမာဒိကံ၊ ဤသို့ အစရှိသော။ မူလပဒံ၊ မူလဖြစ်သောပုဒ်ကို။

၁။ စတ္တာရိ။ ပေ။ ဗန္ဓိတောတိ။ ။ ဤစကားရပ်သည် သုဒ္ဓန္ဓမူလစက္ကဝါရန္တံ
 လည်း ပါ၏။ ပဒသောနေ မူလစက္ကဝါရန္တံလည်း ပါ၏။ ထို့ကြောင့် ရှေ့၌
 စကားအစဉ်မသင့်၍ မဖွင့်ခံရသေးသော ပဒသောနေ မူလစက္ကဝါရန္တံပါသော
 “စတ္တာရိ စက္ကာနိ” စသည်ကိုဖွင့်သည်ဟုမှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် “ရူပံ ခန္ဓောတိ
 ဝေမာဒိကံ” ဟု ပဒသောနေဝါရကပုဒ်ကို ထုတ်၍ အဓိပ္ပါယ်ပြထားသည်။

နာထိ၊ ပုံတောင်းချက်မကို။ ကတု၊ ပြု၍၎င်း။ ခန္ဓာတိ ဣဒံ၊ ခန္ဓာဟူ
 သောဤပုဒ်ကို။ နေမိ၊ အကွပ်တကူကို။ (ကတု၊၎င်း)။ ဝေဒနာက္ခန္ဓောတိ
 အာဒိနိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော ပုဒ်တို့ကို။ အရေ၊ အကန့်ထောက်ဆန်
 တို့ကို။ ကတု၊ ၎င်း။ စက္ကဘာဝေ၊ စက်၏အဖြစ်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန
 ဝုတ္တော၊) ဣတိ ဝေဒိတဗျော၊ မဏ္ဍလဘာဝေန၊ ပိုင်းဝန်းသည်၏အဖြစ်ဖြင့်။
 သမ္ပဇ္ဈနတော၊ ဆက်စပ်ခြင်းကြောင့်။ (စက္ကဘာဝေ၊ ကို၊ ဝုတ္တော)။ ဣတိ၊
 သို့။ န ဝေဒိတဗျော၊ မသိထိုက်။ ဟိ၊ မှန်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓမူလကာဒိသုပိ၊
 ဝေဒနာက္ခန္ဓ မူလကအစရှိသည်တို့၌လည်း။ ဟေဋ္ဌိမံ၊ အောက်၌ဖြစ်သောပုဒ်
 ကို။ (ရူပက္ခန္ဓော အစရှိသောပုဒ်ကို)။ သောဓေတာဝ၊ သုတ်သင်၍သာ။
 ပါဠော၊ ပါဠိသည်။ ဂဒတော၊ ဖြစ်၏။ မဏ္ဍလသမ္ပန္နေန၊ အပိုင်းအဖြစ်ဖြင့်
 ဆက်စပ်ခြင်းအားဖြင့်။ နဂတော၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

တေနေဝ စ ကာရဏေနာတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ (အတ္ထော၌စပ်၊) သုဒ္ဓ
 ခန္ဓလာဘမတ္တမေဝ၊ သက်သက်သော ခန္ဓာတို့ကိုရခြင်းမျှကိုသာ။ ဂဟေတွာ၊
 ယူ၍။ ခန္ဓဝိသေသနေ၊ ခန္ဓာ၏ဝိသေသနဖြစ်သော။ ရူပါဒိမိ၊ ရုပ်အစရှိသည်၌။
 [အာဒိဖြင့်ဝေဒနာစသည်ကို ယူ။] သုဒ္ဓရူပါဒိမတ္တတာယ၊ ခန္ဓာမဖက် သက်
 သက်သောရုပ်အစရှိသည်မျှ၏အဖြစ်ဖြင့်။ အဠာတွာ၊ မတည်မူ၍။ ခန္ဓဝိသေသန
 ဘာဝသင်္ဂါတံ၊ ခန္ဓာ၏ဝိသေသနအဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ရူပါဒိအတ္ထံ၊ ရုပ်
 အစရှိသော အနက်ကို။ ဒံသေတံ၊ ဝှာ။ ခန္ဓသဒ္ဓေန၊ နှင့်။ သဟ၊ ကွ။ ယော
 ဇေတွာ၊ ယှဉ်စပ်၍။ ခန္ဓာ ရူပက္ခန္ဓောတိ အာဒိနာ၊ သော။ နယေန၊ ဖြင့်။
 ပဒါနိဒ္ဓေသပုဒ်ကို။ ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်တော်မူ၍။ အတ္ထယ၊ ၎င်း။ ဝါ၊ ကို။
 ဝိဘတ္တတ္တာ၊ ဝေဘန်တော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (သုဒ္ဓခန္ဓဝါရော
 နာမ၊ ကို။ ဘဂဝတာ ဝုတ္တော။) ဣတိ အတ္ထော။

ပဏ္ဍိတဥဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

“တေနေဝ စ ကာရဏေန” ဟူသော သံဝဏ္ဏတဗ္ဗလည်း ပဒသောနေမူလ
 စက္ကဝါရ၏နောက်၌လာသော သုဒ္ဓခန္ဓဝါရ၌ ပါသော ပုဒ်တည်း ဟုသိပါ။
 ကြွင်းသောအဓိပ္ပါယ်များကို အဋ္ဌကထာနိယယဉ်ပြထားသည်။

၁။ ပဏ္ဏတ္တိ နိဒ္ဒေသဝါရ အဖွင့်

၂၆။ ပိယရူပံ သာတရူပန္တိ- ဟူသောပါဠိဖြင့်။ (ဝေဒိတဗျာဉ် စပ်) လောကော ဉ္စ။ စက္ခု၊ စက္ခုပသာဒသည်။ ပိယရူပံ၊ ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိ၏။ [သောတ၊ ဃာန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယ၊ မန တို့ကို ပေယျာလ မြှုပ်သည်။] ရူပါ၊ ရူပါရုံတို့သည်။ လောကောဉ္စ။ (ပိယရူပါ၊ ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်၏။) ရူပသညာ၊ ရူပါရုံ၌ဖြစ်သော သညာသည်။ (ပိယရူပါ) ။ပေ။ ရူပသစ္စေတနာ၊ ရူပါရုံ၌ဖြစ်သော သစ္စေတနာသည်။ (ပိယရူပါ)။ပေ။ ရူပတဏှာ၊ ရူပါရုံ၌ဖြစ်သောတဏှာသည်။ ။ပေ။ ရူပဝိတက္ကော၊ ရူပါရုံ၌ဖြစ်သောဝိတက်သည်။ပေ။ ရူပဝိစာရော၊ ရူပါရုံ၌ဖြစ်သော ဝိစာရသည်။ (ပိယရူပေါ) တူတိ ဝေံ သိ။ ၊ ဝုတ္တံ၊ သော။ (သုတ်မဟာဝဂ္ဂ၊ မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်၊ သမုဒယံသစ္စနိဒ္ဒေသ စသည်၌ ဟောတော်မူအပ်သော)။ တဏှာဝတ္ထုဘူတံ၊ တဏှာ၏တည်ရာအာရုံဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ တေဘူမကံ၊ ဘုံ ၃-ပါး၌ဖြစ်သော စိတ် စေတသိက် ရုပ်တရားကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ တသွာ၊ ကြောင့်။ ပဉ္စက္ခန္ဓ သမုဒါယ ဘူတံ၊ ခန္ဓာ ၅-ပါး အပေါင်းဖြစ်၍ဖြစ်သော။ ယံ ပိယရူပသာတရူပံ၊ အကြင် ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘာရှိသော တရား၊ သာယာအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသော တရားသည်။ (အတ္ထိ) တံ၊ ထိုသို့ သဘောရှိသော တရားသည်။ ကေဒေသေန၊ တစိတ်တဖို့အားဖြင့်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ။

၁။ တဏှာဝတ္ထုဘူတံ တေဘူမကံ။ ။ “စက္ခုလောကေ ပိယရူပံ” စသည်ဖြင့် ဒွါရ ၆-ပါး အာရုံ ၆-ပါးတို့နှင့်တကွ ထိုဒွါရ၌ဖြစ်သော တရားတို့ကို အကျယ်ဝေဘန်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ထိုသို့ ဟောတော်မူအပ်ပြီးသော တရားများသည် လောကီတရားများဖြစ်၍ “တဏှာဝတ္ထုကံ တေဘူမကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု ဆိုသည်။ “ပိယရူပံ” စသည်၌ ရူပသဒ္ဓါသည် သဘာဝအနက်ဟောတည်း၊ ပိယံ (ချစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော) + ရူပံ-သဘောသည်။ ယဿ အတ္ထိတိ ပိယရူပံ သာတရူပံ၌လည်း နည်းတူ။

၂။ တံ ကေဒေသန ရူပက္ခန္ဓော။ ။ ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်းဖြစ်သော ပိယရူပသာတရူပံသည် တစိတ်တပိုင်းအားဖြင့် ရူပံ (၂၀) ပါးလည်းပါဝင်သောကြောင့်

[အားလုံး ရူပက္ခန္ဓာ မဟုတ်၊ ဟူလို။] ဣတိ၊ကြောင့်။ ပိယရူပံ သာတရူပံ ရူပံ န ရူပက္ခန္ဓောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝါ)အာဟ။ ဝါ၊ တနည်းကား။ ပိယ သဘာဝတာယံ၊ ချစ်အပ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။ ရူပက္ခန္ဓော၊ သည်။ ပိယရူပေ၌။ ပဝိသတိ၊ ပါဝင်၏။ ရူပုန သဘာဝေန၊ ရူပုနသဘောအားဖြင့်။ နပဝိသတိ၊ ပါဝင်သည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပိယရူပံ သာတရူပံ ရူပံ န ရူပက္ခန္ဓောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

သညာယမဂေ တာဝ ဒိဋ္ဌိသညာတိ^၂၊ ဟူသောပါဠိ၌။ ဝိသေသောတိ ဝစနသေသော၊ ဝိသေသောဟူသော သဒ္ဒါကြွင်းသည်။ ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထိုဒိဋ္ဌိသညာဟူသော ပါဠိ၌။ ဒိဋ္ဌိ ဝေ၊ ဒိဋ္ဌိသည်ပင်။ သညာ၊ သညာ တည်း။ ဒိဋ္ဌိသညာ၊ ဒိဋ္ဌိသည်ပင်သညာ။ [ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်သောသညာမဟုတ်။ ဟူလို။] သညသတ္တော၊ ဒိဋ္ဌိ ဟူသော သညာ၌ ငြိကပ်တတ်သော။ ဇန္တု၊

“ကေဒေသေန ရူပက္ခန္ဓော” ဟု ဆိုသည်။ တစိတ်တပိုင်းအားဖြင့်သာ ရူပက္ခန္ဓာ ဖြစ်၏ဟု ဆိုသဖြင့် ခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်းဖြစ်သော ပိယရူပံ သာတရူပံကား ရူပက္ခန္ဓာ မဟုတ်ဟုဆိုရာ ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် “ပိယရူပံ သာတရူပံ ရူပံ၊ န ရူပက္ခန္ဓော” ဟု ဟောတော်မူသည်။

၁။ ပိယသဘာဝတာယ ဝါ။ ။ ဤနည်း၌ တစိတ်တပိုင်းအားဖြင့် ပါဝင် သော ရူပက္ခန္ဓာသည် ပိယသဘောရှိသောကြောင့် ပိယရူပံ၌ ဝင်၏။ ရူပုန သဘောအားဖြင့် မဝင်။ ထို့ကြောင့် “ရူပံ။ ပေ။ န ရူပက္ခန္ဓော” ဟု ဟောတော် မူသည်။ ရှေးနည်း၌ ကေဒေသအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် အပေါင်းအစု ဖြစ် သောအခါ ရူပက္ခန္ဓာမဟုတ်ဟု ပြ၏။ နောက်နည်း၌ ပိယသဘောရှိသော ကြောင့် ရူပက္ခန္ဓာသည် ပိယရူပံ၌ ပါဝင်၏။ ရူပုနသဘောအားဖြင့် ပါဝင် သည် မဟုတ်ဟု ပြ၏။ ဤသို့ နည်း ၂-ပါး၏ ထူးခြားချက်ကို သိပါ။]

၂။ ဒိဋ္ဌိသညာတိ ဝိသေသော။ ။ “ယော ပန ယတ္ထ ဝိသေသော ဘဝိသတိ၊ တတ္ထေဝ တံ ဝဏ္ဏယိသာမ” ဟု အဋ္ဌကထာ ရှေးနား၌ ဆိုခဲ့သော ကြောင့် ဒိဋ္ဌိသညာ ဟူသော သဒ္ဒါသည် ဖွင့်ထိုက်သော ပုဒ်အထူးဖြစ်ကြောင်း ကို သိစေလို၍ “ဒိဋ္ဌိသညာတိ ဝိသေသော” ဟု မိန့်သည်။ “ဝိသေသော” ဟူ သော သဒ္ဒါအကြွင်းကို ထည့်၍ အနက်ပေးပ-ဟူလို။ ထို ဝိသေသောကို မထည့်ဘဲ ဒိဋ္ဌိသညာတိ-ကား” ဟု သဒ္ဒပဒတ္တကလည်း ပေးနိုင်ပါသည်။

သတ္တဝါသည်။ သယံ၊ ကိုယ်တိုင်။ ဝတနာ၊ အကျင့်တို့ကို။ သမာဒါယ၊ ရှိ။ ဥစ္စာဝစံ၊ မြတ်သော သဝ ယုတ်သော သဝသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်ရ၏။ ဣတိ၊ ဤပါဠိရပ်၎င်း။ သညာဝိရတ္တဿ၊ ဒိဋ္ဌိသညာ၌ မတပ်မက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဂန္ဓာ၊ ဂန္ဓတို့သည်။ န သန္တိ၊ မရှိတော့ကုန်။ ဣတိစ၊ ဤပါဠိရပ်၎င်း။ ဝေမာဒိသု၊ ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ဒိဋ္ဌိ စ၊ ကိုလည်း။ သညာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ၊ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [“ဒိဋ္ဌိ စ”၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ပပဉ္စသညာ၌ လာသော တဏှာ မာနတို့ကို ဆည်းသည်။ ဒိဋ္ဌိ စာတိ စ သဒ္ဓေန အဝသိဋ္ဌံ ပပဉ္စံ သင်္ဂဏှာတိ-အနု။]

၂၀။ န ခန္ဓာ န ဝေဒနာက္ခန္ဓောတိ အာမန္တာတိ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ (ဒဠ္ဗဗျူစပိ)၊ ဝေ၊ သို့ (န ခန္ဓာ န ဝေဒနာက္ခန္ဓောဟူ၍)။ ခန္ဓသဒ္ဓပ္ပဝတ္တိယာ၊ ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ ဖြစ်ခြင်း၏။ အဘာဝေ၊ မရှိခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) [“န ခန္ဓာ”ကို ရည်ရွယ်သည်။] ဝေဒနာက္ခန္ဓသဒ္ဓပ္ပဝတ္တိယာ စ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓသဒ္ဓါ၏ဖြစ်ခြင်း၏လည်း။ အဘာဝေ၊ မရှိခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ [“န ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော”ကို ရည်ရွယ်သည်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဏ္ဏတ္ထိသောနေမတ္တမေ၊ သဒ္ဓပ္ပညတ်ကို သုတ်သင်ခြင်းမျှကိုသာ။ ကရေတိ၊ ဣတိ ဒဠ္ဗဗျူ။ ဧတ္ထ၊ ဤ န ခန္ဓာ န ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဟူသော ပါဠိ၌။ အညမေမုသမ္ဘာဝေ၊ ဝေ၊ အခြားတရား၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်သည်သာ။ န ပမာဏံ၊ လိုရင်း ပမာဏမဟုတ်။ ဝေဠု ကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ နာယတနာ န သောတာယတနံတိ အာဒိံ၊ ကို။ (ဘဂဝါ) ဝက္ခတိ၊ မိန့်တော်မူလတံ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၂၁။ ဂ္ဂပတော အညေ ဝေဒနာဒယောတိ ဧတ္ထ၊ ၌။ လောကုတ္တရာ၊ လောကုတ္တရာဖြစ်ကုန်သော။ ဝေဒနာဒယော၊ ဝေဒနာအစရှိသည်တို့ကို။ ဒဠ္ဗဗျူ။ [ဂ္ဂပတော အရ၌ တေဘူမကတရားအားလုံးပါဝင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အညေ ဝေဒနာဒယောအရ၌ လောကုတ္တရာကို ယူရသည်။] ဟိ၊ မှန်။ တနည်း—(ကသွား၊ ကြောင့်။ ဂ္ဂပတော အညေ ဝေဒနာဒယောတိ ဧတ္ထ၊ ၌။ ပေ။ ဒဠ္ဗဗျူ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွား)၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုဂ္ဂပမှတပီးသော ဝေဒနာ အစရှိသောတရားတို့သည်။ တဏှာယ၊

၏။ အနာရမဏတ္တာ၊ အာရုံမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပိယရူပါ၊ စ၊ ပိယရုပ်တို့သည်၎င်း။ သာတရူပါ၊ စ၊ သာတရုပ်တို့သည်၎င်း။ န၊ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ရူပတော၊ ပိယရုပ်၊ သာတရုပ်၊ ရုပ်အဋ္ဌဝီသမ္ပ၊ အညောတမျိုးတခြားတို့သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ရူပတော အညောဝေဒနာဒယောတိ ဣတ္ထံ၊ ဤပေ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ)။

ရူပဉ္စ ခန္ဓေ စ ထပေတွာ အဝသေသာတိ ဣဒံပိ၊ ဟူသော ဤစကားကိုလည်း။ ဧတေဟိ၊ ဤရုပ် ခန္ဓာတို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ က။ သဒ္ဓါနံ၊ ရူပသဒ္ဓါ ခန္ဓသဒ္ဓါတို့၏။ အပ္ပဝတ္တိမတ္တမေဝ ၊ မဖြစ်ခြင်းမျှကိုသာ။ သန္တာယဝုတ္တိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝေဉ္စ ကတွာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ (အခြား ကြွင်းသောတရား မရှိခြင်း ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။) စက္ခုဉ္စ အာယတနေ စ ထပေတွာ အဝသေသာ၊ နံစေဝ စက္ခု န စ အာယတနာတိအာဒိံ၊ ကိ။ (ဘဂဝါ) ဝက္ခတိ၊ တံ။ ဟိ၊ 'မှန်။' တံနည်း- (ကသွာ၊ ကြောင့်။ ဝေဉ္စ ကတွာ၊ ကြောင့်။ ပေ။ ဝက္ခတိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။) ဟိ (ယံသွာ)၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုစက္ခု အာယတနေ စ ထပေတွာ အစရှိသော စကားရပ်၌။ အဝသေသဂ္ဂဟဏေန၊ အဝသေသသဒ္ဓါဖြင့်။ ဂယုမာနံ၊ ယူထိက်သော။ ကဉ္စိ၊ တစုံ

၁။ သဒ္ဓါနံ အပ္ပဝတ္တိမတ္တမေဝ။ ။ အနန္တိကာ၌ “အပ္ပဝတ္တိမတ္တမေဝါတိ ခန္ဓသဒ္ဓပ္ပဝတ္တိယံ အဘာဝေ ရူပသဒ္ဓပ္ပဝတ္တိယာ စ အဘာဝေါတိ ပဏ္ဏတ္တိသောနေမတ္တတံ ယေဝ (နာမည်ဖြစ်သော သဒ္ဓပ္ပညတ်ကို သုတ်သင်ခြင်းမျှ ကိုသာ) သန္တာယ ဝဒတိ” ဟု ဖွင့်၏။ သဒ္ဓါနံ အရ ခန္ဓသဒ္ဓါ ရူပသဒ္ဓါကို ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် “ခန္ဓသဒ္ဓ၊ ရူပသဒ္ဓ” ဟု ဖွင့်သည်။ စာအုပ်တို့၌ “န သဒ္ဓါနံ” ဟု န သဒ္ဓါပါသည်ကား အပိုသာ၊ ရှေးနိဿယ၌လည်း နသဒ္ဓါမပါ။ “အပ္ပဝတ္တိ (မဖြစ်ခြင်း)” ဟူသည် အဝသေသာ၏နောက်၌ “န စေဝရူပံ၊ န စ ခန္ဓာ” ဟု ရူပသဒ္ဓါ ခန္ဓသဒ္ဓါတို့၏ မဖြစ်ခြင်းတည်း။ “မတ္တမေဝ” ၌ မတ္တသဒ္ဓါသည် သာမညအနက်ဟော။ ဝေသဒ္ဓါသည် သန္တိဋ္ဌာနာဝဓာရဏအနက်ဟော။ သဒ္ဓါ၏ မဖြစ်ခြင်းမျှကိုသာ ရည်ရွယ်တော်မူသည်။ ထိုမဖြစ်ခြင်းမှတစ်ပါး အရကောက်ဘို့ရာ တရားတစုံတရာမျှ မရှိပါ- ဟူလို။ ထို့ကြောင့်ပင် “ဝေဉ္စ ကတွာ” စသည်ဖြင့် အာယတနမှတစ်ပါး အခြားသော အရကောက်ဘို့ရန် မရှိသော ပါဠိကို ထုတ်ပြသည်။

တခုသောတရားသည်။ န အတ္တိ၊ မဂ္ဂိ။ ယဒိ သိယာ ၊ အကယ်၍ ရှိအံ့။
 (ဝေသတိ)-ဓမ္မာယတနံ၊ သံဃံ။ သိယာ၊ ရှိရာ၏။ ဟိ၊ မှန်။ ဓမ္မော အာယ
 တနံတိ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝက္ခတိ၊ တံ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဝေဉ္စ ကတွာ
 ။ပေ။ဝက္ခတိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ) စ၊ ဆက်။ တံ၊ ထိုဓမ္မာယတနသည်။
 တဏှာဝတ္ထု ၊ တဏှာ၏ တည်ရာ အာရုံသည်။ န သိယာ၊ မဖြစ်ရာ။ ယဒိ
 သိယာ၊ အံ့။ ပိယံဂ္ဂုပသာတဂ္ဂုပတာဝတော၊ ပိယရုပ် သာတရုပ်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။ ရူပံ၊ ရုပ်သည်။ သိယံ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ရူပံ ခန္ဓောတိ အာမန္တာတိ
 ဝစနတော၊ ကြောင့်။ ခန္ဓော စ၊ သည်လည်း။ (သိယံ၊ ရာ၏။) ဣတိ၊
 ကြောင့်။ (ရူပဉ္စ။ပေ။ဣဒိပိ၊ ကိုလည်း။ပေ။ သန္တာယံ ဝုတ္တံတိ ဒဠ်ဗ္ဗံ။) ပန၊
 ထိုသို့ပင် အဝသေသသဒ္ဓါဖြင့် ယူထိုက်သော တစုံတခုသော တရားမရှိပါ
 သော်လည်း။ အဋ္ဌကထာယံ ၊ ဌံ။ အဝိဇ္ဇမာနေပိ၊ ပညတ်တရား၏ ထင်ရှား
 မရှိပါသော်လည်း။ ဝိဇ္ဇမာနံ၊ ထင်ရှားရှိသော ပုဂ္ဂမတ္တတရားကို။ ဥပါဒါယ၊

၁။ ယဒိ သိယာ ။ပေ။ အာမန္တာတိ။ ။“အဝသေသာ ။ပေ။ န စ
 အာယတနံ” ဟူသောပါဠိဖြင့် အာယတန မမည်သော ယူဘိရန်တရားမရှိ-
 ဟု ဆိုလျှင် ပညတ်တည်းဟူသော ဓမ္မာယတန ရှိရာသေး၏။ တာ့ကြောင့်နည်း-
 “ဓမ္မော အာယတနန္တိ အာမန္တာ”ဟု ဆိုသောကြောင့်တည်း။

၂။ တဏှာဝတ္ထု စ ။ပေ။ ခန္ဓာ စာတိ။ ။ထိုပညတ်ဓမ္မာယတနသည်
 ပရပတ္တအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိသောကြောင့် တဏှာ၏ တည်ရာ ဝတ္ထုလည်း
 မဟုတ်။ တဏှာ၏ တည်ရာဝတ္ထုဖြစ်လျှင် ထိုပညတ်သည် ပိယဂ္ဂုပသာတဂ္ဂုပတွင်
 ပါဝင်ရာ၏။ ထိုပိယဂ္ဂုပသာတဂ္ဂုပတွင် ပါဝင်ခဲ့သော် “ရူပံ ခန္ဓောတိ အာမန္တာ”
 ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ခန္ဓာလည်း ဖြစ်စေရရှိ၏။ စင်စစ်ကား- ထို
 ပညတ်ဓမ္မာယတနသည် ပိယရုပ်သာတရုပ်လည်း မဟုတ်။ ခန္ဓာလည်းမဟုတ်ပါ။

၃။ အဋ္ဌကထာယံ ပန ။ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ။“အဋ္ဌကထာ၌ကား အဝ
 သေသာအရ ရူပ၊ ခန္ဓာတို့မှ ကြွင်းသော ပညတ်ကို ယူထား၏” ဟု ဆိုရာ၌ ဣတ္ထိ
 ပုရိသစံဓိသာ ပညတ်သည် ပရပတ္တအားဖြင့် ထင်ရှားမရှိပါသော်လည်း ထင်
 ရှားရှိသော ခန္ဓာကို စွဲ၍ ပညတ်ရသောကြောင့် ယူထားသည်ဟု အဋ္ဌကထာ
 ဆရာ၏ အလိုကို ဖွင့်သည်။ ခူလဋီကာဆရာကား ထိုပညတ်ကိုပင် ‘မယူစေလို
 သောကြောင့် “သဒ္ဓါနံ အပ္ပဝတ္တိမတ္တ မေဝ သန္နာယ ဝုတ္တံ” ဟု ဆိုခဲ့သည်။

ကပ်ယူ၍။ ဝါ၊ စွဲမိ၍။ ဣတ္ထိ ပုရိသာဒိဂယဏသဗ္ဗာဝံ၊ ဣတ္ထိ ပုရိသ အစရှိ
သောယူခြင်း၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ အဝသေသတိ
တ္ထေ၊ ဤ။ ပညတ္တိယာ၊ ကို။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းကို။ ကတံ၊ ပြုအပ်ပြီ။ ဣတိ
ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ [အကောက်စာအုပ်တို့၌ ပညတ်သာမက နိဗ္ဗာန်ပါယူထားသည်။]

ပဏ္ဍိတိနိဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်

၅၀, ၂၀၅။ ပဝတ္တိဝါရေ၊ ၌။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိမူလကာနိ၊ ဝေဒ
နာက္ခန္ဓာ အစရှိသော မူလရှိကုန်သော။ (ယံမကာနိဋ္ဌိစပ်) ပစ္စိမေနေဝ၊
နောက်နောက်ဖြစ်သော ခံ့နွာနှင့်သာလျှင် [“ ဝေ ”ဖြင့် ရှေးရှေးခန္ဓာကို
ကန်။] သဟ၊ ကွ။ ယောဇေတွာ၊ ယှဉ်စေ၍။ တိဏိ၊ ၃-ပါးကုန်သော။
ယမကာနိ၊ တို့ကို၎င်း။ ဒွေ၊ ၂-ပါးကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့ကို၎င်း။
ကေ၊ တပါးသော။ (ယမက)ဥ၊ ကို၎င်း။ ဝုတ္တာနိ၊ [ယံခပါဠိတော် စာအုပ်
တို့၌ကား ဤဝေဒနာက္ခန္ဓမူလသည်ကို ချိုးထားသည်။ ပစ္စုပ္ပန္နာတိတ၏
စသည်၌ ဝေဒနာက္ခန္ဓမူကိုကား ပြထားသည်။ ချိုးထားပုံနှင့် ချိုးရခြင်း၏
အကြောင်းများကို အဋ္ဌကထာ၌ ပြထားပြီ။] ပုရိမေန၊ ရှေးဖြစ်သော
ခန္ဓာနှင့်။ ယောဇေတွာ၊ ယှဉ်စေ၍။ န ဝုတ္တာနိ၊ ကသွားနည်း။ အမိဿက
ကာလဘေဒေသု၊ မရောသော ကာလအထူးအပြားရှိကုန်သော။ ဝါရေသု၊
တို့၌။ အတ္ထဝိသေသာတာဝတော၊ အနက်အထူး၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဋီကာဆရာသည် ခန္ဓသဘောတွင် မပါဝင်သော နိဗ္ဗာန်ကို
ပင် “ ရူပဉ္စ ခန္ဓေ စ ထပေတွာ အဝသေသာ ” အရ၌ အဝသေသ သဒ္ဓါဖြင့်
ယူလိုဟန်မဟုပါ။ ဘာကြောင့်နည်း- “ စက္ခုံ စ အာယတနေ စ ထပေတွာ
အဝသေသာ ” ကို ဥပမာပြသောကြောင့်တည်း။ မှန်၏- ထိုအာယတန်၌ နိဗ္ဗာန်
ပါဝင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အဝသေသာအရ နိဗ္ဗာန် မရတော့။ ဋီကာအလို
အားဖြင့် ယမိက်အရကောက်၌လည်း “ ခန္ဓေထပေတွာ အဝသေသာ ” ဝယ်
အဝသေသအရ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းကောက်ဖွယ်မလို။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ပညတ်ကို
အဋ္ဌကထာအလိုအတိုင်းသာ ကောက်ထားသည်-ဟုမှတ်ပါ။

ဟိ၊ ချဲ့။ ပုရိမဿ၊ ရှေးဖြစ်သော ခန္ဓာ၏။ ပစ္စိမေန၊ နောက်ဖြစ်သော ခန္ဓာနှင့်။ ယောဇိတယမကမေဝ၊ ယှဉ်စေအပ်ပြီးသော ယမကကိုပင်။ ပစ္စိမဿ၊ နောက်ဖြစ်သော ခန္ဓာ၏။ ပုရိမေန၊ ရှေးဖြစ်သော ခန္ဓာနှင့်။ ယောဇနာယ၊ ယှဉ်စေခြင်းအားဖြင့်။ ပုစ္ဆာနံ ၊ ပုစ္ဆာတို့၏။ ဥပ္ပဋိပါဋိယာ၊ အစဉ်မဟုတ်သောအားဖြင့်။ ဝုစ္စေယျ၊ ဟောတော်မူအပ်ရာ၏။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပုစ္ဆာတို့၏ ဥပ္ပဋိပါဋိအားဖြင့် ဟောတော် မူအပ်ပါသော်လည်း။ အတ္ထေ ၊ အနက်၌ (အရကောက်၌)။ ဝိသေသော၊ အထူးသည်။ န၊ မရှိ။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနေသုပံ၊ ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနတို့၌လည်း။ ဝိသေသော နတ္ထိ။ တေန၊ ထိုသို့အနက်ထူးမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုအခြင်း အရာအားဖြင့်။ [နောက်နောက် ခန္ဓာကို မှုတည်ခြင်း။ ရှေးရှေးခန္ဓာကို မူလိသွတ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။] ယောဇနာ၊ ခန္ဓာတို့ကို ယှဉ်စေခြင်းကို။ န ကတာ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၁။ ပုစ္ဆာနံ၊ ဥပ္ပဋိပါဋိယာ။ ။ “ပုရိမဿ ပစ္စိမေန ယောဇိတယမကံ” ဟူသည် ရူပက္ခန္ဓာကို ရှေ့ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို နောက်ထား၍ “ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ယမကတည်း။ “ပစ္စိမဿ ပုရိမေန ယောဇနာယ” ဟူသည် “ယဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည်တည်း။ ဤသို့ ယောဇနာရာ၌ ပုစ္ဆာတို့သည် အစဉ်အတိုင်း မကျတော့။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို မှုတည်သော အခါ ရှေးဖြစ်သော ရူပက္ခန္ဓာကို မူလိသွတ်၍ ထို့နောက် သညာက္ခန္ဓာကို မူလိသွတ်ရလိမ့်မည်။ ဤသို့ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို ခုန်ကျော်၍ သညာက္ခန္ဓာကို မူလိသွတ်ရခြင်းကို “ဥပ္ပဋိပါဋိယာ ဝုစ္စေယျ” ဟု ဆိုသည်။

၂။ အတ္ထေ ပန န ကောဓိ။ ။ ဤသို့ ပုစ္ဆာတို့၏ ဥပ္ပဋိပါဋိဖြစ်စေကာမူ အနက် အဓိပ္ပါယ် ထူးလျှင်ကား ဟောတော်မူသင့်သေး၏။ အနက်အဓိပ္ပါယ်လည်း မထူးပါ- ဟူလို။ ရှင်းပါအံ့။ ရူပက္ခန္ဓာကို မှုတည်၍ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို မူလိသွတ်ရာ၌ “ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” သည် အနုလောမပုစ္ဆာတည်း။ ယင်း၏ အဖြေကား “အာညသတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ” စသည်တည်း။ “ယဿ ဝါ ပန ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” သည် ပဋိလောမပုစ္ဆာတည်း။ ယင်း၏ အဖြေကား “အရူပံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ” စသည်တည်း။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာကို မှုတည်၍ ရူပက္ခန္ဓာ

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤပတ်တ္တိဝါရပါဠိရပ်၌။ ဝါ၊ ဤပတ်တ္တိဝါရအဖွင့်၌။ ဆ ဝေ ၁။ ၆-ပါးသောဝါရတို့ကိုသာ (ပစ္စုန္နစသောအားဖြင့် ၆-ပါးသော ဝါရတို့ကိုသာ)။ ဝုတ္တာ။ ပန၊ ဆက်။ အတိတေန ပစ္စုပ္ပန္နော၊ အတိတနှင့် တကွ ပစ္စုပ္ပန္နကာလ၎င်း။ အနာဂတေန ပစ္စုပ္ပန္နော၊ အနာဂတနှင့်တကွ ပစ္စုပ္ပန္နကာလ၎င်း။ အနာဂတေန အတိတော၊ အနာဂတနှင့်တကွ အတိ တကာလ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တဗယာ၊ ကုန်သော။ ဧတံ၊ ဤကာလတို့ ကို။ ဝါ၊ ဤဝါရတို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ ယထာဒဿိတာ၊ အကြင်အကြင် ပြအပ်ပြီးကုန်သော။ မိဿကကာလဘေဒါ၊ ရောနှောသော ကာလအထူး အပြားရှိကုန်သော။ တဗယာ ဝေ၊ ဝါရ ၃-ပါးတို့သည်ပင်။ (ပစ္စုပ္ပန္နာ

ကို မူလိသုတ်ပြန်လျှင် “ယဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ဂ္ဂပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော အနုလောမပုစ္ဆာ၏ အဖြေသည် “အဂ္ဂပံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ” စသော ဂ္ဂပက္ခန္ဓမူ ပဋိလောမပုစ္ဆာ၏ အဖြေပင် ဖြစ်ရာ၏။ “ယဿ ဝါ ပန ဂ္ဂပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော ပဋိလောမ ပုစ္ဆာ၏ အဖြေသည် “အသညသတ္တံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ” စသော ဂ္ဂပက္ခန္ဓမူ အနု လောမပုစ္ဆာ၏ အဖြေပင် ဖြစ်ရာ၏။ ဤသို့ ဥပ္ပဋိပါဠိလည်းဖြစ်၊ အနက် (အရ ကောက်)လည်း မထူးသောကြောင့် နောက်နောက်ပုဒ်ကို မူတည်၍ ရှေးရှေး ပုဒ်ကို မူလိသုတ်တော့ပါ။- ဟူလို။

၁။ ဆ ဝေ ဝုတ္တာ။ ။ ဆ ဝေ ဝုတ္တာ၊ န နဝါတိ အဓိပ္ပါယော။ အနု။ ဓနာကံ၌ ပြအပ်သော “အတိတေန ပစ္စုပ္ပန္နံ” စသော မိဿကကာလ ၃-ပါးကို ဟောတော်မမူသောကြောင့် ကာလအားဖြင့် “ပစ္စုပ္ပန္နံ” စသော ၆-ပါးသာပြား၏။ ဝေ ဖြင့် ၉-ပါး မပြားဟု ကန့်သည်။

၂။ တေ ပန တယော ။ ပေ။ န ဂဟိတာ။ ။ အတိတေန ပစ္စုပ္ပန္န ကာလဟူသည် ပဋိလောမပုစ္ဆာတို့ဖြင့် ပြအပ်သော “ယဿ ဝါ ပန ဝေဒ နာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ဂ္ဂပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည်ဖြင့် ကာလအထူး အပြားကို နည်းမိ၍ “ယဿ ဂ္ဂပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (အတိတေန) တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (ပစ္စုပ္ပန်)၊ ဤသို့ အတိတနှင့် ပစ္စုပ္ပန်ရောသော ကြိယာတို့ကို ယှဉ်စေနိုင်လောက်၏။ ထို့ကြောင့် အထူး ဟောတော်မမူတော့။- ဟူလို။ “တတ္ထ တတ္ထ ဟိ” စသည်ကား ဆိုအပ်ပြီးသော စကားကို ထင်ရှား အောင် ပြသော အကျယ်တည်း။

တီတစသော ခုပါးတို့သည်ပင်။ ဟောန္တိ။) ဝိသုသီးခြား။ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ မရှိ
 ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ န ဂဟိတာ၊ ယူတော်မမူအပ်ကုန်။ ဟိ၊ ချဲ့။ တတ္ထ
 တတ္ထ၊ ထိုထိုယမကန္တိ။ ပဋိလောမပုစ္ဆာဟိ၊ ပဋိလောမပုစ္ဆာတို့ဖြင့်။ အတိ
 တေန၊ အတိတ်နှင့်တကွ။ ပစ္စုပ္ပန္နာဒယော၊ ပစ္စုပ္ပန်အစရှိကုန်သော။ ကာလ
 ဘေဒါ၊ ကာလအထူးအပြားတို့ကို။ ဒဿိတာ၊ ပြအပ်ကုန်ပြီ။ တေနေဝ၊
 ထိုနည်းဖြင့်ပင်။ ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇ
 တိတိအာဒိ၊ အစရှိသော ယမကသည်။ ဝါ၊ ကို။ ယေဝဇေတုံ၊ ယှဉ်စေ
 ခြင်းငှါ။ သက္ကာ၊ တတ်ကောင်း၏။ ဟိ၊ မှန်။ တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်
 ပင်။ (ထိုနည်းဖြင့်ပင် ယှဉ်စေခြင်းငှါ တတ်ကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 ပင်။) မိဿကကာလဘေဒေသု စ၊ ရောနှောသော ကာလအထူးအပြား
 ရှိသောယမကတို့၌လည်း။ ပစ္စိမပစ္စိမဿ၊ နောက်၌ဖြစ်နောက်၌ဖြစ်သော။
 ခန္ဓဿ၊ ခန္ဓာကို။ [“နောက်နောက် ခန္ဓာကို မူတည်၍” - ဟူလို။] ပုရိမ
 ပုရိမေန၊ ရှေး၌ဖြစ် ရှေး၌ ဖြစ်သော ခန္ဓာနှင့်။ ယောဇန၊ ယှဉ်စေခြင်းကို။
 ကတာ၊ ၍။ [“ရှေးရှေးခန္ဓာကို မူလီသွတ်၍” - ဟူလို။] ယမကနိ၊ တို့ကို။
 န ဝုတ္တာနိ၊ အမိဿကကာလဘေဒေသု၊ ရောနှောခြင်း မရှိသောကာလ
 အထူးအပြားရှိသောယမကတို့၌။ ဂဟိတနိယာမေန၊ ယူအပ်ပြီးသော နည်း
 ဖြင့်။ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံပိ၊ လွယ်ကူစွာ ယူခြင်း အကျိုးငှာလည်း။ ‘ပစ္စိမ

၁။ တေနေဝ ဟိ။ ပေ။ ဝုတ္တာနိ။ ။ တေနေဝဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ ထိုအပ်
 ပြီးသော “တေနေဝ စ နယေန ။ ပေ။ သက္ကာ ယောဇေတုံ” တို့ကိုပြန်၍
 ညွှန်သည်။ “မိဿက ကာလဘေဒေသု စ” ၌ စသဒ္ဒါဖြင့် အမိဿက ကာလ
 ဘေဒကို ဆည်းပါ။ “ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသော အမိဿက ကာလဘေဒ၌သာ “ဝေဒနာက္ခန္ဓော” စသော
 နောက်နောက်ပုဒ်ကို မူတည်၍ “ရူပက္ခန္ဓော” စသော ရှေးရှေးပုဒ်နှင့်ယှဉ်စေ၍
 ဟောတော်မမူအပ်သည် မဟုတ်သေး။ “ယဿ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ
 ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ” စသော မိဿကကာလဘေဒတို့၌လည်း ထိုအတိုင်း
 ယှဉ်စေ၍ ဟောတော်မမူအပ်-ဟူလို။

၂။ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံပိ။ ။ အပိဖြင့် “ယောဇနာ သုကရတာယ” ကိုပေါင်း။
 ရှေးရှေးခန္ဓာကို မူတည်ကာ နောက်နောက်ခန္ဓာနှင့် ယှဉ်စေ၍ ဟောတော်မမူ

ပစ္စိမေနော၊ နောက်၌ဖြစ် နောက်၌ဖြစ်သော ခန္ဓာနှင့်သာလျှင်။ ယော
ဇေတော၊ ယှဉ်စပ်၍။ ဝုတ္တာနိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဣမိနာ ယေဝ စ .လက္ခဏေနာတိ အာဒိနာ ၊ ဖြင့်။ (ဒဿေတိဉ္စစပ်)
ယေန ကာရဏေန၊ အကြင်အကြောင်းကြောင့် (တပါးသော ပုဒ်ဖြင့် သိမ်း
ယူအပ်သော ခန္ဓာတို့၏ ဥပ္ပါဒ နိရောဓကိုရခြင်း၊ ၂-ပါးသောပုဒ်အပေါင်း
ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော “ခန္ဓာတို့၏ ဥပ္ပါဒ နိရောဓကိုရခြင်း ဟူသော
အကြောင်းကြောင့်။) [နာမံ ဝုတ္တိဉ္စစပ်] ပုရေပဉ္စောတိ စ၊ ပုရေပဉ္စဟူ၍
၎င်း။ ပစ္စာပဉ္စောတိ စ၊ ပစ္စာပဉ္စဟူ၍၎င်း။ နာမံ ၊ အမည်ကို။ (သင်္ဂဟ
ကာရေန) ဝုတ္တိ၊ [“ တိ စ ” ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် ပုရေပစ္စာပဉ္စ အမည်ရခြင်း၏
အကြောင်းကို ပြသည်ဟု ဆည်းပါ။] တံ၊ ထိုအကြောင်းကို။ ဒဿေတိ။
ဟိ၊ ခဲ့။ ယဿ ၊ အကြင်ပြဿနာ၏။ သဏ္ဍပဒဿနေန၊ သဏ္ဍပဒသကောင်ကို

ခြင်းသည် မူလီသွတ်ရာ၌ လွယ်ကူရုံသာမက၊ (အဓိဿကကာလဘေဒ၌ မှတ်ယူ
အပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်) လွယ်ကူစွာ မှတ်ယူနိုင်ခြင်းအကျိုးလည်း ရှိသေး၏။
“ထိုအကျိုးငှာ ရှေးရှေးခန္ဓာကို မှတ်သည်ကား နောက်နောက် ခန္ဓာကို မူလီ
သွတ်၍ ဟောတော်မူပါသည်”-ဟူလို။

၁။ အာဒိနာ ။ပေ။ ဒဿေတိ။ ။ပုရေပဉ္စ အမည်ရခြင်း၏ အကြောင်း
သည် သဏ္ဍပဒဿနဝိသဇ္ဇနဝယ် ပုရိမကောဋ္ဌာသနှင့် တူသည်၏အဖြစ် (ပုရိမ
ကောဋ္ဌာသကဲ့သို့ ခန္ဓာတပါးသာ ရခြင်း)တည်း။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် “ယဿ ဟိ”
စသော အကျယ်စကားကို ကြည့်၍ သိပါ။ အဋ္ဌကထာနိဿယ အဓိပ္ပါယ်၌
လည်း ပြထားသည်။

၂။ တိ စ နာမံ ဝုတ္တိ။ ။ “ယဿ ဟိ” စသော ဝိတ္တာရစကား၌ ပရိပုဏ္ဏ
ပဉ္စလည်း ပါဝင်သောကြောင့် “တိ စ” ၌ စသဒ္ဓါဖြင့် “ပုရေပစ္စာပဉ္စောတိ စ
နာမံ ဝုတ္တိတိ နိဒ္ဓါရေတွာ (ထုတ်ဆောင်၍) ယောဇေတဗ္ဗံ” ဟူသော အနု
ဇ္ဇိကာနှင့် အညီ ပုရေပစ္စာပဉ္စဟူသော အမည်ကို ဆည်းပါ။ “ယောဇေတဗ္ဗံ”
ဟု ဆိုသောကြောင့် နိဿယအနက်ပေးရာ၌ ထည့်၍ ပေးနိုင်ပါသည်။ [ပရိ
ပုဏ္ဏပဉ္စကိုပင် .ပုရေပစ္စာပဉ္စ” ဟု ခေါ်သည်။]

၃။ ယံသံ ဟိ ။ပေ။ ပရိပုဏ္ဏပဉ္စော။ ။သဏ္ဍပဒဿနဝိသဇ္ဇန၌ ဖြေထိုက်
သော အနက်တို့ကို ပရိပူရ (အပြည့်အစုံ) သိမ်းယူနိုင်သောကြောင့် ပရိပုဏ္ဏ
ပဉ္စမည်၏။ [ပရိပုဏ္ဏဿ အပြည့်အစုံဖြေထိုက်သော အနက်ကို + သင်္ဂဟကော၊

ပြခြင်းအားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ အဖြေသည်။ ဟောတိ။ သော၊ 'ထိုပြဿနာသည်။ ပရိပူရေတွာ၊ ပြည့်စေ၍။ ဝိသဇ္ဇေတဗုတ္တသင်္ကဏှင်္ဂေတာ၊ ဖြေထိုက်သော အနက်ကို သိမ်းယူခြင်းကြောင့်။ ပရိပုဏ္ဏပဉ္စော နာမ၊ မည်၏။ ပန၊ ဆက်။ တံဝိသဇ္ဇနဿ၊ 'ထိုသရူပဒဿနဝိသဇ္ဇန၏။ ပုရိမကောဋ္ဌာသေန၊ ရှေ့အဖို့အစုဖြစ်သော စကားနှင့်။ သဒိသတ္တတာယံ၊ တူသော အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပုရေပဉ္စော၊ ပုရေပဉ္စဟူ၍၎င်း။ ပစ္စိမကောဋ္ဌာသသဒိသတ္တတာယ၊ နောက်အဖို့အစုဖြစ်သော စကားနှင့် တူသော အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပစ္စာပဉ္စောတိ၊ စ၊ ဟူ၍၎င်း။ နာမံ၊ အမည်ကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ စ၊ ဆက်။ သဒိသတ္တတာ၊ 'တူသော အနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဒဋ္ဌဗျာဉ်စပ်)' သန္နိဋ္ဌာနသံသယပဒဝိသေသံ '၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ် သံသယပုဒ်အထူးကို။ အဝိစာရေတွာ၊ မစိစစ်မူ၍။ ဧကေန၊ တပါး

သိမ်းယူနိုင်သော + ပဉ္စော၊ မေးကြောင်း- စကားတည်း။ ပရိပုဏ္ဏပဉ္စော၊ စကား၊... ပဉ္စောတိ စေတ္ထ ပုစ္ဆာဝသေန ပဝတ္တံ ဝစနံ ဝေဒိတဗျံ- အနံ။ (ဤနေရာ၌ ဉာတုံ ဣစ္ဆိတအတ္တကို ပဉ္စဟု မခေါ်ရ။)]

၁။ တံဝိသဇ္ဇနဿ။ ။ တံသရူပဒဿနေန- ထိုသရူပဒဿနအားဖြင့် + ဝိသဇ္ဇနံ တံဝိသဇ္ဇနံ၊ တံ ဝါ ယထာဝုတ္တံ (အကြင် အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော သရူပဒဿနဖြစ်သော) + ဝိသဇ္ဇနံ ယဿာတိ တံဝိသဇ္ဇနေ၊ ထိုသရူပဒဿနဟူသော ဖြေခြင်းရှိသော ဝိသဇ္ဇနာ။

၂။ သဒိသတ္တတာ စ။ ပေ။ ဒဋ္ဌဗျော။ ။ "တူသော အနက် ရှိသည်၏ အဖြစ်" ဟူသည်ကိုလည်း "သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏ အနက်၊ သို့မဟုတ်- သံသယပုဒ်၏ အနက်နှင့် တူသော အနက်" ဟု စိစစ်ဘယ် မလိုပါ။ မည်သည့်ပုဒ်မဆို တပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော ခန္ဓာ၏ ဥပ္ပါဒေ သို့မဟုတ်- နိရောဓကို ရခြင်းဟူသော အနက်အားဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်မျှဖြင့် ပုရေပဉ္စံ မှတ်ထိုက်၏။

၃။ မှတ်ချက်။ ။ သန္နိဋ္ဌာန သံသယပဒဝိသေသံ အဝိစာရေတွာ (အနက်အရတူ- ဟူရာ၌ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်နှင့် အနက်အရတူဟု၎င်း၊ သံသယပုဒ်နှင့် အနက်အရတူဟု၎င်း အထူးကိုမစိစစ်တော့ဘဲ) "တူသောစကားကို အဋ္ဌကထာ၌ ပုံစံထုတ်ပုံကိုကြည့်၍ ဆိုသည်။ မှန်၏ အဋ္ဌကထာဝယ် ပုရေပဉ္စာအတွက် ပုံစံထုတ်ရာ၌ "ယတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော နှပုဇ္ဇတိ၊ တတ္ထ ဝေဒနာက္ခန္ဓော နှပုဇ္ဇတိ" ဟူသောပုစ္ဆာကို "ဥပ္ပုဇ္ဇတိ" ဟု ဖြေရာ၌ နောက်သံသယပုဒ်၏ အရဖြစ်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာရပုံကို ပြထားသည်။

သော၊ ပဓေန၊ ပုဒ်ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတဿ၊ သိမ်းယူအပ်သော။ ခန္ဓဿ၊ ဧ။ ဥပ္ပါဒ နိရောဓလောတသဒ္ဓမ္မာပတ္တော၊ ဥပ္ပါဒ နိရောဓကို ရခြင်းအားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်မျှဖြင့်။ ပုရေပဉ္စေ၊ ပုရေပဉ္စေ။ 'ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဝါ၊ တနည်း။ [အဋ္ဌကထာမှ တနည်း။- ဟူလို။] သန္နိဋ္ဌာနပဒသင်္ဂဟိတဿ ၊ သန္နိဋ္ဌာန် ပုဒ်ဖြင့်သိမ်းယူအပ်သော။ ခန္ဓဿ၊ ကို။ 'အနုညာတဝသေန၊ ခွင့်ပြုခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပုရေပဉ္စေ၊ ကို။ (အဋ္ဌကထာစရိယေဟိ) ဝုတ္တော၊ ဣတိ (ဣဒိ အတ္ထဇာတံ)၊ ဤအနက်သဘောသည်။ ယုတ္တိ၊ သင့်၏။

သန္နိဋ္ဌာနတ္ထဿေဝ၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏ အနက်ကိုသာ။ ပဋိက္ခိပနံ၊ ပယ်မြစ် ခြင်းသည်။ ပဋိက္ခေပေါ၊ ပဋိက္ခေပဝိသဇ္ဇနမည်၏။ သံသယတ္ထ နိဝါရဏံ၊ သံသယပုဒ်၏အနက်ကို တားမြစ်ခြင်းသည်။ ပဋိသေဓော၊ ပဋိသေဓဝိသဇ္ဇန မည်၏။ ဣတိ အယံ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးကား။ ပဋိက္ခေပပဋိသေဓာနံ၊ ထို့၏။ ဝိသေသော၊ တည်း။ ပါဠိပဒမေဝ ဟုတူတံ၊ ဟူသောမပါငြိ၏။ ပုစ္ဆာပါဠိ ယာ၊ ပုစ္ဆာပါဠိတော်၌။ နုပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။ ယံ ပဒံ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ၊ န ကာရဝိရဟိတံ၊ န အက္ခရာမှ ကင်းသော။ တဒေဝ ပဒံ၊ ထိုပုဒ်သည်

၁။ သန္နိဋ္ဌာနပဒသင်္ဂဟိတဿ ဝါ။ ။ အဋ္ဌကထာဝယ် “ယတ္ထဂ္ဂပက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇတိ၊ တတ္ထ ဝေဒနာက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော ပြဿနာ၌ “ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော အဖြေအရ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ တံပါးသာ ရသောကြောင့် ပုရေပဉ္စာဟု ဆိုထား၏။ သို့သော်-“ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော ထိုအဖြေကို စဉ်းစားလျှင် “ယတ္ထ ဂ္ဂပက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏ အရဖြစ်သော ဂ္ဂပက္ခန္ဓာ၏ မဖြစ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုရာရောက်၏။ ထိုသို့ ခွင့်ပြုရာရောက်သောကြောင့် သန္နိဋ္ဌာန် ဖြစ်သော ဂ္ဂပုဒ်၏အနက်ကို ရသည်အတွက် “ပုရေပဉ္စ” = ဂ္ဂေပြဿနာ” ဟူသော သဒ္ဓါနှင့် ‘လိုက်လျောသည်ဟု ဋီကာ ရာရာအလို မှတ်ပါ။

အနုဋီကာ။ ။ ယဒိပိ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဝိသဇ္ဇိတတ္ထာ ဝေဒနာက္ခန္ဓဿ ဥပ္ပါဒေါ လဗ္ဘတိတိ ဝုတ္တိ၊ ယော ပန သန္နိဋ္ဌာနပဒသင်္ဂဟိတော (ယတ္ထ ဂ္ဂပက္ခန္ဓော နုပ္ပဇ္ဇတိ ဟူသော သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော) ဂ္ဂပက္ခန္ဓဿ အနုပ္ပါဒေါ ပါဠိယံ အနုညာတဂ္ဂပေန ဌိတော၊ တဿ ဝုသေန ပုရေပဉ္စော ယုတ္တောတိ အဓိပ္ပါယော၊ ဝေ ဟိ ပုရိမကောဋ္ဌာသေန သဒိသတ္တတာ ဟောတိ၊ ဤအဖွင့်အလို ပုရေပဉ္စံ ပုရေအတွက် “ဂ္ဂေ” ဟူသော အနက်လည်း ရသော ကြောင့် သာရိ ယုတ္တိရိသညံ။

ပင်။ ဟုတော (အတ္တံ ဝိသဇ္ဇေတိ၌ စပ်) ဣတိ အတ္ထော။ တတ္ထံ ၊ ထိုဝိသဇ္ဇန
 ၂-မျိုးတို့တွင်။ ဥပ္ပတ္တိ နိရောဓပဋိသေဿ၊ ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်ကြောင်း
 စကား၊ ချုပ်ခြင်းကို တားမြစ်ကြောင်း စကားကို။ ပဋိသေနေတ္ထိ၊ တဖန်
 ပြန်၍ တားမြစ်ခြင်းငှါ။ [“နပ္ပဇ္ဇတိ”ကို “ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု၎င်း၊ “န နိရုဇ္ဈတိ”
 ကို “နိရုဇ္ဈတိ” ဟု၎င်း တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ။] ပါဠိဂတိယာ၊ ပုစ္ဆာ
 ပါဠိတော်၏ အသွားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ (ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။) ဥပ္ပတ္တိ
 နိရောဓာနမေဝ၊ ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းတို့ကိုပင်။ ပဋိသေနေတ္ထိ၊ တားမြစ်ခြင်း
 အကျိုးငှါ။ ပဋိသေနေ၊ တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ ကတံ၊
 ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စတန္ဒံ၊ ပဉ္စာနံ၊ တို့ကို၎င်း။ ပဉ္စန္ဒံ၊ ဝိသဇ္ဇနာနံ စ၊ တို့ကို၎င်း။ (ပက္ခေ
 ပေါ၌စပ်) သတ္တဝိသတိယာ၊ သော။ ဌာနေသု၊ ဌာနတို့၌။ ပက္ခေပေါ၊
 ထည့်သွင်းခြင်းကို။ တဒေကဒေသပက္ခေပဝသေန၊ ထိုပဉ္စ ထိုဝိသဇ္ဇနတို့၏
 တစိတ်တဒေသအဖြစ်ကို ထည့်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တော၊ ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိ
 တဗ္ဗော။ ဟိ၊ မှန်၏။ [တနည်း- (ကသွာ၊ ကြောင့်။) တဒေကဒေသ
 ပက္ခေပဝသေန ဝုတ္တောတိ၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ နည်း။ ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။]
 ပရိပုဏ္ဏပဉ္စော ဝေ၊ ပရိပုဏ္ဏပြဿနာကိုသာလျှင်၎င်း။ သရူပဒဿနေန၊
 သရုပ်သကောင်ကို ပြခြင်းဖြင့်လည်း။ ဝိသဇ္ဇနံ ဝေ စ၊ ကိုသာလျှင်၎င်း။

၁။ တတ္ထ ဥပ္ပတ္တိ စသည်။ ။ န ကာရဝိရဟိတန္တိ ဧတေန (ပါဠိဂတိ
 ဝိသဇ္ဇနဝယ် န ကာရဝိရဟိတံ ဟူသော ဤစကားဖြင့်) ပဋိသေဿေ (နပ္ပဇ္ဇတိ၊
 န နိရုဇ္ဈတိ-ဟူသော ပဋိသေဓကို) ပဋိသေဓိတံ (ပြန်၍ တားမြစ်ခြင်းရှိသည်၏
 အဖြစ်ကို) အာဟ။ [“နပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု ပဋိသေဓဖြင့် မေးရာဝယ် “ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု
 ဖြေသောကြောင့် ထိုပဋိသေဓကို ပြန်၍ တားမြစ်ရာရောက်သည်။- ဟူလို။]
 ယဒိ ဝေ ပါဠိဂတိ ပဋိသေဓဝိသဇ္ဇနာနံ ကော ဝိသေသောတိ အာဟ- “တတ္ထ
 ဥပ္ပတ္တိ” တိ အာဒိ (ဤသို့ မေးဘယ်ရှိသောကြောင့် “တတ္ထ ဥပ္ပတ္တိ” စသည်ကို
 မိန့်)။- အန၊ အဓိပ္ပါယ်ကား- “နပ္ပဇ္ဇတိ၊ န နိရုဇ္ဈတိ” စသည်ဖြင့် လာသော
 ပုစ္ဆာ၌ ပဋိသေဓကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ ပါဠိဂတိဝိသဇ္ဇနကို ပြုတော်မူရ
 သည်။ ဖြစ်ခြင်းကိုသော်၎င်း ချုပ်ခြင်းကိုသော်၎င်း တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှါ
 ပဋိသေဓဝိသဇ္ဇနကို ပြုတော်မူရသည်- ဟူလို။

သတ္တဝိသတိယာ၊ သော။ ဌာနေသု၊ တိဉ္စိ။ ပက္ခိပိတဗ္ဗံ၊ ထည့်သွင်းထိုက်၏။
ဣတိ၊ ကြောင့်။ (တဒေကဒေသပက္ခေပဒေသေန ဝုတ္တောတိဝေဒိတဗ္ဗော။)

ကိံနု သက္ကာ ဣတော ပရန္တိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်၊ (ဒဿေတိဉ္စိစပ်၊)
ဣတော ပါဠိဝဝတ္တာနဒဿနာဒိတော၊ ဤ ပါဠိဝဝတ္တာန်ကိုပြခြင်း အစ
ရှိသည်မှ။ [အာဒိသဒ္ဓေန ပုစ္ဆာဝိဘင်္ဂေါ ဝိသဇ္ဇနဋ္ဌာနာနံ ကေသိံ ပဉ္စေ
ယောဇနာနယောတိ ဣမေသံ သင်္ဂဟော ဒဋ္ဌဗ္ဗော- အနု။] အညော၊
အခြားသောအဖွင့်သည်။ ဝါ၊ ကိ။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှါ။ ကိံ နုသက္ကာ၊
အဘယ်မှာ တတ်ကောင်းပါအံ့နည်း။ (န သက္ကာ ဝေ၊ သာ။) ဣတိ၊ သို့။
အညဿ၊ သော။ သက္ကုဏေယျဿ၊ တတ်ကောင်းသောအဖွင့်၏။ အဘာဝံ၊
မရှိတော့ခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရော) ဒဿေတိ။

[ဤမှ နောက်၌ ပါဠိတော်ဝယ် အဋ္ဌကထာမဖွင့်အပ်သေး၍ ကျန်နေ
သော အချက်တို့ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “သုဒ္ဓါဝါသာနံ” စသည် မိန့်။]
သုဒ္ဓါဝါသာနံ။ ပေ။ နုပုဇ္ဇိတ္တာတိ တေန၊ ဟူသော ဤအဖြေဖြင့်။ သုဒ္ဓါ
ဝါသာနံ၊ သုဒ္ဓါ၊ တို့တွင်။ ကေဘူမိယံပိ၊ တခုသော ဘုံ၌လည်း။ ဒုတိယာ၊
၂-ခုမြောက်ဖြစ်သော။ ဥပပတ္တိ၊ ပဋိသန္ဓေသည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ဤအနက်
သည်။ ဝါ၊ ကိ။ ဣပိတံ၊ သိစေအပ်သည်။ ဟောတိ။ ဟိ၊ မှန်။ ပဋိသန္ဓိတော၊
မှ။ ပဘုတိ၊ စ၍။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ စုတိ၊ သည်။ အတ္ထိ။ တာဝ၊
ထိုစုတိတိုင်အောင်။ ပဝတ္ထကမ္မဇသန္တာနံ၊ ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်အစဉ်ကို။
ကေတ္တေန၊ တခုတည်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ တဿ၊ ထိုကမ္မဇရုပ်
အစဉ်၏။ ဥပ္ပါဒ နိရောဓဝေသေန၊ ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ အယံ
ဒေသနာ၊ ဤသုဒ္ဓါဝါသာနံ တေသံ တတ္ထ စသော ဒေသနာတော်သည်။
ပဝတ္တာ ဖြစ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ တသ္မိံ၊ ထိုကမ္မဇရုပ်အစဉ်သည်။ အဗ္ဗောစ္စိန္တေ၊
မပြတ်လသော်။ ကုသလာဒိနဉ္စ၊ ကုသိုလ်အစရှိသည်တို့၏လည်း။ ပာတ္တိ၊
ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ (တသ္မိံ ထိုကမ္မဇရုပ်အစဉ်သည်။) ဝေါစ္စိန္တေ၊
ပြတ်လသော်။ (ကုသလာဒိနဉ္စ၊ တို့၏လည်း။) အပဝတ္ထိ စ၊ သည်လည်း။
(ဟောတိ) ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေနော စ၊ ထိုကမ္မဇရုပ်အစဉ်ဖြင့်ပင်လည်း။
ဥပ္ပါဒ နိရောဓာ၊ အစဆုံးဖြစ်ခြင်း နောက်ဆုံးချုပ်ခြင်းတို့ကို။ (ဘဂဝ

တာ) ဒဿိတာ၊ ကုန်ပြီ။ တသွား၊ ကြောင့် (တခုသော ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဝိပါက်အစဉ်၏ တခုတည်း၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)။ တဿ၊ ထိုကမူလဒ္ဓိအစဉ်၏။ ကေသတ္တဿ၊ တယောက်သော သတ္တဝါ၏။ ပဋိသန္ဓိဥပ္ပါဒတော၊ ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပ္ပါဒ်ခဏမှ။ ယာဝ၊ လောက်။ စုတိနိရောဓော၊ စုတိ၏ ချုပ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ) တာဝ၊ ထိုစုတိချုပ်ရာ ကာလ တိုင်အောင်။ အတိတတာ၊ အတိတ်၏အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ၊ စ၊ ဆက်။ တတော၊ ထိုပဋိသန္ဓေ၏ ဥပ္ပါဒ်ခဏမှ။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ တတ္ထ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌။ ပဋိသန္ဓိဝေဒနာ၊ ပဋိသန္ဓေအစွမ်းဖြင့်။ ကမ္မဇေယျန္တာနံ၊ ကမ္မဇရုပ်အစဉ်သည်။ န ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗံ၊ ရှေး၌ မဖြစ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ခန္ဓဒ္ဓယမ္ပိ၊ ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ၂-ပါးအပေါင်းကိုလည်း။ နုပုဇ္ဇိတ္ထာတိ၊ နုပုဇ္ဇိတ္ထ ဟူ၍ (မဖြစ်ဘူး သေးဟူ၍)။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ။

ပန၊ ပရိဟာရပက္ခမှတပါး၊ စောဒက ပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ကသွာ ၊ ကြောင့်။ စောယ ပါဠိယာ၊ ဤသုဒ္ဓါဝါသာနံ တေသံ တတ္ထ စသော ပါဠိတော်ဖြင့်။ သကလေပိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်သော။ သုဒ္ဓါဝါသော၊ သုဒ္ဓါဝါသ ငါးဘုံ၌ (သုဒ္ဓါဝါသတဘုံစဉ်ကဲ့သို့ ၅-ဘုံလုံး၌လည်း)။ ဒုတိယာ၊ သော။ ပဋိသန္ဓိ၊ သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ သို့။ န ဝိညာယတိ၊ မသိအပ်သည်။ ဣတိ၊ ဤကားအမေးတည်း။ ဥဒ္ဓိသောတပါဠိသမ္ဘာဝါ၊ ဥဒ္ဓိသောတပါဠိ၏

၁။ ကသွာ ပန ။ ပေ။ န ဝိညာယတိ။ ။ “သုဒ္ဓါဝါသာနံ တေသံ တတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော စ နုပုဇ္ဇိတ္ထ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓော စ နုပုဇ္ဇိတ္ထ” ဟူသော ဤပါဠိ၌ “သုဒ္ဓါဝါသာနံ” ဟု သာမညဟောတော်မူသောကြောင့် တဘုံ တဘုံ၌သာ ဒုတိယ ပဋိသန္ဓေမရှိသည်မဟုတ်သေး။ သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံလုံး၌လည်း ဒုတိယပဋိသန္ဓေမရှိ ဟု သိထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ အဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ မသိအပ်ပါသနည်း။ ဤသို့မေးသည်။ ဆိုလိုရင်းကား- သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံဝယ် မည်သည့်ဘုံ၌ဖြစ်ဖြစ် တကြိမ် ပဋိသန္ဓေနေပြီးနောက် မည်သည့်သုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌မျှ ဒုတိယပဋိသန္ဓေ မနေတော့ဘဲ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရမည် မဟုတ်ပါလော- ဟူလို။

၂။ ဥဒ္ဓိသောတပါဠိ သမ္ဘာဝါ။ ။ ကတမော စ ပုဂ္ဂလော ဥဒ္ဓိသော တော အကနိဋ္ဌဂါမိ၊ ဣဓေကစော ပုဂ္ဂလော ပဉ္စန္ဒြရမ္ဘာဂိယာနံ သံယော ဇနာနံ ပရိက္ခိယာ ဩပပါတိကော ဟောတိ၊ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယံ အနာဝတ္တိ

ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (တောယ ပျဉ်းယာ၊ ဤသုဒ္ဓါဝါသာနံ တေသံ တတ္ထ-စံထောပါဠိဖြင့်။ သကလေပိ သုဒ္ဓါဝါသေ ဒုတိယာ ပဋိသန္ဓိ နတ္ထိ၊ဣတိ၊နဝိညာယတိ၊မသိအပ်။)ဟိ၊မှန်။ဒေဝိ၊ ၂-ရပ်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပါဠိယော၊ သုဒ္ဓါဝါသာနံ တေသံ-ပါဠိတော်တို့ကို။ သံသဇန္ဓတဗျာ၊နိုးနှော ထိုက်ကုန်၏(နိုးနှော၍ ဟူထိုက်ကုန်၏)။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အသညသတ္တာနံ။ပေ။ဥပုဇ္ဈိယတီတိ ဧတေ၊ ဤ။ယံသ။ပေ။ဥပုဇ္ဈိယတီတိ၊ ဟူသော။ ဇေတန သန္နိဋ္ဌာန်နေန'၊ ဤသန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့်။ ဝိသေသိတာ၊ အထူး

ဓမ္မော တသ္မာ လောကံ၊ သော အဝိဟာ စုတော အတပုံ ဂစ္ဆတိ၊ အတပျါ စုတော သုဒဿိ ဂစ္ဆတိ၊ သုဒဿာ စုတော သုဒဿိ ဂစ္ဆတိ၊ သုဒဿိယာ စုတော အကနိဋ္ဌိ ဂစ္ဆတိ၊ အကနိဋ္ဌေ အရိယမဂ္ဂံ သုဉ္ဇနေတိ ဥပရိဋ္ဌိမာနံ သံယောဇနာနံ ပဟာနာယ၊ အယံ ဝုစ္ဆတိ ပုဂ္ဂလော ဥဒ္ဓိသောတော အကနိဋ္ဌဂါမိ- ပုဂ္ဂလ ပညတ်၊ ဧကေနိဒ္ဓေသ ပုဒ်ရေ(၄၀)၊ ဤသို့ ဥဒ္ဓိသောတ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်ကို ဟောပြောတော်မူအပ်ရာ မပါဠိတော်၏ အထင်အရှားရှိခြင်းကြောင့် သုဒ္ဓါဝါသာနံ တေသံ စသောဤပါဠိတော်ဖြင့် သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံလုံး၌ ဒုတိယပဋိသန္ဓေမရှိရာ တကြိမ်သာပဋိသန္ဓေရှိရမည်ဟု မသိထိုက်ပါ။ သုဒ္ဓါဝါသတဘုံတဘုံလျှင် ဒုတိယ ပဋိသန္ဓေ မရှိရဟူသာ သိထိုက်ပါသည်- ဟူလို၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍ “သုဒ္ဓဘိမြတ်၊ ခါမုထပ်နှင့် ထက်ရပ်သုဒ္ဓ၊ တဝသန္ဓိ၊... အကနိဋ္ဌော စုတိလေမူ၊ သန္ဓေနေသု မရှိဟူ၏”ဟု ဝိထိနှင့် ဥ-ချက်စု ဘဝသာဠိကာ၌ ဆိုခဲ့သည်။

၁။ အနုဋ္ဌိကာ။ ။ပဉ္စသု သုဒ္ဓါဝါသေသု ယထာ ပစေကံ “ဧဝိဿာ ဘူမိယာ ဒုတိယာ ဥပပတ္တိ”တိ ယထာဝုတ္တပါဠိယာ ဝိညာယတိ၊ ဧဝံ “သုဒ္ဓါဝါ သာနံ”တိ အဝိသေသဝစနတော သကလေပိ သုဒ္ဓါဝါသေ သာ နတ္ထိတိ၊ တာယ ကသ္မာ န ဝိညာယတီတိ စောဒန္နံ သမုဋ္ဌာပေတုဒိ သယဒမဝ ပရိဟရိတုံ “ကသ္မာ ပနာ”တိ အာဒိ-မာဟ၊ တတ္ထ သုဒ္ဓါဝါသေသု ဟေဋ္ဌာဘူမိကဿ အသုတိ၊ ဣန္ဒြိယပရိပါကေ ဥပရိဘူမိသမုပတ္တိ န သိက္ခာ ပဋိသေဓေတုံ ဥဒ္ဓိ သောတဝစနတော။

၂။ သန္နိဋ္ဌာနေန ဝိသေသိတာ။ ။သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်တို့သည် အနိယမ ဖြစ် သောကြောင့် သံသယပုဒ်ကို အထူးပြုသော ဝိသေသန်ဖြစ်၍ သံသယပုဒ်တို့ ကား အထူးပြုအပ်သော ဝိသေသိတပုဒ်များ ဖြစ်သည်။ ထိုပုဒ်တို့၏အနက်အရ လည်း ဤအတိုင်းပင် ဝိသေသန် ဝိသေသိတဖြစ်ကြသည်။ ဤနေရာ၌ “ယထာ

ပြုအပ်ကုန်သော။ အသညသတ္တာပိ၊ အသညသတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်လည်း။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ ဝေ၊ ထိုအသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ။ (ပုရိမကောဋ္ဌာသေ၊ ဋီ။) ဂဟေတွာ၊ ဟူတော်မူ၍။ အသညသတ္တာနံတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ။

ထေန သန္တိဋ္ဌာနေ၊ ထိုသန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့်။ ယေ၊ အကြင်ပစ္စိမဘိကပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝဇ္ဇိတာ၊ ရှောင်ကြဉ်အပ်ကုန်ပြီ။ [ဝိသေသနပြုရာတွင် မပါဝင်ဘဲ ရှောင်ကြဉ်အပ်ကုန်ပြီ။] တေ၊ ထိုပစ္စိမဘိကပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ တတော၊ ထိုအသညသတ်ဘုံမှ။ ပဉ္စဝေ၊ ကာရံ၊ ပဉ္စဝေ၊ ကာရဘုံသို့။ ဂန္ဓာ၊ ရှိ။ ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုကုန်လတံ့။ တေသံ၊ ထိုပစ္စိမဘိကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ပုန၊ တဖန်။ အသညေ၊ အသညသတ်ဘုံ၌။ ဥပပတ္တိပုသင်္ဂေ၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၌ လျှင်ပါးဘွယ်သည်။ န အတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုပစ္စိမဘိကပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ ပစ္စိမဘိကာနံ ။ ပေ။ နုပုဇ္ဇိဿတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝါ) အာဟ။

ထေ့၊ ဤ ပစ္စိမဘိကာနံ တေသံ အစရှိသောပါဌ်၌။ ယတ္ထ၊ အကြင်ပစ္စိမဘဝ၌။ တေသံ၊ ထိုရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ တို့၏။ အနုပုတ္တိ၊ မဖြစ်

ယတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော ဥပုဇ္ဇိဿတိ” သည် “တဿ တတ္ထ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပုဇ္ဇိဿတိ” ကို အထူးပြုသော ဝိသေသနတည်း။ ဤ ဝိသေသနဖြင့် အထူးပြုအပ်သော သတ္တဝါကား အသညသတ်ဘုံ၌ဖြစ်သော သတ္တဝါတည်း။ ထို့ကြောင့် “ထေန ။ ပေ။ အသညသတ္တာနံတိ ဝုတ္တိ” ဟု ဆိုသည်။

၁။ ထေန ယေ ဝဇ္ဇိတာ။ ။ ထို သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့် အထူး ပြုအပ်သော အနက်တွင် မပါဝင်သောပုဂ္ဂိုလ်ကား ထိုအသညသတ်ဘုံမှ စုတေ၍ ပဉ္စဝေ၊ ကာရဘုံ၌ ရောက်ပြီးလျှင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုလတံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အသညသတ်ဘုံသို့ထပ်၍ ဖြစ်လိမ့်ဦးမည်လော-ဟု တွေးတောလျှင်ပါးဘွယ်မရှိ။ ထို့ကြောင့် ထိုပရိနိဗ္ဗာန်စံမည့်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုရည်ရွယ်၍ “ပစ္စိမဘိကာနံ တေသံ တတ္ထ (ထိုပဉ္စဝေ၊ ကာရဘုံ၌) ရူပက္ခန္ဓော စ နုပုဇ္ဇိဿတိ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓော စ နုပုဇ္ဇိဿတိ” ဟု ဟောတော်မူသည်။

၂။ ထေ့ ကိံ ဘဝိဿတိတိ။ ။ “ပစ္စိမဘိကာနံ” နှင့်စပ်၍ စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ထေ့ ကိံ” စသည်ကို မိန့်၊ ပဉ္စဝေ၊ ကာရဘဝ၊ အာဒိဖြင့်

ခြင်းသည်။ ဘဝိဿတိ၊ ဖြစ်လတံ။ ပဉ္စဝေါကာရာဒိဘဝေါ၊ ပဉ္စဝေါကာရ
 အစရှိသောဘဝသည်။ အတ္ထိဝိယ၊ ကဲ့သို့။ ကောစိတစုံတခုသော။ (သော)
 ပစ္စိမဘဝေါပိ၊ သည်လည်း။ အတ္ထိကိ၊ ရှိသလော။ ဣတိ၊ ဤကားအမေး
 တည်း။ (ပဉ္စဝေါကာရာဒိဘဝေါ၊ သည်။ အတ္ထိဝိယ၊ သို့။ သောပစ္စိမ
 ဘဝေါ၊ သည်။) နတ္ထိ၊ မရှိ။ (ကသ္မာ)၊ ပဉ္စဝေါကာရာဒိ ဘဝေသွေဝံ၊ တို့၌
 ပင်။ ယတ္ထ ဝါ တတ္ထ ဝါ၊ အမှတ်မထား တပါးပါးသော ဘဝ၌မူလည်း။
 ဌိတာနံ၊ တည်ကုန်သော။ ပစ္စိမ ဘဝိကာနံ၊ ပစ္စိမဘဝိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။
 (သင်္ဂဟိတတ္တာ၌စပ်) ယံဿ ယတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော နုပုဇ္ဇဿတီတိ၊ ဟူသော။
 ဧတေန သန္နိဋ္ဌာနေန၊ ဖြင့်။ သင်္ဂဟိတတ္တာ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်တည်း။ ဧတသံ၊ ထိုပစ္စိမဘဝိကပုဂ္ဂိုလ်တို့အား။ တတ္ထ၊ ထိုအရူပဘုံ
 ၌။ ဣတရာနုပုတ္တိဘာဝေ စ၊ ရူပက္ခန္ဓာမှ တပါးသော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ၏ ဖြစ်
 ခြင်းမရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း။ အနုဇာနန္တော၊ ခွင့်ပြုတော် မူလိုသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ဝေဒနာက္ခန္ဓော စ နုပုဇ္ဇဿတီတိ၊ ဟူ၍၊ (ဘဂဝါ) အာဟ။
 ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

သုဒ္ဓါဝါသေ ပရိနိဗ္ဗန္တာနံတိ ဣဒံ၊ ဟူသောဤသုဒ္ဓါကို၊ ပဋိသန္နိကာနံ၊
 ပဋိသန္ဓေနှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ သုဒ္ဓါဝါသာနဉ္စ၊ သုဒ္ဓါဝါသပုဂ္ဂိုလ်တို့၏

ယူရသော စတုဝေါကာရဘဝ၊ ဧကဝေါကာရဘဝ၊ ရှိသကဲ့သို့ ထို့အတူ အကြင်
 ပစ္စိမဘဝ၌ ရူပက္ခန္ဓာ ဝေဒနာက္ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည် မရှိလတံ၊ ထိုပစ္စိမ
 ဘဝဟူသော ဘဝတမျိုးလည်း ရှိသေးသလော-ဟု စောဒနာသည်။ [“နတ္ထိ
 ပဉ္စဝေါကာရ ဘဝေသွေဝံ” စသောအဖြေကား ထင်ရှားပြီ။]

၁။ သုဒ္ဓါဝါသေ။ ပေ။ ဝုတ္တံတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ။ “သုဒ္ဓါဝါသေ ပရိနိဗ္ဗန္တာနံ”
 ၌ အောက်အောက် သုဒ္ဓါဝါသဘုံဝယ် ပရိနိဗ္ဗာန် မစံသေးဘဲ အထက်
 အထက်ဘုံရောက်မှ ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို “သုဒ္ဓါဝါသေ ပရိနိဗ္ဗန္တာနံ”
 ဟု ဆိုနိုင်ပါသလော။ ဤသို့မေးဘယ်ရှိသောကြောင့် “ဣဒံ။ ပေ။ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန
 ဝသေန ဝုတ္တိ” ဟုမိန့်သည်။ မှန်၏-ရဟန္တာမဖြစ်သေး၍ အဝိဟာဘုံမှ အတပ္ပါဘုံ
 သို့ သွားမည့် အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်သည် အဝိဟာဘုံသို့ နောက်ထပ်မလာသော

၎င်း။ အပ္ပဋိသန္ဓိကာနံ၊ ပဋိသန္ဓေမရှိကုန်သော။ သုဒ္ဓါဝါသာနံ စ၊ တို့၏၎င်း။ တံ တံ ဘူမိယံ၊ ထိုထို သုဒ္ဓါဝါသာဘုံ၌။ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနဝသေန၊ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန်၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ လူတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဟိ၊ မှန်။ သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသာဘုံသားတို့၏။ တတ္ထ၊ ထို သုဒ္ဓါဝါသာ ဘုံ၌။ ဝေဒနာကုက္ကော၊ သည်။ နုပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ မဖြစ်ဘူး။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ ပနံ၊ ဆက်။ နိရုဇ္ဈိယတိတိ ဝစနံ၊ ဟူသောစကားကို။ ပစ္စုပ္ပန္နပိ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခဏ၌သော် မှလည်း။ ဥပ္ပါဒကုဏသမဂီမိ၊ ဥပ္ပါဒကုဏသမဂီပုဂ္ဂိုလ်၌။ ပဝတ္တတိယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ တူ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိဝစနံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တမှာသော သဒ္ဓါသည်။ ပစ္စုပ္ပန္နံ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌။ န ပဝတ္တတိ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ၍။ ဝိဂတေ၊ ကင်းပြီးသော်။ အတိတေ ဝေ၊ အတိတ်ကာလ၌သာ။ (ပဝတ္တတိ)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပရိနိဗ္ဗန္တာနံ နုပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ (ကသ္မာ)၊ ဥပ္ပန္နသန္တာနုဿ၊ ဖြစ်ဆဲခန္ဓာအစဉ်၏။ အဝိဂတတ္ထာ၊ မကင်းသေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ကြောင့် အဝိဟာဘုံ၌ ဖြစ်ဘို့ရာ ခန္ဓာသည် ငြိမ်းတော့၏။ ထိုသို့ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန် စံခြင်းကိုပင် အဝိဟာဘုံအတွက် “သုဒ္ဓါဝါသေ ပရိနိဗ္ဗန္တာနံ” ဟု ဆိုနိုင်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ “သပ္ပဋိသန္ဓိကာနံ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာန ဝသေန ဝုတ္တံ” ဟု မိန့်သည်။ ထိုသို့ သုဒ္ဓါဝါသာဘုံ၌ ရဟန္တာဖြစ်၍ ပဋိသန္ဓေ မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရည်ရွယ်၍ “အပ္ပဋိသန္ဓိကာနု ခန္ဓပရိနိဗ္ဗာနဝသေန ဝုတ္တံ” ဟု ဆိုသည်။

၂။ ယထာ ပန။ ပေ။ အဝိဂတတ္တာ။ ။ “ချုပ်လတ်” ဟူသော စကားသည် ပစ္စုပ္ပန်ခဏဝယ် ဥပ္ပါဒကုဏ သမဂီပုဂ္ဂိုလ်၌လည်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ “ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ ဖြစ်ပြီ” ဟူသော စကားသည် ပစ္စုပ္ပန်ခဏ၌ သုံးစွဲ၍ မဖြစ်။ စင်စစ် ကား ဖြစ်ပြီး၍ သဘာဝဓမ္မအဖြစ်မှ ကင်းပြီးသော အတိတ်တရား၌သာ “ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ” ဟု သုံးစွဲနိုင်၏။ ထို့ကြောင့် “ပရိနိဗ္ဗန္တာနံ နုပ္ပဇ္ဇိတ္ထ (သုဒ္ဓါဝါသာ ဘုံ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုဘုံ၌ဖြစ်ပြီးမဟုတ်)” ဟု ဟောတော် မူနိုင်၏။ ဘာကြောင့်နည်း- ထိုသုဒ္ဓါဝါသာဘုံဝယ် ပဋိသန္ဓေမှစ၍ စုတိတိုင်အောင် သန္တတိပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်၍ အတိတ်မဟုတ်သောကြောင့်တည်း။

လောကဓာတုယော^၁၊ လောကဓာတ်သည်။ (လောကဓာတ် ဟူသော
 သြကာသတို့သည်) အနန္တာ၊ အဆုံးအပိုင်းအခြားမရှိကုန်။ ဣတိ ကြောင့်။
 သြကာသဿ၊ သြကာသ၏။ ဝါ၊ကို။ အပရိစ္ဆိန္ဒတ္တာ၊ မပိုင်းဖြတ်အပ်သည်
 ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သြကာသဝသေန၊ သြကာသ၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုစ္စမ
 နာနံ၊ ဆိုအပ်ဆဲဖြစ်ကုန်သော။ ဥပ္ပါဒနိရောဓာနံပိ၊ ဥပ္ပါဒ နိရောဓတို့ခံ၊
 လည်း၊ ပရိစ္ဆေဒါဘာဝတော၊ အပိုင်းအခြား၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ သံကိဏ္ဍ
 တာ၊ ရောပြွမ်းကုန်သည် အဖြစ်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယတ္ထ
 စေဒနာက္ခန္ဓော၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တတ္ထ သညာက္ခန္ဓော နိရုဇ္ဈတိတိ အာမန္တာတိ၊
 ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ပဝတ္တိဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ ပရိညာဝါရအဖွင့်

၂၀၆၊ ၂၀၈။ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရော လဗ္ဗမာနောပီတိ၊ ဟူသော
 စကားကို။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပါလိမ့်မည်နည်း။ သြကာသ
 ဝါရဿ၊ ကို။ အလာဘော၊ မရခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) တဿပိ၊
 ထိုပုဂ္ဂလောကာသဝါရကိုလည်း။ အလာဘေန၊ မရခြင်းသည်။ ဘဝိတဗ္ဗ
 နန၊ ဖြစ်ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။

၁။ အနန္တာ လောကဓာတုယော။ ။ဤစကားကို သြကာသဝါရအတွက်
 သြကာသ၏ အပိုင်းအခြားမရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြခြင်းငှါ ဆိုအပ်၏။ ထို့
 ကြောင့် ပုဂ္ဂလဝါရ၌ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် မဖြစ်သင့်သောအနက်သည်
 လည်း သြကာသ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သင့်သည်သာ။ ထို့ကြောင့် ဥပ္ပါဒ
 နိရောဓ ၂-မျိုးလုံးပင် သြကာသအားဖြင့် အပိုင်းအခြား မရှိသည်အတွက်
 ရောပြွမ်းလျက်ဖြစ်ရကား “ယတ္ထ ရူပက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ (ဥပ္ပါဒ)၊ တတ္ထ
 သညာက္ခန္ဓော နိရုဇ္ဈတိ (နိရောဓ)” ဤသို့ မေးရာ၌ “အာမန္တာ” ဟု ဖြေတော်
 မူရသည်။ [“ယဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ သညာက္ခန္ဓောနိရုဇ္ဈတိ”
 ဟု ပုဂ္ဂလဝါရအဖြစ်ဖြင့် မေးရာ၌ကား “အာမန္တာ” ဟု မဖြေနိုင်၊ “နော”
 ဟု ဖြေရသည်။]

န(ဘဝိတဗ္ဗ)၊ ထိုက်။ (ကသွာ) တတ္ထ၊ ထိုပုဂ္ဂလောကာသဝါရဉ္စ။ ပုဂ္ဂ
 လသေဝ၊ ဇာသာ။ ပရိညာဝစနတော၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကို ဟောတော်
 မူခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရေပိ၊ ခွဲလည်း။ ဩကာ
 သေ၊ တည်ရာတုံဌာနဟူသော ဩကာသဉ္စ။ ပုဂ္ဂလသေဝ၊ ဇာသာ။ ပရိညာ၊
 ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကို။ (ဘဂဝဟာ) ဝုစ္စတိ။ ဩကာသဿ၊ ဇာ။ (ပရိညာ
 ဘဂဝတာ) န (ဝုစ္စတိ)။ စ၊ ဆက်။ ဩကာသဝါရေပိ၊ ကိုလည်း။ ယံဒိ
 ဝုစ္စေယျ၊ အကယ်၍ ဟောတော်မူအပ်ခြားအံ့။ (ဝေ သတိ) ယတ္ထ ဂ္ဂပက္ခန္ဓံ
 ပရိဇာနာတိတိ၊ ဟူ၍။ ဩကာသေ၊ ဌ။ ပုဂ္ဂလသေဝ၊ ဇာသာ။ ပရိဇာန
 ဝသေန၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုစ္စေယျ၊ ဟောတော်မူအပ်
 ရာ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဩကာသဂါရကို၊ ဟောအပ်သော်လည်း
 ပုဂ္ဂိုလ်၏ တည်ရာ ဝိသေသန၏ အဖြစ်ဖြင့် ဩကာသကို ဟောအပ်သည်၏
 အဖြစ်၊ ဩကာသသက်သက် မဟောအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)။ ပုဂ္ဂလော
 ကာသဝါရသေဝ၊ ဇာသာ။ လဗ္ဗပာနတာ၊ ရထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကို။
 (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ။ ဩကာသဝါရဿ၊ ဇာ။ (လဗ္ဗမာနတာ) န
 (ဝုတ္တာ)။ ဣတိ၊ ဤသို့မတ်အပ်၏။ တေန၊ ကြောင့်။ အာမန္တာ ။ပေ။
 သိယာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေ) အာဟ။

တေနောတိ၊ ကား။ ပဝတ္ထေ၊ ပဝတ္ထိအခါ၌။ စိတ္တက္ခဏဝသေန၊
 စိတ္တက္ခဏနှင့် ဝေသဖြင့်။ တိတ္ထံ၊ ကုန်သော။ အဒ္ဓါနံ၊ ကာလတို့ကို။ လာဘ

အပ္ပာ။ ။ဣတိသဒ္ဓါကို ရှေးနိဿယ၌ “ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ပဝတ္ထိဝါရ
 ဌ်ကဲ့သို့ ပဋိသန္ဓေစုတိဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ကမ္မဇယန္တာန်ကို ကေတ္တုနည်း
 ဖြင့်ယူ၍ ထိုပဋိသန္ဓေစုတိဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ကမ္မဇယန္တာန်ဖြစ်ခြင်း ချုပ်
 ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ပရိညာကိုဟောတော်မူသည်ရှိသော်၊ စုတိပဋိသန္ဓေကားလ၌
 ဂ္ဂပက္ခန္ဓာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၏အဖြစ်ကြောင့် “ယော ဂ္ဂပက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိ၊
 သောဝေဒနာက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိ ဟူသောပုစ္ဆာ၌ နတ္ထိဟူ၍ ပဋိက္ခေပဝိသဇ္ဇန၏
 သာလျှင် ဖြစ်သင့်ရာသည်၏အဖြစ် (အာမန္တာဟူသော ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇန၏ မဖြစ်
 သင့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)” ဟု ရှေးစကားအားလုံးကို ပြန်၍ စွဲလေသည်။
 [ဖြစ်သင့်ရာသည်၏အဖြစ်နောက်၌ စင်စစ်အားဖြင့် “အာမန္တာ” ဟူသောပဋိ
 ဝစန ဝိသဇ္ဇနကိုသာ ပြုတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)ဟု ဆိုသင့်ပါသည်။]

တော ဝေ၊ ရခြင်းကြောင့်သာ။ (အာမန္တာတိ ဝိသဇ္ဇနံကတံ၌ စပ်၊)
 အညထာ၊ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် အနက်ကို ယူခြင်းသည်။
 (ပဝတ္တိဝါရ၌ကဲ့သို့ ပဋိသန္ဓေ စုတိတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ကမ္မဇရုပ်
 အစဉ်ကို တခုတည်း၏အဖြစ်ဖြင့် ယူ၍ ထိုကမ္မဇရုပ်အစဉ်၏ ဥပ္ပါဒ်နိရောဓ
 ၏ အစွမ်းဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းကို ဆိုခြင်းမှ တပါးသော အခြင်းအရာ
 အားဖြင့် ဆိုခြင်းသည်။) (သတိ၊ သော်။) စုတိ ပဋိသန္ဓိကွဏေ၊ စုတိ
 ပဋိသန္ဓေခဏ၌။ ရူပက္ခန္ဓပရိဇာနနဿ၊ ရူပက္ခန္ဓာကို ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၏။
 အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ ယော ရူပက္ခန္ဓံ ။ပေ။ ပရိဇာနာတိတိတ္ထေ၊
 ဤပြုထားနာ၌။ နတ္ထိတိ၊ ဟူသော။ ဝိသဇ္ဇနေန၊ အဖြေသည်။ တင်တဗ္ဗံ၊
 ဖြစ်ထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ စ၊ စင်စစ်ကား။ အာမန္တာတိ၊ ဟူသော။
 (ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကိ။ ဘဂဝတာ)၊ ကတံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ပဝတ္တေစိတ္တက္ခဏ
 ဝသေန တယော အဒ္ဓါ လဗ္ဘန္တိ။) ဟု အနုဋီကာထည့်သည်။

သန္တိဋ္ဌာနသံသယပဒသင်္ဂဟိတာနံ၊ သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ် သံသယပုဒ်တို့ဖြင့် သိမ်း
 ယူအပ်ကုန်သော။ ပရိညာနံ၊ ပရိညာတို့၏။ ပဝတ္တေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ စိတ္တက္ခ
 ဏေ ဝေ၊ စိတ္တက္ခဏ၌သာ။ လာဘံ၊ ရခြင်းကို။ ဒသောန္တော၊ ပြုလိုသည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ လောကုတ္တရ မဂ္ဂက္ခဏသ္မိဟိတိ အာဒိံ၊ ကိ။ (သင်္ဂဟ
 ကာဓော) အာဟ။ န ပရိဇာနာတိတိ ပဉ္စေ ပုထုဇ္ဇနံ သန္ဓာယ အာမန္တာဝိ
 ဝုတ္တန္တိ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။ [ယခု အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ မရှိ။ မပြင်ရသေး
 သော အဋ္ဌကထာ စာအုပ်၌သာရှိသော စကားကို။] ပုထုဇ္ဇနံ၊ ၏။
 သဗ္ဗထာ၊ အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်။ (သိဆဲဖြစ်စေ သိပြီးဖြစ်စေ
 အလုံးစုံသော အပြားအားဖြင့်)။ ပရိညာကိစ္စဿ၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း
 ကိစ္စ၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန)ဝုတ္တံ။ ပန၊
 ထိုသို့ပင် ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ အရဟာ ရူပက္ခန္ဓံ။ပေ။ န ပရိဇာနိတ္တာတိ၊
 ဟူသော။ ဝစနေန၊ စကား တော်ဖြင့်။ အဂ္ဂမဂ္ဂသမင်္ဂိံ၊ အရဟတ္တမဂ်နှင့်
 ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ ထပေတွာ၊ ၍။ အညော၊ သော။ ကောစိ၊
 တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ပရိဇာနာတိ၊ ပိုင်းခြား၍ သိ၏။ ဣတိ၊

သို့။ ဝတ္ထုဗျော၊ ဆိုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ နုတ္တိ။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။
 ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတံ၊ ပြုအပ်သည်။ ဟောတိ။ တေန၊ ထိုစကားတော်ဖြင့်။
 တဒဝသေသပုဂ္ဂလေ၊ ထိုအရဟတ္တမဂ္ဂသမင်္ဂီမှ ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။
 သန္ဓာယ၊ ရှိ။ အာမန္တာတိ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပရိညာဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ခန္ဓယမကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ အာယတနယမက

၁။ ပဏ္ဍိတိ ဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်

၁, ၉။ အာယတနယမကဒီသု စ၊ အာယတနယမက အစရှိသည် တို့၌လည်း။ ပဏ္ဍိတိဝါရေ၊ ပဏ္ဍိတိဝါရ၌။ ပဒသောနေဝါရာဒီနံ၊ တို့ကို။ ဝစနေ၊ ဟောတော်မူခြင်း၌။ ကာရဏံ၊ ကို။ ခန္ဓယမကေ၊ ၌။ ဝုတ္တနယ နေဝ၊ ပင်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကောဒသ ကောဒသ ကတွာ တေတ္ထိံသသတံ ယမ ကာနီတိ အာဒိနာ၊ ဖြင့်။ ကေသုစိ၊ အချို့ကုန်သော။ ပေါတ္တကေသု၊ အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌။ ဂဏနာ၊ အရေအတွက်ကို။ လိခိတာ၊ ရေးသား အပ်ပြီ။ သာ၊ ထိုအရေအတွက်သည်။ တထာ၊ ထိုရေးသားအပ်တိုင်း သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဒွတ္ထိံသသတံတိအာဒိနာ၊ ဖြင့်။ အညတ္တ၊ အခြားသော အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌။ လိခိတာ၊ ပြီ။ [ယခု စာအုပ်တို့၌လည်း “ဒွတ္ထိံသသတံ” ဟုပင် ရေးသားအပ်ပြီ။]

ပဏ္ဍိတိ ဥဒ္ဓေသဝါရဝဏ္ဏနာ

နိဋ္ဌိတာ။

၁။ ပဏ္ဍိတိ ဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်

၁၀, ၁၇။ ဝါယနဋ္ဌေနာတိ၊ ကား။ ပသာရဏဋ္ဌေန၊ ပြန့်နှံ့တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း။ ပါကဋ္ဌဘာဝဋ္ဌေန ဝါ၊ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကြောင့်၎င်း။ (သီလာဒီနံ ယေဝ နာမာနိဋ္ဌိစပ်) [ဤအဓိပ္ပါယ်ကို အဋ္ဌကထာ နိဿယ၌ ရေးခဲ့ပြီ။ [ကာယောတိ စ၊ ဟူ၍ ၎င်း။ ဓမ္မောတိစ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဝုစ္စမာနံ၊ ဆိုအပ်လတုံသော။ သဗ္ဗံ၊ အလုံး စုံသော ကာယ ဓမ္မသည်။ သသဘာဝံ၊ ပရမတ္ထသဘောနှင့်တကွ ဖြစ်သည်။ (သမာနံ၊ သော်။) အာယတနမေဝ၊ အာယတနမည်သည်ချည်းသာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကာယော အာယတနံတိ၊ ဟူသော ဤပုစ္ဆာ၌၎င်း၊ ဓမ္မော အာယ တနံတိ ဣတ္ထ စ၊ ဟူသော ဤပုစ္ဆာ၌၎င်း။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)

ဝုတ္တံ။ ပန၊ ဆကံ။ ကာယဝစနေန၊ ကာယသဒ္ဓါသည်၎င်း။ ဓမ္မဝစနေန စ၊ ဓမ္မသဒ္ဓါသည်၎င်း။ အဝုစ္စမာနံ၊ မဟောအပ်သော (မဟောနိုင်သော)။ ကဋ္ဌိ၊ တစုံတခုသော။ သသဘာဝံ၊ ကက္ခဋ္ဌ ဖွဲ့သနစသော သဘောနှင့် တကွ ဖြစ်သော တရားသည်။ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ န ကာယော နာယတ နံတိ၊ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ န ဓမ္မော နာယတနံတိ၊ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ ဧတ္ထ၊ ဤပစ္စည်း။ အာမန္တာ ဣစ္စေဝ၊ ဟူ၍ပင်။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ [ရှေ့အာမန္တာတိ ဝုတ္တံကို ထောက်၍ “အာမန္တာ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ” ဟု ဝေသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။]

ပဏ္ဍတိ နိဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ ပဝတ္ထိဝါရ

၁။ ဥပ္ပါဒဝါရအဖွင့်

၁၈, ၂၁။ ပဝတ္ထိဝါရေ၌။ စက္ကာယတနမူလကာနိ ကောဒသာတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ (ဝဒတိ၌ စပ်၊) ပဋိသန္ဓိစုတိဝေနေ၊ ပဋိသန္ဓေ စုတိတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဥပါဒိန္ဒပဝတ္ထုဿ၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ဥပါဒိန္ဒကမ္မဇရုပ်၏။ ဥပ္ပါဒနိရောဓဝစနေ၊ ဥပ္ပါဒနိရောဓကို ဟောတော်မူရာ ဖြစ်သော။ တေသ္မိံ၊ ဤပဝတ္ထိဝါရ၌။ အလဗ္ဘမာနဝိသဇ္ဇနိပိ၊ မရအပ်သော ဝိသဇ္ဇနရှိသည်လည်း

၁။ သသဘာဝံ နတ္ထိ။ ။ “ဒေဝကာယာ သမာဂတာ၊ နုတ်အပေါင်းတို့သည် အညီအမျှလာရောက်ကြကုန်ပြီ” ဟူရာ၌ ကာယသဒ္ဓါသည် အပေါင်းဟူသော အနက်ကိုဟော၏။ “ပဏ္ဍတိဓမ္မာ၊ ပညတ်တရားတို့” ဟူရာ၌ ဓမ္မသဒ္ဓါသည် ပညတ်တရားဟူသောအနက်ကို ဟော၏။ ထိုအနက်များကိုဟောသော ကာယဓမ္မသဒ္ဓါတို့သည် အာယတနမှမည်ရကား ထိုကာယ ဓမ္မသဒ္ဓါကို တားဖြစ်လိုသောကြောင့် “သသဘာဝံ နတ္ထိ” ဟု မိန့်သည်။ “သဘာဝဓမ္မမှန်လျှင် ကာယသဒ္ဓါ ဓမ္မသဒ္ဓါကိုမဟောနိုင်သောတရားမရှိ” - ဟူလို။ [ကာယဝစနေန။ ပေ။ နတ္ထိတိ ဣဒံ န ဓမ္မော နာယတနံတိ၊ ဧတ္ထ (ဤပြဿနာ၌) ဓမ္မသဒ္ဓဿ ဝိနိဝတ္တဝိသေသ (တားဖြစ်အပ်သော အနက်ထူးရှိသော = အထူးမမ သာမညဖြစ်သော) သဗ္ဗသဘာဝဓမ္မဝါစကတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တိ၊ န ဓမ္မာယတန သင်္ခါတဓမ္မာဝိသေသဝါစကတံ (သန္ဓာယ ဝုတ္တိ)တိ ဒဠ္လဗ္ဗိ-အန။]

ဖြစ်သော။ သဒ္ဓါယတနေန၊ ဥပါဒိန္နမဟုတ်သော သဒ္ဓါယတနနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊
ယမကံ၊ ယမကကို။ ပုစ္ဆာမတ္တလာဘေန၊ ပုစ္ဆာမျှ၏ရခြင်းကြောင့်။ သင်္ဂီ
ဏှိဘူ၊ သိမ်းယူ၍။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ [ဝိသဇ္ဇန မရသော်
လည်း ပုစ္ဆာရသောကြောင့် သဒ္ဓါယတနယမကကို ဟောတော်မူသည်။]
ဆသဒ္ဓိယမကာနီတိ ဣ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ စက္ခုသောတဿာန ဇိဝှာ
ကာယ ရူပါယတနမူလကေသု၊ စက္ခုယတန ဟူသော မူလရှိသော ယမက
။ပေ။ ရူပါယတနဟူသော မူလရှိသော ယမကတို့တွင်။ ဧကေကံ၊ တပါး
တပါးသော ယမက၎င်း။ [စက္ခုစသည်ကို မူတည်၍ သဒ္ဓါယတနကို မူလီ
သွတ်ရသော တပါးတပါးသော ယမက၎င်း။] သဒ္ဓါယတနမူလကာနိ၊
သဒ္ဓါယတနဟူသော မူလရှိကုန်သော။ ပဉ္စ၊ ၅-ပါးသော ယမကတို့၎င်း။
[သဒ္ဓါယတနကို မူတည်၍ ဂန္ဓ ရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ မန ဓမ္မတို့ကို မူလီသွတ်ရ
သော ၅-ပါးသော ယမကတို့၎င်း။] ဣတိ၊ သို့။ ဧကောဒသ၊ ကုန်သော။
ယမကာနိ၊ တို့ကို။ ဝိသဇ္ဇနဝပေနေ၊ ဝိသဇ္ဇန၏အစွမ်းဖြင့်။ ဟာပေတဗ္ဗာနိ၊
ယုတ်လျော့စေထိုက်ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ သဒ္ဓါယတနဿ။ပေ။ နုတ္တိတိ၊ ဟူ၍။
(သင်္ဂဟကာရာ၊ သည်။) ဝက္ခတိ၊ ဆိုလတံ။

ဒုတိယံ ။ပေ။ သဒိသဝိသဇ္ဇနံတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ ပုဂ္ဂလ
ဝါရမေဝ၊ ကိုသာ။ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဩကာသဝါရပန၊
၌ကား။ အသဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊ မတူသော အဖြေရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
(သင်္ဂဟကာရေဟိ (တနည်း)ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ၊ [ယတ္ထက္ခောယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ
ဏတ္ထ “ဃာနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ရူပါဝစရေ တတ္ထ” စသည်ဖြင့်ဟောတော်
မူသည်။] တံ၊ ထိုဒုတိယ ယမကသည်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝါရတို့၌။
သဒိသဝိသဇ္ဇနံ၊ တူသော အဖြေရှိသည်။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤအနက်
ကို။ ဉပေတု၊ သိစေခြင်းငှါ။ ပုဂ္ဂလဝံဝါရေပိ၊ ၌လည်း။ ဝိသဇ္ဇိတံ၊ ဖြေဆို
အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဂန္ဓရသ ။ပေ။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနီတိ၊ ဟူသောစကားကို။ ရူပါဝစရ
သတ္ထေ၊ တို့ကို။ သန္ဓာယာ၍။ သစက္ခုကာနံ အဂန္ဓကာနံတိ အာဒိနာ၊ အစ
ရှိသောနည်းဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ၊ ဖြေထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (သင်္ဂဟ

ကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ မုနံ။ [တနည်း- (ကသွာ၊ ကြောင့်။) သစက္ခုကာနံ အဂန္ဓကာနံတိ အာဒိနာ၊ ဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ၊ ကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊ နည်း။] ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုရူပပါဝစရသတ္တဝါတို့၏။ ဝိရတ္တကာမ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တဿ၊ မတပ်မက်အပ်သော ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမရှိသော ရူပပါဝစရကံကြောင့်ဖြစ်သော။ ပဋိသန္ဓိ ဗီဇဿ၊ ပဋိသန္ဓေမျိုးစေ့၏။ ဧဝံသဘာဝတ္တာ၊ ဤသို့ ဂန္ဓ ရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗနှင့် ဃာန ဇိဝှာ ကာယ ပသာဒတို့၌ မတပ်မက်ခြင်းသဘော ရှိသည်၏အဖြစ် ကြောင့်။ ဃာနာဒိနိ၊ ဃာနအစရှိသော ပသာဒတို့သည်၎င်း။ ဂန္ဓာဒယောစ ဂန္ဓအစရှိသော အာရုံတို့သည်၎င်း။ န သန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သစက္ခုကာနံ အဂန္ဓကာနံတိ အာဒိနာ၊ ဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗတ္တာ၊ ကြောင့်။ (သင်္ဂဟ ကာရေန) ဝုတ္တံ။

" ဃာနာယတန ယမကေန သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာတိ၊ ဟူသော ပါဠိ၏။ စက္ခာယတနမူလယမကေသု၊ စက္ခာယတနမူလရှိသော ယံမကတို့တွင်။ ဃာနာယတနယံမကေန၊ နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊ တူသော အဖြေရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (နာရဇ္ဇာနိဋ္ဌံ စပ်)၊ ဣတိ အတ္ထော။ တတ္ထ၊ ထိုစက္ခာယတနမူ

၁။ ဝိရတ္တံ ။ပေ။ ဧဝံသဘာဝတ္တာ။ ။ဘာဝနာဗလေန ဝိရတ္တော + ကာမော ဧတေနာတိ ဝိရတ္တကာမံ (မတပ်မက်အပ်သော ကိလေသာကာမ ဝတ္ထုကာမရှိသော) ရူပပါဝစရကမ္မံ၊ တတော နိဗ္ဗတ္တဿာ (ထို ရူပပါဝစရကံကြောင့် ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေမျိုးစေ့၏ ဧဝံသဘာဝဟူသည် ဂန္ဓ ရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့၌၎င်း၊ ထိုအာရုံရှိသော ဃာန ဇိဝှာ ကာယပသာဒတို့၌၎င်း ဝိရတ္တသဘော ရှိသည်ဟု ဆိုလိုသည်။) [“ဗြဟ္မာနံ ကာမဝိရာဂဘာဝနာဝသေန ဂန္ဓ ရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေသု ဝိရတ္တတာယ တဗ္ဗိသယ ပသာဒေသုပိ ဝိရာဂသဗ္ဗာဝတော” ဟူသော ဋီကာကျော်စကားလည်း ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုပင် မူတည်သည်။]

၂။ နနု ။ပေ။ နတ္ထိ သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ။ ။ထိုစက္ခုမူ ဃာန မူလိသွတ်ရာ၌ “သစက္ခုကာနံ အဃာနကာနံ” စသည်ဖြင့် ဝိသဇ္ဇနဖြစ်၏။ ဤ ဃာနမူ ဇိဝှာမူလိသွတ်ရာ၌ “အာမန္တာ” ဟု ဝိသဇ္ဇနဖြစ်ထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် သဒိသဝိသဇ္ဇနတာ မဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟု သဒိသဝိသဇ္ဇနတာဟူသော ဟိတ်ကို နှစ်မသက်၍ စောဒနာတက်သည်။

ဃာနာယတနမူလိရှိသောယမက၌။ သစ္စက္ခကောနံ အဃာနကောနံ ဥပပဇ္ဇန္တာ
 နံတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသောနည်းဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ ပဝတ္ထိံပြီ။ ပန၊ ကား။
 ဣဓေ(ဃာနာယတနမူလကေသု)၊ ဤဃာနာယတနမူလရှိသော ယမကတို့၌။
 ယံဃာ ဃာနာယတနံ ဥပပဇ္ဇတိ၊ တဿ ဇိဝှာယတနံ ဥပပဇ္ဇတီတိ အာမန္တာတိ၊
 ဟူသော။ "ဝိသဇ္ဇနေန၊ သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဣတိကြောင့်။ သဒိသဝိသဇ္ဇန
 တာ၊ တူသောအဖြေရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ နတ္ထိံ နနု၊ လော။ ဣတိ၊ ဤကား
 စောဒနာတည်း။ သစ္စံ၊ သဒိသ ဝိသဇ္ဇနအဖြစ် မရှိသည်ကားမှန်၏။ ပန၊
 ထိုသို့ပင် မှန်ပါသော်လည်း။ တတ္ထိ၊ ထိုစက္ခာယတနမူလကတို့တွင်၊ ဃာနာ
 ယတန ယမကေန၊ နှင့်။ ဇိဝှာကာယာယတနယမကောနိ၊ တို့သည်။ သဒိသ
 ဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တူသောအဖြေရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိယထာ၊ သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊
 ဤ ဃာနာယတန မူလယမက၌လည်း။ ဇိဝှာကာယာ ယတနယမကောနိ၊
 တို့သည်။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာနိ၊ ကုန်သည်။ (ဟောန္တိ) ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ
 တတ္ထေဝ၊ ထိုထို ယမက၌သာ။ သဒိသဝိသဇ္ဇနတာ၊ သည်။ ပါဠိအနာရုဇ္ဇ
 တာယ၊ ပါဠိတော်၌ မတက်ရောက်ခြင်း၏။ ကာရဏံ၊ တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့
 မှတ်အပ်၏။

ပန၊ ဆက်။ နိဒဿနဘာဝေန၊ ညွှန်ပြအပ်သော ဥဒါဟရုဏ်၏အဖြစ်ဖြင့်။
 ဂဟိတံ၊ သော။ စက္ခာယတန မူလကောနံ၊ စက္ခာယတန မူလရှိကုန်သော။
 သဒိသဝိသဇ္ဇနကောနံ၊ တူသောအဖြေရှိသော ယမကတို့၏။ သဒိသဝိသဇ္ဇနံ၊
 တူသောအဖြေသည်။ နိဒဿနဘာဝေန၊ ညွှန်ပြအပ်သော ဥဒါဟရုဏ်၏
 အဖြစ်ဖြင့်ပင်။ ကာရဏံ၊ ပါဠိတော်သို့ မတက်ရောက်ခြင်း၏ အကြောင်း

၁။ သစ္စံ၊ ယထာ ပန။ ။ ထိုစောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အယူအားဖြင့် စက္ခမူ
 တည်၍ ဃာနမူလိသွတ်ခြင်းကို ယူလျှင် စောဒကဆိုသည့်အတိုင်းပင် သဒိသ
 ဝိသဇ္ဇနတာ မဖြစ်သည်ကားမှန်၏။ သို့သော် စောဒကပြအပ်သော အဓိပ္ပါယ်
 အတိုင်းမဟုတ်၊ စက္ခမူ ဃာနမူလိသွတ်ရာ၌ သစ္စက္ခကောနံ အဃာနကောနံ
 စသောအဖြေကဲ့သို့ ဇိဝှာကာယတို့ကို မူလိသွတ်ရာ၌လည်း "သစ္စက္ခကောနံ
 အဇိဝှာကာနံ ။ ပေ။ အကာယကာနံ" စသည်ဖြင့် ဝိသဇ္ဇန ပြုရသောကြောင့်
 သဒိသဝိသဇ္ဇနဟုဆိုသည်။ ဃာနကိုမူတည်၍ ဇိဝှာ ကာယတို့ကို မူလိသွတ်ရာ၌
 လည်း "အာမန္တာ" ဟုချည်း သဒိသဝိသဇ္ဇနဖြစ်ကြသည်။

တည်း။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿေန္တော၊ ကြောင့်။ ဗာနာယတန ယမ
 ကေန သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာတိ ၊ (သင်္ဂဟကာရော)အာယ။ စ၊ ခက်။ ဧတ္ထ၊
 ဤဗာနာယတနမူလကေန သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာဟူသောပါဌ်၌။ သဒိသဝိသဇ္ဇန
 တ၊ ကို။ ဗာနာယတနမူလကေသု၊ ဗာနာယတနမူလရှိသော ယကေတို့၌။
 ယေဘုယျတာယ၊ ယေဘုယျနည်းအားဖြင့်။ ဒဠဗ္ဗာ၊ ဤ။ ဟိ၊ ချဲ့။ [တနည်း
 (ကဘွာ)ယေဘုယျတာယ၊ ဖြင့်။ ဒဠဗ္ဗာ။ ဣတိ ဝိညာယတိ၊]ဟိ(ယသွာ)။
 ကြောင့်။ တေသု၊ ထိုဗာနာယတနမူလရှိသော ယမကတို့တွင်။ ဇိဝှာ ကာ
 ယာယတန ယမကေသု၊ တို့၌။ တိတ္ထံ၊ ကုန်သော။ ပုစ္ဆာနံ၊ တို့၏။ အာမန္တာ
 တိ၊ ဟူသော။ ဝိသဇ္ဇေနန၊ သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ပစ္စိမပုစ္ဆာယ၊ ပစ္စိမပုစ္ဆာ၌။
 (ယဿ ဝါပန ကာယာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တဿ ဗာနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ဟူသော ပစ္စိမပုစ္ဆာ၌)။ သကာယကာနံ အဗာနကာနံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံတိ
 အာဒိနာ၊ ဖြင့်။ (ဝိသဇ္ဇေနန၊ သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊) ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သဒိသ
 ဝိသဇ္ဇနတာ ယေဘုယျတာယ ဒဠဗ္ဗာ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ)။

အထဝါ၊ ကား။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒီမူလကံနံ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော
 မူလရှိကုန်သော။ သညာက္ခန္ဓာဒီ ယမကာနံ၊ သညာက္ခန္ဓာ အစရှိသော

၁။ သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ စေတ္ထ။ ။ဗာနာယတနကိုမူတည်၍ ဇိဝှာ ကာယ
 တို့ကို မူလိသွတ်ရာ၌ ယေဘုယျအားဖြင့် သဒိသဝိသဇ္ဇနအဖြစ်ကို မှတ်ထိုက်၏။
 ဘာကြောင့်နည်း- ဗာန ဇိဝှာ ယမက၌ ပုစ္ဆာ ၂-မျိုး၊ ဗာန ကာယ ယမက၌
 ပုစ္ဆာ ၂-မျိုးရှိရာဝယ် ရှေး-ပုံ-မျိုးအတွက်သာ “အာမန္တာ”ဟု ဝိသဇ္ဇနတူ၍
 “ယဿ ဝါပန ကာယာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ ဗာနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော
 ပုစ္ဆာ၌ “သကာယကာနံ အဗာနကာနံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ” စသည်ဖြင့် သဂ္ဂပဒသန
 ဖြေရသောကြောင့်တည်း။

၂။ အထဝါ ။ပေ။ ဝိသဇ္ဇနံ န ကတံ။ ။ “ဗာနာယတန ယမကေန
 သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ”ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ်ဝယ် အဓိပ္ပါယ်တနည်းကို ပြုလို၍
 “အထဝါ” စသည်ကိုမိန့်သည်။ ခန္ဓယမိက် ဝေဒနာက္ခန္ဓာမူလက သညာက္ခန္ဓာ
 ယမကစသည်တို့၌ ပစ္စုပ္ပန်တရ အတိဘဝါရ အနာဂတဝါရ ဟူသော (ကာလ
 ချင်း မရောသော) ၃-ဝါရတို့ဝယ် “ယဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ
 သညာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသောပုစ္ဆာတို့အတွက် “အာမန္တာ” ဟူသော ပဋိဝစန

ယမကတို့၏။ အမိဿကကာလဘေဒေသု၊ မရောနှောအပ်သော ကာလ အထူးအပြား ရှိကုန်သော။ တီသု၊ ၃-ပါးသော ဝါရတို့၌ (ပစ္စုပ္ပန်ဝါရ၊ အတိတဝါရ၊ အနာဂတဝါရတို့၌)။ အာမန္တာတိဟူသော။ ပဋိဝစန ဝိသဇ္ဇ နေနှုဖြင့်။ ယထာဝုတ္ထဝစနဿ၊ အကြင်အကြင်ဟောတော်မူအပ်သော ယဿ ဝေဒနာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ သညာက္ခန္ဓော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အစရှိသော ပုစ္ဆာ စကားတော်၏။ ဝိသဇ္ဇနဘာဝါနုဇာနနံ၊ ဝိသဇ္ဇန၏အဖြစ်ကို ခွင့်ပြုမှုကို။ ကတ္တဗ္ဗံ ၏။ [ပြုပြီး မရှိသောကြောင့် “ကတ္တဗ္ဗံ ပြုထိုက်” ဟုဆိုသည်။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ အပုဗ္ဗဿ၊ အသစ်ဖြစ်သော။ ဝတ္တဗ္ဗဿ၊ ဆိုထိုက်သော အဖြေ စကား၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ န ကတံ ယထာသိ။ ဝေ၊ တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤစာနာယတနမူလံ ယမက၌လည်း။ (အနာရုဠိ၌ စပ်) စာနာယတနမူလကံ၊ စာနာယတနဟူသော မူလရှိသော။ ဇိဝှာယတန ယမကံ၊ သည်။ အပုဗ္ဗဿ၊ သော။ ဝတ္တဗ္ဗဿ၊ ၏။ အဘာဝါ၊ ကြောင့်။ ပါဠိ၊ ပါဠိတော်သို့။ အနာရုဠံ၊ မတက်ရောက်။ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ဤ အနက် သည်။ ပါကဋော၊ ထင်ရှား၏။

ပန၊ ကား။ ကာယာယတနယမကံ၊ သည်။ ဒုတိယပုစ္ဆာယ၊ ၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇိတဗ္ဗံ၊ ဖြေထိုက်သည်။ သိယာ၊ ရာ၏။ သာစ၊ ထိုဒုတိ ယ ပုစ္ဆာသည်လည်း။ စက္ခာယတန မူလကေသု၊ တို့တွင်။ စာနာယတန ယမကေန၊ နှင့်။ သဒိသဝိသဇ္ဇနာ၊ တူသောအဖြေရှိ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (စက္ခာယတနမူလယမကတို့တွင် စက္ခာယတနမူလက စာနာယတနယမက နှင့် တူသော အဖြေရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)။ ယဿာ ပုစ္ဆာယ၊ ၏။

ဝိသဇ္ဇနအားဖြင့် ထိုပုစ္ဆာစကားရပ်၏ဝိသဇ္ဇနအဖြစ်ကို ခွင့်ပြုထိုက်၏။ ထို့ကြောင့် အသစ်ဝိသဇ္ဇန ပြုစရာ မရှိသည့်အတွက် ဝိသဇ္ဇနကို ပြုတော်မမူအပ်သကဲ့သို့။ [ပါဠိတော်စာအုပ်ကြည့်ပါ။ ပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနာ မပါတော့။]

၁။ ဝေမိဓာပိ။ ။ ဝေတံ ဣမိနာ “အာမန္တာ” တံ ပဋိဝစန ဝိသဇ္ဇနေန ယထာဝုတ္ထဝစနဿဝ ဝိသဇ္ဇနဘာဝါနုဇာနနံ ကာတဗ္ဗန္တိ ဣမေတ္ထံ အာကဗုတိ- အန၊ ဤအဖွင့်အတိုင်း ‘ဝေ၊ ဤအာမန္တာ ဟူသော ပဋိဝစန ဝိသဇ္ဇနဖြင့် အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော ပုစ္ဆာစကား၏အဖြေအဖြစ်ကို ခွင့်ပြုမှုကိုပြုထိုက် သည့်အတို”ဟု အနက်ကျယ်ပေးပါ။

ဝိသဇ္ဇနာ၊ ကို။ ကာတဗ္ဗာ၊ ဇါ။ တဿာ၊ ထိုပုစ္ဆာ၏။ ဃာနာယတန ယမကေန၊ နှင့်။ (စက္ခုမူ ဃာန မူလီရိသော ယမကနှင့်)။ သဒိသဝိသဇ္ဇ နတ္တာ၊ ကြောင့်။ တံသေသာနိ၊ ထိုဃာနမူ ကာယာယတန ပဋိလောမ ယမ ကနှင့်တကွ ကြွင်းသော ဇိဝှာယတနယမက ကာယာယတန အနုလောမ ယမကတို့သည်။ ပါဠိ၊ သို့။ အနာရုဇ္ဇာနိ၊ မတက်ရောက်ကုန်။ ဣတိ ဝေံ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤဃာနာယတန ယမကေန သဒိသ ဝိသဇ္ဇနတ္တာ ဟူသော ပါဠိ၌။ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

တထာတိ ဣဒံ ဟူသော ဤစကားကို။ ပါဠိအနာရုဇ္ဇတာသာမညေ နေဝ၊ ပါဠိတော်သို့ မတက်ရောက်သည်၏ အဖြစ်အားဖြင့် တူသည်၏အဖြစ် ကြောင့်သာလျှင်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ကာရဏသာမညေန၊ အကြောင်း အားဖြင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န (ဝုတ္တံ)၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ [တထာဖြင့် ပါဠိအနာရုဇ္ဇချင်းတူသည်၏ အဖြစ်ကိုသာ ငင်၍ ကာရဏအား ဖြင့် တူသည်၏အဖြစ်ကို မငင်သောကြောင့် ကာရဏအားဖြင့် မတူပုံကိုပြလို ရကား- “ဃာန ဇိဝှာ” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ဆက်။ ဃာန ဇိဝှာ ကာယာ

၁။ တဿာ။ ပေ။ တံသေသာနိ။ ။ တဿာဖြင့် ကာယာယတန ယမက၏ ဒုတိယပုစ္ဆာကို စွဲပါ။ ထိုပုစ္ဆာအတွက်အဖြေမှာ စက္ခုမူ ဃာနာယတန မူလီ ယမက၏ အဖြေကဲ့သို့ သရူပဒဿနအဖြေဖြစ်၍ တူသောကြောင့် “ဃာနာ ယတနယမကေန သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ” ဟု ဆိုသည်။ [တံသေသာနိတိ တေန ဃာနာယတနမူလက ကာယာယတနယမကေန (တံအဖွင့်) သဒ္ဓိံ သေသာနိ၊- အနု။ ဃာနာယတနမူလက ဇိဝှာယတနယမက ၂-ပုစ္ဆာနှင့် ကာယာယတန အနုလောမယမကတို့ကို သေသအရ ယူပါ။ ရှေးနိဿယ၌ ဂန္ဓာယတနယမက စသည်ကို ယူလေသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ ရှေးနည်း၌ “ဃာနာယတန ယမကေန သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ” ဝယ် စက္ခုမူ ဃာနာယတန မူလီယမကနှင့် ဃာနမူ ဇိဝှာမူလီ ကာယမူလီ ယမက တို့၏ သဒိသဝိသဇ္ဇအဖြစ်ကို ဆိုလို၏။ ဤနည်း၌ကား ကာယာယတနယမက ဝယ် ဒုတိယပုစ္ဆာအတွက် စက္ခုမူ ဃာနာယတနယမက နှင့် အတူ သရူပဒဿန ဝိသဇ္ဇနဖြင့် ဖြေထိုက်သောကြောင့် “ဃာနာယတန ယမကေန သဒိသ ဝိသဇ္ဇနတ္တာ” ဟု ဆိုသည်။

ယတနာနံ၊ တို့၏။ အဂဗ္ဘသေယျကေသု၊ ဂဗ္ဘသေယျကမဟုတ်သော သံသေ
 ဒဇ ဩပပါတိက သတ္တဝါတို့၌။ ပဝတ္တမာနာနံ၊ ဖြစ်ကုန်လသော်။ (သဟ
 စရိတာယ၊ အတူတကွ ဖြစ်လေ့ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်အတွက်၎င်း။) ဂဗ္ဘ
 သေယျကေသု၊ ဂဗ္ဘသေယျက သတ္တဝါတို့၌။ (ပဝတ္တမာနာနံ၊ သော်၊)
 အာယတနပါရိပုရိကာလေ၊ ဗာနစသော အာယတနတို့၏ ပြည့်စုံခြင်းရှိရာ
 အခါ၌။ သဟစရိတာယ စ၊ အတွက်၎င်း။ အဝိသေသတ္တာ၊ မထူးကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ အပုဝိသေသတ္တာ စ၊ အနည်းငယ်သာထူးကုန်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ [တတ္ထ ကာယာယတနယမကော ဒုတိယပုစ္ဆာ ဝသေန
 အပုဝိသေသော၊ ဣတုရဝသေန အဝိသေသော ဝေဒိတဗျော။ အနု။]
 ကေသိံ၊ တခုသော။ ဗာနာယတနယမကေ၊ ကို။ ဝိသဇ္ဇိတေ၊ ဖြေဆိုအပ်
 ပြီးသော်။ ဣတရာနိ၊ ဗာနာယတနယမကမှ တပါးကုန်သော။ ဒွေ၊ ၂-ပါး
 သော ဇိဝှာယတနယမက ကာယာယတနယမကတို့ကို၎င်း။ ဗာနာယတန
 မူလကေသု၊ ဗာနာယတနမူလရှိသော ယမကတို့ကို။ ဝိသဇ္ဇိတေသု၊ ဖြေဆို
 အပ်ပြီးကုန်လသော်။ ဣတရဒ္ဒယ မူလကောနိ စ၊ ဗာနာယတန မူလကမှ
 အခြားသော ဇိဝှာယတနကာယာယတနမူလက ၂-ပါးအပေါင်းတို့ကို၎င်း။
 န ဝိသဇ္ဇိယန္တိ၊ အထူးမဖြေအပ်တော့ကုန်။ [အဝိသေသတ္တာ အပုဝိသေသတ္တာ
 စာတိယောဇေတဗ္ဗံ- အနု။] ဣတိ ဝေဒိတဗျာနိ။

ရူပါယတန မနာယတနေဟိ သဒ္ဓိံတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ ယဿ ရူပါ
 ယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ မနာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။ တေဿာ
 ပုစ္ဆာယ၊ ဤ။ ဝုတ္တေဟိ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော။ ရူပါယတန မနာ
 ယတနေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ (သဒိသဝိသဇ္ဇနာနိ၌ စပ်) ဣတိ(အယံ)ကား။
 အဓိပ္ပါယော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ရူပါယတနမူလကေ
 သု၊ ရူပါယတနမူလရှိသော ယမကတို့တွင်။ မနာယတနယမကေ၊ ဤ။ အာဒိ
 ပုစ္ဆာယ၊ အစပုစ္ဆာနှင့်။ ဂန္ဓ ရသ ဖောဠဗ္ဗ ယမကေသု၊ တို့၌။ အာဒိပုစ္ဆာနံ၊
 အစပုစ္ဆာတို့၏။ သဒိသဝိသဇ္ဇနတာ၊ တူသော အဖြေရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ကို။ ယမကောနံ၊ ရူပါယတန မူလက ဂန္ဓ ရသ ဖောဠဗ္ဗ ယမကတို့ကို။
 အဝိသဇ္ဇနေ၊ မဖြေခြင်း၌။ ကာရဏဘာဝေန၊ အကြောင်း၏ အဖြစ်ဖြင့်။
 (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ။ ဟိ၊ မုန်။ ဒုတိယပုစ္ဆာနံ၊ (ရူပါယတနမူလက ဂန္ဓ

ရသ ဖောဠဗ္ဗ ယမက) ဒုတိယ ပုစ္ဆာတို့၏။ ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနေန၊ သည်။
 ဘဝိဘဗ္ဗံ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ ဝုတ္တနယေန၊ သရူပကာနံ အစိတ္တ
 ကာနံ အစရှိသော ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ န ကာတဗ္ဗံ။
 အာဒိပုစ္ဆာနံ စ၊ (ရူပါယတနမူလက ဂန္ဓ ရသ ဖောဠဗ္ဗ ယမက) အစ ပုစ္ဆာ
 တို့၏လည်း။ (ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။) န ကာတဗ္ဗံ၊ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

ဟေဋ္ဌိမေဟိ သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာတိ ဧတ္ထ၊ ဤပါဌ်၌။ (အတ္ထော၌စပ်)
 ဂန္ဓာယတနမူလကာနံ၊ ဂန္ဓာယတနဟူသော မူလရှိကုန်သော။ ရသ ဖောဠဗ္ဗ
 ယမကာနံ၊ တို့၏၎င်း။ ရသယတနမူလကဿ၊ သော။ ဖောဠဗ္ဗယမကဿ စ၊
 ၏၎င်း။ ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနေနေဝ၊ ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနသံသံသာ။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ၏။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌။ (ရှေးဖြစ်သော စက္ခာဒိမူလက မနာယတန
 ဓမ္မာယတန ယမက၌)။ ဝုတ္တနယေနော၊ သာ။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ န ကာတဗ္ဗံ၊
 မပြုထိုက်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယေသံ၊ အကြင်ယမကတို့၏။ (ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တ နယေ
 နေဝ၊ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။) ကာတဗ္ဗံ။ ဂန္ဓ ရသ ဖောဠဗ္ဗ မူလကာနံ၊ ကုန်သော။
 တေသံ မနာယတန ဓမ္မာယတနယမကာနံ၊ တို့၏။ စက္ခာဒိပညာယတန
 မူလကေဟိ၊ စက္ခာဒိပညာဟူသော ၅-ပါးသော အာယတနဟူသော မူလရှိကုန်
 သော။ မနာယတန ဓမ္မာယတန ယမကေဟိ၊ တို့နှင့်။ သဒိသဝိသဇ္ဇနတ္တာ၊
 တူသောအဖြေ ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (ပါဌ် နာရုဠာနံနှင့် စပ်)
 ဣတိ အတ္ထော၊ စက္ခာယတနာဒိ မူလကာနိ၊ စက္ခာယတနအစရှိသော မူလရှိ
 ကုန်သော။ သဒ္ဓါယတန ယမကာနိ၊ တို့သည်၎င်း။ သဒ္ဓါယတနမူလကာနိ၊
 ကုန်သော။ သဗ္ဗာနိ၊ ဂန္ဓာယတန ယမကအစရှိသော အလုံးစုံသော ယမက
 တို့သည်၎င်း။ အဝိသဇ္ဇနေနေဝ၊ မဖြေခြင်းဖြင့်ပင်။ အလဗ္ဗမာနဝိသဇ္ဇနတံ
 ဒဿနေန၊ မရအပ်သော အဖြေရှိသည်၏အဖြစ်ကို ပြသောအားဖြင့်။ ဝိသဇ္ဇိ
 တာနိ နာမ၊ ဖြေဆိုအပ်ကုန်သည် မှည့်သည်။ ဟောန္တိ၊ [မဖြေဘဲ နေခြင်း
 သည်ပင်အဖြေဖြစ်သည်-ဟူလို] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ခသဒ္ဓိ ။ ပေ။ ဟောန္တိတိ၊
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) အာဟ။

စ၊ ဆက်။ ဇစ္စံပိ ဇစ္စဗေဒိပိတိ ဧတ္ထ၊ ၌။ ဇစ္စဗေဒိရဂ္ဂဟဏေန၊ ဇစ္စ
 ဗေဒိရသဒ္ဓါကို ယူခြင်းဖြင့်။ ဇစ္စဗေဒိရော၊ စ၍ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ကဏ်း

လည်း ကဏ်း နားလည်းထိုင်းသူကို။ ဂဟိတော၊ ပြီ။ ဣတိဝေဒိတဗ္ဗော၊
 [ဇစ္စန္ဓ=ဇာတိအန္တ၊ တံဘဝ၌ ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ကဏ်းသူ။] သဗ္ဗာနကာနံ
 ။ပေ။ ဝုတ္တံတိ ဣတ္ထိ၊ ။ ဝေသဒ္ဓိ၊ ကိ။ ဝုတ္တံတိ တေဿ၊ ဟူသော ပုဒ်၏။
 ပရတော၊ နေဝံက်၌။ ယောဇေတွာ၊ ယှဉ်စေ၍။ “အတ္ထော ဒဠ္ဗဗ္ဗော” ၌
 စပ်) သဗ္ဗာနကာနံ အစက္ခုကာနန္တိ ဣဒါ ဟူသော ဤစကားကို။ အပရိ
 ပုဏ္ဏာယတနံ၊ ပြည့်စုံသော အာယတနမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။
 ဝုတ္တံ ယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ တူ၊ သဗ္ဗာနကာနံသစက္ခုကာနံတိ ဝေ၊ ဟူသော
 ဤစကားကို။ (အပရိပုဏ္ဏာယတနံ၊ ကိ။ သန္ဓာယ၊ ၍။) န (ဝုတ္တံ)၊ ဟော
 တော်မူအပ်သည် မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ဝေ၊ ဤသဗ္ဗာနကာနံ
 သစက္ခုကာနံ ဟူသောစကားသည်။ ပရိပုဏ္ဏာယတနံ၊ ပြည့်စုံသော အာယ
 တနရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ သန္ဓာယ၊ ဝုတ္တမေဝ၊ ဟောတော်မူအပ်သော
 စကားသာတည်း။ ဣတိ၊ သို့။ အတ္ထောဒဠ္ဗဗ္ဗော။ တေန၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့
 ပြည့်စုံသော အာယတနရှိသော ဩပပါတိက ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ရွယ်ဆိုအပ်
 သော စကား၏အဖြစ်ကြောင့်။) ဇစ္စန္ဓဗခိရံပိ၊ စ၍ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ကဏ်း
 လည်း ကဏ်း နားလည်းထိုင်းသူကိုလည်း။ သန္ဓာယ၊ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်
 မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို။ န ဝါရိတာ ၊ မတားမြစ်အပ်သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊
 ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁။ ဝေ ။ပေ။ န ဝါရိတာ။ ။ “သဗ္ဗာနကာနံ အစက္ခုကာနံ” ဟူ
 သောပုစ္ဆာ၌ “အစက္ခုကာနံ”ကို ထောက်၍ မပြည့်စုံသော အာယတနရှိသော
 ဩပပါတိကကို ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူအပ်ကြောင်း ထင်ရှားသကဲ့သို့ ထို
 အတူ “သဗ္ဗာနကာနံ သစက္ခုကာနံ” စသော ပုစ္ဆာ၌ ၂-ပုဒ်လုံးဝယ် သသဒ္ဓါ
 ပါပုကို ထောက်၍ ပြည့်စုံသော အာယတနရှိသော ဩပပါတိက ပုဂ္ဂိုလ်ကို
 သာ ရည်ရွယ်၍ ဟောတော်မူသည်ဟု ထင်စရာရှိ၏။ အမှန်ကား-ထိုသို့မဟုတ်။
 သဗ္ဗာနကာနံ သစက္ခုကာနံ ပါဠိဖြင့် ဇစ္စဗခိရကို တေးမြစ်နိုင်။ ထိုသို့
 မတားမြစ်နိုင်သောကြောင့် “ပရိပုဏ္ဏာယတနမေဝ” ၌ ဝေကို ဝုတ္တံနောက်၌
 ရှေ့၍ ယှဉ်စေမှ “ပရိပုဏ္ဏာယတနံ” ဖြင့် ဇစ္စဗခိရကို မတားမြစ်နိုင်သော
 အနက်ကို ရသည့်-ဟူလို။

၂၂, ၂၅၄။ ယတ္ထ စက္ခာယတနံတိ ရူပီ ပြဟ္မာလောကံ ပုစ္ဆတိတိ၊ ဟူသော စကားကို။ နိယမတော၊ မြသောအားဖြင့်။ တတ္ထ၊ ထိုရူပီပြဟ္မာ ဘုံ၌။ စက္ခာသောတနံ၊ ထို့၏။ သဟုပ္ပတ္တိမတ္တံ၊ တကွ ဖြစ်ခြင်းမျှကို။ ပဿန္တော၊ မြင်သည်။ (ဟုတွာ) ဝဒတိ၊ ဆို၏။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ ဩကာ သဝါရေ၊ ။ တသ္မိံ၊ ထိုဩကာသ၌ (ထိုဘုံ၌)။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ။ ဝါ၊ ကို။ အနာမဋ္ဌတ္တာ၊ သုံးသပ်ဝတ်မမှုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယတ္ထ ကာမ ဓာတုယံ၊ အကြင်ကာမဓာတ်၌၎င်း။ ယတ္ထ ရူပဓာတုယံ စ၊ အကြင်ရူပဓာတ် ၌၎င်း။ စက္ခာယတနံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ။ တတ္ထ၊ စက္ခာယတနဖြစ်ရာ ထို ကာမဓာတ် ရူပဓာတ်၌။ သောတာယတနံ ပိ၊ သည်လည်း။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာမန္တာတိ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ။

[အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ဝါဠိတော်၌ ယုံမှားဘွယ်ရှိသော အရာတို့ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “ယဿ ဝါ ပန ရူပါယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည် မိန့်။] ယဿ ဝါ ပန။ ပေ။ အာမန္တာတိ—ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပဋိညာတံ၊ ဝန်ခံတော်မူအပ်သနည်း။ [ဝန်မခံထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော- ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “နန” စသည်မိန့်။] ယော၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဂဗ္ဘသေယျက ဘာဝံ၊ ဂဗ္ဘသေယျက၏အဖြစ်သို့။ ဂန္ဓာ၊ ရောက်၍။ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတိ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလတံ။ [ယခုအခါ ကာမဘုံမှာ ဖြစ်စေ၊ အခြားဘုံမှာဖြစ်စေ ရောက်နေသော်လည်း နောက်ဘဝ၌ ဂဗ္ဘ သေယျကအဖြစ်ဖြင့် ကာမဘုံ၌ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလိမ့်မည်။] တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ ရူပါယတနံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ၊ လတံ။ [ဂဗ္ဘသေယျက ပဋိသန္ဓေနေသော အခါဖြစ်လတံ။] ပန၊ ဗျတိရိက်ကား။ စက္ခာယတနံ ၊ သည်။ န ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ

၁။ နန ။ ပေ။ စက္ခာယတနံတိ။ ။ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်က ရူပါယတနဖြစ် လတံသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ စက္ခာယတနဖြစ်လတံဟု အယူရှိသော ကြောင့် “နန။ ပေ။ စက္ခာယတနံတိ”ဟု မိန့်သည်။ [အာမန္တာတိ ပဋိညာယ ကာရကဝိတာဝနာဓိပ္ပာယ်ပေနေဝ၊ (အကြောင်းကို ထင်စွာပြခြင်းကို အလိုရှိ သောကြောင့်ပင်)။ ကသ္မာ ပဋိညာတံတိ စောဒနံ သမုဋ္ဌာပေတွာ တံ ကာရကံ ဒဿေတုကာမော နနတိအာဒိမာဟ။-အန။]

နန၊ မဖြစ်လတံမဟုတ်ပါလော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။
 ယဿ၊ ၏။ ရူပါယတနံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ၊ တဒဝတ္ထဿ၊ ထိုပစ္စိမဘဝ
 အခိုက်အတန့်ရှိသော။ တဿ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ရူပါယတနပ္ပါဒတော၊
 ရူပါယတနဖြစ်ရာ အခါမှ။ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ (ကော
 ဒသမသတ္တာဟ၌)။ ပဝတ္တိယံပိ၊ ပဝတ္တိအခါ၌သော်လည်း။ ဘဝိဿန္တဿ၊
 ဖြစ်လတံသော။ စက္ခာယတနသန္တာနပ္ပါဒဿ၊ စက္ခာယတနအစဉ်၏ ပဌမဖြစ်
 ခြင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ ပဋိညာတဗ္ဗတ္တာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိဟု ဝန်ခံထိုက်သည်၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ (ယဿ ဝါ ပန၊ ပေ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိညာတံ)။

အထ၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင်။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယဿ ဝါ ပန၊ ပေ။ အာမန္တာ
 တိ၊ ဟူ၍။ ပဋိညာတံ၊ နည်း။ ဂဗ္ဘသေယျကဿ၊ ဂဗ္ဘသေယျကဖြစ်သော။
 ပစ္စိမဘဝိကဿ၊ ပစ္စိမဘဝိကဖြစ်သော။ ဥပပဇ္ဇန္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေနေခဲ
 ဖြစ်သော။ ကောဒသမသတ္တာဟာ၊ ကောဒသမသတ္တာဟမှ။ ဩရတော၊
 အတုင်း၌။ ဌိတဿ၊ တည်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ရူပါယတနံ၊ သည်။ နုပ္ပဇ္ဇိဿ
 တိ၊ လတံ။ စက္ခာယတနံ စ၊ သည်ကား။ နော နုပ္ပဇ္ဇိဿတိ နန၊ မဖြစ်လတံ
 မဟုတ် ဖြစ်လတံသာ မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤကားစောဒနာတည်း။ တသ္မိံ
 ဘဝေ၊ ထိုရူပါယတနဖြစ်ဆဲဘဝ၌။ ဘဝိဿန္တဿ၊ ဖြစ်လတံသော။ ဥပ္ပါ
 ဒဿ၊ အစော့ဖြစ်သော ဥပါဒ်ကို။ အနာဂတတာဝေန၊ အနာဂတ်၏အဖြစ်
 ဖြင့်။ အဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (ယဿ ဝါ ပန၊ ပေ။
 အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိညာတံ)။

ဟိ၊ ချဲ့။ ဘဝန္တရေ၊ အနာဂတ်ဘဝတပါး၌။ တဿ တဿ အာယ
 တနသန္တာနဿ၊ ထိုထိုအာယတနအစဉ်၏။ ပဋိသန္ဓိယံ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌၎င်း။

၁။ ဘဝန္တရေဟိ။ ပေ။ အနန္တောဂတ္တာ။ ။ ယခုဘဝမှနောက်ဖြစ်သော
 အနာဂတ်ဘဝသစ်၌ ရူပါယတနစသော စက္ခာယတနစသော အာယတန
 အစဉ်သည် အစော့ ဖြစ်လတံ။ ရူပါယတနစသော အစဉ်၏အစော့ဖြစ်ခြင်း
 သည် ပဋိသန္ဓေအခါ၌ဖြစ်လတံ။ စက္ခာယတနစသော အစဉ်၏ အစော့ဖြစ်ခြင်း
 သည် ကောဒသမ သတ္တာဟမြောက် ပဝတ္တိအခါရောက်မှဖြစ်လတံ။ ထိုအနာ
 ဂတ်ဖြစ်လတံ မျိုးကို ယခုဘဝပစ္စုပ္ပန်တွင် အကျိုးမဝင်သောကြောင့် အနာ
 ဂတ်အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်၏။

ပဝတ္ထေ စ၊ ပဝတ္ထိအခါ၌၎င်း။ ယော အာဒိဥပ္ပါဒေါ၊ အကြင် အစစွာ ဥပါဒ်ခြင်းသည်။ ဘဝိဿတိ၊ လတံ။ အနာဂတုပ္ပါဒေါ၊ အနာဂတ်ဘဝ၌ ဥပါဒ်သော။ သော (အာဒိဥပ္ပါဒေါ)၊ ဘဝသစ်၌ ပဋိသန္ဓေ ပာတ္တိအခါ ဝယ် ထိုအစစွာ ဥပါဒ်ခြင်းကို။ တဗ္ဗာဝေန၊ ထိုအနာဂတ်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ (ကံသွာ) အဒ္ဓါ ပစ္စုပ္ပန္နာနန္ဓောဂတ္ထော ၊ ယခုဘဝ ဟူသော အဒ္ဓါ ပစ္စုပ္ပန်၌ အကျိုးမဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ပန၊ ကား။ တသ္မိံ ယေဝ ဘဝေ၊ ထို ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ပင်။ ယော (အာဒိ ဥပ္ပါဒေါ)၊ သည်။ ပဝတ္ထေ ဌံ။ ဘဝိဿတိ၊ တံ။ သော(အာဒိဥပ္ပါဒေါ)၊ ကို။ အနာဂတုပ္ပါဒဘဝေန၊ အနာဂတ်ဖြစ်သော ဥပါဒ်၏အဖြစ်ဖြင့်။ န ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ (ကံသွာ)၊ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နောဂတ္ထော၊ ယခုဘဝ ဟူသော အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်၌ အကျိုးမဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ဣ၊ ဤပဝတ္ထိဝါရ၌။ အဒ္ဓါဝသေန၊ ကာလ၏အစွမ်းဖြင့်။ ကမ္မဇ ပဝတ္တဿ၊ အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်၏။ ပစ္စုပ္ပန္နာဒိကာလ ဘေဒေါ၊ ပစ္စုပ္ပန်အစရှိသော ကာလအပြားကို။ အဓိပေတော၊ အလိုရှိအပ်၏။ [ယခု တဘဝလုံးကို အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ဟု ယူ၍ လွန်ခဲ့ပြီးသောဘဝကို အတိတ်၊ နောက် လာမည့်ဘဝကို အနာဂတ်ဟုခွဲရသည်-ဟူလို။]

[ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဣန္ဒြိယ ယမိုက် ပါဠိတော်ဖြင့် ပြီးစေလိုသောကြောင့် “ဝေဇ္ဇ ကတွာ” စသည် မိန့်။] ဝေဇ္ဇ ကတွာ၊ ဤ အကြောင်းကြောင့်။ [အဒ္ဓါနှင့်စပ်၍ ပစ္စုပ္ပန်စသောကာလ အထူးအပြား ကို အလိုရှိအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။] ဣန္ဒြိယယမကေ ဌံ။ ယဿ။ ပေ။

၁။ န ပန ။ ပေ။ အန္ဓောဂတ္ထော ။ [တဘဝလုံး အစအဆုံးကို အဒ္ဓါ ပစ္စုပ္ပန်ခေါ်သည်ဟု မှတ်နှင့်ပါ။] ယခုဘဝမှာပင် ပဋိသန္ဓေအစိုက်၌ မဖြစ်ကြ သေးသော စက္ခာယတန စသည်တို့သည် ပဋိသန္ဓေခဏကို ထောက်လျှင် ဖြစ် လတ္တံ့ ဟုပင် ဆိုသင့်၏။ သို့သော် ယခုတဘဝလုံးသည် အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ကြောင့် ပဋိသန္ဓေကိုထောက်၍ ကောဒသမသတ္တာဟမ္မေဗာန် ပဝတ္တိအခါ ရောက်မှ ဖြစ်လတ္တံ့ သော စက္ခာယတနစသည်ကို အနာဂတ်ဥပါဒ် အဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မမူပါ။ “အဒ္ဓါဝသေန ဟေတ္ထ” စသည်ကား ဆိုအပ်ပြီးသော စကား၏ ဒဠိတရကတည်း။

ဥပ္ပဇ္ဇိယတီတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ [ပစ္စိမဘဝိကဒံနံ၊ ပစ္စိမဘဝံ
 ဖြစ်ကုန်သော။ ဥပပဇ္ဇန္တိနံ၊ ယခုပဋိသန္ဓေနေဆဲ ဖြစ်ကုန်သော။ ဣတ္ထိနံ၊
 မိန်းမတို့၏၎င်း။ ယာ ဣတ္ထိယော။ ဝေပ။ ဥပပဇ္ဇိတော ပရိနိဗ္ဗာယိယန္တိ။ ဥပ
 ပဇ္ဇန္တိနံ၊ ကုန်သော။ တာသံ စ၊ တို့၏၎င်း။ ယာ ဣတ္ထိယော၊ တို့သည်။
 တေနေဝ ဘာဝေန၊ ထိုမိန်းမအဖြစ်ဖြင့်ပင်။ ကထိစိ ဘဝေ၊ အနည်းငယ်
 သော ဘဝတို့ကို။ ဒေယေတော၊ ပြု၍။ ပရိနိဗ္ဗာယိယန္တိ၊ ဥပပဇ္ဇန္တိနံ၊ ကုန်
 သော။ တာသံ စ၊ တို့၏၎င်း။ တာသံ၊ ထိုမိန်းမအားလုံးတို့၏။ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပေ။] ဟိ၊ မှန်။ သဗ္ဗာသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော။ တာသံ၊ ထိုမိန်းမ
 တို့၏။ တသ္မိံ ဘဝေ၊ ထိုပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌။ ပဝတ္ထေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ ပုရိသိန္ဒြိယံ၊
 သည်။ န ဥပ္ပဇ္ဇိယတိ၊ ဧကန် မဖြစ်လတံသည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ (ကတ္ထာ)
 လိင်ပရိဝတ္တနသဗ္ဗာဝါ၊ လိန်ပြန်ခြင်း၏ ထင်ရှား၍နိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်
 တည်း။ ပန၊ ဆက်။ ဘဝန္တရေ၊ ဌံ။ အာဒိဥပ္ပါဒဿ၊ အစဖြစ်သော ပုရိ
 သိန္ဒြေ၏ ဥပါဒ်ခြင်း၏။ အဘာဝံ၊ မရှိခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ရှိ။ နော စ
 တာသံ၊ ပုရိသိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇိယတီတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ မှန်။
 ဘဝန္တရေ၊ ဌံ။ အာဒိဥပ္ပါဒဿ၊ အစစွာ ဥပါဒ်ခြင်း၏။ အနာဂတတ္ထိ၊
 အနာဂတ်၏အဖြစ်ကို။ အဓိပေတံ၊ အလိုရှိအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။
 ဝေဉ္စ ကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ကုတိစိ ဘဝေ ဒေယေတောတိ၊ ဟူ၍။
 ဘဝဂ္ဂဟဏံ၊ ဘဝသဒ္ဓါကို။ (ဘဂဝတာ)ကတံ။ [ဤဗျူဟိယ ယမိုက်ပါဠိ
 တော်၌ ဣတ္ထိန္ဒြေ ဥပါဒ်ဆဲဖြစ်သော မိန်းမသန္တာန်ဝယ် ဤဘဝ၌ လိန်ပြန်
 သော်လည်း အနာဂတ် ဣတ္ထိန္ဒြေဖြစ်လတံဟု ဟောတော်မမူခြင်းသည်ပင်
 ကာလခွဲရာ၌ တဘဝလုံးဟူသောကာလဖြင့် ခွဲရကြောင်းကို သိစေသော
 သာဓကတည်း။]

ပန၊ ဆက်။ အာယတနာနံ ပဋိလာသော ဇာတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ၊ အာယ
 တနတို့ကိုရခြင်းသည် ဇာတိဟူ၍။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။
 တံတံ အာယတနနိဗ္ဗတ္တကကမ္မေန၊ ထိုထိုအာယတနတို့ကို ဖြစ်စေတတ်သော
 ကံဖြင့်။ ဂဟိတ ပဋိသန္တိကဿ၊ ယူအပ်ပြီးသော ပဋိသန္ဓေရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်
 ၏။ အဝဿံ ဘာဝိအာယတနဿ၊ မချွတ်ကေန် ဖြစ်လတံသော အာယတန
 ၏။ ယာဝ၊ အကြင်မျှလောက်။ အာယတနပါရိပူရိ၊ အာယတနတို့၏ ပြည့်စုံ

လုံလောက်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ) ။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ၊ ဖြစ်ဆဲ ဟူ၍။ အတ္ထေ၊ အနက်ကို။ ဂယုမာနေ၊ ယူအပ်သော်။ ပုစ္ဆာဒ္ဓယ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ပုစ္ဆာ ၂-ပါးအပေါင်း၏ အဖြေသည်။ သူပပန္နံ၊ ကောင်းစွာ သင့်လျော် သည်။ ဟောတိ။

ဝေဉ္ဇသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်လသော်။ ယဿ ဝါ ပန ။ပေ။ နုပ္ပဇ္ဇတိတိ ဝေ မာဒိသု၊ ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ ဂဗ္ဘသေယျကာပိ၊ ဂဗ္ဘသေယျက လည်းဖြစ်ကုန်သော။ ပစ္စိမဘဝိကာဒယော၊ ပစ္စိမဘဝိက အစရှိကုန်သော။ ဥပပဇ္ဇန္တာ၊ ဖြစ်ဆဲ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ကုန် သည်။ ဟောန္တိ၊ [ပစ္စိမဘဝိကာဒယောတိ၊ ဧတ္ထ အာဒိသဒ္ဓေန အရူပေ ဥပပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယနကာ သင်္ဂယန္တိ-အနု။] ဝေဉ္ဇ ကတွာ၊ ကြောင့်။ ဣန္ဒြိယယမကေ၊ ။ ယဿ ဝါ ပန ။ပေ။ အာမန္တာတိ ဣဒံပိ၊ သည်လည်း။ ဥပပန္နံ၊ သင့်လျော်သည်။ ဟောတိ။ (ကသွာ) သောမနသိန္ဒြိယုပ္ပါဒကဿ၊ သောမနသိန္ဒြေကို ဖြစ်စေတတ်သော။ ကမ္မဿ၊ ကံ၏။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ် အားဖြင့်။ စက္ခုန္ဒြိယုပ္ပါဒနတော၊ စက္ခုန္ဒြေကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းကြောင့်။ ဂဗ္ဘပိ၊ အမိဝမ်း၌လည်း။ ယာဝ၊ လောက်။ စက္ခုန္ဒြိယုပ္ပတ္တိ၊ စက္ခုန္ဒြေ၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ (အတ္ထိ) ။ တာဝ၊ လောက်။ တဿ၊ ထိုသောမနသိန္ဒြေ၏။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနတာယ၊ ဖြစ်ဆဲ၏အဖြစ်ဖြင့်။ အဘိန္ဒန္တိတဗ္ဗတ္တာ၊ အလွန်နှစ်သက် ထိုက်သော အဖြေ၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

၁ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ။ ။ပေ။ ဂယုမာနေ။ ။ “အာယတနတို့ကို ရခြင်းသည် ဇာတိ (ဖြစ်ခြင်း)” ဟု သုတ်မဟာဝဂ္ဂ၊ မဟာသတိပဋ္ဌာန်သုတ်၊ ဒုက္ခသစ္စ နိဒ္ဒေသစသည်၌ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ပဋိသန္ဓေအခိုက်၌ ရူပါယတန၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း ပဋိသန္ဓေနောက် (၁၁)သတ္တယမြောက်မှ စက္ခာယတန၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း ဇာတိအမည်ရသည်ချည်းတည်း။ ထို့ကြောင့် “ယဿ ဝါ ပန ရူပါယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇိယတိ၊ တဿ စက္ခာယတနံ ဥပ္ပဇ္ဇိယတိတိ အာမန္တာ” နှင့် “ယဿ ဝါ ပန ရူပါယတနံ နုပ္ပဇ္ဇိယတိ။ တဿ စက္ခာယတနံ နုပ္ပဇ္ဇိယ တိတိ အာမန္တာ”ဟူသော ပုစ္ဆာ ၂-ရပ်၏အဖြေသည် “သူပပန္နံ (ကောင်းစွာ သင့်လျော်သောအဖြေ)” ဖြစ်တော့၏။ [ပုစ္ဆာဒ္ဓယဝိသဇ္ဇနံ အာယတန ပဋိလာဘဿ ဇာတိဘာဝတော် သုဠ၊ ဥပပန္နံ ဘဝတိ-အနု။]

ပနံ၊ ဆက်။ ယဿ ဝါ ပန။ ပေ။ ကာမာဝစရာ၊ မှ။ စဝန္တာနံ၊ စုတေ ဆဲဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၎င်း။ အဗာနကာနံ၊ ဘာနမရှိကုန်သော။ ကာမာဝစရံ၊ ဦး။ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ၊ ပဋိသန္ဓေနေဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၎င်း။ ရူပါဝစရာနံ၊ ရူပါဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၎င်း။ တေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ တတ္ထ၊ ထိုကာမာဝစရာဘုံ ရူပါဝစရာဘုံ၌ ။ ပေ။ ဗာနာယတနံ စ၊ သည်ကား။ နော ဥပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ဆဲ မဟုတ်။ ဣတိ တွေ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ အဗာနကာနံ၊ ကာမာဝစရံ၊ ဥပပဇ္ဇန္တာနံတိ၊ ဟူသော။ ယံ၊ အကြင်စကားကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တံ၊ ထိုစကားကို။ ယေ၊ အကြင် ကာမာဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ကောဒသမ သတ္တာဟာ၊ ကောဒသမသတ္တာဟမှ။ ဩရတော၊ အတွင်း၌။ ကာလံ၊ သေခြင်းကို။ ကရိယန္တိ၊ ပြုကုန်လတံ။ ဗာနာယတနာနိဗ္ဗတ္တကမမ္မေန၊ ဗာနာယတနကို မဖြစ်စေတတ်သော ကံဖြင့်။ ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာနံ၊ ယူအပ်ပြီးသောပဋိသန္ဓေ ရှိကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟိ၊ မှန်။ [“န နိရုဇ္ဈိယတီတိ ဟိ” မှ ဟိကို ယူ၍ပေးသည်။] ယဿ ။ ပေ။ နိရုဇ္ဈိယတီတိ တွေ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ အဗာနကာနံ ကာမာဝစရာ စဝန္တာနံတိ ဝစနံ၊ သည်။ ဗာနာယတနေ၊ သည်။ အနုပ္ပန္နေယေဝ၊ မဖြစ်

၁။ ယံ ပန ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ ယံကို “အဗာနကာနံ ကာမာဝစရံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံတိ ဝုတ္တံ” ဝယ် ဝုတ္တံ၌ စပ်။ ထိုစကားကို အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးနှင့် စပ်၍ဆိုအပ်ပါသနည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တံ ယေ။ ပေ။ ဝုတ္တံတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟု မိန့်။ ဗာနာယတနံကို မဖြစ်စေနိုင်သော ကံဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေ၍ ကောဒသမ သတ္တာဟ မရောက်မီ စုတေမည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် စပ်၍ ထိုစကားကို ဆိုအပ်ပါသည်။-ဟူလို။

၂။ ယဿ ယံတ္ထ ။ ပေ။ ဒီပေတိ။ ။ “ဗာနာယတနမဖြစ်မီ စုတေလောက်အောင် အကျိုးပေးသော ကံကို အဘယ်သို့ သိရပါမည်နည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ယဿ ယတ္ထ” စသည်မိန့်။ ဤပုစ္ဆာ၏အဖြေဝယ် “အဗာနကာနံ ကာမာဝစရာ စဝန္တာနံ” ဟူသော စကားသည် ‘ဗာနာယတန မဖြစ်မီ ဂုဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ စုတိပုံကို ပြသော စကားဖြစ်သည်။-ဟူလို။

မိပင်။ ဂဗ္ဘသေယျကဒုနံ၊ ဂဗ္ဘသေယျကသတ္တဝါတို့၏။ စုတိ၊ သည်။ အတ္ထိ၊
 ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒီပေတိ။ ဟိ၊ မှန်။ ကာမာစေရေ၊ ဤ။ ဂဗ္ဘသေယျက
 ဟောမု။ အညော၊ သော။ အစာနကော၊ စာနမရှိသော သတ္တဝါသည်။
 န၊ အတ္ထိ။ (ကသွာ ဝိညာယတိ)၊ ဓမ္မဟဒယဝိဘဏေ ၊ ဤ။ ကာမဓာတု
 ယာ၊ ဤ။ ဥပပတ္တိက္ခဏေ၊ ပဋိသန္ဓေနေဆဲခဏ၌။ ကဿစိ၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်၏။
 အဋ္ဌ၊ ကုန်သော။ အာယတနာနိ၊ တို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ။ ဣတိ၊ သို့။
 အဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မမူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (ဝိညာယတိ)။
 ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

အထ၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် (ထိုသို့ ကာမာဝစရ ဂဗ္ဘသေယျကမှ တပါး
 အခြားအစာနက မရှိလျှင်)။ ကသွာ၊ ဩပပါတိကေ ဝေ၊ ဩပပါတိက
 သတ္တဝါတို့ကိုသာ။ သန္ဓာယ၊ ဣ၊ ဤအာယတနယဓိက၌၎င်း။ ဣန္ဒြိယယမ
 ဧက စ၊ ၎င်း။ ယထာဒဿိတာသု၊ အကြင်အကြင် ပြုအပ်ပြီးကုန်သော။
 ပုစ္ဆာသု၊ တို့၌။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ၊ ဣတိ၊ န ဝိညာယတိ

၁။ န၊ ဟိ။ ပေ။ ဓမ္မဟဒယဝိဘဏေ။ ။ “ဩပပါတိက အစာနက၊
 သတ္တဝါတို့ ရှိပါလျက် ဂဗ္ဘသေယျက အစာနကသတ္တဝါကို အလိုရှိ
 ကြောင်းကို အဘယ်ထောက်၍ သိရပါသနည်း” ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့်
 “န၊ ဟိ” စသည်ကို ဆိုပြီးလျှင် သာဓက ပြလို၍ “ဓမ္မ ဟဒယဝိဘဏေ”
 စသည်ကို မိန့်သည်။ ထိုဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ကာမဓာတ် ဂဗ္ဘသေယျက
 သတ္တဝါတို့၏ ဥပပတ္တိခဏ၌ ရူပဓာတ်၊ ဂန္ဓ၊ ရသ၊ ဖောဠဗ္ဗ၊ မနော၊ ဓမ္မဓာတ်
 အားဖြင့် (၇) ပါးသာ လာ၏။ ဆာနဓာတ်မလား။ ထို့ကြောင့် ဂဗ္ဘသေယျက
 အာယတနကကိုသာ အလိုရှိကြောင်း သိအပ်ပါသည်။-ဟူလို။

၂။ အထ ကသွာ။ ပေ။ န ဝိညာယတိ။ ။ “ယထ ဝါ ပန သော
 တာယတနံ နုပုဇ္ဇိဿတိ။ တထ စက္ခာယတနံ နုပုဇ္ဇတိတိ” ဟူသော ပုစ္ဆာ၊
 “ယထ ယတ္ထ သာနာယတနံ န နိရုဇ္ဈတိ၊ တထ တတ္ထ ရူပိယတနံ န
 နိရုဇ္ဈိဿတိ” ဟူသော ပုစ္ဆာ၊ ဤ ၂-ပုစ္ဆာတို့ကို “ယထာ ဒဿိတာသု ပုစ္ဆာသု”
 ဟုဆိုသည်။ ထို ၂-ပုစ္ဆာတို့၌ “အာမန္တာ” ဟု ဟောတော်မူအပ်ကြောင်းကို
 ဘဒကြောင့် မသိအပ်ပါသနည်း။ ထို ၂-ပုစ္ဆာတို့၌ အဘယ်ကြောင့် “အာ
 မန္တာ” ဟု ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနာ မပြုအပ်ပါသနည်း-ဟူလို။

နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ ယမကေ ၊ ယမိုက်ပါဠိတော်၌။ သန္နိဋ္ဌာနေန၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့်။ ဂဟိတတ္ထဿ၊ ယူအပ်သောအနက်၏။ ဧဝေ၊ တစိတ်တဒေသ၌။ သံသယတ္ထသမ္ပဝေန၊ သံသယပုဒ်၏အနက်၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်။ ပဋိဝ စနဿ၊ အာမန္တာဟူသော ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနကို။ အကရဏတော၊ မပြုခြင်းကြောင့်။ (အာမန္တာတိ ဝုတ္တံတိ န ဝိညာယတိ) ၊ ဟိ၊ မှန်။ ဘိန္နိတဗ္ဗေ ၊ ခွဲခြားဝေဘန်ထိုက်သော အနက်၌။ ပဋိဝစန ဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ (ဘိန္နိတဗ္ဗေ ၌။ ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနံ၊ သည်။) ယဒိ သိယာ၊ အံ။ (ဝေ သတိ) ပရိပုဏ္ဏဝိသဇ္ဇနမေဝ၊ ပရိပုဏ္ဏဝိသဇ္ဇနသည် ပင်။ န သိယာ၊ မရှိတော့ရာ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [သရူပဒဿနကို ပရိပုဏ္ဏဟုဆိုထားသည်။]

အထ၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင်။ ကသ္မာ၊ ယဿ ဝါ ပန ။ပေ။ အာမန္တာတိ ဣမိနာ၊ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ၊ တို့၏။ သောမနဿ

၁။ ယမကေ။ပေ။အကရဏတော။ ။ယမိုက်၌ သန္နိဋ္ဌာန် သံသယ ၂-ပုဒ်၊ အရတွင် သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏ အနက်အရကောက်က များ၍ တစိတ်တဒေသအနက် သာ သံသယပုဒ်၏ အနက်အရဖြစ်လျှင် “အာမန္တာ”ဟု ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနပြုရိုး မရှိသောကြောင့် ထိုပြုအပ်ကုန်ပြီးသော ပုစ္ဆာတို့၌ “အာမန္တာ”ဟု ဝိသဇ္ဇန မပြုနိုင်ပါ။

၂။ ဘိန္နိတဗ္ဗေ ဟိ။ပေ။န သိယာ။ ။သန္နိဋ္ဌာန်အရက နည်းသော်၎င်း ၂-ပုဒ်အရ တူသော်၎င်း “အာမန္တာ”ဟု ဝိသဇ္ဇနပြုရသည်။ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်အရက များနေ၍ သံသယပုဒ်အရကနည်းနေလျှင် ခွဲခြားဝေဘန်၍ သရူပဒဿန ဝိသဇ္ဇန ကိုသာ ပြုရ၏။ ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနမပြုရ၊ ထိုကဲ့သို့သော သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်အရ များနေ ခု၌ ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနပြုလျှင် သရူပဒဿန ဝိသဇ္ဇနပင် မရှိတော့ရာ။

၃။ အထ ကသ္မာ။ပေ။နတ္ထိတိ။ ။ယဒိ အဘိန္နိတဗ္ဗေ ပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနံ၊ န ဘိန္နိတဗ္ဗေ(အကယ်၍ မခွဲခြားထိုက်သော အနက်အရကောက်၌သာ ပဋိဝစန ဝိသဇ္ဇနဖြစ်၍ ခွဲခြားထိုက်သော အနက်အရကောက်၌ ပဋိဝစန ဝိသဇ္ဇနမဖြစ် လျှင်) ဝေ သန္တေ “ယဿ ဝါ ပန သောမနဿိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ စက္ခုန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိအာမန္တာ”ဟူသောဤပဋိဝစနဝိသဇ္ဇနဖြင့် ဂဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ သောမနဿ ပဋိဝစနမရှိဟု အဘယ့်ကြောင့် မသိထိုက်ပါသနည်း၊ စက္ခာ

ပဋိသန္ဓိသည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ၊ န ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ကာမဓာတုယာံ၊ ဌ။ ဥပပတ္တိက္ခဏောဌ။ ကဿ၊ ဧ။ ဒသ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ တို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ၊ နည်း။ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ၊ ကုန်သော၊ သဟေတုကာနံ၊ ဟိတ်နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်သော။ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာနံ၊ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဖြစ်ကုန်သော။ သတ္တာနံ၊ တို့၏။ ဥပပတ္တိက္ခဏောဌ။ ဒသ၊ ကုန်သော။ ဣန္ဒြိယာနိ၊ တို့သည်။ ပါတုဘဝန္တိ၊ ကုန်၏။ ကာယိန္ဒြိယံ၊ ၎င်း။ ပေ။ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ ပုရိသိန္ဒြိယံ ဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ [၂-ပါးစုံ တပြိုင်နက် မဖြစ်ကောင်းသောကြောင့် ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။] ပေ။ သောမနဿိန္ဒြိယံ ဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ ဝါ၊ သည်သော်၎င်း။ [ဤ၌လည်း တပြိုင်နက်မဖြစ်ကောင်းသောကြောင့်ပင် ဝါသဒ္ဓါဖြင့် ဆိုသည်။] သဒ္ဓိန္ဒြိယံ၊ ၎င်းတည်း။ ဣတိ အာဒိဝစနတော၊ ဤသို့အစရှိသောစကားကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်။ (ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ န ဝိညာယတိ)။

နိရောဓဝါရေဌ။ အနာဂကကာလဘေဒေ၊ အနာဂတ်ကာလ အထူးအပြားဌ။ တဿေဝ စိတ္တဿ၊ ထိုစိတ်၏ပင်။ နိရောဓော၊ ချုပ်ခြင်းကို။ အနာဂတဘာဝေန၊ အနာဂတ်၏အဖြစ်ဖြင့်။ တဿ၊ ထိုစိတ်၏။ ဥပပတ္တိက္ခဏော ဌ။ ဝုတ္တော ယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ တဿေဝ ကမ္မဇသန္တာနဿ၊ ထိုကမ္မဇရုပ်အစဉ်၏ပင်။ နိရောဓော၊ ကို။ အနာဂတဘာဝေန၊ ဖြင့်။ တဿ၊ ကမ္မဇရုပ်အစဉ်၏။ ဥပ္ပါဒေ၊ ဥပါဒ်ခဏ၌၊ ဝတ္တဗ္ဗော၊ ဟောတော်မူထိုက်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော အနာဂတဝါရေဌ။ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ ဝေ၊

ယတနသည် (၁၁) သတ္တာဟမြောက်မှဖြစ်သောကြောင့် သောမနဿိန္ဒြေလည်း ထိုအခါ၌ဖြစ်သော ဣန္ဒြေကို ယူရမည်ဖြစ်၍ သောမနဿပဋိသန္ဓေ မရှိဟုပင် ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော- ဟူလို။

၁။ ကာမဓာတုယာံ။ ပေ။ ဝစနတော။ ။ ဤဓမ္မဟဒယဝိဘင်းပါငြိတော်ဝယ် ကာမဓာတ် ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ပဋိသန္ဓေခဏ၌ သောမနဿိန္ဒြေသော်၎င်း၊ သို့မဟုတ် ဥပေက္ခိန္ဒြေသော်၎င်း ထင်ရှားဖြစ်၏” ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ကာမဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်၌ သောမနဿ ပဋိသန္ဓေမရှိဟု မသိထိုက်၊ ရှိ၏ဟုသာ သိထိုက်၏- ဟူလို။

ဖြစ်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သာ။ သော၊ ထိုချုပ်ခြင်းကို။ တထာ၊ ထိုအနာဂတ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝုတ္တော။ ဥပ္ပန္နာနံ၊ ဥပါဒ် ဌီ ဘင် ဟူသော ခဏတ္တယသို့ရောက်ဆဲ တရားတို့၏။ (သော၊ ထိုနိရောဓကို။ တထာ၊ ထိုအနာဂတ်၏အဖြစ်ဖြင့်။) န(ဝုတ္တော)။ ပန၊ ဆက်။ ဥပ္ပန္နာနံ၊ တို့၏။ အညဿ၊ သော၊ အနာဂတဿ၊ သော။ သန္တာနဿ၊ ကမ္မရုပ်အစဉ်၏။ နိရောဓော၊ ကို။ အနာဂတဘာဝေန ဝတ္တဗ္ဗော။ တဿေဝ၊ ထိုပဌမကမ္မဇရုပ်အစဉ်၏ပင်။ (နိရောဓော အနာဂတဘာဝေန) န(ဝတ္တဗ္ဗော)။ ဟိ၊ မှန်။ တဿ၊ ထိုပဌမကမ္မဇရုပ်အစဉ်၏။ ဥပ္ပါဒါ နန္တရံ၊ ဥပါဒ်၏အခြားမဲ့၌။ နိရောဓော၊ သည်။ အာရဒ္ဓေါနာမ၊ အားထုတ် အပ်သည် မည်သည်။ (အားထုတ်အပ်သော ပစ္စုပ္ပန်မည်သည်။) ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [အာရဒ္ဓါ နိဗ္ဗိတော ဘာဝေါ၊ ပစ္စုပ္ပန္နော၊ စသည် အားထုတ်အပ်၍ မပြီးသေးသော ကြိယာသည် ပစ္စုပ္ပန်မည်၏။ ကစ္စာယန သာရ(၂၁)ဂါထာ။] တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ ဥပါဒ်၏အခြားမဲ့၌ ချုပ် ခြင်း၏ အာရဒ္ဓမည်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။) အရဟတံ၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ပဝတ္ထေ၌။ သောတဿ၊ သောတိန္ဒြေ၏၎င်း။ စက္ခုဿ စ၊ စက္ခုန္ဒြေ၏၎င်း။ ဘေဒေ၊ ပျက်စီးခြင်းသည်။ သတိပိ၊ ဖြစ်ပါသော်လည်း။ အနာဂတ ကာလာမသနဝသေန၊ အနာဂတ်ကာလကို သုံးသပ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။ ယဿ ။ ပေ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူသော။ ဝိသဇ္ဇနဒ္ဓယံ၊ ဝိသဇ္ဇန ၂-ပါးအပေါင်း သည်။ ဥပပန္နမေဝ၊ သင့်လျော်သည်သာ။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

စ၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဥပပတ္တိအနန္တရံ၊ ပဋိသန္ဓေ၏အခြားမဲ့၌ နိရောဓော၊ ချုပ်ခြင်းသည်။ အာရဒ္ဓေါ နာမ၊ စတုရ် အားထုတ်အပ်သော

၁။ ယသ္မာ စ၊ ပေ။ အာရဒ္ဓေါနာမ။ ။ “တဿ ဟိ ဥပ္ပါဒါနန္တရံ နိရောဓော အာရဒ္ဓေါနာမ” ဟူသော ရှေ့၌ဆိုအပ်ပြီးသော စကားကိုပင် ယူ၍ ကာရဏဂါကျ လုပ်သည်။ စိတ်တခုအတွက်မဟုတ်ဘဲ တဘဝသန္တာန်အတွက် ဖြစ်လျှင် ဥပါဒ်၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော ချုပ်ခြင်းသည် အာရဒ္ဓသာ မည်၏။ သို့ဖြစ်လျှင် အဘယ်ကြောင့် စုတိ၏ နိရောဓကိုမှ နိရောဓခေါ်ရသနည်း ဟု မေး ဘယ်ရှိသောကြောင့် “တိနိဋ္ဌာနဘာဝတောပန” ဟု မိန့်သည်။ ထိုတသန္တာန်၏ ပြီးဆုံးခြင်းကြောင့် စုတိကို (စုတိ၏ ဘင်ခဏကို) နိရောဓဟု ဆိုရသည်။ [တနိဋ္ဌာနဘာဝတောကို “တဿသန္တာနဿ+နိဋ္ဌာနဘာဝတော” ဟု အနု ဖွင့်သည်။]

ပစ္စုပ္ပန်မည်သည်။ ဟောတိ။ ပန၊ ကား။ တံနိဋ္ဌာနဘာဝတော၊ ထိုကမ္မဇရုပ် အစဉ်၏ ပြီးဆုံးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ စုတိယာ၊ စုတိဖြင့်။ ဝါ၊ စုတိရောက်မှ။ နိရောဓဝစနံ၊ နိရောဓကို ဆိုရခြင်းသည်။ (ဟောတိ) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ပဝတ္ထေ၊ ဌ။ သန္တာနေကံဒေသေ၊ ကမ္မဇရုပ်အစဉ်၏ တစိတ်တပိုင်းသည်။ နိရုဇ္ဈေပိ၊ ချုပ်ပြီးပါသော်လည်း။ အနိရုဇ္ဈံ၊ မချုပ်သေးသော ကမ္မဇရုပ် အစဉ်၏ တစိတ်တပိုင်းကို။ ဥပါဒါယ၊ ရှိ။ အနိဋ္ဌိတနိရောဓော၊ မပြီးဆုံး သေးသောနိရောဓသည်။ ဟောတိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စုတိယာဝ၊ စုတိဖြင့်သာ။ ဝါ၊ စုတိရောက်မှသာ။ တဿ၊ ထိုကမ္မဇရုပ်အစဉ်၏။ နိရောဓောတိ၊ ချုပ် ခြင်းဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဟိ၊ သာဓကကား။ ယဿ ဝါ ပန ။ ပေ။ အာမန္တာတိ ဟူ၍။ ဝက္ခတိ၊ ဟောတော်မူလတံ။ တေန^၁၊ ထိုယံဿ ဝါ ပန သော မနဿိန္ဒြိယံ အစရှိသောစကားဖြင့်။ ဣတ္ထာပိ၊ ဤအာယတနယမကဋ္ဌလည်း။ စုတိနိရောဓေ ဝေ၊ စုတိ၏ ချုပ်ခြင်းကိုသာ။ အဓိပ္ပေတေ၊ အလိုရှိအပ် သော်။ ယဉ္ဇ၊ အကြင်စက္ခာယတနသည်လည်း။ ပဝတ္ထေ၊ ဌ။ နိရုဇ္ဈိယတိ၊ တံ။ တဉ္ဇ၊ ထိုစက္ခာယတနကိုလည်း။ နိဋ္ဌာနဝသေန၊ ပြီးဆုံးခြင်း၏ အစွမ်း ဖြင့်။ စုတိယာ ဝေ၊ စုတိဖြင့်သာ။ ဝါ၊ စုတိရောက်မှသာ။ နိရုဇ္ဈိယတိ၊ တံ။ ဣတိ၊ ဝတ္ထံ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာမန္တာတိ၊ ဟူသော။ ပဋိဝစနံ၊ အတုန်ဖြစ်

၁။ တသ္မာ ပဝတ္ထေ ။ ပေ။ ဝက္ခတိ။ ။ “တသ္မာ ပဝတ္ထေ ။ ပေ။ ဝုစ္စတိ” ကား ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှားအောင်ပြသောဝါကျတည်း။ [ဖလဝါကျ တပ္ပါကဋီကရဏဝါကျ-၂-မျိုးရ ဟူလို။] ဝက္ခတိ စသည်ကား ပဝတ္ထိအခါ၌ ချုပ်ခြင်းကို နိရောဓဟုမဟုတ် စုတိ၏ချုပ်ခြင်းကိုသာ နိရောဓဟု ယူရကြောင်း ပြသော သာဓကတည်း။ [ထိုသာဓကကိုပင် အနုဋီကာ၌ “ကာရဏ ဝစနံ” ဟုဆိုသည်။]

၂။ တေနောတ္ထာပိ ။ ပေ။ ယုတ္တံ။ [တေနာတိ တေန ယထာဝုတ္တေန ပါဌန္တရဝစနေန၊ ဣတ္ထာတိ ဧတသ္မိံ ယဿ စက္ခာယတနံ နိရုဇ္ဈိယတီတိ အာဒိ ဧက အာယတနယမကေ၊ အနု။] “ပဝတ္ထေ နိရုဇ္ဈိယတိ၊ ပဝတ္ထိအခါ၌ ချုပ် လတံ” ဟူရာဝယ် စုတိလည်း ပဝတ္ထိအခါတွင်ပါဝင်၍ တဘဝ၌အဆုံးသတ်ချုပ် ခြင်းကြောင့် စုတိ၏ချုပ်ခြင်းကိုသာ ‘နိရုဇ္ဈိယတိ’ ဟုဆိုရသည်။ ထို့ကြောင့် “အာမန္တာ” ဟူသော ပဋိဝစနံဝိသဇ္ဇနသည် အသင့်ပင်ဖြစ်၏။

သော အဖြေစကားသည်။ ယုတ္တိ၊ သင့်၏။ စ၊ ဆက်။ သစက္ခုကာနံတိ အာဒိသု၊ တို့၌။ ပဋိလန္ဒစက္ခုကာနံတိ အာဒိနာ၊ ပြင့်။ အတ္ထော ဝိညာ ယတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ယဿ ပေ။ န နိရုဇ္ဈိယတိ၊ လော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ သဗ္ဗေသံ၊ ကုန်သော။ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ၊ ပဋိသန္ဓေနေဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၎င်း။ အစက္ခု ကာနံ၊ စက္ခုမရှိကုန်သော။ စဝန္တာနံ၊ စုတိဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၎င်း။ တေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၂-မျိုးတို့၏။ စက္ခုယတနံ၊ သည်။ န နိရုဇ္ဈတိ။ တေသံ၊ သောတာ ယတနံ စ၊ ကား။ နော နိရုဇ္ဈိယတိ။ ဣတိတ္ထေ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ အာရုပ္ပေ၊ အဂ္ဂပသံ၌။ ပစ္စိမ တဝိကေ၊ ပစ္စိမတဝိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ၍။ သဗ္ဗေကုန်သော။ ဥပပဇ္ဇန္တာ၊ ပဋိသန္ဓေနေဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ အစက္ခုကာ၊

၁။ သစက္ခုကာနံတိ အာဒိသု။ ။ ယဒိ ပဝတ္တေ နိရုဇ္ဈိယာပိ စုတိယာ ဝေ နိရောဓော ဣစ္ဆိတော၊ အကယ်၍ ပဝတ္တိအခါ၌ စက္ခုစသည်တို့ အကြိမ်များစွာ ချုပ်ပြီးပါသော်လည်း ထိုပဝတ္တိအခါချုပ်ခြင်းကို “နိရောဓ” ဟု အလိုမရှိအပ်ဘဲ စုတိချုပ်ခြင်းကိုသာ “နိရောဓ” ဟု အလိုရှိအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် “သစက္ခုကာနံ” အရှေ့သော စကား၌ အဘယ်သို့ အနက်ကိုသိရပါမည်နည်း ဟု မေးဘူးလျှင် ရှိသောကြောင့် “သစက္ခုကာနံတိအာဒိသုစ ပဋိလန္ဒစက္ခုကာနံတိ အာဒိနာ အတ္ထော ဝိညာယတိ” ဟု မိန့်သည်။ သစက္ခုကာနံ စသည်၌ ပဋိလန္ဒ စက္ခုကာနံစသည်ဖြင့် အနက်ကိုသိအပ်သည် ဟူလို။

ဆိုလိုရင်းကား။ ။ စုတိ၏နိရောဓအခိုက်၌ စက္ခုမရှိတော့၊ ထိုသို့ စက္ခုမရှိ ချုပ်သော သစက္ခုကာ “ရအပ်ပြီးသော စက္ခုရှိ” ဟု အနက်ကိုယူလျှင် ထိုချုပ်ဆဲ အခိုက်၌ စက္ခုကိုရပြီးဖြစ်သောကြောင့် အနက်မှန်ကိုသိနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နိရောဓဝါရ၌ နိရုဇ္ဈနနှင့်စပ်လျှင် “သစက္ခုကာနံ၊ ရအပ်ပြီးသော စက္ခုရှိကုန် သော” ဟု အနက်ပေးပါ-ဟူလို။ အခြားအာယတနများအတွက်လည်းနည်းတူ၊ နိဿယအကောက်စာအုပ်တို့၌ကား ဤအဓိပ္ပါယ်ကို မယူဘဲ “သစက္ခုကာနံ” တွေ့တိုင်း ရသိုက်သော စက္ခုရှိကုန်သော ဟု ပေးကြ၏။ စုတိအခါမဟုတ်လျှင် ထိုအနက်ကို သုံးဘယ်မလိုပါ။ ပတိ+လဘဘာတ်+အတိတ်ဟော (တ)ပစ္စည်း ကလည်း “ရထိုက်” ဟူသော အရဟအနက်ကို မဟော၊ “ရအပ်ပြီ” ဟူသော အနက်ကိုသာ ဟောပါသည်။

စက္ခုမရှိကုန်သော၊ စဝန္တာ စ၊ စုတေဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်
 ကုန်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ တေ၊ ထို အရူပ ပစ္စိမဘဝိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဒုတိယ
 ကောဋ္ဌာသေန၊ ဖြင့်။ သင်္ဂယန္တိ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။ ဣတိကြောင့်။ တဒ
 ပေက္ခန္တာ၊ ထိုအရူပ ပစ္စိမဘဝိကတို့ကို ငဲ့ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 ဣဒံ သဗ္ဗဝစနံ၊ ဤသဗ္ဗသဒ္ဓါသည်။ သာဝသေသံ၊ အကြွင်းအကျန်နှင့်
 တကွဖြစ်၏။ အစက္ခုကဝစနဉ္စ၊ အစက္ခုကရန် စဝန္တာနံ၌ အစက္ခုက သဒ္ဓါ
 သည်လည်း။ (သာဝသေသံ၊ အကြွင်းအကျန်နှင့်တကွဖြစ်၏)။ စ၊ ဆက်။
 အာရုပ္ပေ ပစ္စိမဘဝိကာနံတိ ဣေ၊ ဟူသောဤပါဌ်၌။ အရူပတော၊ အရူပ
 ဘုံမှ။ ပဉ္စဝေါကာရံ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘုံသို့။ အဂစ္ဆန္တာ၊ မသွားကုန်သော။
 အနဉ္စပ ပတ္တိကာပိ၊ အရူပဘုံမှတပါးသောဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း မရှိသော
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း။ အရူပေ ပစ္စိမဘဝိကာ ဣစ္စေစ၊ ဟူ၍သာ။ သင်္ဂယန္တိ။

၁။ တေ ဟိ ဒုတိယကောဋ္ဌာသေန။ ။ တေတိ အရူပေ ပစ္စိမဘဝိကာ၊
 ထိုချန်ထားအပ်သော အရူပပစ္စိမဘဝိကတို့ကို ဒုတိယကောဋ္ဌာသဖြင့် သိမ်းယူ
 အပ်ကုန်၏ ဟူရာ၌ ဒုတိယကောဋ္ဌာသ ဟူသည် “စက္ခုယတနဉ္စ နိရုဇ္ဈတိ၊
 သောတာယတဉ္စ နိရုဇ္ဈိယတိ” ဟူသော ၂- ဘက်ရကောဋ္ဌာသပင်တည်း။

၂။ တဒပေက္ခန္တာ။ ပေ။ သဗ္ဗဝစနံ။ ။ “သဗ္ဗေသံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ” ဟု သဗ္ဗ
 သဒ္ဓါကိုဆိုသော်လည်း အရူပပစ္စိမဘဝိက ဥပပဇ္ဇန္တမပါသောကြောင့် ထိုအရူပ
 ပစ္စိမဘဝိကတို့ကို ငဲ့ရသည်အတွက် ဤသဗ္ဗသဒ္ဓါသည် သာဝသေသသဗ္ဗတည်း။
 “အစက္ခုကရန် စဝန္တာနံ” ၌ အစက္ခုကသဒ္ဓါလည်း အရူပအစက္ခုကများ ကြွင်း
 ကျန်သောကြောင့် သာဝသေသ စကားပင်တည်း။

၃။ အာရုပ္ပေ ပစ္စိမဘဝိကာနံတိ ဣေ စ။ ။ အရူပဘုံမှ ပဉ္စဝေါကာရ
 ဘုံသို့မသွားဘဲ အရူပဘုံမှ အခြားဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေမနေဘဲ အရူပဘုံ၌သာ ပရိနိဗ္ဗာန်
 စံမည့်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အာရုပ္ပပစ္စိမဘဝိက၌ သွင်းယူရသည်။ ဆိုလိုရင်းကား-
 အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ၌ပရိနိဗ္ဗာန်မစံသေးဘဲ အထက် အရူပကျပ္ပ ပရိနိဗ္ဗာန်
 စံမည့်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အာကာသာနဉ္စာယတနအရူပ အတွက် အရူပပစ္စိမဘဝိက၌
 သွင်းယူရသည်။ အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ၌သာမက ဒုတိယာရူပ တတိယာ
 ရူပတို့၌ ပရိနိဗ္ဗာန် မစံသေးဘဲ စတုတ္ထာရူပရောက်မှ ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည့် ပုဂ္ဂိုလ်လည်း
 ပစ္စိမဘဝိကပင် ဖြစ်သည်- ဟူလို။

ဣတိဝေဒိတဗ္ဗာ။ အညေသုပိ၊ အခြားလည်းပြစ်ကုန်သော။ ဝေရူပေသု၊ ဤ
သို့သဘောရှိသော ပုဒ်တို့၌။ သေ(သော)၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အဝိအရင်
သည်။ နယော၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ဆောင်ကြောင်း အဝိအရင်တည်း။
ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပဝတ္တိဝါရ ဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အာယတနယမက ဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄။ ဓာတုယမက ဓမ္မဉ္စိ

၁,၁၉။ လဗ္ဗမာနာနံတိ ဣဒံ၊ ဟူသောကြိုစကားကို။ ပဝတ္တိဝါရေ၌။ သဒ္ဓဓာတုသမ္ပန္နာနံ၊ သဒ္ဓဓာတ်နှင့် ဆက်သွယ်ကုန်သော။ ယမကနံ၊ တို့၏ ၎င်း။ စက္ခုဝိညာဏဓာတာဒိသမ္ပန္နာနံ၊ စက္ခုဝိညာဏဓာတ်အစရှိသည်တို့နှင့် ဆက်သွယ်ကုန်သော။ (ယမကနံ) စံးတို့၏၎င်း။ စုတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန၊ ဖြင့်။ အလဗ္ဗမာနတံ၊ မရထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ [သဒ္ဓဓာတုသမ္ပန္နာနံတိ ဣဒံ ယာနိ စက္ခုဓာတာဒိ မူလကေသု သဒ္ဓ ယမကနိ၊ သဗ္ဗာနိ စ သဒ္ဓဓာတုမူလကနိ၊ တာနိ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊- အနု။]

ဓာတုယမကဝဏ္ဏနာ ဝိဋ္ဌိတာ။

UNIVERSITY

၅။ သဒ္ဓယမဂ္ဂ

၁။ ပဏ္ဍိတိဒ္ဓေသဝါရ အဖွင့်

၁၀, ၂၆။ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ပါဠိတော်ကို ထိုက်ရိုက် ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “ဒုက္ခံ ဒုက္ခသစ္စံတိ” သေည်မိန့်။] ဒုက္ခံ ။ပေ။ အာမန္တာတိ ဣတ္ထံ။ [အာမန္တာတိဝုတ္တံ စပံ] ဒုက္ခံ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခံ ဒုက္ခာရ်း။ သင်္ခါရဒုက္ခံ၊ ၎င်း။ ဝိပရိဏာမဒုက္ခံ၊ ၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ တီသုပိ၊ ၃-မျိုးသော ဒုက္ခတို့၌လည်း။ ဒုက္ခသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ကိဉ္ဇာပိ ပဝတ္တတိ၊ ၎င်း။ ဇာတိပိ ဒုက္ခာ တိ အာဒိနာ၊ အစရှိသောနည်းဖြင့်။ (ဥတ္တေသု၊ ကုန်သော။) ဇာတိအာဒိ သုစ၊ ဇာတိအစရှိသော ဒုက္ခတို့၌လည်း။ (ကိဉ္ဇာပိ ပဝတ္တတိ၊ ၎င်း။) ပန၊ သော်လည်း။ သော၊ ထိုဒုက္ခသဒ္ဓါသည်။ ဒုက္ခံ ဒုက္ခတော၊ ဒုက္ခံ ဒုက္ခဟူသော အနက်မှ။ အညတ္ထ၊ အခြားဒုက္ခဟူသော အနက်၌။ ပဝတ္တမာနေ၊ ဖြစ်လ သော်။ အညနိရပေက္ခော၊ သင်္ခါရစသော အခြားပုဒ်ကိုငဲ့ခြင်း မရှိသည်။ (ဟုတွာ)နပဝတ္တတိ၊ (သင်္ခါရဒုက္ခကိုဆိုလိုလျှင် ဒုက္ခံချည်းမထားဘဲ သင်္ခါရ နှင့်တွဲ၍ “သင်္ခါရဒုက္ခံ” ဟုဆိုရသည် စသည်ဖြင့်သိပါ။) စ၊ ဆက်။ ဣတ္ထ၊ ဤသစ္စ ယမဂ္ဂပဏ္ဍိတိဝါရ၌။ သုဒ္ဓံ၊ သင်္ခါရစသော သဒ္ဓါမဖက် သက်သက်သော။ အညနိရပေက္ခံ၊ သင်္ခါရစသော အခြားပုဒ်တပါးကို ငဲ့ခြင်းမရှိသော။ ဒုက္ခံပဒံ၊ ဒုက္ခဟူသော ပုဒ်ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၎င်း။ ပဏ္ဍိတိသောဓနံ၊ အမည်ပညတ်ကို

၁။ ဒုက္ခံ ဒုက္ခံ သစ္စံတိ။ ။ဒုက္ခံ၌ ဒုက္ခသဒ္ဓါသည် သာမညသဒ္ဓါ ဖြစ်သော ကြောင့် ကာယဝိညာဏနှင့်ယှဉ်သော ကာယိကဒုက္ခ၊ ဒေါသမူဒ္ဓေနှင့်ယှဉ်သော စေတသိကဒုက္ခဟူသော ဒုက္ခံ ဒုက္ခံကို၎င်း၊ “သဗ္ဗေ သင်္ခါရော ဒုက္ခာ” ဟု ဟော တော်မူအပ်သော သင်္ခါရဒုက္ခံကို၎င်း၊ သုခ ဥပေက္ခာကို ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ဒုက္ခတမျိုးပင်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိပရိဏာမဒုက္ခံကို၎င်း၊ “ဇာတိပိဒုက္ခာ၊ ဇရာပိ ဒုက္ခာ” စသည်ဖြင့်လားသော ဇာတိဒုက္ခ စသော ဒုက္ခအမျိုးမျိုးကို၎င်းဟော၏။ သို့သော် သင်္ခါရစသော ဒုက္ခတို့ကိုဟောရာ၌ သင်္ခါရစသော ပုဒ်တပါးနှင့် တွဲမှ သာ ဒုက္ခသဒ္ဓါက ဟောနိုင်၏။ ဒုက္ခသဒ္ဓါချည်းသက်သက်က မဟောနိုင်။ ထို့ကြောင့် သင်္ခါရစသော အခြားပုဒ်ကိုငဲ့ခြင်းမရှိသော ဒုက္ခသဒ္ဓါသန့်သန့် ဖြစ်သော ပုဒ်ကိုယူ၍ဒုက္ခသစ္စာ၏အမည်ပညတ်ကို သုတ်သင်တော်မူသည်။

သုတ်သင်ခြင်းကို။ (ဘဂဝါ)ကရောတိ။ တေန၊ ကြောင့်။ (တပါးသော ပုဒ်ကို ငဲ့ခြင်းမရှိသော ဒုက္ခပုဒ်ကို ယူခြင်းကြောင့်။) နိပ္ပရိယာယတော၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချအားဖြင့်။ ဒုက္ခသဘာဝတ္တာ၊ ဒုက္ခသဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယံ ဒုက္ခ ဒုက္ခံ၊ အကြင် ဒုက္ခဒုက္ခသည်။ (အတ္တိ)။ သေ ဒုက္ခ သဒ္ဓေါ၊သည်။ (ဤ “ဒုက္ခံ ဒုက္ခသစ္စံ”၌ ပဌမဖြစ်သော ဒုက္ခသဒ္ဓါသည်။) တသ္မိံ ဒုက္ခ ဒုက္ခေ၊ ၌။ (ပဝတ္တတိ)။ တဉ္စ၊ ထိုဒုက္ခဒုက္ခသည်လည်း။ ကေန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ ဒုက္ခသစ္စမေဝ၊ ဒုက္ခသစ္စံပင်တည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာမန္တာတိ(ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

[“ဒုက္ခံ ဒုက္ခသစ္စံ”ဟူသောပြဿနာ၌ “အာမန္တာ”ဟု ဖြေရပုံကို ပြုပြီး၍ “သမုဒယော သစ္စံ”စသော ပြဿနာတို့၌လည်း “အာမန္တာ”ဟု ဖြေရပုံကို ပြုလိုသောကြောင့် “သုဒ္ဓသစ္စဝါရေ၊” စသည်မိန့်။] သုဒ္ဓသစ္စဝါရေ၊ ၌။ သစ္စဝိဘဏံ၊ ၌။ ဝုတ္တေသု၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သော။ သမုဒယေသု၊ သမုဒယ ၅-မျိုးတို့တွင်။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော သမုဒယတရားသည်။ ဖလ

၁။ တေန ။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ ဤဒုက္ခံ၌ပါသောဒုက္ခသည် ကာယိကဒုက္ခ၊ စေတသိကဒုက္ခ ဟူသော ဒုက္ခဒုက္ခပင်တည်း။ သင်္ခါရဒုက္ခစသော ဒုက္ခတို့သည် ပရိယာယ်ဒုက္ခများဖြစ်၍ ဤဒုက္ခဒုက္ခဟူသော ဒုက္ခသည်သာ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချသင်းရဲခြင်းဖြစ်သောကြောင့် “အာမန္တာ”ဟု ဖြေတော်မူသည်။

၂။ ‘သုဒ္ဓသစ္စဝါရေ၊ ပေ။ တသ္မာ။ ။ တသ္မာရေကဝါကျသည် “အာမန္တာ” ဟုဖြေရခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသော ဝါကျတည်း။ ထိုတွင် “သမုဒယေသု ကောစိ ဖလဓမ္မေသု နတ္ထိ”သည် “သမုဒယောသစ္စံ” ဝယ် “အာမန္တာ”ဟုဖြေနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းတည်း။ “န စ ဖလဓမ္မေသု ကောစိ နိရောဓောတိ ဝုစ္စမာနော အတ္တိ” သည် “နိရောဓောသစ္စံ”ကို “အာမန္တာ”ဟုဖြေနိုင်ခြင်း၏အကြောင်းပြ စကားတည်း။ “မဂ္ဂသဒ္ဓေါ စ” စသောစကားရပ်သည် “မဂ္ဂေါ သစ္စံ”ကို “အာမန္တာ”ဟု ဖြေနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်းဟု ခွဲခြား၍သိပါ။

၃။ သစ္စဝိဘဏံ ဝုတ္တေသု၊ ပေ။ နတ္ထိ။ ။ သစ္စဝိဘဏံ အဘိဓမ္မဘာဇနိယ သမုဒယနိဒ္ဒေသ၌၊ တတ္ထ ကတမော ဒုက္ခသမုဒယော၊ တက္ကာ စ အဝသေသာ စ ကိလေသာ အဝသေသာစ အကုသလာ မွှောတိဏိစ ကုသလမူလာနိ သာသ ဝါနိ အဝသေသာ စ သာသဝါ ကုသလာဓမ္မာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဒုက္ခ

ဓမ္မေသု၊ အကျိုးသဘောရှိသောတရားတို့၌။ နတ္ထိ၊ [ထိုသို့မပါသောကြောင့် သမုဒယသစ္စာကို “အကြောင်းသစ္စာ” ဟု ခေါ်ရသည်။] စ၊ ကား။ ဖလ ဓမ္မေသု၊ အကျိုးသဘောရှိသော တရားတို့တွင်။ ကောစိ၊ သော။ နိရောဓော တိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စမာနော၊ ဆိုအပ်သောတရားသည်။ န အတ္ထိ။ စ၊ ကား။ မဂ္ဂသဒ္ဓေါ၊ သည်။ ဖလင်္ဂေသု၊ ဖိုလ်၏အင်္ဂါဖြစ်သော ရှစ်ပါးတို့၌။ မဂ္ဂ ဖလတ္တံ၊ မဂ်၏ အကျိုး၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပဝတ္တတိ၊ ကံရဏူပစာရအား ဖြင့် ဖြစ်၏။ [ဖိုလ်၌ပါသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ စသည်ကို ကာရဏူပစာရအားဖြင့် “မဂ္ဂင်” ဟုခေါ်နိုင်သည်- ဟူလို။] မဂ္ဂကိစ္စ သဗ္ဗာဝါ၊ မဂ်တို့၌ မဂ်ကိစ္စ၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ န ပပတ္တတိ၊ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။ တာနိ၊ ထိုဖိုလ်၌ပါသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့သည်။ ပရိနိဋ္ဌိတနိယျာနကိစ္စာနိ၊ ပြီးဆုံးပြီးသောဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ကြောင်းကိစ္စရှိကုန်၏။ စ၊ ဆက်။ တွေ၊ ဤသစ္စယမကဒေသနာ၌။ မဂ္ဂသဒ္ဓေါ၊ သည်။ နိယျာနဝါစကော၊ ဝဋ်မှ ထွက် မြောက်တတ်ဟူသော အနက်ကိုဟော၏။ န နိယျာနဖလ ဝါစကော၊ ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်တတ်သော မဂ်၏အကျိုးဟူသောအနက်ကို ဟောသည်မဟုတ်။

သမုဒယော” ဟု ၅ မျိုးဟောတော်မူ၏။ ထို ၅ မျိုးတွင် တမျိုးပျအကျိုးသဘော ရှိသော တရားမပါ။ “ဖလဓမ္မေသု နတ္ထိ” ဟုဆိုသော်လည်း “ဖလဓမ္မော နတ္ထိ” နှင့် သဘောတူပင်တည်း။ [“ ဖလဓမ္မေသု နတ္ထိ” ကို “ဖလသဘာဝေါ နတ္ထိတိ အတ္ထော” ဟု အနုဋီကာ ဖွင့်သည်။]

၁။ ဖလဓမ္မေသု စ။ ။ နိရောဓသစ္စာသည် မဂ္ဂသစ္စာကိုထောက်၍ အကျိုး တရားဖြစ်သော်လည်း ထိုအကျိုးသဘောရှိသော တရားတို့၌ “နိရောဓ” ဟုဟော အပ်သောတရား တစ်တရားမျှမပါ။ ထို့ကြောင့် “နိရောဓ” သည် သစ္စာအမှန်ပင် ဖြစ်၏။

၂။ မဂ္ဂသဒ္ဓေါ စ ဖလင်္ဂေသု။ ။ စာအုပ်တို့၌ “ဖလဖလင်္ဂေသု” ဟု တွေ့ ရ၏။ ရှေးနိဿယ၌ ဖလတပင် မပါ။ အနုဋီကာ၌လည်း “မဂ္ဂသဒ္ဓေါ စ ဖလင်္ဂေသုတိ သာမညဖလဒင်္ဂေသု (မဂ်၏အကျိုးဖြစ်သော ဖိုလ်၏အင်္ဂါဖြစ်ကုန် သော) သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒိသု။ ပေ။ အာဂတော မဂ္ဂသဒ္ဓေါ မဂ္ဂဖလတ္တံ ပဝတ္တတိ။ ကာရဏူပစာရေနာတိ အဓိပ္ပါယော” ဟု ဖွင့်သည်။

တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သမုဒယော ။ပေ။ သစ္စံတိ ဧတေသုပိ၊ တိဋ္ဌိလည်း။ အာမန္တာ ဣစ္စေဝ၊ ဟူ၍ပင်။ ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ။

[အထက်၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းသည် နန္ဒယမက အဋ္ဌကထာ စသည် တို့၌လာသော အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံနှင့် သဘောတူသော နည်းတည်း၊ ထိုနည်းမှ တပါး မိမိအလိုကျနည်းကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “အထဝါ” စသည်မိန့်။] အထဝါ၊ ကား။ ပဒသောဓနေန၊ ပဒသောဓနဝါရဖြင့်။ ပဒေသု၊ ပုဒ်တို့ကို။ သောဓိဇတသု၊ သုတ်သင်အပ်ပြီးကုန်လသော်။ သစ္စဝိသေသနဘူတာ ဝေ၊ သစ္စသဒ္ဓါ၏ ဝိသေသနဖြစ်သည်သာလျှင် ဖြစ်ကုန်သော။ ဒုက္ခာဒိသဒ္ဓါ၊ ဒုက္ခ အစရှိသောသဒ္ဓါတို့ကို။ [အာဒိဖြင့် သမုဒယ နိရောဓ မဂ္ဂတို့ကို ယူ။] ဣဓ၊ ဤ သုဒ္ဓသစ္စဝါရ၌။ ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ပန၊ ဆက်။ တေသံ၊ ထိုဒုက္ခအစရှိသော သဒ္ဓါတို့၏။ ဧကန္တေန၊ စင်စစ်အားဖြင့်။ သစ္စ ဝိသေသနဘာဝံ၊ သစ္စသဒ္ဓါ၏ ဝိသေသနတို့၏အဖြစ်ကို၎င်း။ သစ္စာနံ၊ သစ္စ သဒ္ဓါတို့၏။ [“ဒုက္ခသစ္စာ” စသည်၌ပါသော သစ္စသဒ္ဓါတို့၏။] တဗ္ဗိသေသန ယောဂဝိသေသံ စ၊ ထို ဒုက္ခစသော ဝိသေသနတို့နှင့် ယှဉ်ခြင်းသည် အထူး

၁။ တသ္မာ ။ပေ။ ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ။ ။ယသ္မာ သစ္စဒေသနာယ ပဘဝါဒိ သဘာဝါဝေ (ဒုက္ခ၏စ၍ ဖြစ်ရာ စသော သဘောရှိသည်သာ ဖြစ်ကုန်သော) ဓမ္မာ သမုဒယာဒိပရိယာယေန ဝုတ္တာ။ န အပ္ပဘဝါဒိသဘာဝါ၊ တသ္မာ။ [ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသောအကြောင်းတို့ကို လိုရှင်းချုပ်၍ တသ္မာအစွဲကို အနုဋီကာ ဖွင့်သည်။ ပဘဝါဒိ၌ အာဒိဖြင့် နိရောဓသစ္စာအတွက် နိဿရဏသဘာဝ၊ မဂ္ဂ သစ္စာအတွက် နိယျာနသဘာဝတို့ကို ယူပါ။]

၂။ အထဝါ ။ပေ။ ဂဟိတာ။ ။ “သစ္စဝိသေသနဘူတာ ဝေ ဒုက္ခာဒိ သဒ္ဓါ ဣဓ ဂဟိတာ” ၌ ဝေဖြင့် သစ္စသဒ္ဓါ၏ ဝိသေသန မဟုတ်ကြသောအခြား သော (သင်္ခါရဒုက္ခစသော) ဒုက္ခတို့ကို ပကရဏအားဖြင့် (အရာမဟုတ်သည့် အတွက်) တားမြစ်ပြီးဖြစ်သည်-ဟု ဆိုလိုသည်။

၃။ တဗ္ဗိသေသနယောဂဝိသေသံ။ ။ “တေန ဒုက္ခာဒိဝိသေသနယော ဂေန။ ထိုဒုက္ခ အစရှိသော (ဒုက္ခ သမုဒယ နိရောဓ မဂ္ဂ ဟူသော) ဝိသေသနနှင့် ယှဉ်ခြင်းသည်+ ဝိသိဋ္ဌတံ၊ အထူးပြုအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို” ဟု အနုဖွင့်၏။

ပြုအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို၎င်း။ ဒီပေတုံ၊ ငှာ။ သုဒ္ဓသစ္စဝါရော၊ ကို။
 (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သစ္စဝိသေသနာနံ၊ သစ္စ သဒ္ဓါတို့၏
 ဝိသေသနဖြစ်ကုန်သော။ ဒုက္ခာဒိနံ၊ ဒုက္ခအစရှိသည်တို့၏။ ဧကန္တသစ္စတ္တာ၊
 ဧကန် သစ္စာတို့၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခံ သစ္စံ ။ပေ။ မဂ္ဂေါ သစ္စံတိ အာမန္တာ
 တိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ စ၊ ဆက်။
 ဣတ္ထံ၊ ဤ သစ္စယမက သုဒ္ဓသစ္စဝါရ၌။ (သစ္စဝိသေသနဘူတာ ဝေ၊ ဖြစ်ကုန်
 သော။ ဒုက္ခာဒယော၊ ဒုက္ခအစရှိသောသဒ္ဓါတို့ကို၊ ဂဟိတာ) ယထာ၊ သို့။
 ဝေ၊ တူ။ ခန္ဓယမကာဒိသုပိ၊ တို၌လည်း။ သုဒ္ဓခန္ဓာဒိဝါရေသု၊ သုဒ္ဓခန္ဓ
 အစရှိသော ဝါရတို့၌။ ခန္ဓာဒိဝိသေသန ဘူတာန မေဝ၊ ဖြစ်ကုန်သော။
 ရူပါဒိနံ၊ ရူပအစရှိသည်တို့ကို။ [အာဒိဖြင့် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရဝိညာဏ်
 တို့ကို ယူပါ။] ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းသည်။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။

ဒုက္ခသစ္စ ဟူရာ၌ ဒုက္ခ ဟူသော ဝိသေသနသည် သစ္စကို အထူးပြု၏။ ဤသို့
 စသည်ဖြင့် သိပါ။

၁။ သစ္စဝိသေသနာနံ ။ပေ။ သစ္စတ္တာ။ ။ဒုက္ခ စသည်တို့က သစ္စ၏
 ဝိသေသန ဖြစ်ကြသောကြောင့် သစ္စနှင့်အရတူ၏။ ထိုသို့ အရတူလျှင် ဒုက္ခ
 စသည်တို့လည်း ဧကန္တ သစ္စတို့ပင် ဖြစ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခအစရှိသည်တို့၏
 ပရိညေယျ (အာဒိဖြင့် သမုဒယ၏ ပဟာတဗ္ဗ၊ နိဂ္ဂေဟေ၏ သစ္စိကာတဗ္ဗ၊ မဂ္ဂ၏
 ဘာဘေတဗ္ဗ) အဖြစ်သည် ပြီးစီးတော့၏။ ဤသို့ ဒုက္ခစသည်နှင့် သစ္စစသည်
 တို့ အရတူသောကြောင့် “ဒုက္ခံ သစ္စံတိ” စသော ပုစ္ဆာ ၄-ရပ်၌ “အာမန္တာ”
 ဟု ချဉ်း ဖြေတော်မူရသည်။

၂။ ယထာ ဝေတ္ထ ။ပေ။ ဂဟဏံ ယုတ္တံ။ ။ဤသစ္စယမကဝယ် သုဒ္ဓ
 သစ္စဝါရ၌ သစ္စသဒ္ဓါ၏ ဝိသေသနဖြစ်သော ဒုက္ခ စသည်တို့ကိုသာ ယူအပ်
 သကဲ့သို့ ဤအတူ ခန္ဓယမက စသည်တို့၌လည်း သုဒ္ဓခန္ဓ အစရှိသော ဝါရတို့
 ဝယ် ခန္ဓအာယတန ဓာတုသဒ္ဓါတို့၏ ဝိသေသနဖြစ်သော ရူပစသည် စက္ခု
 စသည်တို့ကိုသာ ယူခြင်းသည် သင့်၏။ ဤကား ဋီကာဆရာက မိမိ အလို
 အတိုင်း ဖွင့်ပြုအပ်သော စကားတည်း။

ပန၊ ထိုသို့ပင် ခန္ဓာဒိဝိသေသနဖြစ်သော ရူပစသည်ကို ယူခြင်းသည် သင့်ပါသော်လည်း။ အဋ္ဌကထာယု ဝါ၌ (ခန္ဓယမကအဋ္ဌကထာ၌)။ ယသ္မာ ပိယရူပ။ ပေ။ ပဋိဇာနာတိတိ ဝစနေန၊ ဟူသောစကားဖြင့် (ဒီပိတော ဟောတိ၌ စပ်)။ ရူပါဒိစက္ခာဒိ ဒုက္ခာဒိဂ္ဂဟဏေဟိ ၊ ရူပအစရှိသောသဒ္ဓါ၊ စက္ခုအစရှိသော သဒ္ဓါ၊ ဒုက္ခ အစရှိသော သဒ္ဓါတို့ဖြင့်။ သုဒ္ဓခန္ဓာဒိဝါရေ သုပိ၊ သုဒ္ဓခန္ဓအစရှိသော ဝါရတို့၌လည်း။ ခန္ဓာဒိဝိသေသနတော၊ ခန္ဓာအစ ရှိသည်တို့၏ ဝိသေသနဖြစ်ကောင်းသော ရူပစသည် စက္ခုစသည် ဒုက္ခစသည် တို့၏ အနက်တို့မှ။ အညေပိ၊ အခြားသော ပိယရုပ် သာတရုပ်အစရှိသော အနက်တို့ကိုလည်း။ ဂဟိတာ၊ ကုန်ပြီ။ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒီပိတော ဟောတိ။ တေန၊ ကြောင့်။ (ထိုအဋ္ဌကထာဝယ် ခန္ဓာဒိဝိသေ သနဖြစ်သော အနက်တို့မှ အခြားအနက်တို့ကိုလည်း ယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) တဒနုရူပတာဝသေန၊ ထို အနက် အားလျော်သည်၏ အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဣတရော၊ အထ ဝါ စသည်ဖြင့် ဖွင့်ပြအပ်သော ဤအနက်မှတပါးသော။ အတ္ထော၊ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဒုက္ခ ဒုက္ခံ စသော ပဌမ အနက်ကို။ (မယာ) ဝုတ္တော။

ပဏ္ဍတိနိဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ အဋ္ဌကထာယံ ပန။ ။ သုဒ္ဓခန္ဓအစရှိသော ဝါရတို့၌ ခန္ဓ အာယတန ဓာတုတို့၏ ဝိသေသနဖြစ်ကြသော ရူပစက္ခု စသည်တို့ကိုသာ အကယ်၍ ယူသင့် လျှင် အဘယ်ကြောင့် ခန္ဓစသည်တို့၏ ဝိသေသနမှ တပါးအခြားသော ရူပ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း အဋ္ဌကထာ၌ အနက်ကိုပြုရပါသနည်း-ဟု မေး ဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အဋ္ဌကထာယံ ပန” စသည်ကိုမိန့်။ [ခန္ဓယမက သုဒ္ဓ ခန္ဓ ဝါရ အဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။] “ယသ္မာ ပိယရူပ” သော ကေား သည် ပဋိဇာနာတိတိုင်အောင် ထိုခန္ဓယမက အဋ္ဌကထာ စကားပင်တည်း။ ထိုစကား၌ “ရူပခန္ဓောဝယ် ခန္ဓ၏ ဝိသေသန မဟုတ်သော ပိယရုပ် သာတရုပ်တို့ ကိုလည်းယူထားသည်။ ထို့ကြောင့် “ခန္ဓာဒိ ဝိသေသနတော အညေပိ ဂဟိ တာတိ အယမတ္ထော ဒီပိတော ဟောတိ” ဟု ဆိုသည်ဟု ဝိကရာဆရာ ဆိုသည်။

၂။ ရူပါဒိ။ ပေ။ ဂဟဏေဟိ။ ။ ရူပါဒိ၌ အာဒိဖြင့် ‘ဝေဒနာသညာ’ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကို ယူပါ။ စက္ခာဒိ၌ အာဒိဖြင့် စက္ခု သောတ စသော

၂။ ပဝတ္ထိဝါရအဖွင့်

၂၇, ၁၆၄။ အန္တမသော သုဒ္ဓါဝါသနံ ဝိတိ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။
 တေသံ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာတို့၏။ အရိယတ္တာ၊ အရိယာတို့၏အဖြစ်
 ကြောင့်။ ဒုက္ခ သစ္စေန၊ ဖြင့်။ ဥပပဇ္ဇနေ၊ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၌။ အာသင်္ကာ၊
 ယုံမှားခြင်းသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ ကတော၊ ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍။
 (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ [သုဒ္ဓါဝါသဖြစ်သော်လည်း ရူပပဉ္စမဈာန်ဝိပင်္ဂါ၊
 သို့မဟုတ် စတုတ္ထဈာန်ဝိပင်္ဂါ၊ ဟူသော ဒုက္ခသစ္စာဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေရ
 သည်။] တဏှာဝိပုယုတ္တစိတ္တဿာတိ ။ပေ။ ဂဟေတဗ္ဗတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ
 ကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ယဿ ဒုက္ခသစ္စံ
 ဥပပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။ ဧတေန သန္နိဋ္ဌာနေန၊ ဤသန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့်။ သဗ္ဗေ၊
 ကုန်သော။ ဥပပဇ္ဇန္တော၊ ပဋိသန္ဓေနေဆဲ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ ပဝတ္ထိယံ၊ ပဝတ္ထိ
 အခါ၌။ စတုဝေါကာရေ၊ ၌။ မဂ္ဂဖလတော၊ မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်မှ။ အည
 စိတ္တာနံ၊ အခြားသော စိတ်တို့၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏသမဂ္ဂိနော၊ ဥပါဒဏနှင့်
 ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ ပဉ္စဝေါကာရေ၊ ၌။ သဗ္ဗစိတ္တာနံ၊
 တို့၏။ [ပဋိသန္ဓေအခါဖြစ်စေ ပဝတ္ထိအခါ ဖြစ်စေ အလုံးစုံသော စိတ်တို့
 ၏။] ဥပ္ပါဒက္ခဏသမဂ္ဂိနော၊ တို့ကို၎င်း။ သင်္ဂဟိတာ၊ သိမ်းဟူအပ်ကုန်ပြီ။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ သန္နိဋ္ဌာနေန၊ ဖြင့်။ နိစ္စိတေသု၊ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးကုန်

အာယတန ဓာတ်တို့ကို ယူပါ။ ဒုက္ခာဒိ၌ အာဒိဖြင့် သမုဒယ မဂ္ဂ နိရောဓ
 သဒ္ဓါတို့ကို ယူပါ။

၁။ ယဿ ။ပေ။ ဧတေန ပန။ ။ဧတေန သန္နိဋ္ဌာနေနကို သင်္ဂဟိတာ၌
 စပ်၊ “ယဿ ဒုက္ခသစ္စံ ဥပပဇ္ဇတိ” ဟူသော ဤသန္နိဋ္ဌာန်စကားဖြင့် စတုဝေါကာရ
 ပဉ္စဝေါကာရ မရှေး အလုံးစုံသော ‘ဥပပဇ္ဇန္တတို့ကို ယူနိုင်၏။ ပဝတ္ထိအခါဝယ်
 စတုဝေါကာရ၌ မဂ်ဖိုလ်မှတစ်ပါး အခြားစိတ်တို့၏ ဥပ္ပါဒက္ခဏ သမဂ္ဂိပုဂ္ဂိုလ်
 တို့ကို၎င်း ပဉ္စဝေါကာရ ပဝတ္ထိအခါ၌ အလုံးစုံသော စိတ်တို့၏ ဥပ္ပါဒက္ခဏ
 သမဂ္ဂိပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း ယူအပ်ကုန်ပြီးဖြစ်၏။

၂။ ဣတိ တေသေဝ ။ပေ။ ဝိတာဂဒဿနတော။ ။ထို့ကြောင့် သန္နိဋ္ဌာန်
 ပုဒ်ဖြင့် ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးယူအပ်ပြီးသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ထံပင် “ပဝတ္တေ တဏှာ
 ဝိပုယုတ္တစိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ” ဟူသော ဤစကားဖြင့် ဒုက္ခ သမုဒယ ၂-မျိုး

သော။ တေသ္မေဝ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်ပင်။ ကေစိ၊ အချို့ကုန်သော။ ဒုက္ခသမုဒယေသု၊ ဒုက္ခကောဋ္ဌာသ၊ သမုဒယကောဋ္ဌာသတို့တွင်။ ကေကောဋ္ဌာသပဝတ္ထိသမဂီနော၊ တခုသော ဒုက္ခကောဋ္ဌာသ၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်း ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ပဝတ္ထေ တဏှာဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ ဧတေန၊ ဖြင့်။ ဒဿိယန္တိ၊ ပြအပ်ကုန်၏။ (ကသ္မာ) သန္နိဋ္ဌာနေန၊ ဖြင့်။ ဂဟိတဿေဝ၊ ယူအပ်ပြီးသော တရားအစု၏သာ။ ဝိဘာဂဒဿနတော၊ ဝေဖန်အပ်သော အထူးအပြားကို ပြခြင်းကြောင့်တည်း။ တေန ၊ ထိုဆိုအပ်ပြီးသောအကြောင်းကြောင့်။ စတုဝေ၊ ကတုရာနံပိ၊ စတုဝေ၊ ကာရ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းသည်။ ဥပပန္နမေဝ၊ သင့်လျော်သည်သာ။ ဟိ၊ မှန်။ တေသု၊ ထိုသန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့် ယူအပ်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ မဂ္ဂဖလပုပ္ပါဒသမဂီသု၊ မဂ်ဖိုလ်တို့၏ ဥပါဒ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌။ ပသင်္ဂတာ၊ ကပ်ငြိလျဉ်းပါဘယ်၏ အဖြစ်သည်။ န အတ္ထိ၊ (ကသ္မာ) တံတမဂီနံ၊ ထိုမဂ်ဖိုလ်၏ ဥပါဒ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သန္နိဋ္ဌာနေန၊ ဖြင့်။ အဂ္ဂဟိတတ္တာ ၊ မယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

တို့တွင် တခုသော ဒုက္ခကောဋ္ဌာသ၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပြအပ်ကုန်၏။ ဘာကြောင့်နည်း။ သန္နိဋ္ဌာန်ဖြင့် ယူအပ်ပြီးသော တရား၏သာ အထူးအပြားကို ပြခြင်းကြောင့်တည်း။ [ကေကောဋ္ဌာသပုပ္ဖိသမဂီနောတိ ဒုက္ခ ကောဋ္ဌာသပုပ္ဖိသမဂီနော၊ - အနု။]

၁။ တေန ပေ။ ဥပပန္နမေဝ။ ။ တေနဖြင့် “ပဝတ္ထိယံ စတုဝေ၊ ကာရေ မဂ္ဂ ဖလတော အညစိတ္တာနံ ဥပ္ပါဒက္ခဏသမဂီနော” စသည်ကို၎င်း “ကေစိ ပဝတ္ထေ တဏှာဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ ဧတေန ပေ။ ဝိဘာဂဒဿနတော” တိုင်အောင်၎င်း ပြန်၍ ညွှန်ပြသည်။ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “တသ္မာ ပဉ္စဝေ၊ ကာရဝသေနေဝ ဂဟေတဗ္ဗံ” ဟု စတုဝေ၊ ကာရကို မယူတို့ရန် ဝေဖြင့် ပယ်ရှားခဲ့သော်လည်း ဋီကာဆရာက “စတုဝေ၊ ကာရနံပိ ဂဟဏံ ဥပပန္နမေဝ = စတုဝေ၊ ကာရ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း ယူခြင်းသည် သင့်လျော်သည်သာ” ဟု ဆိုသည်။

၂။ န ဟိ တေသု ပေ။ အဂ္ဂဟိတတ္တာ။ ။ အဋ္ဌကထာဆရာက “စတုဝေ၊ ကာရေ ပန။ ပေ။ ကေပိ သစ္စံ နပုပ္ဖတိ” ဟု စတုဝေ၊ ကာရဝယ် တဏှာ ဝိပ္ပယုတ္တ ဖြစ်သော ဖလသမာပတ်စိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏ၌ သစ္စာ တပါးမျှ မဖြစ်

ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဣဒံ ဣဓ န ဂဟေတဗ္ဗိတိ၊ ဟူသောပါဠိ၌။ စတု
ဝေ ဝါကာရေ၊ ။ ဣဒံ ဖလသမာပတ္တိ စိတ္တံ၊ ကိ။ သစ္စာနံ၊ တို့၏။ ဣဓ ဥပ္ပါဒ
ဝစနေ၊ ဤဖြစ်ခြင်းကို ဆိုရာ ကောင်းရပ်၌။ န ဂဟေတဗ္ဗိ၊ ထိုက်(ယူဘွယ်
မလို)။ ဣတိ ဝုတ္တိ ဟောတိ။

စ၊ ဆက်။ ဣတ္ထံ ၊ ဤပုဂ္ဂလောကာသဝါရ ဒုက္ခသစ္စ သမုဒယသစ္စ
ယမက၌။ သဗ္ဗေသံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံတိ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။ ကမ္မဇပဝတ္တဿ၊
အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်၏။ ပဌမုပ္ပါဒဿနေန၊ ပဌမဖြစ်ခြင်းကို
ပြခြင်းအားဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တိ။ ဣတ္ထံ၊ ဤသဗ္ဗေသံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ
ဟူသော ပါဠိ၌။ အသညသတ္တာပိ၊ အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း။ သင်္ဂ
ဟိတာ၊ [“အသညသတ္တာနံ ပေတ္ထ သင်္ဂဟိတတ္တာ” ဟု ရှေးနိဿယ၌ ဟေတု

သောကြောင့် စတုဝေဝါကာရဝယ် ဖလသမာပတ်စိတ်ကို ဤသစ္စာတို့၏ ဥပ္ပါဒ်
ကိုပြရာ၌ မယူထိုက်ဟု တမင်လာဆိုနေဘွယ် မလို။ ဘာကြောင့်နည်း- ထိုမဂ္ဂ
ဖလသမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို “ယဿ ဒုက္ခသစ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်တန်း
ကပင် မယူခဲ့သောကြောင့်၎င်း၊ သံသယပုဒ်အရကိုပြရာ၌ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့်
ယူအပ်ပြီးသော တရားတို့ကို ခွဲခြားဝေဖန်၍ ပြရိုးရှိသောကြောင့်၎င်းတည်း။

ခ။ ဣတ္ထေ စ။ ပေ။ သင်္ဂဟိတာ။ ။ “ဣတ္ထေ စ” စသော စကားသည်
“သဗ္ဗေသံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ” စသည်ဖြင့် အစိတ်အစိတ် ဖွင့်ပြအပ်ခဲ့သော ပါဠိ
တော်၏ ပိဏ္ဏတ္တကို ပြသောစကားတည်း။ ကမ္မဇပဝတ္တ၌ “ပဝတ္ထ၊ အဆက်
မပြတ်ဖြစ်သော+ကမ္မဇ၊ ကမ္မဇရုပ်အစဉ်” ဟူသည် ပဋိသန္ဓေ၏ ဥပ္ပါဒ်ခဏမူ
စ၍ စုဒတခါနီးတိုင်အောင် အဆက်မပြတ် ဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်အစဉ်တည်း။
အသညသတ် သတ္တဝါတို့၌လည်း ထိုကမ္မဇရုပ်အစဉ်ဖြစ်ရကား ထိုအသညသတ်
တို့လည်း “သဗ္ဗေသံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ” အရ၌ သွင်းယူရသည်။

မှတ်ချက်။ ။ “သဗ္ဗေသံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ” ဟူသော စကားသည် ပဋိသန္ဓေ
စိတ် စေတသိက်နှင့်တကွ ကမ္မဇရုပ်တို့၏ တဘဝ၌ ပဌမဖြစ်ခြင်းကို ပြသော
စကားတည်း။ ဤသို့ စိတ်စေတသိက်နှင့် တကွ ကမ္မဇရုပ်တို့၏ ပဌမဖြစ်ပုံကို
ပြသော စကားဖြစ်သော်လည်း အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သွင်းယူလိုသော
ကြောင့် “ကမ္မဇပဝတ္တဿ” ဟု ကမ္မဇကို ခေါင်းတပ်၍ ဆိုသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဝါကျအဖြစ်ဖြင့်ရှိသောကြောင့် ကဿာ တည်၍ အနက်ပေးသည်။] ပန ၊ ကား။ ပဝတ္ထေ ။ပေ။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ ဣဒံ ဤစကားကို။ (ဒုက္ခသစ္စေ သည်။) သမုဒယသစ္စပ္ပါဒဝေါမိဿဿ (သမုဒယသစ္စပ္ပါဒဝေါမိဿေ)၊ သမုဒယသစ္စာ၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့်ရောနေသည်။ (သတိပီ၊ သော်လည်း။) တံရဟိတဿ၊ ထိုသမုဒယသစ္စပ္ပါဒမှ ကင်းသော။ ဒုက္ခသစ္စပ္ပါဒဿ၊ ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ခြင်းကို။ ဒဿနဝသေန၊ ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တဏှာယံ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ၊ ဟူသောစကားကို။ တံသဟိတဿ ၊ ထိုသမုဒယသစ္စာ၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော။ (ဒုက္ခသစ္စပ္ပါဒဿ၊ ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ခြင်းကို။ ဒဿနဝသေန ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ)။ ပန၊ ဆက်။ တေသံ၊ ထို အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ [“တေသံတိ အသညသတ္တာနံ” ဟု အနုဖွင့်သော ကြောင့် စာအုပ်တို့၌ “အသညသတ္တာနံ” ဟု ပါသည်ကားအပို။] ပဝတ္တိယံ ။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပုရိမ ကောဠာသ ပစ္စိမကောဠာသတို့၌။ န ဂဟိတော၊ ယူတော်မမူအပ်။ တထာ ၊ တူ။ အသညသတ္တာနံ၊ တို့၏။ (ဒုက္ခသစ္စဿ၊ ။) နိရောဓောပိ၊

၁။ ပဝတ္ထေ ။ပေ။ ဣဒံ ပန။ ။ပဉ္စဝေါကာရသံ၌ ပဝတ္တိအခါဝယ် တဏှာ သမ္ပယုတ်လောဘမူစိတ်ဖြစ်သော အခါ ရုပ်ဟူသော ဒုက္ခသစ္စာလည်း ဖြစ်သောကြောင့် သမုဒယသစ္စာ ဒုက္ခသစ္စာ ဟူသော သစ္စာ ၂-ပါးရော၏။ “တဏှာဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ” ဟူသော စကားကား ထိုသို့ သမုဒယ သစ္စာ၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့် မရောသော ဒုက္ခသစ္စာ၏ဖြစ်ခြင်းကို ပြသောစကား တည်း။ [“သမုဒယသစ္စပ္ပါဒဝေါမိဿဿ ဒုက္ခသစ္စပ္ပါဒဿ” ၌ ဆဋ္ဌိဝိဘတ်ကို ‘အနာဒရေ သာမိဝစနံ’ ဟု ဆိုပြီးလျှင် “သမုဒယသစ္စပ္ပါဒဝေါမိဿေပိ ဒုက္ခသစ္စေ” ဟု အနုဋီကာ၌ အနက်ဖွင့်၏။ ပေးရိုး အနာဒရအနက်မဟုတ်။ လက္ခဏအနက်သာ ဖြစ်သည်။

၂။ တံသဟိတဿ။ ။ “တံ သဟိတဿာတိ သမုဒယသစ္စပ္ပါဒသဟိတဿ ဒုက္ခသစ္စပ္ပါဒဿ ဒဿနဝသေန ဝုတ္တံတိ ယောဇနာ။” ဟု အနုဋီကာဖွင့်သော ကြောင့် “သမုဒယသစ္စပ္ပါဒဝေါမိဿဿ” ဟူသော ပုဒ်သည် ရှေးစာအုပ်များ၌ ရှိဟန်မတူ။

၃။ တထာ နိရောဓော စ။ ။ ယထာ အသညသတ္တာနံ ပဋိသန္ဓိယံ ဒုက္ခ သစ္စဿ ဥပ္ပါဒေါ ပဌမကောဠာသေန ဂဟိတော “သဗ္ဗေသံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ” ဟု

ချုပ်ခြင်းကိုလည်း။ (န ဂဟိတော)၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ မဂ္ဂသစ္စ
ယမကေပိ၊ ခွံလည်း။ ဒေဝေ နယော၊ တည်း။

ကေသံ။ ပေ။ ဝေဒိတဗျောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ [ထိုအဋ္ဌ
ကထာစကားကို လက်မခံလိုသောကြောင့် “ဝေဇ္ဇသတိ” စသည်မိန့်။]
စ၊ ဆက်။ ဝေံ သတိ၊ သော်။ ယဿ ယတ္ထ ။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိတိ တေဿ၊
ဤပြဿနာ၏။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ အဖြေဖြစ်သော။ ပစ္စိမကောဋ္ဌာသေ၊ ခွံ။ ဣတ
ရေသံ ။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိတိ ဣဒံ၊ ဤအဖြေသည်။ န ယုဇ္ဇေယျ၊ မသင့်ရာ။
(ကသွာ၊ န ယုဇ္ဇေယျ၊ နည်း။) ဟိ (ယသွာ)၊ အကြင့်ကြောင့်။ ဥပပတ္တိက္ခ
ဏေ၊ ပဋိသန္ဓေခဏ၌၎င်း။ စိတ္တုပ္ပတ္တိခဏေ စ၊ စိတ်၏ဖြစ်ရာခဏ၌၎င်း။
သမုဒယသစ္စံ၊ သည်။ န ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ၊ ဖြစ်လတ်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
(န ယုဇ္ဇေယျ) ။ တသွာ၊ ကြောင့်။ ဥပပတ္တိက္ခဏေ တဏှာဝိပ္ပယုတ္တ
စိတ္တုပ္ပတ္တိက္ခဏသမိဂ်နံ၊ ပဋိသန္ဓေနေဆဲခဏနှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သော တဏှာ
ဝိပ္ပယုတ်စိတ်၏ ဖြစ်ဆဲခဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာနံ၊ တို့၏။
ယသ္မိံ ကာမာဝစရာဒိ ဩကာသေ၊ အကြင် ကာမာဝစရ အစရှိသော
ဘုံ၌။ သာ ဥပပတ္တိ၊ ထိုပဋိသန္ဓေ၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း။ သာ စိတ္တုပ္ပတ္တိ စ၊
ထိုပဝတ္တိအခါ၌ စိတ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၎င်း။ ပဝတ္တမာနာ၊ ဖြစ်ဆဲသည်။
(ဟောတိ) ။ တတ္ထ၊ ထိုကာမာဝစရစသောဘုံ၌။ တေသံ၊ ထိုစတုဝေါကာရ
ပဉ္စဝေါကာရ ဥပပဇ္ဇန္တအစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ (ဒုက္ခသစ္စဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ သမု
ဒယသစ္စဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ၌ စပ) ဣတိ၊ သို့။ ဩကာသဝေနေဝ၊ ကာမာဝစရ
အစရှိသော ဘုံ၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။ ဣတ္ထံ၊ ဤတေသံ တတ္ထ ဟူသော ပါဠိ၌။
တတ္ထသဒ္ဓဿ၊ ။ အတ္ထော၊ သည်။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ [ခဏ၏အစွမ်းဖြင့်
အနက်မသင့်-ဟူလို။] ဟိ၊ မှန်။ သေ၊ ဤဝါရသည်။ ပုဂ္ဂလောကာသ
ဝါရော၊ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရတည်း။ တတ္ထ၊ ထိုပုဂ္ဂလောကာသဝါရ၌။ ပုဂ္ဂလ
ဝိသေသဒဿနတ္ထံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အတူးကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ။ အခြားပုဂ္ဂိုလ်

ယူအပ်ပြီ)။ ပဝတ္တိယံ ပန သော ဒ္ဒီဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ န ဂဟိတော။
တထာ တေသံ ဒုက္ခသစ္စဿ နိရောဓောပိတိ အတ္ထော။ တထာ ဟိ သဗ္ဗေသံ
စန္ဒာနံ ပဝတ္ထေ တဏှာဝိပ္ပယုတ္တ စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေတိ အာဒိနာ နိရောဓ
ဝါရေ ပါဠိ ပဝတ္တာ- အန။

မဟုတ်၊ ဥပပဇ္ဇန္တပုဂ္ဂိုလ်ဟု ပုဂ္ဂိုလ်အထူးကို ပြခြင်းအကျိုးငှါ။ သဗ္ဗေသံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံတိ အာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။ ဩကာ သော ပန၊ ဩကာသသည်ကား။ ယတ္ထ၊ အကြင် ကာမာဝစရအစရှိသော ဘုံ၌။ ဧတေ၊ အလုံးစုံသော ဥပပဇ္ဇန္တအစရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ (ပငတ္ထန္တိ)၊ သော ဝေ၊ ထိုကာမာဝစရစသော ဘုံသည် သာ။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

[အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ ပါဠိတော်ဝယ် ပစ္စုပ္ပန်ဝါရ ပစ္စုပ္ပန်က ပုဂ္ဂလဝါရ ဒုက္ခသစ္စမူ သမုဒယသစ္စယံမကဉ္စ ပဋိလောမကို ဖွင့်ပြလို၍ “သဗ္ဗေသံ စဝန္တာနံ” စသည်ကို မိန့်။] ပန၊ ကား။ သဗ္ဗေသံ စဝန္တာနံ ။ပေ။ နုပ္ပဇ္ဇတီတိ ဧတ္ထ ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ ပဝတ္ထေ ။ပေ။ နုပ္ပဇ္ဇတီတိ ဣဓ၊ ဟူသော ဤစကားရပ်၌။ စိတ္တပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတ္တာ၊ (စိတ္တဇရုပ်က) စိတ်နှင့် စပ်သောဖြစ် ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ စိတ္တဇရူပမေဝ၊ ကိုသာ။ အဓိပ္ပေတံ။ ကမ္မဇာဒိရူပံ၊ ကို။ န (အဓိပ္ပေတံ)။ (ကသွာ), (ကမ္မဇာဒိရူပဿ၊ ။၏။) စိတ္တံ၊ ကို။ အနပေက္ခိတွာဝံ၊ မင်းမူ၍သာ။ ဥပ္ပဇ္ဇနတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဧကေစိ၊ အချို့သော ဓမ္မသိရိဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုကြပါကုန်သော်လည်း။ ‘ယဿ’ ဝါ’ ပန သမုဒယသစ္စံ

၁။ သဗ္ဗေသံ ။ပေ။ ဧတ္ထ ပန။ ။ဤဝိသဇ္ဇနာဝယ် “ပဝတ္တိအခါ စိတ်၏ ဘင်ခဏ၌ ဒုက္ခသစ္စာမဖြစ်”ဟု ဟောတော်မူရာ၌ အဘယ်သို့မှတ်ရမည်နည်း။ စိတ်၏ ဘင်ခဏ၌ ဒုက္ခသစ္စာတွင် ပါဝင်သော ကမ္မဇ ဥတုဇ အာဟာရဇရုပ် များဖြစ်ကြသည် မဟုတ်ပါလော-ဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧတ္ထ ပန” စသည်ကို မိန့်။ “ဒုက္ခသစ္စံ နုပ္ပဇ္ဇတီ”အရ၌ စိတ်နှင့်စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိသော စိတ္တဇရုပ်ကိုသာ အလိုရှိအပ်၏။ ထိုစိတ္တဇရုပ်ကား စိတ်၏ဘင်ခဏ၌မဖြစ်နိုင်။ ကမ္မဇစသော ရုပ် ၃ မျိုးမှာ စိတ်၏ ဘင်ခဏ၌ဖြစ်နိုင်ကြသော်လည်း စိတ်နှင့် မစပ်သောကြောင့် ဤအဖြေ၌ အလိုမရှိအပ်။ ဤကား ရှင်ဓမ္မသိရိမည်သော ဧကေစိဆရာတို့၏ အဆိုတည်း။ [အနုဋီကာ၌ အပရေဝါဒလည်း ပါသေး၏။]

၂။ ယဿ ဝါ ။ပေ။ ဧတေန ပန။ ။ထိုဧကေစိဆရာတို့၏ အဆိုကိုမနှစ် သက်သော မူလဋီကာဆရာသည် မိမိအယူကို ပြလိုသောကြောင့် “ယဿ ဝါ ။ပေ။ဧတေန” စသည်မိန့်။ ဆိုလိုရင်းကား- “ယဿ ဝါ ပန” စသော ပဋိ

နုပုဇ္ဇတီတိ၊ ဟူသော။ ဇေတန သန္နိဋ္ဌာနေန၊ ဖြင့်။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ စိတ္တံ၊ ကို။ အပေက္ခိတွာဝ၊ ငဲ့၍သာ။ န ဂဟိတော၊ ယူအပ်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ယော ကောစိ၊ သော။ ဝေပကာ ရော၊ ဤသို့ အပြားရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို (သမုဒယ သစ္စာ၏ ဖြစ်ရာ မဟုတ်ခြင်းသဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို)။ (ဂဟိတော)။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တဿ ဒုက္ခသစ္စံ နုပုဇ္ဇတီတိ၊ ဟူသော။ ဇေတန စ၊ ဤသံသယပုဒ်ဖြင့်လည်း။ စိတ္တာပေက္ခမေဝ၊ စိတ်ကို ငဲ့သည်သာဖြစ်သော။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ကို။ န ပုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ယံ ကိဉ္စိ၊ သော။ (ဒုက္ခသစ္စံ ပုတ္တံ)၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ စိတ္တဿ၊ ၏။ ဘင်္ဂက္ခဏေ၊ ၌။ ယံကိဉ္စိ၊ အမှတ်မရှိအလုံးစုံသော။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ နုပုဇ္ဇတီ၊ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ကို။ ဝိညာယတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း- (ကသွာ အယံ အတ္ထော ဝိညာယတိ။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။] ယမကေ ၊ ၌။ ဝိဘဇိတံဗျာ ဝေဘန်ထိုက်သည်။ (သမာနာ၊ ဖြစ်ပါလျက်)။ အဝိဘတ္တာ၊ မဝေဘန်အပ်သော။ ပုစ္ဆာ နာမ၊ မည်သည်။ န အတ္ထိ၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (အယံ အတ္ထော ဝိညာယတိ)။

လောမပုစ္ဆာဝယ် “ယသံ ဝါ ပန သမုဒယသစ္စံ နုပုဇ္ဇတီ” ဟူသောသန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၌ “ယဿ” ဖြင့် “မည်သည့်စိတ်နှင့် ပြည့်စုံသော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်” ဟုစိတ်ကို ငဲ့၍ ယူအပ်သည်မဟုတ်။ မည်သူမဆို ပုဂ္ဂိုလ်သာမညကိုသာ ယူအပ်၏။ ထို့ကြောင့် “တဿ ဒုက္ခသစ္စံ နုပုဇ္ဇတီ” ဟူသော ဤသံသယပုဒ်ဖြင့်လည်း စိတ်ကိုငဲ့ခြင်းရှိသည်သာ ဖြစ်သော ဒုက္ခသစ္စာကို ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်။ မည်သည့် ဒုက္ခသစ္စာမဆို အားလုံးဒုက္ခသစ္စာကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ထို့ကြောင့် “စိတ်၏ ဘင်ခဏ၌ ရုပ်ဖြစ်စေ နာမ်ဖြစ်စေ မည်သည့်ဒုက္ခသစ္စာမျှ မဖြစ်” ဟု သိနိုင်ပါသည်။ [ဤဒီကာဆရာသည် စိတ်၏ဘင်ခဏ၌ မည်သည့်ရုပ်မျှမဖြစ်ဟု အယူရှိ၏။]

၁။ န ဟိ ယမကေ ။ပေ။ ပုစ္ဆာ အတ္ထိ။ ။အကယ်၍ စိတ်၏ ဘင်ခဏ၌ ကမ္မဇရုပ်စသော ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်လျှင် ထိုရုပ်များအတွက် ခွဲခြား၍ဖြေတော်မူမည်သာ။ ယမက ဒေသနာဝယ် ခွဲခြား၍ ဖြေထိုက်လျက် မဖြေအပ်သော ပုစ္ဆာဟူ၍ မရှိပါ။ [စာအုပ်တို၌ “ဝိဘဇိတဗျာ” ဟု တွေ့ရ၏။ အနုဒ္ဓိကာ၌ “ဝိဘဇိတဗျာ” ဟု ရှိသည်။]

[အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြရာ၌ အတိတ ဝါရ ပုဂ္ဂလောကာသ ဒုက္ခသစ္စမူ သမုဒယသစ္စယမကကိုဖွင့်ပြလို၍ “သုဒ္ဓါ ဝါသာနံ ဒုတိယေ စိတ္တေ” စသည်မိန့်။] သုဒ္ဓါဝါသာနံ ။ပေ။ ဝတ္တ မာနေတိ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။ သဗ္ဗန္တိမေန၊ အလုံးစုံသော အပိုင်းအခြား တို့၏ အဆုံး၌ဖြစ်သော။ ပရိစ္ဆေဒေန၊ အပိုင်းအခြားဖြင့်။ ယဿ၊ ၎င်း။ ယတ္ထ၊ ၌။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ ပြီ။ သမုဒယသစ္စံ စ၊ သည်ကား။ နော (ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ) ။ တံဒဿနဝသေန၊ ထိုဒုက္ခသစ္စာသာ ဖြစ်ဘူး၍ သမုဒယ သစ္စာ ဖြစ်ဘူးမဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ (ဘဂဝ တာ) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ဆက်။ တသ္မိံ ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသာ ဒုတိယစိတ်ကို။ ဒဿိတေ၊ တိုက်ရိုက် ပြအပ်သော်။ တေန၊ ထိုဒုတိယစိတ်နှင့်။ သမာနဂတိကတ္တာ၊ တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် (ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ဘူးခြင်း၊ သမု ဒယသစ္စာ မဖြစ်ဘူးသေးခြင်းအားဖြင့် တူသောဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်)။ ဒုတိယာကုသလစိတ္တတော၊ ဘဝနိကန္တိက ဒုတိယဇောဟု ဆို အပ်သော ဒုတိယအကုသိုလ်စိတ်မှ။ ပုရိမသဗ္ဗစိတ္တသမဂီနော၊ ရှေး၌ ဖြစ် သော အလုံးစုံသော စိတ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ တေနော၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ စိတ္တေ ဝတ္တမာနေ ဟူသော

၁။ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ။ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ “သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ စိတ္တေ ဝတ္တမာနေ” ဟူသော ဤစကားကို ဒုက္ခသစ္စာသာ ဖြစ်ပြီး၍ သမုဒယသစ္စာ မဖြစ်သေးရာ တို့နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပြခြင်းနှင့်စပ်၍ ဆိုအပ်၏။ ဤ၌ ဒုတိယစိတ် ဟူသည် မုချအားဖြင့် ပဋိသန္ဓေနှောင် ပဌမဘဝင်စိတ်တည်း။

၂။ တသ္မိံ ပန ဒဿိတေ ။ပေ။ ဟောန္တိ။ ။ ထိုမုချ ဒုတိယဖြစ်သော ပဌမဘဝင်စိတ်ကို ပြလိုက်လျှင် ထိုပဌမဘဝင်စိတ်နှင့် သမာနဂတိက ဖြစ်ကြ သော ဘဝင်တစ်ခုငါးချက်ကို၎င်း မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ဘဝနိကန္တိကပဌမဇော ကို၎င်း သဒိဿပစာရအားဖြင့် ပြအပ်ပြီးဖြစ်တော့၏။ [ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ပြီးခြင်း၊ သမုဒယသစ္စာဖြစ်ပြီး မဟုတ်ခြင်းအားဖြင့် တူသောဖြစ်ခြင်းရှိသည်ကို “သမာန ဂတိက” ဟု ဆိုသည်။] ထိုစိတ်တို့ကို ပြလိုက်လျှင် ဒုတိယအကုသိုလ်စိတ်ဟု ဆို အပ်သော ဘဝနိကန္တိက ဒုတိယဇော၏ ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်ကြသော အလုံးစုံ သောစိတ်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း ပြပြီးဖြစ်တော့၏။

ပါ၌ဖြင့်ပင်။ ဒဿိတာ၊ ပြအပ်ပြီးကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ဟိ။ မှန်။ [တနည်း-
 ကသွာ တသ္မိံ ဒဿိတေ။ ပေ။ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ] ဟိ
 (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ (ဒုတိယအကုသိုလ်စိတ်မှ ရှေး၌
 ဖြစ်သော အလုံးစုံသော စိတ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။) တတ္ထ၊
 ထိုသုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌။ ဒုက္ခသစ္စံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ ပြီ။ တေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။
 တတ္ထ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသဘုံ၌။ သမုဒယသစ္စံ၊ သည်။ န ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ ဘူး။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ (တသ္မိံ ဒဿိတေ။ ပေ။ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ)။

ဝေဠ ကတော ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ဣတရေသံ စတုဝေါကာရံ
 ပဉ္စဝေါကာရာနံတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါ၌၌။ [ပါဠိတော်စာအုပ်များ၌
 “စတုဝေါကာရာနံ ပဉ္စဝေါကာရာနံ” ဟု ရှိ၏။] ယထာဝုတ္တာ၊ အကြင်
 အကြင် ဆိုအပ်ပြီးကုန်သော။ သုဒ္ဓါဝါသ၊ သုဒ္ဓါဝါသပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊
 တို့ကို။ အဂ္ဂဟိတာ၊ မယူအပ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ။ ယထာ။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ
 တေဿ၊ ဟူသော ဤပြဿနာ၏။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ၌။ သုဒ္ဓါဝါသနံ ဥပပတ္တိ
 စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ၊ ဟူသော။ ဧတေနော၊ ဤပါ၌ဖြင့်ပင်။ ဥပပတ္တိ
 စိတ္တုပ္ပါဒက္ခဏသမင်္ဂိသမာနဂတိကာ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏနှင့် ပြည့်စုံ
 ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သော။ ဒုတိယာ ကုသလ
 တော၊ ဘဝနိကန္တိက ဒုတိယဇောဟု ဆိုအပ်သော ဒုတိယအကုသိုလ်မှ။
 ပုရိမသဗ္ဗစိတ္တုပ္ပါဒက္ခဏသမင်္ဂိနေ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော အလုံးစုံသော စိတ်၏
 ဥပါဒ်ခဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ဒဿိတာ
 ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို (ဒုတိယအကုသိုလ်စိတ်မှ

၁။ ဝေဠ ကတော ။ ပေ။ အဂ္ဂဟိတာ ဟောန္တိ။ ။ ပြအပ်ပြီးသော
 အကြောင်းကြောင့်ပင် “ဣတရေသံ စတုဝေါကာရာနံ ပဉ္စဝေါကာရာနံ” ဘေသံ
 တတ္ထ ဒုက္ခသစ္စံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ သမုဒယသစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ” ဟူသော ဤဝိသဇ္ဇနာ၌
 ပဉ္စဝေါကာရာနံ အရဝယ် ဒုတိယအကုသိုလ်စိတ်မှ ရှေး၌ဖြစ်ကြသော ပဌမဘဝင်
 မှစ၍ ပဌမဘဝနိကန္တိက လောဘဇောတိုင်အောင်သော စိတ်နှင့်ပြည့်စုံသော
 သုဒ္ဓါဝါသပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မယူအပ်ကုန်။

ရှေး၌ဖြစ်သော အလုံးစုံသော စိတ်တို့၏ ဥပါဒ်ခဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဣတရေသံတိ ဧတေန၊ ဣတရေသံဟူသော ဤပါဠိဖြင့်။ န ဂယုန္တိ ယထာ ၊ သို့။ ဧဝံ တူ။ ဣဓာပိ၊ ဤအတိတဝါရ၌လည်း။ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ဥပကဝါကျလည်းရ၏။] ဣတရေသံတိ ဝစနံ၊ (ဣတရေသံ စတုဂေါကာရာနံ ပဉ္စဂေါကာရာနံ)၌ ဣတရေသံ ဟူသော စကားသည်။ ပဉ္စဂေါကာရာနံ၊ ပဉ္စဂေါကာရာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝိသေသနတ္ထံ၊ အတူးပြုခြင်း အကျိုးရှိသော စကားတည်း။ စတုဂေါကာရာနံ၊ စတုဂေါကာရာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ (ဝိသေသနတ္ထံ၊ သည်။) န၊ မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း- (ကသွာ ဣတရေသံတိ ဝစနံ ပဉ္စဂေါကာရာနံ ဝိသေသနတ္ထံ၊ စတုဂေါကာရာနံ ဝိသေသနတ္ထံ၊ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ ဝိညာယတိ။) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။] ယထာပုတ္တံ၊ အကြင်အကြင် ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သော (သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ စိတ္တေ ဟု ဟောတော်မူအပ်ပြီးကုန်သော)။ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ၊ ဣတရေသံ ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် ရှောင်ကြဉ်ထိုက်ကုန်သော။ သုဒ္ဓါဝါသာ၊ သုဒ္ဓါဝါသာ၌ ဖြစ်ကုန်သော။ ပဉ္စဂေါကာရာ၊ ပဉ္စဂေါကာရာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သန္တိဝိယ၊ သို့။ (ဧဝံ)ပုဗ္ဗေ ၌။ ဝုတ္တံ၊ ကုန်သော။ ဝဇ္ဇေတဗ္ဗာ၊ ကုန်သော။ တေ၊ ထိုစတုဂေါကာရာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ န (သန္တိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဣတရေသံတိ ဝစနံ။ ပေ။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ ဝိညာယတိ)။

၁။ ယထာ။ ပေ။ ဧဝံ ပိဓာပိ။ ။ ဤဝါကျလည်း ဆိုအပ်ပြီးသော အဝိပ္ပာယ်ကို ဥပမာဆောင်၍ ထင်ရှားအောင်ပြအပ်သော စကားတည်း။ “ယထာ ယတ္ထ ဒုက္ခသစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တထာ တတ္ထ သမုဒယသစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတ္ထ” ဟူသော ပုစ္ဆာ၏ အခြေဝယ် “သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဥပပတ္တိစိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ” အရ၌ တိုက်ရိုက်အားဖြင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဥပါဒ်ခဏကိုသာ ယူသင့်ရာသော်လည်း သမုဒယသစ္စာဖြစ်ပြီး မဟုတ်ချင်း တူကုန်သော (ဘဝနိကန္တိက ဒုတိယဇော၏ရှေ့) ပဋိသန္ဓေမှ စ၍ ဘဝနိကန္တိက ပဌမဇောတိုင်သောစိတ်တို့၏ ဥပါဒ်ခဏကို ပြအပ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ပုရိမသဗ္ဗစိတ္တသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို “ဣတရေသံ” ပါဠိဖြင့် မယူအပ်ကုန်သကဲ့သို့၊ ထို့အတူ “ဣဓာပိ၊ ဤအတိတဝါရ၊ ဒုက္ခသစ္စမူလက သမုဒယသစ္စယမက၌လည်း ဣတရေသံ-ပါဠိဖြင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မယူအပ်ကုန်” ဟုမှတ်ပါ။

အဘိသမေတာဝိနိံ ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၌။ သန္နိဋ္ဌာနေန ။ ဖြင့်။ အညမညပရိစ္ဆိန္နာ၊ အချင်းချင်း ပိုင်းခြားအပ်ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလောကာသာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဩကာသတို့ကို။ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတာ။ ဣတိ ကြောင့်။ ယသ္မိံ ဩကာသေ ။ အကြင်ဘုံ၌။ အဘိသမေတာဝိနော၊ သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိဘူးကုန်ပြီ။ ဧဝေ၊ ထိုဘုံဝယ် သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိဘူးကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ။ အဘိသမေတာဝိနိံတိ ဧတေန၊ ဤပါဠိဖြင့်။ (ဘဂဝတာ) ဂဟိတာ၊ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

တေန ။ ကြောင့်။ ဧယ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ကာမာဝစရေ၊ ကာမဝစရဘုံ၌၎င်း။ ရူပါဝစရေ၊ ခွဲ၎င်း။ အရူပါဝစရေ ဝါ၊ ခွဲ၎င်း။

၁။ အဘိသမေတာဝိနိံ ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ ဧတ္ထ ။ ။ စာအုပ်တို့၌ “ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ ဧတေန” ဟု ရှိသော်လည်း ထိုဧတေနသည် “သန္နိဋ္ဌာနေန” နှင့် အရ မတူသောကြောင့် “ဧတေန” ဟု မရှိသင့်။ “ဧတ္ထ” ဟု အောက်၌ပြုအပ်သော မူအတိုင်းသာ ရှိသင့်ပါသည်။ ထိုဧတ္ထကို ဂဟိတာ၌စပ်။

၂။ သန္နိဋ္ဌာနေန ။ပေ။ ဂဟိတာ။ ။ “ယဿ ယတ္ထ ဒုက္ခသစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တံ” သည် သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်တည်း။ ဤသန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဝယ် “ယဿ ယတ္ထ” ဟူသောပါဠိဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဩကာသတို့ အချင်းချင်း ပိုင်းခြားအပ်ပြီးတို့ကိုသာ ယူအပ်ကုန်ပြီ။ “အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်၊ အကြင်ဘုံ” ဟုရာ၌ “ဒုက္ခသစ္စာဖြစ်ပြီးရာဘုံ၊ ဖြစ်ပြီးရာ ပုဂ္ဂိုလ်” တည်း။ ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ် ဘုံအချင်းချင်း ပိုင်းခြားအပ်ပြီးဖြစ်၏- ဟူလို။ ထို့ကြောင့်—

၃။ ယသ္မိံ ဩကာသေ ။ပေ။ ဂဟိတာတိ။ ။ ကာမဘုံ၌ ဖြစ်စေ ရူပဘုံ၌ဖြစ်စေ သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို ယခုထဝ၌ဖြစ်စေ ရှေးဘဝကဖြစ်စေ ထိုးထွင်း၍ သိဘူးကုန်၏။ ထိုသို့ ထိုးထွင်း၍ သိဘူးရာ ဘုံပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ “အဘိသမေတာဝိနိံ” ပါဠိဖြင့် ယူအပ်ကုန်၏။ [“အဘိသမေတာဝိနိံ” ၌ အဘိ+သံ+ဣဓာတ်၊ အဘိတ်ဟော တာဝိပစ္စည်း။ စာအုပ်တို့၌ “ဧဝေ” ဟု ရှိသော်လည်း “ဧဝေ” ဟု ရှိမှ သင့်သည်။ ရှေးနိဿယ၌လည်း “ဧဝေ” ဟုပင်ရှိ၏။]

၄။ တေန ။ပေ။ န ဂယန္တိ။ ။ တေနဖြင့် “ယသ္မိံ ဩကာသေ အဘိသမေတာဝိနော။ ဧဝေ အဘိသမေတာဝိနိံ တိ ဧတေန ဂဟိတာ” ကို

အဘိသမေတာဝိနော၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိပြီးကုန်သည်။ (ဟုတွာ)။ ရူပါဝစရံ၊ သို့၎င်း။ အရူပါဝစရံဝါ၊ သို့၎င်း။ ဥပပန္နာ၊ ကပ်ရောက်ကြရကုန်၏။ [အနုဒ္ဓိကာအတိုင်း ယထာလာဘယောဇနာပုံကို အောက်၌ ပြထားပြီ။] ယာဝ၊ လောက်။ တတ္ထ၊ ထိုဘုံ၌။ အဘိသမယော၊ သစ္စာ ၄-ပါးကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည်။ ဥပပန္နော၊ ဖြစ်သည်။ ဘဝိဿတိ။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ တေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဧတ္ထ၊ ဤအဘိသမေတာဝိနံ အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ဒုတိယကောဠာသ၌။ နဂယန္တိ။ ပန၊ ဆက်။ တေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝါ၊ တို့သည်။ ပုရိမကောဠာသေ၊ ပုရိမကောဠာသ၌။ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ စိတ္တေ ဝတ္တမာနေတိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ သို့။ ဒဿိတေဟိ၊ ပြအပ်ပြီးကုန်သော။ သုဒ္ဓါဝါသေ ခွံ။ အနုပုဋ္ဌာဘိသမယေဟိ၊ မဖြစ်သေးသော အဘိသမယရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်။ သမာနုဂတိကာ၊ တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဝိသံ၊ သီးခြား။

ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ ထို့ကြောင့် “တေန၊ ထိုသို့အကြင်ဘုံ၌ သစ္စာ ၄-ပါးကို သိဘူးကုန်ပြီ။ ထိုဘုံ၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သာ အဘိသမေတာဝိနံ ဟူသော ဤပါဌ်ဖြင့် ယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်” ဟု အနက်ကျယ် ပေးပါ။ “ယေ ကာမာဝစရေ။ ပေ။ ဥပပန္နာ” ဟူသော ဝါကျ၌ “ယေ ကာမာဝစရေ အဘိသမေတာဝိနော ရူပါဝစရံ ဥပပန္နာ၊ ယေ ရူပါဝစရေ အဘိသမေတာဝိနော အရူပါဝစရံ ဥပပန္နာ” ဟူသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူပါ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုဖြစ်ရာဘုံ၌ အကြင်မျှလောက် သစ္စာ ၄-ပါးတရားကို ထိုးထွင်း၍ သိမှုသည်ဖြစ်ပြီး မဟုတ်သေး။ ဖြစ်လက် အခိုက်အတန့်သာ ရှိသေး၏။ ထိုမျှလောက် ကာလပတ်လုံး ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို “အဘိသမေတာဝိနံ တေသံ တတ္ထ” ဟူသော ဤပါဌ်၌ မယူအပ်သေးကုန်။ ဘာကြောင့်နည်း- ရှေးဘဝတုန်းကသာ အဘိသမေတာဝိဖြစ်၍ ဤဘုံရောက်မှ အဘိသမေတာဝိ မဟုတ်သေးသောကြောင့် တည်း။

၁။ ဝတ ပန ။ ပေ။ ဝိသံ န ဒဿိတာ။ ။ အဘိသမေတာဝိနံ အရ၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မယူရလျှင် ဤယမက၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မသိမ်းယူနိုင်ပြီလောဟု စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တေ ပန” စသည်မိန့်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို

နဒဿိတာ။ စ၊ ဆက်။ အနဘိသမေတာဝိနံတိ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်။
 ဂဟိတာ၊ ကုန်သော။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ကာမဂ္ဂပ အဂ္ဂပဘိညံ့၎င်း။
 တတ္ထ စ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသဘိညံ့၎င်း။ အနဘိသမေတာဝိနော၊ သစ္စာ ၄-ပါး
 တရားကို ထိုးထွင်း၍ သိပြီး မဟုတ်ကုန်သော။ ယေ၊ အကြင် ပုဂ္ဂိုလ်တို့
 သည်။ (သန္တိ)။ တေသု၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ သုဒ္ဓါဝါသနံ၊ သုဒ္ဓါဝါသ
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဂဟဏကာလဝိသေသနတ္ထံ၊ ယူရာကာလကို အထူးပြုခြင်းငှါ။
 သုဒ္ဓါဝါသနံ ။ပေ။ ဝတ္ထမာနေတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊
 ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ယဿ ။ပေ။^၂ ပဋိလဘိဿန္တိတိ တေေန၊ ဖြင့်။ ဝေါဒါနိစိတ္တသမဂ္ဂိ
 နာ၊ အရဟတ္တမဂ်၏ ရှေး ဝေါဒါနိစိတ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်။

ပရိမကောဋ္ဌာသဝယ် “သုဒ္ဓါဝါသနံ ဒုတိယေ စိတ္ထေ ဝတ္ထမာနေ” ဟု ပြုအပ်
 ပြီးသော သုဒ္ဓါဝါသဘိညံ့ သစ္စာ ၄-ပါးကို မသိဘူးသေးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်
 တူသောဖြစ်ခြင်းရှိသောကြောင့် သီးခြားမပြတော့ဘဲ “သုဒ္ဓါဝါသနံ ဒုတိယေ
 စိတ္ထ” အရ၌ သွင်းယူထားသည်ဟုမှတ်ပါ။

၁။ အနဘိသပေတာဝိနံတိ ။ပေ။ ဝုတ္တံတိ။ ။ “သုဒ္ဓါဝါသနံ ဒုတိယေ
 စိတ္ထေ ဝတ္ထမာနေ အနဘိသမေတာဝိနံ” ဟူသော ပါဠိ၌ အနဘိသမေတာဝိ
 အရ သစ္စာ ၄-ပါးကို သိထိုက်ရာ သမ္ပတ္တိဘဝဖြစ်သော အလုံးစုံသော ကာမဂ္ဂပ
 အဂ္ဂပဘိညံ့ သစ္စာ ၄-ပါးကို မသိဘူးသောပုဂ္ဂိုလ်၊ သုဒ္ဓါဝါသဘိညံ့ သစ္စာ ၄-ပါး
 ကို မသိဘူးသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ၂-မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် သုဒ္ဓါဝါသဘိညံ့ မသိဘူး
 သေးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရာ၌ ကာလအထူးကို ပြုခြင်းငှါ “သုဒ္ဓါဝါသနံ
 ဒုတိယေ စိတ္ထေ ဝတ္ထမာနေ” ဟု သိခြားဟောတော်မူရသည်။

၂။ ယဿ ဝိတ္တဿ ။ပေ။ ဒဿိတာတိ။ ။ အနာဂတဝါရ အနုလောမ၊
 ပုဂ္ဂလ၊ ဒုက္ခသစ္စမူ သမုဒယသစ္စမူလိ၌ ‘ယဿ စိတ္တဿ အနန္တရာ အဝုမ္ပံ ပဋိ
 လဘိဿန္တိ’ ဟူသော ဤပါဠိဖြင့် အရဟတ္တမဂ် မရောက်မီ ဝေါဒါနိစိတ်နှင့်
 ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို တိုက်ရိုက်ယူ၍ ထိုစိတ္တသမဂ္ဂိနှင့် အလားတူသော
 ရှေးရှေးစိတ်တို့ဝယ် နောက်ဆုံးတဏှာသမ္ပယုတ်စိတ်နှင့် ပြည့်စုံဘဲ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်
 အောင် ယူဘို့ရန် ပြသည်။ ထိုအတိုင်းပင် မြန်မာအကောက် ဆရာတော်တို့
 သည် “အရဟတ္တမဂ်၏ ရှေး ဝေါဒါနိ၏ ခဏတ္တယသမဂ္ဂိဟု ဆိုအပ်သော
 အနာဂါမိလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်၊ တဏှာ မခြားဘဲ မဂ် ၄-တန်ကို ရလတုံသောသူ

သမာနဂတိကာ၊ တူသောဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သော။ တတော၊ ထိုဝေါဒါန် စိတ်မှ။ ပုဂ္ဂိုမတရစိတ္တသမဂီနောပိ၊ သာ၍ရှေးဖြစ်သော စိတ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်း ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း။ ယာဝ၊ လောက်။ သဗ္ဗန္တိမတဏှာသမ္ပယုတ္တ စိတ္တသမဂီ၊ အလုံးစုံသော တဏှာသမဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဆုံး၌ ဖြစ်သော တဏှာသမ္ပယုတ်စိတ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (အတ္တိ)။ တာဝ၊ ထိုမျှလောက်။ ဒဿိတာ (ဟောန္တိ)။ ဣတိ ဝေဒိတဗျာ။ ဝေရူပေသု၊ ဤသို့ သဘောရှိကုန်သော။ အညေသု၊ အခြားသော ယမကကို၌လည်း။ သေနယော။

ပဝတ္တေ ။ပေ။ ဘင်္ဂက္ခဏေတိ၊ ဟူ၍။ အာဂတဋ္ဌာနေ၊ လာသော ပါဠိ ရပ်၌။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တဿပိ၊ လည်း။ ဘင်္ဂက္ခဏဂဟဏံ၊ ဘင်္ဂဏကို ယူခြင်းကို။ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ။ တထာ၊ တူ။ ပဝတ္တေ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ၊ ဟူ၍။ အာဂတ ဋ္ဌာနေ စ၊ ၌လည်း။ စုတိစိတ္တဿပိ၊ ၏လည်း။ ဥပ္ပါဒက္ခဏဿ၊ ဥပါဒ်ဏ ကို။ (ဂဟဏံ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ) ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ယဿ ။ပေ။ န နိရုဇ္ဈိယတိတိ၊ ဟူသော။ တေဿ၊ ဤပြဿနာ၏။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ အဖြေ၌။ ဒွိသုပိ၊ ၂-ပါးလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ကောဋ္ဌာသေသု၊

ဖြစ်အံ့။ အဆုံးစွန်သောတဏှာမှာ၍ အရဟတ္တမဂ်၏ ရှေးဝေါဒါန်၏ အနန္တရ ဖြစ်သော အနုလုံတိုင်အောင် ဖြစ်ထိုက်သော စိတ်တို့၏ ခဏတ္တယသမဂီဟု ဆို အပ်သော ကျွတ်ထိုက်သော တိတိတ် ပုထုဇဉ် အောက်မဂ္ဂဋ္ဌာန် ၃ ယောက်၊ အောက်ဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်” ဤသို့စသည်ဖြင့် အကျယ်စိတ်ဖြာ၍ ကောက်ပြတော်မူကြသည်။

၁။ ပဝတ္တေ စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ။ ။ပစ္စုပ္ပန္နာတိတ ပုဂ္ဂလဝါရ ပဋိ လောမပုစ္ဆာ ဖြစ်၍ သမုဒယသစ္စာ ဖြစ်ပြီး ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ဆဲ မဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဘင်္ဂက္ခဏ၌ သမုဒယ သစ္စာဖြစ်ဘူး၏။ ဒုက္ခသစ္စာ ဖြစ်ဆဲ မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ ဘင်္ဂဏကို ယူရသည်။ “ပဝတ္တေ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ” အရှေ့လည်း သမုဒယ သစ္စာလည်းဖြစ်ဘူး ဒုက္ခသစ္စာလည်း ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ၂-ဘက်ရပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရ မည်ဖြစ်၍ စုတိစိတ်၏ ဥပါဒ်ဏကိုလည်း ယူရသည်။

၂။ ဒွိသုပိ ။ပေ။ န ဝိသေသိတံ။ ။“ယဿ ဒုက္ခသစ္စံ န နိရုဇ္ဈတိ။ တဿ သမုဒယသစ္စံ န နိရုဇ္ဈိယတိ” ဟူသော နိရောဓ၊ ပစ္စုပ္ပန္နာနာဂတ၊

တို့၌။ အရူပေ မဂ္ဂဿ စ ဖလဿ စ ဘင်္ဂက္ခဏေ ဣစ္စေဝ၊ ဟူ၍သာ။ ဝုတ္တံ၊
 ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ န ဝိသေသိတံ၊ အထူးပြုတော်မမူအပ်။ ကသ္မာ၊
 ကြောင့်။ (န ဝိသေသိတံ၊ နည်း။) မဂ္ဂဿ စ၊ မဂ်၏၎င်း။ ဖလဿစ၊
 ၎င်း၎င်း။ ဘင်္ဂက္ခဏသမဂီနော၊ ဘင်္ဂဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော။ ဧကဿပိ၊
 တယောက်ထည်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ ဉာယကောဋ္ဌာသဘဇနတော၊
 ၂-ပါးစုံသော ကောဋ္ဌာသတို့၌ ကပ်ဝင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ ယဿ
 ။ပေ။ န နိရုဇ္ဈတိတိံ ။ ဟူသော။ ဧတေန သန္နိဋ္ဌာနေန၊ ဖြင့်။ အရူပေ၊ ဘုံ၌။
 မဂ္ဂ ဖလ ဘင်္ဂက္ခဏသမဂီသု၊ မဂ်ဖိုလ်တို့၏ ဘင်္ဂဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဂဟိတေသု၊ ယူအပ်ပြီးကုန်လသော်။ တိဏ္ဏံ၊ ကုန်သော။ ဖလာနံ၊
 အောက်ဖိုလ်တို့၏၎င်း။ ဒိန္နံ၊ ကုန်သော။ မဂ္ဂါနံ စ၊ သကဒါမိမဂ် အနာဂါမိမဂ်
 တို့၏၎င်း။ ဘင်္ဂက္ခဏသမဂီနံ၊ ဘင်္ဂဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သော။ ဧကသဉ္စိ၊
 အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ (ယေဉ္စစပံ) နိရုဇ္ဈရံ၊ အကြားမရှိအောင်။ အနုပ္ပ၊
 ဒေတွာ၊ မဖြစ်စေမူ၍။ အန္တရန္တရာ၊ အကြားအကြား၌။ ဝိပဿနာနိကန္တိံ၊
 ဝိပဿနာကို နှစ်သက်တတ်သော တဏှာကို၎င်း။ ဘဝနိကန္တိံ၊ ဘဝကို

ပစ္စနိက ပုဂ္ဂလဝါရ၊ ဤပြဿနာ၏ အားဖြင့် “အရူပေ မဂ္ဂဿ စ ဖလဿ စ
 ဘင်္ဂက္ခဏေ” ဟူသော ပါဠိရပ်သည် ပုရိမကောဋ္ဌာသ ပစ္စိမကောဋ္ဌာသ ၂-ပါး
 လုံး၌ ပါ၏။ အထူးပြု၍ ဟောတော်မမူအပ်။ ထိုသို့အထူးပြု၍ ဟောတော်မမူ
 အပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို “ကသ္မာ” ဟု ပုစ္ဆာထုတ်၍ “ဧကဿပိ ။ပေ။ ဘဇန
 တော” ဟု ဝိသဇ္ဇနာပြုသည်။ မှန်၏။ အရူပဘုံဝယ် မဂ်ဖိုလ်တို့၏ ဘင်္ဂဏ၌
 ဒုက္ခသစ္စာလည်း ချုပ်ဆဲမဟုတ်၊ သမုဒယသစ္စာလည်း ချုပ်လတ်မဟုတ်။

၁။ ယဿ ဗုက္ခသစ္စံ န နိရုဇ္ဈတိတိံ။ ။ ထိုသို့အပ်ပြီးသော အနက်
 အဓိပ္ပာယ်ကိုပင် အကျယ်ပြုလို၍ “ယဿ ။ပေ။ ဂဟိတေသု ဟိ” စသည်ကို
 မိန့်သည်။ [ဧကသဉ္စိ ပုဂ္ဂလာနိ နိဒ္ဒါရဏေ စေတံ သာမိဝစနံ - အနု။] အရူပ
 ဘုံ၌ မဂ္ဂ ဖလဘင်္ဂက္ခဏသမဂီပုဂ္ဂိုလ်အများကို ယူအပ်ပြီး ဖြစ်လသော် “အရူ
 ပေ မဂ္ဂဿ စ ဖလဿ စ ဘင်္ဂက္ခဏေ” အရ ဖိုလ် ၃-ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ်
 အနာဂါမိမဂ် ၂-ပါးတို့၏ ဘင်္ဂက္ခဏသမဂီ အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အကြင်
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ထိုမဂ်ဖိုလ်တို့ကို အကြားမရှိအောင် မဖြစ်စေနိုင်ဘဲ အကြား
 အကြား၌ ဝိပဿနာနိကန္တိတဏှာ၊ ဘဝနိကန္တိတဏှာကို ဖြစ်စေပြီးမှ အထက်
 မဂ်ကို ရကြကုန်လတ်။

နှစ်သက်တတ်သော တဏှာကို၎င်း။ ယေ၊ အကြင်အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဥပရိမဂ္ဂေ၊ အထက်မဂ်တို့ကို။ ဥပ္ပါဒေယန္တိ၊ ဖြစ်စေကုန်လတံ့။ တေသံ ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သမုဒယသစ္စံ၊ သည်။ နိရုဇ္ဈိယတိ၊ ချုပ်လတံ့။ ပန၊ ကား။ တေသံ ယေဝ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်ပင်။ အန္တရာ၊ အကြား၌။ တဏှံ၊ တဏှာကို။ အနုပ္ပါဒေတွာ၊ မဖြစ်စေမူ၍။ ဥပရိမဂ္ဂေ၊ တို့ကို။ ဥပ္ပါဒေန္တာနံ၊ ဖြစ်စေကုန်သော။ မဂ္ဂ ဖလဘက္ခဏသမဂ်နံ၊ မဂ်ဖိုလ်တို့၏ ဘင်္ဂဏေနှင့် ပြည့်စုံခြင်း ရှိကုန်သော။ ကေသဉ္စိ၊ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သမုဒယသစ္စံ၊ သည်။ န နိရုဇ္ဈိယတိ၊ တံ့။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ စ၊ ဆက်။ သာမညဝစနေပိ ၊ သာမညစကားဖြင့်လည်း။ ပုရိမကောဠာသေ၊ ၌။ ဝုစ္စမာနေန၊ ဟောအပ်ဆဲဖြစ်သော အနက်ဖြင့်။ ပစ္စိမကောဠာသေ၊ ၌။ ဝက္ခမာနေ၊ ဟောတော်မူအပ်လတံ့သော အနက်တို့ကို။ ဝဇ္ဇေတွာဝ၊ ကြည့်၍သံ။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ အယံ နယော၊

၁။ တေသံ သမုဒယသစ္စံ နိရုဇ္ဈိယတိ။ ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ နိကန္တိတဏှာကို ဖြစ်စေရသောကြောင့် သမုဒယသစ္စာကို ဖြစ်စေ၍ ချုပ်လတံ့။ ထို့ကြောင့်- “အရူပေ မဂ္ဂဿ စ ဖလဿ စ ဘင်္ဂက္ခဏေ တေသံ ဒုက္ခသစ္စံ န နိရုဇ္ဈိတိ၊ နော စ တေသံ သမုဒယသစ္စံ န နိရုဇ္ဈိယတိ” ဟု ဟောတော်မူသည်။ ထိုအချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်ပင် အကြားအကြား၌ နိကန္တိတဏှာကို မဖြစ်စေဘဲ အထက်မဂ်တို့ကို ဖြစ်စေနိုင်ကုန်သော မဂ္ဂ ဖလဘင်္ဂက္ခဏသမဂ် အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ သမုဒယသစ္စာ မချုပ်လတံ့။ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်၌ “အရူပေ မဂ္ဂဿ စ ဖလဿ စ ဘင်္ဂက္ခဏေ တေသံ ဒုက္ခသစ္စံ န နိရုဇ္ဈိတိ။ သမုဒယသစ္စံ န နိရုဇ္ဈိယတိ” ဟု ဟောတော်မူသည်။

၂။ သာမညဝစနေပိ။ ။ “အရူပေ မဂ္ဂဿ စ ဖလဿ စ ဘင်္ဂက္ခဏေ” ဟု သာမညစကား ဖြစ်ပါလျက် အဘယ်နည်းဖြင့် ပုရိမကောဠာသ ပစ္စိမကောဠာသ ၂-ဘက်၌ ဤကဲ့သို့သော အနက်အထူး (အနက် ၂-မျိုး)ကို ရနိုင်ပါသနည်း-ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “သာမညဝစနေပိ” စသည်မိန့်။ သာမညစကားတမျိုးပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း ပုရိမကောဠာသ၌ ဆိုအပ်သော စကားဖြင့် ပစ္စိမကောဠာသ၌ ဆိုအပ်လတံ့သော အနက်တို့ကို ရှောင်ကြဉ်၍ ယူနိုင်သောကြောင့် သဒ္ဓါတမျိုးတည်းဖြင့် အနက် ၂-မျိုးကိုရနိုင်သော ဤနည်းကို ပြုရသည်-ဟူလို။

ကို။ (ပုရိမကောဠာသဝယ်ဟောအပ်ဆဲအနက်ကို ယူရာ၌ ပစ္စိမကောဠာသဝယ် ဟောအပ်လဲတံ့ အနက်ကို ကြည့်၍ ယူကြောင်းဖြစ်သော ဤနည်းကို။) ဒဿိတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပဝတ္တိဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ ပရိညာဝါရအဖွင့်

၁၆၅, ၁၇၀။ ပရိညာဝါရေ။ပေ။ တိဒဿာ ပေတ္ထ ပရိညာ လဗ္ဘန္တိ တိ၊ ဟူသော။ ဧတ္ထေဝံ ၊ ဤသစ္စယမက၌သာ။ ဝိသေသနံ၊ အထူးပြုတတ်သော စကားသည်။ ခန္ဓယမကာဒီသု၊ တို့၌။ သဗ္ဗခန္ဓာဒီနံ ၊ အလုံးစုံသော ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏။ (ပရိညေယျတာ) ဝိယ၊ ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကဲ့သို့။ (တထာ) သဗ္ဗသစ္စာနံ၊ အလုံးစုံသော သစ္စာတို့၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤဋီကာ၌ “အရူပေ မဂ္ဂဿ စ ဖလဿ စ ဘင်္ဂက္ခဏေ” ဟုခံသာ စကားကို ပုရိမကောဠာသ၌လည်း ပါရှိ၍ ပစ္စိမကောဠာသ၌လည်း ပါရှိ၏ဟု ဆိုထား၏။ ထိုအဆိုအတိုင်းလည်း အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်ပြထား၏။ ယခု ပါဠိတော်စာအုပ်နှင့် အကောက်စာအုပ်တို့၌ကား ပစ္စိမကောဠာသ၌ “အရူပေ အဂ္ဂမဂ္ဂဿ စ ဖလဿ စ ဘင်္ဂက္ခဏေ” ဟု ရှိ၏။ သို့သော် အရင်ကောက်ရာ၌မူ ဤဋီကာဖွင့်သလိုပင် အဇာယ်ကောက်ပြထားသည်။

၁။ ဧတ္ထေဝံ ဝိသေသနံ။ ။“တိဒဿာ ပေတ္ထ ပရိညာ လဗ္ဘန္တိ” ဟူသော စကားကို ရှေးခန္ဓာ အာယတန၊ ဇာတု ယမကတို့၌ မဆိုခဲ့ဘဲ ဤသစ္စယမက ကျမှ အထူးပြု၍ ဆိုခြင်းသည် အဘယ်အကျိုးရှိပါသနည်း-ဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဧတ္ထေဝံ။ပေ။ဒဿနတ္ထဉ္စ” ဟု မိန့်သည်။

၂။ ။သဗ္ဗခန္ဓာဒီနံ ဝိယ။ ။[အာဒိဖြင့် အာယတန ဇာတ်တို့ကိုယူ။]ခန္ဓာ ဒီနံ၏ သမ္ပုန်ကို “ပရိညေယျတာ” ဟု ထည့်၍ တာပစ္စည်း၌ စပ်ပါ။ “ခန္ဓာ အာယတနဇာတ်အားလုံးပင် ပရိညေယျ (ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်သော) တရား များဖြစ်ကြသကဲ့သို့”-ဟူလို။ ထို့ကြောင့် “ယော ရူပက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိ၊ ဝေသာ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ ပရိဇာနာတိတိ အာမန္တာ” စသည်ဖြင့် ပရိညာကိစ္စတမျိုးကိုသာ ပြတော်မူသည်။

အပရိညေယျတာဒဿနတ္ထံ ၊ ပရိညေယျ၏ အဖြစ်မှတပါး တီရေတဗ္ဗအဖြစ် ပဟာတဗ္ဗအဖြစ်ကို ပြရခြင်း အကျိုးရှိသည်၎င်း။ သစ္စိကရဏဘာဝနာ ဝသေန၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်း မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဣမဿ ဝါရဿ၊ ဤပရိညာဝါရ၏။ အပ္ပဝတ္တိဒဿနတ္ထံ စ ၊ မဖြစ်ခြင်းကို ပြရခြင်း အကျိုးရှိသည်၎င်း။ (ဟောတိ)။

ဒုက္ခဿ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို။ ပရိညာ၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းအကျိုးငှါ၎င်း။ သမုဒယဿ၊ သမုဒယသစ္စာကို။ ပဟာနတ္ထံ စ၊ ပယ်ခြင်း အကျိုးငှါ၎င်း။ ဘကစတိ၊ မြတ်စွာဘုရားအထံတော်၌။ ဗြဟ္မစရိယံ၊ မြတ်သောအကျင့်ကို။ ဝုဿတိ၊ ကျင့်သုံးအပ်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပစ္စေယ၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယ သစ္စာတို့၌။ ပရိညာ ပဟာနံ၊ ပိုင်းခြား၍သိခြင်း ပယ်ခြင်းကို။ ဒဿေတုံ၊ ငှါ။ ဒုက္ခေ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၌။ တီရဏပရိညာ၊ တီရဏပရိညာကို။ ဝုတ္တာ၊ ပဟာ နပရိညာ၊ ကို။ န ဝုတ္တာ၊ သမုဒယစ၊ သမုဒယသစ္စာ၌လည်း။ ပဟာ နပရိညာ ဝုတ္တာ၊ တီရဏပရိညာ န ဝုတ္တာ၊ [“ဒုက္ခသစ္စံ ပရိဇာနာတိ” ဟု တီရဏပရိညာကို၎င်း၊ “သမုဒယသစ္စံ ပဗဟတိ” ဟု ပဟာနပရိညာကို၎င်း

၁။ အပရိညေယျတာဒဿနတ္ထံ ။ အပရိညေယျ၌ (အ)သည် “အကတွာ၊ မပြုမူ၍” ဟုရာ၌ “ပြုမူ၏ မရှိခြင်း (အဘာဝ)” အနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ ပရိညေယျအဖြစ်၏ လုံးဝမရှိခြင်းဟူသော အဘာဝအနက်ဟော သဒ္ဓါလည်း မဟုတ်။ [ဒုက္ခသစ္စာ၌ ပရိညေယျအဖြစ်လည်းရှိ၏။- ဗျာလိ။] ထို(အ)သဒ္ဓါသည် “အကုသလာ”၌ (အ)သည် “ကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်” ဟူသော ပဋိပက္ခ အနက်ကို ဟောသကဲ့သို့ “ပရိညေယျ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်” ဟူသော ပဋိပက္ခအနက် ကိုလည်းမဟော။ “အဗျာကတာ”၌ (အ)သဒ္ဓါကဲ့သို့ အညအနက်ကိုဟော သော သဒ္ဓါတည်း။ “အပရိညေယျ၊ ပရိညေယျ၏အဖြစ်မှ တပါး အခြားသော ပဟာတဗ္ဗအဖြစ် တီရေတဗ္ဗအဖြစ်လည်းရှိ၏” ဟု ပြရခြင်းအကျိုးရှိ၏။

၂။ အပ္ပဝတ္တိဒဿနတ္ထူ ။ နိဗ္ဗာန်ဟူသော နိရောဓသစ္စာကို မျက်မှောက် ပြုခြင်းဟူသော သစ္စိကရဏကိစ္စသည်၎င်း မဂ္ဂသစ္စာကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေ ခြင်းဟူသော ဘာဝနာကိစ္စသည်၎င်း ဤပရိညာဝါရ၌ မရနိုင်။ ဤသို့သစ္စိက ရဏ ဘာဝနာတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဤဝါရ၌ မဖြစ်နိုင်ဟုလည်း ပြရခြင်းအကျိုး ရှိ၏။ [ထို့ကြောင့် ဤဝါရ၌ နိရောဓနှင့် မဂ္ဂသစ္စာကို ဟောတော်မမူ။]

ဟောတော်မူပုံကို သိပါ။] ဉာတပရိညာ ပန၊ ကိုကား။ ဝါ၊ သည်ကား။ သာဓာရဏာ၊ ၂-ပါးသော သစ္စာတို့နှင့် ဆက်ဆံ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဉာယတ္ထ၊ ဒုက္ခသစ္စာ သမုဒယသစ္စာ ၂-ပါးစုံတို့၌။ ဝုတ္တာ။ ဟိ၊ ဆက်။ မဂ္ဂညာဏံ ၊ သည်။ ဒုက္ခ သမုဒယာနိ၊တို့ကို။ ဝိဘာဝေတိ၊ ထင်စွာဖြစ်စေနိုင်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဉာတပရိညာ စ၊ သည်လည်း။ ဟောတိ။ ဒုက္ခတိရဏကိစ္စာနံ၊ ဒုက္ခဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်း ကိစ္စတို့ကို။ [“ဒုက္ခတိရဏကိစ္စာယ”ဟု ဧကဝုဇ်ရှိလျှင်ကောင်း၏။] နိပ္ပါဒနတော၊ ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တိရဏပရိညာ စ၊ သည်လည်း။ (ဟောတိ)။ သမုဒယဿ၊ ကို။ အပ္ပဝတ္တိကရဏတောဝ၊ နောင်တဖန်ဖြစ်ခြင်းမရှိအောင် ပြုခြင်းအားဖြင့်ပင်။ ပဟာနပရိညာစ၊ သည်လည်း။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့။ တိသောပိ၊ ကုန်သော။ ပရိညာ၊ တို့ကို။ မဂ္ဂက္ခဏေ ဝေဉ္စပင်။ ယောဇေတဗျာ၊ ကုန်၏။ ဣတိ၊ အပြီးဘည်း။

ပရိညာဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သစ္စယမကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ မဂ္ဂညာဏံ ဟိ။ ။ “မဂ္ဂသစ္စံ ပရိဇာနာတိ” စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပါသော်လည်း “ပရိဇာနာတိ၊ ပိုင်းခြား၍ သိ” ဟူသော စကားသည် မဂ္ဂတရားကို ပြသော စကားတည်း။ ထို့ကြောင့် “မဂ္ဂညာဏံဟိ ။ပေ။ ယောဇေတဗျာ” ဟု မဂ္ဂညာဏံ၌ ပရိညာ ၃ ပါးဖြစ်ပုံကို ပြသည်။

၆။ သင်္ခါရယမကော

၁။ ပဏ္ဍိတိဝါရ အဖွင့်

၁။ ခန္ဓာဒယော^၁၊ ခန္ဓာအစရှိသည်တို့ကို။ ပုဗ္ဗေ၊ ခန္ဓယမိုက်စသည်ကို မဟောမိ ရှေးအဖို့၌။ (ခန္ဓဝိဘင်း စသည်၌။) ဝိဘတ္တာ ဝိယ၊ ဝေဘန်အပ် ကုန်သကဲ့သို့။ (တထာ)။ ကာယသင်္ခါရဒယော၊ ကာယသင်္ခါရအစရှိသည် တို့ကို။ ပုဗ္ဗေ၊ သင်္ခါရယမိုက်ကို မဟောမိ ရှေးအဖို့၌။ အဝိဘတ္တာ၊ မဝေဘန် အပ်ကုန်သေး။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တေသံ၊ ထိုကာယသင်္ခါရအစရှိသည်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ (နိသာမေန္တေဟိ၊ စူးစူးစိုက်စိုက် နာယူသောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။) အဝိညာတတ္တာ^၂၊ မသိအပ်ကုန်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (တနည်း) အဝိညာတတ္တာ၊ မသိစေအပ်ကုန်သေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အသာသ ပသာသာ ကာယသင်္ခါရေတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်။ တယော၊ ကုန်သော။ သင်္ခါရေ၊ တို့ကို။ (ဘဂဝါ) ဝိဘဇတိ၊ ဝေဘန်တော်မူ၏။

၁။ ခန္ဓာဒယော ဝိယ။ ။ရှေး၌ ကုသလမူလ စသည်တို့ကို အကျယ် ဝေဘန်အပ်ပါသော်လည်း ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့ကို ခန္ဓဝိဘင်းစသည်၌ ဝေဘန်ခြင်းက ထိုမူလတို့ကို ဝေဘန်ခြင်းဟက် သာလွန်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြလို သောကြောင့် “ခန္ဓာဒယော ဝိယ” ဟု ခန္ဓာစသည်ဝေဘန်မှုကို ဥပမာပြုသည်။ တနည်း- “ခန္ဓာဒိနံ” ၌ အာဒိသဒ္ဓါသည် “အတူ” ဟူသော အနက်ကိုဟော၏။ ထိုအာဒိဖြင့် ဝေဘန်အပ်ချင်းတူသော ကုသလမူလစသည်တို့ကို သိမ်းယူသည်။- အနံ။

၂။ အဝိညာတတ္တာ။ ။ဤပုဒ်ကို ဝိဘဇတိ၌စပ်ရ၏။ သို့ဖြစ်လျှင် ဘုရား ရှင်သည် ဝိဘဇတိ၏ ကတ္တားဖြစ်ရကား “ဘုရားရှင်သည် + မသိအပ်သော ကြောင့် ဝေဘန်တော်မူ၏” ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ထို့ကြောင့် အဝိညာတ၏ ကတ္တားကို “အဘယ်သူ” ဟု ယူရပါမည်နည်း-ဟု မေးဘွယ်ရှိရကား အနုဋီကာ ၌ “နိသာမေန္တေဟိ၊ စဉ်းစဉ်းစားစား ကြားနာသူတို့သည်” ဟု ထည့်သည်။ တနည်း- “အဝိညာတတ္တာ၊ (ဘုရားရှင်သည် ဝေနေယျတို့ကို) မသိစေအပ် သေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်” ဟု ကာရိတ်ပစ္စည်း အကြေကြပ်ပါ။ “ဝေနေယျ တို့ကို မသိစေအပ်သေးသောကြောင့် အကျယ်ဝေဘန်တော်မူသည်” - ဟုလျှိုး- အနံ။

ကာယဿ သင်္ခါရောတိ၊ ဟူသောပါဠိ၌။ ပဌမေ သော၊ အတ္ထေ၊ ၌။
 (အဋ္ဌကထာဝယ် “ကရဏဘူတဿ ကရဏောယဿ ဖလဘူတော ဝေ”
 စသည်ဖြင့် ပြအပ်သောအနက်၌။) သာမိအတ္ထေ ဝေ၊ သာမိအနက်၌သာ။
 သာမိဝစနံ၊ သာမိဝိဘတ်သည်။ (ဟောတိ)။ ဒုတိယေ၊ သော။ ကတ္တု
 အတ္ထေ၊ ကတ္တားအနက် ၌။ (သာမိဝစနံ ဟောတိ)။ ဝစိယာသင်္ခါရောတိ၊
 ဟူသောပါဠိ၌။ ကမ္မတ္ထေ၊ ကံအနက်၌။ သာမိဝစနံ၊ (ဟောတိ)။ စိတ္တဿ
 သင်္ခါရောတိ စ၊ ဟူသောပါဠိ၌လည်း။ ကတ္တုအတ္ထေယေဝ၊ ကတ္တားအနက်
 ၌သာ။ (သာမိဝစနံ ဟောတိ)။ ပန၊ ဆက်။ သော၊ ထိုကတ္တားအနက်
 သည်။ ကရဏဝစနဿ၊ ကရိုဏ်းဝိဘတ်၏။ အတ္ထော၊ တည်း။ ဣတိ
 ကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ကရဏတ္ထေ သာမိဝစနံ ကတောတိ၊ ဟူ၍။
 (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။

၂,၇။ သုဒ္ဓိက ဧကေက ပဒဝသေန အတ္တာဘာဝတောတိ၊ ဟူသော
 ပါဠိ၌။ ပဒသောနေ တံ မူလစက္ကဝါရေဟိ၊ ပဒသောနေဝါရ၊ ထိုပဒသော
 နေ မူလရှိသော စက္ကဝါရတို့ဖြင့်။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်သော။ ဒွိဟိ၊
 ပဒေဟိ၊ ကာယအစရှိသော ပုဒ်၊ သင်္ခါရပုဒ်တို့ဖြင့်။ လဗ္ဘမာနော၊ ရအပ်
 သော။ ဧကော၊ တပါးသော။ အဿာသ ပဿသာဒိကော၊ အဿာသ
 ပဿာသ အစရှိသော။ [အာဒိဖြင့် ဝိတက် ဝိစာရ၊ သညာဝေဒနာနှင့် ကြွင်း
 သော စေတသိက်တို့ကိုယူ။] ယောပိအတ္ထော၊ အကြင်အနက်သည်လည်း။
 (အတ္တိ)။ တဿ၊ ထိုအဿာသ ပဿာသ အစရှိသောအနက်၏။ သုဒ္ဓိကေဟိ၊
 သင်္ခါရပုဒ်နှင့် မရောမယှက် သက်သက် ဖြစ်ကုန်သော။ ကာယာဒိပဒေဟိ၊
 ကာယအစရှိသော ပုဒ်တို့သည်၎င်း။ သုဒ္ဓိကေန၊ ကာယအစရှိသော ပုဒ်နှင့်
 မရောမယှက် သက်သက်သော။ သင်္ခါရပဒေန စ၊ သင်္ခါရပုဒ်သည်၎င်း။ အဝစ
 နိယတ္တာ၊ မဟောအပ် မဟောနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပပဒဿံ၊ ရူပ

၁။ ယထာ ရူပပဒဿံ။ ပေ။ အဓိပ္ပါယော။ ။ “ရူပံ ခန္ဓော” ဟု ဟော
 တော်မူရာ၌ ရူပပုဒ်၏ခန္ဓာ၏ တစိတ်တဒေသ ဖြစ်သောအနက်ကို၎င်း၊ “ခန္ဓော
 ရူပံ” ဟု ဟောတော်မူရာ၌ ခန္ဓပုဒ်၏ ခန္ဓာအပေါင်းဟူသော အနက်ကို၎င်း၊ ပဒ
 သောနေဝါရ၌ ပြတော်မူအပ်၏။ ထိုပြအပ်သော အနက်သည် အလိုရှိအပ်
 သော အနက်ပင် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤအတူ “ကာယော သင်္ခါရော၊ သင်္ခါရော

ပုဒ်၏။ ခန္ဓကဒေသော၊ ခန္ဓာ၏ တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော။ ခန္ဓပဒဿ၊ ခန္ဓပုဒ်၏။ ခန္ဓသမုဒယော၊ ခန္ဓာငါးပါးအပေါင်းဖြစ်သော။ ပဒသောနေ၊ ပဒသောနေဝါရ၌။ ဒဿိတော၊ ပြတော်မူအပ်သော။ ယထာဓိပ္ပေတော၊ အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သော။ အတ္ထော၊ အနက်သည်။ (အရကောက်သည်)။ အတ္ထိယထာ။ ဧဝံ တူ။ ဧကေကပဒဿ၊ ကာယော အစရှိသောပုဒ်၊ သင်္ခါရော ပုဒ် ဟူသော တခုခုသော ပုဒ်၏။ ယထာဓိပ္ပေတတ္တာတာဝတော၊ အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သော အနက်၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ (‘ကာယော သင်္ခါရော၊ သင်္ခါရော ကာယောတိ န ဝုတ္တံ’ ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌စပ်) ဣတိ (အယ်) ကား။ အဓိပ္ပာယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဝေရာအလိုတည်း။

ကာယော။ ပေ။ သိယာတိ ဟူသောစကားကို။ (ဝဒတိ၌စပ်)။ ဝိသံ၊ သီးခြား။ (ကာယ စသော ပုဒ်က တခြား၊ သင်္ခါရပုဒ်က တခြား)။ အဓိပေတော၊ မပြုမူ၍။ သမုဒိတော၊ အပေါင်းဖြစ်သော။ ကာယသင်္ခါရသဒ္ဓေါ၊ ကာယသင်္ခါရသဒ္ဓါသည်။ ဧကတ္ထံ၊ တခုသောအနက်ကို။ ယဒိ ဒီပတိ၊ အံ။ (ဧဝံ သတိ) ကာယသင်္ခါရတ္ထေ၊ ကာယသင်္ခါရအနက်၌။ (အဿာသပဿာသ အနက်၌)။ ဝတ္ထမာနော၊ သော။ ကာယသင်္ခါရသဒ္ဓေါ၊ ကာယသင်္ခါရသဒ္ဓါကို။ ခန္ဓသဒ္ဓေါ၊ ကို။ ဂ္ဂပသဒ္ဓေန၊ သည်။ (ဝိသေသိတော) ဝိယ၊ အထူးပြုအပ်သကဲ့သို့။ (ဂ္ဂပံ ခန္ဓော-၌ ခန္ဓသဒ္ဓါကို ဂ္ဂပသဒ္ဓါကံ အထူးပြုအပ်သကဲ့သို့)။ (ဧဝံ) ကာယသဒ္ဓေန၊ သည်။ ဝိသေသိတဗ္ဗော၊ အထူးပြုထိုက်၏။ ဣတိ အဓိပ္ပာယ်ေန၊ ဤအလိုဖြင့်။ (သင်္ဂဟကာရော) ဝဒတိ။

ကာယော” ဟု ဟောတော်မူအပ်သည် ရှိသော် အလိုရှိအပ်သော အနက်၏ မရှိခြင်း မရနိုင်ခြင်းကြောင့် “ကာယော သင်္ခါရော” အစရှိသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်-ဟူလို။

၁။ ကာယော။ ပေ။ ဝတ္ထဗ္ဗံ သိယာ။ ။ ဤစကားကို အဘယ်အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ဆိုပါသနည်း- ဟု မေးဘူးလျှင်ဆိုသောကြောင့် “ယဒိ ဝိသံ” စသည် မိန့်။ “ကာယော” ဟု၎င်း၊ “သင်္ခါရော” ဟု၎င်း အသီးအသီးအနက်ကို မပြုနိုင်၍ အပေါင်းဖြစ်သော ကာယသင်္ခါရ သဒ္ဓါက အဿာသ၊ သို့မဟုတ်- ပဿာသ ဟူသော အနက်တခုကို အကယ်၍ ပြုနိုင်အံ့။ ကာယသင်္ခါရ ဟူသော အနက်၌ (အဿာသ ပဿာသ ဟူသော အနက်၌) ဖြစ်သော ကာယသင်္ခါရသဒ္ဓါကို

သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရော ။ ဟေသာတိ ဧတေန၊ ဖြင့်။ ဣမဿ ဝါရဿ၊ ဤဝါရ၏။ ပဒသောနေန၊ ပဒသောနေဝါရဖြင့်။ ဒဿိတာနံ၊ ပြတော်မူ အပ်ကုန်သော။ ယထာဓိပေတနမေဝ၊ အကြင်ကြင် အလိုရှိအပ်သော အနက်တို့ကိုပင်။ ဂဟဏတော၊ ယူနိုင်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ တေသံ၊ ထိုအလိုရှိ အပ်သော အနက်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ ကဿာဒိပဒေဟိ၊ သင်္ခါရမဖက် သက်သက်သော ကာယအစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ အဂ္ဂဟိတတ္တာစ၊ မယူအပ် မယူနိုင်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ ကာယော ကာယသင်္ခါရောတိ အာဒိဝစနဿ၊ အစရှိသော စကား၏။ အယုတ္တိံ၊ မသင့်ခြင်းကို။ (သင်္ခါရ ကာရော) ဒဿေတိ။ ပန၊ ဆက်။ ဣဓ ၂၊ သင်္ခါရယမကေ ဌိ။ ကာယာဒိ ပဒါနံ၊ ကာယအစရှိသော ပုဒ်တို့၏၎င်း။ သင်္ခါရပဒဿ စ၊ သင်္ခါရပုဒ်၏ ၎င်း။ အသမာနာ ဓိကရဏတ္တာ၊ သမာနာဓိကရဏ မဟုတ်ကုန်သည်၏

ကာယသဒ္ဓါဖြင့် အထူးပြုထိုက်၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာဆို သည်။ ဥပမာ “ ရူပံ ခန္ဓော ” ၌ ခန္ဓသဒ္ဓါကို ရူပသဒ္ဓါက အထူးပြုရသကဲ့သို့ တည်း။

၁။ သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရော ဟေသ။ ။ ဤဖြင့် အဘယ်အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ပြသနည်း- ဟု မေးတွယ်ရှိသောကြောင့် “ ဧတေန။ ပေ။ ဒဿေတိ ” ဟု မိန့်သည်။ သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရ ဟူသည် ပဒသောနေဝါရဖြင့် ပြအပ်ပြီးသော အလိုရှိအပ် သောအနက်တို့ကို ယူနိုင်ခြင်း ထုတ်ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ထိုအနက်တို့ကို ကာယ အစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့် မယူနိုင်ခြင်းကြောင့်၎င်း “ ကာယော ကာယသင်္ခါရော ” စသော စကား၏ မသင့်ပုံကို ဤသုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရော ဟေသ ဟူသော ပါဠိ ဖြင့် ပြသည်။ [“ မသင့် ” ဟူသည်ကား သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရ အဖြစ်ဖြင့် ပသင့် ခြင်းတည်း။ ပဒသောနေဝါရ အဖြစ်ဖြင့်ကား သင့်သောကြောင့် ထိုစကားကို ပြထားသည်။]

၂။ ဣဓ ပန ။ ပေ။ န ဝုတ္တာ။ ။ [ဣဓ ပနာတိ အဋ္ဌကထာယံ သုဒ္ဓသင်္ခါ ရဝါရံ သန္ဓာယံ ဝုတ္တံပိ (ဤအဋ္ဌကထာ၌ သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရကို ရည်ရွယ်ဆိုအပ်ပါ သော်လည်း) သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရမေဝေတ္ထ အနန္တဇာနန္ဓော သကလသင်္ခါရ ယမကဝိသယံတိ အာဟ “ ဣဓ ပန သင်္ခါရယမကေ ” တိ (သုဒ္ဓသင်္ခါရဟူသော အမည်ကို ခွင့်မပြုဘဲ။ သင်္ခါရယမက တရပ်လုံး၏ အရာဟု ယူဆသောကြောင့် ‘ ဣဓ ပန သင်္ခါရယမကေ ’ စသည်ကို မိန့်သည်) - အန]

အဖြစ်ကြောင့်။ ကာယော သင်္ခါရော၊ သင်္ခါရာ ကာယောတိ အာဒိမ္ပိ၊ အစရှိသော စကားကို။ ဝုစ္စမာနေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော်။ အဓိပ္ပေတတ္ထ ပရိစ္စာဂေါ၊ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို စွန့်လွှတ်ခြင်းသည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ အနဓိပ္ပေတတ္ထပရိဂ္ဂဟောစ၊ အလိုမရှိအပ်သော အနက်ကို သိမ်းယူခြင်းသည်၎င်း။ ဝါ၊ ကို၎င်း။ ကထော၊ ပြုအပ်သည်။ ဝါ၊ ပြုရာရောက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သုဒ္ဓသင်္ခါရ တံမူလစက္ကဝါရာ၊ ထို့ကို။ (ဘဝတာ) န ဝုတ္တာ။

ပန၊ ဆက်။ ပဒသောနေဝါရ တံမူလစက္ကဝါရေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ (ဒဿိတာယဉ္စစပ်) အသမာနာဓိကရဏေဟိ၊ သမာနာဓိကရဏ မဖြစ်ကုန်သော။ ကာယာဒိပဒေဟိ၊ ကာယအစရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ (ဝိသေသနိယတာယဉ္စစပ်။) သင်္ခါရသဒ္ဓဿ၊ ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝိသေသနိယတာယ၊ အထူးပြုထိုက်

ဤသင်္ခါရယမကဋ္ဌ်ကား “ရှုပံ ခန္ဓော” စသည်၌ “ရှုပ၊ ခန္ဓ” စသော ပုဒ်တို့၏ သမာနာဓိကရဏဖြစ်ကြသကဲ့သို့ ကာယအစရှိသော ပုဒ် သင်္ခါရပုဒ်တို့က သမာနာဓိကရဏ မဖြစ်သောကြောင့် “ကာယော + သင်္ခါရော။ သင်္ခါရာ + ကာယော” အစရှိသော ပါဠိရပ်ကို ဟောတော်မူအပ်လျှင် (ဟောတော်မူလိုက်လျှင်) အလိုရှိအပ်သော အဿာသ ပဿာသစသော အနက်ကိုမရဘဲ ထိုအနက်ကို စွန့်လွှတ်ရာလည်းရောက်၊ အလိုမရှိအပ်သော “စေတနာကာယ၊ အဘိသင်္ခရဏသင်္ခါရ” အစရှိသော အနက်ကို သိမ်းပိုက်မှုကို ပြုအပ်ရာလည်း ရောက်၏။ ထို့ကြောင့် ဤသင်္ခါရယမကဋ္ဌ် သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရ၊ သုဒ္ဓသင်္ခါရမူလ စက္ကဝါရတို့ကို ဟောတော်မူအပ်ကုန်။

၁။ ပဒသောနေ။ ပေ။ သံသယော ဟောတိ။ ။ သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရ၊ သုဒ္ဓသင်္ခါရမူလစက္ကဝါရတို့ကို ဟောတော်မူအပ်လျှင် “ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော” စသည်ဖြင့် ဖိ-ပါးသော ယမကတို့ကို အဘယ့်ကြောင့် ဟောတော်မူအပ်ပါသနည်း- ဟူ မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ပဒသောနေဝါရ တံမူလစက္ကဝါရေဟိ” စသည် မိန့်။ ကာယစသည်နှင့် သင်္ခါရသဒ္ဓါတို့ သမာနာဓိကရဏ မဖြစ်ဘဲ ကာယစသော ပုဒ်တို့က သင်္ခါရသဒ္ဓါကို အထူးပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြအပ်သည်ရှိသော် (ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရော။ စိတ္တ သင်္ခါရော စသည်ဖြင့် ကာယစသောပုဒ်တို့က သင်္ခါရသဒ္ဓါကို အထူးပြုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကို ပြအပ်ပြီးသည်ရှိသော်) သံသယ ဖြစ်စရာ ရှိ၏။

ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကို။ ဒဿိတာယ၊ ပြအပ်သော်။ သံသယော၊ ယုံမှား
 ဘွယ်သည်။ ဟောတိ၊ (ကိံ၊ နည်း။) အတ္တန္တရပုဝတ္တိနာ၊ သင်္ခါရအနက်မှ
 တပါးသော အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းရှိသော။ ကာယသဗ္ဗေန၊ သည်။ ဝိသေသိ
 တော၊ အထူးပြုအပ်သော။ ယော ၊ ကာယသင်္ခါရော၊ သည်။ (အတ္တိ)။
 ဧသော၊ ဤကာယသင်္ခါရသည်။ အတ္တန္တရပုဝတ္တိဟိ၊ တပါးသောအနက်၌
 ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သော။ ဝစီစိတ္တေဟိ၊ ဝစီ စိတ်တို့သည်။ ဝိသေသိတော၊ အထူး
 ပြုအပ်သော အနက်လော။ ဥဒါဟု၊ သို့မဟုတ်။ အညော၊ အခြားအနက်
 လော။ ဣတိ၊ သို့။ သံသယော ဟောတိ။ သေသေသုပိ၊ ကြွင်းသော (ဝစီ
 ဝစီသင်္ခါရော၊ စိတ္တံ စိတ္တသင်္ခါရော) ဟူသော ပုဒ်တို့၌လည်း။ ဝေံ၊ ဤအတူ
 တည်း။ ဧတ္ထ ၊ ဤ ၃-ခုမြောက်ဝါရ၌။ တေသံ၊ ထိုကာယ ဝစီ စိတ္တပုဒ်
 သင်္ခါရပုဒ်တို့၏။ အညတ္တဒဿနတ္ထံ၊ တပါးသောအနက်ကို ပြခြင်းအကျိုး
 ငှါ။ ကာယသင်္ခါရော ဝစီသင်္ခါရောတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသည်ဖြင့်။ အနု
 လောမ ပဋိလောမဝသေန၊ အနုလောမ ပဋိလောမတို့၏ အပြားအားဖြင့်။

၁။ ယော ။ပေ။ အညောတိ။ ။သင်္ခါရအနက်မှ တပါးသောအနက်၌
 ဖြစ်ခြင်းရှိသော ကာယသဒ္ဓါသည် အထူးပြုအပ်သော အကြင်ကာယသင်္ခါရ
 သည်ရှိ၏။ ဤကာယသင်္ခါရသည် တပါးသော အနက်၌ ဖြစ်ခြင်းရှိကုန်သော
 ဝစီ စိတ္တတို့သည် အထူးပြုအပ်လေသလော။ သို့မဟုတ် ဝစီ စိတ္တတို့အထူးပြုအပ်
 သော အနက်မှ တမျိုးတခြားလော။ ဤသို့ သံသယဖြစ်စရာရှိ၏။ ဝစီ သင်္ခါရ
 စိတ္တသင်္ခါရ၌ သံသယဖြစ်ပုံလည်း နည်းတူ။

၂။ ဧတ္ထ တေသံ ။ပေ။ ဝုတ္တာနိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ။[ဧတ္ထ၊ ဤသုဒ္ဓသင်္ခါရ
 ဝါရ၌” ဟု ရှေးနိဿယ စွဲ၏။ ဤဒွိကာဆရာက သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရကို ဟော
 တော်မမူ-ဟု ဆိုထားသောကြောင့် “ဧတ္ထ၊ ဤ ၃-ခုမြောက်ဝါရ၌” ဟု စွဲလိုက်
 ပါသည်။] ဤဝါရ၌ ကာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရ စိတ္တသင်္ခါရသဒ္ဓါတို့၏အခြား
 အနက်ကို ပြခြင်းငှာ (ကာယသင်္ခါရသဒ္ဓါ ဟောအပ်သောအနက်ကို ဝစီ
 စိတ္တတို့သည် အထူးမပြုအပ်၊ ကာယသင်္ခါရဟူသော အနက်မှတပါး ဝစီ စိတ္တ
 တို့အထူးပြုအပ်သော သင်္ခါရသည် ဤကာယသင်္ခါရ မဟုတ် အခြားသင်္ခါရ
 ဖြစ်သည် ဟူသောအနက်ကို ပြခြင်းငှါ) “ကာယသင်္ခါရော၊ ကာယသင်္ခါရ
 သည်။ ဝစီသင်္ခါရော၊ ဝစီသင်္ခါရလော” စသည်ဖြင့် ၆-ပါးသော ယမက
 တို့ကို ဟောတော်မူအပ်၏။

ဆ ယမကာနိ ဝုတ္တိနိတိ ဓဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် မှတ်တိုက်ပါသော်လည်း။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဤ။ သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရဋ္ဌာနေ၊ သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရအရာ၌။ ပုတ္တတ္တာ၊ ပါဠိတော်ဝယ်ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အယံ နယော၊ ကို။ သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရေတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော။ [သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရဟူသော နာမည်ကို မူလဋီကာဆရာက မယူလိုသော်လည်း အဋ္ဌကထာက သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရနေရာ ဝယ်ဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဤနည်းကို “သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရ” ဟုဆိုအပ်သတည်း။]

‘ပုတ္တတ္တိဝါရဝဏ္ဏနာနိဋ္ဌိတာ။’

၂။ ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်

၁၉။ ပဝတ္တိဝါရေ၊ ဤ။ သင်္ခါရနံ၊ သင်္ခါရတို့၏၎င်း။ ပုဂ္ဂလာနံ၊ တို့၏၎င်း။ ဩကာသတ္တာ၊ တည်ရာတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဈာနံ စ၊ ဈာန်ကို ၎င်း။ ဘူမိ စ၊ ဘုံကို၎င်း။ ဝိသ၊ သီးခြား။ ဩကာသဘာဝေန၊ ဩကာသ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုဂ္ဂလဝါရေ စ၊ ဤ

၁။ သင်္ခါရနံ။ ပေ။ ဂဟိတာ။ ။ သမ္ပယုတ္တာနံ၊ ဈာနသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် တို့၏။ နိဿယပစ္စယတာယ၊ နိဿယပစ္စည်း၏အဖြစ်ကြောင့်။ သင်္ခါရနံ၊ ဈာန သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော သင်္ခါရတို့၏၎င်း။ (ဈာနသဩကာသတာ၌စပ်) သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတာယ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့က ဝင်စားထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပုဂ္ဂလာနံ၊ ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၎င်း။ ဈာနဿ၊ ။ ဩကာသတာ၊ ဩကာသ၏ အဖြစ် ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ဘူမိ ပန၊ ကံး။ ယဒဂ္ဂေန၊ အကြင် အပိုင်းအခြားဖြင့်။ ပုဂ္ဂလာနံ ဩကာသော။ တဒဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ သင်္ခါရနံပိ ဩကာသော (ဘုံသည် ပုဂ္ဂိုလ်၏ တည်ရာဖြစ်သလို ပုဂ္ဂိုလ်ဟု သမုတ်အပ်သော သင်္ခါရတို့၏လည်း တည်ရာဖြစ်သည်)။-အနု။

၂။ ဣတိ။ ။ “ဂဟိတာတိ” မှ ဣတိသည်။ ဟေတုအတ္ထော၊ ဟိတ် အနက်ရှိ၏။ ယသ္မာ ဈာနံပိ ဩကာသ ဘာဝေန ဂဟိတံ၊ အကြန့်ကြောင့် (ရွှေဝါကျ၌) ဈာန်ကိုလည်း ဩကာသအဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်ပြီ။ တသ္မာတိ အတ္ထော၊ [ဣတိကို ဖွင့်သောအနု။] ဤ ဣတိကို “ဂဟဏံ ဟောတိ” ၌စပ်။

လည်း။ [စဖြင့် ပုဂ္ဂလောကာသကို ဆည်း။] ဩကာသဝသေန၊ ဩကာသ၏ အဖြင့်ဖြင့်။ ပုဂ္ဂလဂ္ဂဟဏေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ခွိန္တံ၊ ကုန်သော။ တေသံ ဩကာသာနံ၊ ထိုဈာနောကာသ ဘူမောကာသတို့၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ တသ္မာ ၂၊ ကြောင့်။ ဝိနာ။ ပေ။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ ဟူ၍။ ဒုတိယ တတိယဇ္ဈာနောကာသဝသေန၊ ဒုတိယဈာန် တတိယဈာန် ဟူသော ဩကာသနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဂဟိတာ၊ ယူအပ်ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ကို။ ဝိသေသေတွာ၊ အထူးပြု၍။ ဒဿိတာ၊ ပြအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

၁။ ပုဂ္ဂလဝါရေ စ ။ ပေ။ ဂဟဏံ။ ။ [“ပုဂ္ဂလဂ္ဂဟဏေန” ဟု စာအုပ် တို့၌ ရှိသော်လည်း အနုဋီကာ၌၎င်း ရှေးနိဿယ၌၎င်း “ပုဂ္ဂလဂ္ဂဟဏေ” ဟု ရှိ၏။] ပုဂ္ဂလဝါရေ စ (စဖြင့် ဩကာသဝါကိုဆည်း) ယဒါ ပုဂ္ဂလောကာသ သင်္ခါရာဒိနံ (တို့၏) ဩကာသဘာဝေနဂယုတိ၊ ဩကာသ၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ် ၏။ တဒါ (“ပုဂ္ဂလဂ္ဂဟဏေ” ဟူသော လက္ခဏကို “ယဒါ၊ တဒါ” ဟု ဖွင့် သည်။) တေသံ ခွိန္တံ ဩကာသာနံ ဝသေန ဂဟဏံ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ထို ကြောင့် ယတ္ထ သော ပုဂ္ဂလော (အကြင် ဘ၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏)။ ယဉ္စ တသ္မိ ပုဂ္ဂလေ ဈာနံ ဥပလဗ္ဘတိ (ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ အကြင်ဈာန်ကို ရအပ်၏)။ တေသံ ခွိန္တံ ဘူမိ ဈာနသင်္ခါတာနံ ဩကာသာနံ ဝသေန ယထာရဟံ ကာယသင်္ခါ ရာဒိနံ ဂဟဏံ (ယူခြင်း) ကထနံ (ဟောတော်မူခြင်း) ဟောတိတိ။- အနု။

၂။ တသ္မာ ။ ပေ။ ဒဿိတာတိ။ ။ “တသ္မာ၊ ထိုသို့ပုဂ္ဂလဝါရ၌လည်း ဩကာသ၏ အစွမ်းဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူခြင်းဖြစ်သော် ထို ၂-မျိုးသော ဈာနောကာသ ဘူမောကာသတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ရထိုက်သည်အားလျော်စွာ ကာယသင်္ခါရစသည်တို့ကို ယူခြင်း (ဟောတော်မူခြင်း) ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်” ဟု တသ္မာအတွက် အနက်ကျယ်ပေးပါ။ ထိုတသ္မာကို “ဒဿိတာ” ၌ စပ်။

ပါဠိတော် ပုဂ္ဂလဝါရဝယ် ပဌမဆုံးပုစ္ဆာ၏ အဖြေဖြစ်သော “ဝိနာ ဝိတက္က ဝိစာရေဟိ အဿာသ ပဿာသာနံ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ” ၌ ပုဂ္ဂလဝါရဖြစ်ပါလျက် ပုဂ္ဂိုလ်တိုက်ရိုက် မပါ။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို အဘယ်ဖြင့် ပြအပ်ပါသနည်း-ဟုမေးဘွယ် ရှိ၏။ အဖြေကား- “ဝိနာ ဝိတက္က ဝိစာရေဟိ” အရ ပဌမဈာန် မဟုတ်သော ဈာနောကာသကိုပြ၏။ “အဿာသ ပဿာသာနံ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ” ဖြင့် (စတုတ္ထ ဈာန်အခိုက်၌ အဿာသ ပဿာသ မဖြစ်ရကား) စတုတ္ထဈာန် မဟုတ်-ဟု

[ပဌမကောဋ္ဌာသ၌ “ဝိနာ ဝိတက္က ဝိစာရေဟိ” စသည်ဖြင့် ဈာနော
 ကာသနှင့်စပ်သဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ညွှန်ပြမှုကို ပြုအပ်သကဲ့သို့ ဒုတိယကောဋ္ဌာသ
 ၏ အစိတ် အပိုင်းဖြစ်သော “ပဌမဇ္ဈာနံ သမာပန္နာနံ” ပါ၌ဖြင့်လည်း
 ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပြုပြန်သောကြောင့် “ပုန” စသည်မိန့်။] ပုနတဖန်။ ပဌမဇ္ဈာနံ သမာ
 ပန္နာနံတိ၊ ဟူသောပါ၌ဖြင့်။ ဈာနောကာသဝသေန၊ ဈာနောကာနှင့် စပ်
 သဖြင့်။ ပုဂ္ဂလံ၊ ကိ။ ဒဿေတိ။ ကာမာဝစရာနံတိ၊ ဟူသောပါ၌ဖြင့်။ ဘူမော
 ကာသဝသေန၊ ဘူမောကာသ၏အစွမ်းဖြင့်။ (ပုဂ္ဂလံ ဒဿေတိ)။ ပန၊ ဆက်။
 ဒိပ္ပကာရာနံပိ၊ ၂-ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုဈာနော
 ကာသ ဘူမောကာသအစွမ်းဖြင့် ယူအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝိသေသနတ္ထံ၊
 အထူးပြုခြင်းအကျိုးငှာ။ အဿာသ ပံဿာသာနံ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ၊ ဟူ၍။
 (ဣဂဝါ) အာဟ။ တေန၊ ထို အဿာသ ပဿာသာသာနံ၊ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ
 ဝိသေသနပါ၌ဖြင့်။ ရူပါ ရူပါဝစရေသု၊ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရဘုံတို့၌။
 ပဌမဇ္ဈာနသမာပန္နကော၊ ပဌမဈာန် ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ ကာမာ
 ဝစရေ၊ ကာမာဝစရဘုံ၌။ ဂဗ္ဘဂတာဒိကေ စ၊ အမိဝမ်း၌ ရောက်သူ အစရှိသူ
 တို့ကို၎င်း။ နိဝတ္ထေတိ၊ နှစ်စေ၏။

ပြ၏။ ပါရိသေသနည်းအားဖြင့် ဒုတိယ တတိယဈာနောကာသဟု သိရ၏။
 ထိုဈာနောကာသဖြင့် ထိုဈာန်၌ရှိသော ဒုတိယ တတိယဈာနသမာပင်ပုဂ္ဂိုလ်ကို
 ပြသည်ဟု မှတ်ပါ။ ထို့ကြောင့်-ရှေ့ဝါကျ၌ “ဩကာသဝသေန ပုဂ္ဂလဂ္ဂ
 ဟဏေ”ဟု ဆိုခဲ့သည်။

၁။ ဝိသေသနတ္ထ မာဟ။ ။ “အဿာသပဿာသာနံ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ” ဟူ
 သော စကားကို “ပဌမဇ္ဈာနံ သမာပန္နာနံ” ၏ ၎င်း၊ “ကာမာဝစရာနံ” ၏
 ၎င်း ဝိသေသနဟု ဆိုရာ၌ “ပဌမဇ္ဈာနံ သမာပန္နာနံ” အရ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည်
 အဿာသ ပဿာသ မဖြစ်နိုင်ရာ၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်။
 ကာမာဝစရဘုံ၌ ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟု အထူးပြုသည်။ “ကာမာဝစရာနံ”
 အရ ကာမဘုံ၌ ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် အမိဝမ်း၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်။
 ရေနစ်နေသူ မဟုတ်စသည်ဖြင့် တားမြစ်၍ ထွက်သက်ဝင်သက် ရနိုင်သော
 “ကာမာဝစရပုဂ္ဂိုလ်” ဟု အထူးပြုသည်။ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ပြလို၍ “တေန။ ပေ။
 နိဝတ္ထေတိ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ဟိ၊ မှန်။ ကာမာဝိစရာနံ၊ ကာမာဝစရ ဖြစ်ကုန်သော။ ဂဗ္ဘဂတာဒီနံပိ၊ အမိဝမ်း၌ရောက်သူ အစရှိသူတို့၏လည်း။ အသာသ ပဿာသေဟိ၊ အသာသ ပဿာသတို့နှင့်။ ဝိနာ၊ ကင်း၍။ ဝိတက္က ဝိစာရာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်း သည်။ အတ္ထိ။ ပန၊ ဟိုသို့ပင်ရှိပါသော်လည်း။ (ကာမာဝစရ ဂဗ္ဘဂတ အစ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသာသ ပဿာသတို့နှင့်ကင်း၍ ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ ဖြစ်ခြင်းရှိပါသော်လည်း)။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ ဧကန္တိကတ္တာ၊ ဧကန္တတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသာသ ပဿာသ သ မရှိခြင်းမှာ သေချာ၍၊ ကာမာဝစရပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ အမိဝမ်းဖြစ်ခိုက် သေ၌ မဖြစ်သည့်အတွက် မသေချာသောကြောင့်။ ရူပါ ရူပါဝစရာ၊ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရတို့ကို။ နိဒဿိတာ၊ ညွှန်ပြအပ်ကုန်ပြီ။ [“ရူပါဝစရဒေဝါနံ ပန အသာသ ပဿာသာ နတ္ထိ၊ အရူပါဝစရာနံ ရူပမေဝ နတ္ထိ” ဟု နိဒဿနနည်း အားဖြင့် ညွှန်ပြအပ်ပြီ။ ထိုသို့ နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ရူပါဝစရ အရူပါ ဝစရ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ အသာသ ပဿာသ မရှိသူအဖြစ်ဖြင့် ညွှန်ပြသော ကြောင့် ဂဗ္ဘဂတစသော ကာမာဝစရပုဂ္ဂိုလ်များသာ အသာသ ပဿာသ မရှိဟုမှတ်ပါ- ဟူလို။)

ပန၊ ဆက်။ ဝိနာ အာသာသ ပဿာသေဟိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဥပ္ပါဒက္ခ ဇောတိ ဇေတနံ ၊ ဟူသောဤပါဌ်ဖြင့်။ (ဒဗ္ဗဗျာဉ်စပ်) ဒဿိတာ၊ ပြဆိုအပ် ပြီးကုန်သော။ (ရှေး၌ပြ အပ်ပြီးကုန်သော)။ ပဌမဇ္ဈာနောကာသာ။ ပဌမဇ္ဈာန်ဟူသော ဩကာသရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ ကာမာဝစရာဒိ ဩကာသာ၊ စ။ ကာမာဝစရအစရှိသော ဩကာသရှိသည်လည်း ဖြစ်ကုန် သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့ကို။ အသာသ ပဿာသ ဝိရဟဝိသိဋ္ဌာ၊ အသာသပဿာ

၁။ ဧတေနပန ။ပေ။ဒဗ္ဗဗျာ။ ။ဧတေနကို နီးကပ်နေသော ဒဿိတာ၌ မစပ်ရ။ ဒဗ္ဗဗျာဉ်စပ်ရသည်။ ဒဿိတာ ဟူသည် “ဈာနောကာသဝသေန ပုဂ္ဂလံ ဒဿေတိ” ဟု၎င်း “ဘူမောကာသဝသေန (ပုဂ္ဂလံဒဿေတိ)” ဟု ၎င်း ပြအပ် သောပုဂ္ဂိုလ် ၂-မျိုးတည်း။ ထို ၂-မျိုးသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို “ဝိနာ အသာသ ပဿာသေဟိ” ဟု မိန့်တော်မူသောကြောင့် “အသာသ ပဿာသကင်းခြင်းသည် အထူးပြုအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်များဟုမှတ်ပါ”။

သင်္ခါ ကင်းခြင်းသည် အတူးပြုအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် တို့ဟူ၍။ ဒဋ္ဌဗျာ။ ဣမိနာ နယေနံ ၊ ဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသောပုစ္ဆာတို့၌။ ပုဂ္ဂလဝိဘာဂေါ၊ ပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ ဝေဘန်အပ်သော အတူးကို။ ဝေဒိတဗျော။

၂။ ပဌမဇ္ဈာနေ၊ ပေ။ ပဌမာဇ္ဈာနေတိ၊ ဟူ၍။ အဋ္ဌကထာယံ ၊ ၌။ ဝုတ္တံ။ ပန လဒ္ဓဒေါသထင်ရှားပြအံ့။ ဖောသိံ အထွေး၍အနက်သည်။ သတိ၊ သော်။ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိးဟူသော။ ဧတ္ထောပိ၊ ဤပါဠိရပ်၌လည်း။ ရူပါရူပါဝစရ ဘူမိသု၊ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ ဘုံတို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇေ၊ သော။ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ၊ ၌။ ဣတိ၊ အထွေး၊ သည်။ ဘဝေယျ။ သော စ၊ ထိုအနက် ကိုလည်း။ အနိဋ္ဌော၊ အလိုမရှိအပ်။ (ကသွာ)၊ ဘူမိနံ ၊ တို့၏။ ဩကသ ဘာဝသေဝ၊ ဩကာသ၏ အဖြစ်၏ပင်။ အဂ္ဂဟိံ၊ ဘဟ္တာ၊ ပတ္တိတော၊ မယူအပ်

၁။ ဣမိနာ နယေနံ ။ ပေ။ ဝေဒိတဗျော။ ။ ဣမိနာနယေနာတိ ယှာယံ “သင်္ခါရာနံ ပုဂ္ဂလာနဉ္စာတိ အာဒိနာ ဈာနောကာသဘူမိ ဩကာသဝသေန ပုဂ္ဂလဝိဘာဂနယော ဝုတ္တော၊ ဈာနောကာသ ဘူမိဩကာသ၏ အပြားဖြင့် အကြင် ပုဂ္ဂိုလ် ခွဲခြားဝေဘန်နည်းကို ဆိုအပ်ပြီ။ ဣမိနာနယေန ဥပါယေန၊ ကပ်၍သိကြောင်းဖြစ်သော ဤနည်းဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ ပုစ္ဆာသု၊ အလုံးစုံသော ပုစ္ဆာ တို့၌။” ပုဂ္ဂလဝိဘာဂေါ ဝေဒိတးဗျာ၌ဝပ်။- အနု။

၂။ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ပဌမဇ္ဈာနေ ကာမာဝစရေ” ကို “ကာမာဝစရဘုံ၌ ဖြစ်သော ပဌမဇ္ဈာန်၌” ဟု ဖွင့်ထား၏။ ထိုအဖွင့်ကို မနှုတ်သက်သောကြောင့် “တေသိံ အထွေ သတိ” စသည်ဖြင့် အပြစ်ပြုသည်။ ပြပုံကား- “စတုတ္ထဇ္ဈာနေ၊ ရူပါဝစရေ အရူပါဝစရေ တတ္ထ ။ ပေ။ နော စ တုတ္ထကာယသင်္ခါရော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော ဤပါဠိ၌လည်း “ရူပါရူပါဝစရဘူမိသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ” ဟု အနက် ဖြစ်ရာ၏။ ထိုအနက်ကိုကား အလိုမရှိအပ်။ ဘာကြောင့်နည်း။

၃။ ဘူမိနံ ။ ပေ။ ပတ္တိဝကာ စ။ ။ “ရူပ။ အရူပဘုံတို့၌ ဖြစ်သော စတုတ္ထဇ္ဈာန်” ဟူသော စကား၌ ဘုံတို့ကို မရတ် ထိုကဲ့တို့၌ဖြစ်သော စတုတ္ထဇ္ဈာန်၊ ကိုသာ၊ ရသည်အတွက် ရူပ အရူပဘုံတို့ကို ဘူမောကာသအဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်ရာ ရောက်သောကြောင့်၎င်း “ရူပါရူပဘုံ၌ ဖြစ်သော စတုတ္ထဇ္ဈာန်” ဟု ဆိုသဖြင့် ကာမဘုံ၌ ဖြစ်သော စတုတ္ထဇ္ဈာန်ကျန်နေသောကြောင့် စတုတ္ထဇ္ဈာန်အားလုံးကို ဈာနောကာသအဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်ရာ ရောက်သောကြောင့်၎င်းတည်း။

သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်၎င်း။ သံဗုဒ္ဓတုတ္တဘျာနံ။ ။ ။
 ဩကာသဝသေန၊ ဩကဝသ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ အဂ္ဂဟိတတ္တာ ပတ္တိတော၊ စ၊
 ကြောင့်၎င်းတည်း။ ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဈာနဘူမောကာသာနံ၊ ဈာနော
 ကာသ ဘူမောကာသ တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ သင်္ကရံ၊ ရောယုက်ခြင်းကို။
 အကတော၊ ရှိ။ [ကမာဝစရဘုံ၌ဖြစ်သော ပဌမဇ္ဈာန်ဟု ဆိုလျှင် ဈာနော
 ကာသနှင့် ဘူမောကာသ ရောယုက်သွားသည်။ ထိုသို့ မရောယုက်စေလို၍။]
 ဝိညို ဇ္ဇဝ၊ သီးခြားသာလျှင်။ (ဈာနောကာသတခြား ဘူမောကာသ တခြား
 သာလျှင်)။ ဩကာသဘာဝေါ၊ ဩကာသ၏အဖြစ်ကို။ ယောဇေတဗ္ဗော၊
 ယှဉ်စေထိုက်၏။

ဟိမ္မိန္ဒိ။ မဋ္ဌမဇ္ဈာနောကာသေပိ၊ ပဌမဇ္ဈာန်ဟူသော ဈာနောကာသ၌
 လည်း။ ကာယသင်္ခါရော စ၊ သည်လည်း။ ဗုပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝစီသင်္ခါရော စ ဗုပ္ပဇ္ဇတိ၊
 ကံမာဝစရံရောကာသေ စ၊ ကာမဝစရဟူသော ဘူမောကာသ ၌လည်း။
 (ကာယသင်္ခါရော စ ဗုပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဝစီသင်္ခါရောစ ဗုပ္ပဇ္ဇတိ။)။ သံဗုဒ္ဓိ သော။
 ပဌမဇ္ဈာနေ၊ ဈာန်၌၎င်း။ သဗ္ဗမ္ပိ၊ သော။ ကာမာဝစရော၊ ဘုံ၌၎င်း။ ဒုယံ
 ကာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရ ၂-ပါး အပေါင်းသည်။ ယဒိပိ' န ဗုပ္ပဇ္ဇတိ၊

၁။ တသ္မာ။ ပေ။ ယောဇေတဗ္ဗော။ ။ ထိုသို့ အပြစ်ရောက်စရာ ရှိသော
 ကြောင့် ဈာနောကာသ ဘူမောကာသကို အရောရော အနှောနှောမလုပ်ဘဲ
 တသီးတခြားစီ၌ “ပဌမဇ္ဈာနေ ကာမာဝစရေ” ဝယ် “ပဌမဇ္ဈာနေ” ဖြင့်
 ဈာနောကာသကို ဖြည့် “ကာမာဝစရေ” ဖြင့် ဘူမောကာသကို ပြုသည်- ဟု
 အနက်ကို ယှဉ်စေသင့်ပါသည်။ [ပဌမဇ္ဈာနောကာသေပိ ဟိ] ကား ထိုစကား
 ကို ခိုင်မြဲစေသော ဒဏ္ဍကရဏတည်း။]

၂။ ယဒိပိ။ ပေ။ ဒဗ္ဗဗ္ဗိ။ ။ “ပဌမဇ္ဈာနေ ကာမာဝစရေ” ဝယ် “ကာမာ
 ဝစရဘုံ၌ ဖြစ်သော ပဌမဇ္ဈာန်” ဟု မယူဘဲ ဈာနောကာသ ဘူမောကာသ
 ဝှံ့၍ အသီးအသီး ယူလျှင် ပဌမဇ္ဈာန်အားလုံး ကာမာဝစရအားလုံးကို ယူရ
 လိမ့်မည်။ ထိုသို့ယူလျှင် ကာမ ရူပ ပဌမဇ္ဈာန်အားလုံး၌ ထိုသင်္ခါရ ၂-မျိုး
 မဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ကာမာဝစရဘုံအားလုံး၌လည်း ထိုသင်္ခါရ ၂-မျိုး
 မဖြစ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ရူပပဌမဇ္ဈာန်၌ ကာယသင်္ခါရမဖြစ်နိုင်။ အမိ
 ဝမ်း၌ဖြစ်သူ ရေနစ် ဝပ်သူ စသော ကာမာဝစရဘုံသားတို့၌လည်း ကာယသင်္ခါရ

အကယ်၍ မူလည်း ဗြဟ္မပါဒပ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ဗြဟ္မပုဂ္ဂိုလ်သော်လည်း၊ တတ္ထ၊ ထိုပဌမဇ္ဈာနောကာသ၊ ကာမာဝစရောကာသ၌။ တံဒ္ဓယုပ္ပတ္တိ၊ ထိုကာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရ ၂-ပါးအပေါင်း၏ ဖြစ်ခြင်းသည်။ အတ္ထိ၊ ဣတိကတ္တာ၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ ဝေ၊ သို့။ (ပဌမဇ္ဈာနေ ကာမာဝစရော စသည်ဖြင့်) (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တိ၊ ဣတိ ဒဠဗ္ဗိ။

စ၊ ဆက်။ ဝိသုံ , ဩကာသတ္ထာ၊ ဈာနောကာသ၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အင်္ဂမက္ကဝေနေ ဝစတ္တာတိ အာဒိဝနေံ၊ အစရှိသောစကားပေးသည်။ ဝါ၊ ကိ။ န ဝတ္တဗ္ဗံ၊ သည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ စ၊ ဆက်။ ဣမမ္ပိ၊ ယမကေ၊ ဤသင်္ခါရယမက၌။ အဝိတက္ကဝိစာရေတ္ထံ၊ ဝိတက်ကားမရှိ ဝိစာရ မျှသာရှိသော။ ဒုတိယဇ္ဈာန်၊ ကိ။ ဝိစာရဝေနေ၊ ဖြင့်။ ပဌမဇ္ဈာနေ၊ ၌။ သင်္ဂဟံ၊ သိမ်းယူအပ်သည်၏အဖြစ်သို့။ ဝတ္ထတိ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။ ဝါ၊ တနည်း။ မုဒ္ဒဘူတံ၊ အထွဋ်အထိပ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဒုတိယဇ္ဈာန်၊ ကိ။ ဂဟေတု၊ ၌။ ဣတရံ၊ မုဒ္ဒဘူတ ဒုတိယဇ္ဈာန်မှ တပါးသော ဒုတိယဇ္ဈာန်ကို။ အသင်္ဂဟိတံ၊ မသိမ်းယူအပ်။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

မပြင်နိုင်ပါ - ဟူလို။) ဤသို့ စောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ယဒိ ပိ” စသည် မိန့်။ အဓိပ္ပါယ်မှာ အနက်အတိုင်း သိသာပြီ။

၁။ ဝိသုံ ။ပပ။ န ဝတ္တဗ္ဗံ ဟောတိ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “ပဌမဇ္ဈာနေ ကာမာဝစရေ”ဟူသော ပါဠိတော်ဝယ် “ပဌမဇ္ဈာနေ” ဟူသော စကားကို ဝစီသင်္ခါရဖြစ်သော ဝိစာရ ဝိစာရပါသော ဈာန်အင်္ဂါနှင့် စပ်၍ဆိုအပ်၏ ဟု ဆို၏။ ထိုသို့မဆိုသင့်။ ဘာကြောင့်နည်း - ဈာနောကာသကိုပြုလို၍ “ပဌမဇ္ဈာနေ”ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့်တည်း။

၂။ ဣမမ္ပိ စ။ပပ။ ဒဠဗ္ဗံ။ ။အဝိတက္ကဝိစာရမတ္ထဖြစ်သော ဒုတိယဇ္ဈာန်ကို ဝိစာရအတွက် ပဌမဇ္ဈာန်၌ သွင်း၍ ပဌမဇ္ဈာန်ကဲ့သို့ ကာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရ ၂-မျိုးရဟု မှတ်ပါ။ (တနည်း) အလုံးစုံကို ခြောက်ချားအောင် ပြုနိုင်သော ဝိတက် ဝိစာရ ၂-ပါးလုံးမှ ကင်းခြင်းကြောင့် စတုက္ကနည်း၌ လာသော ဒုတိယဈာန်သည် ဝိတက်အင်္ဂါတပါးကိုသာ ပယ်နိုင်သော ပဉ္စကနည်း၌ လာသော ဒုတိယဈာန်ထက် ထိပ်တန်းကျ၏။ ထို့ကြောင့် ထိပ်တန်း ဒုတိယဈာန်ကိုသာ ယူ၍ အောက်တန်း ဒုတိယဈာန်ကို မယူဟု လစ်လျူ ရှုရသည်။

ယဿ ယတ္ထကေ^၁၊ ယံဿယတ္ထက ဟူသော ပုဂ္ဂလောကာသ ဝါရ၌။ နိရောဓသမာပန္နာနံတိ၊ ဟူသောပုဒ်ကို။ န လဗ္ဘတိ။ တိ၊ မှန်။ [တနည်း- (ကသွာ န လဗ္ဘတိ)၊] ယိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ တေ၊ ထိုနိရောဓသမာပန္န ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ အသညသတ္တာဝိယ၊ အသညသတ်သတ္တဝါတို့ကဲ့သို့။ ဩကာ သေ၊ ဩကာသ၌။ န ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ နိရောဓသမာပန္နာနံတိ ကို။ (န လဗ္ဘတိ)။

၃၇။ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ စိတ္တေ ဝတ္ထုမာနေဓိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ (ဒဿိတမေဝဉ္စိစပ) တေသံ၊ ထိုသုဒ္ဓါဝါသာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ပဌမတော၊ ပဌမ

၁။ ယဿ ယတ္ထကေ ။ပေ။ ဟောန္တိတိ။ ။ပုဂ္ဂလောကာသဝါရကို “ယဿ ယတ္ထကေ” ဟု ဆိုသည်။ ပုဂ္ဂလောကာသဝါရ၌ “နိရောဓသမာပန္နာနံ” ဟု မတွေ့ရ။ ဘာကြောင့် မဟောအပ်ပါသနည်း၊ အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သော်မှ ဟောတော်မူသည် မဟုတ်ပါလော။ ဤသို့ မေးဘွယ်ရှိ၏။ နိရောဓ သမာပတ်ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အသည သတ်တုံ ဟူသော ဘူမောကာသရှိသကဲ့သို့ ဘူမောကာသ မရှိကြ။ ထို့ကြောင့် ဤယမက၌ အသညသတ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရအပ်သကဲ့သို့ နိရောဓသမာပန္န ပုဂ္ဂိုလ် တို့ကို မရအပ်ကုန်။ [“အသညသတ္တာ ဝိယာတိ ဣဒံ ဝိသဒိသုဒါဟရဏတံ ဒဉ္စဗ္ဗံ- အနု။]

၂။ ပဌမတော။ပေ။အာဝဇ္ဇနေ။ ။“သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ စိတ္တေ”၌ အဘယ်ကို ပဌမစိတ်၊ အဘယ်ကို ဒုတိယစိတ်ဟု မှတ်ရမည်နည်း ဟု မေး ဘွယ်ရှိသောကြောင့် “တေသံ ပဌမတော အဝိတက္က အဝိစာရတော”ဟု ပဌမ စိတ်ကို၎င်း “ဒုတိယေ သဝိတက္ကသဝိစာရေပိ ဘဝနိကန္တိ အာဝဇ္ဇေန” ဟု ဒုတိယစိတ်ကို၎င်း သရုပ်ဖော်သည်။ သုဒ္ဓါဝါသာသံ၌ စတုက္ကနည်းလာ စတုတ္ထ ဈာန်ဝိပါက်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ နေရ၏။ ထိုစတုတ္ထဈာန်သည် အဝိတက္က အဝိစာရ စိတ်တည်း။ ထိုပဋိသန္ဓေနှောင် ဘဝင်တဆယ့်ငါးချက် တဆယ့်ခြောက်ချက် လည်း ထိုစိတ်နှင့် အလားတူသော အဝိတက္က အဝိစာရ ဝိပါက်စိတ်ပင်တည်း။ ထိုဘဝင်စိတ်အားလုံးကို ပဌမအစိတ်ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် သဘောတူသော ကြောင့် “ပဌမစိတ်” ဟုပင် ဆိုရသည်။ အာဝဇ္ဇနတော ပုဗ္ဗေ ပဝတ္ထံ သဗ္ဗံ စိတ္တံ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန သမာနဂတိကတ္တာ ဧကံ ကတာ (တစိတ်တည်းပြု၍) ဝုတ္တံ “ပဌမတော” တိ။ တေနာဟ “အဝိတက္က အဝိစာရတော” တိ အာဒိ၊ အနု။] ထို့နောက် ဘဝနိကန္တိက လောဘဒေဝါ ရှေ့က မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း

ဖြစ်သော။ အဝိတက္က အဝိစာရတော၊ အဝိတက္က အဝိစာရစိတ်မှ။ ဒုတိယော၊
 ၂-ခုမြောက် ဖြစ်သော။ သဝိတက္က သဝိစာရေဝိ၊ သဝိတက္က သဝိစာရလည်း
 ဖြစ်သော။ ဘဝနိကန္တိအာဝဇ္ဇနေ၊ ဘဝနိကန္တိဇော၏ အာဝဇ္ဇန်းသည်။
 ဝတ္တမာနေ၊ ဖြစ်လသော်။ (ဖြစ်ဆဲအခိုက်၌။) ဥဘယံ၊ ၂-ပါးစုံသော ကာယ
 သင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရသည်။ နပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ ဖြစ်ဘူးမဟုတ်သေး။ ဣတိ၊ ဤအနက်
 ကို။ ဒဿေန္တေန၊ ပြတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်။ တတော၊ ထိုအာ
 ဝဇ္ဇန်းစိတ်မှ။ ပုရိမစိတ္တက္ခဏေသုပိ၊ ရှေး၌ဖြစ်သော် စိတ္တက္ခဏတို့၌လည်း။
 (ဥဘယံ၊ ၂ ပါးစုံသော ကာယသင်္ခါရ၊ ဝစီသင်္ခါရသည်။) နပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ ဖြစ်
 ဘူးမဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤအနက်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတမေဝ၊ ပြတော်မူအပ်
 ပြီးသည်သာ။ ဟောတိ၊ ပုန၊ ထိုသို့ပြတော်မူအပ်ပြီးပါသော်လည်း။ စိတ္တ
 သင်္ခါရဿ၊ ။ အာဒိဒဿနတ္ထံ၊ အစကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ။ သုန္ဒဝါသံ၊ ဥပ
 ပဇ္ဇန္တာနံ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တံ ယထာံ၊ သို့၊ ဝေဝံ၊ တူ။ ဝစီသင်္ခါရဿ၊ ။ အာဒိဒဿ
 နတ္ထံ။ အစကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ။ ဒုတိယေ စိတ္တေ၊ ဝတ္တမာနေတိ။ (ဘဂဝံတံ)၊
 ဝုတ္တံ၊ ဣတိ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ။

ပဝတ္တိဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သင်္ခါရယမက ဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

သည် သဝိတက္က သဝိစာရ ဖြစ်၍ ရှေးအဝိတက္က အဝိစာရစိတ်အရကို ထောက်
 လျှင် ဒုတိယမြောက်စိတ်တည်း။ ထိုဒုတိယစိတ်ဖြစ်သော အာဝဇ္ဇန်းအခိုက်
 ၌လည်း ဝစီသင်္ခါရဖြစ်ဆဲသာ ရှိသေး၏။ ဖြစ်ပြီးမဟုတ်သေး။ ထို့ကြောင့်
 “ဥဘယံ နပ္ပဇ္ဇိတ္ထ (ကာယသင်္ခါရ၊ ဝစီသင်္ခါရ ၂-ပါးစုံဖြစ်ပြီး မဟုတ်)” ဟု
 ဆိုသည်။

၁။ ဣတိ ဒဿေန္တေန ။ ပေ၊ ဒဿိတမေဝ။ ။ ဝစီသင်္ခါရ၏၊ အစဆုံး
 ဖြစ်သော မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းကို ပြလိုက်သဖြင့် ထိုဘဝ၌ ထိုမနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း
 မှ ရှေးဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေစိတ်၊ ဘဝင်တဆယ့်ငါးချက်၊ ပု သို့မဟုတ် တံဆံ့
 ခြောက်ချက်ဖြစ်သော ရှေးစိတ္တက္ခဏတို့၌လည်း တာယသင်္ခါရ ဝစီသင်္ခါရ
 ၂-ပါးစုံဖြစ်ဘူး မဟုတ် - ဟု ပြအပ်ပြီး ဖြစ်တော့၏။ “ယထာ ဗန္န” စသည်
 ကား ထင်ရှားပြီ။

၇။ အနုသယ ယမက

ပရိစ္ဆေဒ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ခြေသီဝရ အဖွင့်

၁။ ဉာတပရိညာ၊ ဉာတပရိညာသည်။ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟ ပရိယောသာနာ၊ အကြောင်းတရားတို့ကို ပိုင်းခြား၍ ယူတတ်သော ဉာဏ်ဟူသော အဆုံးရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပစ္စယဒိပံဇကန၊ ကုသိုလ်အစရှိသော တရားတို့၏ အကြောင်းကို ပြတတ်သော။ မူလယမကေန၊ ဖြင့်။ ဉာတပရိညံ၊ ကိုင်း။ [ဝိဘာဝေတွာန္တိ စပံ။] ခန္ဓာဒီသု၊ တို့၌။ တီရဏဗဟုယုလ္လတော၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ဆုံးဖြတ်တတ်သော ဉာဏ်၏ များသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ခန္ဓာဒိ ယမကေဟိ၊ ခန္ဓယမကအစရှိသော ယမကတို့ဖြင့်။ တီရဏပရိညာ၊ တီရဏပရိညာကို ၎င်း။ ဝိဘာဝေတွာ၊ ထင်စွာပြတော်မူပြီး၍၊ ပဟာနပရိညာ၊ သည်။ အနု

၁။ ဉာတပရိညာ။ ။ သို့သော် သိထိုက်သည်ကို ပိုင်းခြား၍ သိသော ဉာဏ်သည် “ဉာတပရိညာ” မည်၏။ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို အားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိထိုက်သောတရားသည် “လက္ခဏ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာနဝသေန နာမဗ္ဗပပရိဂ္ဂဟော ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနာမ၊ တေသဓေမဂ စ နာမဗ္ဗပပရိဂ္ဂဟော ကင်္ခိတရဏဝိသုဒ္ဓိနာမ” နှင့်အညီ နာမ်ရပ်တရားနှင့် ထိုနာမ်ရပ်တို့၏ အကြောင်း ဖြစ်သော အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ကံ အာဟာရ ဖဿ ဝိညာဏ်တရားများတည်း။ ထိုတရားတို့ကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ပိုင်းခြား၍ ယူတတ် သိတတ်သော ဉာဏ်သည် (ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ကင်္ခိတရဏ ဝိသုဒ္ဓိသည်) “ဉာတပရိညာ” မည်၏။

၂။ တီရဏပရိညာ။ ။ “ရူပံ အနိစ္စံ ဝေဒနံ ခုဒ္ဒိစ္စာ” စသည်ဖြင့် ရူပိုနာမ် ခန္ဓာတို့ကို အနိစ္စဟု၎င်း ဒုက္ခဟု၎င်း အနတ္တဟု၎င်း အဖန်ဖန်ရှုတတ်သော အနုပဿနာ ပညာသည် (သမ္မုသနဉာဏ်စသော ပညာဏ်သည်) အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တချည်းသာဟု ဆုံးဖြတ်သောအားဖြင့် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိတတ်သောကြောင့် တီရဏပရိညာ မည်၏။

၃။ ပဟာန ပရိညာ။ ။ သမ္မုသနဉာဏ်မှ စ၍ အနုလောမဉာဏ်တိုင် အောင်သော တီရဏပရိညာဖြင့် ရုပ် နာမ်တရားတို့ကို ဆုံးဖြတ်ပြီးနောက် ကိလေသာတို့ကို (အနုသယတို့ကို) အကြောင်းမဲ့ဖြတ်တတ်သော မဂ်ဉာဏ်သည် ပဟာနပရိညာမည်၏။ [ဤပရိညာ၊ ၃-ပါးကို ခန္ဓယမက ပဏ္ဍိတိ ဥဗ္ဗေသ မူလဋီကာနိဿယနှင့် မဇ္ဈိမဒယ ဝိဘင်းမူလဋီကာနိဿယတို့၌လည်း ပြခဲ့ပြီ။]

သယပဟာနန္တော၊ အနုသယကိုပယ်ခြင်းလျှင် အဆုံးရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဟာတဗ္ဗမုဒ္ဓဘူတေဟိ၊ ပယ်လိုက်သော တရားတို့၏ ဦးထိပ်သဘွယ် ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ အနုသယေဟိ၊ တို့ဖြင့်။ ပဟာနပရိညံ၊ ကို။ ဝိဘာဝေတုံ၊ ထင်စွာပြတော်မူခြင်းငှာ။ အနုသယ ယမကံ (ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓံ။

လဗ္ဗမာနဝသေနာတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ အနုသယဘာဝေန(အနုသယ၏ အဖြစ်ဖြင့်။ လဗ္ဗမာနာနံ၊ ရှုထိုက်သောတရားတို့၏။ ဝသေန၊ အပြားဖြင့်။ (ကေဒေသံ သင်္ဂဟိတုတ္တံစပ်) ဣတိ အထွော။ တီဟိ၊ ကုန်သော။ အာကာရေဟိ၊ အခြင်းအရာတို့ဖြင့် (ပရိစ္ဆေဒ၊ ပရိစ္ဆိန္န၊ ဓမ္မေသ၊ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာန ဟူသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်)။ အနုသယာနံ၊ တို့ကို။ ဂါဟာပနံ၊ ယူစေခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) တေသု၊ ထိုအနုသယတို့ကို။ တထာ၊ ထို ၃-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့်။ အဂ္ဂဟိတေသု၊ မယူအပ်ကုန်လသော်။ အနုသယဝါရာဒိပါဠိယာ၊ အနုသယဝါရ အစရှိသောပါဠိတော်၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒုရဝဗောဓတ္တာ၊ မသိအပ် မသိနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဧတ္ထ ပုရိမေသုတိ၊ ဟူသောစကားရပ်၌။ သာနုသယဝါရာဒိယ၊ သာနုသယဝါရအစရှိကုန်သော။ တေသု၊ ဤ ၅-ဝါရတို့သည်။ ပုရိမေသု၊ ရှေး၌

၁။ ဝိဘာဝေတွာ။ ။ဝိဘာဝေန ကိရိယာသည် ဒဿနကိရိယာကဲ့သို့ တိုက်ရိုက်ပြသော ကိရိယာ မဟုတ်။ အကြောင်းကို ပြသောအားဖြင့် အကျိုးကိုလည်း သိစေသောကြိယာတည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုပရိညာတို့၏ အကြောင်း ဖြစ်သော မူလ၊ ခန္ဓ၊ အာယတန၊ ဓာတ်တို့ကိုပြလိုက်လျှင် ထိုပရိညာတို့ကိုလည်း ပြရာရောက်သောကြောင့် အကြောင်းဖြစ်သော မူလ၊ ခန္ဓ စသည်ကို ပြသော ယမကတို့ဖြင့် ထိုပရိညာတို့ကိုလည်း “ဝိဘာဝေတွာ၊ ဝိဘာဝေတုံ ဟုဆိုသည်။

၂။ ဧတ္ထ ပုရိမေသု။ ။ “ဧတ္ထ” ဖြင့် အဋ္ဌကထာဝယ်အနီး၌ ဆိုအပ်ပြီးသော “သာနုသယဝါရော၊ ပဗောနဝါရော” စသော ၅-ဝါရကို ယူစေလို၍ “တေသု သာနုသယဝါရာဒိယ” ဟု ဧတ္ထကို ဖွင့်သည်။ “ပုရိမေသု” ကား အဋ္ဌကထာ၌ လာသော “တိသု ဝါရေသု” ၏ ဝိသေသနတည်း။ [စာအုပ်ထို၌ “အယံ ပနေတ္ထ ပုရိမေသုတိ” ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို ထုတ်ပြထားသော်လည်း “အယံ” ကို မဖွင့်သောကြောင့်၎င်း၊ အနုဋီကာ၌ “ဧတ္ထ ပုရိမေသုတိ ပဒဒ္ဒါရော” ဟုဆိုသောကြောင့်၎င်း “ဧတ္ထ ပုရိမေသု” ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ် ရှိစေ

ဖြစ်ကုန်သော။ (တီသု ဝါရေသုဉ္စိ စပ)။ ဣတိအတ္ထော။ အတ္ထဝိသေသာ
 ဘာဝတော၊ အနက်ထူး၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ ကာမဓာတု ဝါပန ။ပေ။
 စုတဿာတိ၊ ဟူသော။ ဝေမာဒိမ္ပိ၊ ဤသို့အစရှိသော စကားရပ်ကို။ အဝုစ္စ
 မာနေ၊ ဟောတော်မမူအပ်သော် (ဟောတော်မမူအပ်လျှင်။) ကယံ၊ အဘယ်
 သို့လျှင်။ ဝါ၊ အဘယ်နည်းဖြင့်။ အယံ၊ ဤဓာတုဝါရိဒေသနာသည်။
 ယမကဒေသနာ၊ ယမကဒေသနာသည်။ ဝါ၊ အစုံအားဖြင့်ဟောတော်မူအပ်
 သော ဒေသနာသည်။ သိယာ၊ ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း။ ဣတိ၊ ဤကားစောဒနာ
 တည်း။ အယံ၊ ဤ ဓာတုဝါရ ဒေသနာသည်။ ယမကဒေသနာ၊ သည့်၊
 န၊ မဟုတ်။ ပန၊ အဟုတ်ကား။ ပုရိမဝါရေယိ၊ ရှေ့ဝါရတို့ဖြင့်။ ယမက
 ဝသေန၊ အစုံ၏အစွမ်းဖြင့်။ ဒေသိတာနိ၊ ကုန်သော။ အနုသယာနိ၊ တို့၏။
 စုတိဥပပတ္ထိဝသေန၊ စုတိပဋိသန္ဓေတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ အနုသယံဋ္ဌာနံ
 ပရိစ္ဆေဒဒဿနံ၊ ကိန်းရာဌာန၏ အပိုင်းအခြားကိုပြကြောင်း စကားရပ်
 တည်း။ ပန၊ ထိုသို့ ယမကဒေသနာမဟုတ်ပါသော်လည်း။ ယမကဒေသနာ
 မဟုတ္တုတော၊ ယမကဒေသနာ၏ များသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗဝါရ
 သမုဒါယဿ၊ အလုံးစုံသောဝါရတို့၏ အပေါင်းဖြစ်သော ပါဠိရပ်၏။ အနု
 သယယမကံတိ နာမံ၊ ကို။ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ။

သင့်ပါသည်။ ထို့ပြင် ရှေးနိဿယ၌ “တေသု သာနုသယဝါရာဒိသု၊ ကုန်
 သော။ ပုရိမေသု၊ ရှေးဖြစ်သော ဝါရတို့၌”ဟု ပေးလေ၏။ ပုရိမေသု၏ စပ်ဘို့
 ရာ “တီသု ဝါရေသု”ဟု တိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ထိုအနက်ကို စဉ်းစားပါ။]

၁။ ဝေမာဒိမ္ပိ ။ပေ။ သိယာတိ။ ။[စာအုပ်တို့၌ “ဝေမာဒိမ္ပိ”ဟု ရှိ
 သော်လည်း ပုစ္ဆမာနေနှင့်အရ တူသောကြောင့် “ဝေမာဒိမ္ပိ”ဟု ရှေးနိဿယ
 အတိုင်း ဝိဘတ်တူင်္ဂိမှ သင့်သည်။] ကာမဓာတု ဝါပန”စသည်ဖြင့် ပဋိလောမ
 ပုစ္ဆာကို ဟောတော်မမူအပ်လျှင် (အနုလောမ ပဋိလောမ စုံမှ ယမက
 အမည်ရသောကြောင့် ဤဓာတုဝါရ၌ ပုစ္ဆာဝိသန္ဓေတို့သည် အဘယ်မှာ ယမက
 ဒေသနာ မည်နိုင်ပါအံ့နည်း- ဟူသော စောဒနာကို “နားယံ ယမကဒေသနာ”
 ဟုဖြေသည်။ ဤဓာတုဝါရသည် ယမကဒေသနာ မဟုတ်ပါ။ စုတိပဋိသန္ဓေ
 အားဖြင့် အနုသယတို့၏ ဖြစ်ရာဌာနကို ပြသော ဒေသနာတော်သာဖြစ်သည်။
 ယမကဒေသနာ အစစ်မဟုတ်ပါသော်လည်း ယမကဒေသနာတို့က များသော
 ကြောင့် ဓာတုဝါရနှင့် တကွ ဝါရအားလုံးကို တဗ္ဗာဟုလ္လ နည်းအားဖြင့်
 “အနုသယ ယမက”ဟု ခေါ်နိုင်ပါသည်။

အထဝါ၊ ကား။ ပဋိလောမ ပုစ္ဆာပိ၊ တို့ကိုလည်း။ အတ္ထဝသေန၊ အနက်နှင့်စပ်သဖြင့်။ လဗ္ဘန္တိ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ပဋိလောမပုစ္ဆာတို့ကို ရနိုင်ပါ သော်လည်း။ အတ္ထဝိသေသာဘာဝတော၊ အနက်အထူး၏ မရှိခြင်းကြောင့်။ (၁၂၀၀၁) န ဝုတ္တာ။ ဣတိ၊ သို့။ လဗ္ဘမာနတာ ဝသေန၊ ရအပ်သည်၏ အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ငတိဿာပိဒေသနာယ၊ ဤဘေတုဝါရဒေသနာတော်၏ လည်း။ ယမကဒေသနတာ၊ ယမကဒေသနာတော်၏အဖြစ်ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အနုဗ္ဗပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ တေေန၊ ပါဠိဖြင့်။ ကာရဏ လာဘေ၊ အကြောင်းကို ရခြင်းသည်။ (သတိ၊ သော်။) ဥပ္ပတ္တိ အရဟတံ၊ ဖြစ်ခြင်းကို ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒေယေတိ။ ဟိ၊ မှန်။ အပ္ပဟိနာ၊ မဂ်ဖြင့် မယယ်အပ်သေး ကုန်သော။ အနုသယာ၊ တို့သည်။ ကာရဏ လာဘေ၊ အကြောင်းကိုရခြင်းသည်။ သံတိ၊ သော်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ကုန်၏။ စ၊ ဆက်။ ယာဝ၊ လောက်။ မဒဂ္ဂန၊ သည်။ တေသံ၊ စိုအနုသယတို့၏။ အနုပ္ပတ္တိအရဇာတာ၊ ဖြစ်ခြင်းကို မထိုက်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ န ကတာ၊ မပြုအပ်သေး သည်။ ဟောတိ၊ တာဝ၊ လောက်။ တေ၊ ထိုအနုသယတို့သည်။ ဝေပကာရာ ဝေ၊ ဤသို့လျော်သောအကြောင်းကို ရသည်ရှိသော် ဖြစ်ခြင်းငှာထိုက်ကုန်သည် အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိကုန်သည်သာ။ [အနုသယပ္ပကာရာ ဇာရဏ လာဘေ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ ဣစ္စေဝ အတ္ထော-၊ အနု။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနုသယာတိ၊ ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ။ ဝေပကာရော၊ ဤသို့သဘောရှိသော။ သော၊

၁။ အထဝါ။ ပေ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ။ ပဋိလောမပုစ္ဆာတို့ကို ထိုက်ရိုက်ဟော တော် မမူအပ်ပါသော်လည်း အနက်အားဖြင့် (အရကောက်အားဖြင့်) ရနိုင် ကုန်၏။ ထိုသို့ရနိုင်သောကြောင့် “ယမက” ဟုပင် ခေါ်နိုင်၏။ ရနိုင်သော် လည်း အနက်အရကောက် မထူးသောကြောင့် ဟောတော်မမူတော့။

၂။ သော ဝေပကာရော ။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနတာ။ ။ ခန္ဓယဓိုက် စသည်၌ ယဿဗူမက္ခန္ဓေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ-စသည်ဖြင့်လာသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကိရိယာသည် တကယ် ဖြစ်နေသော ခန္ဓာစသည်ကို ဟောသကဲ့သို့ “ယဿ ကာမရာဂါနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည်ဖြင့် ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရဝယ် ဟောဖော်မူအပ်သော ဥပ္ပဇ္ဇတိကိရိယာ သည် တကယ်ဖြစ်နေသော အနုသယကို ဟောသည်မဟုတ်။ ဖြစ်ထိုက်သော အနု သယကို ဟော၏။ ထို့ကြောင့် “ယဿ ကာမရာဂါနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ

ထိုအနည်းငယ်ကို။ ဥပ္ပဇ္ဇတိသဒ္ဓေန၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိသဒ္ဓါ-ဖြင့်။ ၎င်းတို့ကော၊ ယူတော်
 မူအပ်ပြီ။ ခန္ဓယမကာဒိသု ဝိယ၊ သို့။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနတာ၊ တာကယ်ဖြစ်နေ
 'သည်၏အဖြစ်ကို။ (ဥပ္ပဇ္ဇတိသဒ္ဓေန)။ န (ဂဟိတော)၊ ယူတော်မူအပ်သည်
 မဟုတ်။ တောနေဝံ၊ ထို့ကြောင့်ပင်။ ယဿ ကာမိရာဂါနိသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
 တဿ ပဋိသာနသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ အာမန္တာတိ အာဒိနာ၊ အစရှိသဖြင့်။
 'ဥပ္ပဇ္ဇနဝါဓရာ၊ ကို။' အနုသယဝါရေန၊ အနုသယဝါရနှင့်။ နိန္ဒာနုကရ
 ဧကော၊ အသီးအခြားပြုကြောင်း အထူးမရှိသည်ကို။ ဝိဘင်္ဂတ္တာဝေတိနိတော်
 မူအပ်ပြီ။

ပုန၊ ဆက်။ အနုရူပံ၊ လျော်သော။ ကာရဏံ၊ ကို။ လတိတ္တာ၊ ချို့။ ဝါ၊
 သော်။ ယေ၊ အကြင်ကိလေသာတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိသု၊ အတိတ်ကလည်း ဖြစ်
 ကုန်ပြီ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ စ၊ ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း ဖြစ်ကုန်ဆဲ။ တေပိ၊ ထိုကိလေသာ
 တို့သည်လည်း။ အပ္ပဟိနဋ္ဌေန၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးကုန်သည်၏ အဖြစ်
 ဟူသောအနက်ကြောင့်။ ထာမဂတာ၊ အားအစွမ်းသို့ ရောက်ကုန်သည်။

ပဋိသာနသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ' ဟူသော ပုစ္ဆာ၌ တကယ်ဖြစ်သည်ကိုမခဲမေး ဖြစ်
 ထိုက်ခြင်းကို မေးသောကြောင့် "အာမန္တာ၊ ကာမရာဂဖြစ်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပဋိသ
 လည်းဖြစ်ဆဲ" ဟု ဖြေနိုင်သည်။

အနုဒ္ဓိကာ။ ။ "ဥပ္ပတ္တိအရဟတံ၊ ဒဿတိတိ၊ ဣမိနာ၊ နိပ္ပရိယာ
 ယေန အနုထယာ အနာဂတတံ ဒဿိတံ ဟောတိ = အနုသယတို့ကို မုချ
 အားဖြင့် အနာဂတ်ဟု ဋီကာဆရာပြု၏" ဟု ဆို၏။ မူလဒီကာဆရာသည် အနု
 သယကို အနာဂတ်ဟု မဆိုလိုပါ။ ထို့ပြင်- "ယတော တေ မဂ္ဂဝဇ္ဇာ = ယင်းသို့
 အနာဂတ် ဖြစ်သည့်အတွက် အနုသယတို့ကို မဂ်က ပယ်သတ်ရသည်" ဟု
 အကြောင်းပြု၏။ မဂ်သည် အနာဂတ် ကိလေသာကို ပယ်သည်မဟုတ်။ ဘူမိ
 လံဇ္ဈုပ္ပန္နဖြစ်သော အနုသယကိလေသာကိုသာ ပယ်သည် ဟု ဆိုပါသည်။
 [သဂ္ဂိုဟ်ဘာသာဋီကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင် ပုဂ္ဂလဘေဒ အခင်းကို ကြည့်ပါ။]
 ထို့ကြောင့် အနုသယကိလေသာတို့သည် မုချအနာဂတ်တည်း။ တသ္မာ
 အနုသယာနံ အတိတပစ္စုပ္ပန်ဘာဝါ ပရိယာယင်တော၊ လဗ္ဘန္တိ = အနုသယတို့၏
 အတိတပစ္စုပ္ပန်အဖြစ်တို့ကိုကား ပရိယာယအားဖြင့် ရှုအပ်ကုန်၏။ ဟူသော
 စကားကို အနုဒ္ဓိကာ၏ အယူသာဟုမှတ်ပါ။

(ဟုတော) အဟေသံ၊ အတိတ်ကလည်းဖြစ်ကုန်ပြီ။ဘဝန္တိ စ၊ ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း ဖြစ်ကုန်ဆဲ။ စ၊ဆက်။တေ၊ ထိုကိလေသာတို့သည်။ ဥပ္ပတ္တိအရဟတဘယဝေ၊ ဖြစ်ခြင်းကိုထိုက်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်သာ။ ဥပ္ပဇ္ဇိ သူကုန်ပြီ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိစ၊ ကုန်ဆဲ။ စ၊ ဆက်။ အတိတာ နာဂတ ပစ္စုပ္ပန္နတော၊ အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်မှ။ အညေ၊ ကုန်သော။ ဥပ္ပတ္တိအရဟာနာမ၊ ဖြစ်ခြင်းကိုထိုက်သော ကိလေသာတို့မည်သည်။ န အတ္တိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗေ၊ ကုန်သော။ အတိတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ၊ ကုန်သော။ ကာမရာဂါဒယော၊ တို့ကို။ အနု သယာတိ၊တို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ။ဟိ၊မှန်။ အပ္ပဟိနဋ္ဌေနေ ဝ၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေး သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ အနုသယာ ဟောန္တိ။ အပ္ပဟိနာ စ၊ မဂ်ဖြင့် မပယ် အပ်သေးသော တရားတို့သည်လည်း။ အတိတာဒယော ဝေ၊ အတိတ်အစ ရှိသောတရားတို့ပင်တည်း။ ပန၊ ဆက်။ မဂ္ဂဿ၊၏။ တာဒိသာနံ၊ ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သော အနုသယတို့၏။ အနုပ္ပတ္တိ အရဟတဘ ပါဒနေန၊ ဖြစ်ခြင်းကို မထိုက်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်စေခြင်းအားဖြင့်။ အနုသယပ္ပဟာနံ၊ အနု သယတို့ကိုပယ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ အပ္ပဟိနာ ကာရောနာမ၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးသည်၏အဖြစ်ဟူသော အခြင်းအရာ မည်သည်။ ဓမ္မာကာရော၊ ကိလေသာတရားတို့၏အခြင်းအရာတည်း။ နဓပ္ပော၊ ဓမ္မဒြပ်မဟုတ်။ စ၊ဆက်။ ဓမ္မောဝေ၊ ဓမ္မဒြပ်သည်သာ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါယေန၊ ဤသို့အလိုဖြင့်။ အပ္ပဟိနာကာရော ။ပေ။ န ယုဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ (စောဒကော) အာဟ။

သတ္တာနုသယာတိ ဣတ္ထေ၊ ဟူသောကျုပ်၌၌။ အပ္ပဟိနဋ္ဌေန၊ ကြောင့်။ သန္တာနေ၊ ခန္ဓာအစဉ်၌။ အနုသေန္တိ၊ ကိန်းနိုင်ကုန်၏။ ဝါ၊ လျော်သော အကြောင်းကို ရသည်ရှိသော် ဖြစ်နိုင်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အနုသယာ တို့မည်သည်။ ယဒိ (ဟောန္တိ)၊အံ့။ အထ၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင်။ ကသ္မာ၊ကြောင့်။ သတ္ထေဝ၊ ခုနစ်ပါးတို့ကိုသာ။ ဝုတ္တာ၊ အနုသယဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်ကုန် သနည်း။ သတ္တာနုသယတော၊ ခုနစ်ပါးသော အနုသယမှ။ အညေသံပိ၊ ကုန်သော။ ကိလေသာနံ၊ တို့၏။ ဝါ၊တို့ကို။ အပ္ပဟိနတ္တာ၊ မဂ်ဖြင့်မပယ်အပ် ကုန်သေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အနုသယဘာဝေ၊ အနုသယတို့၏ အဖြစ် သည်။ အာပဇ္ဇတိ နုန၊ ဖြစ်သည် မဟုတ်လော။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့မေးအံ့။

နာ ပဇ္ဇတိ၊ မဖြစ်။ (ကသွာ) အပ္ပဟိနမတ္တဿေဝ၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေး
 ကာမျှဖြစ်သော ကိလေသာနိယာ။ အနုသယဘာဝဿ၊ အနုသယအဖြစ်၏။
 ဝါ၊ ကို။ အဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မမူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ယိ၊ မှန်။
 အနုသယောတိ ပန။ ပေ။ ဝုစ္စတိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တိ။ ကသွာ၊
 ကြောင့်။ အပ္ပဟိနမတ္တန၊ ကြောင့်။ ထာမဂတော၊ အားအစွမ်းသို့ရောက်
 သော။ ကိလေသောယေဝ၊ သည်သာ။ အနုသယောနာမ၊ မည်၏။ ဣတိ၊
 ကြောင့်။ ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ စ၊ ဆက်။ ထာမဂတံတိ၊ ဟူသောပါဠိ၌။ အညေဟိ၊
 အခြားကိလေသာတို့နှင့်။ အသာဓာရဏော၊ မဆက်ဆံသော။ သဘာဝေါ၊
 ပင်ကိုယ်သဘောကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ တဏှာဟိ။ ယိ၊ ကြောင့်ပင်။ မေဓသဘာဝ
 ဗောဓိနာ၊ တရားသဘောကို သိတော်မူသော။ တထာဂတေန၊ သည်။
 ဣမေယေဝ၊ ဤတရားတို့ကိုသာ။ အနုသယာတိဝုတ္တာ၊ ထာမဂတောတိ၊
 ဟူသောပါဠိ၏။ အနုသယသံမဂီ၊ အနုသယနှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိသောကိလေသာ
 တည်း။ ဣတိ အတ္ထော။

အနုသယဥပ္ပဇ္ဇနဝါရာနံ ၊ အနုသယဝါရ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရတို့၏။ ဝါ၊ တို့က။
 သမာနဂတိကတ္တာ၊ တူသော အသွားရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ (အသွာ
 တူခြင်းကြောင့်)။ အနုသေတိတိဝစနံ၊ အနုသေတိဟူသော သဒ္ဓါသည်
 (ယဿ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိစသည်၌ပါသော အနုသေတိသဒ္ဓါ
 သည်)။ အပ္ပဟိနာကာရဒိပကံ၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ဟူ

၁။ အနုသယ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရာနံ။ ပေ။ စေ။ ။ “ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရော အနုသယ
 ဝါရေန နိဗ္ဗာနာကရဏော ဝိဘတ္တော” ဟု ရွှေ၌ ဆိုအပ်ပြီးသော စကား
 အရ နိဗ္ဗာနာကရဏဖြစ်လျှင် နောက်ဖြစ်သော ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရကို ဟောတော်မမူ
 သင့်ဟု စောဒနာတယ်ဂိုပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “အနုသယဝဥပ္ပဇ္ဇနဝါရာနံ”
 စသော ပါဠိကိုဆက်၍ပြသည်။ “ယဿ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ၊
 တဿ ပဋိသာနုသယော အနုသေတိတိ အာမန္တာ” ဟု အနုသယဝါရ၌ ဟော
 တော်မူအပ်သည်အတိုင်းပင် ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရ၌လည်း “ယဿ ကာမရာဂါနုသယော
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ပဋိသာနုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အာမန္တာ” ဟု ပါဠိတော်ချမ်း
 တထပ်တည်း တူအောင် ဟောတော်မူအပ်သည်ကို “သမာနဂတိက” ဟု ဆို
 သည်။ [သမာနဂတိကတ္တာကို ဝစနံ သိယာ၌ စပ်]

သော အခြင်းအရာကို ပြတတ်သည်။ (ဟောတိ) ယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ တူ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဝစနံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိဟူသောသဒ္ဒါသည် (ယဿ ကာမရာဂါ နုသယော ဥပ္ပဇ္ဇတိ စသည်၌ပါသော ဥပ္ပဇ္ဇတိ သဒ္ဒါသည်။) (အပ္ပဟိနာကာရဒီပကံ၊ သည်။) သိယာ၊ ဤ။ ဣတိ၊ ဤသို့ဖြစ်လသော်။ ဝါ၊ ဤသို့ ဖြစ်စရာရှိခြင်းကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရော၊ သည်။ (န သက္ကာ၌စပ်) ဝါ၊ ကို။ (ဝတ္ထု၌ အပ္ပဓာနစပ်)။ (ဥပ္ပဇ္ဇန ဝါရက) ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဝစနဿ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိဟူသောသဒ္ဒါသည် ဟောအပ်သောအနက်၏။ ဝါ၊ ကို။ အဝုတ္တတ္တာ၊ မဟောအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝတ္ထု၊ ဟောတော်မူခြင်းငှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ဣတိ စေ၊ ဤသို့စောဒိနာအံ။ တံ၊ ထိုစကားသည်။

၁။ ယထာ ။ပေ။ ဝစနံ သိယာ။ ။ထိုသို့ သမာနဂတိက ဖြစ်သောကြောင့် အနုသေတိသဒ္ဒါသည် အပ္ပဟိနာကာရကို ဒီပနတ္ထအဖြစ်ဖြင့်ပြသကဲ့သို့ ဥပ္ပဇ္ဇတိသဒ္ဒါလည်း အပ္ပဟိနာကာရကိုပင် ပြသောသဒ္ဒါ ဖြစ်စရာရှိသည်။

၂။ ဣတိ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရော။ပေ။ စေ။ ။ဣတိဖြင့် “ဥပ္ပဇ္ဇတိတိဝစနံ (အပ္ပဟိနာကာရဒီပကံ)သိယာ”ကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်။ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရောကို “န သက္ကာ ဝတ္ထု”၌စပ်။ ဤသို့ ဥပ္ပဇ္ဇတိသဒ္ဒါက အနုသေတိသဒ္ဒါကဲ့သို့ အပ္ပဟိနာကာရအနက်ကို ပြခြင်းကြောင့် ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရကို ဟောခြင်းငှာ မသင့်တော့သည် မဟုတ်ပါလော-ဟူလို။ ဘာကြောင့်နည်းဟု မေးဘယ်ရှိသောကြောင့် “ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဝစနဿ အဝုတ္တတ္တာ”ဟု မိန့်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရက ဥပ္ပဇ္ဇတိသဒ္ဒါသည် ဟောအပ်သော “ဖြစ်၏” ဟူသော အနက်ကို မဟောအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤဝါကျ၌ စာမူအမျိုးမျိုးရှိ၏။ ရွေးနိဿယ၌ မူအမျိုးမျိုး အနက်အမျိုးမျိုးပေးလေ၏။ မိမိကား စပ်ပုဒ်ကို၎င်း ဆိုလိုရင်းကို၎င်း ထောက်ထား၍ “ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရော”ဟု၎င်း၊ “အဝုတ္တတ္တာ န သက္ကာ ဝတ္ထု” ဟု၎င်း ပြင်၍ အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။ [“ဥပ္ပဇ္ဇတိတိဝစနဿ”ကို မရဋီကာ၌ “ဝတ္ထဗ္ဗော ဉာတဗ္ဗောတိ ဝစနော အတ္ထော”ဟု ဖွင့်သည်။]

၃။ တံန ။ပေ။ ဝုတ္တတ္တာ။ ။ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရကို ဟောခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော - ဟူသော ထိုစောဒနာ စကားသည် မသင့်။ ဘာကြောင့်နည်း။ အနုသေတိနှင့်ဥပ္ပဇ္ဇတိ သဒ္ဒါ ၂-မျိုး၏ ဝစနတ္ထချင်း ထူးသည်အတွက် ထိုဝါရ ၂-ရပ်ကို ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့်တည်း။ “အနု

(ဥပ္ပဇ္ဇနာဝါရကို ဟောခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းဟူသော စကားသည်)။
 န(ယုတ္တိ)၊ မသင့်။ (ကသွား နည်း)။ ဝစနတ္ထဝိသေသေန၊ သဒ္ဓါအနက်၏
 ထူးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တံ ဒွယာဘ၊ ထိုနှစ်ပါးစုံသော အနုသယဝါရ
 ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်
 တည်း။ ဟိ၊ ချဲ့။ အနုဇ္ဈံ ကာရဏံ လဘိတာံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူသော။ ဧတ
 သ္မိံ အတ္ထေဤအနက်သည် (ဒီပုနတ္ထဖြစ်သောဤအနက်သည်)။ အဝိသိဇ္ဇေပိ၊
 မကူးပါသော်လည်း။ အနုသေတိတိဝစနံ၊ အနုသေတိဟူသော သဒ္ဓါသည်။
 သန္တာနေ၊ ခန္ဓာအစဉ်၌။ အနုသုယိတတံ၊ အစဉ်လိုက်၍ ကိန်းဝပ်တည်နေ
 သည်၏ အဖြစ်ဟူသော။ ထာမဂတဘဝံ၊ အားအစွမ်းသို့ ဂျောက်သည်၏
 အဖြစ်ကို။ ဒီပေတိ၊ ပြစ်။ တမေဝ၊ ထိုသာမဂတအဖြစ်ကိုပင်။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ
 ဝစနံ၊ သည်။ ယဒိဒီပေယျ၊ အံ။ (ဝေ သံတိ) ကဿစိ၊ တစုံတခုသော။
 ဝိသေသဿ၊ အနက်အထူး၏။ အဘာဝါ၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရော၊
 သည်။ ဝါ၊ ကို။ နံ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်။ သိယာ၊ ၏။ (အသင်
 စော့ကျ ပြောအပ်သည့်အတိုင်းဖြစ်ရာ၏။) ပန၊ စင်စစ်ကား။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ
 ဝစနံ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိသဒ္ဓါသည်။ ဥပ္ပတ္တိယောဂုံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သည်၏
 အဖြစ်ကို။ ဒီပေတိ။ [ဥပ္ပတ္တိယာ+ယောဂုံ ဥပ္ပတ္တိယောဂုံ။] ကသွားနည်း။
 ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရေန၊ ဖြင့်။ ဥပ္ပတ္တိယောဂုဿ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သည်၏
 အဖြစ်၏။ ဝါ၊ ကို။ ဒဿိတတ္တာ၊ ပြတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

အနုသယသဒ္ဓဿ၊ အနုသယသဒ္ဓါ၏။ သဗ္ဗဒါ၊ အခါခပ်သိမ်း။ ပိဇ္ဇ
 မာနာနံ၊ ထင်ရှားရှိသော အနုသယတို့၏။ အပရိနိပ္ပန္နသယနတ္ထတာယ၊

ဇ္ဈံ ကာရဏံ လဘိတာံ” မှစ၍ “ဥပ္ပတ္တိယောဂုဿ ဒဿိတတ္တာ” တိုင်အောင်
 ဝစနတ္ထဝိသေသပြပုံကို အကျယ်ဆိုသောစကားတည်း။

၁။ အနုသယသဒ္ဓဿ။ ပေ။ သုဂုတ္ထမေဝ။ ။ ဤစကားသည်အဋ္ဌကထာ
 ဝယ် “တသ္မာ။ ပေ။ သုဂုတ္တံတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟူသော လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျ၏ အဖွင့်
 တည်း။ “အနုသေန္တိ” ခန္ဓာအစဉ်ဝယ် အစဉ်လိုက်၍ ကိန်းဝပ်နေကုန်၏”
 ဟူသော စကားအရ အနုသယသဒ္ဓါသည် အခါခပ်သိမ်း ထင်ရှားရှိကုန်သော
 အနုသယတို့၏ အကြောင်း တရားတို့သည် ဖြစ်စေအပ်သော ပရိနိပ္ပန္န

အကြောင်းတရားတို့သည် ဖြစ်စေအပ်သည်မဟုတ်ဘဲ အမြဲကိန်းဝပ်ခြင်း အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ နိဝါရဏတ္ထုံးတားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ၎င်း။ ဥပ္ပတ္တိ အရဟတဘယ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ထာမဂတဘာဝ သင်္ခါတဿ၊ အားအစွမ်းသို့ရောက်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော။ ယထာ ဓိပေတဿယနတ္ထဿ၊ အကြင်ကြင် အလိုရှိအပ်သော ကိန်းခြင်းအနက်ကို။ ဒဿနုတ္တံ၊ ငှာ။ အနုသေန္တိတိ ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူသော။ ယံ ဥပ္ပတ္တိယောဂ္ဂ ဝစနံ၊ အကြင်ဖြစ်ခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဟောကြောင်း သဒ္ဓါကို။ (သင်္ခါတကရေန) ဝုတ္တံ။ တံ၊ လိုဖြစ်ခြင်းငှာ လျှောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်ကို ဟောကြောင်းသဒ္ဓါကို။ (ဗုဒ္ဓိနာ တန္တိပ္ပမာဏေန၊ အဋ္ဌကထာ၌

မဟုတ်ဘဲ အမြဲကိန်းဝပ်၍ နေ၏ - ဟူသောအနက်ကို ဟောရာရောက်၏။ ထိုအနက်ကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ၎င်း၊ ထိုသို့ တားမြစ်သောအားဖြင့် အကြောင်းအားလျော်စွာဖြစ်ခြင်းငှာ ထိုက်သည့်အတွက် ပရိနိပ္ပန္နဖြစ်၍ အား စွမ်းရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သော အလိုရှိအပ်သော ကိန်းဝပ်ခြင်း အနက်ကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ၎င်း “အနုသေန္တိတိ အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟု ဖွင့်ရသည်။ ထိုအဖွင့်အရ “အကြောင်း ပေါ်လာလျှင်ဖြစ်၏” ဟု ဆိုသောကြောင့် အပရိနိပ္ပန္နသယန မဟုတ်။ အကြောင်းရှိသော ပရိနိပ္ပန္နသယန ဟု သိရ၏။ လျော်သောအကြောင်းကိုရလျှင် ဖြစ်နိုင်၏ - ဟူသော အဖွင့်အရ ဖြစ်ခြင်းငှာ ထိုက်လောက်အောင် အားအစွမ်းသတ္တိရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ကိန်း ဝပ်နေ၏ဟု အလိုရှိအပ်သော သယနအနက်ကိုလည်း ပြရခြင်းအကျိုးရှိသည်။ ထိုအကျိုးကို ပြခြင်းငှာလည်း “အနုသေန္တိတိ အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟု ဖွင့်သည်။

ဆိုလိုရင်းကား - အနုသေန္တိကို “အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟု ဖွင့်သောစကားသည် အကျိုး ၂-မျိုးကို ပြနိုင်၏။ ထိုတွင် ပဌမအကျိုးသည် အနုသယတို့၏ အပရိနိပ္ပန္နသယနတ္ထကို တားမြစ်ရခြင်းအကျိုးတည်း။ ဒုတိယ အကျိုးကား အကြောင်းပေါ်လာလျှင် ဖြစ်ခြင်းငှာ ထိုက်လောက်အောင် ထာမဂတ အားအစွမ်းသတ္တိရှိလျက် ကိန်းဝပ်နေ၏ - ဟူသော အဓိပေတဿ နတ္ထကို ပြရခြင်း အကျိုးတည်း။ ထို့ကြောင့် အနုသေန္တိကို “အနုရူပံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟု ဖွင့်သောစကားသည် ၃-မျိုးသော ပါဠိတော် သာဓက ကိုပြခြင်းအားဖြင့် ကောင်းစွာဆိုအပ်သောစကားဖြစ်သည်။ ဟူလို။

ပြအပ်သော ဤပါဠိတော်သုံးဝပမာဏကြောင့်။) သုဝုတ္တမေဝ၊ ကောင်းစွာ ဆိုအပ်သည်သာ။ ဣတိ၊ ကား။ အဓိပ္ပါယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အလို တည်း။ (စိတ္တသမ္ပယုတ္တော သာရမဏောတိ အာဒိ၊ အစရှိသော။ ယံပိ၊ အကြင်စကားကိုလည်း။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။) [အဋ္ဌကထာမှယူ၍ထည့်သည်။] တံပိ၊ ထိုစကားကိုလည်း။ ဣမိနာ တန္တိပ္ပမာဏေန၊ ဤပါဠိတော်သုံးဝ ပမာ ဏကြောင့်။ သုဝုတ္တမေဝံ၊ သာ။ ဣတိ၊ သို့။ သမ္ပန္နော၊ ထည့်၍စပ်ခြင်းကို။ (ကာတဗ္ဗော)။ ဟိ၊ မှန်။ တန္တိတ္တယေန၊ ပါဠိတော် ၃-ပါးအပေါင်းဖြင့် လည်း။ စိတ္တသမ္ပယုတ္တတာ၊ စိတ္တသမ္ပယုတ်၏ အဖြစ်သည်။ ဝါ၊ ကို။ ဒီပိတာ ဟောတိ။

ပရိစ္ဆေဒပရိစ္ဆိန္နုဒ္ဓေသဝံါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဝါရအဖွင့်

၂။ ကာမဓာတုယာ။ပေ။ဥပေက္ခာယစာတိ၊ ဟူ၍။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဌ။ ကာမဓာတုဂ္ဂဟဏံ၊ ကာမဓာတုသဒ္ဓါကို။ ဒိန္နံ၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာနံ၊ သုခ ဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၏။ ဝိသေသနဘာဝေန၊ ဝိသေသန၏ အဖြစ် ဖြင့်။ ဝုတ္တံ၊ [ရူပ အရူပဓာတ်၌ဖြစ်သော် ဝေဒနာတို့မှ အထူးပြုသောကြောင့် ကာမဓာတုယာဟူသော အာဓာရကို ဝိသေသနဟုဆိုသည်။ ထိုအဋ္ဌကထာ

၁။ တံပိ သုဝုတ္တမေဝ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ “အနုသယဟူသည် စိတ္တသမ္ပ ယုတ္တသာရမဏဖြစ်သော ကိလေသာတည်း” ဟု ဆိုအပ်ခဲ့၏။ ထိုအဆိုသည် လည်း ရှေး၌ပြအပ်သော ပါဠိတော်သုံးဝ တန္တိ ပမာဏကြောင့်ပင် ကောင်းစွာ ဆိုအပ်သောစကားဖြစ်ရကား “ဣမိနာ တန္တိပ္ပမာဏေန”ဟူသော ရှေးဝါကျရှိ စကားကို ဤဝါကျသို့လည်း လိုက်၍ စပ်ပါဟု ပြလို၍ “ဣမိနာ တန္တိပ္ပ မာဏေန”ဟုဆိုသည်။

၂။ တန္တိတ္တယေန ပိ။ ။ “တန္တိတ္တယ (ပါဠိတော် ၃-ပါးအပေါင်း)” ဟူသည် “အဘိဓမ္မေ တာဝ ကထာဝတ္ထုသို့” အစချီသော “အနုသယာ အပ္ပာကတာ” စသော ပါဠိ၊ “ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ” အစချီသော “ထာမဂတာ နုသယံ ပဗတတိ”ဟူသော ပါဠိ၊ “ဓမ္မသင်္ဂဟေ ပန” အစချီသော “အဝိဇ္ဇာ နုသယော အဝိဇ္ဇာပရိယုဋ္ဌာနံ” စသော ပါဠိတော် ၃-ပါးတည်း။

စကားကို အပြစ်ပြုလို၍ “ဝေံ သတိ” စသည်ကိုမိန့်။] ‘ဝေံ သတိ’၊ ဘော်။
 (အဋ္ဌကထာဖွင့်သည့်အတိုင်း ဝိသေသန ဖြစ်လသော်)။ “ ကာမဓာတုယာ၊
 ကာမဓာတ်၏။ ကာမရာဂါနိဿယ။ ။ ။ အနုသယဋ္ဌာနတာ၊ ကိန်းဝပ်ရာ
 ဌာန၏အဖြစ်သည်။ ။ ဝါ၊ ကို။ ။ န ဝုတ္တာ၊ မဆိုအပ်သည်။ ။ ဝါ၊ ဆိုအပ်ရာ
 မရောက်သည်။ ။ ဟောတိ။ ပန၊ ဆက်။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ ရာဂေသု၊ တို့တွင်။
 ဘဝရာဂဿ၊ ။ ။ တိသု၊ ကုန်သော။ ဓာတုသု၊ တို့တွင်။ ။ ရူပါရူပဓာတုနံ၊
 တို့၏။ အနုသယဋ္ဌာနတာ၊ ကိန်းဝပ်ရာဌာန၏အဖြစ်ကို။ ။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်
 မူအပ်ပြီ။ ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ။ ကာမဓာတုယာ၊ ။ ။ ကာမရာဂဿ၊ ။ ။ အနုသယ
 ဌာနတာ၊ ကို။ ။ ဝတ္ထုဗ္ဗာ၊ ဟောတော်မူထိုက်၏။ ။ ဟိ၊ မှန်။ ။ [(တနည်း)ကသွာ
 ကာမဓာတုယာကာမရာဂဿအနုသယဋ္ဌာနတာဝတ္ထုဗ္ဗာနည်း။] ဟိ(ယသွာ)၊
 ကြောင့်။ ။ ဓာတုဝေဒနာ သဗ္ဗသက္ကာယ ပရိယာပန္နဝေဒနာ၊ ဓာတ်၊ ဝေဒနာ၊

၁။ ဝေံ သတိ ။ ပေ။ ။ ဝတ္ထုဗ္ဗာ။ ။ ။ ကာမဓာတုယာကို ဝိသေသန (အပွ
 ဓာန) အဖြစ်ဖြင့် ဆိုအပ်သော် အဋ္ဌကထာအလိုအားဖြင့် ကာမဓာတ်သည် ကာမ
 ရာဂါနုသယ၏ ကိန်းရာဌာနအဖြစ်ကို ဟောတော်မူအပ်ရာရောက်၏။ အမှန်
 အားဖြင့်ကား ဘဝရာဂ၏ အနုသယဋ္ဌာနကိုဟောတော်မူရာ၌ ရူပဓာတ် အရူပ
 ဓာတ်ကို ဟောတော်မူအပ်၏။ ထို့ကြောင့် ကာမဓာတ်ကိုလည်း (ဝိသေသန
 အဖြစ်ဖြင့် မဟောဘဲ) ကာမရာဂ၏ အနုသယအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူသင့်ပါ
 သည်။ ဤအလို “ ကာမဓာတုယာ၊ ကာမဓာတ်၌၎င်း။ ဒွိသု ဝေဒနာသု၊
 တို့၌၎င်း။ ။ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ” ဟု ပေးပါ။

၂။ ဓာတုဝေဒနာ ။ ပေ။ ။ ယောဇဇေဗ္ဗာ။ ။ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဝါရဉ္စိ “ကာမ
 ဓာတုယာ၊ ရူပဓာတုယာ၊ အရူပဓာတုယာ” ဟု ဓာတ် ၃-ပါးကို၎င်း “ဒွိသု
 ဝေဒနာသု ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ” ဟု ဝေဒနာ ၃ ပါးကို၎င်း “သဗ္ဗသက္ကာယ
 ပရိယာပန္နေသုဓမ္မေသု” ဟု သက္ကာယပရိယာပန္နဓမ္မကို၎င်း အနုသယတို့၏ ကိန်း
 ရာဌာနကို ၃-နည်းအပြားအားဖြင့် ဟောတော်မူ၏။ ထို့ကြောင့် “ကာမဓာတု
 ယာ” ကို ဝိသေသနအပွဓာနအဖြစ်ဖြင့် မယူဘဲ ကာမဓာတ်ကို၎င်း၊ ဝေဒနာ
 ၂ ပါးတို့ကို၎င်း အုသီးသီး ခွဲ၍ ကိန်းရာဌာနအဖြစ်ကို ယှဉ်စေသင့်ပါသည်။
 [တသ္မာတိ ယသ္မာ ဓာတုအာဒိဘေဒေန တိဝိဝိ အနုသယဋ္ဌာနံ၊ တတ္ထ စ ရူပါ
 ရူပဓာတုနံ၊ ဘဝရာဂဿ အနုသယဋ္ဌာနံ ဟာ ဝုတ္တာတိ ကာမဓာတုယာ ကာမ
 ရာဂဿ အနုသယဋ္ဌာနတာ ဧကန္တေန ဝတ္ထုဗ္ဗာ၊ တသ္မာ-၁အနု]။ ။ ။

သဗ္ဗသက္ကာယံပရိယာပန္နတို့၏ အပြားအားဖြင့်။ တိပွကာရံ၊ ၃-ပါးအပြား ရှိသော။ အနုသယာနံ၊ တို့၏။ အနုသယဋ္ဌာနံ၊ ကိန်းဝပ်ရာဌာနကို။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ကာမဓာတုယာ ကာမရာဂဿ အနုသယဋ္ဌာနတာ ဝတ္တဗ္ဗာ။) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ကာမဓာတ်၏ ကာမရာဂ၏ ကိန်းဝပ်ရာ ဌာန၏အဖြစ်ကို ဟောတော်မူလိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)။ တီသု၊ ကုန် သော။ ဓာတုသု၊ တို့တွင်။ ကာမဓာတုယာ၊ ဌာနင်း။ တီသု၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာသု၊ တို့တွင်။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ ဝေဒနာသု၊ တို့၌၎င်း။ ဣတ္ထိ၊ ဤကာမ ဓာတ်ဝေဒနာ ၂-ပါး၌။ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိသုံ၊ သီးခြား။ (ဓာတ်နှင့် ဝေဒနာတို့ကို မရောစေဘဲ သီးခြား)။ ဓာတု ယာ၊ ဓာတ်၏၎င်း။ ဝေဒနာနဉ္စ၊ တို့၏၎င်း။ အနုသယဋ္ဌာနတာ၊ ကို။ ယောဇေစဗ္ဗာ။

စ၊ဆက်။ ဒွိသု၊ ဝေဒနာသုတိ ဣဒိ။ ဟူသောဤစကားကို။ (ဝုတ္တံ၌စပ်) ဝေဒနာသု၊ ဝေဒနာတို့၌။ ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်။ အနုသယမာနော၊ ကိန်းလသော်။ ဒွိသေဝ၊ ၂-ပါးသော ဝေဒနာတို့၌သာ။ အနုသေတိ၊ ၏။ တီသု၊ ၃-ပါးသောဝေဒနာတို့၌။ န အနုသေတိ၊ ကိန်းသည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ တိတ္ထံပိ၊ ၃-ပါးသော ဝေဒနာတို့၏လည်း။ ဌာနတာ၊ နိဝါရဏတ္ထ မေဝ၊ ကိန်းရာဌာန၏အဖြစ်ကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာသာ။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗာသု၊ ကုန်သော။ ဒွိသု၊ ၂-ပါးသောဝေဒနာတို့၌။ အနုသယ နပုတ္တော၊ ကိန်းခြင်းသို့ရောက်သော ကာမရာဂါနုသယသည်။ န အတ္ထိ။

၁။ ဒွိသု ဝေဒနာသုတိ ဣဒဉ္စ။ ။ ကာမရာဂါနုသယသည် ဝေဒနာတို့၌ ကိန်းလျှင် သုခ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၂-ပါး၌သာကိန်း၏။ ၃-ပါးလုံး၌ မကိန်းဟု ဝေဒနာ ၃-ပါးလုံး၏ ကိန်းရာဌာနအဖြစ်ကို တားမြစ်တော်မူခြင်းငှါ “ဒွိသု ဝေဒနာသု” ဟူသောစကားတော်ကို မိန့်တော်မူအပ်၏။ “န သဗ္ဗာသု ဒွိသု ၂-ပါးသောဝေဒနာတို့၌” ဟု ဆိုသော်လည်း တွေ့ရာကြုံရာ အားလုံး ၂-ပါး မဟုတ်-ဟူလို။ ကာမရာဂါနုသယ၏ ဌာနမဟုတ်သော တရားများကို “ဘဝ ရာဂါနုသယဋ္ဌာနံ ဟိ” စသည်ဖြင့် ပြသည်။

တေန၊ ကြောင့်၊ ဝေဒနာဝိသေသနတ္ထံ၊ ဝေဒနာကို အထူးပြုခြင်းငှာ။ ကာမဓာတုဂ္ဂဟဏေန၊ ကာမဓာတုသဒ္ဓါဖြင့်။ "ကောစိ၊ သော။ အတ္ထော၊ အကျိုးသည်။ န (အတ္ထိ) ဟိ၊ မှန်။ တံဝရာဂါနုသယဋ္ဌာနံ၊ တဝရာဂါနုသယ၏ ကိန်းရာဋ္ဌာနသည်၎င်း။ အနုသယာနံ၊ တို့၏။ အဋ္ဌာနံ၊ ကိန်းရာမဟုတ်သော။ သက္ကာယေ၊ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော လောကီခန္ဓာ ၅-ပါးအပေါင်း၌။ အပရိယာပန္နံ၊ အကျူးမဝင်သော လောကုတ္တရာတရားသည်၎င်း။ [အဋ္ဌာနဉ္စံ 'စဖြင့်၊ ပဋိဘာနုသယဋ္ဌာနကို ယူပါ။] ကာမရာဂါနုသယဿ၊ ၏။ အနုသယဋ္ဌာနံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣတိ ဧဝံ၊ ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်သည်။ ပါကဋံ၊ ထင်ရှား၏။ [ဝိသေသနပြုဘွယ်မလိုပါ။ ဟူလို။] စ၊ ဆက်။ ဒိသု ဝေဒနာသုတိ၊ ဟူ၍။ 'ဝုတ္တေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော်။ ပဋိဘာနုသယာနုသယဋ္ဌာနတော၊ ပဋိဘာနုသယ၏ကိန်းရာဋ္ဌာနမှ။ အညာ၊ ကုန်သော။ ဒွေ၊ ဝေဒနာတို့ကို။ ဂယုန္တိယထာ၊ သို့။ ဧဝံ၊ တူ။ တဝရာဂါနုသယာနုသယဋ္ဌာနတော၊ တဝရာဂါနုသယ၏ ကိန်းရာဋ္ဌာနဖြစ်သော ရူပဓာတ်အရူပဓာတ်မှ။ အညာ၊ ကုန်သော။ တာ၊ ကာမရာဂါနုသယ၏ ကိန်းရာ ၂-ပါးကုန်သော ထိုဝေဒနာတို့ကို။ ဂယုန္တိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ["ဒိသု ဝေဒနာသု" ဟု ဟောတော်မူအပ်သမျှ၌၊ ပဋိဘာနုသယ၏ အနုသယဋ္ဌာနမှ အခြားသော ဌာနဖြစ်သောဝေဒနာ ၂-ပါးကိုယူရသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း တဝရာဂါနုသယ၏ကိန်းရာဋ္ဌာနဖြစ်သော ရူပဓာတ် အရူပဓာတ်မှ အခြားဖြစ်သောကာမရာဂါနုသယ၏ကိန်းရာဝေဒနာနှစ်ပါးတို့ကိုယူရသည်။ ထို့ကြောင့် "ဒိသု ဝေဒနာသု" အရ "ကာမဓာတုယာ" ဟု ဝိသေသန အာဓာရထည့်ဘွယ်မလိုပါ။ သူ့သဘာဝအတိုင်းပင်၊ ထင်ရှားပါသည်-ဟူလို။]

၁။ တေန ။ ပေ။ ကောစိ၊ အတ္ထော။ ။ အလုံးစုံ ၂-ပါးသော ဝေဒနာတို့၌ ကိန်းသော အနုသယ၏ မရှိခြင်းကြောင့် (ကာမဓာတ်ဝယ် ၂-ပါးသော ဝေဒနာတို့၌သာ ကိန်းသောကာမရာဂါနုသယ၏ ရှိခြင်းကြောင့်) ကာမဓာတုယာပုဒ်က "ဒိသု ဝေဒနာသု" ကို အထူးပြုဘိရန် ကာမဓာတုယာ သဒ္ဓါဖြင့် တစ်တရာ အကျိုးထူးမရှိပါ။

၈။ ဆက်။ ဣန္ဒြိယကမရာဂါနုသယ၏ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနကို ပြရာ၌။ ဒွိဟိ၊ ဝေဒနာဟိ။ သုခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့နှင့်။ သမ္ပယုတ္တေသု၊ သမ္ပယုတ် ဖြစ်သော သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့၌၎င်း။ အညေသု၊ ဝေဒနာ ၂-ပါးတို့နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သောတရားတို့မှအခြားကုန်သော။ ပိယရူပသာတရူပေသု၊ ပိယ ရုပ် သာတရုပ် ဟူကုန်သော။ ဣဋ္ဌရူပါဒီသု၊ ဣဋ္ဌရူပါရုံ အစရှိသည်တို့၌၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော၊ ဖြစ်လသော်။ ဝါ၊ သော။ ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်။ သာတ သန္တသုခဂိဒ္ဓိယာ၊ သာသာအပ်သော ကာယိကသုခ၊ ငြိမ်သက်သော စေတသိကသုခ၌။ ဝါ၊ သာယံအပ်သော ကာယိကသုခ စေတသိကသုခ၊ ငြိမ်သက်သော ဥပေက္ခာဝေဒနာဟူသော သုခ၌ မင်္ဂမောခြင်းကြောင့်။ ပဝတ္တတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဒွိသု၊ ဝေဒနာသု၊ တို့၌။ တဿ၊ ထိုကာမရာဂါ နုသယ၏။ အနုသယနံ၊ ကိန်းခြင်းကို။ ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ မှန်။ အညတ္တ၊ သုခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့မှ တပါးသောတရားတို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ၊ ဖြစ်ပါ သော်လည်း။ ဝါ၊ သော။ သော၊ ထိုကာမရာဂါနုသယသည်။ ဒွိသု၊ ဣမာ သု ဝေဒနာသု၊ တို့၌။ အနုဂတော၊ အစဉ်လိုက်သည်။ ဟုတော၊ သေတိ။

၁။ သာတ သန္တသုခဂိဒ္ဓိယာ။ ။ သာတသုခေ၊ သန္တသုခေ စ ဂိဇ္ဈနာ ကာရေန အဘိကင်္ခနာကာရေန၊ တတ္ထ သာတသုခံ ကာယိကံ (ကာယဒွါရ၌ ဖြစ်သော သုခတည်း)။ သန္တသုခံ စေတသိကံ (စိတ်၌ ဖြစ်သော သုခတည်း)။ သာတသုခံ ဝါ ကာယိက စေတသိကသုခံ၊ သန္တသုခံ ဥပေက္ခာသုခံ- အနု။

၂။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ။ ပေ။ အနုဂတော သေတိ။ ။ ဝေဒနာ ၂-ပါးမှ အခြားသော ပိယရုပ် သာတရုပ်ဟူသော ဣဋ္ဌရူပါရုံ စသည်တို့၌ ကာမရာဂါ နုသယဖြစ်သော်လည်း ဝေဒနာကို ခံစားလိုသောသဘောအားဖြင့်သာဖြစ်၏။ ဝေဒနာကို ခံစားလိုသည်အတွက် ပိယရုပ် သာတရုပ် ဟူသော ဣဋ္ဌာရုံကို အရေးပါနေကြသည်။ [သယနသင်္ခါတာ ပဝတ္တိ စ ကာမရာဂဿနိကာမန မေဝ၊ တေနာဟ- “သုခမိစ္စေဝ အဘိလာပေတိ” တိ။ အနုဇ္ဈိကာ စာအုပ်၌ “သုခမိစ္စေဝ အဘိလပတိ” ဟု သုဒ္ဓိကတ္ထုရုပ်ကို တွေ့ရ၏။ “ဥပ္ပဇ္ဇ မာနောပိ သော” ဟု ကာမရာဂါနုသယောဟူသော ကတ္တာပုဒ်က လိုက်လာ သောကြောင့် “အဘိလာပေတိ” ဟု ပြင်လိုက်ပါသည်။ ။ ။ ဋီကာစာအုပ်၌ရှိသော “အဘိလဘတိ” ကား အဓိပ္ပါယ် မရပါ။]

ကိန်း၏။ သုခမိစ္စေဝ၊ သုခဟူ၍သာ။ ဝါ၊ ကောင်းပေစွ ဟူ၍သာ။ အဘိလာ ပေတိ၊ ပြောဆိုစေ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ဝေံ၊ တူ။ ပဋိသာနုသယော စ၊ သည်လည်း။ ဒုက္ခဝေဒနာ သမ္ပယုတ္တေ သု၊ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ ဌ်၎င်း။ အညေသု၊ ဒုက္ခဝေဒနာနှင့်သမ္ပယုတ်ဖြစ်သော ဝါရာတို့မှ အခြားကုန်သော်။ အပ္ပိယရူပါ သာတရူပေသု၊ အပ္ပိယရုပ်၊ အသ္မာတရုပ်ဟူကုန်သော။ အနိဋ္ဌရူပါ ဒီသု စ၊ အနိဋ္ဌရူပါရုံအစရှိသည်တို့၌၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော၊ ဆော်။ ဒုက္ခဝေဒန မေဝ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသို့သာ။ အနုဂတော ဟုတွာ သေတိ။ ဒုက္ခပုဋိကူလတော၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၏ စက်ဆုပ်ဘွယ်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဒုက္ခမိစ္စေဝ၊ ဒုက္ခဟူ၍သာ။ ဝါ၊ ခံခက်အောင်သာ။ ပဋိဟညတိ၊ ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်၏။ ပန၊ ဆက်။ တေန၊ ကြောင့်။ တသ္မိံ၊ ထိုဒုက္ခဝေဒနာ၌။ (အထ၊ ထိုပဋိသာနုသယ၏။) အနုသယနံ၊ ကို။ ဝုတ္တံ။ [စာအုပ်တို့၌ “အထ” ဟု မပါ၊ ရှေးနိဿယ၌ ပါသောကြောင့် ထည့်၍ အနက်ပေးလိုက်ပါသည်။]

ဝေံ၊ တူ။ ကုမရာဂ ပဋိသာနံ၊ ကာမရာဂ၊ ပဋိသာတို့၏။ တိသုဝေဒနာသု၊ တို့၌။ အနုသယဝစနေန၊ ကိန်းခြင်းကို ဟောတော်မူခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ ကိန်း ခြင်းကို ဟောတော်မူကြောင်းဖြစ်သော “ကာမဓာတုယာ ဒီသု ဝေဒနာသု၊ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ” ဟူသောစကားဖြင့်။ ဣဋ္ဌဗုဒ္ဓမဇ္ဈတ္တအနိဋ္ဌေသု၊ ဣဋ္ဌာရုံ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံအနိဋ္ဌာရုံတို့ကို။ (ဂဟိတေသု၌စပ်) အာရမဏ ပကတိယာ၊ အာ ရုံ၏ပင်ကိုယ်သဘာဝ၏၎င်း။ [သဘာဝဣဋ္ဌ၊ သဘာဝအနိဋ္ဌကိုဆိုသည်။] ဝိပရိ တသညာယ စ၊ ဖောက်ပြန်သောသညာ၏၎င်း။ [ပရိကပ္ပဣဋ္ဌ၊ ပရိကပ္ပအနိဋ္ဌ

၁။ အမှာ။ ။ “ဝေံ ပဋိသာနုသယော” စသော ဝါကျ၌ “ဥပ္ပဇ္ဇမာနော” နောက်ဝယ် “ဒုက္ခဝေဒနမေဝ အနုဂတော ဟုတွာ သေတိ” ဟု ဆက်၍ ထို့နောက်မှ “ဒုက္ခပုဋိကူလတော ဒုက္ခမိစ္စေဝ ပဋိဟညတိတိ” ဟူ၍မှ ကာမရာဂါ နုသယ၌ ဆိုအပ်ခဲ့သောစာသွားနှင့်တူမည်။ ဤအတိုင်းပင် ပါဠိကို ရှေးနောက် စဉ်၍ အနက်ပေးထားသည်။

ကိုဆိုသည်။] ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဣဋ္ဌာဒိတာဝေန၊ ဣဋ္ဌအစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဂဟိတေသု၊ ယူအပ်ကုန်လသော်။ ကာမရာဂ ပဋိဘာနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပတ္တိဖြစ်ခြင်းသည်။ ဝါ၊ကို။ ဒဿိတာ ဟောတိ။ ဟိ၊ခွဲ။ တတ္ထ၊ ထိုဣဋ္ဌ၊ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တ၊ အနိဋ္ဌာရုံတို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ၊ ကုန်သော။ တေ၊ ထို ကာမရာဂ ပဋိသံတို့သည်။ တီသု ဝေဒနာသု၊ အနုသေန္တိနာမ၊ အစဉ်လိုက်၍ ကိန်းကုန် သည်မည်၏။ ဝါ၊တနည်း။ ဝေဒနာတ္တယ မုခေန၊ ဝေဒနာ ၃-ပါး အပေါင်း ကို အဦးပြုသဖြင့်။ တွေ၊ဤကာမရာဂါနုသယ ပဋိဘာနုသယတို့၏ကိန်းခြင်း ၌။ [တွော တိ အနုသယနေ၊-အနု။] ဣဋ္ဌာ ဒိနံ၊ ဣဋ္ဌ အစရှိကုန်သော။ အာရ မဏာနံ၊တို့ကို။ ဂဟနံ၊ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကာမဓာတု အာဒိဂ္ဂဟဏေန၊ ကာမ ဓာတု အစရှိသည်ကိုယူခြင်းဖြင့်။ [အာဒိဖြင့် ရူပဓာတု၊ အရူပဓာတုတို့ကိုယူ။] ကာမဿာဒါဒိဝတ္ထုဘူတာနံ၊ ကာမကို သာယာတတ်သော ကာမရာဂ အစ ရှိသည်တို့၏တည်ရာဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော။ [အာဒိဖြင့် ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ တို့ကိုယူ။] ကာမဘဝါဒိနံ၊ ကာမဘဝအစရှိသည်တို့ကို။ (ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ)။ [ကာမဿာဒဘဝဿာဒဝတ္ထုဘူတာနံ ကာမရူပါရူပဘဝါနံ ဂဟဏံ ဝေဒိ တဗ္ဗံတိ ယောဇနာ၊-အနု။]

တတ္ထ၊ ထိုဓာတ် ၃-ပါး ဝေဒနာ ၃-ပါးတို့တွင်။ [တတ္ထာ တိ ဝေဒနာတ္တယ ဓာတုတ္တယေသု နိဗ္ဗါရဏေ စေတိ ဘုမ္မံ-အနု။ “သုခေါပေက္ခာ ဝေဒနာသု ဒုက္ခဝေဒနာယ၊ ကာမဓာတုယာ၊ ရူပါရူပဘဝေသု” တို့ကို ကြည့်၍ အနု ဋီကာဖွင့်သည်။] (တနည်း) တတ္ထ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ၊ ပဋိဘာနုသယ တို့တွင်။ ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်။ ဘဝဿာဒဝသေန၊ ဘဝကို သာယာ ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ အနုသယမာနေ၊ ကိန်းလသော်။ ကာမဓာတုယာ၊ ၌။ အနုသေတိ၊ ကိန်း၏။ ကာမသုခဿာဒ ဝသေန၊ ကာမသုခကို သာယာ

၁။ ဣဋ္ဌာဒိတာဝေန ဂဟိတေသု။ ။ ဣဋ္ဌာဒိသု အာရမဏပဏတိယာ (အာရုံ၏ ပင်ကိုယ်သဘော၏ = သဘာဝဣဋ္ဌ၊ သဘာဝအနိဋ္ဌ၏) ဝသေန ဣဋ္ဌာဒိတာဝေန ဂဟိတေသု (ယူအပ်ကုန်သော်၎င်း) ဝိပရိတသညာယ (ဖောက်ပြန်သော အမှတ်သညာ၏=ဣဋ္ဌကို အနိဋ္ဌဟု၎င်း၊ အနိဋ္ဌကို ဣဋ္ဌဟု၎င်း မှတ်တင်ခြင်း၏) ဝသေန အနိဋ္ဌာဒိသု ဣဋ္ဌာဒိဝသေန ဂဟိတေသုတိ ယောဇနာ၊-အနု။

ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ အနုဿယမာနေော၊ သော်။ သုခေါပေက္ခာဝေဒနာသု၊
 တို့၌။ (အနုသေတိ)။ ပဋိဇ္ဈော၊ ပဋိဇ္ဈာ နုဿယသည်။ ဒုက္ခပ္ပဋိဇ္ဈာတ ဝသေ
 နေဝ။ ဒုက္ခ၌ စိတ်ကိုထိခိုက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ ဝါ၊ ဒုက္ခကြောင့်
 စိတ်ကိုထိခိုက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာလျှင်။ ပဝတ္တတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယတ္ထ
 တတ္ထ၊ ပဋိဇ္ဈာနုဿယ၏ ကိန်းဝပ်ရာ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မ၊ အနိဋ္ဌရူပါရုံ
 စသော အမှတ်မရှိ အလုံးစုံ၌။ ပဋိဟညမာနေောပိ၊ ထိခိုက်ပါသော်လည်း။
 ဒုက္ခဝေဒနာယ ဝေ၊ ဌိသာ။ အနုသေတိ။ ပန၊ ကား။ ရူပါရူပဘဝေသု၊ တို့၌
 ၎င်း။ ရူပါ ရူပါဝစရ ဓမ္မေသုစ၊ ရူပါဝစရ၊ အရူပါဝစရ တရားတို့၌၎င်း။
 ကာမဿာဒဿ၊ ကာမကို သာယာတတ်သော ကာမရာဂ၏။ ပဝတ္တိ၊ သည်။
 နတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုရူပဘဝ အရူပဘဝ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရ
 တရားတို့၌။ အနုဿယမာနေော၊ ဖြစ်လသော်။ ဝါ၊ သော။ ရာဂေါ၊ ကို။
 ဘဝရာဂေါ ဣစ္စေဝ၊ ဟူ၍သာ။ ဝေဒိတဓမ္မော။ [ရူပ အရူပ ဘဝဟူသည်
 ဘဝကြီး ၉-ပါး၌ ကောက်ချီးဖြစ်သော ဥပါဒိန္နက္ခန္ဓာ (ရူပ အရူပဝိပါက်နှင့်
 ရူပဘဝအတွက် ရသင့်သောကမ္မဇရုပ်)တည်း။ ရူပါဝစရ အရူပါဝစရတရား
 ဟူသည်ကား အနုပါဒိန္နက (ကမ္မဇမဟုတ်သောရုပ်နှင့် ရူပါဝစရ အရူပါ
 ဝစရ ကုသိုလ်ကိရိယာ)တို့တည်း။]

စ၊ ဆက်။ ဗာတုတ္တယ ဝေဒနာတ္တယဂ္ဂဟုဏေန၊ ဓာတ် ၃-ပါးအပေါင်း
 ဝေဒနာ ၃-ပါးအပေါင်းကိုယူခြင်းဖြင့်။ သဗ္ဗသက္ကာယ ပရိယာပန္နာနံ၊ အလုံး
 စုံသောသက္ကာယ၌ အကျုံးဝင်သော လောကီတရားတို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။
 ဂဟိတတ္တာ၊ ကြောင့်။ ယတ္ထ ။ ပေ။ နာနုသေတိတိ ဝေမာဒိနံ၊ ဤသို့
 အစရှိသောပုစ္ဆာတို့၏။ ဝိသဇ္ဇနေသု၊ တို့၌။ ဓာတုတ္တယဝေဒနာတ္တယ ဝိနိ
 မုတ္တံ၊ ဓါတ် ၃-ပါးအပေါင်း ဝေဒနာ ၃-ပါးအပေါင်းမှလွတ်သော။ ဒိဋ္ဌာ
 နုဿယာဒိနံ၊ ဒိဋ္ဌာနုဿယ အစရှိသည်တို့၏။ အနုဿယဋ္ဌာနံ၊ ကိန်းရာဋ္ဌာနကို။

၁။ ဒုက္ခပ္ပဋိဇ္ဈာတ ။ ပေ။ ယတ္ထတတ္ထ။ ။ ဒုက္ခပ္ပဋိဇ္ဈာတကို “ဒုက္ခေ အနု
 ဘိရတိ” ဟုအနုဖြင့်၏။ အဓိပ္ပာယ်ဖြင့်တည်း။ သဗ္ဗတ္ထမှာ “ဒုက္ခ၌ (ဒုက္ခကြောင့်) +
 ပဋိဇ္ဈာတ၊ စိတ်ထိခိုက်ခြင်း” ဟုဖြစ်၏။ ယတ္ထ တတ္ထကို “ဒုက္ခဝေဒနာယ၊ တံ
 သမ္ပယုတ္တေသု၊ အနိဋ္ဌရူပါဒိဋ္ဌာဝါတိ ယတ္ထ တတ္ထ” ဟု ဖွင့်၏။ “ပဋိဇ္ဈာနုဿယ၏
 ကိန်းသင့်ရာ အားလုံး၌” ဟု ဆိုလိုသည်။

(တဂဝတာ) န ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ။ [ဒိဋ္ဌာနုသယ၏ ကိန်းရာ သဗ္ဗသက္ကာယ ပရိယာပုန္ဒမေဟူသည် ဓာတုတ္တယ ဝေဒနာတ္တယပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုမှ လွတ်သော ဒိဋ္ဌာနုသယကို ဟောတော်မူအပ်ဟု ဆိုသည်။]

အာစရိယ၊ အရှင်ဋီကာဆရာ။ နနုစံ၊ စောဒနာပါဠိဒီးအံ။ (ကိံ၊ နည်း။) အနုတ္တရေသု၊ မိမိထက်လွန်မြတ်သော တရားမရှိကုန်သော။ ဝိမောက္ခေသု၊ မဂ်ဖိုလ်တရားတို့၌။ ပိတံ၊ တောင်းတခြင်းကို။ ဥပဋ္ဌာပယတော၊ ဖြစ်စေသောပုဂ္ဂိုလ်၏။ ပိဟပစ္စယာ၊ တောင်းတခြင်းဟူသောအကြောင်းကြောင့်။ (တောင်းတ၍မရခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်။) ဥပုန္ဒဒေါမနဿေ၊ ဖြစ်သောဒေါမနဿ၌။ ပဋိဿာနုသယော၊ သည်။ နာနုသေတိ ယထာ၊ သို့။ တထာ၊ နေကမ္မဿိတ သောမနဿပေက္ခာသု၊ ကာမမှ ထွက်မြောက်သော ဈာန်စသည်၌မို့သော သောမနဿ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့၌။ ကာမရာဂေန၊ သည်။ နာနုသယိတဗ္ဗံ၊ မကိန်းထိုက်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဒနုသယနုဋ္ဌာနတော၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ၏ ကိန်းရာဋ္ဌာနမှ။ အညာပိ၊ ကုန်သော။ ဒိဋ္ဌာနုသယာနုသယဋ္ဌာနဘူတာ၊ ဒိဋ္ဌာနုသယ၏ ကိန်းရာဋ္ဌာနဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော။ ကာမာစစရဝေဒနာ၊ တို့သည်။ သန္တိနုနု၊ ရှိကုန်သေးသည် မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤကားစောဒနာတည်း။ (တဒနုသယနုဋ္ဌာနတော အညာပိ ဒိဋ္ဌာ

၁။ နနုစံ။ ။ “ဓာတုတ္တယ ဝေဒနာတ္တယဝိနိမုတ္တံ ဒိဋ္ဌာနုသယာဒီနံ အနုသယနုဋ္ဌာနံ န ဝုတ္တံ” ဟူသော စကားကို ဆိုခဲ့၏။ ထိုစကားသည် ကောင်းစွာဆိုအပ်သောစကားဖြစ်၏။ ဘာကြောင့်နည်း- ဒိဋ္ဌာနုသယ စသည်တို့၏ ဥပတ္တိဋ္ဌာနကို မေးကြောထီး ပုစ္ဆာ၌ “သဗ္ဗသက္ကာယပရိယာပဇ္ဇေသု ဓမ္မေသု (လောကီတရားအားလုံးတို့၌)” ဟူ၍သာ ပြောတော်မူအပ်သောကြောင့်တည်း။ (ထိုအပြေသည် “ဓာတုတ္တယ ဝေဒနာတ္တယသည် ဒိဋ္ဌာနုသယစသည်တို့၏ အနုသယဋ္ဌာနဖြစ်၏” ဟူသောစကားနှင့် တထပ်တည်းကျသည်။-ဟူလို။) ကာရောဂ သည်ကား ဒုက္ခဝေဒနာ ရူပဓာတ်အရူပဓာတ်တို့၌ မကိန်းနိုင်။ ထိုတရားတို့မှ အလွတ်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌာနုသယ စသည်တို့၏ မကိန်းနိုင်ရာဋ္ဌာနသည် ရှိသေးသည် မဟုတ်ပါလော - ဟု စောဒနာလို၍ “နနုစံ” စသည်မိန့်၊- အနုကျမ်းတက်။

နုသယာ နုသယနုဋ္ဌာနဘူတာ ကာမာဝစရ ဝေဒနာတို့သည်။) ဟောန္တိ၊ ရှိပါစေကုန်လော့။ ပန၊ ထိုသို့ပင် ရှိပါကုန်သော်လည်း။ ဓာတုတ္တယ ဝေဒနာတ္တယတော၊ ဓာတ် ၃-ပါးအပေါင်း ဝေဒနာ ၃-ပါး အပေါင်းမှ။ အညံ၊သော။ တဒနုသယနုဋ္ဌာနံ၊ ထိုဒိဋ္ဌာနုသယ အစရှိသည်တို့၏ ကိန်းရာ ဌာနသည်။ န အတ္ထိ။ တသ္မာ၊ တံ၊ ထိုနေကမ္မဿိတ သောမနဿ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ ၂-ပါးအပေါင်းကို။ (ဘဂဝတာ) န ဝုတ္တံ။ [တသ္မာ တိ ယသ္မာ သတိပိ ကာမရာဂါနုသယနုဋ္ဌာနတော အညသ္မိဒိဋ္ဌာနုသယံဒိနံ အနုသယံ နုဋ္ဌာနေ တံ ပန ဓာတုတ္တယ ဝေဒနာတ္တယံ ပိနိမုတ္တံ နုတ္ထိ၊ ဝေဒနာဒ္ဓယ ဘာဝ တော၊ တသ္မာ၊-အနု။]

ပန၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယတ္ထ၊ အကြင်တရား၌။ ကာမရာဂါ နုသယော စ၊သည်၎င်း ။ပေ။နာနုသေန္တိ။တတ္ထ၊ ထိုဓာတ် ၃-ပါး ဝေဒနာ ၃-ပါး တရား၌။ ဒိဋ္ဌာနုသယော ။ပေ။ နာနုသေတိ၊ လော။ ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။ အာမန္တာ၊အိမ်း။ ဣတိ၊သို့။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ တသ္မာ၊ကြောင့်။ အဝိသေသေန၊ ဂေဟသိတ နေကမ္မဿိတဟု အထူး မမ သာမညအားဖြင့်။ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခဝေဒနာသည်။ ပဋိဗာနုသယသ၊၏။ အနု သယနုဋ္ဌာနံ၊တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ သမုဒါယဝသေန၊ အပေါင်းဖြစ်သော ဂေဟသိတ နေကမ္မဿိတဝေဒနာတို့၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဂဟေတွာ၊တပေါင်း တည်းယူ၍။ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ၊တူ။ (အဝိသေသေန၊ ဂေဟသိတ နေကမ္မဿိတဟု အထူးမမ သာမညအားဖြင့်။ လောကီယသုခေါပေက္ခာ၊ လောကီသုခ ဥပေက္ခာဝေဒနာတို့သည်။ ကာမရာဂ မာနာနုသယနုဋ္ဌာနံ၊ ကာမရာဂနုသယ၊ မာနာနုသယတို့၏ ကိန်းရာ ဌာနတည်း။ ဣတိ၊ဤသို့။ (သမုဒါယဝသေန ဂဟေတွာ ဝုတ္တံ)။ [အဝိသေသေန သမုဒါယဝသေန ဂဟေတွာတိ ဣမ မတ္ထံ တထာသဒ္ဓေန အနုကဇူတိ၊-အနု။]

၁။ ဟောန္တိ။ ။တသံ ဝေဒနာနံ (ထိုနေကမ္မကို မှီသောဝေဒနာ တို့၏) အတ္ထိတံ ပဋိဇာနိတွာ ဥဒ္ဓရိတွာ (ထုတ်ဖော်၍) အဝစနဿ ကာရဏံ ဒဿေန္တော အာဟာ • “န ပန။ပေ။တံ န ဝုတ္တံ”တိ- အနု။

အပိစ၊ စိုးစဉ်း အနည်း ဆိုဘွယ်ရှိသေး၏။ သုတ္တေ၊ သုတ္တန်ပါဠိတော်၌။ အာဝုသော ဝိသာခ၊ ဒါယိကာဝိသာခ။ ဣမ၊ ဤသာသနာတော်၌။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဣတိ၊ သို့။ ပဋိသိဉ္စိက္ခတိ၊ စဉ်းစားဆင်ခြင်၏။ (ကိ^၁)၊ အဟံ၊ သည်။ ကုဒါဿနာမ၊ အဘယ်မည်သောအခါ၌။ ဒေါမနဿံ၊ ကို။ ပဇဟေယံ၊ ပယ်စွန့်နိုင်ရာပါအံ့နည်း။ ဣတိ၊ (ပဋိသိဉ္စိက္ခတိ)။ သော၊ ထိုရဟန်းသည်။ ဣတိ၊ သို့။ ပဋိသိဉ္စိက္ခတော၊ ၍။ ပဋိသံ၊ ပဋိသကို။ တေန၊ ထိုဒေါမနဿဖြင့်။ ပဇဟတိ၊ ၍။ [ပါဠိသွားအတိုင်း အနက်တည်း၊ တေနဖြင့် မေဗဒိန္နာ ဘိက္ခုနီက အနာဂါမိမဂ်ကို ရည်ရွယ်သည်။] တတ္ထ၊ ထိုဒေါမနဿ၌ (ထိုဒေါမနဿ သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌)။ ပဋိသန္နသယော၊ သည်။ န အနုသေတိ၊ မကိန်း။ ဣတိ၊ ဤပါဠိတော်ကို။ နေက္ခမ္ပဿိတံ၊ ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ကြောင်း မဂ်ဖိုလ်၌ မှီသော။ ဒေါမနဿံ၊ ကို။ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ ၍။ တံ၊ ထိုဒေါမနဿကို။ ဝိက္ခမေတ္တတွာ၊ ပယ်ခွါ၍။ ဝီရိယံ၊ ကမ္ပဋ္ဌာန်းအားထုတ်ကြောင်း ဝီရိယကို။ ကတွာ၊ ၍။ အနာဂါမိမဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ ပဋိသဿ၊ ကို။ သမ္ပုဂ္ဂါတန်၊ အကြွင်းမဲ့ ပယ်ခွါခြင်းကို။ သန္တာယ၊ ၍။ (မေဗဒိန္နာယ၊ သည်။) ဝုတ္တံ၊ [မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ မူလ၊ ပံ၊ စူဠဝေဒလ္လသုတ်၌ဟောအပ်ပြီ။] ဟိ၊ မှန်။ (ဒေါမနဿဖြင့် ပဋိသကို ပယ်၏ဟု တိုက်ရိုက်အနက် ထွက်ပါသော်လည်း အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပဋိသကို ပယ်ခြင်းကိုရည်ရွယ်၍ ဟောအပ်၏ဟူသော စကားသည် မှန်၏)။ [တနည်း (ကသ္မာ၊ ဣဓာဝုသော ။ပေ။ အနုသေတိတိ၊ ဟူသောစကားကို။ အနာဂါမိ မဂ္ဂေန၊ ဖြင့် ။ပေ။ ဝုတ္တံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ)။] ဟိ(ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ပဋိသေနေဝ၊ ပဋိသဖြင့်သာ။ ပဋိသပ္ပဟာနံ၊ ပဋိသကို ပယ်ခြင်းသည်၎င်း။

၁။ အပိ စ သုတ္တေ။ ။ယဒိ ဝေံ၊ ဂေဟဿိတ နေက္ခမဿိတဟု အထူး မပြုတ် သာမညအားဖြင့် ဒုက္ခဝေဒနာဟူသမျှ ပဋိသန္နသယ၏ ကိန်းရာဋ္ဌာန သည်၎င်း လောကီသုခ ဥပေက္ခာဝေဒနာဟူသမျှ ကာမရာဂါနုသယ၏ ကိန်း ရာဋ္ဌာနသည်၎င်း အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ ဤသို့ ဖြစ်လသော် “ပဋိသံ တေန ပဇ ဟတိ။ န တတ္ထ ပဋိသန္နသယော အနုသေတိ” ဟူသော သုတ်ပုဒ်ကို၎င်း “န တတ္ထ ကာမရာဂါနုသယော အနုသေတိ” ဟူသော သုတ်ပုဒ်ကို၎င်း အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်းဟု မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့် “အပိ စ” စသည်ကို မိန့်သည်။

ဒေါမနဿေန ဝေ၊ ဖြင့်သာ။ ဒေါမနဿပုဟာနံ ဝါ၊ သည်၎င်း။ န အတ္ထိ။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဣဓာဝုသော။ ပေ။ အနုသေတိတိ။ ပေ။ ဝုတ္တိ၊ ဣတိ ဝိညာ
 ယတိ)။ [“ပဋိသေနေဝ” ပဋိသပုဟာနံ, ဒေါမနဿေန ဝါ ဒေါမနဿပု
 ဟာနံ” ဟု အသံတူ နီးကပ်အောင် ဆိုထားသော်လည်း “ပဋိသေန ဒေါ
 မနဿပုဟာနံ, ဒေါမနဿေန ဝါ ပဋိသပုဟာနံ” ဟုလည်း ဖြစ်နိုင်သည်ဟု
 မှတ်ပါ။]

ပန၊ ဆက်။ ပဋိသပုတ္တိရဟဋ္ဌာနတံယ၊ ပဋိသ၏ ဖြစ်ထိုက်ရာဌာန၏
 အဖြစ်ကြောင့်။ ဣဓ၊ ဤအနုသယယမက၌။ သဗ္ဗံ၊ သော။ ဒုက္ခံ၊ ကို။ (ဝေ
 ဟသိတဒုက္ခနေက္ခမ္မသိတဒုက္ခကို)။ ပဋိသံ၊ နုသယသ၊ ၏။ အနုသယဌာနံ၊
 တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ (မယာ၊ ငါအဋ္ဌကတာဆရာသည်။) ဝုတ္တိ။ ဣတိ
 ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ [ရှေ့၌ “အဝိသေသေန ဒုက္ခံ ပဋိသံ၊ နုသယသ အနုသယနဌာနံတိ
 ။ပေ။ ဝုတ္တိ” ကို ရည်ရွယ်သည်။] ဟိ၊ မှန်။ သော၊ ဤအနုသယ ယမက
 ဒေသနာသည်။ နိပုရိယာယဒေသနာ၊ ပရိယာယ်မဟုတ် မုချအနက်ကို
 ပြသော ဒေသနာတည်း။ သာ ပန၊ ထိုသုတ္တန်ဒေသနာသည်ကား။ ပရိယာ
 ယဒေသနာ၊ ပရိယာယ်အနက်ကိုပြသော ဒေသနာတည်း။ ပေဉ္စ ကတွာ၊
 ကြောင့်ပင်။ (ဤအတိမ္မောဒေသနာက နိပုရိယာယဒေသနာ၊ ထိုသုတ္တန်
 ဒေသနာက ပရိယာယဒေသနာ၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်)။ ပဌမဇ္ဈာန ဝိက္ခမ္ဘိတံ၊
 ပဌမဈာန်ဖြင့်ပယ်ခွါအပ်ပြီးသော။ ကာမရာဂါနုသယံ၊ ကို။ တထာ ဝိက္ခမ္ဘိ
 တ မေဝ၊ ထိုခွါအပ်မြဲတိုင်း ခွါအပ်ပြီးကိုသာ။ ကတွာ၊ ၍။ အနာဂါမိ
 မဂ္ဂေန၊ ဖြင့်။ သမုဋ္ဌါတနံ၊ အကြွင်းမဲ့ခွါခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ၍။ ဝိဝိစ္စေ
 ။ပေ။ ဝိဟရတိ။ ရာဂံ၊ ကို။ တေန၊ ထိုပဌမဈာန်ဖြင့်။ ပဇဟတိ၊ ၏။ တတ္ထ၊
 ထိုပဌမဈာန်၌။ ရာဂါနုသယောသည်။ န အနုသေတိ။ ဣတိ၊ သို့။ (ဓမ္မဒိန္နာ
 ယ၊ သည်။) ဝုတ္တိ။ ဝေ၊ တူ။ စတုတ္ထဇ္ဈာန ဝိက္ခမ္ဘိတံ၊ စတုတ္ထဈာန်ဖြင့်
 အကြွင်းမဲ့ခွါအပ်ပြီးသော။ အဝိဇ္ဇာနုသယံ၊ ကို။ ယထာ ဝိက္ခမ္ဘိတမေဝ၊ သာ။
 ကတွာ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သမုဋ္ဌါတနံ သန္ဓာယ၊ သုခဿ စ။ ပေ။ ဝိဟရတိ။
 အဝိဇ္ဇာကို။ တေန၊ ထိုစတုတ္ထဈာန်ဖြင့်။ ပဇဟတိ။ တတ္ထ၊ ထိုစတုတ္ထဈာန်၌။
 အဝိဇ္ဇာနုသယော န အနုသေတိ၊ ဣတိ (ဓမ္မဒိန္နာယ) ဝုတ္တိ။ ဟိ၊ မှန်။
 [တနည်း(ကသွာ ဝိညာယတိ) ။ဟိ(ယသွာ)လောကီယ စတုတ္ထဇ္ဈာနပေက္ခာ

ယ၊ လောကီစတုတ္ထဈာန် ဥပေက္ခာဝေဒနာ၌။ အဝိဇ္ဇာနုသယော၊ သည်။ သဗ္ဗတာ၊ အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ နာနုသေတိ၊ ဣတိ ဝတ္တု န သက္ကာ။ (ကသွာ) သဗ္ဗသက္ကာယ ပရိယာပန္နေသု၊ အလုံးစုံသောသက္ကာယ၌ အကျုံးဝင်ကုန်သော။ ဓမ္မေသု၊ လောကီတရားတို့၌။ ဧတ္ထ၊ ဤတရားတို့၌။ အဝိဇ္ဇာနုသယော အနုသေတိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ကြောင့်တည်း။ (တသွာ အဝိဇ္ဇာ တေန ပဇဟတိ ။ပေ။ ဝုတ္တံ၊ ဣတိဝိညာယတိ)။

တသွာ၊ ကြောင့်။ စတုတ္ထဈာန်ပေက္ခာ၊ သည်။ အဝိဇ္ဇာနုသယထေဝ၊ ၏သာ။ ဝတ္တု၊ တည်ရာသည်၎င်း။ နေက္ခမ္မဿိတဒေါမနဿံစ၊ သည်လည်း။ ပဋိဗ္ဗာနုသယထေဝ၊ ၏။ ဝတ္တု၊ သည်၎င်း။ န နဟောတိ၊ မဖြစ်မဟုတ်ဖြစ်သည် သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထာပိ၊ ထိုလောကီစတုတ္ထဈာန် ဥပေက္ခာဝေဒနာ နေက္ခမ္မဿိတ ဒေါမနဿဝေဒနာ၌လည်း။ တဿ၊ ထိုအဝိဇ္ဇာနုသယ ပဋိဗ္ဗာ နုသယ၏။ အနုသယနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဟိ၊ မှန်။ အဝတ္ထုဘာဝတော၊ လောကီ စတုတ္ထဈာန်ဟူသော ဥပေက္ခာဝေဒနာ၊ နေက္ခမ္မဿိတ ဒေါမနဿ၏ ပင် ကိုယ် သဘောအားဖြင့် ကိန်းရာမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ ဣမ၊ ဤအနု သယယမက၌။ အနုသယနံ၊ အဝိဇ္ဇာနုသယ ပဋိဗ္ဗာနုသယ ကိန်းခြင်းကို။ (ဘဂဝတာ) န ဝုစ္စတိ။ သုတ္တန္တေသု ဝိယ၊ တို့၌ကဲ့သို့။ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ် ပြီးသောနည်းဖြင့်။ [နေက္ခမ္မဿိတံ ဒေါမနဿံ ဥပ္ပါဒေတွာတိ အာဒိနာ ဝုတ္တေန နယေန-အနု။] တံ ပဋိပက္ခဘာဝတော၊ ထိုပဋိဗ္ဗာနုသယ အစရှိ သည်တို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော မဂ်၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ၎င်း။ [“တံ ပဋိပက္ခသမ္ဘာဝတော” ဟုရှိလျှင် ကောင်း၏။] တံသမ္ပုဂ္ဂါတက မဂ္ဂဿ၊ ထိုအကြွင်းမဲ့ ခွါနိုင်သောမဂ်၏။ ဗလဝုပနိဿယ ဘာဝေတာ စ၊

၁။ အဝတ္ထုဘာဝတော။ ။ သဘာဝေနေဝ အနုပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတ္တာ၊ နေက္ခမ္မ ဿိတဒေါမနဿ၏၎င်း၊ လောကီစတုတ္ထဈာန်ပေက္ခာ၏၎င်း ပင်ကိုယ်သဘော အားဖြင့် ပဋိဗ္ဗာနုသယ အဝိဇ္ဇာနုသယ၏ကိန်းရာ ဌာနမဟုတ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့် ဤအနုသယယမက၌ နေက္ခမ္မဿိတဒေါမနဿဝယ် ပဋိဗ္ဗာနုသယ၏ ကိန်းခြင်းကို၎င်း၊ စတုတ္ထဈာန်ပေက္ခာဝယ် အဝိဇ္ဇာနုသယ၏ ကိန်းခြင်းကို၎င်း ဟောတော်မူအပ်။

အားကြီးသော မှီရာအကြောင်းဖြစ်သော ဝိပဿနာ၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း။ (ဣဓ အနုသယနံ ဘဂဝတာ နဂုစ္စတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [တံ ပဋိပက္ခဘာဝတော တိ တေသံပဋိသ္မာဒိနံ ပဋိပက္ခဿမဂ္ဂဿ သဗ္ဗာဝတော၊ န ကေဝလံ မဂ္ဂသဗ္ဗာဝတော၊ အထ ခေါ ဗလဝဝိပဿနာ သဗ္ဗာဝတောပီတိ ဒဿေန္တော အာဟ “တံ သမုတ္တိ ။ ပေ။ ဘာဝတော စာ”တိ-အနု။]

(ဤ၌ “ဘာဝတော” နေရာဝယ် “သဗ္ဗာဝတော” ဟုရှိပုံကို သတိပြုပါ။

စ။ ဆက်။ ဣ၊ ဤအနုသယနဋ္ဌာနတို့ကို ပြရာ၌။ အာရမဏေ ၊ သည်။ အနုသယဋ္ဌာနေ၊ ကိန်းရာဋ္ဌာနသည်။ သတိ၊ ဖြစ်လသော်။ ဘဝရာဂဝဇ္ဇော၊ ဘဝရာဂသည်ကြဉ်အပ်သော။ (ဘဝရာဂါနုသယဖြစ်သောကြောင့် ကြဉ်အပ် သော။) သဗ္ဗော၊ လောဘော၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ ကာမရာဂါ နုသယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု၊ ဝှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဟိ၊ မှန်။ ဒုက္ခာယ၊ ဒုက္ခ ဖြစ်သော။ ဝေဒနာယ၊ ခွဲ၎င်း။ ရူပါ ရူပဓာတူသု၊ တို့၌၎င်း။ အနုသယ

၁။ အာရမဏေ။ ပေ။ ဝတ္ထု။ ။ ဣဒါနိ ယဒေတံ တတ္ထ တတ္ထ အနုသယ ဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ။ တံ ဂဟေတဗ္ဗ- ဓမ္မဝသေနဝါ သိယံာ ဂဟဏဝသေနဝါတိ ဒွေ ဝိကပ္ပါ။ ထိုထိုပါဠိရပ်၌ “အနုသယဋ္ဌာန” ဟု ဆိုအပ်၏။ ထိုအနုသယဋ္ဌာနသည် ယူထိုက်သော အာရုံနှင့်စပ်၍သော်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ယူပုံ အခြင်းအရာအား ဖြင့်သော်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ဤသို့တနည်းမရလျှင် တနည်းရသောဝိကပ် ၂-မျိုး ရှိရာတွင် ပဌမဝိကပ်ကိုရည်ရွယ်၍ “အာရမဏေ အနုသယဋ္ဌာနေ သတိ” ဟု ဆိုသည်။ အာရုံသည် အနုသယဋ္ဌာနဖြစ်လျှင် ဘဝရာဂါနုသယသည် ကြဉ် အပ်သော လောဘဟူသမျှကို ကာမရာဂါနုသယဟု မဆိုထိုက်။

မှန်၏။ ။ ဒုက္ခဝေဒနာ၌၎င်း ရူပအရူပဘဝတို့၌၎င်း ဒိဋ္ဌာနုသယ ကိန်း နိုင်ဖြစ်နိုင်၏။ ထိုဒိဋ္ဌာနုသယဖြစ်တိုင်းလည်း လောဘ ယှဉ်၏။ ထိုလောဘသည် ကာမရာဂါနုသယမဟုတ်။ အကယ်၍ ထိုဒိဋ္ဌာနုသယနှင့် ယှဉ်သောလောဘ သည် ကာမရာဂါနုသယဖြစ်လျှင် ထိုလောဘ၏ ကိန်းရာဋ္ဌာနကိုလည်း “သဗ္ဗ သက္ကာယ ပရိယာပန္နေသု” ဟု ဟောတော်မူရာ၏။ ထိုသို့လည်း မဟောခဲ့။ ထို့ကြောင့် ဒိဋ္ဌိနှင့်ယှဉ်သော ထိုလောဘသည် ကာမရာဂါနုသယ မဟုတ်ဟု မှတ်ပါ။

မာနေနကိန်းသော။ ဒိဋ္ဌာနုသယေန၊ နှင့်။ သမ္ပယုတ္တော၊ သည်။ (သမာ
 နော)ပိ၊ သော်လည်း။ လောဘော၊ သည်။ လောဘော ဝေ၊ သာတည်း။
 ကာမရာဂါ နုသယော၊ သည်။ န မဟုတ်။ (ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်။)
 ယဒိသိယာ၊ အံ။ (ဧဝံ သတိ)ဒိဋ္ဌာနုသယထာ၊ နိ။ (ဌာနံကို။ သဗ္ဗသက္ကာယ
 ပရိယာပန္နေသု ဓမ္မေသုတိ၊ ဟူ၍။ ဘဂဝတာ၊ ဝုတ္တံ)ဝိယံ၊ သို့။ တေသပိ၊
 ဤဒိဋ္ဌာနုသယ သမ္ပယုတ္တလောဘ၏လည်း။ ဌာနံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ (သဗ္ဗ
 သက္ကာယ ပရိယာပန္နေသု ဓမ္မေသုတိ၊ ဟူ၍။) ဝတ္တဗ္ဗံ၊ သိယာ၊ ရာ၏။ ဣတိ၊
 ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ပန၊ သို့မဟုတ်။ [အာရုံ၏ အနုသယဋ္ဌာန ဖြစ်ပုံမှတပါး ယှဉ်အခြင်းအရာ
 အားဖြင့် အနုသယဋ္ဌာနဖြစ်ပုံ ကား။] အဇ္ဈာသယဝသေန၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလို
 နှင့် စပ်သဖြင့်။ တန္တိန္ဒတာယ၊ ထိုတရားတို့၌ ညွတ်ကိုင်းသည် အဖြစ်ဖြင့်။
 အနုသယဋ္ဌာနံ၊ ကို။ အထဝုတ္တံ၊ အကယ်၍ ဆိုအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံသတိ)
 ဣဋ္ဌာနံ၊ သဘာဝဣဋ္ဌ ပရိကပ္ပဣဋ္ဌ ဖြစ်ကုန်သော။ ရူပါဒိနံ၊ ရူပါရုံအစရှိ
 သည်တို့ကိုကိုင်း။ သုခါယ၊ သော။ ဝေဒနာယ စ၊ ကိုကိုင်း။ အပဋိလခွံ၊
 မရခြင်းကို။ အပုတိလာဘတော၊ မရခြင်းအားဖြင့်၊ သမနုပဿတော ဝါ၊
 အဖန်ဖန်ရှုသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သော်ကိုင်း။ ပဋိလဒ္ဓပုဗ္ဗံ၊ ရှေး၌ရအပ်ပြီးသော။

၁။ အထ ပန ။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ ပြအပ်ခဲ့သော ဝိကပ် ၂-မျိုးတွင် ယှဉ်
 အခြင်းအရာအားဖြင့် အနုသယဋ္ဌာနဖြစ်ပုံကို၊ ပြလို၍ “အထ ပန” စသည်ကို
 မိန့်။ အဇ္ဈာသယဟူသည် အနုသယရှိသောပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဆန္ဒတည်း။ ဣဋ္ဌရူပါရုံ
 စသည်တို့၏ကိုင်း သုခဝေဒနာ၏ကိုင်း မရအပ်သေးသည်ကို “မရ-မရ” ဟု
 အဖန်ဖန် ရှုနေသည့်ကိုင်း ရအပ်ပြီး၍ ချုပ်ပျောက်သွားသည်ကို နှမြော၍
 နေသည့်ကိုင်း ဖြစ်သော ပဋိစာနုသယသည် ဒုက္ခ၌ စိတ်ထိခိုက်ခြင်းအားဖြင့်
 ဖြစ်၏။ ဣဋ္ဌရူပါရုံစသည်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခ
 ဝေဒနာသည် ပဋိစာနုသယ၏ အနုသယဋ္ဌာနဖြစ်၏။ ဤကား- အာရုံမပြု
 အပ်ဘဲ စိတ်၏ အဇ္ဈာသယအတွက် ဒုက္ခဝေဒနာ၏ အနုသယဋ္ဌာန ဖြစ်ပုံကို
 ဥဒါဟရုဏ်ပြသော စကားတည်း။ “ဧဝံ” စသည်ကား ဘဝရာဂမုက္ကင်းသော
 လောဘဟူသမျှ၏ အဇ္ဈာသယအားဖြင့် (ဒိဋ္ဌိနှင့် ယှဉ်ခိုက်လည်း သုခ၌ညွတ်နေ
 သောကြောင့်) ကာမရာဂါနုသယဟု ခေါ်ထိုက်ပါသည်။- ဟူလို။

အတိတံ၊ လွန်ပြီးသော။ နိရုဇ္ဈံ၊ ချုပ်ပြီးသော။ ဝိဂတံ၊ ကင်းပြီးသော။
 ပရိဏတံ၊ ဖောက်ပြန်ပြီးသော အာရုံကို။ သမနုပဿတော ဝါ၊ အဖန်ဖန်
 ရှုသောပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော၊ သော။ ပဋိသော၊ သည်။
 ဒုက္ခေ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ၌။ ပဋိဟညနဝသေနေဝ၊ ထိခိုက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်
 သာ။ ဝါ၊ စိတ်ဆင်းရဲခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာ။ ပဝတ္တတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 တဿ၊ ထိုပဋိသ၏။ အနုသယနဋ္ဌာနံ၊ ကိန်းရာဌာနကို။ ဝုတ္တံ ယထာ၊ သို့။
 အာလမ္ဗိတံ၊ ဆွဲကိုင်အပ်သောအာရုံကို။ (အနုသယနဋ္ဌာနံ၊ ဟူ၍။)န(ဝုတ္တံ
 ယထာ)၊ သို့။ ဝေံ၊ ဒုက္ခာဒိသု၊ ဒုက္ခဝေဒနာအစရှိသည်တို့၌။ အဘိနိဝေသန
 ဝသေန၊ သက်ဝင်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန၊ သော။ ဒိဋ္ဌာနုသယေန၊
 နှင့်။ သမ္ပယုတ္တော၊ (သမာနော)ပိ၊ လောဘော၊ သည်။ သုခါဘိသင်္ဂ
 ဝသေနေဝ၊ သုခ၌ကပ်ငြိခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်သာ။ [ဝေဖြင့် အာရုဏေဝသေန
 ကိုကုန်။] ပဝတ္တတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သာတ သန္တသုခ ဒုယမေဝ၊ သာတ
 သုခ၊ သန္တသုခ ၂-ပါးအပေါင်းကိုသာ။ အဿ၊ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်လောဘ၏။
 အနုသယနဋ္ဌာနံ၊ ကို။ ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဘဝရာဂဝဇ္ဇဿ၊ ဘဝရာဂသည်
 ကြွဉ်အပ်သော။ သဗ္ဗလောဘဿ၊ ၏။ ကာမရာဂါနုသယတာ၊ သည်။
 န ဝိရုဇ္ဈတိ၊ မဆန့်ကျင်။ စ၊ ဆက်။ ဧကသ္မိံ ယေဝ၊ သော။ အာရမဏေ၊ ၌။
 ရဇ္ဇန္တိ၊ တချို့က တပ်မက်ကြကုန်၏။ ဒုဿန္တိစ၊ တချို့ကလည်း ပျက်စီးကြ
 ကုန်၏။ ဝါ၊ တချို့ကလည်း စိတ်ဆိုးကြကုန်၏။ တတ္ထ၊ ထို ရဇ္ဇန ဒုဿန
 ၂-ပါးတို့တွင်။ ရာဂေါ၊ သည်။ သုခဇ္ဈာသယော၊ သုခ၌ဖြစ်သော အလိုရှိ၏။
 ပဋိသော၊ သည်။ ဒုက္ခဇ္ဈာသယော၊ ဒုက္ခ၌ဖြစ်သော အလိုရှိ၏။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 တေသံ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ၊ ပဋိသာနုသယတို့၏။ နာနာနုသယဋ္ဌာနတာ၊
 မတူထူးခြား ကွဲပြားသော ကိန်းရာဌာနရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိ။

ဝေဉ္စ ကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်။ (ဂဟေတဗ္ဗတရားက အထူး
 အပြား မရှိသော်လည်း သုခ၌ဖြစ်သော အဇ္ဈာသယ၊ ဒုက္ခ၌ ဖြစ်သော
 အဇ္ဈာသယဟု ယူပုံအခြင်းအရာအားဖြင့် ကွဲပြားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်)။
 ယတ္ထ။ ပေ။ နောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။
 အဋ္ဌကထာယံ ပနာ၌ကား။ ဒွိသုဝေဒနာသု၊ သုခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ

တို့၌၎င်း။ ဣဋ္ဌာရမဏေ စ၊ ၎င်း၎င်း။ ဒေါမနယပ္ပတ္တိံ၊ ဒေါမနယ၏ ဖြစ်ခြင်းကို။ ဝ တွာ၊ ဆိုပြီး၍။ ဒေါမနယမတ္ထမေဝ ။ပေ။ န ပဋိသာနုသယောတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ (အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)။ တတ္ထ၊ ထိုသုခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၊ ဣဋ္ဌာရုံတို့၌။ (ဥပ္ပဇ္ဇမာနော၊ သော။) ပဋိသော၊ သည်။ ပဋိသာနုသယော၊ သည်။ န ဟောတိ ယထာ၊ သို့။ ဝေံ၊ တူ။ ဒုက္ခာဒိသု၊ ဒုက္ခဝေဒနာ အစရှိသည်တို့၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန၊ သော။ ဒိဋ္ဌာနုသယေန၊ နှင့်။ သဟဇာတော၊ သော။ လောဘော၊ သည်။ ကာမရာဂါနုသယော၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣစ္စေဝ၊ ဤသို့သာ။ ဝိညာယတိ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ပန၊ ဆက်။ ဒေါမနယ။ပေ။န ပဋိသာနုသယောတိ၊ ဟူသော၊ ယံ ဝေံ၊ အကြင်စကားကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တိံ။ ဣတ္ထိ၊ ဤစကား၌။ န ပဋိသာနုသယောတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ ပဋိသာနုသယော၊ သည်။ နတ္ထိ။ ဣတိ အတ္ထောဒဋ္ဌဗျော၊ ဟိ။ မှန်။ [တနည်း- (ကသွာ န ပဋိသာနုသယောတိ နတ္ထိ ပဋိသာနုသယောတိ အတ္ထော၊ ဒဋ္ဌဗျော၊ နည်း။)] ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဒေါမနယထာ၊ ၎င်း။ ပဋိသာနုသယဘာဝါသင်္ကာ၊ ပဋိသာနုသယအဖြစ်၌ ယုံမှားဘွယ်သည်။ န အတ္ထိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ယုံမှားဘွယ်မရှိသည့်အတွက် နသဒ္ဓါဖြင့် တားမြစ်ဘွယ် မလိုသောကြောင့်)။ (န ပဋိသာနုသယောတိ ။ပေ။ဒဋ္ဌဗျော)။

ဒေသနာ သံကိဏ္ဍာ ဝိယ ဘဝေယျာတိ၊ ကား။ ဘဝရာဂဿပိ၊ ၎င်းလည်း။ ကာမဓာတုယာ၊ ၎င်း၎င်း။ ဒွိသု ဝေဒနာသု၊ တို့၌၎င်း။ အာရမဏ ကရဏဝသေနေဝ၊ အာရုံပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်ပင်။ ဥပ္ပတ္တိံ၊ ဖြစ်ပုံကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာဝိယ၊ သို့။ ဘဝေယျ၊ ရာ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ အာရမဏဝိသေသေန၊ အာရုံအထူးအားဖြင့်။ (ကာမဓာတုယာ ဒွိသု ဝေဒနာသု ဟူသောအာရုံမှ တပါး ရူပဓာတ် အရူပဓာတ်ဟူ၍သာ အာရုံအထူးအားဖြင့်။) ဝိသေသဒဿနတ္ထိ၊ ကာမရာဂမှ ထူးပုံကိုပြုခြင်းအကျိုးငှာ။ ဝေံ၊ သို့။ ဒေသနာ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ကတာ။ (ကသွာ) သဟဇာတဝေဒနာ ဝိသေသာဘာဝတော၊ တကူ ဖြစ်သော ဝေဒနာအားဖြင့် အထူး၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ (ကာမရာဂနှင့် ရူပရာဂ ၂-ပါးလုံးပင် လောဘမူ သုခ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ၂-ပါးနှင့်

သာ ယှဉ်ကြသည့်အတွက် သဟဇာတ ဝေဒနာအားဖြင့် အထူးမရှိခြင်းကြောင့်တည်း။) ဣတိကား။ အဓိပ္ပါယ်ော၊ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုတည်း။

ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနဝါရဂုဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

မဟာဝါရ

၁။ အနုသယဝါရအဖွင့်

၃။ အနုသေတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ၊ အနုသေတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိဟူကုန်သော။ ပစ္စုပ္ပန္န ဝေါဟာရာ၊ ပစ္စုပ္ပန် အခေါ်အဝေါ်တို့ကို။ ပဝတ္တာ ဝိရာမဝသေန၊ ပဝတ္တာဝိရာမဝတ္တမာန်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြစ်ပြီးသည်ဖြစ်၍ မရှောင်ကြဉ်သမျှ တည်သော ဝတ္တမာန်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ကုန်၏။ ဟိ၊ မှန်။ မဂ္ဂေ နေဝ၊ မဂ်ဖြင့်သာ။ အနုသယာနံ၊ တို့၏။ ဝိရာမော၊ ကင်းခြင်းသည်။ ဝိစ္ဆေဒေါ၊ ပြတ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်နိုင်၏။ တတော၊ ထိုမဂ်မှ ပုဗ္ဗေ ဌံ။ (အနုသယာနံ ဝိရာမော ဝိစ္ဆေဒေါ) န (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ပဝတ္တာဝိရာမဝသေနာတိ အနုသယပ္ပဝတ္တိယာံ အဝိရာမဝသေန (မကင်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်) အဝိစ္ဆေဒဝသေန (မပြတ်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်) ဣတိ အတ္ထော။ အနုဝတ္တမာန် ၄-မျိုးကို သဒ္ဓါကျမ်း ဝတ္တမာနာပစ္စုပ္ပန္နေ သုတ်၌ ရှုပါ။ ထို၌ ပဝတ္တာဝိရာမဝတ္တမာန်ကို ဤ၌ ပဝတ္တာဝိရာမ ဝတ္တမာန် ဟု နာမည်တပ်သည်။]

၂၀။ နာပိ။ ပေ။ ကထေန္တိတိတ္ထေ ဌံ။ ပုရိမေန၊ ရွှေဝါကျဖြင့်။ ကေသ္မိံ စိတ္တုပ္ပါဒေ၊ တခုသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌။ ဥပ္ပတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းကို။ နိဝါရိတာ၊ တားမြစ်အပ်ပြီ။ ပစ္စိမေန၊ နောက်ဝါကျဖြင့်။ ကေသ္မိံ အာရမဏေ၊ တခုသော အာရုံ၌။ (ဥပ္ပတ္တိ နိဝါရိတာ။) ဣတိ (အယံ)၊ ကား။ ဝိသေသော၊ ရှေးနောက်ဝါကျတို့၏ အထူးတည်း။

ပုဂ္ဂလောကာသဝါရယံ၊ ၏။ ပဋိလောမေ ဌံ။ တေသံ တေသံ ပုဂ္ဂလာနံ၊ တို့၏။ တဿ တဿ အနုသယယံ၊ ၏။ အနုသယနဋ္ဌာနံ၊ ကိန်းရာမဟုတ်

သော ဌာနကို။ ပကတိယာ ၊ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့်၎င်း။ ပဟာနေန
 စ၊ မဂ်ဖြင့် ပယ်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ [ဤမှနောက် “တိဏ္ဍံ ပုဂ္ဂ
 လာနံ” မှစ၍ “အနုသယပဟာနေန” တိုင်အောင်သော စကားရပ်သည်
 “ပကတိယာ ပဟာနေန စ” ကို အကျယ်ပြသော စကားရပ်တည်း။ ထို့
 ကြောင့် “နာနုသေတိတိ၊ ဟိ ပကတိယာ” ဟု ဝိတ္ထာရဇောတက ဟိသဒ္ဓါ
 ပါသင့်၏။ ရှေးနိဿယ၌ပါသည်။] ဟိ၊ ချဲ့။ တိဏ္ဍံ ။ ပေ။ နာနုသေတိတိ၊
 ဟူသော စကားကို။ (ဝုတ္တံ၌ စပ်။) ပကတိယာ၊ ဖြင့်။ ဒုက္ခာဒိနံ၊ ဒုက္ခအစရှိ
 သည်တို့၏။ (အနုသယဌာနတံ၌ တာပစ္စည်း၏သမ္ပန်။) ကာမရာဂါဒိနံ၊
 ကာမရာဂအစရှိသည်တို့၏။ (အနုသယဌာန၏သမ္ပန်။) အနုသယဌာနတံ၊
 ကိန်းရာ မဟုတ်သော ဌာန၏အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ (တဂဝတာ) ဝုတ္တံ၊ ဒွိန္ဒ
 ။ ပေ။ နာနုသေတိတိ၊ ဟူသောစကားကို။ အနုသယပဟာနေန၊ အနုသယ
 တို့ကိုမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်းအားဖြင့်။ (ကာမဓာတုအာဒိနံ၊ တို့၏။
 ကာမရာဂါဒိနံ အနုသယဌာနတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ) [“ကာမရာဂါဒိနံ”
 စသည်တို့ကား ရှေ့ဝါကျမှလိုက်သည်။]

ဧတ္ထံ၊ ဤပုဂ္ဂလောကာသဝါရ၌။ ပုရိမနယေ၊ တိဏ္ဍံ ပုဂ္ဂလာနံ အစရှိသော
 ရှေ့နည်း၌။ [“ပုရိမနယေန” ဟု (န) ရှိသည်ကား မကောင်း။] ဩကာသံ၊
 ဖြစ်ရာဌာနကို။ အဝေက္ခိတွာ၊ ရှင်၍။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝိဇ္ဇမာနာနံ၊
 ထင်ရှားရှိကုန်သော။ အနုသယာနံ၊ တို့၏။ အနုသယနံ၊ မကိန်းခြင်းကို။
 ဝုတ္တံ။ ပစ္စိမနယေ၊ ဒွိန္ဒ ပုဂ္ဂလာနံ သဗ္ဗတ္ထစသော နောက်နည်း၌။ [ဤ၌

၁။ ပကတိယာ ပဟာနေန စ။ ။ ပကတိယာ သဘာဝေနေ၊ (ပင်ကိုယ်
 သဘောအားဖြင့်)။ သဘာဝသိဒ္ဓါ ဟိ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ ကာမရာဂဿ
 အနုသယဌာနတာ (ဒုက္ခဝေဒနာ၏ ကာမရာဂ၏ကိန်းရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်
 သည် ပင်ကိုယ်သဘောအတိုင်းပြီးစီး၏)။ ပဟာနေနာတိ တဿ တဿ အနု
 သယဿ သမုတ္တိန္ဒနေန (ထိုထို အနုသယကို မဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်းအား
 ဖြင့်)။ [“ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟူသော မူလဋီကာ၌ စပ်။] ပကတိသိဒ္ဓံ၊ ပဟာနုသိဒ္ဓံ
 ကိုပင် အကျယ်ပြလို၍။ “တိဏ္ဍံ ပုဂ္ဂလာနံ။ ပေ။ ပကတိယာ ဒုက္ခာဒိနံ၊ ကာမ
 ရာဂါဒိနံ အနုသယဌာနတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ” ဟု၎င်း၊ “ဒွိန္ဒ ပုဂ္ဂလာနံ ။ ပေ။
 အနုသယပဟာနေန” ဟု ၎င်း ဆိုသည်။

လည်း (န) ရှိသည်ကား မကောင်း။] ပုဂ္ဂလံ ကို။ အဝေက္ခိတွာ၊ ရှိ။
ဩကာသံဿ၊ တည်ရာဖြစ်သော။ ကာမောတု အာဒိကဿ၊ ၏။ အနောကာ
သတာ၊ တည်ရာမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို။ (ဝုတ္တာ)။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

အနုသယဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ သာနုသယဝါရအဖွင့်

၆၆၊ ၁၃၁။ သာနုသယ-ပဇဟန ပရိညာဝါရေသု၊ သာနုသယဝါရ၊ ပဇ
ဟနဝါရ၊ ပရိညာ ဝါရတို့၌။ သာနုသယော ပဇဟတိ ပရိဇာနာတိတိ၊
ဟူသော ပုဒ်တို့ဖြင့်။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။ စ၊-ဆက်။
ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏။ ဣမသ္မိံ ဘဝေ ဤဘဝ၌။ သာနုသယော၊ အနုသယနှင့်တကွ
ဖြစ်၏။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ဘဝ ဝိသေသေနဝါ၊ ဘဝ အထူးအားဖြင့်သော်၎င်း။
ဣမသ္မိံ၊ ဤဘဝ၌။ ကာမရာဂါနုသယေန၊ ကာမရာဂါ နုသယအားဖြင့်။
သာနုသယော၊ ၏။ ဣမသ္မိံ၊ ဤဘဝ၌။ ဣတရေသု၊ ကာမရာဂါနုသယမှ
တပါးသောပဋိသန္ဓာနုသယစသည်တို့တွင်။ ဧကေနစိ၊ တစုံတခုသောအနုသယ
အားဖြင့်။ (သာနုသယော) ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ဘဝါနုသယဝိသေသေနဝါ၊

၁။ ပုဂ္ဂလော ဝုတ္တာ။ “သာနုသယော၊ အနုသယနှင့်တကွဖြစ်၏”
ဟူရာ၌ ကာမရာဂစသည်နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ “ပဇဟတိ၊ ကာမရာဂကို
ပယ်စွန့်၏” ဟူရာ၌ ပယ်စွန့်သော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ “ပရိဇာနာတိ” ဟူရာ၌လည်း
ပိုင်းခြား၍ သိသော ပုဂ္ဂိုလ်ရ၏။ ဤသို့ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အရကောဂ်ရသောကြောင့်
“ပုဂ္ဂလော ဝုတ္တာ” ဟုဆိုသည်။

၂။ ဘဝ။ ပေ။ ဝိသေသေန ဝါ။ “ဣမသ္မိံ ဘဝေ သာနုသယော”
ဟူသော စကားသည် မည်သည့်ဘဝဟူသော ဘဝအထူးအားဖြင့်သာနုသယ
နိရာနုသယအဖြစ်ကို ပြသောစကားတည်း။ “ဣမသ္မိံ (ဘဝေ) ကာမရာဂါ
နုသယေန သာနုသယော” ဟူသောစကားသည်၊ ဘဝသည်အထူးပြုအပ်သော
အနုသယအထူးအားဖြင့် သာနုသယနိရာနုသယအဖြစ်ကို ပြသောစကားတည်း။
[ကာမဘဝါဒိဘဝဝိသ္မိသာနုသယ ဝိသေသေန ဝါ၊ သာနုသယကာနိ ရှုနုသယ
တာဒိကာတိ ဧတ္ထ အာဒိသဇ္ဇေန ပဟာနာ ပဟာန ပရိညာ ပရိညာ
သင်္ဂယန္တိ- အနု။]

ဘဝသည် အထူးပြုအပ်သော အနုသယ အထူးအားဖြင့် သော်၎င်း။ သာနုသယတံ၊ နိရနုသယတံ၊ သာနုသယ၏အဖြစ် နိရနုသယ၏ အဖြစ် အစရှိသည်သည်။ နတ္ထိ။

တံ၊ တူ။ ဒွိသု၊ ဝေဒနာသု၊ သုဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ တို့၌။ ကံမရာဂါနုသယေန၊ အားဖြင့်။ သာနုသယော၊ ၎င်း။ ဒုက္ခာယ၊ ဝေဒနာယ၊ ၌။ (ကာမရာဂါနုသယေန၊ အားဖြင့်။) နိရနုသယော၊ အနုသယမရှိ။ ဣတိ၊ သို့။ ဣဒံ၊ ဤဝေဒနာအားဖြင့် သာနုသယ၏အဖြစ် နိရနုသယ၏ အဖြစ်သည် လည်း။ နတ္ထိ။ [ဣဒံ နတ္ထိ ပုဂ္ဂလဝေဒန ဝုစ္စမာနတာ၊ တေနာဟ “န ဟိ ပုဂ္ဂလဿ။ ပေ။ အနုသယာနံ” တိ၊ -အနု။] ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း (ကသွာ ဣဒံ နတ္ထိ၊ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း)။] ဟိ (ယသွာ) ကြောင့်။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၎င်း။ ဩကာသော၊ တည်ရာသည်။ န၊ မဟုတ်။ အထဝေ၊ အဟုတ် ကား။ အနုသယာနံ၊ တို့၏။ (ဩကာသော ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဣဒံ နတ္ထိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ)။

ပိန၊ အနုသယ။ တဿ တဿ အနုသယဿ၊ ၎င်း။ သော သော အနုသယ နော ကာသော၊ ထိုထိုကိန်းရာဌာနသည်။ (နိမိတ္တံ ဟောတိ၌စပ်) ပုဂ္ဂလဿ၊ ၎င်း။ တေန တေန အနုသယေန၊ အားဖြင့်။ သာနုသယတံ၊ သာနုသယ၏ အဖြစ်၏၎င်း။ တဿ တဿ၊ ထိုထို အနုသယကို။ ပဇဟန ပရိဇာနနာနဉ္စ၊ ပယ်ခြင်း၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်းတို့၏၎င်း။ နိမိတ္တံ၊ အကြောင်းသည်။ ဟောတိ။ စ၊ ဆက်။ အနုသယနောကာသော၊ အနုသယ၏ ကိန်းရာ မဟုတ်သော ဩကာသသည်။ နိရနုသယတံ၊ နိရနုသယ၏အဖြစ် အစရှိသည်တို့၏။ (နိမိတ္တံ ဟောတိ။) [အာဒိသဗ္ဗေန အပ္ပဟာနာပရိညာ သင်္ဂဏှာတိ - အနု။] တသွာ၊ ကြောင့်။ ဩကာသဝါရေသု၊ တို့၌။ ဘုမ္မနိဒ္ဓေသံ၊ သတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကို။ အကံတွာ၊ ယတော တတောတိ၊ ဟူ၍။ နိမိတ္တံ၊ ၌။ နိသက္ကဝစနံ၊ ပဉ္စမိဝိဘတ်ကို။ ကတံ၊ ပြုတော်မူအပ်ပြီ။ ဝါ၊ တနည်း။ ပဇဟန ပရိညာဝါရေသု၊ တို့၌။ အပါဒါနတ္ထေဝေ၊ ၌ပင်။ (နိသက္ကဝစနံ ကတံ။) ဟိ၊ မှန်။ [ပဇဟန ပရိညာဝါရတို့၌ ယတော တတောတို့အတွက် အပါဒါန် အနက်၌သာ နိသက္ကဝစနံ ပြုအပ်၏” ဟူသောစကားသည်မှန်၏။] တတော

တတော သြကာသတော၊ ထိုထိုကာမဓာတ် ဝေဒနာ ၂-ပါး အစရှိသော
 သြကာသမ္ပု။ အပဂမကရဏံ၊ ကင်းကွာအောင်ပြုခြင်းမူလည်း၊ ဖြစ်သော။
 ဝိနာသနံ၊ ပျက်စီးစေခြင်းမူလည်း ဖြစ်သော။ (ဤ၂-ပုဒ်ကား ပဇဟနဏိ
 ဝိသေသန) ပဇဟနံ (စ)၊ ပယ်စွန့်ခြင်းသည်၎င်း။ ပရိဇာနနဉ္စ၊ ပိုင်းခြား၍
 သိခြင်းသည်၎င်း။ (ဟောတိ)။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [“ထိုထိုသြကာသမ္ပု
 (ထိုထိုသြကာသတည်းက” ဟု အဓိပ္ပာယ်ယူလျှင် “အနုသယကို ဖွဲ့ခွါမှုကိုပြု
 ခြင်း၊ ထိုထိုသြကာသတည်းမှ အနုသယကိုဖျက်ဆီးခြင်း၊ ပယ်စွန့်ခြင်း ပိုင်း
 ခြား၍သိခြင်း” ဟု အနက်အဓိပ္ပာယ်အမှန်ဖြစ်နိုင်ပါသည်။-ဟူလို။]

တတ္ထ၊ ထိုသြကာသဝါရ၌။ ယတောတိ(ပဒဿ)၊ ၎င်း။ အနုလောမေ၊ ၌။
 ယတော အနုသယဋ္ဌာနတော၊ အကြင် ကိန်းထုဋ္ဌာနကြောင့်။ (“သာနု
 သယော၊ အနုသယနှင့်တကွဖြစ်၏” ၌စပ်) [အနုသယဋ္ဌာနဟေတု၊-အနု။] ပဋိ
 လောမေ၊ ၌။ (ယတော) အနုသယဋ္ဌာနတော၊ အကြင်ကိန်းရာမဟုတ်သော
 ဋ္ဌာနကြောင့်။ (“နိထုနုသယော၊ အနုသယမရှိ” ၌စပ်) ဣတိအတ္ထော၊ ‘ဟိ၊
 မှန်။ အနုနုသယာနုနုသယသေဝံ၊ အနုသယဋ္ဌာန၊ အနုနုသယဋ္ဌာန၏သာ။
 နိမိတ္တာ ပါဒါနဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ သာနုသယဝါရ၌ နိမိတ္တ၏အဖြစ်ကို ပြခြင်း၊
 ပဇဟနဝါရ ပရိညာဝါရတို့၌ အပါဒါနအဖြစ်ကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ။ (ဘုမ္မ
 နိဒ္ဒေဒသနေဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာတိ၌စပ်) ရူပဓာတုယာ၊ ပေ။ သာနုသယောတိ၊ ဟူသည်
 လည်းဖြစ်သော။ (ရူပဓာတုယာ အရူပဓာတုယာ တတော မာနာနုသယံ)

၁။ အနုသယနာနုသယသေဝံ ဟိ။ ။ စာအုပ်တို့၌ “အနုသယာ နာနု
 သယသေဝံ” ဟု ရှိ၏။ ရှေ့ဝါကျရှိ “အနုသယဋ္ဌာနတော၊ အနုနုသယဋ္ဌာန
 တော” တို့၏ ဒဋ္ဌိကရဏဖြစ်သောကြောင့် “အနုသယ+အနုနုသယ” ဟု ပုဒ်
 ဖြတ်သင့်ရကား “နာနုသယ” ဟု ဒိသမရှိသင့်။ ရှေးနိဿယ၌ “အနုသယန
 နာနုသယနာဒိနံ ဖယဝံ” ဟု အာဒိသဒ္ဓါပါနေ၏။ ထိုအာဒိလည်း ‘ပိုဟန်တူ
 သည်။ ဘာကြောင့်နည်း- “နိမိတ္တာပါဒါနဘာဝ” ၌ “နိမိတ္တဘာဝ၊ အပါ
 ဒါနဘာဝ” ဝယ်စပ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ထိုတွင် “သာနုသယဝါရေ
 နိမိတ္တ ဘာဝဒဿနတ္ထံ၊ ပဇဟနပရိညာဝါရေသု-အပါဒါနဘာဝဒဿနတ္ထံ စ”
 ဟု အနုဋီကာဖွင့်သည်။

ပဇဟတိတိ စ၊ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ တတော ကာမရာဂါနုသယေန နိရနုသယောတိ၊ ဟူသည်လည်းဖြစ်သော။ (ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ တတော ကာမရာဂါနုသယံ) န ပဇဟတိတိ စ၊ ဟူသည်လည်း ဖြစ်သော။ ဝေမာဒိသု၊ ဤသို့အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ [ဝေမာဒိသုတိ အာဒိသဗ္ဗေန ပရိညာစါရိပိ သင်္ကဏ္ဍာတိ-အနု။] ရူပဓာတုအာဒယောဝံ၊ ရူပဓာတ် အစရှိသည်တို့ကိုသာ။ ဘုမ္မနိဗ္ဗေသေနဝ၊ ဟိတ်အနက် ရှိသော သတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းအားဖြင့်သာ။ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ ညွှန်ပြအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [ဝေဖြင့် ယတော တတောတို့၌ သတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့် မညွှန်ပြအပ်ဟု ကန့်။ ဘုမ္မနိဗ္ဗေသေနဝ ဟေတုအတ္ထေနဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာတိ အတ္ထော၊-အနု။ ရှေ့၌“ဟိ” ပါရှိ အဆုံး၌ ဣတိ သဒ္ဒါပါသောကြောင့် “ကသ္မာ ယတောတိ (ပဒဿ)။ ပေ။ အတ္ထော ဒဠဗ္ဗော။ ဟိ(ယသ္မာ)။ ပေ။ ဘုမ္မနိဗ္ဗေသေနဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ၊ ဣတိ(တသ္မာ) ယတောတိ (ပဒဿ)။ ပေ။ အတ္ထော ဒဠဗ္ဗော” ဟု တနည်းပေးပါ။]

ပန၊ ကား။ အဋ္ဌကထာယံ ၊ ။ စတုတ္ထပဉ္စဝိသဇ္ဇနေန ၊ စတုတ္ထ ပြဿ နာ၏အဖြေဖြင့်။ (ဒိဿိတတ္တာ၌စပ်။) သရူပတော၊ သရုပ်သကောင်အား

၁။ ပဇဟတိ, န ပဇဟတိ။ ။ ပဇဟတိတိ ဧတ္ထ “ရူပဓာတုယာ အရူပ ဓာတုယာ တတော မာနာနုသယံ ပဇဟတိ” တိ ပါဠိပဒံ အာဟရိတွာ ယောဇေတဗ္ဗံ။ န ပဇဟတိတိ ဧတ္ထ ပန “ဒုက္ခာယဝေဒနာယ တတော ကာမရာဂါနုသယံ န ပဇဟတိ” တိ-အနု။ ဤအဖွင့်အတိုင်း နိဿယ၌ ထည့်၍ အနက်ပေးသည်။

၂။ အဋ္ဌကထာယံ ပန။ ။ အဋ္ဌကထာဖွင့်ပုံကို အပြစ် ပြလိုသောကြောင့် “အဋ္ဌကထာယံ ပန။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ တံ ပမာဒလိခိတံ ဝိယ ဒိဿတိ” ဟု မိန့်သည်။

၃။ စတုတ္ထပဉ္စဝိသဇ္ဇနေန။ ။ ဩကာသဝါရ အနုလောမ ဖြစ်သော “ယတော ဝါ ပန မာနာနုသယေန သာနုသယော။ တတော ကာမရာဂါ နုသယေန သာနုသယောတိ” ဟူသော စတုတ္ထပြဿနာ၏အဖြေ၌ “ရူပဓာတုယာ အရူပဓာတုယာ တတော မာနာနုသယေန သာနုသယော။ ပေ။ ကာမဓာတုယာ ဒိဿ ဝေဒနာသု တတော ကာမရာဂါနုသယေန သာနုသယော” ဟု ဖြေတော် မူ၏။ ထိုအဖြေဖြင့် ရူပဓာတ် အရူပဓာတ် ကာမဓာတ်ဝေဒနာ ၂-ပါးကို အနု သယဋ္ဌာနဟု သရုပ်သကောင်အားဖြင့် ပြသည်။

ဖြင့်။ အနုသယနဋ္ဌာနဿ၊ ဇါ။ ဝါ၊ ကိ။ ဒဿိတတ္တာ၊ ကြောင့်။ တဒတ္ထေ၊ ထိုအနုသယနဋ္ဌာနကို ပြခြင်းအနက်ရှိသော။ အာဒိပဉ္စေပိ၊ အစပြုသနာ၌ လည်း။ ယတောတိ၊ ယတော ဟူသောဝါဂ်ဖြင့်။ အနုသယနဋ္ဌာနံ၊ ကိ။ ဝတ္ထံ။ ဣတိ၊ သို့။ ဣမံ အတ္ထံ၊ ကိ။ ဝိဘာဝေတွာ၊ ထင်စွာ ဖြစ်စေပြီး၍။ ပုန၊ တဖန်။ (ဗုဒ္ဓေတံ၌စပ်) ယတောတိ တေဿ၊ ယတောဟူသောဤပုဒ်၏။ ဝစနတ္ထံ၊ တောပစ္စည်းတည်းဟူသော ဝိဘတ်၏အနက်ကို။ ဒဿေတံ၊ ငှာ။ ဥပ္ပန္နေနကမရာဂါနုသယေန သာနုသယောတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထံ။ တံ၊ ထို(ဥပ္ပန္နေနကမရာဂါနုသယေန သာနုသယော) ဟူသော

၁။ တဒတ္ထေ အာဒိပဉ္စေပိ။ ။ တံ အနုသယနဋ္ဌာနဿနံ + အတ္ထော တေဿာတိ တဒတ္ထော၊ တသို့ တဒတ္ထေ။ “အာဒိပဉ္စေ” ဟူသည် “ယတော ကမရာဂါနုသယေန သာနုသယော။ တတော ပဋိသာနုသယေန သာနုသယောတိ” ဟူသော ပြဿနာတည်း။

၂။ ယတောတိ ။ ပေ။ ဝိဘာဝေတွာ။ ။ စတုတ္ထ ပြဿနာ၏ ‘ဝိသဇ္ဇနာ’ ဖြင့် အနုသယဋ္ဌာနကို “ရူပဓာတုယာ အရူပဓာတုယာ တတော” ဟု ၎င်း၊ “ကမဓာတုယာ ဒိဋ္ဌိသု ဝေဒနာသု တတော” ဟု ၎င်း သရုပ်သင်္ကေင်အားဖြင့် ပြထားသောကြောင့် ပဌမပဉ္စဝယ် သရုပ်မပါသော်လည်း “ယတော” ဖြင့် အနုသဋ္ဌာနကို ပြကြောင်းသိသာ၏။ ထိုသို့သိသာ ထင်မှားစေသည်ကို “ဝိဘာဝေတွာ” ဟုဆိုသည်။

၃။ ပုန ယတောတိ ။ ပေ။ ဒဿေတံ။ ။ ဤယတောကို ထပ်၍ ဆိုသော ကြောင့် “ပုန” ဟု ဆိုသည်။ တောပစ္စည်းတည်း ဟူသော ဝိဘတ်အနက်ကို ပြခြင်းငှါ “ဥပ္ပန္နေန။ ပေ။ သာနုသယောတိ ဝတ္ထံ” ဟု မိန့်သည်။ ဤဝါကျ၌ “ဥပ္ပန္နေန” ဟု အဋ္ဌကထာထည့်ခြင်းဖြင့် “ယတော” ၌ တောပစ္စည်း တည်း ဟူသော ဝိဘတ်သည် ဟိတ်အနက် တနည်း- နိမိတ်အနက်ကို ဟောကြောင်း ထင်ရှားစေ၏။ “အကြင်အနုသယဋ္ဌာနကြောင့် + ဖြစ်သော ကမရာဂနုသယ” ဟူလို။

၄။ တံ ပမာဒလိခိတံ ဝိယ။ ။ ဥပ္ပန္နသဋ္ဌာနံသည် ဖြစ်ပြီးအနက် သို့မဟုတ် ဥပါဒ် ၌ ဘင်အားဖြင့် ခဏတ္တယသို့ ရောက်သော တရားဟူသော အနက်ကို ပြ၏။ ကမရာဂါနုသယစသော အနုသယသည်ဖြစ်ပြီးလည်း မဟုတ်၊ ခဏတ္တယ သို့ရောက်ဆဲလည်း မဟုတ်။ ကိန်းဝပ်နေသော် သဘောသာတည်း။ ထို့ကြောင့် “ဥပ္ပန္နေန” ဟု ထည့်ခြင်းကို “ပမာဒလိခိတကံသို့ထင်ရ၏” ဟုဆိုသည်။

စကားသည်။ ပမာဒလိခိတံ ဝိယ၊ အမှတ်တမဲ့၊ ရေးအပ်သော ပါဠိကဲ့သို့။
 ဒိဿတိ။ ထင်ရ၏။ ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း- (ကသွာ တံ ပမာဒလိခိတံ ဝိယ
 ဒိဿတိ)။] ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပန္နေနော၊ ဥပါဒ် ဌိ ဘင် ဟူသော
 ဧကတ္ထံယသို့ ရောက်သည်သာလျှင် ဖြစ်သော။ အနုသယေန၊ အားဖြင့်။ န
 သာနုသယော၊ အနုသယနှင့်တကွဖြစ်သည် မဟုတ်။ (ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။
 တံ၊ သည်။ ပမာဒလိခိတံဝိယ ဒိဿတိ။) (သာနုသယောတိဟု ဣတိပါ
 လျှင် ကောင်း၏။ မပါလျှင်ထည့်ပါ။) စ-သည်သာမကသေး။ ပုပ္ဖတ္တိရဟ
 ဌာနတံ ၊ အနုသယတို့၏ဖြစ်ခြင်းကို ထိုက်သော ဌာန၏အဖြစ်ကို။ သန္တာ
 ယေဝ၊ ၍သာ။ နိသက္ကဝစနံ၊ (ယတော) ဟု ပဉ္စမိဝိသတ်ကို။ ဝတ္တံ၊ ငှာ။
 န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း- (ကသွာ ဥပ္ပတ္တိရဟဌာနတံ
 သန္တာယေဝ နိသက္ကဝစနံ ဝတ္တံ၊ န သက္ကာ၊ နည်း။)] ဟိ (ယသွာ)၊
 ကြောင့်။ အပရိယာပန္နာနံ၊ ဝဋ်ဒုက္ခ၌ အကျိုးမဝင်ကုန်သော လောကုတ္တရာ
 တရားတို့၏။ အနုသယုပ္ပတ္တိရဟဌာနတံ၊ အနုသယတို့၏ ဖြစ်ခြင်းကို ထိုက်
 သော ဌာန၏အဖြစ်သည်။ န၊ မဟုတ်။ (ထိုသို့မဟုတ်သော်လည်း။ ပဋိ
 လောမဩကာသဝါရ၌ “ဒုက္ခာယဝေဒနာယ အပရိယာပန္နေ တတော”
 စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူ၏။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဥပ္ပတ္တိရဟဌာနတံ သန္တာယ
 နိသက္ကဝစနံ ဝတ္တံ၊ န သက္ကာ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယတောဥပ္ပန္နေနာတိ၊ ဟူသော။
 (ယံ ဝစနံ၊ အကြင်စကားသည်။ အတ္ထိ၊ ။ တံစ ၊ ထိုယတော ဥပ္ပန္နေန-

၁။ ဥပ္ပတ္တိရဟဌာနတံ စ။ ။ ဥပ္ပန္နေနကို “ကာမရာဂါနုသယန” ၌ ပဓာန
 အားဖြင့် စပ်၍ အဓိပ္ပါယ်မှတ်စေရာဝယ် မသင်ပုံကိုပြုပြီး၍ ယတောနှင့်စပ်၍
 အဓိပ္ပါယ်မှတ်စေရာ၌ မသင်ပုံကို ပြလိုသောကြောင့် “ဥပ္ပတ္တိရဟဌာနတံ စ”
 ဟု မိန့်သည်။ “ဥပ္ပန္နေန” ဟူသော အဋ္ဌကထာထည့်ပါဠိကို ရွှေက ယတောပုဒ်နှင့်
 တွဲ၍ အနက်မှတ်လျှင် ယတောအရ အနုသယတို့ဖြစ်ထိုက်ရာ ဌာနကိုပြု၏” ဟု
 အဓိပ္ပါယ်ရ၏။ ထိုအဓိပ္ပါယ်လည်း မဖြစ်နိုင်။ ဘာကြောင့်နည်း... ယတော
 အရတွင် အနုသယတို့၏ ဥပ္ပတ္တိရဟဌာနမဟုတ်သော အပရိယာပန္နလောကုတ္တရာ
 တရားများလည်း ပါဝင်သောကြောင့်တည်း။

၂။ တံစ တထေဝ ဒိဿတိ။ ။ တံဖြင့် စွဲဘို့ရာ ယခုစာအုပ်များ၌ ရွှေ
 ဝါကျကို မတွေ့ရ။ ရှေးနိဿယ၌ ထည့်ပါဠိဟု မဆိုဘဲ “ယတော ဥပ္ပန္နေနာတိ

ဟူသော စကားသည်လည်း။ တထေဝ။ ထိုအမှတ်တမဲ့ ရေးအပ်သော ပါဠိကဲ့သို့ပင်။ ဒိဿတိ။

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤယံတော ဥပ္ပန္နေန ဟူသောပါဠိ၌။ အတ္ထော၊ ကို။ ဝေ၊ ဤဆိုအပ်လတံသော နည်းဖြင့်။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ [ဤ ပါဠိ၏နောက်၌ “ယတော ဥပ္ပန္နေနာတိ” ဟု မရှိသင့်တော့။ ရှေးနိဿယ၌ကား ၂-ဌာန ပါနေသည်။] ယတော၊ အကြင် အနုသယဌာနကြောင့်။ (ကာမရာဂါ နုသယေန၊ သည်။) ဥပ္ပန္နေန၊ ဖြစ်သည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တေန၊ ထို ကာမရာဂါနုသယသည်။ ဥပ္ပတ္တိရဟဋ္ဌာနေ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ ထိုက်သောအရာ၌။

ဟူသော ယံ ဝုတ္တံ” ဟု တွေ့ရ၏။ ထိုပါဠိသည် ယခုစာအုပ်များ၌ အောက် စာကြောင်းသို့ ရောက်နေသောပါဠိပင်တည်း။ ထို့ကြောင့် “ယတော ဥပ္ပန္န နာတိ” ကို “တဉ္စ” ၏ ရွှေ့သို့ သွင်းလိုက်လျှင် နိဿယအတိုင်း အနက်မှန် အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်။

ဆိုလိုရင်းကား - “ ဥပ္ပန္နေန ” ဟူသော အဋ္ဌကထာထည့်ပါဠိကို နောက်ဦ ရှိသော ကာမရာဂါနုသယေနနှင့် တွဲလျှင် ဥပ္ပန္နသဒ္ဓါသည် ဥပါဒ်၌ တင်ဟူသော ခဏတ္တယသို့ရောက်သော ပစ္စုပ္ပန်တရားကို ဟောသောကြောင့်၎င်း၊ ကာမရာဂါ နုသယ စသည်ကား ခဏတ္တယသို့ ရောက်သောတရားမဟုတ်။ ဖြစ်ထိုက်သော (ကိန်းနေသော) တရားသာဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ “ ဥပ္ပန္နေန ” ကို ကာမရာဂါ နုသယေန၌ မစပ်ထိုက်ရကား ပမာဒလေခကဲ့သို့ထင်ရသည်။

နောက်ပုဒ်နှင့်မတူဘဲ “ယတော” ဟူသော ရွှေ့ပုဒ်နှင့် တွဲ၍ “ယတော ဥပ္ပန္နေန၊ အကြင်ဖြစ်ထိုက်ရာ အနုသယဌာနကြောင့်+ဖြစ်သော” ဟု အဓိပ္ပာယ် ယူလျှင် ယတော၏ အရ၌ အနုသယဌာန မဟုတ်သော အပရိယာပန္န တရား များပါရသောကြောင့် အဓိပ္ပာယ်မှန် မဖြစ်ရကား “ယတော ဥပ္ပန္နေန” လည်း ထိုပမာဒလေခကဲ့သို့ပင် ထင်ရသည်-ဟူလို။

၁။ ယတော ဥပ္ပန္နေန။ ။ယတော ဥပ္ပန္နေန ဘဝိတဗ္ဗံတိ ယတော အနုသယဌာနတော ကာမရာဂါနုသယေန ဥပ္ပန္နေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တေန ကာမ ရာဂါနုသယေန ဥပ္ပတ္တိရဟဋ္ဌာနေ နိသက္ကဝစနံ ကတံ “ယတော” တိ။- အနု။ [စာအုပ်တို့၌ ‘တေနာတိ’ ဟု ရှိသော်လည်း အနု၌ “တေန ကာမရာဂါ နုသယေန” ဟု “တေန” ကိုသာ ဖွင့်သည်။]

နိသက္ကဝစနံ၊ ယတောဟု ပဉ္စမိဝိဘတ်ရှိသော သဒ္ဓါကို။ ကတံ၊ ပြီ။ ဣတိ (ထွေ ဝေ အထွော ဒဋ္ဌဗ္ဗော)။

သဗ္ဗဓမ္မေသု ပဉ္စုန္နကေနာတိ ၊ ဟူသောပါဠိ၌။ တထာ၊ ထိုအတူ တည်း။ ဣတိ၊ သို့။ ပဉ္စုတ္တိပဋိသေဓေ ၊ ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်မှုကို။ အကတေ၊ မပြုအပ်သော်။ အနုပုတ္တိယာ၊ မဖြစ်ခြင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ အနိစ္စိတတ္တာ၊ မဆုံးဖြတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗဓမ္မေသု၊ တို့၌။ ပဉ္စုန္နကဘာဝံ၊ ဖြစ်နိုင်သည်၏အဖြစ်သို့။ အာပဇ္ဇေန၊ ရောက်သော။ (ကေနစိ၊ သော။ အနုသယေန၊ အားဖြင့်။) အနုပုတ္တနဘာဝံ၊ ဖြစ်ခြင်းမရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ အပနေတိ နာမ၊ ပယ်သည်မည်၏။

ပန၊ ဆက်။ သဗ္ဗတ္တာတိ ၊ ဟူသော။ တေဿ၊ ဤပုဒ်၏။ သဗ္ဗဋ္ဌာနတော အလုံးစုံသော အနုသယဋ္ဌာနကြောင့်။ ဣတိ၊ သို့။ အယံ အထွော၊ သည်။ န

၁။ တထာ ။ပေ။ ပဉ္စုန္နကေန။ ။အဋ္ဌကထာဝယ် “အရဟာ သဗ္ဗတ္ထ” ဟူသော ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ရာ၌ “အရဟာ သဗ္ဗဓမ္မေသု” ဟု ဖွင့်ပြီးလျှင် “ပဉ္စုန္နကေန” ဟု ထည့်၍ဖွင့်၏။ ထိုသဗ္ဗဓမ္မေသု ပဉ္စုန္နကေန၌လည်း “ယတော ပဉ္စုန္နေန” ၌ကဲ့သို့ အနက်မှတ်ပါ - ဟု တထာဖြင့် ညွှန်ပြသည်။ [တထာသဒ္ဓေါ ယထာ ယတော ပဉ္စုန္နနာတိထွေ ပဉ္စုတ္တိရဟတ္ထာနတော အနုသယဿ ပဉ္စုတ္တိရဟတာ ဝုတ္တာ။ တထာပဉ္စုန္နကေနာတိ တ္ထောပံ သာ ဝေ (အနုသယ၏ ပဉ္စုတ္တိရဟတာကိုပင်) ဝုစ္စတိတိ ဒီပေတိတိ အာဟံ သဗ္ဗဓမ္မေသု။ပေ။အာပဇ္ဇေနာ” တိ-အနု။]

၂။ ပဉ္စုတ္တိပဋိသေဓေ။ပေ။ အပနေတိ နာမ။ ။ပဉ္စုန္နကဟူသော အဋ္ဌကထာ ထည့်ပါဠိကြောင့် ရထိုက်သောအနက်ကို ပြလို၍ “ပဉ္စုတ္တိပဋိသေဓေ ။ပေ။အပနေတိ နာမ” ဟု မိန့်သည်။ “ပဉ္စုန္နကော” ဟု ဆိုအပ်လျှင် အနုပုတ္တနကမဟုတ်ဟူသော ဤအနက်ကို သိအပ်သိနိုင်၏။ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ထိုပဉ္စုန္နကောပါဠိဖြင့် အနုပုတ္တိကို မဆုံးဖြတ်အပ်သေး။ ထို့ကြောင့် အနုသယ၏ ဖြစ်ခြင်း သဘောရှိကြောင်းကိုလည်း ထင်စွာပြုအပ်ပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် “သဗ္ဗဓမ္မေသု။ပေ။အပနေတိ နာမ” ဟု ဋီကာဆရာဆိုသည်။- အနု]

၃။ သဗ္ဗတ္တာတိ တေဿ ပန ။ ။အဋ္ဌကထာ၌ သဗ္ဗတ္ထကို “သဗ္ဗဓမ္မေသု” ဟု ဘုမ္မတ္ထဖွင့်၏။ ထိုအဖွင့်ကို ဋီကာဆရာမနှစ်သက်သောကြောင့် “သဗ္ဗတ္တာတိ တေဿ ပန” ဟု မိန့်သည်။ “ယော ယတော။ပေ။နိရနုသယော”

သမ္ဘဝတိ၊ မဖြစ်သင့်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း- (ကသွာ သဗ္ဗတ္တာတိ တေဿ။ပေ။ သမ္ဘဝတိ။)] ဟိ -ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ထွကာရံ၊ ထွ အကွရာကို။ ဘုမ္မတော၊ သတ္တမိအနက်မှ။ အညတ္တာပိ၊ အခြားအနက်၌ လည်း။ သဒ္ဓဝိဒ္ဓ၊ သဒ္ဓါတတ်သိ ပညာရှိတို့သည်။ ဣစ္ဆန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သဗ္ဗတ္တာတိ တေဿ။ပေ။သမ္ဘဝတိ)။

သာနုသယဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃။ ပဇဟနဝါရအဖွင့်

၁၃၂, ၂၉၇။ ပဇဟနဝါရေ ၌။ ယေန၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ကာမ ရာဂါနုသယာဒယော၊ တို့ကို။ သာဝသေသာ၊ အကြွင်းအကျန်နှင့် တကွ ဖြစ် ကုန်သည်။ (ဟုတွာ) ပဟိယန္တိ၊ ပယ်အပ်ကုန်၏။ သော၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ (န ဟောတိဉ္စ စပ်။) ဝါ၊ ကို။ (ဝတ္ထုဗျောဉ္စစပ်။)တေ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ အစရှိသည်တို့ကို။ ပဇဟတိ၊ ပယ်စွန့်ဆဲ။ ဣတိ၊ သို့။ သန္နိဋ္ဌာနံ၊ အပြီးအပြတ် ဆုံးဖြတ်မှုကို။ ကတွာ, ဝတ္ထုဗျော၊ ဟောတော်မူထိုက်သည်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ (ကသွာ), အပဇဟနသဗ္ဗာဝါ ၊ ပယ်စွန့်ရခြင်းမရှိသော အနုသယ၏ ထင်ရှားရှိသေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဝါ၊ ပယ်အပ်ဆဲ မဟုတ်သော အနုသယ၏ ထင်ရှားရှိသေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တသ္မာ ၊ ကြောင့်။

ပုစ္ဆာ၌ ပဉ္စမိဝိဘတ်ရှိသောကြောင့် သဗ္ဗတ္တ၌ ထွ ပစည်းသည်လည်း ပဉ္စမိ အနက်ပင်ဖြစ်သင့်၏။ ထွ ပစည်းကို ဘုမ္မတ္ထမှ တပါး အခြားအနက်၌လည်း သဒ္ဓဝိဒ္ဓ တို့ အလိုရှိကြပါသည်။ [အနုဋီကာ၌ “သဗ္ဗတ္ထပါဒက” ပုဒ်ဝယ် သဗ္ဗတ္ထ ကို “သဗ္ဗေသ” ဟု အခြားဝိဘတ်နက်ဖြင့် ဖွင့်သည်ကို ပုံစံထုတ်ပြသည်။] ဤ နေရာ၌ကား ထိုအနက်ကို ယူဘို့ရန် ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်။]

၁။ အပဇဟနသဗ္ဗာဝါ။ ။ အပဟာနဿ (ပယ်ခြင်းမရှိသော အနုသယ ၏)။ အပဟိယမာနဿ ဝါ၊ တနည်းပယ်အပ်ဆဲမဟုတ်သော အနုသယ၏+ သဗ္ဗာဝါ၊ ထင်ရှားရှိသေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။- အနု။

၂။ တသ္မာသန္နိဋ္ဌာနေ။ ။ “ယော ဝါ ပန မာနာနုသယံ ပဇဟတိ” ကဲ့သို့ သန္နိဋ္ဌာနပုဒ်ကို “သန္နိဋ္ဌာနေ” ဟု ဆိုသည်။ [ရွှေဝါကျ၌ “သန္နိဋ္ဌာနံ ကတွာ” ကား အပြီးအပြတ်ဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းကို ဆိုသောစကားတည်း]။

သန္နိဋ္ဌာနေ၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၌။ နိရဝသေသပဇာနကော ယေဝ။ အကြွင်းမရှိ
 အောင် ပယ်နိုင်သူကိုသာ။ ပဇာတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)ပုတ္တော၊ တသ္မာ ၊
 ကြောင့် (သန္နိဋ္ဌာန်အရာ၌ အကြွင်းမရှိအောင် ပယ်စွန့်နိုင်သူကိုသာ ပဇာတိ
 ဟုဟောတော်မူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်)။ ယော ဝါ ပန။ ပေ။ နေဘိတိ၊
 ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ပန၊ ကား။ ယံသွာ၊ ကြောင့်။ သံသယပဓန၊ ဖြင့်။ ပဟာနကရဏ
 မတ္တမေဝ၊ ပယ်မှုကို ပြုခြင်းမျှကိုသာ။ ပုစ္ဆတိ၊ မေးတော်မူ၏။ သန္နိဋ္ဌာန်၊
 အပြီးအပြတ် ဆုံးဖြတ်မှုကို။ -န ကဓရာတိ၊ မပြု။ တသ္မာ ၊ ကြောင့်။
 ယထာ ဝိဇ္ဇမာနံ၊ အကြင်အကြင် ထင်ရှားရှိသော၊ ပဟာနံ၊ ပယ်ခြင်းကို။
 သန္ဓာယ၊ ၍။ ယော ကာမရာဂါနုသယံ။ ပေ။ တဒေကဋ္ဌံ ပဇာတိတိ၊ ဟူ၍။
 (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

ပန၊ ကား။ ပဋိလောမေ၊ ပဋိလောမ၌။ [ယမ္ပိက်အကောက်များဝယ်
 ‘ပစ္စနိက’ဟုခေါ်အပ်သောပဋိလောမ၌။]နပုဇာတိတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။

၁။ တသ္မာ။ ပေ။ နေဘိတိ ဝုတ္တံ။ ။ [ရွှေဝါကျ၌ “တသ္မာ”ဟု အကျိုးရ
 ဖလဝါကျကိုဆိုပြီးလျှင် ဤဝါကျ၌ “တသ္မာ”ဟု ဖလကို ဆိုပြန်ရကား
 ဤနေ့ကံ တသ္မာကို “လဒ္ဓဂုဏ်ဝါကျ”ဟု ဆိုရသည်။] ရွှေဝါကျ၌ ပြအပ်ခဲ့
 သော စည်းကမ်းနှင့်အညီ ဤဝါကျ၌ “နော”ဟု ဖြေဆိုနိုင်ခြင်း ဟူသော
 အကျိုးကို ရသည်။- ဟူလို။ မာနာနုသယကို အရဟတ္တမဂ်ဓရာန်မှ အပြီးပယ်နိုင်
 ၏။ ထိုအရဟတ္တမဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်သည် ကာမရာဂါနုသယကိုကား အနာဂါမိမဂ်
 တုန်းကပင် ပယ်ပြီးဖြစ်ရကား အရဟတ္တမဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်က ပယ်ဘယ်မလိုသော
 ကြောင့် “နော”ဟု ဖြေတော်မူနိုင်သည်။-ဟူလို။

၂။ တသ္မာ။ ပေ။ ပဇာတိတိ ဝုတ္တံ။ ။ “ပဟာနံ သန္ဓာယ” ကို ဝုတ္တံ၌
 စပ်။ “ယော ကာမရာဂါနုသယံ ပဇာတိ” ဟူသောသန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့် အပြီး
 အပြတ်ပယ်နိုင်သော အနာဂါမိမဂ္ဂပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရ၏။ သော မာနာနုသယံ
 ပဇာတိ” ကား သံသယပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ပယ်ရုံမျှကို မေးသောပုစ္ဆာဖြစ်
 ရကား၊ ပယ်နိုင်သလောက်ကို ရည်ရွယ်၍ “တဒေကဋ္ဌံ (ထိုကာမရာဂါနုသယ
 နှင့် ပယ်ခြင်း အားဖြင့် တူသောပုဂ္ဂိုလ်တဦး၌ တည်သော မာနာနုသယတချို့
 ကို) ပဇာတိ”ဟု ဖြေသည်။ [မာနာနုသယကို အဂ္ဂမဂ္ဂသမဂ်ဖြစ်မှု အကြွင်းမဲ့
 ပယ်သည်။]

ပဗဟနာဘာဝေါ ဝေ၊ ပယ်ခြင်း၏ မရှိခြင်းကိုသာ။ [ဝေဖြင့် သန္နိဋ္ဌာန်ပယ်၊ တဒေကဋ္ဌပယ်ဟု ခွဲခြားအပ်သောပယ်ခြင်းကို ကန့်သည်။] သန္နိဋ္ဌာနပဒေန၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့်၎င်း။ သံသယပဒေန၊ သံသယပုဒ်ဖြင့်၎င်း။ ဝိနိစ္ဆိတော၊ ဆုံးဖြတ်လည်း ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီ။ ပုစ္ဆိတော စ၊ မေးလည်း မေးအပ်ပြီ။ [သန္နိဋ္ဌာနပဒေနကို ဝိနိစ္ဆိတောနှင့်တွဲ၊ သံသယပဒေနကိုပုစ္ဆိတောနှင့်တွဲပါ။] တာသ္မာ၊ ကြောင့်။ နိရဝသေသ ဝသေန၊ အကြွင်းမရှိသည်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ပဗဟနကာနံ၊ ပယ်တတ်ကုန်သော။ [ရှေးနိဿယ၌ “နိရဝသေသပုဗဟနကာနံ” ဟု သမာသ်ရှိ၏။] ယေသံ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ပဗဟနံ၊ အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်းသည်။ နတ္ထိ။ တေ၊ ထိုနိရဝသေသပုဗဟန ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ ဝပတော၊ ရှိ။ အဝသေသာ၊ ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ အပုဗဟနသဗ္ဗာဝနေဝ၊ မပယ်အပ်သေးသော အနုဿယ၏ ထင်ရှားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ နပုဗဟန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။ စ၊ ဗျတိရိက်။ ယထာဝိဇ္ဇမာနေန၊ အကြင်အကြင် မဂ်၏ပယ်ခြင်းအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော။ ပဟာနေနေဝ-ပယ်ခြင်းသည်သာ။ ဝဇ္ဇိတာ၊ ကြဉ်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ (တနည်း) ပဟာနေနေဝ၊ ပယ်ခြင်းမှသာ။ ဝဇ္ဇိတာ၊ ကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ (နပုဗဟန္တိတိ၊ ဟူ၍။) (ဘဂဝတာ) န (ဝုတ္တာ)၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သည် မဟုတ်။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။ [ဒ္ဓိကာဆရာ၏ပွင့်ချက် စကား သက်သက်အပြီးတည်း။]

အနာဂါမိမဂ္ဂသမင်္ဂိဉ္စ။ ပေ။ နပုဗဟန္တိတိ ဣ။ ဤ။ အဋ္ဌကထာယံ။ ဤ။ ပုထုဇ္ဇနော။ ပေ။ ပဟိနတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ တတ္ထ၊ ထို

၁။ အဝသေသာ။ ပေ။ ယထာဝိဇ္ဇမာနေန။ ။ အဝသေသာတိ တထာ တထာ အနုဿယဿ နိရဝသေသပုဗဟနကေဟိ အဝသိဋ္ဌာ။ တေသု ယေသံ ကေစွေ အနုဿယာ ပဟိနာ။ တေပိ အပုဗဟနသဗ္ဗာဝနေဝ (မပယ်အပ်သော အနုဿယတို့၏ ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်) နပုဗဟန္တိတိ ဝုတ္တာ။ န စ ယထာဝိဇ္ဇမာနေနာတိ မဂ္ဂကိစ္စဘာဝေန (မဂ်ကိစ္စ၏အဖြစ်ဖြင့်) ဝိဇ္ဇမာနပ္ပကာ ရေန ပဟာနေန ဝဇ္ဇိတာရဟိတာ ဝေ (န) ဝုတ္တာတိ ယောဇနာ-အနု။

၂။ အဋ္ဌကထာယံ။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ အဋ္ဌကထာအဖွင့်ကို မနှစ်သက်၍ အပြစ်ပြုလိုသောကြောင့် “အဋ္ဌကထာယံ။ ပေ။ ဝုတ္တံ” ဟု အဋ္ဌကထာစကားကို

အဋ္ဌကထာစကားရပ်၌။ ကေသဉ္စိ၊ အချိုသော သောတာပတ္တိဖလဋ္ဌသကဒါ
 ဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌ၊ ကသဒါဂါမိဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယော၊ ဝိစိကိစ္ဆာ
 နုသယကို (ပဟိနော၊ ပယ်အပ်ပြီ။) ကေသဉ္စိ၊ အချိုသော အနာဂါမိဖလဋ္ဌ၊
 အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌ၊ အရဟတ္တ ဖလဋ္ဌ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ ဥဘယံ၊ ၂-ပါးစုံသော
 ကာမရာဂါနုသယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယကို။ ပဟိနံ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ သို့။ သေသာနံ၊
 ပုထုဇဉ်၊ အနာဂါမိမဂ္ဂသမဂ္ဂီ၊ 'အဋ္ဌမကပုဂ္ဂိုလ်တို့မှ ကြွင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့
 သည်။ တေသံ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယတို့၏။ ပဟိနတာ၊ ပယ်
 အပ်ကုန်ပြီး၏ အဖြစ်သည်။ ကိဉ္စာပိ အတ္ထိ၊ ၏။ တထာပိ၊ သော်လည်း။
 သောတာပန္နာဒိနံ၊ တို့၏။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယသ၊ ၏။ ပဟိနတာ၊ ပယ်အပ်ပြီး၏
 ဖြစ်သည်။ ဥဘယာပဇာနဿ၊ ၂-ပါးစုံသော ကာမရာဂါနုသယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနု
 သယကိုမပယ်စွန့်ခြင်း၏။ ကရဏံ၊ သည်။ န ဟောတိ၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။
 တေသံ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယတို့၏။ ပဟိနတ္တာ၊ ပယ်အပ်
 ကုန်ပြီး၏အဖြစ်ကြောင့်။ နပုဇဟန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထံ၊ န သက္ကာ။

ပန၊ သို့မဟုတ်။ ကာမရာဂါနုသယဉ္စ နပုဇဟန္တိတိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ၊ ဤ
 စကားကို။ သန္နိဋ္ဌာနေန၊ (ယော ကာမရာဂါနုသယံ နပုဇဟတိ) ဟူသော
 သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့်။ တေသံပုဂ္ဂလာနံ၊ ထိုအနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဋ္ဌမှ
 ကြွင်းသော ဖိ-ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ သင်္ဂဟိတတာ ဒဿ
 နတ္ထံ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကိုပြခြင်း အကျိုးငှာ။ ဝတ္ထံ၊ ဟောတော်
 မူအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၌။ ကာရဏံ၊ ကို။ အထံ

ထပနာထာသေ။ “ ကိဉ္စာပိ ။ပေ။ အတ္ထိ” ဟူသော ဝါကျသည် ထုံးစံအတိုင်း
 အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အကြောင်းပြ (အာဘောဂ) ကို ချီးမြှောက်သော အနုဂဟ
 ဝါကျတည်း။ “တထာပိ ။ပေ။ န ဟောတိ” သည် အဋ္ဌကထာ၏ အကြောင်းပြ
 (အာဘောဂ) ကို ပယ်သော စကားတည်း။ “ဣတိ တေသံ ။ပေ။ န သက္ကာ
 ဝတ္ထံ” ကား အဋ္ဌကထာစကားကို ပယ်ရှားသော စကားတည်း။ [ဤတိုင်
 အောင် ဝါကျချိုးရာအတိုင်း ဝါကျကို ခွဲ၍ အနက်အတိုင်း အဓိပ္ပါယ်မှတ်ပါ။]

၁။ အထ ပန။ ။အနုဋ္ဌိကာဉ္စိ “အထ ပန န တံတ္ထ ကာရဏံ ဝတ္ထံ။
 ယေန ကာရဏဝစနေန (အကြင် တေသံ၊ အနုသယာနံ ပဟိနတ္တာဟူသော
 အကြောင်းပြစကားကြောင့်) ယထာဝုတ္တဒေါသပုတ္တိ သိယာ” ဟု အထနှင့်

န ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မမူအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ပန၊ အနုသယ။ ပုစ္ဆိတဿ၊ မေးအပ်
 သော။ သံသယတ္ထဿ။ (သော ဝိစိကိစ္ဆာနုသယံ နပုဇဟတိ) ဟူသော
 သံသယအနက်၏။ ကာရဏံကို။ အထ ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ အကယ်၍ဟောတော်မူထိုက်
 သည်ဖြစ်အံ့။ ဝေ သတိံ၊ သော်။ သေသာ တဿ အနုသယဿ ပဟိနတ္တာတိ၊
 ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန၊ သည်။) ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ ဆိုထိုက်သည်မဟုတ်လော။ ဣတိ၊
 ဤကား၊ အမေးတည်း။ (သေသံ၊ ပေ။ ပဟိနတ္တာတိ၊ ဟူ၍။) န ဝတ္ထဗ္ဗံ၊
 ထိုက်။ (ကသ္မာ) ယော ကာမရာဂါနုသယံ နပုဇဟတိ၊ သော။ ဒိဋ္ဌာနုသယံ
 ပေ။ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယံ နပုဇဟတိတိ၊ ဟူ၍။ ပဋိက္ခိပိတ္တာ၊ ပယ်မြစ်၍။
 ပုစ္ဆိတေ၊ မေးအပ်ကုန်သော။ (နပုဇဟတိဟု ပယ်မြစ်တော်မူ၍ မေးအပ်ကုန်
 သော။) သဒိသဝိသဇ္ဇနကေ၊ တူသော အဖြေရှိကုန်သော။ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ
 နုသယေ၊ ဒိဋ္ဌာနုသယ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယတို့ကို။ သန္ဓာယ၊ ကာရဏံ၊ ငါ။
 ဝါကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝတ္ထဗ္ဗတ္တာ ဆိုထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။
 တသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေသံ အနုသယာနံ ပဟိနတ္တာတိ၊ ဟူသောပုဒ်၏။ တေသံ
 ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာနုသယာနံ၊ တို့၏။ ပဟိနတ္တာ၊ ကြောင့်။ သံသယတ္ထံ သင်္ဂဟိတေ

တို့တို့ ကြိယာကို “ဝုတ္တံ” ဟု ပြုထား၏။ ဝုတ္တံဟုရှိမှလည်း အဓိပ္ပါယ်မှန်၏။
 ထို့ကြောင့် ယခုစာအုပ်တို့၌ “န တတ္ထ ကာရဏံ ဝတ္ထဗ္ဗံ” နေရာဝယ် “ဝုတ္တံ” ဟု
 ရှိပါစေ။ [ရှေးနိဿယ၌လည်း “ဝုတ္တံ” ဟုပင် ပြင်သည်။] ထိုအထက်လည်း
 “ကာရဏံ ဝတ္ထဗ္ဗံ” တိုင်အောင် တွဲပါ။

၁။ ဝေ သတိံ ပေ။ ဝတ္ထဗ္ဗံတိ။ ။ သံသယဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ
 တပါးကို မပယ်ခြင်း၏အကြောင်းပြ ဖြစ်သောကြောင့် “တေသံ အနုသယာနံ
 ပဟိနတ္တာ” ဟူသော ဗဟုဝုစ်နေရာဝယ် “တဿ အနုသယဿ ပဟိနတ္တာ” ဟု
 ကေဝုစ်ဖြင့် အဋ္ဌကသာဆိုထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော-ဟု တစုတယောက်က
 ဒ္ဓိကာဆရာကို ပြန်၍ စောဒနာအံ့။

၂။ န ဝတ္ထဗ္ဗံ။ ။ ဒ္ဓိကာဆရာက ထိုစောဒနာစကားကို “န ဝတ္ထဗ္ဗံ” ဟု
 ချေပ၍ “ယော ကာမရာဂါနုသယံ နပုဇဟတိ။ သော ဒိဋ္ဌာနုသယံ ပေ။
 ဝိစိကိစ္ဆာနုသယံ” ဟု အဖြေတူသော ဒိဋ္ဌာနုသယ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ ၂-ပါး
 အတွက် အကြောင်းပြဖြစ်သောကြောင့် ဗဟုဝုစ်ဖြင့် “အနုသယာနံ” ဟု ပင်
 ဆိုထိုက်သည်ဟု ဖြေသည်။ “တသ္မာ” စသည်ကား လဒ္ဓဂုဏ်တည်း။

သံသယ အနက်ရှိသော ပုဒ်ဖြင့် ငမ်းယူအပ်ကုန်သော။ တေ အနု
သယော ထိုဒိဋ္ဌာနုသယ၊ ဝိစိကိစ္ဆာနုသယ ၂-ပါးတို့ကို။ နပုဇဟန္တိ။ ဣတိ
အတ္ထော ဒဋ္ဌဗော။

ပဇဟနဝါရဝတ္ထုနာ နိဋ္ဌိတာ။

၅။ ပဟိနဝါရအဖွင့်

၂၆၄, ၂၇၄၊ ပဟိနဝါရေ ။ပေ။ အာရဒ္ဓါတိ၊ ဟူသောစကားကို။ အနု
လောမံကို။ သန္ဓာယ, (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း (ကသွာ
ပဟိနဝါရေ ဖလဋ္ဌဝသေန ဒေသနာ အာရဒ္ဓါတိ အနုလောမံ သန္ဓာယ
ဝုတ္တံ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ)။] ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ ပဋိလောမေ ဌံ။
(ပစ္စနိကံ) ပုထုဇနဝသေနပိ၊ ပုထုဇနံနှင့် စပ်သဖြင့်လည်း။ ဒေသနာ၊ ကို။
(ဘဂဝတာ) အာရဒ္ဓါ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဟိနဝါရေ ဖလဋ္ဌဝသေန ။ပေ။
ဝိညာယတိ)။ စ၊ ဆက်။ ဖလဋ္ဌဝသေနောတိ၊ ဟူသော။ သာဝဓာရဏ
ဝစနေန၊ အဝဓာရဏနှင့်တကွ စကားဖြင့်။ မဂ္ဂသမဂီနံ၊ မဂ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်း
ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဝါ၊ တို့ကို။ အဂ္ဂဟိတတံ၊ မယူအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်
ကို။ ဒိပေတိ။ ဟိ၊ ချဲ့။ (တနည်း) ဟိ (ယသွာ)၊ ကြောင့်။ အနုသယစွန္တိ
ပဋိပက္ခက စိတ္တက္ခဏိကာနံ၊ အနုသယတို့၏ စင်စစ် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်
သော တခုသော စိတ္တက္ခဏရှိကုန်သော။ မဂ္ဂသမဂီနံ၊ မဂ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း

၁။ အနုသယ ။ပေ။ က္ခဏိကာနံ။ ။အနုသယာနံ အစွန္တိ ပဋိပက္ခက္ခတ
ကေစိတ္တက္ခဏိကာနံ မဂ္ဂသမဂီနံတိ မဂ္ဂဋ္ဌာနံ။ ဤပါဌ်၌။ အနုသယာနံ အစွန္တိ
ပဋိပက္ခအဖြစ်ကို ယူခြင်းဖြင့် မဂ်ခဏ၌ အနုသယတို့ ဖြစ်ထိုက်ခြင်းကို ပယ်၏။
မဂ္ဂသမဂီအဖြစ်ကို ယူခြင်းဖြင့် အနုသယတို့ဖြစ်ခြင်းငှါ မထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့
ရောက်စေအပ်ပြီး မဟုတ်ခြင်းကို ပယ်၏။ [မှန်၏ - မဂ်ခဏ၌ အနုသယတို့ နောင်
မဖြစ်ခြင်းသို့ ရောက်စေအပ်ပြီး မဟုတ်။ ရောက်စေ အပ်ဆဲသာတည်း။] ကေ
စိတ္တက္ခဏိကအဖြစ်ကို ယူခြင်းဖြင့် စိတ်အစဉ်၌ ဖြစ်သော ဗျာပါရကို ပယ်၏။
မဂ်ခဏ၌ စိတ်အစဉ်ကဲ့သို့ ဗျာပါရမရှိ၊- ဟူလို။ ထို့ကြောင့် “န ကောစိ အနု
သယော ဥပ္ပတ္တိရဟော။ နာပိ အနုပ္ပတ္တိရဟတံ အာပါဒိတော” ဟု ဝိကာ
မိန့်သည်။

ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌)။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။ အနုသယော၊ သည်။ ဥပ္ပတ္တိရဟေ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာထိုက်သည်။ န မဟုတ်။ အနုပတ္တိရဟတံပိ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ မထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့လည်း။ န အာပါဒိတော၊ ရောက်စေ အပ်ပြီးမဟုတ်။ [“ရောက်စေအပ်ဆဲ ဖြစ်သည်”-ဟူလို။] တသွာ၊ကြောင့်။ တေ၊ ထိုမဂ္ဂဥပ္ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ အနုသယ သာနုသယ ပဟိန ဥပ္ပဇ္ဇနဝါရေသု၊ ထို့၌။ (ဘဂဝတာ) နဂဟိတာ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၂၇၅, ၂၉၆။ သြကာသဝါရေ၊ ၌။ သော သော အနုသယော၊ ထိုထို အနုသယကို။ အတ္တနော အတ္တနော၊၏။ သြကာသေ ဝေ၊ဖြစ်ရာဌာန၌သာ။ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ၊ ဖြစ်ခြင်းသဘောမရှိသည်၏ အဖြစ်သို့။ အာပါဒိတော၊ ရောက်စေအပ်ပြီ။ [ပဟိနောသည် အနုပ္ပတ္တိဓမ္မ၏ အာပါဒိတော၏ အဓိပ္ပာယ် အဖွင့်တည်း။] (အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ၊သို့။) အနာပါဒိတော စ၊ မရောက်လည်း မရောက်စေအပ်။ အပ္ပဟိနော(စ)၊ ပယ်လည်း မပယ်အပ်။ [“အပ္ပဟိနော” ကား အနုပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အနာပါဒိတော၏ အဓိပ္ပာယ် အဖွင့်တည်း။] ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဟိနာ ပဟိနဝစနာနိ၊ ပဟိန၊ အပ္ပဟိနသဒ္ဓါတို့သည်။ တဒေါ ကာသ မေဝ၊ ထိုအနုသယတို့၏ တည်ရာဌာန ကိုသာ။ ဒီပေန္တိ။ တသွာ၊ ကြောင့်။ အနောကာသေ၊ တည်ရာမဟုတ်သောဌာန၌။ တဒုဘယာဝတ္တဗ္ဗ တာ၊ ထိုကာမရာဂါနုသယ ပဋိသန္ဓာနုသယံ ၂-ပါးတို့ကို ပယ်ခြင်း မပယ်ခြင်း ၂-ပါးစုံကို မဆိုထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တာ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ သာဓာရဏဌာနေ ။ ပေ။ ဟောတိတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ဝေန၊ ထိုကာမရာဂါနုသယနှင့်။ သဒ္ဓိံ၊ သမာနောကာသေ၊ တူသော သြကာသ၌။ ပဟိနောနာမ၊ ပယ်အပ်ပြီးမည်၏။ ဣတိ အတ္ထော။ သမာနကာလေ၊ တူသော ကာလ၌။ ပဟိနော၊ ပယ်အပ်ပြီးမဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ [“သမာ နောကာသေ” ဖြင့် သမာနကာလကို ကန့်သတ်-ဟူလို။]

ပဟိနဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၇။ ဓာတုဝါရအဖွင့်

၃၃၂, ၃၄၀။ ဓာတုဝါရေ၊ ၌။ သန္တာနံ အနဂတာ ဟုတွာ သယန္တိတိ၊ ဟူသောပါဌ်၏။ ယသ္မိံ သန္တာနေ၊ အကြင် ခန္ဓာအစဉ်၌။ အပ္ပဟိနာ၊ မဂ်

ဖြင့် မပယ်အပ်သေးကုန်။ တံသန္တာနေ၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးရာ ထိုခန္ဓာ အစဉ်၌။ အပ္ပဟိနဘာဝေန၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အနဂန္ဓာ၊ အစဉ်လိုက်၍။ ဥပ္ပတ္တိအရဟဘာဝေန၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ ထိုက်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ သယန္တိ၊ ကိန်းတတ်ကုန်၏။ ဣတိ အထော။ ဟိ၊ မှန်။ ဥပ္ပတ္တိ ရဟတာ ဝေ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သည်ပင်။ အနုဗ္ဗံ ကာရဏံ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူသော။ ဣဓာပိ၊ ဤပါ၌လည်း။ ယတ္တာ၊ သင့်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

[ဤမှ နောက်၌ အဋ္ဌကထာကို ဖွင့်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ပါဠိတော်ကို ဖွင့်လိမ့် မည်။] စ၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ ဤခာတုဝါရ၌။ နကာမဓာတု အာဒိနိ၊ (န ကာမ ဓာတု) အစရှိကုန်သော။ ဆ၊ ၆-ပါးကုန်သော။ ပဋိသေဝေစနာနိ၊ တားမြစ် ကြောင်း သဒ္ဓါတို့သည်။ ဓာတုဝိသေသနိဒ္ဓါရဏာနိ၊ ဓာတ်အထူးကို ထုတ် ဆောင်တတ်သော သဒ္ဓါတို့သည်။ န ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ကာမဓာတု ယာ စုတဿ၊ န ကာမဓာတု ဥပပဇ္ဇန္တဿာတိ၊ အစရှိသော စကားကို။ အာဒိမိ၊ အစ၌။ (ရွေးဦးစွာ။) ဝုစ္စမာနေ၊ ဆိုအပ်သော်။ ဣမံ နာမ၊ ဤမည်သော ဓာတ်သို့။ ဥပပဇ္ဇန္တဿ၊ ကပ်ရောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဣတိ၊

၁။ န ကာမဓာတုအာဒိနိ ။ပေ။ န ဟောန္တိ။ ။ န ကာမဓာတုယာ န ဂ္ဂုဓာတုယာ, န အဂ္ဂုဓာတုယာ (၃-ပါး)။ န ကာမဓာတု, န ဂ္ဂုဓာတု, န အဂ္ဂုဓာတု (၃-ပါး)။ ဤ (၆)ပါးကို “ဆ ပဋိသေဝေစနာနိ” ဟု ဆို သည်။ ထိုပဋိသေဝေပါသောစကား ၆-ပုဒ်တို့သည် “မည့်သည့်ဓာတ်မှ စုတေ သော” ဟု၎င်း, မည့်သည့်ဓာတ်သို့ ကပ်ရောက်သော” ဟု၎င်း ဓာတုဝိသေသကို ထုတ်ပြသော စကားများမဟုတ်ကြ။ [“န ကာမဓာတုယာ, န ကာမဓာတု” စသည်ဖြင့် ကာမဓာတ်မဟုတ်သောပြု၍ မည့်သည့်ဓာတ်” ဟု အထူးမပြု- ဟူလို။]

၂။ ကာမဓာတုယာ ။ပေ။ န ဝိညာယေယျ။ ။ စာအုပ်တို့၌ “န ကာမ ဓာတုယာ စုတဿ” ဟု (န) သဒ္ဓါ ပါနေ၏။ ထို နသဒ္ဓါမလိုသေး။ ဘာ ကြောင့်နည်း - ပါဠိတော်ဝယ် ထိုဝါကျ၏အစ၌ (န)သဒ္ဓါ မပါသောကြောင့် ၎င်း, ဋီကာက စိစစ်ရာဝယ် “န ကာမဓာတု ဥပပဇ္ဇန္တဿ” ကိုသာ စိစစ် သောကြောင့်၎င်းတည်း။

ဤအနက်ကို။ န ဝိညာယေယျ၊ မသိအပ်ရာ။ တသ္မာ ၊ ကြောင့်။ တဗ္ဗူလိ
 ကာသု၊ ထိုကာမဓာတ်မူလရှိကုန်သော။ ယောဇနာသု၊ ပုဒ်တို့ကိုယှဉ်စေ
 ခြင်းတို့၌။ ကာမဓာတုယာ စုတဿ ကာမဓာတုံ ။ပေ။ ရူပဓာတုံ ။ပေ။
 အရူပဓာတုံ ဥပပဇ္ဇန္တဿာတိ၊ ဟူ၍။ ပုဂ္ဂမံ စွာ။ ယောဇေတွာ၊ ပုဒ်တို့ကို
 ယှဉ်စေပြီး၍။ ပုန၊ အနုတ္တမေန၊ အစဉ်အားဖြင့်။ န ကာမဓာတုံ ဥပပဇ္ဇန္တ
 ဿာတိ အာဒိကာ၊ အစရှိသော။ ယောဇနာ၊ ကို။ (ဘဂဝတာ)ကတာ။ ဟိ၊
 လဒ္ဓဂုဏ်။ ဧဝံ သို့။ နကာမဓာတုံအာဒိပဇေဟိ၊ န ကာမဓာတုံ အစရှိသော
 ပုဒ်တို့ဖြင့်။ ယထာဂုတ္တဓာတုယော ယေဝ၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော
 ရူပဓာတ် အစရှိသည်တို့ကိုသာ။ ဂဟိတာ။ ကဉ္စိ၊ အမှတ်မထား တပါးပါး
 ကို။ န (ဂဟိတံ)။ ဣတိ ဝိညာယတိ။

ယထာ အနုသယဝါရေ။ပေ။ ဂဟိတောတိ၊ဟူ၍။ (သင်္ဂဟ်ကာရေန)
 ဝုတ္တံ။ တတ္ထာပိ၊ ထိုအနုသယဝါရ၌လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ၊ (ဥပါဒ်ဦးတင်
 ဟူသော ခဏတ္တယအားဖြင့်) ဖြစ်ဆဲကိုသာ။ သန္ဓာယ၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူ၍။
 ဂဟေတုံ၊ ဝုာ။ န သတ္တာ။ (ကသ္မာ) ယံသုကာမရာဂါနုသယော ။ပေ။
 အာမန္တာတိ အာဒိဝစနတော၊ အစရှိသောစကားကို ဟောတော်မူခြင်း
 ကြောင့်။ အပ္ပဟိနတံ၊ မဂ်ဖြင့် မပယ်အပ်သေးသည်၏ အဖြစ်ကို။ သန္ဓာယ
 ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူသော။ အတ္ထော၊ကို။ တတ္ထ၊ ထိုအနုသယဝါရ၌။ အထာပိ
 ဂဟိတော၊ အကယ်၍မူလည်း -ယူအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ (ဧဝံ သတိ) ဣဓာပိ၊
 ဤဓာတုဝါရ၌လည်း။ သော၊ ထိုဥပ္ပဇ္ဇန္တိဟူသောအနက်သည်။ န နယုဇတိ၊
 မသင့်မဟုတ် သင့်သည်သာ။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

၁။ တသ္မာ တဗ္ဗူလိကာသု။ ။ပါဠိတော်၌ ပဌမဝါကျကို ကြည့်ပါ။
 “ကာမဓာတုယာ စုတဿ” ကို မှတ်၍ “ကာမဓာတုံ ဥပပဇ္ဇန္တဿ ကတိ
 အနုသယာ အနုသေန္တိ” တဝါရ၊ “ကာမဓာတုယာ စုတဿ ရူပဓာတုံ ဥပ
 ပဇ္ဇန္တဿ” စသော တဝါရ၊ “ကာမဓာတုယာ စုတဿ အရူပဓာတုံ ဥပ
 ပဇ္ဇန္တဿ” တဝါရ။ ဤ ၃-ဝါရကို ပြထား၏။ ဒီကာ၌ကား ချိုး၍ “ကာမ
 ဓာတုယာ စုတဿ ကာမဓာတုံ ရူပဓာတုံ အရူပဓာတုံ ဥပပဇ္ဇန္တဿ”ဟု တဆက်
 တည်း ဆိုသားသည်။ ဒီကာစာအုပ်၌ “န ကာမဓာတုယာ-ဟု(န)သဒ္ဓါ ပါနေ
 ၏။ (အစဆုံး ပြအပ်သောစကားဖြစ်၍) န သဒ္ဓါပါဘွယ် မလိုသေးပါ။

ဘင်္ဂါတိကား။ ဘဉ္ဇိတဗျာ၊ ခွဲခြားဝေဘန်ထိုက်ကုန်သော၊ ဒွိဓာ၊ ၂-ပါး အပြားအားဖြင့်။ ကာတဗျာ၊ ပြုထိုက်ကုန်သော။ (အနုသယာ၌ စပ်) ဣတိအတ္ထော။ ယတ္ထ၊ အကြင်ကာမဓာတ်အစရှိသောဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာန၌။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တယ၊ ဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌)။ အနုသေတိ၊ ရံခါလည်း ကိန်း၏။ နာနု သေတိ စ၊ ရံခါလည်း မကိန်း။ ဣတိ၊ သို့။ ဒွိဓာ၊ ၂-ပါး အပြားအားဖြင့်။ ကာတဗျာ၊ ပြုထိုက်သော။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။ အနုသယော၊ သည်။ နဟောတိနနု၊ မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ (အထ၊ ထိုသို့ ဖြစ်ပါလျက်။) တတ္ထော၊ ထိုကာမဓာတ်အစရှိသော ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာန၌ပင်။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ကတိ အနုသယာ ဘင်္ဂါ၊ ကတိအနုသယာ ဘင်္ဂါ ဟူ၍၎င်း။ အနုသယာ ဘင်္ဂါ နတ္တိတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာနိ၊ တို့ကို။ ကတာနိ၊ ပြုတော်မူအပ် ကုန်သနည်း။ ဟိ၊ မှန်။ ပကာရန္တရာဘာဝေ၊ တမျိုးတခြား တပါးသော အပြား၏ မရှိခြင်းသည်။ (ကိန်းသော အနုသယမှတပါး မကိန်းသော အနု သယ၏ မရှိခြင်းသည်။) (သတိ၊ သော်။) သံသယော၊ သံသယသည်။ န ယုတ္တော၊ မသင့်သည် မဟုတ်လော။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။ [သံသယ ဖြစ်စရာရှိမှမေးရ၏။ မေးမှလည်းဖြေရသည်။ သံသယ ဖြစ်စရာမရှိ လျှင် မေးဘွယ်လည်းမလို၊ ဖြေဘွယ်လည်း မလိုပါ။-ဟူလို။] (ပကာရန္တရာ ဘာဝေ၊ သည်။ သတိပိ၊ သော်လည်း။) န န ယုတ္တော၊ မသင့်မဟုတ်၊ သင့် သည်သာ။ (ကသ္မာ၊ နည်း။) အနုသယာ ဘင်္ဂါ နတ္တိတိ၊ ဟူ၍။ အဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်သော။ ဘင်္ဂါ ဘာဝယ၊ ခွဲခြားဝေဘန်ထိုက်သော အနု သယ၏ မရှိခြင်း၏။ ဝါ၊ ကို။ အဝိညာတတ္တာ၊ မသိအပ် မသိနိုင်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ အဖြေတည်း။ [“မရှိ”ဟု မပြောအပ်လျှင် မရှိမှန်း မသိသာသောကြောင့် သံသယ ဖြစ်ထိုက်ပါသည်။-ဟူလို။]

ဓာတုဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

c အနုသယယ်မကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၈။ စိတ္တယမကော

ဥဒ္ဓေသဝါရအဖွင့်

၁,၆၂။ စိတ္တယမကောဏ္ဍနာယံ ဌိ။ အာဒိတောဝ။ပေ။ ဟောန္တိတိ၊ ဟူသောပါဠိ၏။ တယော၊ကုန်သော။ ဣမေ မဟာဝါရာ၊ ဤဝါရကြီးတို့သည်။ သရာဂါကုသလာဒီဟိ၊ သရာဂအစရှိသောပုဒ်၊ ကုသလအစရှိသောပုဒ်တို့နှင့်။ မိဿကာ၊ ရောနှောသောဝါရတို့သည်၎င်း။ သုဒ္ဓိကာစ၊ သရာဂစသည် မဖက်သက်သက်သော ဝါရတို့သည်၎င်း။ (ဟောန္တိ။) တေသု၊ မိဿကဝါရ၊ သုဒ္ဓိကဝါရတို့တွင်။ အာဒိတော၊ အစဉ်။ သုဒ္ဓိကာ၊ သုဒ္ဓိကဝါရတို့သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ အတ္ထော။

စ၊ ဆက်။ မိဿကေသု၊ (သုတ္တန္တမိဿက' အဘိဓမ္မ မိဿက တို့တွင်) ဧကေကသ္မိံ၊ တပါးတပါးသော။ သရာဂါဒိမိဿကစိတ္တေ၊ သရာဂါဒိမိဿကစိတ်၌။ တယော တယော၊ ၃-ပါး ၃-ပါးကုန်သော။ မဟာဝါရာ၊ ဝါရကြီးတို့သည်။ ဟောန္တိ။ ပန၊ ထိုသို့ ၃-ပါး ၃-ပါးသော မဟာဝါရတို့ရှိပါကုန်သော်လည်း။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို တဆဲ့ခြောက်ပါးအပြားရှိသော သဂါရာဒိမိဿကစိတ်၌။ ဝုတ္တေ၊ ဟောတော် မူအပ်ကုန်သော။ တေ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။

၁။ တတ္ထ တတ္ထ ပန ဝုတ္တေ သမ္ပိဏ္ဏေတွာ။ ။ယဒိ ဧဝံ ကထံ သောဠသပုဂ္ဂလဝါရာတိ အာဟ၊ တတ္ထ တတ္ထ ပန ဝုတ္တေ သမ္ပိဏ္ဏေတွာတိ။ တတ္ထ တတ္ထ သောဠသ ဝိသေသရာဂါဒိမိဿက စိတ္တေ ဝုတ္တေပုဂ္ဂလေဝေ ဧကေဠသမ္ပိဏ္ဏေတွာ သင်္ဂဟေတွာ သောသ ပုဂ္ဂလဝါရာတိ ဝုတ္တံ-အနု။ [ဆိုလိုရင်းကား-သရာဂစိတ် ဝိတရာဂစိတ်စသည်တို့ကို နိဒ္ဓေသ၌ ဝံဆက်တည်း အကျယ်ဟောတော်မူသည်မဟုတ်။ သရာဂစိတ်ချည်းသန်သန် ဥပ္ပါဒ်နိရောဓ ကာလသမ္ပေဒဝါရ၊ ဥပ္ပါနုပ္ပန္နဝါရ စသည်ဖြင့် ဝါရကုန်အောင်ဟောပြီးမှ မွေဝါရ၊ ပုဂ္ဂလမွေဝါရကိုဟောတော်မူ၏။ ထို့နောက်မှ သဒေါသံ စိတ္တံ စသည်ကိုလည်း ဟောတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဟောတော်မူရာဝယ် ပုဂ္ဂလဆိုင်ရာ ၁၆-ဝါရကိုသာ ပေါင်း၍ “သောဠသပုဂ္ဂလဝါရ” ဟု၎င်း၊ ထိုအတူ မွေဆိုင်ရာကိုသာ ပေါင်း၍ သောဠသမွေဝါရဟု၎င်း၊ ပုဂ္ဂလမွေ ၂-ပါးဆိုင်ရာကိုသာ ပေါင်း၍ သောဠသပုဂ္ဂလမွေဝါရဟု၎င်း ခေါ်ရသည်-ဟူလို။]

(ရှေးနိဿယ၌ တေသဒ္ဓါမပါ။ အနုဋီကာလည်း မဖွင့်။) သမ္ပိဏ္ဏေတွာ ပေါင်း၍။ [ပုဂ္ဂလဝါရ ၁၆-ပါးက တခုသာမကဘဲ] သောဠေသ ပုဂ္ဂလ ဝါရာဓိအာဒိ၊ အစရှိသောစကားကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ နိရုဇ္ဈရုံအကြားမရှိအောင်။ ဝုတ္တေ၊ ဟောတော်မူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ (သမ္ပိဏ္ဏေတွာ ၍။) (နဝုတ္တံ) ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။

ယဿ။ ပေ။ နုပ္ပဇ္ဇိယတီတိ အာဒိနာ၊ ဖြင့်။ (ပဝတ္တတ္တာဒ္ဓိစပ်) ဥပ္ပါဒ နိရောဓာနံ၊ ဥပ္ပါဒ၊ နိရောဓတို့ကို၎င်း။ ပစ္စုပ္ပန္နာ နာဂတကာလာနဉ္စ၊ တို့ကို ၎င်း။ သံသဂ္ဂဝသေန၊ ရောနှောခြင်း၏အစွမ်းဖြင့်။ ဧကေကာယ၊ သော။ ပုစ္ဆာယ၊ ၏။ ပဝတ္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ ဥပ္ပါဒနိရောဓောလသမ္ပေဒဝါရောတိ၊ ဟူ၍။ (သော၊ ထိုဝါရကို။) ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ (နာမည်တပ်အပ်ပြီ။)၊ ဝေ၊ တူ။ သေသာနံ၊ ကြွင်းကုန်သော။ ဝါရာနံ၊ ဥပ္ပါဒပုပ္ပန္နဝါရအစရှိသော ဝါရတို့၏လည်း။ တံတံနာမတာ၊ ထိုထိုနာမည်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကို။ ပါဠိ အနုသာရေန၊ ပါဠိတော်ကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ ၏။

ဥဗ္ဗေသဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဗ္ဗေသဝါရအဖွင့်

၆၃။ တထာရူပသေဝံ။ ပေ။ သန္ဓာယာတိဣဒံ၊ ဟူသောစကားကို။ ဥပ္ပါဒက္ခဏ သမင်္ဂပစ္စိမ စိတ္တသမင်္ဂမ္ပိ၊ ဥပါဒိဏေနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပစ္စိမစိတ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော။ ပုဂ္ဂလေ၊ ကို။ အဓိပ္ပေတေ၊ အလိုရှိအပ် သော်။ တဉ္စ စိတ္တံ၊ ထိုဥပါဒိဏေနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပစ္စိမစိတ်သည်လည်း။ ဝါ၊ ကိုလည်း။ အဓိပ္ပေတမေဝ၊ အလိုရှိအပ်တော့သည်သာ။ ဟောတိ၊ ဣတိ ကတွာ၊ ကြောင့်။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။ အရဟတော ပစ္စိမ စိတ္တံ ပီတိ (ဣဒံ)၊ ဤစကားကို။ နုပ္ပဇ္ဇတိ နိရုဇ္ဈတီတိ၊ ဟူသော။ ဝေပကာရံ၊ ဤသို့မဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းဟူသော အပြားရှိသော။ ဘင်္ဂက္ခဏသမင်္ဂမေဝ၊ ဘင်္ဂက္ခဏနှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ။ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

၆၅, ၇၂။ ဥပ္ပါဒဝါရဿ၊ ၏။ ဒုတိယပုစ္ဆာ ဝိသဇ္ဇနေ၊ ဒုတိယပုစ္ဆာ၏ ဝိသဇ္ဇနာ၌။ [“ယဿဝါ ပန စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထံ။ တဿ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော

ပုစ္ဆာ၏ ဝိသဇ္ဇနာ၌။] စိတ္တဿ ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ တေတ္ထေ ဟူသော ဤပါဠိ၌။
 စိတ္တဿ ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ တေဿ၊ ဟူသော ဤပါဠိ၏။ (အစောတာ၌ပင်)
 သဗ္ဗေသံ ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ နာမာတိ၊ ဟူ၍။ အတ္ထော (သင်္ဂဟကာရေန)
 ဝုတ္တော။ စိတ္တဿ။ပေ။ဥပ္ပဇ္ဇတိ စာတိ တေဿာပိ၊ ၎်လည်း။ ဥပ္ပါဒိ ။ပေ။
 ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမာတိ၊ ဟူ၍။ (အတ္ထော သင်္ဂဟကာရေန ဝုတ္တော။) [“အတ္ထော
 ဝုတ္တော” ကို ရွှေဝါကျမှလိုက်စေသည်။ ထို အဋ္ဌကထာအဖွင့် ၂-ရပ်ကို
 မကြံနပ်သောကြောင့် ထပ်နားထားသည်။] ဧတံ ဒွယံ၊ ဤ ၂-ပါးစုံကို။
 ဧဝံ ဝတ္ထု၊ ငှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း-(ကလွာ
 ဧဝံ ဝတ္ထု၊ န သက္ကာ။) ဟိ(ယသွာ)၊ကြောင့်။ ခဏပစ္စုပ္ပန္နေ၊ ဥပါဒိ ဌီဘင်
 ဟူသော ခဏပစ္စုပ္ပန်၌။ အတိဘ ဝေါဟာရော၊ အတိတ်ဟူသောအခေါ်
 အဝေါ်သည်။ န အတ္ထိ၊ (တသွာ ဧဝံ ဝတ္ထု၊ န သက္ကာ။) [ဤ စကားဖြင့်
 ရှေ့အနက်ကိုပယ်သည်။] (ခဏပစ္စုပ္ပန္နေ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ၊ အတိတ် ဝေါဟာရော၊
 သည်။) ယဒိ သိယာ၊ အံ။ (ဧဝံ သတိ) ယံ ဝါ ပန၊ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ တေတ္ထေ၊
 ဟူသောဤပုစ္ဆာ၌။ နောတိ၊ ဟူ၍။ အဝတွာ၊ မိန်တော်မမူဘဲ။ ဝိဘဇိတဗ္ဗံ၊
 ခွဲခြားဝေဘန်၍ဖြေဆိုထိုက်သည်။ သိယာ။ တထာ၊ ထိုမှတပါး။ယံ။ပေ။

၁။ ဒွယမေတံ။ပေ။ ဝတ္ထု။ ။ခဏပစ္စုပ္ပန်ချည်းသာဖြစ်သော စိတ်သည်
 ဥပ္ပါဒကွဏကို လွန်ပြီးသောကြောင့် “ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ ” ဟု နာမည်ခေါ်နိုင်ခြင်း
 ဟူသော ပထမအနက်၊ ဥပါဒိခဏသို့ ရောက်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ ”
 ဟု၎င်း၊ ဥပါဒိကို မလွန်သေးသောကြောင့် ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟု၎င်း နာမည်ခေါ်
 နိုင်ခြင်းဟူသော ဒုတိယအနက်။ဤအနက် ၂-မျိုးလုံးကိုပင် ဌီကာဆရာ မနှစ်
 သက်သောကြောင့် “ဧဝံ န သက္ကာ ဝတ္ထု” ဟု မိန်သည်။ “ န ဟိ ။ပေ။
 အတ္ထိ” ကား အကြောင်းပြတည်း။

၂။ ယဒိ သိယာ ။ပေ။ ဝိဘဇိတဗ္ဗံ။ ။အဋ္ဌကထာအလိုအတိုင်း ခဏ
 ပစ္စုပ္ပန်စိတ်ကို “ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ ” ဟု ဆိုထိုက်လျှင် “ယံ ဝါ ပန စိတ္တ” ဟူသောပုစ္ဆာ၌
 “နော” ဟုမပြောဘဲ “သင်္ဂဟဏေ တံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ နော စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဥပ္ပါ
 ဒကွဏေ တံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ စေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စ” ဟု ခွဲခြားဝေဘန်၍ ဖြေဆိုစရာ
 ရှိ၏။ ထိုသို့လည်း ဖြေတော်မမူပါ။-ဟူလို။

၃။ ။တထာ။ ပေ။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ သိယာ။ ။ပထမအနက်၏ မသင့်ပုံကိုပြီး၍
 ဒုတိယအနက်၏ မသင့်ပုံကိုပြလိုကြောင့် “တထာ။ ပေ။ နောတိ အဝတွာ

ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထာတိတ္ထေ စ၊ ဟူသောဤပုစ္ဆာ၌လည်း။ နောတိ၊ဟူ၍။ အဝတ္တ၊ဘဲ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထမ္ပံ၊သည်။ သိယာ။ ပန၊ စင်စစ်ကား။ စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေတိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ ဘိဇ္ဇမာနစိတ္တသမင်္ဂီ၊ ပျက်ဆဲစိတ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိသော။ ပုဂ္ဂလော၊ကို။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တော။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ အတိတံ၊ အတိတ်ဖြစ်သော။ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ဖြစ်ဘူးပြီ။ ကိဉ္စိ၊ သော။ စိတ္တံ စ၊ အတိတ်စိတ်သည်လည်း။ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ဆဲမဟုတ်။ [ဖြစ်ပြီးစိတ်သည် ဖြစ်ဆဲမဟုတ်။] စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ စ၊ ဟူသော ပါဠိဖြင့်လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနစိတ္တသမင်္ဂီ၊ ဖြစ်ဆဲစိတ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော။ ပုဂ္ဂလော (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တော။ တဿာပိ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း။ အတိတံ၊စိတ္တံ၊ သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ပြီ။ တံ ပန စိတ္တံ၊ ထိုစိတ်သည်ကား (စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေဟု ဆိုအပ်သော ထိုစိတ်သည်ကား။) ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဆဲ။ ဣတိ ဝေ၊သို့။ ဣ၊ ဤစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ၊စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ဟူသောစကားရပ်၌။ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဟိ၊မှန်။ စိတ္တံတိ၊ ဟူသော။ သာမညဝစနံ၊ သာမညသဒ္ဓါသည်။ ယထာဂဟိတဝိသေသေ၊ အကြင်အကြင်ယူအပ်ပြီးသော အထူးရှိသော။ ကေသို့၊

အာမန္တာတိ ဝတ္ထမ္ပံ”ဟု မိန့်သည်။ “ယံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ” ဟု မေးရာ၌ အဋ္ဌကသာအလိုအတိုင်း ဆိုလျှင် ဥပါဒ်အခိုက်သို့ ရောက်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် “ဥပ္ပဇ္ဇတိ”လည်း ဟုတ်၊ “ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ” လည်း ဟုတ်ရကား “အာမန္တာ” ဟု ဖြေတော်မူသင့်၏။ ထိုသို့ဖြေတော်မူဘဲ ဖြစ်ဆဲစိတ်သည် ဖြစ်ပြီးမဟုတ်သောကြောင့် “နော”ဟု ဖြေတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာအပွင့်သည် မသင့်ပါ။-ဟူလို။

၁။ ဝိတ္ထန္တိ ဟိ ။ပေ။ တိဋ္ဌတိ။ ။ပါဠိတော်၌ “ယဿ ဝါ ပန စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ၊ တဿ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ”ဟု စိတ်တခုတည်းကို မေးသကဲ့သို့ ထင်ရပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ထိုသူတို့၏ အတိတ်စိတ်သည် ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထမည်၍ “စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ တေသံ စိတ္တံ”၌ ယခုဖြစ်ဆဲစိတ်သည် ဥပ္ပဇ္ဇတိမည်၏” ဟု စိတ် ၂-မျိုးခွဲ၍ ဖြေပါသနည်း။ ဤသို့ မေးဘူးဟန်ရှိသောကြောင့် “စိတ္တံ ဟိ။ပေ။ တိဋ္ဌတိ”ဟု မိန့်သည်။ စိတ္တံဟူသောပုဒ်က သာမညဖြစ်သောကြောင့် အတိတ်စိတ်ဖြစ်စေ၊ ပစ္စုပ္ပန်စိတ်ဖြစ်စေ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ယူလိုအပ်သော စိတ်အထူး၌ တည်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့တည်နိုင်သောကြောင့် စိတ် ၂-မျိုးခွဲ၍ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ကို မှတ်ထိုက်ပါသည် - ဟူလို။

တခုတည်းသောစိတ်၌၎င်း။ ယထာဂဟိတဝိသေသေ၊ သော။ အနေကသ္မိံ စ၊ တပါးမက များစွာသောစိတ်၌၎င်း။ တိဋ္ဌတိ၊ တည်နိုင်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။ [ကသ္မာ ဣတိ ဝေ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ နည်း။ ဟိ (ယသ္မာ) စိတ္တံတိ သာမညဝစနံ ။ပေ။ တိဋ္ဌတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣတိ ဝေ ဣတ္ထ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော [ဤသို့လည်း တနည်းပေးပါ။]

ယဿ ဝါပန ။ပေ။ ဘင်္ဂက္ခဏေတိ ဣတ္ထေ ။ယဿ။ပေ။ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိတိ၊ ဟူသော။ဧတေန သန္နိဋ္ဌာနေန၊ ဤသန္နိဋ္ဌာန်စကားဖြင့်။ ဂဟိတပုဂ္ဂလဿေဝ၊ ယူတော်မူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏သာ။ (ဖြစ်လတ်စိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၏သာ-ဟူလို) [ဝေဖြင့် ဖြစ်လတ်စိတ်မရှိသော ပစ္စိမိတ္တ သမင်္ဂီဇိကာသဝပုဂ္ဂိုလ် ကို ကန့်သည့်။]စိတ္တဿ၊၏။ ဘင်္ဂက္ခဏေ၌။ (ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ စသည်၌ စပ်) ဣတိ ဝေ၊ သို့။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာတို့၌။ သန္နိဋ္ဌာန ဝသေနံ ၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်နှင့် စပ်သဖြင့်။ နိယမော၊ အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်မှုကို။ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဥပ္ပန္နုပုဗ္ဗမာနဝါရော၊ ကို၎င်း။ နိရုဒ္ဓ နိရုဇ္ဈိမာနဝါရော စ၊ ကို၎င်း။ ပုဂ္ဂလဝါဒီသု၊ ပုဂ္ဂလဝါရအစရှိကုန်သော။ တီသုပိ၊ ၃-ပါးသောဝါရတို့၌ လည်း။ နိန္ဒာနာကရဏာ၊ အသီးအခြားပြုတတ်သော အထူးမရှိကုန်သည်။ (ဟုတော့) ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ၊ အကျဉ်းလည်း ပြအပ်ကုန်ပြီ။ နိဗ္ဗိဋ္ဌာစ၊ အကျယ်လည်း ပြအပ်ကုန်ပြီ။ [ပုဂ္ဂိတော်ကိုကြည့်ပါ။] တတ္ထ၊ ထို ၃-ပါးသော ဝါရတို့ တွင်။ ပုဂ္ဂလဝါရေ၊ ၌။ အဝိသေသေန၊ (မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်ဟု) အထူး မမ

၁။ သန္နိဋ္ဌာနဝသေန နိယမော။ ။ သန္နိဋ္ဌာန်ဖြစ်သော ရှေ့စကားသည် ထိုအနက်ကို ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သန္နိဋ္ဌာန်နှင့်စပ်၍ အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်မှုကို သိထိုက်၏။ အညထာ (သန္နိဋ္ဌာန်နှင့် စပ်၍ အမြဲသတ်မှတ်ဆုံးဖြတ် မှုကို သိထိုက်၏ - ဟူသော အနက်မှတပါးသော သံသယ၌ ရထိုက်သမျှ အနက် ကို ယူအပ်သော်) နော စ တေသံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ပဋိသေခော န ယုဇ္ဇေ ယျာတိ အဓိပ္ပါယော၊-အနု။ ဘင်္ဂဏပင်ဖြစ်သော်လည်း ခဏတ္တယတွင် ပါဝင် နေသောကြောင့် ဥပ္ပဇ္ဇတိဟု ဆိုနိုင်ရဏား “နော စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” ဟူသော ပဋိသေခ သည် မသင့်စရာရှိသည်။ ဤနေရာ၌ဏား “ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ” ဟု သန္နိဋ္ဌာန်၌ ဆိုထား သောကြောင့် ဘင်္ဂဏ၌ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စဟုတ်နိုင်တော့ပါ။-ဟူလို။

သာမညအားဖြင့်။ ယံ ကိဉ္စိသော။ တာဒိသံ၊ ထိုကဲ့သို့ရူအပ်သော။ (ထိုဥပ္ပန္န ဥပ္ပဇ္ဇမာန၊ နိရုဒ္ဓ နိရုဇ္ဈမာန သဘောရှိသော)။ ပုဂ္ဂလံ၊ ကို။ သန္ဓာယ၊ ဥပ္ပန္န ဥပ္ပဇ္ဇမာနတိ အာဒိ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဓမ္မဝါရေ၊ ဌိ။ (တာဒိသံ) စိတ္တမေဝ ကိသာ။ (သန္ဓာယ ဥပ္ပန္န ဥပ္ပဇ္ဇမာနတိ အာဒိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ)။ ပုဂ္ဂလဓမ္မ ဝါရေ၊ ဌိ။ (တာဒိသံ) ပုဂ္ဂလံ၊ ကိ၎င်း။ စိတ္တဉ္စ၊ ကိ၎င်း။ (သန္ဓာယ ဥပ္ပန္န ဥပ္ပဇ္ဇမာနတိ အာဒိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တံ)။ ဣတိ၊ သို့။ ဧတ္ထ၊ ဤ ဥပ္ပန္နဥပ္ပဇ္ဇမာန ဝါရ၊ နိရုဒ္ဓ နိရုဇ္ဈမာနဝါရတို့၏ ပုဂ္ဂလအစရှိသော ၃-ပါးသော ဝါရတို့၌။ အယံ ဝိသေသော၊ ဤအထူးကို။ ဒဠဗ္ဗော။

၈၃။ အတိက္ကန္တကာလဝါရေ၊ ဌိ။ ဣမဿ၊ ဤဝါရ၏။ ပုဂ္ဂလဝါရတ္တာ၊ ပုဂ္ဂလဝါရ၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ပုစ္ဆိတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပုဂ္ဂလဿေဝ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ။ ဝိသဇ္ဇနေန၊ ဖြေခြင်းသည်။ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ် ထိုက်၏။ ယဿ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တဘိတိ၊ ဟူသော။ ဧတေန သန္နိဋ္ဌာနေန၊ ဖြင့်။ ကောစိ၊ သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ န ဂဟိတော၊ မယူအပ်သည်ကား။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ (ဂဟိတော ဝေ) ယထာ၊ ယူအပ်သည်သာ ဖြစ် သကဲ့သို့။ (အလုံးစုံသောပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူအပ်သကဲ့သို့)။ ဝေ၊ တူ။ ယဿ၊ ပေ။ အတိက္ကန္တကာလံတိ၊ ဟူသော။ ဧတေန သန္နိဋ္ဌာနေန၊ ဖြင့်။ ကောစိ၊ သော။ (ပုဂ္ဂလော၊ ကို။) န ဂဟိတော၊ ကား။ န (ဟောတိ)၊ မဟုတ်။ (ဂဟိတော ဝေ) သာ။ ဟိ၊ မှန်။ ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏံ၊ ကို။ အတိတံ၊ လွန်ပြီးသော။ စိတ္တံ၊ သည်။ နတ္ထိံ၊ သော ပုဂ္ဂလော၊ ဥပါဒက္ခဏံကို လွန်ပြီး သောစိတ်မရှိသော ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်။ န အတ္ထိံ၊ မရှိ။ [အားလုံးသော ပုဂ္ဂိုလ် သည် ဥပါဒက္ခဏံကို လွန်ပြီးသော စိတ်ရှိသူများဖြစ်ကြသည်။- ဟူလို။]

၁။ တာဒိသံ 'ပုဂ္ဂလံ။ ။ တာဒိသံတိ တထာရှုပ်။ ယဒဝတ္ထော (အကြင် အခိုက်အတန့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝါ၊ ကို။) ဥပ္ပန္န ဥပ္ပဇ္ဇမာနတာဒိပရိယာ ယေဟိ (ဥပ္ပန္န၏ အဖြစ်၊ ဥပ္ပဇ္ဇမာန၏အဖြစ် အစရှိသော ပရိယာယ်တို့ဖြင့်) ဝတ္ထဗ္ဗော ဟောတိ။ တဒဝတ္ထံ (ထိုအခိုက်အတန့်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို) ဣတိ အတ္ထော၊-အန။

၂။ အတိက္ကန္တကာလဝါရေ။ ပေ။ ဘဝိတဗ္ဗံ။ ။ အတိက္ကန္တကာလဝါရ ဝယ် ပဌမဝါရသည် ပုဂ္ဂလဝါရဖြစ်သောကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဖြေဆိုသော

စ ပန၊ ထပ်၍ ဆက်ဦးအံ့။ တေ၊ ထိုအလုံးစုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ နိရုဇ္ဈမာနက္ခဏာတိတစိတ္တာ၊ ချုပ်ခဲခဏ ရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ လွန်ပြီးသော စိတ်ရှိကုန်သည်။ န ဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်သည်ကား။ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဌမော ပဉ္စော ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝိသဇ္ဇိ တဗ္ဗော၊ ဖြေဆိုထိုက်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဒုတိယ တတိယာ၊ ဒုတိယ ပြဿနာ တတိယပြဿနာတို့သည်။ တထာ၊ ထိုအတူ အာမန္တာဟု ဖြေဆို ထိုက်ကုန်သည်။ (သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။) စတုတ္ထော ပန၊ စတုတ္ထ ပြဿနာ သည်ကား။ ဝါ၊ ကိုကား။ ပစ္စိမဝိတ္တဿ၊ ပေ။ အဝိတိက္ကန္တတိ၊ ဟူ၍။ ဝိသဇ္ဇိ တဗ္ဗော၊ သည်။ ဘဝေယျ၊ ရာ၏။ တထာ၊ ထိုဖြေဆိုထိုက်သော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။ အဝိသဇ္ဇေတွာ၊ မဖြေဆိုမူ၍။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံ

ဝိသဇ္ဇနာသာ ဖြစ်ထိုက်၏။ ဤကား အခြေခံစကားတည်း။ ထိုသို့ ပုဂ္ဂလဝိသဇ္ဇ နာ ဖြစ်ထိုက်သောကြောင့် ပဌမပုစ္ဆာကို “အာမန္တာ” ဟု၎င်း ဒုတိယ တတိယ ပုစ္ဆာတို့ကိုလည်း “အာမန္တာ” ဟု ၎င်းဖြေထိုက်ရာ၏။ စတုတ္ထပုစ္ဆာကိုကား သန္ဓပဒဿနဝိသဇ္ဇနာဖြင့် ဖြေဆိုထိုက်၏။ ဤသို့ ဋီကာဆရာက မိမိအလိုကို ပြပြီးလျှင် “တထာ အဝိသဇ္ဇေတွာ ကသ္မာ သဗ္ဗတ္ထ စိတ္တမေဝ ဝိဘတ္တံ” ဟု စောဒနာဘွယ်ကို ပြသည်။

၁။ ပဌမော ပဉ္စော အာမန္တာ။ ။ ယဿ၊ စိတ္တံ ဥပုဇ္ဈမာနံ။ ပေ။ အတိက္ကန္တ ကာလံ” ဟူသော သန္ဓိဋ္ဌာန်စကားဖြင့် မယူနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ။ ပုဂ္ဂိုလ်အား လုံးကို ယူနိုင်၏။ “န ဟိ။ ပေ။ နတ္ထိ” ဟူသော ဤ ၂-ဝါကျဖြင့် “န ဧကေစိ န ဂဟိတော” ဟူသော ရှေ့ဝါကျကို ထောက်ခံ၏။ ဥပါဒ်ခဏကို လွန်သော စိတ်မရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍ မရှိဟု ဆိုသဖြင့် “မယူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ” ဟူသော ရှေ့စကားကို ခိုင်မြဲစေသည်။ - ဟူလို။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးသည်ပင် “နိရုဇ္ဈမာန ခဏံ ခဏံ ဝိတိက္ကန္တံ အတိက္ကန္တကာလံ” ဟူသော သံသယစကားနှင့်အညီ နိရုဇ္ဈမာနခဏကို လွန်ပြီးသောစိတ်ရှိသူများဖြစ်ကြ၏။ ဤသို့သန္ဓိဋ္ဌာန် သံသယ ၂-ပုဒ်လုံးအရတူသောကြောင့် “အာမန္တာ” ဟု ဖြေထိုက်ပါသည်။ - ဟူလို။ [ဒုတိယ တတိယ ပုစ္ဆာတို့ကို “အာမန္တာ” ဟု ဖြေထိုက်ပုံကိုလည်း ဤနည်းမို့၍ သိပါ။ စတုတ္ထပြဿနာကိုကား ဋီကာဆရာကိုယ်တိုင် သန္ဓပဒဿနဝိသဇ္ဇနာကို ပြထားသည်။]

သော ပုစ္ဆာဝိသဇ္ဇနာတို့၌။ စိတ္တမေဝ၊ သာ။ (ဘဂဝတာ) ဝိဘတ္တံ၊ နည်း။
ဣတိ၊ ဤကား အမေးတည်း။

စိတ္တဝသေန၊ စိတ်နှင့် စပ်သဖြင့်။ ပုဂ္ဂလဝတ္ထာနတော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို
မှတ်သားခြင်းကြောင့်။ (သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော ဝိသဇ္ဇနာတို့၌။ စိတ္တမေဝ
ဝိဘတ္တံ)။ဟိ၊ ချဲ့။ ခဏဿ၊ ခဏဿ၊ ဥပါဒ်ခဏ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝီတိက္ကန္တတာယ၊
လွန်အပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အတိက္ကန္တကာလတာ ဝစနေန၊ လွန်အပ်ပြီး
သော ဥပါဒ်ကာလရှိသည်၏အဖြစ်ကို ဟောကြောင်းဖြစ်သော (ဘင်္ဂက္ခဏ
ဧစိတ္တံ ဥပ္ပါဒက္ခဏံ ဝီတိက္ကန္တံ) ဟူသော စကားတော်ဖြင့်။ ဝတ္တမာနဿ၊
ဖြစ်ဆဲဖြစ်သော။ စိတ္တဿ၊ ဘင်္ဂက္ခဏစိတ်၏။ ဝသေန စ၊ စပ်သဖြင့်လည်း။
ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ ဥပ္ပါဒက္ခဏာတိတစိတ္တော၊ ဥပါဒ်ခဏကို လွန်သော စိတ်ရှိ
သော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တော။ [ဤစကားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို စိတ်
နှင့်စပ်၍ “ဥပ္ပါဒက္ခဏာတိတစိတ္တပုဂ္ဂိုလ်” ဟု ပိုင်းခြား သတ်မှတ်တော်မူ
သည်။] (ခဏဿ၊ ဥပါဒ်ခဏဘင်္ဂဏ၏။ ဝါ၊ ကို။ ဝီတိက္ကန္တတာယ၊
လွန်အပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်။ အတိက္ကန္တကာလတာဝစနေန၊ အတိက္ကန္တ
ကာလ၏အဖြစ်ကိုဟောကြောင်းဖြစ်သော (အတိတံ စိတ္တံ ။ပေ။ ဝီတိက္ကန္တံ)
ဟူသော စကားတော်ဖြင့်။) အတိတဿ၊ လွန်ပြီးဖြစ်သော။ (စိတ္တဿ၊ ။၏။

၁။ ခဏဿ ဟိ ။ပေ။ ဝိဘတ္တံ။ ။ “ခဏဿ ဟိ” မှ စ၍ “စိတ္တ မေဝ
ဝိဘတ္တံ” တိုင်အောင်သောစကားတို့သည် ရှေ့ဟိတ်ပါငြိ၏ အကျယ်တည်း။
“ခဏဿ ဝီတိက္ကန္တတာယ အတိက္ကန္တကာလတာဝစနေန” သည် ပါဠိတော်
ဝယ် “ဘင်္ဂက္ခဏေ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒက္ခဏံ ဝီတိက္ကန္တံ” ကို ရည်ရွယ်သော စကားတည်း။
‘ဥပ္ပါဒက္ခဏကို လွန်သော ဘက္ခဏစိတ်’ ဟု ဆိုသောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်အခိုက်၌
ရှိသောစိတ်ဟုသိရ၏။ ထို့ကြောင့် “ဝတ္တမာနဿစိတ္တဿ ဝသေန” ဟု ဆိုသည်။
ထိုစိတ်နှင့် စပ်သဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်ကို “ဥပ္ပါဒက္ခဏကို လွန်သောစိတ်ရှိသူ” ဟု ဟော
တော်မူလိုသည်။ ဤစကားအရ “စိတ်ကို တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူသော်လည်း
ထိုစိတ်ဖြင့် ထိုစိတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍ ပြသည်” ဟုသိပါ။

၂။ အတိတဿ စ။ ။ “အတိတံ စိတ္တံ ဥပ္ပါဒက္ခဏံ ဝီတိက္ကန္တံ၊ ဘင်္ဂက္ခဏ
ဧစိတ္တံ ဝီတိက္ကန္တံ” ဟူသော ပါဠိတော်ကို ရည်ရွယ်သော စကားတည်း။ ထို့
ကြောင့် ရှေ့ဝါကျမှ “ခဏဿ ဝီတိက္ကန္တတာယ အတိက္ကန္တကာလတာဝစနေန

ဝသေန) စ၊ စပ်သည်ဖြင့်လည်း။ (ပုဂ္ဂလော၊ ဥပ္ပါဒဘင်္ဂက္ခဏာတိတစိတ္တော၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တော)။ တတ္ထ၊ ထို ၂ မျိုးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ [ဝတ္ထမာနစိတ်နှင့်စပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၊ အတိတ်စိတ်နှင့်စပ်၍ဟောတော်မူအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။] ပုရိမဿ၊ ရှေ့၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စိတ္တံ၊ သည်။ ဘင်္ဂက္ခဏံ၊ ကို။ န ဝိတိက္ကန္တံ၊ မလွန်သေး။ ပစ္စိမဿ၊ နောက်၌ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏။ (စိတ္တံ၊ သည်။ ဘင်္ဂက္ခဏံ၊ ကို။) ဝိတက္ကန္တံ၊ လွန်ပြီ။ ဣတိ ဝေမာဒိကော၊ သော။ ပုဂ္ဂလဝိဘာဂေါ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝေဘန်အပ်သော အထူးသည်။ ဝါ၊ ကို။ [“ဒဿိတော ဟောတံ” ၌စပ်။] ယဿ စိတ္တဿ၊ ၏။ ဝသေန၊ စပ်သဖြင့်။ ပုဂ္ဂလဝတ္ထာနံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ။ တဿ စိတ္တဿ၊ ၏။ တံတံ ခဏဝိတိက္ကမာဝိတိက္ကန္တဝသေနံ ၊ ထိုထို ဥပါဒ်ဇာတိဇာတိကို လွန်ခြင်း မလွန်ခြင်းကို ပြခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဒဿိတောဟောတိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သဗ္ဗဝိသဇ္ဇနေသု၊ တို့၌။ စိတ္တမေဝ ဝိဘတ္တံ၊ (ဣတိ၊ ဤကား အဖြေတည်း)။

အထဝါ၊ ကား။ ဣမ၊ ဤအတိက္ကန္တကာလဝါရ၌။ ဓမ္မမတ္တဝိသိဋ္ဌော၊ ဓမ္မမျှဖြင့် အထူးပြုအပ်သော။ ပုဂ္ဂလော၊ ကို။ န ပုစ္ဆိတော။ မေးတော်မူအပ်သည်မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ပုဂ္ဂလဝိသိဋ္ဌံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် အထူး

(အတိက္ကန္တကာလ၏ အဖြစ်ကို ဟောကြောင်းဖြစ်သော အတိတ် “စိတ္တံ ဥပ္ပါဒက္ခဏဉ္စ ဝိတိက္ကန္တံ၊ ဘင်္ဂက္ခဏဉ္စ ဝိတိက္ကန္တံ” ဟူသော စကားတော်ဖြင့်)။ အတိတဿ စိတ္တဿ ဝသေန ပုဂ္ဂလော ဥပ္ပါဒဘင်္ဂက္ခဏာတိတစိတ္တော ဝုတ္တော’ ဟု ဖြစ်သင့်သလို လိုက်စေ၍ အနက်ပေးရသည်။

၁။ တံတံ ခဏဝိတိက္ကမာဝိတိက္ကန္တဝသေန။ ။ တဿ တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏဿ (ရှေ့စိတ်အတွက်) ဘင်္ဂက္ခဏဿ စ (နောက်စိတ်အတွက်) ယထာရဟံ ဝိတိက္ကမဿ အဝိတိက္ကမဿ စ ဒဿန ဝသေန ဒဿိတော ဟောတိ ပုဂ္ဂလဝိဘာဂေါတိ ယောဇနာ၊- အနု။ [ပုဂ္ဂလဝိဘာဂေါ- ကား ရှေ့၌ ပါပြီး ပုဒ်တည်း။ အပ်ဝေးသောကြောင့်ယူ၍ ထားသည်။]

၂။ ပုဂ္ဂလဝိသိဋ္ဌံ စိတ္တံ။ ။ ဤအတိက္ကန္တဝါရ၌ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပမာနအားဖြင့် မေးလိုရင်း မဟုတ်။ ပုဂ္ဂိုလ်သည် အထူးပြုအပ်သောစိတ်ကို ပမာနအားဖြင့် မေးလိုရင်းတည်း။ ဘဒုကြောင့်နည်း။ “ယဿ စိတ္တံ တဿ စိတ္တံတိ ဝုတ္တတ္တာ”

ပြုအပ်သော။ စိတ္တံကို။ ပုစ္ဆိတံပြီ။ တသ္မာကြောင့်။ စိတ္တမေဝ၊ ကိုသာ။
ဝိသဇ္ဇိတံ။ ဣတိဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပုဂ္ဂလပုဗ္ဗာနာ၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော ပဓာနရှိသော။ ပုစ္ဆာသည်။ ယဒိပိ
ဟောတိ၊ အကယ်၍မူလည်း ဖြစ်စေဦးတော့။ အထာပိ စိတ္တပုဗ္ဗာနာ၊ စိတ်
ဟူသော ပဓာန ရှိ၏။ ဥဘယထာပိ၊ ၂-ပါးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်
လည်း။ ဒုတိယပုစ္ဆာယ၊ ဌံ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ ဟောတော်မူ
ထိုက်သည်။ သိယာ။ ပန၊ သော်လည်း။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာအား
ဖြင့်။ အဝတွာ၊ ဟောတော်မူဘဲ။ ဝတ္တမာနဿ၊ ပစ္စုပ္ပန်စိတ်၏။ ဥပ္ပါ
ဒက္ခဏ ဝိတိက္ကမေန၊ ဥပါဒ်ဇာတိလွန်ခြင်းအားဖြင့်။ အတိက္ကန္တကာလတာ၊
လွန်အပ်ပြီးသောကာလရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ အတ္ထိ ဝိယ၊ သို့။ တထာ၊ တူ။
နိရောဓက္ခဏဝိတိက္ကမေန၊ ဘင်ဇာတိလွန်ခြင်းအားဖြင့်။ အတိက္ကန္တကာလ
တာ၊ သည်။ န အတ္ထိ။ ဣတိ၊ ဤအနက်ကို။ ဒဿနတ္ထံ၊ ငှာ။ အတိတ် စိတ္တံတိ
ကို။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဗ္ဗဗ္ဗံ။ [အတိတ်စိတ်မှ နိရောဓဇာတိ လွန်
ခြင်းအားဖြင့် အတိက္ကန္တကာလအဖြစ် ရှိသည်။ ဝတ္တမာနံစိတ်နှင့် မတူပါဟု
ပြခြင်းငှာ “အတိတ် စိတ္တံ” ဟု ဒုတိယပုစ္ဆာ၏ ဝိသဇ္ဇနာကို မိန့်တော်
မူသည်။

ယဿ စိတ္တံ န ဥပ္ပဇ္ဇမာနံတိ ဧတ္ထံ ဌံ။ ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စိတ္တံ၊
သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ၊ သော။ ခဏံကို။ ခဏံ၊ မကြာမီက။ ဝိတိက္ကန္တံ၊ လွန်ပြီး

ဟု အနုဇ္ဈိကာ၌ အကြောင်းပြသည်။ “ယဿ စိတ္တံ” ၌ ယဿသည် စိတ္တံ၏
ဝိသေသန သမ္ပန် ဖြစ်သောကြောင့် အပုဗ္ဗာနတည်း။ စိတ္တံကား ဝိသေသျှ
သမ္ပန္နိဖြစ်သောကြောင့် ပဓာနတည်း။

၁။ ယဒိပိ၊ အထာပိ။ ။ယဒိပိ ပုဂ္ဂလပုဗ္ဗာနာပုစ္ဆာ၊ ပုဂ္ဂလ ဝါရတ္ထာ၊
အထာပိ စိတ္တပုဗ္ဗာနာ ပုဂ္ဂလံ ဝိသေသနဘာဝေန ဂဟေတွာ (ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝိသေ
သန အပုဗ္ဗာနအဖြစ်ဖြင့် ယူ၍) စိတ္တဿ ဝိသေသိတတ္ထာ၊ ဥဘယထာပိ ဒုတိယ
ပုစ္ဆာယ “အာမန္တာ” တိ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ။ (ကသ္မာ) အနဝသေသပုဂ္ဂလ
ဝိယထာ၊ တထာ ပန အဝတွာ (ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် အာမန္တာဟု
ဟောတော်မူဘဲ) အတိတ် စိတ္တံတိ ဝုတ္တံ။ (ကသ္မာ) နိရောဓက္ခဏဝိတိက္ကမေန
အတိက္ကန္တ ကာလတာ ။ပေ။ ဒဿနတ္ထံတိ ဒဗ္ဗဗ္ဗံတိယောဇနာ၊ အနု။

သည်။ (ဟုတော) အတိက္ကန္တကာလံ၊ လွန်အပ်ပြီးသော ကာလရှိသည်။
န ဟောတိ။ ဣတိ အတ္ထော။ [“န ဥပ္ပဇ္ဇိမာနံ” မှ (န) ကို ဟောတိဟု အပို
ထည့်အပ်သောကြိယာနှင့် တွဲ၍ ပေးပါ-ဟူလို။] ‘န နိရုဇ္ဈမာနံတိ တော ပိ
ဥ္ဗလည်း။ သေ နယော။

၁၁၄,၁၁၆။ မိဿကဝါရေသု၊ ဣဉ္စိ။ ယဿ။ ပေ။ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိတိ၊ ဟူသော။
ပုစ္ဆာကို၎င်း။ နောတိ၊ ဟူသော။ ဝိသဇ္ဇနဉ္စ၊ ကို၎င်း။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဥ္ဗ။
ဒဿိတံ။ ပန၊ ထိုသို့ပင် အဋ္ဌကထာ၌ ပြုအပ်ပါသော်လည်း။ ပါဠိယံ၊ ဥ္ဗ။
ယဿ ။ ပေ။ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိတိ၊ ဟူ၍။ မာတိကာထပနာယံ၊ မာတိကာထပနာ၌။
ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဝိသဇ္ဇနေပိ၊ အဖြေ၌
လည်း။ တထေဝ၊ ထိုမာတိကာထပနာ၌ ‘ဟောတော်မူအပ်သော အခြင်း
အရာအားဖြင့်သာလျှင်။ သန္နိဋ္ဌာန သံသယတ္ထေသု၊ သန္နိဋ္ဌာန်အနက်၊ သံသယ
အနက်တို့၌။ သရာဂါဒိ မိဿက စိတ္တဝသေနေဝ၊ သရာဂါဒိမိဿကစိတ်နှင့်
စပ်သဖြင့်သာလျှင်။ [ဝေ ဖြင့် အဋ္ဌကထာ၌ “တဿ စိတ္တံ” ကဲ့သို့ သရာဂ
မပါခြင်းကို ကန့်သည်။] ပုစ္ဆာ၊ တို့ကို။ ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍။ သရာဂ
ပစ္စိမစိတ္တဿ၊ သရာဂစိတ်တို့တွင်နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သောစိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ၊
ဥ္ဗ။ တေသံ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ သရာဂံစိတ္တံ ။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိစ။ ဣတိ ဝေ
မာဒိနာ၊ သော။ နယေန၊ ဖြင့်။ ယေဘုယျေန၊ များသောအားဖြင့်။ သုဒ္ဓိက
ဝါရသဒိသမေဝ၊ သုဒ္ဓိကဝါရနှင့်တူသည်သာဖြစ်သော။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ ကာ
တဗ္ဗံ၊ ဣတိကတွာကြောင့်။ (ဤသို့တူသည်သာဖြစ်သော အဖြေကိုပြုအပ်
သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)။ ‘သံခိတ္တိ၊ ချိုးအပ်ပြီ။ ဣတိ ဝိညာယတိ။

နိဗ္ဗေသဝါရဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

စိတ္တယမကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၉။ ဓမ္မယမဲကော

၁။ ပဏ္ဍိတဥဒ္ဓေသဝါရ အဖွင့်

၁,၁၆။ 'ဓမ္မယမဲကော ဝဏ္ဏနာယံ၌။ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ မာတိကံ ထပေတွာ
 'တိ၊ ဟူသော' ပါဠိ၏။' (အတ္ထော၌စပ်) မူလယမကော၌။ ကုသလာဒိဓမ္မာ
 'တို့ကို။ ဒေသိတာ' ယထာ၊ သိုဋ်း။ ခန္ဓယမကောဒိသု၊ တို့၌။ ပဉ္စကုန္ဓာတိ
 'အာဒိနာ' ပဉ္စကုန္ဓာအစရှိသော ပါဠိဖြင့်။ အညထာ၊ မူလယမကော၌ ဟော
 'တော်မူအပ်သော အခြင်းအရာမှ တပါးသော အခြင်းအရာ အားဖြင့်။
 သင်္ဂဟေတွာ၊ သိမ်းယူ၍။ (ကုသလာဒိဓမ္မာ၊ တို့ကို။) ဒေသိတာ ယထာစ၊
 သိုဋ်း။ တထာ၊ တူ။ အဒေသေတွာ၊ ဟောတော်မမူတံ။ ကုသလာဒိနံ၊
 'ဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ကုသလာ' ကုသလာ ဓမ္မာတိ အာဒိကာ၊ သော၊ ယာ မာတိကာ
 (အတ္ထိ)။ 'တံ၊ ထိုမာတိကာကို။ ဣဓ၊ ဤဓမ္မယမကော၌။ အာဒိမိုး၌။
 'ထပေတွာဒေသိတဿ၊ သော' (ဓမ္မယမဲကော ဝဏ္ဏနာ၌စပ်) ဣတိ အတ္ထော။
 ပဏ္ဍိတဥဒ္ဓေသဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂။ ပဝတ္ထိဝါရ အဖွင့်

၃၃,၃၄။ ယံယံ။ ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ ဧတဿ၊ ဟူသောပုစ္ဆာ၏။ ဝိသဇ္ဇနေ၊
 အဖြေ၌။ အဗျာကတာ စာတိ။ ပေ။ ဝုတ္တံတိ၊ ဟူ၍။ အဋ္ဌကထာယံ၌။ ဝုတ္တံ။
 [ကေစိဆရာတို့၏ဝါဒကို ပြလို၍ "ဣမသ္မိံ ပန ပဉ္စေ" စသည်ကိုမိန့်။] ပန၊
 ဆက်။ [ဤဝါဒနှင့် ကေစိဝါဒ သည် အဓိပ္ပာယ်မကွဲ။ ထို့ကြောင့် ဝါဒန္တရ

၁။ ကေစိဝေန္တိ။ [ကေစိတိ ဓမ္မသိရိတ္ထေရံ သန္ဓာယာဟ၊- အနု။]
 ထိုထေရ်တို့၏ စကားသည် "ဣမသ္မိံ ပန ပဉ္စေ" မှစ၍ "နာပိ ပဋိသေဓောတိ"
 'တိုင်အောင်တည်း။ "ယဿ ကုသလာ ဓမ္မာ။ ပေ။ အဗျာကတာ ဓမ္မာ' ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ"
 ဟူသောပြဿနာ၌ ၂-ဖက်ရ ဝိဘင်းထုတ်ရာဝယ် "ပဉ္စဝေါကာရေ ကုသလာနံ
 ဥပ္ပါဒက္ခဏေ။ ပေ။ ကုသလာ စ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အဗျာကတာ စ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ"
 ဟု မိန့်တော်မူ၏။ ထို၌ ကုသိုလ်ဥပါဒ်ခိုက်ဟု ဆိုသောကြောင့် အဗျာကတာ
 ဓမ္မာအရ စိတ်အဗျာကတ မဟုတ်၊ ရုပ်အဗျာကတသာ ရနိုင်၏။ ရုပ်အဗျာကတ

မဟုတ်။] ဣမသ္မိံ ပဉ္စေ၊ (ယဿ ကုသလာဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ တဿ အပ္ပာကတာ
 ဓမ္မော) ဟူသော ဤပြဿနာ၌။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိဂ္ဂပဉ္စေ။ ကိလည်း။ လဗ္ဘတိ။
 ရအပ်၏။ (ရနိုင်၏။) ပန၊ ထိုသို့ပင် ရအပ်ရနိုင်ပါသော်လည်း။ ပဋိလောမ
 ဝါရဿံ။ ။ ဣ။ ဝိသဇ္ဇနေ၊ သော။ (ထွေ၌စပ်) သဗ္ဗေသံ။ ပေ။ နုပ္ပဇ္ဇန္တိတိတ္ထေ၊
 ဤပါ၌၌။ ပဝတ္ထေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ စိတ္တဿ၊ ။ ဣ။ ဘင်္ဂက္ခဏော၌။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံပိ။
 ဖြစ်သည်လည်း ဖြစ်သော။ တံ၊ ထိုကမ္မသမုဋ္ဌာန်ရုပ်ကို။ [တံဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌
 ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိဂ္ဂပံကို စွဲနိုင်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ “ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိ
 ရှုပ်သည် ပိုဟန်တူသည်။ အနုဋီကာကား ရှေ့က ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိ ရှုပ်ကို
 ယူ၍ တံကိုဖွင့်ခြင်းဖြစ်သည်။] အဂ္ဂဟေတွာ၊ ရှိ။ အပ္ပာကတာစ ဓမ္မာ
 န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဟောတော်မူသပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
 စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပမေဝ၊ ကိုသာ။ ဣမ၊ ဤအပ္ပာကတာ စ ဟူသောအဖြေ၌။
 အဓိပေတံ။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာဒိဂ္ဂပေ၊ ကမ္မသမုဋ္ဌာန်အစရှိသော ရုပ်၌။ ဝိဓာနံ၊
 စိရင်ခြင်းသည်။ န (ဟောတိ)။ ပဋိသေခေပိ၊ တားမြစ်ခြင်းသည်လည်း။
 န (ဟောတိ)။ [အရကောက်၌ ထည့်၍မယူခြင်းကို “နဝိဓာနံ” ဟု ဆိုသည်။]

လည်း ကမ္မ၊ စိတ္တ၊ ဥတု၊ အာဟာရ သမုဋ္ဌာန် ၄-မျိုးလုံးရနိုင်၏။ သို့သော်
 ကံ၊ ဥတု၊ အာဟာရသမုဋ္ဌာန် ရုပ် ၃-မျိုးကို မယူဘဲ စိတ္တသမုဋ္ဌာန် တမျိုးကိုသာ
 အလိုရှိအပ်၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “အပ္ပာကတာ စာတိ စိတ္တသမုဋ္ဌာန
 ရူပဝသေန ဝုတ္တံ” ဟူသောစကားကို ကေစိဆရာက ထောက်ခံ၍ ရိုသ်သည်။

၁။ ပဋိလောမဝါရဿ ဝိသဇ္ဇနေ။ ။ ပစ္စနိက်ကိုပင် ပဋိလောမဝါရဟု
 သုံးစွဲသည်။ ထိုဝါရဝယ် ကုသလမူ အပ္ပာကတမူလိဖြစ်သော “ယဿ ကုသလာ
 ဓမ္မာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တဿ အပ္ပာကတာ ဓမ္မော နုပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟူသော ပုစ္ဆာ၏ “သဗ္ဗေသံ
 စပုဏ္ဏာနံ။ ပေ။ အပ္ပာကတာစ ဓမ္မာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟူသော ဝိသဇ္ဇနာဝယ်
 စိတ်၏- ဘင်္ဂဇာ၌ ကမ္မသမုဋ္ဌာန်စသော ရုပ် ၃-ပါးလုံး ဖြစ်နေပါသော်လည်း
 ထို ၃-မျိုးကို မယူဘဲ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တမျိုး၏ မဖြစ်ခြင်းကိုသာ ရည်ရွယ်၍
 “အပ္ပာကတာစ ဓမ္မာ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ထိုဟောတော်မူပုံကို
 ထောက်၍ ဤအနုလောမ ကုသလမူ အပ္ပာကတမူလိ ပြဿနာ၌လည်း “အပ္ပာ
 ကတာစာတိ စိတ္တသမုဋ္ဌာန ရူပဝသေန ဝုတ္တံ” ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သည်ကား
 သင့်မြတ်၏။ ဟူလို။

ဣတိ၊ သို့။ ကေစိ၊ အချို့သော ဓမ္မသိရိဓရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ။ တထာံ၊ ထိုမှ တပါး။ စိတ္တသမုဋ္ဌာန ရူပမေဝ၊ ကိုသာ။ သန္ဓာယ၊ ယထာ။ ပေ။ နောတိ၊ ဟူ၍။ (တကဝတာ) ဝုတ္တိ။ ဣတိ၊ သို့။ (ကေစိ၊ အချို့သော ဓမ္မသိရိဓရာတို့ သည်။ ဝဒန္တိ။)

ပန၊ ထိုသို့ပင်ဆိုကြပါသော်လည်း။ တံ တေံ၊ ထိုစကားကို။ ဝေံ၊ သို့။ ဝတ္ထု၊ ငှား။ န၊ သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ (ကသွာ) စိတ္တဿ၊ ၎င်း။ ဘဂံ၊ က္ခန္ဓာ၊ ဤ။ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပဒီနံပိ၊ တို့၏လည်း။ ဥပ္ပါဒဿ၊ ဖြစ်ခြင်းကို၎င်း။ (စိတ္တဿ၊ ၎င်း။) ဥပ္ပါဒက္ခန္ဓော၊ ဤ။ (ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပဒီနံပိ၊ တို့၏လည်း။) နိရောဓေ၊ ချုပ်ခြင်းကို၎င်း။ ဝေမာဒိတိ၊ ဤသို့အစရှိကုန်သော။ ပါဠိဟိ ဝေ၊ ပါဠိ တော်တို့ဖြင့်ပင်။ ပဋိသေဓသိဒ္ဓိတော၊ တားမြစ်ခြင်း၏ ပြီးစီးခြင်းကြောင့် တည်း။ [ဝေံဖြင့် “သဗ္ဗေသံ၊ စ ဝန္တာနံ ပဝတ္ထေ စိတ္တဿ။ ပေ။ နဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ယထာ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ပေ။ နော” ဟူသော ပြအပ်သောပါဠိတော် ၂-ရပ်ကိုညွှန်ပြသည်။

၁။ တထာ။ ပေ။ နောတိ ဝုတ္တိတိ။ ။ ဤစကားလည်း အရှင်ဓမ္မသိရိ ထေရ်၏ စကားပင်တည်း။ “ကုသိုလ်တရားများဖြစ်ခိုက် အဗျာကတ တရား များချုပ်သလား” ဟု မေးတော်မူရာ၌လည်း စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရုပ်များကို ရည်ရွယ် သောကြောင့် “နော၊ မချုပ်ကြ” ဟု ဖြေတော်မူသည်။ ကုသိုလ်စိတ်၏ ဥပါဒိ ခဏ၌ ခဏတိုင်းဖြစ်နေသော ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာန်ရုပ်တို့ကား ချုပ်ကြမည်သာ။ ထို့ကြောင့် ထိုကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာန်ရုပ်များကို ဤယမက၌ မဟူရဟု သိနိုင်ပါ သည်။-ဟူလို။

၂။ တံ ပနေတံ။ ပေ။ သိဒ္ဓိတော။ ။ ဤစကားဖြင့် ထိုကေစိဝါဒကို ဋီကာဆရာ ပယ်သည်။ ဋီကာဆရာသည် စိတ်၏ ဘင်ခဏ၌ ရုပ်၏ဖြစ်ခြင်းကို ၎င်း၊ စိတ်၏ ဥပါဒိခဏ၌ ရုပ်၏ ချုပ်ခြင်းကို၎င်း အလိုမရှိကြောင်းကို ရှေ့ခန္ဓ ဝိဘင်း၊ သုတ္တန္တဘာဇနီယ၊ ပကိဏ္ဍကကထာဋီကာ၌ ပြခဲ့ပြီ။ ထို့ကြောင့် ဤ၌ စိတ်၏ ဘင်ခဏဝယ် ရုပ်မဖြစ်ခြင်းကို၎င်း စိတ်၏ ဥပါဒိခဏဝယ် ရုပ် တို့၏ မချုပ်ခြင်းကို၎င်း ဤပါဠိတော်များက ပြီးစီးစေပါသည်-ဟုဆိုသည်။

၁။ စကား။ ယေ။ အကြင်ဝဇီရဗုဒ္ဓိထေရ်တို့သည်။ ဝဒန္တိ။ (ကိံ)။ ပဋိသမ္ဘိဒါ
 မဂ္ဂေ၊ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌။ နိရောဓကထာယံ၊ နိရောဓကထာ၌။ သောတာပတ္တိ
 မဂ္ဂကုဏေ၊ ။ ဇာတာ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ စိတ် စေတသိက် တရားတို့
 သည်။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ၊ ကို။ ထပေတွာ၊ ထပေဗ္ဗိ၊ အလုံးစုံသော ဘာဝနာတို့
 သည်လည်း။ ဝိရာဂါစေတ၊ မတပ်မက်ကြောင်းတို့သည်၎င်း။ ဝိရာဂါရမဏာ၊
 နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိကုန်သည်၎င်း။ ဝိရာဂဂေါစရာ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော ကျက်
 စားရာရှိကုန်သည်၎င်း။ ဝိရာဂသမုဒါမတာ၊ နိဗ္ဗာန်တရားသို့ ကောင်းစွာ
 အထက်အထက်၌ ရောက်ကုန်သည်၎င်း။ ဝိရာဂပတိဋ္ဌာ၊ နိဗ္ဗာန်ဟူသော
 တည်ရာရှိကုန်သည်၎င်း။ ဟောန္တိ။ ဣတိအာဒိယ၊ တို့၌။ ထပေတွာ ရူပံတိ၊
 ဟူ၍။ အဝတွာ၊ သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူဘဲ။ စိတ္တဇရူပါနံ၊ တို့၏။
 စိတ္တပုဋိပဒ္ဓတ္တာ၊ စိတ်နှင့်စပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ထပေတွာ စိတ္တ
 သမုဋ္ဌာနရူပံတိ၊ ဟူ၍။ (ဓမ္မသေနာပတိနာ) ဝုတ္တံ ယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ တူ။
 ဣဝပိ၊ ဤဓမ္မယမက၌လည်း။ (စိတ္တဇရူပဿ၊ ။) စိတ္တပုဋိပဒ္ဓတ္တံ၊ ကြောင့်။
 စိတ္တဇရူပမေဝံ၊ ကိုသာ။ (ဘဂတော) ကထိတံ၊ ဣတိ၊ သို့။ (ဝဒန္တိ)။

တဉ္စ၊ ထိုစကားသည်လည်း။ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် နဟောတိ၊
 (ကသ္မာ၊ ဟိ (ယသ္မာ)၊ ကြောင့်။ ယေသံ၊ အကြင် စိတ္တဇရူပံတို့အား။

၁။ ယေ စ ဝဒန္တိ။ ။ ဝဇီရဗုဒ္ဓိထေရ်ဟု အန္တဋီကာ ဖွင့်၏။ ထိုထေရ်ကား
 ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၊ နိရောဓ ကထာဝယ် “သောတာပတ္တိမဂ်ခဏ၌ ဖြစ်
 သမျှ တရားတို့သည် (စိတ္တဇရူပံကို ချန်ထား၍) ဝိရာဂ၊ ဝိရာဂါရမဏာ၊
 စသော တရားများဖြစ်ကြ၏။” ဟု ရှင်သာရိပုတြာ ဟောတော်မူ၏။ ထို၌
 သောတာပတ္တိမဂ်ခဏဝယ် ကမ္မစေသော ရုပ်များဖြစ်ကြသော်လည်း “ထပေတွာ
 ရူပံ” ဟု သာမညမဟောဘဲ “ထပေတွာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံ” ဟု စိတ်နှင့်စပ်၍
 ဖြစ်ခြင်းရှိသော ရုပ်များကိုသာ ဖယ်ကြည့်တော်မူသကဲ့သို့။ ထို့အတူ “ဤဓမ္မ
 ယမက၌လည်း စိတ်နှင့် စပ်သော စိတ္တဇရူပံကိုသာ ဟောတော်မူအပ်၏” ဟု
 ဆိုသည်။ ဤစကားကို ဋီကာဆရာက “တဉ္စ၊ တထာ န ဟောတိ” ဟု ပယ်၍
 “ယေသံ ဟိ” စသည်ဖြင့် အကျယ်ပြုသည်။

သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ၊ သည်။ သဟဇာတ ပစ္စယော၊ သဟဇာတသတ္တိဖြင့်
 ကျေးဇူးပြုသည်။ ဟောတိ။ ယေသု စ၊ အကြင် စိတ္တဇရုပ်တို့၌လည်း။
 ဝိရာဂါဒိ အာသင်္ကာ၊ ဝိရာဂါအစရှိသည် အဖြစ်၌ ယုံမှားဘွယ်သည်။
 ဟောတိ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂ သဟဇာတာ၊ သောတာပတ္တိမဂ်နှင့်တကွ ဖြစ်
 ကုန်သော။ တေဓမ္မာ၊ ထိုစိတ္တဇရုပ်တရားတို့ကို။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခန္ဓာ
 ဇာတာ မ္မောတိ၊ ဟူ၍။ တတ္ထ၊ ထိုပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်၌။ (ဓမ္မသေနာပတိနာ)
 ဝုတ္တာ။ ဟိ၊ မှန်။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခန္ဓာ ဇာတာတိ၊ ဟူသော။ ဝစနံ၊ သည်။
 မဂ္ဂေ၊ မဂ်ကြောင့်။ ဇာတတံ၊ ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကို။ ဒီပေတိ။ စ၊ သည်သာ
 မကသေး။ အမဂ္ဂေ၊ မဂ်မဟုတ်သော ကံအစရှိသော အခြားတရားကြောင့်။
 ဇာယမာနာနိ၊ ကုန်သော။ ကမ္မဇာဒီနိ၊ ကမ္မဇာအစရှိသော ရုပ်တို့သည်။
 မဂ္ဂက္ခန္ဓော၊ ၌။ ဇာတတေ၊ ဟာရံ၊ ဖြစ်ကုန်၏ဟူသော ဝေါဟာရကို။
 န အရဟန္တိ။ (ကသ္မာ)၊ တေသံ၊ ထိုကမ္မဇာ အစရှိသော ရုပ်တို့၏။ တဿ၊
 ထိုမဂ်၏။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂက္ခန္ဓော၊ ၌။ သဟဇာတပစ္စယတာ ဘာဝတော၊
 သဟဇာတပစ္စည်း၏ အဖြစ်၏ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။
 မဂ္ဂက္ခန္ဓော၊ ၌။ တံ သဟဇာတဓမ္မေသု၊ ထိုမဂ်နှင့်တကွဖြစ်သော တရားတို့
 တံင်။ ထပေတဗ္ဗံ၊ ခြင်းချန်ထိုက်သောတရားကို။ (ယုံမှားဘွယ်ရှိသည့်အုတ်က
 ခြင်းချန်ထိုက်သော စိတ္တဇရုပ် တရားကို။) ထပေတံ၊ ခြင်းချန်ခြင်းငှာ။
 ထပေတံ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနရူပံတိ (ဓမ္မသေနာပတိနာ)ဝုတ္တံ။

ပန၊ ဆက်။ ဣဓ၊ ဤဓမ္မယမက၌။ ကုသလာဒီဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ယဿ၊
 အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ (သန္တာန်၌) ၎င်း။ ယတ္ထ၊ အကြင်ဘုံ၌၎င်း။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊
 ဖြစ်လည်းဖြစ်ကုန်၏။ နိရုဇ္ဈန္တိ စ၊ ချုပ်လည်းချုပ်ကုန်၏။ တသေ ပုဂ္ဂလဿ၊
 ၎င်း။ တသ္မိံ စ ဩကာသေ၊ ထိုဘုံ၌၎င်း။ ဥပ္ပါဒနိရောဓာနံ၊ ဖြစ်ကုန်
 ချုပ်ကုန်သော။ အဗျာကတဓမ္မာနံ၊ တို့၏။ ကုသလာဒီ ပဋိပဒ္ဓတာ၊ ကုသိုလ်
 အစရှိသည်တို့နှင့် ဆက်စပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ အပ္ပဋိပဒ္ဓတာစ၊ မဆက်
 စပ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကို၎င်း။ အာမဋ္ဌာ၊ သုံးသပ်အပ်ကုန်ပြီ။ [ပဋိပဒ္ဓတာဖြင့်
 ဥပ္ပါဒကိုပြသည်၊ အပ္ပဋိပဒ္ဓတာဖြင့် နိရောဓကိုပြသည်။] စ၊ ဆက်။ ကမ္မဇာဒီ

ရူပံ သည်။ အဗျာကတံ၊ အဗျာကတ တရားသည်။ နှ၊ န ဟောတိ၊ မဖြစ်
မဟုတ် ဖြစ်သည်သာ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သန္နိဋ္ဌာနေန၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့်။
ဂဟိတဿ၊ သော။ ပုဂ္ဂလဿ၊ ၏ (သန္တာန်၌) ၎င်း။ ဩကာသေ ဝါ၊
၌၎င်း။ ဥပ္ပါဒနိရောဓေသု၊ တို့သည်။ ဝိဇ္ဇမာနေသု၊ ထင်ရှားရှိကုန်လေသော်။
အဗျာကတာနံ၊ တို့၏။ တေ၊ ထိုဥပ္ပါဒနိရောဓတို့ကို၊ ဝေဒိတဗျာ။ (ဥပ္ပါဒ နိရော
ဓေသု၊ တို့သည်။) အဝိဇ္ဇမာနေသု၊ သော်။ ပဋိသေဝေတဗျာ၊ တားမြစ်ထိုက်
ကုန်၏။ စ၊ ဆက်။ အဗျာကတု၊ တို့သည်။ အစိတ္တပ္ပဋိဗဒ္ဓါ၊ စိတ်နှင့်မဆက်
စပ်ကုန်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣ၊ ဤအဗျာကတာဟူသောအဖြေ၌။ န
ဂဟိတု။ ဣတိ ဝတ္ထု န သက္ကာ။ (ကသ္မာ) နိရောသေမာပန္နာနံ၊ နိရောဓ
သမာပန္န ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၎င်း။ အသညသတ္တာနံ၊ တို့၏၎င်း။ ဥပ္ပါဒနိရောဓ
ဝစနတော၊ ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊
ကြောင့်။ (တဉ္စ၊ ထိုဝိရုဒ္ဓိထေရ်၏ စကားသည်လည်း။ 'တဏှာ၊ ဖြင့်။
န ဟောတိ)။

။ ၃၅

စတုတ္ထပဉ္စေ၌။ [ကုသလဓမ္မမူ အဗျာကတဓမ္မမူလီ ဝိသေသံမပုစ္ဆာ၌။]
ပဝတ္ထေ အကုသလာဗျာကတစိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။
[ပါဠိတော်၌ “ပဝတ္ထေ ကုသလ ဝိပုယုတ္တံ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ” ဟု ရှိ၏။]
ယဿ ဝါ ပန အဗျာကတာ ဓမ္မာ ဥပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူသော။ တေန သန္နိဋ္ဌာနေန၊
ဖြင့်။ ဂဟိတေသု၊ ယူအပ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ ပဉ္စဂေါကာရေ၌။ အကုသလာ
ဗျာကတ စိတ္တာနံ၊ အကုသိုလ်စိတ် အဗျာကတစိတ်တို့၏၎င်း။ စတုဂေါ
ကာရေ၊ ၌။ အဗျာကတစိတ္တဿေ ဝစ၊ ၏သာ၎င်း။ ဥပ္ပါဒက္ခဏအပ်မီနောံ၊
ဥပ္ပါဒဏေနှင့်ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ သန္ဓာယ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။
ဝေ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်။ သဗ္ဗတ္ထ၊ အလုံးစုံသော မြုဆာနာတို့၌။
သန္နိဋ္ဌာန ဝသေန၊ သန္နိဋ္ဌာန်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝိသေသော၊ အထူးကို။
ဝေဒိတဗျာ။

၇၉။ ကောဝဇ္ဇနေနံ ဥပ္ပန္နဿာတိ၊ ဟံဂျိ။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။
 ပန၊ ထိုသို့ပင်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ နာနာဝဇ္ဇနေနပိ၊ မတူထူးခြားကွဲပြား
 သော အာဝဇ္ဇန်းကြောင့်လည်း။ တတော၊ ထိုကောဝဇ္ဇနေ အရဟတ္တမဂ္ဂ
 ဝိထိမှ။ ပုရိမတရဇဝနဝိထိသု၊ သာ၍ရှေး၌ဖြစ်သောဇောဝိထိတို့၌။ ဥပ္ပန္နဿ၊
 ဖြစ်သောကုသိုလ်စိတ်၏။ ဥပ္ပါဒက္ခဏော၌။ တေသံ။ ပေ။ နုပ္ပဇ္ဇန္တိတိ၊ ဟူသော။
 ဣဒံလက္ခဏံကို။ လဗ္ဘတေဝ၊ ရအပ်သည်သာ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတေန
 လက္ခဏေန၊ အားဖြင့်။ သမာနလက္ခဏံ၊ တူသော လက္ခဏာရှိသော။ သဗ္ဗံ။

၁။ ကောဝဇ္ဇနေနံ ။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ မဂ္ဂဝိထိ ကျသောအခါ ထိုဝိထိ၌ မနော
 ဒွါရာဝဇ္ဇန်းဖြစ်၏။ ထိုမနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းတခုကြောင့် ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံ၊
 ဝေဝါဒါနံ၊ အရဟတ္တမဂ်စိတ်တို့ဖြစ်ကြ၏။ ထိုတွင် “ယဿ စိတ္တဿ အနန္တဓာ အဂ္ဂ
 မဂ္ဂံ ပဋိလဘိဿန္တိ” အရ တိုက်ရိုက်ယူရလျှင် အရဟတ္တမဂ်၏ ရှေ့က ဝေဝါဒါနံ
 (ဝေဝါဒတူ) တခုသာရ၏။ သို့သော် “အကုသလာ ဓမ္မာ နုပ္ပဇ္ဇဿန္တိ။ နောစ
 တေသံ ကုသလာ ဓမ္မာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ” ဟူသော လက္ခဏာအရ အကုသိုလ် မဖြစ်လတ်
 ခြင်း၊ ကုသိုလ်၏ ဥပါဒ်ခြင်းအားဖြင့် လက္ခဏာတူသော ဝေဝါဒါနံ ရှေ့က
 ပရိကမ်၊ ဥပစာ၊ အနုလုံကိုလည်း ယူသို့ရန် “တတော ဩရိမစိတ္တဿ ဥပ္ပါ
 ဒက္ခဏေပိ တေ လက္ခဏံ လဗ္ဘတေဝ” ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသည်။

၂။ နာနာဝဇ္ဇနေနာပိ ။ ပေ။ ဣဒံ လက္ခဏံ လဗ္ဘတေဝ။ ။ မနောဒွါရာ
 ဝဇ္ဇန်းအမျိုးမျိုးဟု ဆိုသဖြင့် အဂ္ဂမဂ္ဂဝိထိ တဝိထိသာမက ထိုဝိထိ၏ရှေ့၌
 ကုသိုလ်ဇော ဝိထိအတော်များစွာ ဖြစ်နေလျှင် ထိုဇောစိတ်များ၏ ဥပါဒ်ခဏ
 ၌လည်း အကုသိုလ်မဖြစ်လတ်၊ ကုသိုလ်ဖြစ်ဆဲ ဟူသော ဤလက္ခဏာကို ရနိုင်
 သည်သာ။

၃။ တသ္မာ ။ ပေ။ ဒိပိတံ။ ။ ထိုသို့ ဤလက္ခဏာကို ရနိုင်သောကြောင့်
 ဤလက္ခဏာဖြင့် “သဗ္ဗံ။ ပေ။ ဒိပိတံ ဟောတိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ နာနာဝဇ္ဇနဖြစ်သော
 ရှေ့ဇောဝိထိတို့၌ ပါသော ကုသိုလ်အားလုံးကိုပင် ပြအပ်ပြီး ဖြစ်သည်ဟုမှတ်
 ပါ။ [ဤဝါကျ၌ “ဧတေနေဝ ကုသလာနာဂတဘာဝပရိယောသာနေန=
 ကုသိုလ်၏ အနာဂတ်အဖြစ်၏ အဆုံးဟူသည် အရဟတ္တမဂ်စိတ်၏ရှေ့က ဝေဝါ
 ဒါနံစိတ်တည်း။ ထိုစိတ်ဖြင့် ထိုရှေ့က နာနာဝဇ္ဇနဝိထိတို့တွင် ပါဝင်သော
 ကုသိုလ်စိတ်အားလုံး၏ ဥပါဒ်ခဏတို့ကိုလည်း ထိုသမာနလက္ခဏာအဖြစ်ကြောင့်
 ပင်ပြအပ်ပြီးဖြစ်သည်-ဟူလို။]

အလုံးစုံသော ကုသိုလ်စိတ်သည်။ ဝါကို။ ယဿ ။ပေ။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေတိ၊ ဟူသော။ ဧတေနော ကုသလာနာဂတဘာဝပရိယောသာနေန၊ ဤကုသိုလ်၏ အနာဂတ်အဖြစ်၏ အဆုံးဖြစ်သောဂေါတြဘူစိတ်ဖြင့်ပင်။ တာယ ဝေ သမာန လက္ခဏတာယ၊ ထို တူသောလက္ခဏာရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်။ ဒိပိတံ ဟောတိ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

အကုသလာတိတဘာဝဿ၊ အကုသိုလ်၏ အတိတ်၏ အဖြစ်၏။ အာဒိမ္ပိ၊ အစဖြစ်သော။ ဒုတိယေ အကုသုလေတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ၊ ဟောတော် မူအပ်ရာဋ္ဌာန၌၎င်း။ အဗျာကတာတိတဘာဝဿ၊ အဗျာကတ၏ အတိတ်၏ အဖြစ်၏လည်း။ အာဒိမ္ပိ၊ သော။ ဒုတိယေ စိတ္တေတိ၊ ဟူ၍။ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ၊ ၌၎င်း။ သေနယော ။ ဟိ၊ ထင်ရှားအောင် ပြဦးအံ့။ ဘာဝနာဝါရေ၊ ၌။ ဘာဝနာပဟာနာနိ၊ ဘာဝနာပဟာနစိတ်တို့၏။ ပရိယောသာနေန၊ အဆုံး ဖြစ်သော။ အဂ္ဂမဂ္ဂေန၊ အရဟတ္တမဂ်ဖြင့်။ တတော၊ ထို အရဟတ္တမဂ်မှ။ ပုရိမ တရာနိ၊ သာ၍ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော။ ဘာဝနာပဟာနာနိပိ၊ ဘာဝနာပဟာန

၁။ သေနယော။ ပေ။ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ။ ။ “အကုသလာတိတဘာဝဿ” ကို “ဒုတိယေ အကုသုလေတိ” နှင့်၎င်း၊ “အဗျာကတာတိတဘာဝဿ” ကို “ဒုတိယေ စိတ္တေတိ” နှင့်၎င်းတပ်ပါ။ ထိုတွင် အတိတ်ဝါရ အနုလောမ ပုဂ္ဂလော ကာသ၌ “ယဿ ဝါ ပန ယတ္ထံ အကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထံ။ တဿ တတ္ထ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ” ဟူသော ပုစ္ဆာ၏ ဝိသဇ္ဇနာ၌ “သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ အကုသုလေ စိတ္တေ ဝုတ္တမာနေ တေသံ တတ္ထ” ဟုဟောတော်မူ၏။ ထို၌ ဒုတိယ အကုသိုလ်စိတ်အရ ဘဝနိကန္တိက ဒုတိယဇောသာ ထိုက်ရိုက်ရသော် လည်း ထိုကဲ့သို့ အကုသိုလ်ဖြစ်ဘူးခြင်း၊ ကုသိုလ် မဖြစ်သေးခြင်း လက္ခဏာ တူသော တတိယ ။ပေ။ သတ္တမဘဝနိကန္တိကဇောတို့ကိုပါ ယူရ၏။

“ယဿ ဝါ ပန ယတ္ထံ အဗျာကတာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထံ။ တဿ တတ္ထ ကုသလာ ဓမ္မာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ” ဟူသော ပုစ္ဆာ၏ ဝိသဇ္ဇနာဖြစ်သော “သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ စိတ္တေ” အရ၌လည်း အဗျာကတဖြစ်ဘူးသော (ပဋိသန္ဓေနောက်က) ပဌမဘဝင်စိတ်သာ ထိုက်ရိုက်ရသော်လည်း လက္ခဏာတူသော နောက်နောက် ဘဝင်များနှင့် ဘဝနိကန္တိကဇောတို့ကို၎င်း ပဌမဆုံးဖြစ်သော ကုသိုလ်ဇော ကို၎င်း ယူရ၏။ ဤသို့ယူရသောကြောင့် “သေနယော” ဟု ဆိုသည်။

စိတ်တို့သည်လည်း။ ဝါ၊ တို့ကိုလည်း။ ဒဿိတာနိ၊ ကုန်သည်။ ဟောန္တိယထာ^၁၊ သို့။ ဝေ၊ ဣဇာပိ၊ ဤပဝတ္တိဝါရ၌လည်း။ တံ တံ၊ ထိုအကုသိုလ်တရားတို့၏ အတိတ်အဖြစ် အစရှိသည်၊ အကုသိုလ်တရားတို့၏ အနာဂတ်အဖြစ် အစရှိသည်ကို။ ဘေန ဘေန အာဒိနာ၊ ထိုထို ဒုတိယအကုသလေ အတူရှိသော အစပြင့်၎င်း။ တေန တေန အန္တေန စ၊ ထိုထို အဂ္ဂမဂ္ဂသမင်္ဂိ အတူရှိသော အဆုံးဖြင့်၎င်း။ ဒဿိတံ၊ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။)

၁၀၀။ ပဉ္စဝေါကာရေ။ ပေ။ နိရုဇ္ဈန္တိတိ ဝ စနေန^၂၊ ဖြင့်။ ပဋိသန္ဓိ စိတ္တတော၊ မှ။ သောဠသမံ၊ တဆဲ့ခြောက်ချက်မြောက်သော။ ဝါ၊ တနည်း။

၁။ ယထာဟိ။ ပေ။ ဝေမိဇာပိ။ ။ ဆိုအပ်ပြီးသော အဓိပ္ပါယ်ကို ထင်ရှားပြသော စကားတည်း။ “ယထာဟိ” စသော ဥပမာန ဝါကျ၌ အဓိပ္ပါယ် ထင်ရှားပြီ။ “ဝေ မိဇာပိ” စသည်၌ “ဣဇာတိ ဣမသ္မိ” ပဝတ္တိဝါရေ။ တံတံတိ အကုသလာတိတတာဒိ ကုသလောနာဂတတာဒိ စ” ဟု အနုဋီကာဖွင့်၏။ ထိုတွင် “သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဒုတိယေ အကုသလေ စိတ္တေ” ဟု အကုသိုလ် အတိတ်စိတ်ရှိသော ဒုတိယ အကုသိုလ်စိတ်ကို အစဆုံးပြထား၏။ ထိုအစပြင့် အတိတ် အကုသိုလ် အစရှိသော နောက်နောက် အကုသိုလ်များကို ယူရ၏။ “အဂ္ဂမဂ္ဂသမင်္ဂိ” ပေ။ ပဗဟတိ-၌ “အဂ္ဂမဂ္ဂသမင်္ဂိ” သည် ကုသိုလ်တရားတို့တွင် နောက်ဆုံးတရားနှင့် ပြည့်စုံသူတည်း။ ထိုအဂ္ဂ မဂ္ဂ ဟူသော အဆုံးဖြင့် ရှေ့၌ ဖြစ်သော ဘာဝနာပဟာနဇော၊ ပရိကမ်စသော ဇောကို ပြသည်။

၂။ နိရုဇ္ဈန္တိတိ ဝ စနေန ။ ပေ။ ဝိညာယတိ။ ။ ပဉ္စဝေါကာရဘုံဝယ် အကုသိုလ်နှင့် အပျာကတတို့ တပြိုင်နက် ချုပ်နိုင်ရာ အစဆုံးစိတ်ကို ရှာလျှင် ဘဝနိကန္တိကလောဘဇောစိတ်ကို တွေ့ရ၏။ ထိုစိတ်၏ ဘင်္ဂေဉ္စ အကုသိုလ် စိတ်လည်း ချုပ်၏။ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် အတူဖြစ်သော ကမ္မဇရုပ်အပျာကတလည်း ချုပ်၏။ ထို့ကြောင့် “ပဋိသန္ဓေစိတ္တတော သောဠသမံ - ဘဝနိကန္တိစိတ္တံဟောတိ” ဟု ဖွင့်သည်။ ဤနည်း၌ “ပဋိသန္ဓိတော” ဟု အဝဓိ (အပါဒါန်) ကို မရိယာဒ (ပိုင်းခြားသော အဝဓိ) ဟု မှတ်ပါ။ သောဠသမကို တွက်ရာ၌ ပဋိသန္ဓေမပါ။ ပဋိသန္ဓေစိတ်ကို အပိုင်းအခြားအဖြစ်ဖြင့် ချန်၍ တွက်မှ ပဋိသန္ဓေနှင့် တကွ တဆဲ့ ခုနစ်ချက်ပြည့်၍ အပျာကတရုပ်တို့ အကုသိုလ်ဇောနှင့် ပြိုင်၍ ချုပ်နိုင်သည်။ [သို့သော် ဘဝင်ကား ၁၄-ကြိမ်သာ ဖြစ်ခွင့်ရှိတော့၏။ ဘာကြောင့်နည်း။ ဘဝင်နောက်၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် ဖြစ်ရသေးသောကြောင့်တည်း။]

တတောံ၊ ထို တဆဲခြောက်ချက်မြောက်စိတ်မှ။ ပရိပိ၊ နောက်၌လည်း။ ဘဝ
 နိကန္တိစိတ္တံ၊ သည်။ ဟောတိ။ ဝံတော၊ ထိုတဆဲခြောက်ချက်မြောက်စိတ်မှ။
 ဝါ၊ တဆဲခြောက်ချက်နောက်ဘဝဲနိကန္တိ စိတ်မှ။ သြရံ၊ အတွင်း၌။
 (ဘဝနိကန္တိ စိတ္တံ၊ သည်။) န (ဟောတိ)။ ဣတိ ဝိညာယတိ။ ဣတိ၊
 အပြီးတည်း။

ပဝတ္တိဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။
 မေဃယမကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၁။ တတော ပရိပိဝါ။ ပေ။ ။ တဆဲခြောက်ချက်စိတ်မှ နောက်၌ ဘာ
 နိကန္တိလော ဖြစ်၏ဟု တနည်းပြ၏။ ဤနည်း၌ ပဋိသန္ဓိစိတ္တတော” ဟူသော
 အပါဒါန်ကို (သူ့ အပေါ်၌ လွှမ်းမိုးသော=ပဋိသန္ဓေစိတ်ကိုပါယူရသော) အဘိ
 ဝိဓိအပါဒါန်ဟုမှတ်ပါ။ ပဋိသန္ဓေစိတ်မှ စ၍ ဘဝင်(၁၄)မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း
 တိုင်အောင် (၁၆)ကြိမ်ဖြစ်ပြီးလျှင် ထို့နောက် ဘဝနိကန္တိကလော ဖြစ်၏။
 တချို့က “ရုပ်သက်သည် စိတ္တက္ခဏ (၁၆)ချက်သာရှိ၏” ဟု ယူကြ၏။ ထိုအယူ
 အတိုင်း ဆိုလျှင် ဤဒုတိယဝါဒကို ပယ်ရလိမ့်မည်။

၁၀။ ဣန္ဒြိယမက

ပဏ္ဏတ္တိဥဒ္ဓေသဝါရ အဖွင့်

၁။ ဣန္ဒြိယမကော ဌံ။ ဝိဘင်္ဂေဝိယ၊ ဣန္ဒြိယ ဝိဘင်းပါဠိတော်၌ကဲ့သို့။
ဇီဝိတိန္ဒြိယံကို။ မနိန္ဒြိယာနန္တရံ၊ မနိန္ဒြေ၏အခြားမဲ့၌။ အနိဗ္ဗိသိတွာ၊ မညွှန်ပြ
မူ၍။ ပုရိသိန္ဒြိယာနန္တရံ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၏အခြားမဲ့၌။ တိဏိမာနိ ။ ပေ။ ဇီဝိတိန္ဒြိ
ယန္တိ၊ ဟူသော။ သုတ္တေ၊ ၌။ [မဟာဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ဆဠိန္ဒြိယဝဂ်၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယ
သုတ်၌။] ဒေသိတက္ကမေန၊ ဟောတော်မူအပ်သော အစဉ်ဖြင့်။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ၊
အကျဉ်းပြတော်မူအပ်ပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ ပဝတ္တိဝါရေ၌။ ကေန္တံ၊ စင်စစ်။ ပဝတ္တိယံ
ဝေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌သာ။ ဥပုဇ္ဇမာနာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မဇာနံ၊ ကမ္မဇ
လည်း ဖြစ်ကုန်သော။ အကမ္မဇာနဉ္စ၊ အကမ္မဇလည်း ဖြစ်ကုန်သော။
သုခိန္ဒြိယာဒိနံ၊ သုခိန္ဒြေ အစရှိသည်တို့ကို။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ သည်။ အနုပါလကံ၊
စောင့်ရှောက်တတ်၏။ [သုခိန္ဒြေစသည်တို့က ဝိပါက်ဣန္ဒြေဖြစ်သောကြောင့်
“ကမ္မဇာနံ” ဟုဆိုသည်။] စုတိပဋိသန္ဓိသု၊ စုတိအခါ ပဋိသန္ဓေအခါတို့၌။
ဝတ္တမာနာနံ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ ကမ္မဇာနံ၊ ကမ္မဇဖြစ်ကုန်သော။ (သုခိန္ဒြိယာဒိနံ၊
တို့ကို။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ သည်။ အနုပါလကံ၊ ။) ဣတိ၊ ကြောင့်။ တံမူလကာနိ၊
ထိုဇီဝိတိန္ဒြေဟူသော မူလရှိကုန်သော။ ယမကာနိ၊ တို့ကို။ စုတိပဋိသန္ဓိ ပဝတ္တိ
ဝသေနံ ။ စုတိ ပဋိသန္ဓေအခါ၊ ပဝတ္တိပဋိသန္ဓေအခါနှင့်စပ်သဖြင့်။ ဝတ္တဗ္ဗာနိ၊
ဟောတော်မူထိုက်ကုန်၏။

ပန၊ ကား။ စက္ခုန္ဒြိယာဒိသု၊ စက္ခုန္ဒြေအစရှိကုန်သော။ ပုရိသိန္ဒြိယာ
ဝသာနေသု၊ ပုရိသိန္ဒြေအဆုံးရှိသော ဣန္ဒြေတို့တွင်။ ယံ မနိန္ဒြိယံ၊ သည်။
မူလကမေဝ၊ မူလသည်ပင်။ န ဟောတိ၊ မဖြစ်။ [မနိန္ဒြေမူ စက္ခုန္ဒြေမူလိ

၁။ စုတိ ။ ပေ။ ဝသေနံ ။ စုတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန ပဝတ္တိဝသေန စ တတ္ထ
ယံ ဥပါဒိန္နံ (စက္ခုစသော အကြင်ဣန္ဒြေသည် ကမ္မဇဖြစ်၏)။ စံ စုတိ ပဋိသန္ဓိ
ဝသေနေဝ။ ဣတရံ (ကမ္မဇမူတပါးသော ဣန္ဒြေကို) ဣတ္ထရဝသေနပိ (အခြား
သော ပဝတ္တိ၏အစွမ်းဖြင့်လည်း)။ [ပိဖြင့် စုတိပဋိသန္ဓိဝသေနကို ပေါင်း။]၊
ဝတ္တဗ္ဗံ။

စသည် မရှိ-ဟူလို။] တံ၊ ထိုမိနိန္ဒြေကို။ ထပေတွာ၊ အဝသေသမူလကာနိ၊
 ကြွင်းသော စက္ခုန္ဒြေစသော မူလရှိသော ယမကတို့ကို။ [စက္ခုန္ဒြိယာဒိ
 မူလကာနိ-အနု။ အာယတနယမကေဝိယံ၊ ဥံကဲ့သို့။ စုတိဥပပတ္တိဝသေ
 နေဝ၊ စုတိပဋိသန္ဓေတို့၏အစွမ်းအားဖြင့်သာ။ ဝတ္ထုဗ္ဗာနိ။ တသွားကြောင့်။
 ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ကိ။ တေသံ၊ ထိုစက္ခုန္ဒြေ အစရှိသည်တို့၏၊ မဇ္ဈေ၊ ဥံ။ အနုဒ္ဓိ
 သိတွာ၊ မညွှန်ပြမှု၍။ အန္တေ၊ ပုရိသိန္ဒြေ၏အဆုံး၌။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ၊ အကျဉ်း ညွှန်
 အပ်ပြီ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပဏ္ဍတ္တိဥဒ္ဓေသဝါရ ဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဏ္ဍတ္တိနိဒ္ဓေသဝါရ အပွင့်

၉၄။ [ပဏ္ဍတ္တိနိဒ္ဓေသဝါရကို အဋ္ဌကထာ မပွင့်သောကြောင့် ဋီကာ
 ဆရာ ပွင့်ပြလို၍ “ဣတ္ထိ ဣတ္ထိန္ဒြိယ” စသည်ကိုမိန့်။] ဣတ္ထိ ဣတ္ထိန္ဒြိယံတိ
 တော၊ ဥံ။ ယသွားကြောင့်။ ဣတ္ထိတိ၊ ဣတ္ထိဟူသော။ ကောစိ၊ တစုံတခုသော။
 သဘာဝေါ၊ ပရမတ္ထသဘာဝသည်။ နတ္ထိ။ စ၊ ထိုသို့ပင် ပရမတ္ထသဘာဝ
 မရှိသော်လည်း။ ရူပါဒိဓမ္မေ၊ ရုပ်အစရှိသော တရားတို့ကို။ ဥပါဒါယါ၍။
 ဣတ္ထိဂ္ဂဟဏံ၊ ဣတ္ထိဟု ယူခြင်းသည်။ န နဟောတိ၊ မရှိမဟုတ်၊ ရှိသည်သာ။
 တသွာ၊ ကြောင့်။ ဣတ္ထိဂ္ဂဟဏဿ၊ ဣတ္ထိဟု ယူခြင်း၏။ အဝိဇ္ဇမာနံပိ၊

၁။ အာယတနယမကေဝိယ။ ။ယထာ အာယတန ယမကေ ပဋိသန္ဓိ
 ဝသေန အာယတနာနံ ဥပ္ပါဒေါ မရဏဝသေန စ နိရောဓော ဝုတ္တော။ ဝေ
 မိဓာပိ စုတိဥပပတ္တိ (စုတိပဋိသန္ဓိ) ဝသေနဝ ဝတ္ထုဗ္ဗာနိ။ တသွာ တေ
 သဘာဝတ္တာ(ဇီဝိတိန္ဒြေက ထိုစုတိပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်သာ မဆိုထိုက်သည်
 ၏အဖြစ်ဟူသော သဘောရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်) ဇီဝိတိန္ဒြိယံ တေသံ စက္ခုန္ဒြေ
 ယာဒိနံ မဇ္ဈေ အနုဒ္ဓိသိတွာ အန္တေ ပုရိသိန္ဒြိယာနန္တရံအနုဒ္ဓိဋ္ဌံ- အနု။

၂။ တသွာ ။ပေ။ နောတိ ဝုတ္တံ။ ။ဣတ္ထိဟု ခေါ်အပ်သော မိန်းမသည်
 ရုပ်နာမ် ၂ ရုပ်ပေါင်းစပ်ထားသော သမ္မဟပညတ်ဖြစ်သောကြောင့် သဘာဝ
 အစစ်မရှိ။ ရုပ်စသော ပရမတ္ထတရားတို့ကိုစွဲ၍ ပညတ်အပ်သောကြောင့် “ဣတ္ထိ”
 ဟု ယူခြင်းကို မဟုတ်ဟုလည်း မဆိုနိုင်။ ထို့ကြောင့် “ဣတ္ထိ၊ ဣတ္ထိမည်၏။

ထင်ရှားမရှိပါသော်လည်း။ ဝိဇ္ဇမာနမိဝ၊ ထင်ရှားရှိသကဲ့သို့။ ဂဟေတုာ၍။ ပဝတ္တိတော၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်။ တထာဂဟိတဿ၊ ထိုအခြင်းအရာအားဖြင့် ယူအပ်သော ဣတ္ထိ၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ နုတ္တိတိ၊ ဟူ၍။ အဝတုာ၊ ဟောတော်မမူဘဲ။ နောတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။

၈၊ ဆက်။ သုဿ၊ ၏။ ဘေဒံ၊ အပြားကို။ ကတုာ၍။ သုခံ၊ သုခ ဟူ၍၎င်း။ သောမနဿံတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဒုက္ခဿ ၈၊ ၏လည်း။ (ဘေဒံ၊ ကို၊ ကတုာ။) ဒုက္ခံ၊ ဟူ၍။ ဒေါမနဿံတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဝစနေနေဝ၊ ဟောတော် မူခြင်းဖြင့်ပင်။ သောမနဿတော၊ သောမနဿဝေဒနာမှ။ အညာ၊ အခြား သော။ သုခါ၊ သော။ ဝေဒနာသည်။ သုခံ၊ မည်၏။ ဒေါမနဿတော၊ မှ။ အညာ၊ သော။ ဒုက္ခာ၊ သော။ ဝေဒနာသည်။ ဒုက္ခံ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ အယံ ဝိသေသောကို။ ဂဟိတော ယေဝ၊ သာ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ သုခံ၊ သုခိန္ဒြိယံ၊ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခိန္ဒြိယံတိ ဣတ္ထေ ခွံ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဂဝတာ)ဝုတ္တံ။

၁၄၀။ သုဒ္ဓိန္ဒြိယဝါရော ခွံ။ စက္ခု၊ ဣန္ဒြိယံတိ ဣတ္ထေ ခွံ။ ဒိဗ္ဗစက္ခု ပညာစက္ခုနိ၊ ကိုသည်။ ပညိန္ဒြိယာနိ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ အာမန္တာတိ (ဘဂဝရ) ဝုတ္တံ။ အဝသေသံ သောတံတိ၊ ဟူသောပါဌ်ဖြင့်။ တဏှာသောတမေဝ၊ ကိုသာ။ (ဘဂဝါ) အာဟ။

ပဏ္ဍိတိနိဒ္ဒေသဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဝတ္တိဝါရအဖွင့်

၁၈၆။ ပဝတ္တိဝါရော ခွံ။ ဆယံမာနိ၊ ပေ။ မနိန္ဒြိယံတိ၊ ဟူ၍။ သုတ္တော၊ ခွံ။ [မဟာဝဂ္ဂ၊ ဣန္ဒြိယသံယုတ်၊ ဆဋ္ဌိန္ဒြိယဝဂ်၊ သုဒ္ဓကသုတ်ခွံ။] ဝုတ္တနယေန၊ ဖြင့်။ ဣခ၊ ဤဣန္ဒြိယယမကခွံ။ ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ၊ သရုပ်အားဖြင့် အကျဉ်းပြအပ်ပြီးသော။ မနိန္ဒြိယံ၊ သည်။ ဝါ၊ ကို။ [ဂစ္ဆတိ၊ ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ယောဇိတံတို့၌ ထိုက်သည့်

ဣတ္ထိန္ဒြိယံ၊ လော”ဟု မေးရာ၌ လုံးလုံးမရှိသည့် အနေအားဖြင့် “နုတ္တိ” ဟု မဖြေဘဲ “နော၊ (ဣတ္ထိဆိုဒါ ရှိသော်လည်း) ဣတ္ထိန္ဒြိယကား မဟုတ်”ဟု ဖြေ တော်မူရသည်။

အားလျော်စွာစပ်] စုတိ ပဋိသန္ဓိပဝတ္တေသု၊ စုတိပဋိသန္ဓေအခါ ပဝတ္တိ အခါတို့၌။ ပာတ္တမာနေဟိ၊ ကုန်သော။ ကမ္မဇာကမ္မဇဟိ၊ ကမ္မဇဖြစ်ကုန်၊ အကမ္မဇ ဖြစ်ကုန်သော။ သဗ္ဗေဟိပိ၊ အလုံးစုံသော ဣန္ဒြေတို့နှင့်လည်း။ ယောဂံ၊ ယှဉ်ခြင်းသို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ရောက်၏။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ကို။ (အညဗ္ဗေ နိဿယေန၊ ရုပ်နာမ်တည်းဟူသော အခြားတရား မှီရာအားဖြင့်။ ဂဟိတံ) ဝိယသို့။ (ဝေံ၊ တူ။) အညဗ္ဗေနိဿယေနံ၊ ဖြင့်။ န ဂဟေတဗ္ဗံ၊ ယူအပ်သည် မဟုတ်။ ပုဗ္ဗဂံမတ္တာ၊ ရှေ့သွား၏အဖြစ်ကြောင့်။ ပစာနံ၊ ပြခန်း၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ထိုသို့ အလုံးစုံသော ဣန္ဒြေတို့နှင့် ယှဉ်တွဲခြင်းသို့ ရောက်သည်၏ အဖြစ်၊ ဇီဝိတိန္ဒြေကဲ့သို့ အခြားတရားဟူသော မှီရာအားဖြင့် ယူထိုက်သော တရားမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ကုဋံ၊ အိမ်၏အတွင်းကို။ ဂေါပါနသိနံ၊ အချဉ်ယနယ်တို့၏။ သမောသရဏဋ္ဌာနံ၊ ပေါင်းဆုံရာအရပ်သည်။ (ဟုတွာ)၊ အန္တေ ၊ ထိပ်ဆုံး၌။ ထပေတွာ၊ ရှိ။ ယောဇိတံ ဝိယ၊ ယှဉ်အပ်သကဲ့သို့။ (တသာ၊ တူ။) သဗ္ဗိန္ဒြိယံ၊ တို့၏။ သမောသရဏဋ္ဌာနံ၊ သည်။ (ဟုတွာ) အန္တေ ထပေတွာ ယောဇိတံ။

ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိ မူလကေသု၊ ဇီဝိတိန္ဒြိယ အစရှိသော မူလရှိကုန်သော။ ပဝတ္တိံ စ ၊ ပဝတ္တိအခါကိုလည်း။ ဂဟေတွာ၊ ဂတေသု၊ ဖြစ်သောဝိသဇ္ဇနာ

၁။ အညဗ္ဗေနိဿယေန။ ။ “ယော တေသံ ရူပိနံ ဓမ္မာနံ အာယု” စသည်ဖြင့် မိမိမှတပါးသော ရုပ်တရား နာမ်တရားဟူသော မှီရာပါမှ ဇီဝိ တိန္ဒြေကို ဉာဏ်ဖြင့် ယူ၍ဖြစ်သည်။ မနိန္ဒြေကဲ့သို့ သူ့ချည်းသန့်သန့် ဉာဏ်ဖြင့် ယူ၍မဖြစ်၊ ဟူလို။

၂။ အန္တေ ထပေတွာ ယောဇိတံ။ ။ ပါဠိတော်ကိုကြည့်ပါ။ စက္ခုန္ဒြေ ကို မှုတည်၍ သောတစသည်တို့ကို မူလီသွတ်သောအခါ ပညိန္ဒြေတိုင်အောင် မူလီသွတ်ပြီးမှအဆုံး၌ “ယဿ စက္ခုန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ မနိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ” ဟု မနိန္ဒြေကို မူလီသွတ်သည်။ နောက်နောက် ဣန္ဒြေများကို မှုတည်ရာ၌လည်း မနိန္ဒြေမူလီကို အဆုံးကျမှတော့ရသည်။

၃။ ပဝတ္တိံ စ ဂဟေတွာ။ ။ ပဝတ္တိအခါကို ယူ၍ဖြစ်ကုန်သော ဝိသဇ္ဇနာ တို့၌ ‘ယဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ သုခိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ စသည်ဖြင့် တွဲယှဉ် ခြင်းကို ရအပ်၏’ဟု ဆိုသဖြင့် စုတိ ပဋိသန္ဓေကိုယူ၍ ဖြစ်သော ဝိသဇ္ဇနာ

တို့၌။ ယဿ။ ပေ။ သုခိန္ဒြိယဉ္စ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အာဒိနာ၊ ဖြင့်။ သုခဒုက္ခ
 ဒေါမနဿိန္ဒြိယေဟိ၊ တို့နှင့်၎င်း။ လောကုတ္တရိန္ဒြိယေဟိ စ၊ လောကုတ္တရာ
 ဖြစ်သော အနညာတည ဘာမိတိန္ဒြိ အစရှိသည်တို့နှင့်၎င်း။ ယေဇဇနာ၊
 တုံယျဉ်ခြင်းကို။ လဗ္ဗတိ၊ ဤ။ တထာ၊ တူ။ ယဿ။ ပေ။ နောတိအာဒိနာ၊ ဖြင့်။
 တံမူလကာ၊ ထိုသုခိန္ဒြိအစရှိသော မူလရှိကုန်သော။ နယာ စ၊ နည်းတို့ကို
 လည်း။ (လဗ္ဗန္တိ) ပန၊ ထိုသို့ပင် ရအပ်ပါကုန်သော်လည်း။ ပဝတ္ထိယံ
 ယေဝ၊ ပဝတ္ထိအခါ၌သစ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေဟိ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ တေဟိ၊
 ထိုသုခ၊ ဒုက္ခဒေါမနဿက္ခန္ဒန္တ၊ လောကုတ္တရာက္ခန္ဒန္တသုခိန္ဒြိအစရှိသည်တို့နှင့်။
 ယောဇနာ၊ ယှဉ်ခြင်းကို၎င်း။ တံ မူလကာ စ၊ ထိုယောဇနာခြင်း၏ မူလဖြစ်၍
 ဖြစ်ကုန်သော ဇီဝိတိန္ဒြိအစရှိသော မူလရှိသောနည်း သုခိန္ဒြိ အစရှိသော
 မူလရှိသောနည်းတို့ကို၎င်း။ စုတိ ပဋိသန္ဓိ ပဝတ္ထိသု၊ တို့၌။ ပဝတ္ထမာနေဟိ၊
 ကုန်သော။ သောမဿိန္ဒြိယာဒိဟိ၊ တို့နှင့်။ ယောဇနာယံ၊ ယောဇနာခြင်း
 ဖြင့်၎င်း။ [ဤယောဇနာနည်းကား ပါဠိတော်၌တိုက်ရိုက်ပါ၏။] ဇီဝိတိန္ဒြိယ
 မူလကေဟိ၊ ဇီဝိတိန္ဒြိဟူသော မူလရှိကုန်သော။ နယေဟိ စ၊ ထို့ဖြင့်၎င်း။

တို့၌ “ယဿ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တထာ သုခိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” စသည်ဖြင့်
 တုံယျဉ်ခြင်းကို မရအပ်ဟုဆိုလိုသည်။ ဘာကြောင့်နည်း - သုခိန္ဒြိစသည်တို့က
 ပဋိသန္ဓေ စုတိအခါတို့၌ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း။

တေဟိ ပန။ ပေ။ န ဝုတ္တာ။ ။ ထိုယောဇနာ ထိုနည်းတို့ကို ရအပ်ကုန်
 လျှင် ဟောတော်မူအပ်ပါကုန်သလော - ဟု မေးဘူးရှိသောကြောင့် “တေဟိ
 ပန။ ပေ။ န ဝုတ္တာ” ဟု မိန့်သည်။ ထိုယောဇနာ ထိုနည်းတို့ကို ဟောတော်မူ
 အပ်ကုန်ပါ-ဟုလို။

၁။ တေဟိ ပန ။ ပေ။ ယောဇနာ။ ။ “ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိ မူလကေသု
 ပဝတ္ထိံ စ ဂဟေတွာ ဂတေသု။ ပေ။ လောကုတ္တရိန္ဒြိယေဟိ စ ယောဇနာ” ကို
 ရည်ရွယ်၍ “တေဟိ ပန ပဝတ္ထိယံ ယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေဟိ ယောဇနာ” ဟု
 ဆိုသည်။

၂။ တံမူလကာ စ။ ။ “တထာ ယောဇနာမူလဘူတာ စ နယာ” ဟု
 ၎င်း “ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိမူလဘူတာ စ နယာ” ဟု၎င်း အနုဖွင့်၏။ ဘာကြောင့်
 ၂-နည်းဖွင့်ရသနည်း- ရှေ့၌ “ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိမူလကေသု ။ ပေ။ ယောဇနာ

[ဤနည်းများလည်း ပါဠိတော် တိုက်ရိုက်ပါ၏။] ပါကဋ္ဌာယေဝ၊ ထင်ရှားကုန်သည်သာ။ [ထိုနည်းတို့ပါဠိစာသွားတူသဖြင့် ထင်ရှားပါသည်-ဟူလို။] ဣတိဓာတာ၊ ကြောင့်။ (သင်္ဂီတိကာရေဟိ) န ဝုတ္တံ၊ (ပါဠိတော်၌ မပါကုန်-ဟူလို။) ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

သစက္ခကောနံ။ ပေ။ ဝုတ္တံတိ၊ ဟူ၍။ အဋ္ဌကထာယံ၊ ဌ။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ တံ၊ ထိုစကားကို။ သောမနဿဝိရဟိတ သစက္ခက ပဋိသန္ဓိနိဒိဿနဝသေနံ၊ သောမနဿမှကင်းသော သစက္ခက ပဋိသန္ဓေကို ညွှန်ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် (ညွှန်ပြကြောင်းဖြစ်သော နိဒိဿနနည်း၏အစွမ်းဖြင့်)။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း (ကသွား၊ တံ၊ ။ သောမနဿံ။ ပေ။ ဝသေနံ၊ ဖြင့်။ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။ [ဟိ (ယသွား၊ စတုန္ဒယေဝါတိ၊ ဟူ၍။ နိယမော၊ အမြဲသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) န ကတော၊ မပြုအပ်။ (ကသွား တံ၊ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ)။

တေနံ၊ ထို(ဥပေက္ခာ သဟဂတာနံ ။ ပေ။ ဝုတ္တံ) ဟူသောစကားဖြင့်။ တံ သမာနလက္ခဏာ၊ ထိုဥပေက္ခာသဟဂုတ် မဟာဝိပါက်ပဋိသန္ဓေနှင့်တူသော

လတ္တံ” ဟု၎င်း၊ “တထာ ယဿ သုခိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပေ။ တံမူလကာစ နယာ” ဟု၎င်း ၂-မျိုးပြခဲ့သောကြောင့် ဤတံမူလကာ စ နယာကိုလည်း ၂-မျိုးဖွင့်ရသည်ဟု မှတ်ပါ။ သို့သော် အနုဋီကာစာ၌ ပါဠိပျက်နေဟန်တူ၏။ တံမူလကာစ တထာယောဇနာယမူလဘူတာ ဇိဝိတိန္ဒြိယာဒိမူလကနယာစ၊ သုခိန္ဒြိယာဒိမူလကနယာ စ” ဟူ၍မှ မှန်မည်ထင်သည်။

၁။ တံ၊ ပေ။ နိဒိဿနဝသေနံ။ ။ “နိဒိဿနဝသေန ဝုတ္တံ” ကို ကြည့်၍ ထိုစကားကို နိဒိဿနနည်း(ပုံစံပြ) အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုအပ်ပြီဟု ဆိုလိုသည်။ ထို့ကြောင့် အနုဋီကာ၌ “ကထံပနေတံ ဇာနိတဗ္ဗံ။ နိဒိဿနမတ္ထမေတံ။ န ပန ဂဏနပရိစ္ဆိန္နံ (၄+ပါးဟုအတိအကျဂဏန်းကို ပိုင်းခြားကြောင်း စကားမဟုတ်သနည်း။) ဣတိ၊ ဤသို့မေးဘွယ်ရှိသောကြောင့်။ အာဟ၊ “န ဟိ စတုန္ဒယေဝါတိ နိယမော ကတော” တိ- အနု။

၂။ တေန တံ သမာနလက္ခဏာ။ ။ တာယ သစက္ခက - ပဋိသန္ဓိတာယ သမာနလက္ခဏာတိ ပရိတ္တဝိပါကဂ္ဂဟဏံ။ ပရိတ္တဝိပါက ပဋိသန္ဓိ စ ကုသလံ ဝိပါကံဟေတုက ပဋိသန္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သာ ပိ ဟိ သစက္ခက (စက္ခနှင့်တကွ

လက္ခဏာရှိကုန်သော။ [သစ်ကျွဲက ဝိနာသောမနုဿချင်းအားဖြင့်တူသော
လက္ခဏာရှိကုန်သော။] ပရိတ္တဝိပါက ရူပပါဝစရ ပဋိသန္ဓိယောပိ၊ အဟိတ်
ကာမဝိပါက ပဋိသန္ဓေ၊ ရူပပဉ္စမဈာန်ဝိပါက ပဋိသန္ဓေတို့သည်လည်း။ ဝါ၊
တို့ကိုလည်း။ ဒဿိတာ ဟောန္တိ။

တတ္ထံ၊ ထို (ဥပေက္ခာသဟဂတာနံ စတုန္တံ ။ပေ။ ဝုတ္တံ) ဟူသော အဋ္ဌ
ကံထာပ ဝါဋ်၌။ ကာမာဝစရေသု၊ ကာမာဝစရပဋိသန္ဓေတို့တွင်။ သောမနဿ
ပဋိသန္ဓိသမာနတယ၊ သောမနဿ ပဋိသန္ဓေနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။
မဟာဝိပါကေဟိ၊ မဟာဝိပါကဖြစ်ကုန်သော။ စတုဟိ၊ ၄-ပါးသော ပဋိ
သန္ဓေတို့ဖြင့်။ နိဒဿနံ၊ ညွှန်ပြမှုကို။ (သင်္ဂဟကာရေန) ကတံ။ တေန၊
ထို ၄-ပါးသော မဟာဝိပါကတို့ဖြင့် ညွှန်ပြမှုကိုပြုခြင်းဖြင့်။ သသောမနဿ
ပဋိသန္ဓိကာ၊ သောမနဿနှင့်တကွ ပဋိသန္ဓေရှိသူတို့သည်။ အစက္ခက၊ စက္ခ
မှရှိသူတို့သည်။ န ဟောန္တိ ယထာ။ ဝေ၊ ဣတရမဟာဝိပါက ပဋိသန္ဓိကာပိ၊
မဟာဝိပါက ဆောမနဿပဋိသန္ဓေရှိသူမှတစ်ပါးသော မဟာဝိပါကဥပေက္ခာ
ပဋိသန္ဓေရှိသူတို့သည်လည်း။ (အစက္ခက၊ န ဟောန္တိ)။ ဣတိ အယံ
အတ္ထော ဒဿိတော ဟောတိ။

ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေသည်) သိယာ၊ တံသမာနလက္ခဏာတိ ဝါ တာယ
ဥပေက္ခာသဟဂတာယ သမာနလက္ခဏာ ယထာဝုတ္တ အဟေတုက ပဋိသန္ဓိစ
ပဉ္စမဈာန်ပဋိသန္ဓိ စါ-အနု။

၁။ တတ္ထ ကာမာဝစရ ။ပေ။ နိဒဿနံ။ ။ယဒိ ဝေ (ယင်းသို့ အဟေ
တုက ပဋိသန္ဓေ၊ ရူပပဉ္စမဈာန် ပဋိသန္ဓေတို့ကို ယူဆီရန် နိဒဿနည်းအားဖြင့်
ဆိုအပ်သည်ရှိသော်) ကသွာ ဂဏန ပရိစ္ဆေဒေါ (စတုန္တံဟု ဂဏန်းပိုင်းခြားမှု
ကို ပြုရပါသနည်း) ဟု မေးဘုယ်ရှိသောကြောင့် “တတ္ထ ကာမာဝစရေသု။ပေ။
နိဒဿနံ ကတံ ဟု မိန့်သည်။” ကာမာဝစရ ပဋိသန္ဓေတို့တွင် သောမနဿ
ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါးနှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မဟာဝိပါက ဥပေက္ခာသဟ
ဂတံ ၄-ပါးတို့ဖြင့် နိဒဿနကိုပြုရသည်။-ဟုလို။ ထိုသို့ သောမနဿနှင့်တူသော
မဟာဝိပါကဥပေက္ခာ ၄-ပါးဖြင့် ပြုခြင်း၏အကျိုးကို ပြလို၍ “တေန ။ပေ။
ဒဿိတော ဟောတိ” ဟု မိန့်သည်။

၈။ ဆက်။ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ'၊ ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင်။ (စဝန္တာနံ၌ စပ်) စက္ခာဒိသု၊ စက္ခာအစရှိသော ဣန္ဒြေတို့သည်။ အနုပုဇ္ဈေသု၊ မဖြစ်ကုန်မီ။ (တခဲတစ် သတ္တာဟ မရောက်မီ)။ စဝန္တာနံ၊ စုတေသော ဂဗ္ဘသေယျက တို့၏။ အဟေတုက ပဋိသန္ဓိကတ၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေရှိကုန်သည်၏ အဖြစ် သည်။ ဝါ၊ ကို။ (ဒဿိတာ ဟောတိ၌ စပ်) သဟေတုက ပဋိသန္ဓိကာနံ၊ သ ဟိတ်ပဋိသန္ဓေရှိကုန်သော။ ကာမာဝစရာနံ၊ ကာမာဝစရာဂဗ္ဘသေယျကတို့၏။ နိယမတော၊ မြဲသောအားဖြင့်။ သစက္ခုကာဒိဘာဝ ဒဿနေန၊ သစက္ခုက အစရှိသည်ကို ပြခြင်းဖြင့်။ ဝါ၊ ပြကြောင်းဖြစ်သော (ယဿ ဝါ ပန သောမနသိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တဿ စက္ခုန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ အာမန္တာ) အစရှိ သော စကားဖြင့်။ ဒုဿိတာ ဟောတိ။ [ဤစကားအရ မဟာဝိပါက်စိတ် ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသော ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်မှာ စက္ခုစသောဣန္ဒြေတို့ အမြဲ ရကြသည် ဟု ပြသည်။] ဟိ၊ မှန်။ ဂဗ္ဘသေယျကေပိ'၊ ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်

၁။ ဂဗ္ဘသေယျကာနဉ္စ။ ပေ။ ဒဿိတာ။ ။မဟာဝိပါက်သောမနဿ ပဋိသန္ဓေ၊ ဥပေက္ခာ ပဋိသန္ဓေရှိသူတို့တွင် သံသေဒဇ ဩပပါတိက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မှာ ပဋိသန္ဓေနှင့်တပြိုင်နက် စက္ခုစသည်တို့ ဖြစ်ရသောကြောင့် “အစက္ခုက မဂ္ဂိ” ဟူသော ဤအနက်အဓိပ္ပါယ်သည် ဖြစ်နိုင်ပါစေတော့။ ဧကဒဿမ သတ္တာဟရောက်မှ စက္ခုစသည်တို့ဖြစ်ရသော ဂဗ္ဘသေယျကတို့အတွက်အစက္ခုက မဖြစ်နိုင်ဟူသော အနက်သည် သေချာပါ၏လော - ဟု သံသယဖြစ်ဘွယ်ရှိ သောကြောင့် ‘ဂဗ္ဘသေယျကာနဉ္စ ။ပေ။ ဒဿိတာ ဟောတိ’ဟု မိန့်သည်။ ဂဗ္ဘသေယျကတို့တွင် စက္ခုစသည် မဖြစ်မီ စုတေကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အဟေ တုက ပဋိသန္ဓေရှိသူများအဖြစ်ကို သဟိတ်မဟာဝိပါက်ရှစ်ပါးတွင် တပါးပါး ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသူတို့၏ အမြဲ သစက္ခုကအဖြစ်ကို ပြခြင်းအားဖြင့်ပြအပ်ပြီး ဖြစ်၏။

၂။ ဂဗ္ဘသေယျကေပိ ဟိ။ ။မဟာဝိပါက်စိတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသူတို့၏ အမြဲအားဖြင့် သစက္ခုက စသည်၏အဖြစ်ကိုပြခြင်းသည် ဂဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ် တို့နှင့်စပ်၍ ရအပ်သည်ဖြစ်အံ့။ ဤသို့ဖြစ်လျှင် “ဂဗ္ဘသေယျကာနဉ္စ ။ပေ။ ဒဿိတာ ဟောတိ” ဟူသော စကားသည် သင့်စရာရှိ၏။ ထိုသို့ မဟုတ်လျှင် မသင့်ရာဟု ဖောဒနာဘွယ်ရှိသောကြောင့် “ဂဗ္ဘသေယျကေပိ ဟိ” စသည်ကို မိန့်သည်။

တို့ကိုလည်း။ ပြီးဖြင့် သံသေဒေ၊ ဩပပါတိကတို့ကိုဆည်း။ သန္ဓာယ၊ ယဿ
 ဝါ ပန ။ ပေ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ ဝစနံ၊ သည်။ ယထာ၊ အကြင်
 အခြင်းအရာအားဖြင့် ပြအပ်သော်။ ယုဇ္ဇတိ၊ သင့်၏။ တထာ၊ ထိုသင့်
 လောက်အောင်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်။ အာယတန ယမကေ ၊ ဌ။
 (အာယတနယမကတုန်းက။) ဒဿိတံပြီ။ ဟိ၊ မှန်။ သန္ဓိဋ္ဌာနေန (ယဿ
 ဝါ ပန သောမနဿိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ) ဟူသော သန္ဓိဋ္ဌာန်ပါ၌ဖြင့်။ သင်္ဂဟိ
 တာနံ၊ သိမ်းယူအပ်ကုန်သော။ ဂဗ္ဘသေယျကာနံ၊ ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။
 ဝဇ္ဇနေ၊ (တဿ စက္ခုန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ) ဟူသော သံသယပုဂံရောက်မှ ကြဉ်
 ခြင်း၌။ ကာရဏံ၊ သည်။ န အတ္ထိ။ စ၊ ဆက်။ ဣတ္ထိနံ၊ အသာနကာနံ
 ဥပ္ပဇ္ဇန္တိနံတိ အာဒိသု၊ တို့၌။ တေ ဝေ၊ ထိုဂဗ္ဘသေယျက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုပင်။
 ဝတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဂဗ္ဘသေယျကေပိ
 သန္ဓာယ ။ ပေ။ ဒဿိတံ)။

ဥပေက္ခာယ။ ပေ။ ဝုတ္တိတိ တွေ့စ၊ ဌလည်း။ (ဒဗ္ဗဗ္ဗိန္ဒြိယံ) ကာမာဝစရေ၊
 ကာမာဝစရဘိ၌။ သောပေက္ခ အစက္ခက ပဋိသန္ဓိယံ၊ သောပေက္ခ အစက္ခ
 က ပဋိသန္ဓေအားဖြင့်။ [အထက်၌ “အဟေတုက ပဋိသန္ဓိဝသေန” ဟု ပြအပ်
 ခဲ့ပြီးသော အဟိတ် ပဋိသန္ဓေဖြင့်၊) တံသမာနလက္ခဏံ၊ ထို သောပေက္ခ
 အစက္ခက ပဋိသန္ဓေအဖြစ်ဖြင့် တူသောလက္ခဏာရှိသော။ အရူပ ပဋိသန္ဓိံ စ၊
 ကိုလည်း။ နိဒဿေတိ၊ ညွှန်ပြ၏။ ပန၊ ဝါဒန္တရ။ ကေသုစိ၊ အချို့ကုန်
 သော။ ပေ၊ ဣက္ခေသု၊ ပေစာတို့၌။ အဟေတုကာ ရူပပဋိသန္ဓိဝသေနာတိ၊
 ဟူ၍။ ပါဠော၊ ကို။ ဒိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏။ သော ဝေ၊ ထိုပါ၌ကိုပင်။
 သေယျော၊ အထူးသဖြင့် ချီးမွမ်းအပ်၏။ “[အဟေတုက ပဋိသန္ဓိဝသေန”
 နေရာဝယ် “အဟေတုကာ ရူပ ပဋိသန္ဓိဝသေန” ဟု ပါ၌တမျိုး တွေ့ရ၏။
 အရူပပဋိသန္ဓေကို နိဒဿနနည်းအားဖြင့် မယူရတော့ဘဲ တိုက်ရိုက်ပါနေ
 သောကြောင့် သာ၍ကောင်းသည်။ ဟူလို။]

၁။ အာယံတန ယမကေ။ ။ အာယတနယမကအဖွင့်ဋီကာ၌ “သောမန
 ဿိန္ဒြိယုပ္ပါဒကမ္မဿ ကေန္တေန စက္ခုန္ဒြိယုပ္ပါဒနတော ဂဗ္ဘေပိ ယာဝ
 စက္ခုန္ဒြိယုပ္ပတိ။ တာဝံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနတာယ၊ တဿာ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗတ္တာ” ဟု
 ဆိုခဲ့သည်။

တတ္ထဟိ ။ပေ။ န ဟောန္တိတိ၊ ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တံ။ ပန၊ ထိုသို့ပင်ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ သမာဓိဝီရိယာနိ၊ တို့သည်။ ယဒိ သန္တိအံ။ (အကယ်၍ ယှဉ်ကုန်အံ့။) (ဧဝံ သတိံ), ဣန္ဒြိယပုတ္တာနိ န ဟောန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထံ၊ ငှာ။ န သက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ (ကသွာ) သမာဓိ ။ပေ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဝီရိယံ ။ပေ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍၎င်း။ ဝစနတော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်တည်း။ [“သမာဓိမည်၏၊ သမာဓိန္နေမည်သလော” ဟု မေးရာ၌ “အာမန္တာ” ဟူသောအဖြေကို ထောက်လျှင် သမာဓိမည်သော တရားဟူသမျှသည် သမာဓိန္နေမည်၏-ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏။ ဝီရိယံ၌လည်း နည်းတူ။] စ၊ ဆက်။ အဟေတုက ပဋိသန္ဓိကစိတ္တေ၊ ၌။ သမာဓိလေသော၊ သမာဓိ၏အမြှက်ဖြစ်သော။ ဧကဂ္ဂတာ၊ သည်။ အတ္ထိ ယထာ၊ သို့။ ဧဝံ ဝီရိယလေသော၊ ဝီရိယ၏အမြှက်ဖြစ်သော။ (ဝီရိယံ၊ သည်။) န အတ္ထိ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (သမာဓိလေသ ရှိသကဲ့သို့ ဝီရိယလေသ မရှိနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။) ဧတ္ထေ၊ ဤ။ (သမာဓိဝီရိယာနိ ပန ဣန္ဒြိယပုတ္တာနိ န ဟောန္တိ) ဟူသော ပါဠိ၌။ ဧဝံ၊ သို့။ ဝတ္ထပ္ပံ၊ သည်။ သိယာ။ (ကိံ ဝတ္ထပ္ပံ သိယာ။) တတ္ထဟိ ။ပေ။ ဟောတိတိ၊ ဟူ၍။ (ဝတ္ထပ္ပံ သိယာ။) [“သဒ္ဓါ ဝီရိယ သတိ ပညာယော နတ္ထိ” ဟု ဝီရိယကိုပါ ထည့်၍၊ သမာဓိနေရာဝယ် ဧကဂ္ဂ တာ ပန သမာဓိလေသော ဧဝံ ဟောတိ” ဟုဆိုသင့်သည်- ဟူလို။]

ပန၊ ဆက်။ ဧတ္ထ၊ (တတ္ထဟိ ဧကန္တေနော) အစရှိသော စကားရပ်၌။ အယံ အဓိပ္ပာယ်ော၊ သည်။ သိယာ။ (ကိံ), အညေသု၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ စိတ်မှ တပါးကုန်သော။ ဧကသုစိ၊ ကုန်သော။ အဟေတုကစိတ္တေသုတို့၌။

၁။ န ဧဝံ ဝီရိယလေသော။ ။ဝီရိယသည် ပဉ္စဒ္ဓါရာဂုဇ္ဇန်း ဒွေ၊ ပဉ္စဝိညာဏ် သမ္ပုဋိဓိ၌၊ သန္တိရဏစိတ်တို့၌ မယှဉ်ရကား၊ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေဟူသော သန္တိရဏ စိတ်၌ နဂိုရိကပင် ဝီရိယမယှဉ်သောကြောင့်တည်း။

၂။ အညေသု၊ ပေ၊ စိတ္တေသု။ ။အညေသုတိ အဟေတုကပဋိသန္ဓိ စိတ္တ တော အညေသု။ ဧကသုစိတိ ဧကစေသု။ ဥဘယေန ပိ မနောဒ္ဓါရာဂုဇ္ဇန ဟသိတုပ္ပါဒစိတ္တံ ဝဒတိ၊-အန။ သမာဓိဟူသော ဧကဂ္ဂတာသည် သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏ ဖြစ်သောကြောင့် စိတ်အားလုံး၌ ယှဉ်သော်လည်း ဝီရိယကား အချို့စိတ်၌သာ ယှဉ်၏။ ထို့ကြောင့် “အညေသု” ဟုဆိုသည်။

သမာဓိဝိရိယာနိ၊ တို့သည်။ ဣန္ဒြိယပုတ္တာနိ၊ ဣန္ဒြေအဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သည်။ ဟောန္တိယထာ၊ သို့။ ဧဝံ၊ ဣမ်၊ ဤ အဟိတ်ပဋိသန္ဓေစိတ်၌။ သမာဓိဝိရိယာနိ၊ တို့သည်။ ဣန္ဒြိယပုတ္တာနိ၊ ကုန်သည်။ န ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ (အယံ အဓိပ္ပါယော သိယာ။) သမာဓိဝိရိယိန္ဒြိယာနမေဝ၊ တို့၏သာ။ အဘာဝံ၊ ဣန္ဒြိယပုတ္တ၏၊ မဂ္ဂိ ခြင်းကို။ ဒဿေန္တော၊ ပြသော။ (သင်္ဂဟကာရော၊ သည်။) အဟေတု ကန္တရ တော၊ အခြားအဟိတ်စိတ်မှ။ (မနောဒွါရာဇဇ္ဇန်း၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်မှ။) ဝိသေသေတိ၊ အထူးပြု၏။ တတ္ထ၊ ထို (သမာဓိဝိရိယာနိ ပန ဣန္ဒြိယပုတ္တာနိ န ဟောန္တိ) ဟူသော ပါဠိ၌။ သမာဓိဝိရိယာနိ ပန နဟောန္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထဗ္ဗေ၊ ဆိုထိုက်လျက်။ ဣန္ဒြိယပုတ္တာနိတိ၊ ဟူသောစကားကို။ သမာဓိ လေသဿ၊ သမာဓိ၏ အမြက်ဖြစ်သော်။ သမာဓိန္ဒြိယဘာဝံ၊ သို့။ အပုတ္တဿ၊ မရောက်သောကေဂုတာ၏။ သဗ္ဗာဝတော၊ ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီး။ ဝိရိယလေသဿ၊ ၏။ (သဗ္ဗာဝတော၊ ကြောင့်။) န ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ ဟိ၊ မှန်။ ဝိသေသနံ၊ သည်။ ဝိသေသိတဗ္ဗေ၊ အထူးပြုထိုက်သော ဝိသေသျှ၌။ ပဝတ္ထတိ။

ပန၊ ဝါဒန္တရ။ ယေသု ပေါတ္ထကေသုတို့၌။ တတ္ထ၊ ပေ။ နတ္ထိတိ၊ ဟူ၍။ ပါဠော၊ အဋ္ဌကထပါဠိသည်။ အတ္ထိ။ ဧသော ဝေ၊ သည်။ သုန္တရတရော၊ သာ၍ကောင်း၏။ [ဝိရိယ တိုက်ရိုက် ပါသောကြောင့် သာ၍ ကောင်း သည်-ဟူလို။]

ယာဝ၊ လောက်။ စက္ခုန္ဒြိယံ၊ သည်။ နုပ္ပဇ္ဇတိ၊ သေး။ တာဝ၊ ထို စက္ခုန္ဒြေ မဖြစ်သေးသမျှ။ ဂဗ္ဘဂတာနံ၊ အမိဝမ်း၌ ဖြစ်ကုန်သော။ အစက္ခု ကာနံ၊ စက္ခုမရှိသူတို့၏။ ဘာဝေ၊ သည်။ အတ္ထိ။ ဣတိ ဣမိနာ အဓိပ္ပါ

၁။ ဝိသေသနံ ဟိ ဝိသေသိတဗ္ဗေ။ “ဣန္ဒြိယပုတ္တာနိ” ဟူသော ဝိသေ သနသည် အထူးပြုထိုက်သော (အထူးပြုစရာရှိသော) သမာဓိ၌သာ ဖြစ်၏။ ဝိရိယ၌ကား နဂိုရ်ကပင် အဟိတ်ပဋိသန္ဓေ၌ မယှဉ်သည့်အတွက် အထူးပြုစရာ မလိုပါ။- ဟူလို။ [အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟဝယ်၊ ‘ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗထာပိ စတုဝိသတိ သဟေတုက ကာမာဝစရ ကုသလ ဝိပါက ကြိယစိတ္တာနိ သမတ္တာနိ’၌ သဟေ တုက ဟူသောဝိသေသနသည် ကာမာဝစရကုသလ၌ အထူး မပြုဘဲ ဝိပါက ကြိယာတို့၌သာ အထူးပြုသကဲ့သို့တည်း။

ယေန၊ ဤသို့သောအံ့လိုအားဖြင့်။ 'သဟေတုကာနံ ။ပေ။ ဝုတ္တံ တိ၊ ဟူ၍။
 (သင်္ဂဟကာရော) အာယ။ 'ပန၊ ထိုသို့ပင် ဆိုအပ်ပါသော်လည်း။ ဂဗ္ဘသေယျ
 ကာပိ၊ ဂဗ္ဘသေယျကပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း။ အဝကာ၊ မချွတ်။ ဥပ္ပဇ္ဇနကစက္ခု
 ကာ၊ ဖြစ်လတ်သော စက္ခုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ န၊ လဗ္ဘန္တိ။ ဣတိဒဗ္ဘဗျာ။
 သစက္ခုကာနံ ။ပေ။ ဝုတ္တံတိ၊ ဟူသော။ ဣဝံပိ၊ ဤ ပါဠိရပ်၌လည်း။
 အဟေတုကံ ပဋိသန္ဓိကာ၊ အတိတ်ပဋိသန္ဓေရှိကုန်သော။ သစက္ခုကာ စ၊
 သစက္ခုကပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း။ လဗ္ဘန္တေဝ၊ သာ။

ဣတ္ထိန္ဒြိယ ပုရိသိန္ဒြိယသန္တာနာနံပိ၊ ဣတ္ထိန္ဒြိယအစဉ် ပုရိသိန္ဒြိယအစဉ်တို့၏
 လည်း။ ဥပပတ္တိဝသေန၊ ပဋိသန္ဓေနှင့် စပ်သဖြင့်။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖြစ်ခြင်းကို၎င်း။
 စုတိဝသေန၊ စုတိနှင့်စပ်သဖြင့်။ နိရောဓော၊ ချုပ်ခြင်းကို၎င်း။ ဗာဟုလ္လံ
 ဝသေန၊ များသည်၏ အဖြစ်၏အစွမ်းဖြင့်။ ဒဿိတော။ တိ၊ မှန်။ [တနည်း
 (ကုသွာ ဣတ္ထိ ပုရိသိန္ဒြိယသန္တာနာနံပိ။ ပေ။ ဒဿိတော၊ နည်း။ [ဟိ (ယသွာ)
 ကဒါစိ၊ ဤ။ တေသံ၊ ထိုဣတ္ထိန္ဒြိယပုရိသိန္ဒြိယအစဉ်တို့၏။ ပဌမကပ္ပိကာဒိနိဝိယံ၊
 ကမ္ဘာဦး၌ဖြစ်သူ အစရှိသူတို့၏ကဲ့သို့။ [အာဒိဖြင့် လိင်ပြန်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ
 ကိုယူ၊ ပဌမကပ္ပိကာတို့မှာ ပဝတ္တိအခါ၌ ဥပ္ပါဒသာရှိ၏။ နိရောဓမရှိ၊ လိင်ပြန်

၁။ ဂဗ္ဘသေယျကာပိ၊ ပန။ ။ အဋ္ဌကထာ၌ “ဂဗ္ဘသေယျကဝသေန
 စေဝ”ဟု ဂဗ္ဘသေယျက ထည့်ထားသည်ကို မနှစ်သက်သောကြောင့် “ဂဗ္ဘ
 သေယျကာပိ” စသည်ကို မိန့်သည်။ “သဟေတုကာနံ”ဟု ဆိုသောကြောင့်
 သုဂတိဂဗ္ဘသေယျကဟု သိရ၏။ ထိုဂဗ္ဘသေယျကတို့၌ စက္ခုဖြစ်ချိန်ရောက်လျှင်
 မချွတ်ကေန်စက္ခုဖြစ်လတ် ဖြစ်သောကြောင့် “အစက္ခုက”ဟု မဆိုနိုင်။ ထို့
 ကြောင့် ထိုဂဗ္ဘသေယျကတို့ကို ခရအပ်ကုန်ဟုမှတ်ပါ။ [ရှေးနိဿယ၌ 'ပါဠိ
 တမျိုးရှိ၏။ အဓိပ္ပါယ်မှာ သင်္ဘောဟူပင်တည်း။ ။

၂။ အဟေတုက။ ပေ။ လဗ္ဘန္တေဝ။ ။ “ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တာနံ”ဟု ဆိုသော
 ကြောင့် အဟေတုက ပဋိသန္ဓေရှိသူတို့လည်း ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တာနံ ပါဝင်ကြ၏။
 ထို့ကြောင့် “အဟေတုကပဋိသန္ဓိကာစ”ဟု ဆိုသည်။ ထို့နောက် “အစက္ခု
 ကာ”ဟု စာအုပ်တို့၌ ရှိ၏။ “သစက္ခုကာနံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တာနံ”အရ ရထိုက်
 သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပြနေသောကြောင့် “သစက္ခုကာ”ဟု ရှိမှ မှန်သည်။ ရှေး
 နိဿယ၌လည်း “သစက္ခုကာ”ဟုပင် ရှိသည်။ ။

သူတို့မှာ ဥပ္ပါဒ နိရောဓ ၂-မျိုးရှိသည်။] ပဝတ္ထိယံပိ၊ ခွဲလည်း။ ဥပ္ပါဒ နိရောဓာ၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းတို့သည်။ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ဣတ္ထိ ပုရိသိန္ဒြိယသန္တာနာနံပိ။ပေ။ ဒဿိတော။)

ဤ၊ ဤဣန္ဒြိယယမက၌။ ပုရိသိန္ဒြိယာဝသာန၊ ဣန္ဒြိယမူလယမကေသု၊ ပုရိသိန္ဒြေအဆုံးရှိသော၊ ဣန္ဒြေမူလရှိသော ယမကတို့၌။ (သာမညအာဓာရ) [စာအုပ်တို့၌ “ပုရိသိန္ဒြိယာဝသာနေသု” ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊ ရှေးနိဿယ၌ “ဝသာန ဣန္ဒြိယ ယမကေသု” ဟု တသမတ်ထည်းရှိ၏။ [ပဌမပုစ္ဆာသု၊ တို့၌။ သန္နိဋ္ဌာနေဟိ၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်တို့ဖြင့်။ ဂဟိတေဟိ၊ ကုန်သော။ ဥပပတ္တိစုတိ ဝသေန၊ ပဋိသန္ဓေစုတိ၏အစွမ်းဖြင့်။ ဂစ္ဆန္တေဟိ၊ ဖြစ်ကုန်သော။ စက္ခုန္ဒြိယာ ဒီဟိ၊ တို့ဖြင့်။ နိယမိတတ္တာ၊ မှတ်သားအပ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိနံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေအစရှိသည်တို့၏။ ပဝတ္ထိဝသေန၊ ပဝတ္ထိ၏အစွမ်း ဖြင့်။ လဗ္ဘမာနာနံပိ၊ ရအပ်ပါကုန်သော်လည်း။ ဥပပတ္တိစုတိဝသေန ဝ၊ ပဋိသန္ဓေစုတိနှင့်စပ်သဖြင့်သာလျှင်။ ဒုတိယပုစ္ဆာသု၊ တို့၌။ သန္နိဋ္ဌာနေဟိ၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်တို့ဖြင့်။ ဂဟဏံ၊ ယူခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၉၀။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ သည်။ စက္ခုန္ဒြိယာဒိသမာနဂတိကံ၊ စက္ခုန္ဒြေ အစရှိသည်တို့နှင့်တူသော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်။ (ဟုတွာ) စုတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန ဝ၊ သာလျှင်။ ဂစ္ဆတိ၊ ဖြစ်၏။ (ကသ္မာ) သန္တာနပုတ္တိနိရောဓေဿနတော၊

၁။ ပဌမပုစ္ဆာသု။ ။ပဌမပုစ္ဆာတို့၌ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့် ယုံအပ်ကုန်သော စုတိ ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ဖြစ်ကြသော စက္ခုန္ဒြေအစရှိသော ဥပ္ပါဒိန္ဒြေကမ္မဇရုပ် ဣန္ဒြေတို့ဖြင့် မှတ်သားအပ်ကုန်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိနံ ပဝတ္ထိ ဝသေနပိ လဗ္ဘမာနာနံ (ပဝတ္ထိအခါ၌ ရနိုင်ပါသော်လည်း ဇီဝိတိန္ဒြေ စသည်တို့အတွက် စုတိ ပဋိသန္ဓေနှင့် စပ်သဖြင့်ပင် ဒုတိယပုစ္ဆာတို့၌ သန္နိဋ္ဌာန် ပုဒ်တို့ဖြင့် ယူခြင်းကို သိပါ။) [ဇီဝိတိန္ဒြေမူလယ် ပဌမပုစ္ဆာတို့၌ ပဝတ္ထိနှင့် စပ်၍လည်း ယူသားသောကြောင့် “ဒုတိယပုစ္ဆာသု” ဟု ဆိုသည်။ ပါဠိတော် ကြည့်ပါ။]

၂။ သန္တာနပုတ္တိ ။ပေ။ ဒဿနတော။ ။သန္တာနဝသေန (ဇီဝိတိန္ဒြေ အစဉ်၏ အစွမ်းဖြင့်) ဥပ္ပါဒနိရောဓာနံ၊ တို့၏။ ဒိဿမာနတ္တာ၊ မြင်အပ်ကုန် သည်အဖြစ် (မြင်ရခြင်း) ကြောင့်တည်း။ ဧတေန (ဤဟိတ်ပါ၌ဖြင့်) ရူပဇီဝိ တိန္ဒြိယဿ စက္ခုန္ဒြိယာဒိသမာနဂတိကံ ယုတ္တိတော သုာဓေတိ။ အာဂမတော

ရူပဇီဝိတိန္ဒြေအစဉ်အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းကိုမြင်ရခြင်းကြောင့်တည်း။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ ပဝတ္ထေ ။ ပေ။ ဝုတ္တိတိ၊ 'ဟူ၍။ (သင်္ဂဟကာရော) 'အာဟ။
 ဧတေသဉ္စေဝ။ ပေ။ ဝသေနာတိ ဧတ္ထ၊ ဤ။ ဧတေသံ ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိနံ၊ တို့၏။
 စုတိပဋိသန္ဓိပဝတ္ထေသု၊ တို့၌၎င်း။ အညေသံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေ အစရှိသည်တို့မှ ကပါး
 ကုန်သော။ စက္ခုန္ဒြိယာဒိနံ၊ တို့၏။ စုတိပဋိသန္ဓိသု၊ တို့၌၎င်း။ (အနုပ္ပါဒ
 နိရောဓာ ဝေဒိတဗျာ၌ စပ်) ဣတိ ဝေံ၊ သို့။ ယထာလာဘော၊ အကြင်
 အကြင် ရအပ်သော အနက်ကို။ ဒဋ္ဌဗျော၊ (အယံ ပန ဆေဒေ ယေဝါတိ
 ဧတ္ထ၊ ဟူသော ဤပါး၌။ တဿ တဿ ပရိပုဏ္ဏပဉ္စယ၊ ထိုထိုပရိပုဏ္ဏပဉ္စာ၏။
 သရူပဒဘုနေန၊ သရုပ်သကောင်ကို ပြခြင်းအားဖြင့်။ တသ္မိံ တသ္မိံ
 ဝိသဇ္ဇနေ၊ ထိုထို ဝိသဇ္ဇနာကို။ ဝိသဇ္ဇိတေ၊ ဖြေဆိုအပ်သော်။ ပစ္စိမကောဋ္ဌာ
 သဿ၊ ပစ္စိမကောဋ္ဌာသ၏။ ဆေဒေ၀ါတိနာမံ၊ ဟူသောအမည်ကို။ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
 [ဤသို့ ဋီကာဖွင့်ထားသော်လည်း အဋ္ဌကထာ၌ ၊ ထိုပါဠိကို မတွေ့ရ။]

[ပါဠိတော်ကို ဖွင့်ပြလိုသောကြောင့် “ယဿ ဝါ ပန” စသည်ကိုမိန့်။]
 ယဿ ဝါ ပန ။ ပေ။ န ဥပုဇ္ဇတိတိ ဧတ္ထ၊ ဤ။ နိရောဓေမာပန္နာနံ အသည်
 သတ္တာနံတိ၊ ဟူ၍။ အဝစနံ၊ ဟောတော်မူခြင်းသည်။ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဿ၊ ။
 စက္ခုန္ဒြိယာဒိသမာနဂတိကထံ၊ စက္ခုန္ဒြေအစရှိသည်တို့နှင့် တူသော ဖြစ်ခြင်း
 ရှိသည်၏အဖြစ်ကို။ ဒီပေတိ၊ ပြ၏။ ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း (ကသွာ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိ
 ယဿ စက္ခုန္ဒြိယာဒိသမာနဂတိကထံ ဒီပေတိ၊ ဣတိ ဝိညာယတိ)။] ဟိ
 (ယသွာ)၊ တဿ၊ ထိုရူပဇီဝိတိန္ဒြေ၏။ ဥပပတ္တိယံယေဝ၊ ဤသား။ ဥပ္ပါဒေ၊
 ဖြစ်ခြင်းကို။ ဝတ္ထဗျော၊ ဣတိ၊ ကြောင့်။ (ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဿ ။ ပေ။ ဒီပေတိ။
 ဣတိ ဝိညာယတိ)။

ပန (ပါဠိအားလုံးသာစကားအားဖြင့်ကား) ဝိနာဆောမနဿေနာတိ အာဒိနာ
 ပရတော သာဓေတိ-အန။

၁။ ပဉ္စိန္ဒြိယာနံ ။ ။ အဋ္ဌကထာစာအုပ်တို့၌ “ပဉ္စိန္ဒြိယာနံ” ဟု မရှိ။ “ဓမ္မာနံ”
 ဟုရှိ၏။ ပဉ္စိန္ဒြိယာနံအရ ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်ပြအပ်သော စက္ခု သောတ ဃာန
 ဣတ္ထိ ပုရိသ ဣန္ဒြေတို့ကို ယခုစလို့ဟန်တူသည်။ ဘာကြောင့်နည်း။ ဧတေသံ
 ဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေသောပနဿိန္ဒြေ ဥပေက္ခိန္ဒြေ သဒ္ဓိန္ဒြေစသည်တို့ကို ယူပြီးဖြစ်
 သောကြောင့်တည်း။

ဝိနာ သောမနဿေန ဥပပဇ္ဇန္တာနံတိ တွေ့၌။ အသညသတ္တေ၊ အသညသတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ သင်္ဂဟေတွာ၊ သိမ်းယူ၍။ [အသညသတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သောမနဿနှင့်ကင်း၍ ရုပ်ဇီဝိတဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေကုန်၏။ ထို့ကြောင့် “ဝိနာ သောမနဿေန ဥပပဇ္ဇန္တာနံ” ၌ သွင်းယူနိုင်သည်။] ပဝတ္တိဝေသန၊ ပဝတ္တိ၏ အစွမ်းဖြင့်။ တေစ၊ ထိုအသညသတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ နိရောဓေမာပန္နာစ၊ နိရောဓေမာပတ် ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ န ဝုတ္တာ။ ပန၊ ဆက်။ တေဿ၊ ဤရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၏။ အနုပ္ပါဒေါပိ။ မဖြစ်ခြင်းကိုလည်း။ စုတိ ဥပပတ္တိသွေဝ၊ စုတိ၊ ပဋိသန္ဓေအခါတို့၌သာ။ ဝတ္ထဗ္ဗော၊ ဟောတော်မူထိုက် န။ ပဝတ္တေ၊ ပဝတ္တိအခါ၌။ န (ဝတ္ထဗ္ဗော)။ ဣတိ၊ ဤသို့မှတ်အပ်၏။ ပစ္စိမကောဠာသေပိ၊ ၌လည်း။ သဗ္ဗေသံ ။ ပေ။ န ဥပပဇ္ဇတိတိ၊ ဟူ၍။ ဝေ၊ သို့။ သဗ္ဗေသံ စဝန္တာနံတိ၊ ဟူသော။ ဧတ္ထေဝ၊ ဤစကားရပ်၌ပင်။ အသညသတ္တေ၊ တို့ကို။ သင်္ဂဟိတွာ၊ ၍။ ပဝတ္တိဝေသန၊ ဖြင့်။ တေစ၊ ထို အသညသတ် ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၎င်း။ နိရောဓေမာပန္နာစ၊ ထို့ကို၎င်း။ န ဝုတ္တာ။

စ၊ ဆက်။ ယဿယတ္ထကေ၊ ယဿ ယံတ္ထဟုလာသော ပုဂ္ဂလောကာသ ဝါရ၌။ နိရောဓေမာပန္နာ၊ နိရောဓေမာပန္န ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ န ဒဿေတဗ္ဗာ၊ မပြုထိုက်ကုန်။ န ဂဟေတဗ္ဗာ၊ မယူထိုက်ကုန်။ ဣတိ၊ ဤကား။ အတ္ထော၊ န ဒဿေတဗ္ဗာ၏ အနက်တည်း။ ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း (ကသွာ ယဿ ယတ္ထကေ၊ ၌။ နိရောဓေမာပန္နာ၊ တို့ကို။ န ဒဿေတဗ္ဗာ၊ မပြုထိုက်ကုန် သနည်း)။] ဟိ (ယသွာ)၊ နိရောဓေမာပန္နာတိဝစနံ၊ သည်။ အသညသတ္တာနံတိ၊ ဝစနံဝိယ၊ အသညသတ္တာနံဟူသော စကားကဲ့သို့။ န ဩကာသ ဒီပကံ၊ ဩကာသကိုမပြုတတ်။ “အသညသတ္တာနံ” ဟုဆိုလျှင် အသညသတ်တို့

၁။ အနုပ္ပါဒေါပိ ပနေတဿ။ ။ “ဇီဝိတိန္ဒြေယံ န ဥပပဇ္ဇတိ” ကိုရည်ရွယ်၍ “အနုပ္ပါဒေါပိ တေဿ” ဟု ဆိုသည်။ စုတိ ပဋိသန္ဓေအခါတို့၌သာ ဆိုထိုက်၏ ဟူရာ၌ စုတိ ပဋိသန္ဓေအခါဝယ် “နုပ္ပဇ္ဇတိ” အရ “မဖြစ်ခြင်း” ကို ဆိုထိုက်၏။ သို့သော် - အဓိပ္ပါယ်အမှန်အားဖြင့်ကား “နော စ န ဥပပဇ္ဇတိ” ဟု ပါဠိတော်၌ ရှိသောကြောင့် စုတိ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ “ဇီဝိတိန္ဒြေဖြစ်၏” ဟု ယူ၍ “န ပဝုတ္တေ” အရ ပဝတ္တိအခါ၌ မဖြစ်-ဟုမှတ်ပါ။

(ဩကာသ)ကိုလည်းပြနိုင်၏။ “နိရောဓသမာပန္နာနံ” ဟူသောစကားကား
 ဘုံကိုမပြနိုင်-ဟူလို။] ဥပေက္ခာ။ ပေ။ ဘင်္ဂက္ခဏေတိ အာဒိဝစနံ ဝိယ၊ ကဲ့သို့။
 သောမနဿိန္ဒြိယာဒိနံ၊ တို့၏။ အနုပ္ပါဒက္ခဏဒီပကံပိ၊ မဖြစ်ရာဇာကိုပြတတ်
 သော စကားသည်လည်း။ န၊ မဟုတ်။ အထခေါ၊ အဟုတ်ကား။ ပုဂ္ဂလ၊
 ဒီပက မေဝ၊ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသော ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော အနက်ကို
 ပြတတ်သော ကောင်းသတည်း။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယဿ ယတ္ထကေ ။ ပေ။
 န ဒဿေတဗျာ) ။

အတိတ ကာလ ဘေဒေ၊ အတိတကာလ အထူးအပြားရှိသော အတိတ
 ဝါရ၌။ သုဒ္ဓါဝါသာနံ ။ ပေ။ န ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ တွေ့၌။ ဥပ္ပယတ္တိစိတ္တဿ ဥပ္ပါ
 ဒက္ခဏေတိ၊ ဟူ၍။ ကသွာ၊ ကြောင့်။ (ဘဝတာ) ဝတ္တံ၊ ဟောတော်မူ
 အပ်ပါလိမ့်မည်နည်း။ သုဒ္ဓါဝါသံ ဥပပဇ္ဇန္တာနံ ။ ပေ။ န ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ တိ တွေ
 ဝိယ၊ ချွဲကဲ့သို့။ ဥပပဇ္ဇန္တာနံတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထဗ္ဗံ နန၊ လောကံ။ ဣတိ၊ ဤကား
 အမေးတည်း။ (ဥပပဇ္ဇန္တာနံတိ၊ ဟူ၍) န ဝတ္ထဗ္ဗံ။ (ကသွာ ဥပပဇ္ဇန္တာနံတိ
 န ဝတ္ထဗ္ဗံ) ဟိ(ယသွာ)၊ သောမနဿ မနိန္ဒြိယာနံ၊ သောမနဿိန္ဒြေ မနိန္ဒြေ
 တို့၏။ ဝသေန၊ အစွမ်းဖြင့်။ ဝါ၊ စပ်သဖြင့်။ ဥပပဇ္ဇန္တာ၊ ပဋိသန္ဓေ နေဆဲ
 ဖြစ်ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ ဥပပတ္တိစိတ္တသမင်္ဂိနော၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့်
 ပြည့်စုံခြင်းရှိကုန်သည်။ ဟောန္တိယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ သောမနဿဇီဝိတိန္ဒြိယာနံ၊
 တို့၏။ ဝသေန၊ ဖြင့်။ ဝါ၊ ဖြင့်။ (ဥပပဇ္ဇန္တာ ပုဂ္ဂလာ) ဥပပတ္တိ သမင်္ဂိနော
 ယေဝ၊ ကုန်သည်သာ။ န ဟောန္တိ။ ဟိ၊ မုနံ။ [တနည်း-(ကသွာ သောမနဿ
 ဇီဝိတိန္ဒြိယာနံ ဝသေန ဥပပဇ္ဇန္တာ ပုဂ္ဂလာ ဥပပတ္တိ သမင်္ဂိနောယေဝ န
 ဟောန္တိ။ ဣတိ ဝိညာယတိ)။ ဟိ (ယသွာ)ကြောင့်။ ဇီဝိတိန္ဒြိယသံ၊ ၎င်း။
 ဝသေန၊ ဖြင့်။ ယာဝ၊ လောက်။ ပဌမရူပဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ သည်။ ဓရတိ၊ ထင်ရှား
 ရှိသေး၏။ တာဝ၊ လောက်။ [ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ ရုပ်သက်(၁၇) ချက်တိုင်
 အောင်-ဟူလို။] ဥပပဇ္ဇန္တာနာမ၊ ဖြစ်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့ မည်သည်။ ဟောန္တိ။
 တဒါစ၊ ထိုပဌမရုပ် ရုပ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၏ထင်ရှားရှိရာအခါ၌လည်း။ ဒုတိယ စိတ္တ
 တော၊ မှ။ ပဌာယ၊ ၍။ ဇီဝိတိန္ဒြိယဉ္စ နုပ္ပဇ္ဇိတ္တာတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္ထု န သက္ကာ။
 (ကသွာ)၊ အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဿ၊ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေ၏။ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ၊ ဖြစ်ပြီး၍။

နိရုဒ္ဓတ္တာ၊ ချုပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (ရုပ်
 ဇီဝိတိန္ဒြေ နာမ်ဇီဝိတိန္ဒြေတို့၏ ကာလအကွဲအပြားရှိသည်၏ အဖြစ်၊ ကာလ
 ကွဲပြားသော်လည်း ထို ၂-မျိုးတို့ကို တပေါင်းတည်းယူအပ်သည်၏ အဖြစ်
 ကြောင့်။) ဥဘယံ၊ ၂-ပါးစုံသော သောမနဿိန္ဒြေ ဇီဝိတိန္ဒြေကို။ ဥပ္ပါ
 ဒက္ခဏေန၊ ဖြင့်။ နိဒဿိတံ၊ ညွှန်ပြအပ်ပြီ။ (နိဒဿနနည်းအားဖြင့် ပြတော်
 မူအပ်ပြီ။) [ဣတိ၊ ကြောင့်။ သောမနဿိန္ဒြေယာနံ ဝေသေန (ဥပ္ပဇ္ဇန္တာ
 ပုဂ္ဂလာ) ဥပပတ္တိသမင်္ဂိနော ယေဝ န ဟောန္တိ။] ဟိ၊ ဥပမာဆောင် ထင်
 အောင်ပြဦးအံ့။ န နိရုဇ္ဈိတ္တာတိ၊ ဟူသော။ - ဣဒံ လက္ခဏံ၊ ကို။ ဥပပတ္တိ
 စိတ္တဿ၊ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏။ ဒွိသု၊ ကုန်သော။ ခဏေသု၊ ဥပါဒ်ခဏ ဘင်ခဏ
 တို့၌။ လဗ္ဘမာနံ၊ ရထိုက်သောလက္ခဏာကို။ သဗ္ဗပဌမေန၊ အလုံးစုံသော
 စိတ်တို့၏ ပဌမဖြစ်သော။ ဥပပတ္တိစိတ္တဿ၊ ၏။ ဘင်္ဂက္ခဏေန၊ ဖြင့်။ နိဒဿိတံ
 ယထာ၊ သို့။ ဝေ၊ ဣဓာပိ၊ ဤ (သုဒ္ဓါဝါသာနံ ဥပပတ္တိ စိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ)
 ဟူသောပါဌ်၌လည်း။ ဒဌဗ္ဗံ၊ (ဥပ္ပါဒက္ခဏဖြင့် နိဒဿနနည်းကို ပြသည်ဟု
 မှတ်ထိုက်၏။) [ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဥပပဇ္ဇန္တာနံတိ၊ ဟူ၍။ န ဝတ္တဗ္ဗံ။]

၁။ တသ္မာ ဥဘယံ။ တသ္မာတိ ယသ္မာ ရူပါရူပဇီဝိတိန္ဒြေယာနံ အတ္ထေဝ
 ကာလဘေဒေါ။ ဥဘယံ စေတ္ထ (ဤပုစ္ဆာ၌) ဇီဝိတိန္ဒြေယဘာဝ သာမညေန
 ကေတ္တံ ကတာ ဂဟုတိ။ တသ္မာ၊- အနု။ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားအားလုံးကို
 ချုံး၍ တသ္မာ အစွဲကို ဖွင့်သည်။ ဥဘယံတိ သောမနဿိန္ဒြေယံတိ ဣဒံ
 ဥဘယံ။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေန နိဒဿိတံတိ ဧတေန ဥပပတ္တိစိတ္တဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ
 တိ ဣဒံ နိဒဿနမတ္တံတိ ဒဿေတိ။

၂။ ယထာ ဟိ ပေ။ ဝေ မိဓာပိ။ ။ ဣဒါနိ တာမဝတ္ထံ ဥဒါဟရ
 ဏေန ပါကဋတရံ (ရှေး၌ ထင်ရှားအောင် ပြုပြီးဖြစ်သော်လည်း သာ၍ထင်
 ရှားအောင်) ကာတံ၊ “ယထာ ဟိ” တိ အာဒိ ဝတ္ထံ။ တတ္ထ တာဒိသာနံ (ထို
 ကဲ့သို့ န နိရုဇ္ဈိတ္တသဘောရှိကုန်သော) အနေကေသံ စိတ္တံ န ဘင်္ဂက္ခဏေ
 လဗ္ဘမာနံ တုဒေကဒေသေန သဗ္ဗ ပဌမဿ ဥပပတ္တိစိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေန
 နိဒဿိတံ။ ဝေ ဣဓာပိ ခဏဒုယေ (ဥပါဒ်ခဏ ဘင်ခဏ၌) လဗ္ဘမာနံ တဒေက
 ဒေသေန ဥပ္ပါဒက္ခဏေန နိဒဿိတံတိ ဝေ နိဒဿနတ္ထော ဝေဒိတဗျော၊-အနု။

အနာဂတကာလဘေဒ၊ အနာဂတ်ကာလ အထူးအပြားရှိသော အနာဂတဝါရ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿမာနေနံ၊ ဖြစ်လတံသော စက္ခုစသော ဣန္ဒြေဖြင့်။ သန္နိဋ္ဌာနံ၊ ဆုံးဖြတ်မှုကို။ ကတု၊ ၍။ အညဿ စ၊ သန္နိဋ္ဌာပုဒ်ဖြင့် ယူအပ်ပြီးသော ဣန္ဒြေမှ တပါးသောဣန္ဒြေ၏လည်း။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿမာနတာဝ၊ ဖြစ်လတံ၏ အဖြစ်ကိုသာ။ (ဘဂဝတာ) ပုစ္ဆိတာ။ တတ္ထ၊ ဖြစ်လတံဣန္ဒြေဖြင့် သန္နိဋ္ဌာနံကိုပြု၍ အခြားသောဣန္ဒြေ၏ ဖြစ်လတံ၏ အဖြစ်ကိုသာ မေးတော်မူအပ်ရာ၌။ [နောက်၌အနာဂတဝါရကိုစွဲဆိုရန် “ဣဓ” ဟု ရှိသောကြောင့် ဤ၌ တုတ္တကို တမျိုး အနက်ပေးရသည်။] ပစ္စုပ္ပန်ကာလဘေဒ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလအထူးအပြားရှိသော ပစ္စုပ္ပန်ဝါရ၌။ သန္နိဋ္ဌာနသံသယတေဒေဟိ၊ သန္နိဋ္ဌာနသံသယအထူးအပြားတို့ဖြင့်။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနထေဝ၊ ဖြစ်ဆဲဣန္ဒြေ၏ သာ။ ဝါ၊ ကိုသာ။ ဂဟိတတ္တာယုတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ယဿ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၏။ စက္ခုန္ဒြိယာဒိနိ၊ စက္ခုန္ဒြေအစရှိသောဣန္ဒြေတို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိဖြစ်ကုန်ဆဲ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိဿ၊ ပဋိသန္ဓေနေဆဲဖြစ်သော။ တဿ၊ ၎င်း၏။ ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိနိ၊ တို့သည်။ ဥပပဇ္ဇန္တိ၊ လော။ ဣတိ၊ သို့။ ဥပပဇ္ဇန္တိထေဝ၊ ပဋိသန္ဓေနေဆဲ ပုဂ္ဂိုလ်၏သာ။ ပုစ္ဆိတာနံ၊ မေးတော်မူအပ်ကုန်သော။ တေသံ၊ ဇီဝိတိန္ဒြေအစရှိသည်တို့၏။ ဥပပတ္တိယံ ယေဝ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၌သာ။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ သမ္မဝတိယတာ၊ သို့။ အညတ္ထ၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှ တပါးသော ပဝတ္တိအခါ၌။ န (သမ္မဝတိ) ယထာ၊ သို့။ ဧဝံ၊ ဣဓ၊ ဤအနာဂတဝါရ၌။ ဖဿ၊ ၎င်း။ စက္ခုန္ဒြိယာဒိနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ၊ လတံ။ ဥပပဇ္ဇန္တိဿ၊ ပဋိသန္ဓေနေဆဲဖြစ်သော။ တဿ၊ ၎င်း။ ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိနိ၊ တို့သည်။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ၊ လော။

၁။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿမာနေနံ ။ပေ။ ပုစ္ဆိတာ။ ။ “ယဿ စက္ခုန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတံ” ဟု ဖြစ်လတံ စက္ခုန္ဒြေစသည်ဖြင့် သန္နိဋ္ဌာနံပြု၍ “တဿ သောတိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတံ” စသည်ဖြင့် အခြားသော သောတိန္ဒြေစသည်၏ ဖြစ်လတံ အဖြစ်ကိုပင် မေးတော်မူအပ်ပြီ။

၂။ နဝေမိဓ ။ပေ။ န သမ္မဝတိ။ ။ “ယထာ ပစ္စုပ္ပန်ကာလဘေဒေ ။ပေ။ န အညတ္ထ” တိုင်အောင် ဥပမာနဝါကျ၌ ကဲ့သို့ ဤအနာဂတကာလဝါရ၌ “ဥပပတ္တိတော အညတ္ထ (အခြား ပဝတ္တိအခါတို့၌) ဥပ္ပါဒေါ နနသမ္မဝတိ၊ ဥပါဒ်ခြင်းသည် မဖြစ်သင့် မဟုတ်၊ ဖြစ်သင့်သည်သာ”။

ဣတိ။ သို့။ ဥပပဇ္ဇန္တဿေဝ။ ၎ံသာ။ ပုစ္ဆိတာနံ၊ ကုန်သော။ တေသံ၊ ထိုဇီဝိတိန္ဒြေ အစရှိသည်တို့၏။ ဥပပတ္တိတော၊ ပဋိသန္ဓေအခါမှ။ အညတ္ထ၊ အခြားသောပဝတ္တိအခါ၌။ ဥပ္ပါဒေါသိဉ်။ န န သမ္ပဝတိ၊ မဖြစ်သင့်မဟုတ် ဖြစ်သင့်သည်သာ။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယဿ။ ပေ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဝံတာ)ဝုတ္တံ။ ဝေဉ္စကံတွာ၊ ကြောင့်။ နိရောဓဝါရေပိ၊ ဤလည်း။ ယဿ။ ပေ။ အာမန္တာတိ၊ ဟူ၍။ (ဘဝဝတံ)ဝုတ္တံ။

ဟိ၊ မှန်။ ယဿ၊ ၎ံ။ စက္ခုန္ဒြိယံ၊ သည်။ နိရုဇ္ဈိယတိ၊ လတံ။ တဿ၊ ၎ံ။ သောမနဿိန္ဒြိယံ၊ သည်။ န န နိရုဇ္ဈိယတိ မချုပ်လတံမဟုတ်၊ ချုပ်လတံသာ။ ဥပေက္ခာသဟဂတ ပဋိသန္ဓိကဿ၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ် ပဋိသန္ဓေ ရှိသော။ ပစ္ဆိမဘဝိကဿအပိ၊ ပစ္ဆိမဘဝိကပုဂ္ဂိုလ်၏သော်မှလည်း။ (သောမနဿိန္ဒြိယံ သည်။ န န နိရုဇ္ဈိယတိ၊ သာ။) ဟိ၊ မှန်။ [တနည်း- (ကသ္မာ သောမနဿိန္ဒြိယံ၊ န န နိရုဇ္ဈိယတိ၊ မချုပ်လတံမဟုတ်၊ ချုပ်လတံသာ။ ဣတိ ဝိညာယတိ-

၁။ တံသ္မာ။ ပေ။ ဝုတ္တံ။ ။ ပဋိသန္ဓေအခါမှ အခြားသော ပဝတ္တိအခါ တို့၌ ဖြစ်ခြင်း၏ သင့်သည်၏ အဖြစ်ဟုသော အကြောင်းကြောင့် စက္ခုန္ဒြေနှင့် သောမနဿိန္ဒြေ ၂-ပါးလုံးပင်ဖြစ်လတံချည်းဖြစ်ရကား “အာမန္တာ” ဟု ဖြေနိုင် ခြင်းဟူသော အကျိုးကိုရသည်-ဟူလို။ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို အခြားသောနိရောဓ ဝါရ၌လည်း တွေ့ရသည်ဟု ပြလို၍ “ဝေဉ္စ ကတွာ” စသည်ကို မိန့်သည်။ [တသ္မာတိ ဥပပတ္တိတော အညတ္ထာပိ ယထာဓိပေတပပ္ပါဒသမ္ပဝတော အယဉ္စ အတ္ထော ဝါရန္တရေပိ (နိရောဓဟူသော ဝါရတပါး၌လည်း) ဒိဿတိတိ ဒဓဿန္တော အာဟ “ဝေဉ္စ ကတွာ” တိ အာဒိ၊ နဟိတိ အာဒိနာ တမေဝတ္ထံ သမတ္ထေတိ (ပြီးစေ၏)။- အနု။]

၂။ အပိ ပစ္ဆိမ ဘဝိကဿ။ ။ ဥပေက္ခာ ပဋိသန္ဓေရှိသော ပစ္ဆိမ ဘဝိကပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဥပေက္ခာစိတ်ဖြင့် စုတေရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ် မျိုး၌ သောမနဿိန္ဒြေ ချုပ်လတံဖြစ်နိုင်ပါမည်လော-ဟု မေးဘွယ်ရှိရကား “အပိ” စသည်ကို မိန့်။ ဥပေက္ခာပဋိသန္ဓေနေသူဖြစ်၍ ဥပေက္ခာစုတိဖြင့်ပင် ပရိ နိဗ္ဗာန် စံရမည်ဖြစ်သော်လည်း သောမနဿိန္ဒြေ ဖြစ်လတံ ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။- ဟူလို။ တံသ္မာကြောင့်နည်း - ဟု မေးဘွယ်ရှိ၍ “န ဟိ။ ပေ။ န သမ္ပဝတိ” ဟု မိန့်သည်။ ဥပေက္ခာစုတိ၏ ရှေးအဘို့ပဝတ္တိအခါ၌ သောမနဿိန္ဒြေ၏ ချုပ်မှု မဖြစ်သင့်မဟုတ်၊ ဖြစ်သင့်သည်သာ၊ ထို့ကြောင့်တည်း။

နည်း)။] ဟိ (ယသွာ), ဥပပဇ္ဇိန္ဒယ။ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်ဖြင့် ပဋိသန္ဓေ
 နေဆဲဖြစ်သော။ တဿ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏။ စုတိတော၊ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စုတိမှ။
 ပုဗ္ဗေဗ၊ ရှေးပဝတ္တိအခါ၌ပင်။ သောမနဿိန္ဒြိယနိရောဓော၊ သောမနဿိန္ဒြိယ၏
 ချုပ်ခြင်းသည်။ န န သမ္ဘဝတိ၊ မဖြစ်သင့်မဟုတ်၊ ဖြစ်သင့် သည်သာ။
 ဣတိ၊ ကြောင့်။ (သောမနဿိန္ဒြိယံ န န နိရုဇ္ဈိယတိ၊ ဣတိဝိညာယတိ။)

ဟိ၊ မှန်။ ဣတ္ထံ၊ ဤအနာဂတဝါရ၌။ ပဌမပုစ္ဆာသု၊ တို့၌။ သန္နိဋ္ဌာ
 နုတ္ထော၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏ အနက်သည်။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗတ္တနိယယော၊ မေးထိုက်သော
 သံသယပုဒ်၏ အနက်၏မှီရာသည်။ (ဟုတူ၊ ရှု။) မာဒိသောဝံ၊ ငါ့ကဲ့သို့
 ရှုအပ်သည်သာဖြစ်သော။ (အတ္ထော၌စပ်) ဥပပတ္တိဥပ္ပါဒိန္ဒြိယဝါ၊ ပဋိသန္ဓေ

၁။ ဣတ္ထံ ဟိ။ ပေ။ သံသယတ္ထံတိ။ ။ ယမိုက်တကျမ်းလုံး၏ ထုံးစံလက္ခဏာ
 ကို ပြု၍ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားကို ခိုင်မြဲစေလိုသောကြောင့် “ဣတ္ထံ ဟိ”
 စသည်ကို မိန့်။ [ဣတ္ထာတိ အနာဂတကာလဘေဒေါ- မဓု။] မဌမပုစ္ဆာသု။ ပေ။
 နိဿယော၊ (ယဿ စက္ခုန္ဒြိယံ ဥပပဇ္ဇိယတိ။ တဿ သောမနဿိန္ဒြိယံ ဥပပဇ္ဇိ
 ယတိ) ဟု ပြုအပ်ခဲ့သော ပဌမပုစ္ဆာတို့၌ “ယဿ စက္ခုန္ဒြိယံ ဥပပဇ္ဇိယတိ” ဟု
 သော သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏ “ဖြစ်လတ် စက္ခုန္ဒြိယံ သော အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်” ဟူသော
 အနက်သည် “တဿ သောမနဿိန္ဒြိယံ ဥပပဇ္ဇိယတိ” ဟု မေးထိုက်သော သံသယ
 ပုဒ်အနက်၏ မှီရာဖြစ်၏။

ဆိုလိုရင်းကား— “သောမနဿိန္ဒြိယံ ဖြစ်လတ်လော” ဟု မေးအပ်သော
 ထိုပုဂ္ဂိုလ်ဟူသည် ဖြစ်လတ်သောစက္ခုန္ဒြိယံ သော ပုဂ္ဂိုလ်ပင်ဖြစ်ရကား မေးထိုက်
 သော သံသယပုဒ် အနက်သည် သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏အနက်ကို အမြဲမှီရိုးဖြစ်သည်။-
 ဟူလို။ [ပုစ္ဆိတဗ္ဗတ္တနိယယော သည် “သန္နိဋ္ဌာနုတ္ထမေဝ နိယမေတိ, န (နိယ
 မေတိ)” တို့၏ ကတ္တားတည်း။ နိဿယော၌ကား အပ္ပမာနစပ်။]

၂။ မာဒိသောဝံ။ ပေ။ ဝေဝိယ။ ။ ဤစကားသည် သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏
 အနက်က မပြောသော်လည်း ပြောသကဲ့သို့ ကြံကြံစည်စည် ဆိုအပ်သော ပရိ
 ကပ္ပစကားတည်း။ “ယဿ စက္ခုန္ဒြိယံ ဥပပဇ္ဇိယတိ ဖြစ်လတ်သော စက္ခုန္ဒြိယံ”
 ဟူသော ငါ (သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏အနက်) ကဲ့သို့ ပဋိသန္ဓေအခါ၌ ဖြစ်ခြင်း ဥပါဒ်
 အခိုက်ရှိသော ဣန္ဒြိယမူလည်းဖြစ်စေ၊ ပဋိသန္ဓေ ပဝတ္တိအခါ ၂-ပါး၌ ဖြစ်
 ခြင်း ဥပါဒ်အခိုက်ရှိသော ဣန္ဒြိယမူလည်းဖြစ်စေ ထိုဣန္ဒြိယံ သော ပုဂ္ဂိုလ်
 ဟူသော သန္နိဋ္ဌာန်အနက်သည်—

အပါ၌ဖြစ်ခြင်း အခိုက်အတန့်ရှိသောဣန္ဒြေရှိသည် မူလည်း ဖြစ်သော။ ဥဘယပုံပါဒိန္ဒြေယဝါ၊ ၂-ပါးစုံသော ၊ ပဋိသန္ဓေအခါ၊ ပဝတ္တိအခါ၌ ဖြစ်ခြင်း အခိုက်အတန့်ရှိသော ဣန္ဒြေရှိသည်မူလည်း ဖြစ်သော။ အထွော၊ သည်။ ပဋိနိဝတ္တိတွာပိ ၊ ပြန်နစ်၍လည်း။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗတ္ထဿ၊ မေးထိုက်သောအနက်၏။ နိဿယော၊ မှီရာသည်။ (ဟောတိ၊ ဖြစ်ရ၏။ ဝါ၊ ဖြစ်ရသည်။) ဣတိ ဧဝံ ဝိယ၊ ၊ ဤသို့သော အဇ္ဈာသယဖြင့်ကဲ့သို့။ ဒုတိယပုစ္ဆာသု၊ ထို၌။ သန္တိဋ္ဌာနတ္ထ မေဝ၊ သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏၊ အနက်ကိုပင်။ နိယမေတိ၊ ပိုင်းခြား သတ်မှတ် ဆုံး ဖြတ်၏။ တတ္ထေဝ ၊ ထိုပဌမပုစ္ဆာတို့၌ပင်။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ၊ သော။ အနာဂတဘာဝ၊ မထွေ့နာ၊ အနာဂတ်၏ အဖြစ်မျှဖြင့်။ ယုဂ္ဂပတော၊ သရုပ်သကောင်အားဖြင့်။ ဂဟိတံ၊ ယူတော်မူအပ်သော။ ဥပ္ပါဒံ ဝါ၊ ၊ ဖြစ်ခြင်းမူလည်း ဖြစ်သော။ နိရောဓံ ဝါ၊ ချုပ်ခြင်းမူလည်း ဖြစ်သော။ သံသယတ္ထံ၊ သံသယအနက်ကို။

၁။ ပဋိနိဝတ္တိတွာပိ ။ပေ။ နိဿယော။ ။ “ယဿ ဝါ ပန” စသည်ဖြင့် ပြန်၍ မေးအပ်သော ဒုတိယပုစ္ဆာအနက်၏လည်း၊ မှီရာဖြစ်၏။ ဆိုလိုရင်းကား- ပဌမပုစ္ဆာ၌ သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်၏အနက်သည် မေးထိုက်သော သံသယပုဒ် အနက်၏ မှီရာဖြစ်သကဲ့သို့ ဒုတိယပုစ္ဆာ၌လည်း ပဌမပုစ္ဆာဝယ်သန္တိဋ္ဌာန်ဖြစ်သော ငါ့ကဲ့သို့ သောအနက်သည်ပင် မေးထိုက်သည့် သံသယပုဒ်အနက်၏ မှီရာ ဖြစ်သည်။ ဟူလို။

၂။ ဧဝံ ဝိယ ။ပေ။ နိယမေတိ။ ။ [ဧဝံ ဣမိနာ ဝိယ အဇ္ဈာသယေန၊ - အနု။] ပဌမပုစ္ဆာ၏ သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်မှာ ဤကဲ့သို့ အဇ္ဈာသယ (အလိုဆန္ဒ) မရှိ သော်လည်း ရှိသကဲ့သို့ ထိုပဌမပုစ္ဆာ၏ သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်အနက်က ဒုတိယပုစ္ဆာတို့၌ သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်အနက်ကို (မိမိကဲ့သို့ မှီရာဖြစ်ဘို့ရန်) ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ဆုံးဖြတ် လိုက်သည်။

၃။ နု တတ္ထေဝ ။ပေ။ သံသယတ္ထံ။ ။ [တတ္ထေဝ တာသု ဧဝ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တ ပဌမပုစ္ဆာသု ဝေ၊-အနု။] ထိုပဌမပုစ္ဆာတုန်းကပင် သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်အနက်ကို သတ် မှတ်သကဲ့သို့ “တဿ သောမနဿိန္ဒြေယံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ” စသော သံသယပုဒ်အနက် ကိုကား အနာဂတ်ဖြစ်ရုံမျှဖြင့် “သောမနဿိန္ဒြေယံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ” ဟုသရုပ်အား ဖြင့် ယူအပ်သော ဥပ္ပါဒံ (သံသယ အနက်)ကို၎င်း၊ “တဿ သောမနဿိန္ဒြေယံ နိရုဇ္ဈိဿတိ” ဟု သရုပ်အားဖြင့် ယူအပ်သော နိရောဓ (သံသယအနက်)ကို၎င်း မှီရာအဖြစ်ဖြင့်မသတ်မှတ်။ ဤကား ယမကဒေသနာ၏ လက္ခဏာပင်တည်း။

န နိယံမေတိ၊ မသတ်မှတ်။ ဣတိ၊ ဤကား။ (ယမကလက္ခဏံ၊ ယမိက် တကျမ်းလုံး၏ လက္ခဏာတည်း။) စ၊ ဆက်။ ယသ္မာ၊ ဝေ၊ သို့။ သန္တိဋ္ဌာ နုတ္တယ၊ ၏။ နိယမော၊ ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်။ (ဟောတိ)။ တသ္မာ၊ ယဿ ဝါ။ ပေ။ အာမန္တာတိ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

သေ၊ ဤစိစစ်ခြင်းသည်။ နိရောဓဝါရေပိ၊ ခွဲလည်း။ နယော၊ တည်း။ ပန၊ စိုးစဉ်း အနည်းငယ် ဆိုဘွယ်အထူးကား။ ပဋိလောမေ၊ ပဋိလုံ၌။ (ပစ္စနိက်)။ အနုလောမေ၊ ၌။ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ နိရုဇ္ဈိဿတိတိ၊ ဟူ၍။ အနာဂတာ၊ ကုန်သော။ ဥပ္ပါဒနိရောဓာ၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းတို့ကို။ သရူပဝသေန၊ သံရုပ်သကောင်၏ အစွမ်းဖြင့်။ ဝုတ္တာ ယထာ၊ ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့။ ဝေ၊ (အနာဂတာနိ ဥပ္ပါဒနိရောဓာနိ သရူပေန) အဝုတ္တတ္တာ၊ ကြောင့်။ တတ္ထ၊ ထိုအနုလောမ၌။ သံသယပဒေန၊ ဖြင့်။ ဂဟိတဿ၊ သော။ ဣန္ဒြိယဿ၊ ၏။ ပဝတ္တိယံ၊ ခွဲလည်း။ ဥပ္ပါဒနိရောဓာ၊ ဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်းတို့ကို။ စက္ခုန္ဒြိယာဒိ မူလကေသု၊ စက္ခုန္ဒြိ အစရှိသော မူလရှိသော ယမကတို့၌။

၁။ သေ ။ ပေ။ နိရောဓ ဝါရေပိ။ ။ ယွာယံ ဥပ္ပါဒဝါရေ ဝိစာရော ဝုတ္တော။ နိရောဓဝါရေပိ သေဝ နယော၊ တထာ တိ “ယဿ ဝါ ပန သောမနဿိန္ဒြိယံ နိရုဇ္ဈိဿတိ။ တဿ စက္ခုန္ဒြိယံ နိရုဇ္ဈိဿတိတိ အာမန္တာ” တိ ဝုတ္တံ-အနု။ ဤသို့ ဆိုသော်လည်း၊ ယခု ပါဠိတော်စာအုပ်၌ ‘နိရောဓဝါရကို မပြတော့။ ထို့ကြောင့် “ယထာ။ ပေ။ သရူပေန ဝုတ္တာ” အရ ယခုစာအုပ်တို့၌ သံရုပ်အားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်ကိုလည်း မတွေ့ရတော့ဟုမှတ်ပါ။

၂။ ယထာအနုလောမေ ။ ပေ။ အဝုတ္တတ္တာ။ ။ ပါဠိတော်ကိုကြည့်ပါ။ ပစ္စနိက်အနုလုံ၌ “ယဿ စက္ခုန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ” စသည်ဖြင့် အနာဂတ်ဖြစ် သော ဥပ္ပါဒ နိရောဓတို့ကို သရုပ်သကောင်အားဖြင့် တိုက်ရိုက် ဟောတော် မူအပ်ကုန်သကဲ့သို့ ပဋိလောမ (ပစ္စနိက်) ၌ကား တိုက်ရိုက်ဟောတော်မူအပ် ကုန်။ ထို့ကြောင့်...

၃။ တတ္ထ ။ ပေ။ ဝေ နယောဇေတဗ္ဗာ။ ။ ထိုအနုလောမ၌ “တဿ သောတိန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇ္ဈိဿတိ။ ပေ။ နိရုဇ္ဈိဿတိ” စသည်ဖြင့် သံသယပုဒ်ဖြင့် ယူအပ် သော ဣန္ဒြိယံ ဥပ္ပါဒနိရောဓတို့ကို စက္ခုန္ဒြိယာဒိမူလကတို့၌ ယှဉ်စေအပ် (မူလိသွတ်အပ်) ကုန်သကဲ့သို့။ ဤအတူ မယှဉ်စေထိုက် (မူလိသွတ်ထိုက်) ကုန်။

ယောဇိတာယထာ၊ ယှဉ်စေအပ်ကုန်သကဲ့သို့။ ဝေံ၊ (ပဋိလောမေ၌။) န ယော
 ဇေတဗ္ဗာကုန်။ ဟိ၊ ချဲ့။ ဥပ္ပါဒနိရောဓေ တို့ကို။ အတိက္ကမိတွာ ချဲ့။ ဥပ္ပါဒ
 နိရောဓာ တို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ ယောဇေတုံ၊ ငှာ။ သမ္ဘဝန္တိ ယထာ၊ သို့၎င်း။
 ဥပ္ပါဒနိရောဓေ တို့သို့။ အပ္ပတွာ၊ မရောက်မူ၍။ ဥပ္ပါဒနိရောဓာ တို့သည်။
 ဝါ၊ တို့ကို။ ယောဇေတုံ သမ္ဘဝန္တိ ယထာ၊ ၎င်း။ ဝေံ အနုပ္ပါဒ နိရောဓေ
 မဖြစ်ခြင်း၊ မချုပ်ခြင်းတို့ကို။ အတိက္ကမိတွာ ချဲ့။ အနုပ္ပါဒ နိရောဓာ
 တို့သည်၎င်း။ အနုပ္ပါဒနိရောဓေ တို့သို့။ အပ္ပတွာ ချဲ့။ အနုပ္ပါဒ နိရောဓာ
 တို့သည်။ န သမ္ဘဝန္တိ။ (ကဿာ) အဘူတာ ဘာဝဿ၊ ထင်ရှားမရှိသော
 ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းတို့၏ မဖြစ်ခြင်း၏။ အဘူတာဘာဝံ၊ ကို။ အတိက္ကမိတွာ
 ချဲ့၎င်း။ အဘူတာဘာဝဿ၊ ၎င်း။ အဘူတာဘာဝံ သို့။ အပ္ပတွာ၊ ချဲ့၎င်း။
 သမ္ဘဝါနုပတ္တိတော၊ ဖြစ်သင့်ခြင်း၏ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်တည်း။

၁။ ယထာဟိ။ ပေ။ ယောဇေတုံ။ ဆိုအပ်ပြီးသော အဓိပ္ပါယ်ကို ထင်ရှား
 ပြသော စကားတည်း။ ဤဝါကျ၌ “ဥပ္ပါဒ နိရောဓေ အတိက္ကမိတွာ ဥပ္ပါဒ
 နိရောဓာ သမ္ဘဝန္တိ ယောဇေတုံ။ ဥပ္ပါဒနိရောဓေ အပ္ပတွာ ဥပ္ပါဒနိရောဓာ
 သမ္ဘဝန္တိ ယောဇေတုံ” ဟု ၂-ဝါကျ ခွဲပါ။ ထိုတွင် “ဥပ္ပါဒနိရောဓေ အတိက္က
 မိတွာ” ဖြင့် “ယဿ စက္ခုန္ဒြိယံ ဥပ္ပဇိဿတိ” စသော ပုစ္ဆာ၌ ကာမဘုံဝယ်
 လက်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သူသည် ထိုလက်ရှိ ဥပ္ပါဒကို လွန်၍ ရူပဘုံ၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံ
 လတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ပြ၏။ “ဥပ္ပါဒ နိရောဓေ အပ္ပတွာ” ဖြင့် “ယေ ရူပါဝစရံ
 ဥပပဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိ” အရ ဖြစ်ခြင်းသို့ မရောက်သေးတဲ့ ချုပ်လတဲ့
 ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြသည်။ နိရောဓဖြစ်ပုံကိုလည်း နည်းမှီ၍ စိစစ်ပါ။

၂။ နဝေံ ပေ။ သမ္ဘဝါနုပတ္တိတော။ ဤနိရောဓဝါရ ပစ္စုဒ္ဓိ၌
 အနုပ္ပါဒ အနိရောဓတို့ကို လွန်၍၎င်း အနုပ္ပါဒ အနိရောဓသို့ မရောက်မီ၎င်း
 ယှဉ်စေခြင်းငှာ မဖြစ်သင့်ကုန်။ ဘာကြောင့်နည်း... အဘူတာ၊ ထင်ရှားမရှိ
 သောဣန္ဒြေ၏ ဖြစ်ခြင်းချုပ်ခြင်း၏+အဘာဝ၊ မရှိခြင်းကို လွန်၍၎င်း၊ မရောက်
 သေးဘဲ၎င်း ဖြစ်သင့်ခြင်း၏ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် တည်း။ အဘူတာဘာ
 ဝဿာတိ အဘူတဿ အဘာဝဿ၊ အဘူတဿဥပ္ပါဒဿ နိရောဓဿစ အဘာ
 ဝဿာတိ အဓိပ္ပါယော၊ [မြန်မာစကား၌ မရှိသော ယုံချိုး၏ မဖြစ်ခြင်းကို မရ
 နိုင်သကဲ့သို့တည်း။]

၈။ ဆက်။ အဘူတုပ္ပါဒနိရောဓဘာဝေါ ။ ထင်ရှားမရှိသော ဣန္ဒြေ၏ ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း၏ မဖြစ်ခြင်းကို။ ပဋိလောမေ ဌှိ။ ပုစ္ဆိတော။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ (အဘူတုပ္ပါဒနိရောဓ၏ မဖြစ်ခြင်း၏ မေးတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်)။ ဝတ္တမာနာနံ၊ ဖြစ်ဆဲဣန္ဒြေတို့၏။ ဥပ္ပါဒဿ၊ ဖြစ်ခြင်း၏။ (ကာလန္တရယောဂေါ၊ ကာလအထူးနှင့် ယှဉ်ခြင်းသည်။ ဘဝတိ)ဝိယ၊ သို့။ (တဿ၊) ဝိသေသရဟိတဿ၊ အထူးမှကင်းသော။ အဿ အဘူတာ ဘာဝဿ ၊ ဤထင်ရှားမရှိသော ဣန္ဒြေ၏ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း၏ မဖြစ်ခြင်း ၏။ ကာလန္တရယောဂါဘာဝတော ၊ ကာလအထူးနှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ မဖြစ် နိုင်ခြင်းကြောင့်။ ယာဒိသာနံ ၊ အကြင်ကဲ့သို့ အနာဂတ်အဖြစ်ဖြင့် ရှုအပ်

၁။ အဘူတ ။ပေ။ ပုစ္ဆိတော။ ။ “ယဿ စက္ခုန္ဒြိယံ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိ။ တဿ သောမနဿိန္ဒြိယံ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိ” ဟု မေးရာ၌ ထင်ရှားဖြစ်ပြီး မဟုတ်သော စက္ခုသောမနဿ ဣန္ဒြေတို့၏ မဖြစ်လတ်ကို မေး၏။ ထိုအတူ “န နိရုဇ္ဈိဿ တိ” ဟု မေးရာ၌လည်း ထင်ရှားဖြစ်ပြီး မဟုတ်သော ဣန္ဒြေတို့၏ မချုပ်လတ်ကို မေးသည်။ [တသ္မာကို “အာမန္တာတိ စ ဝုတ္တံ, န ဝုတ္တံ ဝိသဇ္ဇနံ” တို့၌ စပ်ပါ။]

၂။ အဿ။ပေ။အဘူတာ ဘာဝဿ။ ။ “အဘူတ၊ထင်ရှားမရှိသော ဣန္ဒြေ ၏ဖြစ်ခြင်း မဖြစ်ခြင်း၏+အဘာဝ၊ မဖြစ်ခြင်း” ဟူရာ၌ ဝိသေသန ရှိ၊ မရှိ ၂-မျိုးရှိ၏။ ယခု ထင်ရှားမရှိသေးသော “ရှုပါဘာဝ, ဝေဒနာဘာဝ” ဟု ဆို ရာ၌ ရှိပုံဟူသော ဝေဒနာဟူသော ဝိသေသန ပါရှိ၏။ သာမည အားဖြင့် “အဘာဝ” ဟုဆိုရာ၌ကား ဝိသေသန မရှိ။ ဤနေရာ၌ ဝိသေသန မရှိသော “အဘူတ, အဘာဝ” ကို ဆိုလိုသည်။

၃။ ကာလန္တရယောဂါဘာဝတော။ ။ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ဣန္ဒြေတို့၏ ဖြစ်ခြင်းသည် “ယခုဖြစ်ဆဲ, ရှေးကဖြစ်ခဲ့ပြီး, နောက်၌ဖြစ်လတ်” ဟု ကာလ အထူးနှင့် ယှဉ်နိုင်သကဲ့သို့ အဘူတဣန္ဒြေတို့၏ မဖြစ်ခြင်းသည် ထိုကဲ့သို့ ကာလ အထူးနှင့် ယှဉ်ခြင်း၏ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်။ [ပုစ္ဆိတာ ဟောန္တိ၌ စပ်။]

၄။ ယာဒိသာနံ ။ပေ။ သန္တိစ္စိတော။ ။ “ယဿ စက္ခုန္ဒြိယံ နုပ္ပဇ္ဇိဿတိ ။ပေ။န နိရုဇ္ဈိဿတိ” ကို ကြည့်၍ “ယာဒိသာနံ စက္ခာဒိနံ” အရ အနာဂတ် ဖြစ်သော စက္ခုအစရှိသော ဣန္ဒြေတို့၏ ဥပ္ပါဒ နိရောဓ မရှိလတ်၏ အဖြစ် ဖြင့် မေးထိုက်သောအနက်၏ မှီရာအနက်ကို သန္တိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့် ကောင်းစွာ ဆုံး ဖြတ်အပ်ပြီ (ယူအပ်ပြီ)။

ကုန်သော။ စက္ခာဒိနံ၊ တို့၏။ ဥပ္ပါဒ နိရောဓာတာဝေန၊ ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း၏ မရှိခြင်းဖြင့်။ ပုစ္ဆိတဗ္ဗဿ၊ မေးထိုက်သောအနက်၏။ နိဿယော၊ မှီရာ ဖြစ်သောအနက်ကို။ သန္နိဋ္ဌာနေန၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့်။ သန္နိစ္စိတော၊ ကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီ။ တန္နိဿယာ ၊ ထိုကောင်းစွာ ဆုံးဖြတ်အပ်ပြီးသော မှီရာအနက်ရှိကုန်သော။ တာဒိသာနံ ယေဝ၊ ထိုအနာဂတ်အဖြစ်ဖြင့် ရှုအပ်သည်သာ ဖြစ်ကုန်သော။ ဥပပတ္တိ စုတိ ဥပ္ပါဒ နိရောဓာနံ၊ ပဋိသန္ဓေ၊ စုတိဟု ဆိုအပ်သော ဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်း ရှိကုန်သော။ ဇီဝိတာဒိနိပိ၊ တို့၏လည်း။ အနုပ္ပါဒါနိရောဓာ၊ မဖြစ်ခြင်း၊ မချုပ်ခြင်းတို့သည်။ ဝါ၊ တို့ကို။ သံသယပဒေန၊ ဖြင့်။ ပုစ္ဆိတာ ဟောန္တိ။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ယဿ ။ ပေ။ အာမန္တာတိ စ၊ ဟူ၍၎င်း။ ယဿ စက္ခုန္တိယံ န နိရုဇ္ဈိယတိ။ ပေ။ အာမန္တာတိ စ၊ ဟူ၍၎င်း။ (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ ၊ ဇယ။ ပေ။ ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိတိ အာဒိနာ၊ ဖြင့်။ ဇီဝိတိန္တိယ ဥပေက္ခိန္တိယာဒိသု ဝိယ၊ တို့၌ကဲ့သို့။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ သရူပဒဿန ဝိသဇ္ဇနာကို။ န ဝုတ္တံ။ ဣတိ၊ ဤသို့ မှတ်အပ်၏။

၁။ ယေ ။ ပေ။ န ဥပ္ပဇ္ဇိယတိတိ၊ ဟူသော။ ဧတ္ထ၊ ဤပါဠိရပ်၌။ ယေ၊ အကြင် ရူပါဝစရပဋိသန္ဓေနေသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သောပေက္ခပဋိသန္ဓိကာ၊ ဥပေက္ခာနှင့်တကွဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေရှိကုန်သည်။ ဘဝိဿန္တိ။ တေ၊

၁။ တန္နိဿယာ ။ ပေ။ ပုစ္ဆိတာ။ ။ ထိုကဲ့သို့ မှီရာရှိကုန်သော ထိုကဲ့သို့ အနာဂတ်ပင် ဖြစ်ကုန်သော “ပဋိသန္ဓေ၊ စုတိ” ဟူသော “ဖြစ်ခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း ရှိကုန်သော ဇီဝိတ မနစသော ဣန္ဒြေတို့၏လည်း မဖြစ်ခြင်း မချုပ်ခြင်း တို့ကို သံသယပုဒ်ဖြင့် မေးအပ်ပြီ။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ [“အာမန္တာတိ ဝုတ္တံ၊ န ဝုတ္တံ” တို့၌စပ်။]

၂။ န ဝုတ္တံ ။ ပေ။ ဝိသဇ္ဇနံ။ ။ ပစ္စုနိက် စက္ခုန္တိယံ ဇီဝိတိန္ဒြေ ဥပေက္ခိန္ဒြေ စသည်ကိုမူလိသွတ်ရာ၌ “ယေ အရူပံ ဥပပတ္တိတော ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိ” စသည်ဖြင့် သရူပဒဿန ဝိသဇ္ဇနာကို ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့ စက္ခုန္တိယံ၊ သောမန သိန္ဒြေ မူလိသွတ်ရာ၌ ခွဲခြားဝေဘန်၍ ဖြေဘို့ရန် မရှိသောကြောင့် သရူပ ဒဿနဝိသဇ္ဇနာကိုဟောတော်မူအပ်။ [ဝိသဇ္ဇနံအရ သရူပဒဿနဝိသဇ္ဇနာကို ဆိုလို၏။ ရိုးရိုးအဖြေကိုကား “အာမန္တာ” ဟု ပြထားပြီ။]

၁။ ယေ ရူပါဝစရံ ။ ပေ။ ဧတ္ထ။ ။ “ယေ သောမနဿ ပဋိသန္ဓိကာ ဘဝိဿန္တိ။ တေ ဝေ ဝုတ္တာတိ ဒဗ္ဗဗ္ဗာ” သာ ပြလိုရင်းဖြစ်၏။ “ရူပါဝစရံ

တို့ကို။ (သင်္ဂဟိတာ၌ စပ်) ယေ စ ။ပေ။ ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိတိ၊ ဟူသော။
 ဧတေန ပစ္စိမကောဋ္ဌာသဝစနေန၊ ဤပစ္စိမကောဋ္ဌာသစကားဖြင့်။ တံသမာ
 နလက္ခဏတယ၊ ထိုသောပေက္ခပဋိသန္ဓေရှိသူ၏ အဖြစ်အားဖြင့် တူသော
 လက္ခဏာရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သင်္ဂဟိတာ။ ဣတိ၊ကြောင့်။ ယေ၊အကြင်
 ရူပါဝစရပဋိသန္ဓေရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။ သောမနဿ ပဋိသန္ဓိကာ၊ သော
 မနဿ ပဋိသန္ဓေရှိသူတို့သည်။ ဘဝိဿန္တိ၊တေ ဝေ၊ ထိုရူပဘ၌ သောမနဿ
 ပဋိသန္ဓေရှိသူတို့ကိုသာ။ ဝုတ္တာ၊ ဣတိ ဒဋ္ဌဗျာ။

အဋ္ဌကထာယံ၊ ၌။ ယေသု အာဒိမပေါတ္ထကေသု၊ အကြင် အစဖြစ်သော
 ပေစာတို့၌။ အတိဘာနာဂတဝါရေ၊ပေ။ အဂ္ဂဟေတွာတိ၊ ဟူ၍။ လိခိတံ၊
 ရေးအပ်ပြီ။ တံ၊ ထိုရေးအပ်ပြီးသော စကားကို။ ပမာဒလိခိတံ၊ အမှတ်တမဲ့
 ရေးသားအပ်ပြီ။ [ဘဒ္ဒကြောင့်နည်း- ဓမ္မယမက၌ ဤပါဠိပျိုး မရှိသော
 ကြောင့်တည်း။] ပန၊ ကား။ ယေသု ပေါတ္ထကေသု၊ အကြင်ပေစာတို့၌။
 ပစ္စုပ္ပန္နာတိတဝါရေ၊ပေ။ဂဟေတဗ္ဗောတိ၊ ဟူသော။ပါဠောကို။ ဒိဿတိ၊
 သော ဝေ၊ ထိုပါဠိသည်သာ။ သုန္ဓရတရော၊ သာ၍ကောင်း၏။ ဣတိ၊
 အပြီးတည်း။

ပဝတ္တိဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ပရိညာဝါရအဖွင့်

၄၃၅, ၄၀၂။ ပရိညာဝါရေ ၌။ လောကီယအဗျာကတ မိဿကာနိ
 စာတိ၊ ဟူသောပါဠိဖြင့်။ (ဝုတ္တံ၌စပ်) ဒုက္ခသစ္စပရိယာပန္နေဟိ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၌
 အကျုံးဝင်ကုန်သော။ ကေန္တပရိညေယျေဟိ၊ ကေန် ပရိညေယျ ဖြစ်ကုန်
 သော။လောကီယ အဗျာကတေဟိ၊ လောကီအဗျာကတတို့နှင့်။မိဿကတ္တာ၊

ဥပပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိ” ဟူရာ၌ သောမနဿိန္ဒြေမဖြစ်လတ် မဟုတ်ဟု
 ဆိုသောကြောင့် ပဉ္စမဈာန် ပဋိသန္ဓေမပါဘဲ အောက်ချာန်တို့၌ သောမန
 ဿိန္ဒြေဖြင့် ပဋိသန္ဓေနေသော ဗြဟ္မာတို့ကိုသာ ယူရသည်။-ဟူလို၊ ဘဒ္ဒကြောင့်
 နည်း- ရူပဘ၌ ဥပေက္ခိန္ဒြေဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံမည့် ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ “ယေ အရူပ
 ဥပပဇ္ဇိတွာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿန္တိ” အရ ဥပေက္ခာပဋိသန္ဓေရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ချင်း
 လက္ခဏာတူသည်အတွက် သိမ်းယူအပ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

ရောကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ တာဝံနိ၊ ထိုလောကိယအဗျာကတ မိဿက
 ဣန္ဒြေတို့ကို။ ဥပါဒါယ၊ ကပ်ယူ၍။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိနံ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစ
 ရှိသော ခန္ဓာတို့၏။ ပရိညေယျတာ၊ ပရိညေယျတို့၏အဖြစ်ကို။ ဝုတ္တာ ဝိယ၊
 ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့။ (ဝေံ) မနိန္ဒြိယာဒိနံ၊ တို့၏။ ပရိညေယျတာ၊ ကို။
 (သင်္ဂဟကာရေန) ဝုတ္တာ။ (မနိန္ဒြိယာဒိနံ၊ တို့၏။) ပရိညေယျမိဿကတ္တာ၊
 ပရိညေယျတရားတို့နှင့် ရောကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ ပရိညေယျတာ၊
 ပရိညေယျ၏ အဖြစ်သည်။ ယဒိ၊ ဟောတိ၊ အံ။ (ဝေံ သတိ) ကသ္မာ၊
 ကြောင့်။ ဓမ္မယမကေ၊ ဌိ။ ယော ကုသလံ၊ ပေ။ ပရိဇာနာတိတိ အာဒိနာ၊
 ဖြင့်။ အဗျာကတပဒေန၊ နှင့်။ ယောဇေတွာ၊ ယှဉ်စေ၍။ ယမကာနိ၊ တို့ကို။
 န ဝုတ္တာနိ၊ နည်း။ ဣတိ၊ ဤကား စောဒနာတည်း။

ကုသလံ၊ ကို။ ဘာဝေမိ၊ မိမိ သန္တာန်၌ဖြစ်စေ၏။ ဝါ၊ တိုးပွားစေ၏။
 အကုသလံ၊ ကို။ ပဇဟာမိ၊ ပယ်စွန့်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ကုသလာ ကုသလေသု၊
 တို့၌။ ဘာဝနာပဟာနာဘိနိဝေသော၊ တိုးပွားစေခြင်း၊ ပယ်စွန့်ခြင်း၌
 ဖြစ်သော စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။ ဟောတိ ယထာ။ တထာ၊ ဝေဒ
 နာက္ခန္ဓော၊ သည်။ အနိစ္စော၊ မမြဲ။ ဓမ္မာယတနံ၊ သည်။ အနိစ္စံ။ ဣတိအာဒိနာ၊
 ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့်။ ခန္ဓာဒိသု၊ ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့၌။ ပရိဇာ
 နနာဘိနိဝေသော၊ ပိုင်းခြား၍ သိခြင်း၌ စွဲစွဲမြဲမြဲ နှလုံးသွင်းခြင်းသည်။
 ဟောတိ။ တတ္ထ၊ ထိုအဗျာကတတရားတို့တွင်။ ဝေဒနက္ခန္ဓာဒယော၊ ဝေဒ
 နာက္ခန္ဓာအစရှိသော တရားတို့ကို။ အနိစ္စံတိအာဒိနာ၊ ဖြင့်။ ပရိဇာနိတဗျာ၊
 ပိုင်းခြား၍ သိထိုက်ကုန်၏။ တေ စ၊ ထိုဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရား
 တို့ကိုလည်း။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိဘာဝံ၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသည်တို့၏ အဖြစ်
 ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍။ ပရိဇာနိတဗျာ။ အဗျာကတဘာဝံ၊ ကို။ (ဂဟေတွာ) န

၁။ ယဒိ ပရိညေယျမိဿကတ္တာ။ - စောဒကပုဂ္ဂိုလ်သည် “မိဿကတ္တာ”
 ဟူသောစကား၌ ရထိုက်သောအနည်းငယ်သောအကြောင်းကို ယူ၍ စောဒနာ
 ၏။ စောဒက၏ ဆိုလိုရင်းကား- ဤနေရာ၌ ပရိညေယျနှင့်ရောနေသောတရား
 တို့၏ပရိညေယျအဖြစ်ကို ဟောတော်မူအပ်သကဲ့သို့ ဤအတူပင် အခြားနေရာ၌
 လည်း ဟောတော်မူထိုက်၏။ ထို့ပြင် “ဘာဝေတဗ္ဗ မိဿက တရားတို့၏လည်း
 ဘာဝေတဗ္ဗအဖြစ်ကို ဟောတော်မူထိုက်၏” ဟု ဆိုလိုသည်။

(ပရိဇာနိတဗ္ဗာ)။ ဣတိ၊ကြောင့်။ (ယော ကုသလံ ။ပေ။ ပရိဇာနာတိတိ အာဒိနံ အဗျာကတပဒေန ယောဇေတွာ ယမကောနိ နုဝတ္တာနိ)။

ပန၊ ပရိယာရပက္ခမ္ပ တပါး စောဒကပက္ခကို ဆိုဦးအံ့။ ဧထေ၊ ဤဣန္ဒြိယ ယမကဉ္စ။ (ဝုတ္တာ၌စပ်) ဒုက္ခသစ္စဘာဇနိယေ၊ ဒုက္ခသစ္စာကို အကျယ်ဝေဘန် ရာ စကားရပ်၌။ အာဂတဿ၊ သော။ ဒေါမနဿ၊၏။ ပဟာတဗ္ဗတာဝ၊ ပဟာတဗ္ဗ၏အဖြစ်ကိုသာ။ ကသ္မာ၊ကြောင့်။ ဝုတ္တာ၊နည်း။ ပရိညေယျတု၊ ကို၊ န (ဝုတ္တာ)၊ နည်း။ [ဒုက္ခသစ္စာသည် ပရိညေယျ ဖြစ်သောကြောင့် ဒုက္ခသစ္စာ၌ ပါဝင်သော ဒေါမနဿကိုလည်း ပရိညေယျအဖြစ်ဖြင့် ဟော ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော- ဟူလို။] ဒုက္ခသစ္စပရိယာပန္နာ၊ ဒုက္ခသစ္စာ၌ အကျိုးဝင်ကုန်သော။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒယော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိသော တရားတို့သည်။ ကုသလာကုသလဘာဝေန၊ ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့၏အဖြစ် ဖြင့်။ အဂ္ဂဟိတာ၊ မယူအပ်ကုန်သည်။ (ဟုတွာ)၊၍။ ကုသလာ ကုသလာ၊ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့သည်။ (သမာနာ)ပိ၊ သော်လည်း။ ပရိညေယျာ၊ ပရိညေယျတို့သည်။ (ဟောန္တိ) နနု၊လော။ဣတိ၊ဤကားစောဒနာတည်း။ သစ္စံ၊ မှန်ပါပေ၏။ [ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သမုဒယ သဘောရှိ၍ ပဟာတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ဟောထိုက်သော ဝေဒနာက္ခန္ဓာ အစရှိ သည်တို့ကို ပရိညေယျအဖြစ်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်ကား မှန်ပါပေ၏။] ပန၊ ထိုသို့ပင် မှန်ပါသော်လည်း။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိဘာဝေါ၊ သည်။ ဘာဝေ တဗ္ဗ ပဟာတဗ္ဗဘာဝေဟိ၊ ဘာဝေတဗ္ဗအဖြစ်၊ ပဟာတဗ္ဗ အဖြစ်တို့နှင့်။ ဝိနာပိ၊ ကင်း၍လည်း။ ဟောတိယတာသ္မိ၊ (ပရိညေယျဖြစ်သကဲ့သို့) ဝေ၊ ရေ၊မနဿိန္ဒြိယဘာဝေါ၊ သည်။ ပဟာတဗ္ဗဘာဝေန၊ နှင့်။ ဝိနာ၊ ၍။

၁။ ကုသလာကုသလဘာဝေန။ ။လောကီကုသိုလ်နှင့်အကုသိုလ်တရားတို့ သည် ကံဘုရားဖြစ်၍ အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် သစ္စာ ၄-ပါးတွင် သမုဒယသစ္စာ၌ ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့် “ကုသလာကုသလဘာဝေန အဂ္ဂဟိ တာတိ သမုဒယသဘာဝေန အဂ္ဂဟိတာတိ အဏ္ဏော”ဟု အနုပွင့်သည်။ သမု ဒယသဘောရှိသောကြောင့် ပဟာတဗ္ဗအဖြစ်ဖြင့် ဟောထိုက်ကုန်၏။ သို့သော် သမုဒယအဖြစ်ဖြင့် မယူအပ်ကုန်သောကြောင့် ဤနေရာ၌ ပဟာတဗ္ဗ အဖြစ် ဖြင့် မဟောထိုက်ကုန်-ဟူလို။

န ဟောတိ၊ နိုင်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ ဣမံ ဝိသေသံ၊ ကို။ ဒဿေတံ၊ ဒေါမနသိန္ဒြိယံ၊ ယ၏။ ပဟာတဗ္ဗတာဝံ၊ ကိုသာ။ ဣမ၊ ဤ။ ဣန္ဒြိယ ယမိုက်၌။ ဝုတ္တာ။ ပရိညေယျဘာဝဿ၊ ၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်။ (န ဝုတ္တာ)။ ဟောတော်မူအပ်သည် မဟုတ်။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗျော။

အကုသလံ ကေန္တတော ပဟာတဗ္ဗမေဝါတိတေေနံ၊ ဖြင့်။ ပဟာတဗ္ဗမေဝ၊ ပဟာတဗ္ဗသာ။ န အပ္ပဟာတဗ္ဗံ၊ အပ္ပဟာတဗ္ဗမဟုတ်။ ဣတိ၊ သို့။ အပ္ပဟာတဗ္ဗ မေဝ၊ အပ္ပဟာတဗ္ဗအဖြစ်ကိုသာ။ နိုဝါရေတိ၊ တားမြစ်၏။ ပရိညေယျဘာဝံ၊ ပရိညေယျ၏အဖြစ်ကို။ န နိုဝါရေတိ။ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အညိန္ဒြိယံ၊ သည်။ ဘာဝေတဗ္ဗနိဋ္ဌံ၊ ဘာဝေတဗ္ဗကုသိုလ်တရားတို့တွင် အပြီးအဆုံးလူ့န္ဒြေတည်း။ ပန၊ ကား။ န န သစ္စိကာတဗ္ဗနိဋ္ဌံ၊ သစ္စိကာတဗ္ဗ ဖိုလ်တရားတို့တွင် အပြီးအဆုံးလူ့န္ဒြေမဟုတ်။ ဣတိ၊ ကြောင့်။ တဿ၊ ထိုအညိန္ဒြေ၏။ ဘာဝေတဗ္ဗဘာဝေါ ဝေ၊ ကိုသာ။ ဂဟိတော၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤ။ သို့ မှတ်အပ်၏။

ဒေပုဂ္ဂလာတိ အာဒိံ၊ အစရှိသောစကားကို။ စက္ခုန္ဒြိယံ န ပရိဇာနာတိတိ အာဒိကဿ၊ အစရှိသောပါဠိရပ်၏။ ပရတော၊ ၌။ လိခိတဗ္ဗံ၊ ရေးထိုက်

၁။ တေေန ပဟာတဗ္ဗမေဝ။ ။ ယထာ “အနိစ္စံ ရူပံ” တိ တေ “အနိစ္စမေဝ ရူပံ။ န နိစ္စံ” တိ ပဋိယောဂိဝိနိဝတ္တနမေဝ (ယှဉ်ဘက် နိစ္စအဖြစ်ကို တားမြစ်မှုကိုသာ) ဝေကာရေန ကရိယတိ။ န တဿ ဒုက္ခာ နစ္ဆတာဒယော နိုဝါရိတာ ဟောန္တိ။ ဝေ “ပဟာတဗ္ဗမေဝါ” တိ တေ ဝေသဓဋ္ဌေန ပဋိယောဂိဘူတံ (ယှဉ်ဘက်ဖြစ်၍ဖြစ်သော) အပ္ပဟာတဗ္ဗ မေဝ နိဝတ္တိယတိ။ န တတောအညဝိသေသာတိ ဒဿေန္တော အာဟ “တေေနပဟာတဗ္ဗမေဝါ” တိ အာဒိ၊-အနု။

၂။ ဘာဝေတဗ္ဗ သစ္စိကာတဗ္ဗနိဋ္ဌံ။ ။ [အထက်မဂ် ၃-ပါးက ဘာဝေတဗ္ဗကုသိုလ်တို့တွင် “နိဋ္ဌ (အပြီးအဆုံး)” ဖြစ်၏။ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါးက သစ္စိကာတဗ္ဗဖိုလ်တရားတို့တွင် အပြီးအဆုံးမဟုတ်သေး။ အရဟတ္တဖိုလ် ကျန်နေသေး၏။ အညိန္ဒြေသည် ဘာဝေတဗ္ဗ သစ္စိကာတဗ္ဗ ၂-မျိုးနှင့်ဆိုင်သော်လည်း ဘာဝေတဗ္ဗဘက်က အပြီးအဆုံးဖြစ်သောကြောင့်၊ ဘာဝေတဗ္ဗအဖြစ်ကိုသာ ယူအပ်၏။ သစ္စိကာတဗ္ဗ အဖြစ်ကိုသာ ယူအပ်သည်။-ဟုလို။]

၃။ ဒေ ပုဂ္ဂလာတိ အာဒိံ။ ။ “ဒေ ပုဂ္ဂလာ” ဟူသော ပါဠိကို အနုလုံ။ ပစ္စနိက် စက္ခုန္ဒြိယမူ အညိန္ဒြိယမူလိဋ္ဌာင်း၊ ဒေါမနသိန္ဒြိယမူ အညိန္ဒြိယမူလိဋ္ဌာင်း တွေရ၏။ ထိုတွင် အဋ္ဌကထာ၌ ပဌမဆုံးတွေရသော “ဒေ ပုဂ္ဂလာ” ကို

သည်။ (သမာနံ၊ လျက်။) ဥပ္ပဋ္ဌိပါဋိယာ၊ အစဉ်မဟုတ်သော အားဖြင့်။
 လိခိတံ၊ ပြီ။ ဣတိ ဒဠဗ္ဗံ။ ဟိ၊ မှန်။ စက္ခုန္ဒြိယမူလကံ၊ စက္ခုန္ဒြိယမူလယမက
 ကို။ အတိက္ကမိတွာ၊ လွန်၍။ ဒေါမနသိန္ဒြိယမူလကေ၊ ဒေါမနသိန္ဒြိယမူလ
 ယမက၌။ ဒေပုဂ္ဂလာ ။ပေ။ န ဘာဝန္တိတိ၊ ဟူသော။ ဣဒံ၊ ဤစကားကို။
 (ဘဂဝတာ) ဝုတ္တံ။

စ၊ ဆက်။ ဣ၊ ဤပရိညာဝါရ၌။ ပုထုဇ္ဇနော၊ ၎င်း။ အဠ၊ ကုန်သော။
 အရိယာ စ၊ တို့၎င်း။ ဣတိ၊ သို့။ နာ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။
 (ဟောန္တိ။) တေသု၊ ထို ကိုးယောက်သော် ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် ။ ပုထုဇ္ဇနော၊
 သည်။ ဘိဗ္ဗာဘဗ္ဗာသေန၊ ကျွတ်ထိုက်သော ပုထုဇ္ဇာ၊ မကျွတ်ထိုက်သော
 ပုထုဇ္ဇာတို့၏အပြားအားဖြင့်။ ဒုဝိဓေဝါ၏။ သော၊ ထိုပုထုဇ္ဇာကို။ (ဂဟိတော
 ဌိစပံ) ပုထုဇ္ဇနောဘိ၊ ဟူ၍။ အာဂတဋ္ဌာနေသု၊ လာရာပါဋိရပ်တို့၎င်း။
 ဆ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ [ပုထုဇ္ဇာနှင့်တကွ အနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာတိုင်
 အောင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။] စက္ခုန္ဒြိယဉ္စ၊ ကိုလည်း။ န ပရိဇာနိတ္ထ၊ ပိုင်း
 ခြား၍ သိကုန်ပြီး မဟုတ်။ ဒေါမနသိန္ဒြိယဉ္စ၊ ကိုလည်း။ န ပဗဟိတ္ထ၊ ပယ်
 ကုန်ပြီး မဟုတ်။ ဣတိ အာဒီသုစ၊ ဤသို့ အစရှိသော် ပါဠိရပ်တို့၎င်း။
 အဘိန္နိတွာ၊ (ဘဗ္ဗ၊ အာဗ္ဗဟု) မခွဲခြားမူ၍။ ဂဟိတော ။ယေ။ ပေ။
 ပဋိလဘိဿန္တိတိ ဟူ၍။ အာဂတဋ္ဌာနေသု၊ တို့၎င်း။ ပဉ္စ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာ၊
 တို့သည်။ [ဘဗ္ဗပုထုဇ္ဇာနှင့်တကွ သံကဗါဂါမိဖလဋ္ဌာတိုင်သော် ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။
 အနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာ ပုဂ္ဂိုလ်က ဒေါမနသိန္ဒြိယကို ပယ်ဆဲ ဖြစ်သောကြောင့်
 မထည့်ရ။] စက္ခုန္ဒြိယဉ္စ၊ ပရိဇာနိတ္ထန္တိ။ ဒေါမနသိန္ဒြိယဉ္စ၊ ပဗဟိဿန္တိ။
 ဣတိ အာဒီသုစ၊ တို့၎င်း။ ဘဗ္ဗောဝေ၊ ကိုသာ။ ဂဟိတော။ ဘိန္နိတွာ၊ ခွဲခြား၍ ။
 ဂဟိတော။ ယေ။ ပေ။ န ပဋိလဘိဿန္တိတိ၊ အာဂတဋ္ဌာနေသု၊ တို့၎င်း။
 တယော ပုဂ္ဂလာ၊ တို့သည်။ [အာဗ္ဗပုထုဇ္ဇာ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာ၊ ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်
 တို့သည်။] ဒေါမနသိန္ဒြိယဉ္စပဗဟိဿန္တိ၊ စက္ခုန္ဒြိယဉ္စပရိဇာနိတ္ထန္တိ။
 ဣတိ အာဒီသု စ၊ တို့၎င်း။ အဘိဗ္ဗော ဝေ၊ ကိုသာ။ (ဂဟိတော)။

ဖွင့်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဥပ္ပဋ္ဌိပါဋိယာ လိခိတမဟုတ်တော့။ ဋီကာဆရာ
 လက်ထက်က ပါဠိတော်စာမူနှင့် အဋ္ဌကထာဆရာလက်ထက်က ပါဠိတော် စာမူ
 ချင်းမတူသောကြောင့် ဤသို့ ဆိုဟန်တူသည်။

အဂ္ဂဖလသမင်္ဂီစ၊ သည်လည်း။ ပဌမဖလသမင်္ဂီ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂါနန္တရ၌ ပဌမဆုံးအရဟတ္တဖိုလ်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ အရဟာ စ၊ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း။ ဣတိ သို့။ ဒုဝိဓော။ သောပိ၊ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း။ အရဟာတိ အာဂတဋ္ဌာနေသု၊ တို့၌၎င်း။ တယော ပုဂ္ဂလာ၊ [အနာဂါမိ ဖလဋ္ဌ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌ၊ ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။] ပေ။ ပဇဟိတ္ထ။ ဣတိ အာဒိသု စ၊ တို့၌၎င်း။ အဘိန္ဒိတော ဂဟိတော။ ယော။ ပေ။ အာဂတဋ္ဌာနေသု၊ တို့၌၎င်း။ တယောပုဂ္ဂလာ [အနာဂါမိဖလဋ္ဌ၊ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌ၊ ပဌမအဂ္ဂဖလ သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်။] ပေ။ သစ္စိကရိတ္တ။ ဣတိ အာဒိသုစ၊ တို့၌၎င်း။ ပဌမဖလ သမင်္ဂီဝ၊ ပဌမအဂ္ဂဖလသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ။ ဘိန္ဒိတော ဂဟိတော။ ယော။ ပေ။ အာဂတဋ္ဌာနေသု၊ တို့၌။ ဣတရောဝ၊ ပဌမအဂ္ဂဖလသမင်္ဂီမှ တပါးသော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ။ ဂဟိတော။ ဣတိ ဝေ၊ သို့။ ပုဂ္ဂလဘေဒံကို။ ဥ တွား၍။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထို ပါဠိရပ်၌။ [တတ္ထ တတ္ထာတိ ဝေသံဒွေ ပုထုဇနာ၊ အဋ္ဌ အရိယာတိ ဣမေသံ ယထာဂုတ္တပုဂ္ဂလာနံ ဘေဒတော အဘေဒတောစ ဂဟဏဝသေန အာဂတေ တသ္မိံ တသ္မိံ ပါဌပဒေသေ-အနု။] သန္နိဋ္ဌာနေန၊ သန္နိဋ္ဌာန်ပုဒ်ဖြင့်။ ဝါ၊ ဆုံးဖြတ်ကြောင်းပုဒ်ဖြင့်။ ဂဟိတပုဂ္ဂလေ၊ ယူအပ် သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို။ နိဗ္ဗါရေတွာ၊ ထုတ်ဆောင်၍။ ဝိသဇ္ဇနံ၊ ကို။ ယောဇေ တဗ္ဗံ။ ဣတိ၊ အပြီးတည်း။

ပရိညာဝါရဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။
 ဣန္ဒြိယ ယမကဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။
 ယမကပွကရဏမူလဋီကာ သမတ္တာ။

အမှတ်

“အတိက္ကန္တယမော နာထော ယမလောကဘယက္ခိနံ။
ယမာတိက္ကမတ္ထိ ဒေဝါနံ၊ ယံ ယမကံ ပကာသယံ။
တဿ ယံ ဝဏ္ဏနံ ဗုဒ္ဓ - ညောသေန ယတိနာ- ကတံ။

တဿာယံ ဒီပနီ နာမ နိဗ္ဗိ ပတ္တာ-နုပဒ္ဒဝါ”ကို ရှေး နိဿယဉ္စ
အနက် ပေးထား၏။ မူလဋီကာ ဆရာ၏ စကားမဟုတ်ကြောင်းကို
“ယံဝဏ္ဏနံ ကတံ” ထောက်၍ ၎င်း၊ ဒီပနီဟူသော စကားအသုံးကို
ထောက်၍၎င်း သိသာပါသည်။

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏

သာသနာတော် သန့်ရှင်း ၊ တည်တန့် - ပြန်ပွားရေး
အဓိက ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်။

- ၁။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သာသနာကို မြတ်နိုးသည်ဆိုသူ မှန်သမျှသည် စိတ်ကောင်းရှိရန်။
- ၂။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ တပည့်သားတော်ဟုခံယူထားသူ ရဟန်း ရှင် လူမည်သူ မဆို ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ကြည်ညိုအားထားသူပီပီ ကိုယ် နှုတ် စိတ် ၃-ပါးလုံးဖြင့် မိမိအဆင့်အတန်းနှင့် သင့်လျော်ညီစွာ လူ့အများအကြည်ညိုခံနိုင်လောက်အောင် ကိုယ်ကျင့်တရား ပြည့်စုံရန်။
- ၃။ ဗုဒ္ဓ၏ စာပေကို သင်ယူရာတွင် ကိုယ်ကျင့်ကို ဦးထား၍ အခြေခံကို ပြည့်စုံစေပြီးမှ တဆင့်ထက်တဆင့် တက်၍ အောက်ခြေခိုင်သော အခါ ပါဠိတော်များကို အဓိပ္ပာယ်အဖွင့်နှင့်တကွ အခြေကျကျ နားလည်သဘောပေါက်ရန်။
- ၄။ ရဟန်း သံဃာတော်များသည် လူဒါယကာ ဒါယိကာမများအား ဗုဒ္ဓ၏တရားနည်းလမ်းကျ လောကီ လောကုတ္တရာ ၂-ဘက်စုံအောင် ဦးဆောင်ညွှန်ပြနိုင်သော ရွှေဆောင်ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်နိုင်ရန်။
- ၅။ ဘာသာအယူဝါဒအတူကျသူ ရဟန်း ရှင်လူ ပညာရှင်များနှင့် တွေ့ဆုံရာတွင် မိမိ၏ကိုယ်ကျင့်တရား (ဝိနည်း) နှင့်အညီ အကြည်ညိုခံနိုင်လောက်အောင် အနည်းဆုံးပြည့်စုံ၍ ပညာဆွေးနွေးရာတွင် မိမိ၏ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို အဘိဓမ္မာနည်း၊ သုတ္တန်နည်း၊ ဝိနည်းတော်အရ နည်းများဖြင့် အခြေကျကျ သဘာဝပိုင်ပိုင် ပြန်လည်ဆွေးနွေးနိုင်စွမ်းရှိခြင်းကို အဓိကပန်းတိုင်အဖြစ်ထား၍ သာသနာနှင့်လူမျိုးတိုင်းပြည်ကို တပြေးညီတိုးတက်ချမ်းသာပြီးလျှင် ကမ္ဘာတွင် စံပြုဖြစ်စေတော်မူလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နန္ဒီနာ စံ ပြ

မြန်မာပြည်၊ လွတ်လပ်ရေးမရမီ အနာဂတ်သသနာရေးကျမ်းကို ရေးသား၍ သာသနာ့ဥတော် သန့်ရှင်းတည်တန့်ပြန့်ပွားရေး လက်တွေ့အလုပ်ကို ဘုရားရှင်အလိုကျ တကယ်လုပ်က တကယ်ဖြစ်နိုင်ကြောင်းကို ၁၃၃၉-ခု (၁၉၇၇)ခုနှစ် ပြန်လွန်တော်မူချိန်တိုင်အောင် အပြောနှင့်အလုပ်ညီအောင် လက်တွေ့လုပ်ပြတော်မူခဲ့ပါသည်။ ပြန်လွန်တော်မူပြီးချိန်မှစ၍ ယနေ့တိုင် အောင်လည်း ဆရာတော်ရှိစဉ်ကအတိုင်း အစဉ်အလာကို ထိန်းသိမ်းလျက် နာယက ဆရာတော်များက ဆက်လက် စောင့်ရှောက်တော်မူလျက် ရှိကြပါသည်။

ထေရာဝါဒ ဗုဒ္ဓသာသနာ ၁၀-ရာစုခေတ်

ဗုဒ္ဓ၏ သန့်ရှင်းသော ထေရာဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာ အဆုံးအမ သာသနာတော်မြတ်ကြီးကို သာသနာဝင်များ အသိဉာဏ်ပွင့်လင်း၍ သာသနာတော် သန့်ရှင်း တည်တန့် ပြန့်ပွားအောင် အဖွင့်အဋ္ဌကထာများ ရေးသားဆောင်ရွက်တော်မူသွားသော သာသနာ့ဦးဆောင် ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတပါး ပေါ်ပေါက်တော်မူခဲ့ဘူးပါသည်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ်ထူးမှာ သာသနာတော်နှစ် ၉၆၅ (သာသနာ ၁၀-ရာစု)ခုနှစ်က သီဟိုဠ်သို့ရောက်ရှိ၍ ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာ အဖွင့်များကို တူတန်သူ မရှိအောင် အားထုတ်တော်မူသွားသော အရှင် မဟာဗုဒ္ဓဆောသ မထေရ် မြတ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သာသနာ့သမိုင်း၌ ထို အရှင်ကြောင့်ပင် ထေရာဝါဒ ပိဋကတ်တော်များ ဤမျှအခြေခိုင်မြဲ၍ တတ်မြောက်ကြရသည်ဟု သူတော်ကြောင်း ပညာရှိများ မှတ်တမ်းတင်တော်မူကြရပါသည်။

သာသနာ ၂၅-၂၆ ရာစုခေတ်

ယနေ့ သာသနာ့ခေတ် ၂၅၄၃ မှ ၂၅၂၀ -ခုနှစ် အတွင်းတွင်လည်း ခေအက်ပါပိဋကတ်တော်သင်ရိုး အဖွင့်ကျမ်းများကို ရေးသွားတော်မူသော မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသသည်လည်း ထေရာဝါဒ ဗုဒ္ဓ

သာသနာတော်၏ အခြေအမြစ်ကို နှောင်းခေတ် သာသနာတော်ဝန်ထမ်းများအတွက် အခက်အခဲမရှိ သာသနာတော်ကို သန့်ရှင်းစင်ကြယ်တည်တန့် ခိုင်မြဲ ပြန့်ပွားအောင် မဆုတ်မနစ်သောစိတ်ဓာတ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်တော်မူသွားခြင်းကို အောက်ပါကျမ်းစာများကပင် ထင်ရှားသော သာသနာ့သမိုင်းမှတ်တိုင်တခု ဖြစ်စေပါတော့သည်။

ပိဋကတ်တော်ကို အခြေကစ၍ ပေါက်မြောက်အောင် သင်ကြားနိုင်ရန် အတွက် ရိုက်နှိပ်ပြီးနှင့် ရိုက်နှိပ်ဆဲကျမ်းစာများ—

(က) သဒ္ဒါကျမ်း—

- ၁။ အခြေပြုသဒ္ဒါ
- ၂။ အခြေပြုနာမ်ဂိုဏ်း
- ၃။ မူလတန်းပါဠိသိက္ခာနှင့် သဒ္ဒါအကျဉ်း
- ၄။ ကထာသလ္လာပသိက္ခာ
- ၅။ ကစွည်းဘာသာဋီကာ (ပ-ဒု)
- ၆။ ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ (ပ-ဒု)
- ၇။ သဒ္ဓတ္ထဘေဒစိန္တာဘာသာဋီကာ
- ၈။ ကစွာယနသာရဘာသာဋီကာ
- ၉။ အလင်္ကာဘာသာဋီကာ

(ခ) ဝိနည်းဆိုင်ရာ ကျမ်းများ—

- ၁။ ရုပ်ပုံရှင်ကျင့်ဝတ်
- ၂။ ဘုရားဥပဇေတော်ကြီး
- ၃။ ပါတိမောက်ဘာသာဋီကာ
- ၄။ ခုဒ္ဒသိက္ခာဘာသာဋီကာ
- ၅။ ကင်္ခါဘာသာဋီကာ (ပ-ဒု)
- ၆။ ပါရာဇိကဏ်ဘာသာဋီကာ (ပ-ဒု-တ-စ)
- ၇။ ပါစိတ်ဘာသာဋီကာ
- ၈။ မဟာဝါဘာသာဋီကာ

၂၉။ စူဠဝါဘာသာဋီကာ
၁၀။ ပရိဝါ ဘာသာဋီကာ

(ဂ) အဘိဓမ္မာဆိုင်ရာကျမ်းများ-

- ၁။ သင်္ဂြိုဟ်ပါဠိ (ဂန္ဓာရုံမှ)
- ၂။ အခြေပြုသင်္ဂြိုဟ်
- ၃။ သင်္ဂြိုဟ်ဘာသာဋီကာ
- ၄။ ဝီထိနှင့် သုံးချက်စုဘာသာဋီကာ
- ၅။ ဋီကာကျော်နိဿယ
- ၆။ အဋ္ဌသာလိနီဘာသာဋီကာ (ပ-ဒု-တ-စ)
- ၇။ သမ္မောဟဝိနောဒနီဘာသာဋီကာ (ပ-ဒု-တ)
- ၈။ ပဉ္စပကရဏဘာသာဋီကာနှင့် မူလဋီကာနိဿယ-
ပါဠိတော်နိဿယ မြန်မာပြန်အချို့ (ရိုက်ဆဲ)

(က) ပုဂ္ဂလပညတ်ဘာသာဋီကာနှင့် မူလဋီကာနိဿယ-
ပါဠိတော်နိဿယ

(ခ) ဓာတုကထာဘာသာဋီကာနှင့် မူလဋီကာနိဿယ-
ပါဠိတော်နိဿယ

(ဂ) ကထာဝတ္ထု-ဘာသာဋီကာနှင့်နိဿယ-ပါဠိတော်
နိဿယ မြန်မာပြန် အချို့ (ပ-ဒု)

(ဃ) ယံမိုက်ဘာသာဋီကာနှင့် မူလဋီကာနိဿယ

(င) ပဋ္ဌာနဘာသာဋီကာနှင့် မူလဋီကာနိဿယ

(စ) သုတ္တန်ဆိုင်ရာ ကျမ်းများ-

၁။ သီလက္ခန်ဘာသာဋီကာ ပါဠိတော်နိဿယ
(ပ-ဒု-တ-စ)

၂။ သုတ်မဟာဝါ ဘာသာဋီကာ ပါဠိတော် နိဿယ
(ပ-ဒု-တ)

၃။ အဋ္ဌကထာအခြေပြု

- ၄။ ဗြဟ္မဇာလသုတ် မြန်မာပြန်
- ၅။ သာမညဖလသုတ် မြန်မာပြန်

(င) ပကိစ္ဆက ကျမ်းစာများ-

- ၁။ ရတနာ့ဂုဏ်ရည် (အထူးထုတ်)
- ၂။ ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ
- ၃။ အနာဂတ်သာသနာရေး အထူးထုတ်
- ၄။ ဗုဒ္ဓဘာသာသင်ခန်းစာ (အနာဂတ်သာသနာအတွက်)
- ၅။ ဘာသာသွေး ဘာသာရေးပြဿနာများနှင့် စစ်တမ်း တရားတော်
- ၆။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိဘာဝနာ (အထူး)
- ၇။ အခြေပြုမင်္ဂလသုတ်
- ၈။ ဗုဒ္ဓဝင် အမေးအဖြေ
- ၉။ ရုပ်စုံဗုဒ္ဓသာသနာဝင်
- ၁၀။ ပဗ္ဗဇိတဒုလ္လဘ (ရိုက်ရန်စီစဉ်ဆဲ)
- ၁၁။ နောက်ဆုံးဆယ်လ မြတ်ဗုဒ္ဓ
- ၁၂။ တတဝသံသရာ
- ၁၃။ အခြေပြုပဋ္ဌာန်းတရားတော်
- ၁၄။ ဓမ္မစကြာနှင့် အနတ္တလက္ခဏသုတ်တရားတော်
- ၁၅။ လူ့ချမ်းသာ (ရိုက်ရန်စီစဉ်ဆဲ)

လူနတ်များစွာ ချမ်းသာရေးမို့

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ လောင်းလျာတုန်းက၊ နောက်ဆုံးအထိ ပါရမီ။
 လူနတ်များစွာ ချမ်းသာရေးမို့၊ အသက်ပေးလို့ ဖြည့်ခဲ့သည်။
 ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာအတွက်တော့၊ ငါ့ပါအသက် ဆုံးစေမည်။
 စိတ်မပျက်ပေါင် ခုလိုတွေးလို့၊ ကုသိုလ်ရေးမို့ ကြိုးစားသည်။

စဉ်ဆက်သာသနာ တည်စေသော်

အကယ်၍သာ-

မြတ်ဗုဒ္ဓါသည် လူ့ရွာထင်ရှား မပွင့်ငြားက ဤကားကုသိုလ်
အကုသိုလ်နှင့် ထိုထိုဘုံဘဝ မသိရ များလှအပြစ်တွေ။

ယခုသော်ကား-

ဘုရားရှင်တော် ပွင့်ထွန်းပေါ်၍ ဟောဖော်ညွှန်ကြား မြတ်တရား
ကြောင့် ဤကား ကုသိုလ် အကုသိုလ်နှင့် ထိုထို ဘုံဘဝ သိကြရ
များလှ ကျေးဇူးပေ။

ဂန္ဓာရုံရှင် တို့သခင်သည်-

ထွဋ်တင်ဗုဒ္ဓ ဟောညွှန်ပြသည့် ဓမ္မဒေသနာ အဖြာဖြာကို များစွာ
ဗိုလ်လူ သိစိမ့်ဟူ၍ ဆူဆူကျမ်းစာ ကိုယ့်တာသာဖြင့် ဖွင့်ရာပြရာ
များဋီကာဟု စာဝါမျိုးမျိုး ကမ္မည်းထိုးခဲ့ နောင်ကျိုးကိုမျှော်
ဆရာတော်၏ ဉာဏ်တော်စေစား နှလုံးသားမှ ကိုးစားလောက်
ဖွယ် ကျမ်းသွယ်သွယ်ကို မကွယ်မပျောက် စဉ်ထွန်းတောက်ဖို့
မြားမြောက်ကျေးဇူး အထူးထူးကို ညွတ်နှူးရည်လျက် တို့ဆောင်
ရွက်သည် စဉ်ဆက်သာသနာ တည်စေသော်။

ဣဒံ နော ပုညံ နိဗ္ဗာနဿ ပစ္စယော ဟောတု။

ယမကောဘဝသင်္ခရီကာနန္ဒိ မူလေဒီကာ

အက္ခရာစဉ် မာတိကအညွှန်း

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
(အ)		(အ)	
အတ္ထဝိသေသာဘာဝတော—		အရူပေ ပစ္စိမဘဝိကာနန္ဒိတ္ထံ	၂၅၂
ဘာအနက်ထူးမရှိတာလဲ	၁၀	အယံပနေတ္ထံ ။ပေ။ သိယာ	၁၇၀
အတိတ္တန္တကာလဝါရေ	၁၄၆	အတ္ထိစဉ်းန္တံ ။ပေ။ မူလတာ	၁၅၀
အယမာ ။ပေ။ ရူဟော	၅	အတ္ထေ	၁၀၉
အနုလောမ ။ပေ။ နိစ္ဆိတတ္တာ	၁၀၄	အနန္တာလောကရာတုယော	၂၂၅
အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်	၄၀	အမှာစကား (ခန္ဓ)	၂၂၆
အညမညမူလနံယိ	၁၀၄	အထဝါ ။ပေ။ ဝိယဇ္ဇနံ	၂၃၄
အာမန္တာဇုစွေဝ	၁၀၁	အဝိစ သုတ္တေ အတ္ထေတ္ထေ သိစေ	
အဝိတ္တကာနံအရူပကာနန္ဒိပဒေသု	၇၂	စောဒနာ	၃၁၅
အဓိပ္ပေတတ္တတ္တာ ရှိသင့်သလား	၈၄	အဝတ္ထုဘာဝတော နေက္ခမသိတ	
အဘိသမေတာပီနံ	၂၇၁	ဒေါမနဿမှ ပဋိစာနဿယ	
အသာသယ ။ပေ။ ဝစနတော	၈၀	စတုတ္ထဈာနပေက္ခာပယ်အဝိဇ္ဇာ	
အတ္တင်္ဂဝသေဒနစေတ္ထ	၉၀	နဿယ ကိန်းနိုင်သလား	၃၁၇
အနုသယယမက ပရိစ္ဆိန္နုဋ္ဌေသ	၉၆	အရဟတော ။ပေ။ ဝတ္ထု အာရုံ	
အယံပနေတ္ထ	၁၀၀	သည် အနုသယဌာန ဖြစ်လျှင်	
အဘဟံကြောင့် ပဋိလောမပုစ္ဆာ		ဘဝရာဂါနုသယမှတပါး လော	
မဟောသလဲ	၁၀၁	ဘ ဟူသမျှ ကာမရာဂါနုသယလို့	
အနုသေန္တိဆိုတာ ဘာလဲ	၁၀၃	ဆိုထိုက်ပါ့မလား	၃၁၀
အနုသယာဘင်္ဂါ	၁၃၆	အထ ပန ။ပေ။ ဝုတ္တံ ဝိကပ် ၂-မျိုး	
အသညသတ်တို၌ ရုပ်အမျာကတ		ယူပုံ ဘယ်လို	၃၁၉
ဖြစ်ပုံ	၁၅၂	အဋ္ဌကထာယံ ပန အဋ္ဌကထာကို	
အမျာကတာနံ ပန	၁၅၃	ဘယ်လိုမနှစ်သက်လို့လဲ	၃၂၇
အညမည မူလက္ခေပန ပန	၁၀၆	အနုသယနာနုသယသေဝတိ- ကို	
အညမညဿ မူလာစောသန္တိ	၁၀၆	ခရာတော်က ဘယ်လိုဆိုသလဲ	၃၂၆
အတ္ထေ ပန နကောစိ	၂၁၂	အပဇတနသမ္ဘာဝါ	၃၃၂
အာဒိနာ ။ပေ။ ဒေသေတိ	၂၁၅	အဝသေသာ	၃၃၄
အထကသ္မာ ။ပေ။ နဝိညာယတိ	၂၄၆	အဋ္ဌကထာယံ ။ပေ။ ဝုတ္တံ	၃၃၄
အထကသ္မာ ။ပေ။ နတ္ထိတိ	၂၄၇	အထ ပန	၃၃၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
	(အ)		(အ)
အနုသယ။ပေ။ဧကစိတ္တက္ခိယကိတာနံ	၃၃၇	အညေသု။ပေ။စိတ္တေသု	၃၇၂
အတိတ္တန္တကာလဝါရေ	၃၄၇	အဟေတုက။ပေ။လက္ခန္ဓေဝ	၃၇၄
အတိတဿစ	၃၄၉	အနုပ္ပါဒေါဝိ ပနေတဿ	၃၇၇
အညဗ္ဗမ္ပ နိဿယေန	၃၆၆	အဘူတုပ္ပါဒနိရောဓဘာဝေါ	၃၈၆
အန္တေထပေတွာ ယောဇိတံ	၃၆၆	အဿအဘူတဘာဝဿ	၃၈၆
အဟေတုက ဝေါဟာရရဟိတံ	၁၉၂	အာယဗန ယမကေဝိယ	၃၆၄
အထခေါ။ပေ။ကတံ	၁၉၂		
အထခေါ ကေစိ။ပေ။ယုဇ္ဇန္တိ	၂၀၃	(ဇ)	
အဋ္ဌကလာယံ ပန။ပေ။ဝေဒိတဗ္ဗံ	၂၁၀	ဣဓံ ပန။ပေ။နဝုတ္တာ	၂၀၃
အနဘိသမေဘာဝီနံ	၂၇၃	ဣဓိနာနယေန။ပေ။ဝေဒိတဗ္ဗော	၂၉၀
အပရိညေယျတာဒဿနတ္ထိ-၌ သဒ္ဓါ		ဣတိဒဿန္တေန။ဝပ။ဒုဿိတမေဝ	၂၉၄
အနက်	၂၇၀	ဣတိသည ဘယ်အနက်ရှိသလဲ	၂၈၆
အပ္ပဝတ္တိဒဿနတ္ထဗ္ဗ- သန္တိကရဏ		ဣဒေါ။ပေ။ဒုဗ္ဗဗ္ဗံ	၂၉၂
ကိစ္စနှင့် ဘာဝနာကိစ္စ ပရိညာ		ဣတိ ဥပ္ပဇ္ဇန ဝ ရော။ပေ။စေ	၃၀၂
ဝါရမ္မာရနိင်သလား	၂၇၀	ဣတ္တာဒိဘာဝေန ဝဟိတေသု-အာရုံ	
အဝိညာဏတ္တာ ဘုရားဟာမသိဘဲ		အထင်ခြား သဖြင့် အနုသယ	
ဝေဘန်သလား၊ ၎င်းကတ္တား		အမြစ်ခြားပုံ	၃၀၁
က ဘယ်သူလဲ	၂၀၀	ဣတိ တေဘေဝ။ပေ။ဝိဘာဝဒဿန	
အဋ္ဌကလာယံ ဝုတ္တံ	၂၉၀	တော	၂၆၁
အထဝါ။ပေ။ဝေဒိတဗ္ဗာ အရ		ဣဓိနာဝိ ပုဗ္ဗနေန	၁၇၆
ကောက် ရနိင်လျက် ယမကလို့			
မဟော ခြင်းကား အဘယ်		(ဇ)	
ကြောင့်	၂၉၀	ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဝတ္ထု	၁၀၅
အနုဋီကာအနုသယကို ဘယ်ကာလ		ဥပ္ပဇ္ဇပာနောဝိ-ဝိယရုပ် ဘာတရုပ်	
ဆိုသလဲ	၂၉၉	ဟာ ဘာကြောင့် အရေးပါနေ	
အနုသယဥပ္ပဇ္ဇနဝါရာနံ။ပေ။စေ	၃၀၁	သလဲ	၃၀၉
အနုသယသဒ္ဓဿ။ပေ။သုဂုတ္တမေဝ	၃၀၃	ဥပ္ပတ္တိရဟတ္တာန တံ စ	၃၂၉
အနုသေဋ္ဌိကို အနုရူပံ စသည်ဖြင့်		ဥပ္ပတ္တိပဋိသေမေ	၃၃၁
ဖွင့်ရာမှာ အကျဉ်း ဘယ်လိုရ		ဥဉ္စိသောတ ပါဠိသမ္ဘာဝါ	၂၂၀
သနည်း	၃၀၄	ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ။ပေ။ ဝဂ္ဂမာနေ	၂၄၄
အမှာ- ဘာတွေမှာသလဲ	၃၁၀	ဥတယဗ္ဗိ ဝနံ။ပေ။ ဝုတ္တံ	၁၀၇
အပိပတ္တိပတိကဿ	၃၀၁	(စ)	
		ဧကေကန္ဓေမူလကာနိ။ပေ။ဝုတ္တာနိ	၂၅
		ကေမေဝ။ပေ။ဒုဿိတံ	၁၆၂

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
(၆)		(က)	
ဧတ္ထ ပဓာနဘာဝေါ	၁၇၃	ကာမော ။ပေ။ ဝတ္တဗ္ဗိသိယာ-ဘယ်	
ဧတေပန တယော။ပေ။နဂဟိတော	၂၁၃	အဓိပ္ပါယ်ဖြင့်ဆိုသော စကားလဲ	၂၀၂
ဝေမိဓာဝိ ။ပေ။ ကာတဗ္ဗာ	၁၇၅	ကာယသင်္ခါရော	၈၀
ဧတဿ ဂဏသ္မာ ။ပေ။ ဂဟဏိတိ		ကာယော ။ပေ။ ဝတ္တဗ္ဗိသိယာ	၀၅
စေ	၁၈၃	ကာမဇ္ဈေတံ ။ပေ။ ဝုတ္တံ	၉၁
ဧကတော ။ပေ။ ကတ္တာ	၁၉၁	ကာလန္တရ ယောဂါဘာဝတော	၃၈၆
ဧကဒေသော သကလောဝါ	၁၉၆	ကိ°ခန္ဓတော ။ပေ။ ဟောတိ	၂၀၀
ဧဝံ တတ္ထ ။ပေ။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာဒိ		ကိ° ပန ။ပေ။ ဂဟိတတ္တာ	၂၀၁
ဘာဝေါ	၁၉၇	ကုသလမူလာတိ။ပေ။အာပဇ္ဇတိတိ	
ဧတသ္မိ°ပိ။ပေ။သံသယောဟောတိ	၂၀၂	စေ	၁၇၀
ဧတ္ထ ကိ°ဘဝိဿဟိတိ	၂၂၂	ကုသလာကုသလ ဘာဝေန	၃၉၀
ဧတ္ထေ ဝ ဝိသေသနံ	၂၇၇	ကုသလမူလကုသလဝိသေသေဟိဝါ	၁၇၀
ဧတ္ထ တေသံ ။ပေ။ ဝုတ္တာနိတိဒဋ္ဌဗ္ဗိ	၂၈၅	ကုသလဗျူဉ္ဇနေနဟိ။ပေ။ဒီပနတော	၁၇၇
ဧတေ ပန ။ပေ။ ဒုဂ္ဂဗ္ဗာ	၂၈၉	ကုလေဟိ ပန ။ပေ။ သန္တိ	၁၈၀
ဧတ္ထ ပုရိမေသု-ဖြင့် ဘာကိုယူမည်	၂၉၆	ကုသလမူလ ။ပေ။ ဒီပနေနစ	၁၈၉
ဧဝမာဒိမိ ။ပေ။ သိယာတိ	၂၉၇	ကေစိဝဒန္တိ-ကေစိအရ	၃၅၃
ဧဝံသတိ ။ပေ။ ဝတ္တဗ္ဗာ	၃၀၆	(၆)	
ဧဝံသတိ ။ပေ။ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ	၃၃၆	ခဏဿဟိ ။ပေ။ ဝိဘတ္တံ	၃၄၉
ဧသ နယော	၃၆၀	ဧကံ ဝိတိက္ကန္တံ	၁၄၇
ဧဝမိဓာဝိ	၂၃၅	ခန္ဓာဒယောဝိယ-၌ အာဒိ-အရ	
ဧဝံ ။ပေ။ နဝါရိတာ	၂၃၉	ဘာကို ဟောသနည်း	၂၈၀
ဧတ္ထ စ ။ပေ။ သင်္ဂဟိတာ	၂၆၃	ခန္ဓာဝယဝ ပဒေန	၁၉၈
ဧဝဉ္စကတ္တာ ။ပေ။ အဂ္ဂဟိတာ		(၇)	
ဟောန္တိ	၂၆၉	ဂန္တသေယျကာနန္ဓ။ပေ။ ဒသိတာ	၃၇၀
ဧတ္တဟိ ။ပေ။ သံသယတ္တန္တိ	၃၈၂	ဂန္တသေယျကေပိဟိ	၃၇၀
ဧဝံဝိယ ။ပေ။ နိယမေတိ	၃၈၃	ဂန္တသေယျကာပိ ပန	၃၇၄
ဧသ ။ပေ။ နိရောဓေါရေပိ	၃၈၄	(၈)	
ဧတေန ။ပေ။ ပဟာတဗ္ဗမေဝ	၃၉၁	စတုတ္ထ ပဉ္စဝိသဇ္ဇနေန	၃၂၇
(က)		စိတ္တယမကေဝိယ	၁၆၁
ကသ္မာ ပန ။ပေ။ နဝိညာယတိ	၂၂၀	စိတ္တိသမ္ပယုတ္တာ	၁၀၄
ကာမဓာတုယာ ။ပေ။ နဝိညာ		စိတ္တန္တိဟိ ။ပေ။ တိဋ္ဌတိ	၃၄၅
ယေယျ	၃၃၉	စုတိ ။ပေ။ ဝသေန	၃၃၆
ကာမဓာတုယာ ။ပေ။ ဝစနတော	၂၄၈		

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
	(၈)		(၈)
စက္ကာနိ	၂၆	တထာ ။ပေ။ ဥပ္ပဇ္ဇနကေန	၃၃၁
စက်ဟု ဆိုသော်လဲ	၂၇	တဿှာ သန္နိဋ္ဌာနေ	၃၃၂
စက္ခုသောတ တသက္ကာဟတည်း		တဿှာ ။ပေ။ နောတိဝုတ္တံ	၃၃၃
မြစ်သလား	၇၀	တဿှာ ။ပေ။ ပဇာတိတံ ဝုတ္တံ	၃၃၃
စက္ကာရိ ။ပေ။ ဗန္ဓိတွာတိ	၂၀၄	တဿှာ တံမူလိကာသု	၃၄၀
	(၉)	တတ္ထ တတ္ထ ပန ဝုတ္တေ	၃၄၂
ဆဋ္ဌာနဒေသကော	၅	တထာ ။ပေ။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ သိယာ-ဘယ်	
ဆဇေ ဝုတ္တာ	၂၁၃	အနက်မသင့်လို့လဲ	၃၄၄
	(၁၀)	တထာ ။ပေ။ နောတိ ဝုတ္တံ	၃၅၅
ဈာနမ္ပိ ဩကာယဝသေန	၈၉	တတ္ထ ဥပ္ပတ္တိ	၂၁၀
	(၁၁)	တံခဲတာပရံ ပိဝါ ။ပေ။	၃၆၂
ဉာတံ ဣန္ဒြိတာနံ။ပေ။ ဝိသေသာနံ	၁၇၁	တဿှာ ။ပေ။ နောတိ ဝုတ္တံ	၃၆၄
ဉာတံ ဣန္ဒြိတာနံ ဟိ	၁၇၂	တတော	၂၀၂
ဉာတပရိညာ	၂၉၅	တဏှာ ဝတ္ထုတူတံတောဘူမကံ	၂၀၆
	(၁၂)	တဏှာဝတ္ထုစ ။ပေ။ ခန္ဓာစာတိ	၂၁၀
ဋီကာကျော် ပြဆိုချက် (ခန္ဓာ		တဿှာ ။ပေ။ ဝိသဇ္ဇနံ ကတံ	၂၅၀
ရူပက္ခန္ဓော)	၂၀	တဿှာ ပဝတ္ထေ ။ပေ ။ဝက္ခတိ	၂၅၀
	(၁၃)	တဒပေက္ခတ္တာ ။ပေ။ သဗ္ဗဝစနံ	၂၅၂
တထာနိရေ ဇောစ	၂၆၄	တမ္ပိသေသန ယောဂဝိသေသံ	၂၅၀
တတ္ထဒသန္ဓံ ။ပေ။ ဝုတ္တံ	၈	တတ္ထ ကာမာဝဇေျ ။ပေ။ နိဒယသနံ	၃၉၆
တတ္ထ ပုလယောဂ။ပေ။ အနုလောမ		တဿှာ ဥဘယ်	၃၇၉
ပုစ္ဆာ	၁၀၇	တဿှာ ။ပေ။ ဝုတ္တံ	၃၈၀
တသေသဝ ။ပေ။ အကတ္တာ	၁၇	တတ္ထ ။ပေ။ ဧဝံ နယောဇေတဗ္ဗာ	၃၈၄
တသ္မိံ ပန ဒသိတေ ။ပေ။ ယောန္တိ	၂၆၈	တန္တိဿယာ ။ပေ။ ပုဋိတာ	၃၈၇
တတ္ထ ကိညာပိ	၁၄၆	တာဒိသံ ပုဂ္ဂလံ	၃၄၇
တတ္ထဇ် အစွဲ	၁၆၈	တိစနာမံ ဝုတ္တံ	၂၁၅
တဿ ။ပေ။ တံသေသာနိ	၂၃၆	တိရဏပရိညာ	၂၉၅
တဿှာ ။ပေ။ ဒသိတာတိ	၂၈၇	တေပန ။ပေ။ ဝိသိနဒသိတာ	၂၇၂
တဿှာ ။ပေ။ ဝယာဇေတဗ္ဗာ	၂၉၁	တေနေဝကာရဏေန	၂၇
တဿှာ ။ပေ။ ကတာတိ	၁၈၈	တေသုဟိ ။ပေ။ သမာနမူလံ	၁၈၅
တမ္ပိ သုဝုတ္တပေဝ	၃၀၅	တေသံ သမုဒယသစ္စံ နိရုဋ္ဌိသတိ	၂၇၆
တဒတ္ထေ အာဒိပဉ္ဇေဝိ - အာဒိပဉ္ဇ		တေန ။ပေ။ ဥပပန္နမေဝ	၂၆၃
ဟူသည် အဘယ်နည်း	၃၂၈	တေဟိ ပန ။ပေ။ နုဝုတ္တာ	၃၆၇

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
(တ)		(ဒ)	
တေဟိ ပန ။ပေ။ ယောဇနာ	၃၆၇	ဒွိသုဝေဒနာသုတိ ဗုဒ္ဓ-ကာမရာဂါ	
တေနတံသမာနလက္ခဏာ	၃၆၈	နုဿယသည် ဝေဒနာ သုံးပါး၌	
တေ ပန ခန္ဓာ	၁၉၄	မင်္ဂါနိဒ္ဓိင်ဘူးလား	၃၀၇
တေနေတ္ထ သံသယော	၁၉၉	ဒုက္ခပဋိစာဟ ။ပေ။ ယတ္ထ တတ္ထ	၃၁၂
တေနေဝ တေဝိဘဇိတဗ္ဗာ	၂၀၂	ဒုက္ခဒုက္ခသစ္စန္တိ	၂၅၅
တေနေဝဟိ ။ပေ။ ဝုတ္တာနံ	၂၁၄	ဒုတိယေ အကုသလေ	၁၅၃
တေန ယေ ဝဇ္ဇိတာ	၂၂၂	ဒုတိယေမိတ္တေဝတ္ထံမာနေ	၁၅၃
တေနေတ္တာပိ ။ပေ။ ယုတ္တံ	၂၅၀	(င)	
တေဟိ ဒုဝိယဒောဋ္ဌာသေန	၂၅၂	ဝဗ္ဗသင်္ဂဟ	၁၀၆
တေဒု ။ပေ။ ကောမိ အတ္ထော	၃၀၈	ဟတုဝေဒနာ။ပေ။ယောဇတေဗ္ဗာ-	
တံသဟိတဿ	၂၆၄	ဆန္ဒသယာဂိန်းဂျ သုံးဌာနကား	
တံပဒေလိခိတံပိယ-ဘဂ္ဂိ ပမာဒ		အဘယ်နည်း	၃၀၆
လေလှိုဆိုသလဲ	၃၂၀	ခေတုဝါဒအဖွင့်	၃၃၈
တံ စတထေဝ ဒိဿုတိ	၃၂၉	(စ)	
တံ န ။ငပ။ ဝုတ္တတ္တာ	၃၀၂	နဟိယမဂေ ။ပေ။ ပုဗ္ဗာအတ္ထိ	၂၆၇
တဒ္ဓိတထာ ။ပေ။ ဝတ္တံ	၁၈၀	နဟိ ။ပေ။ တေသန္တိ	၁၇၉
တံတံ ခဏ ဝိတိက္ကမာ ဧတိက္ကမ		နည-နှစ်ပါး အထူး	၁၇၂
ဝသေန	၃၅၀	နဟိ ။ပေ။ သန္တိ	၁၇၉
တံ ပနေတံ ။ငပ။ သိပ္ပိတော- ဧတံ		နဟိ ။ပေ။ ကေမူလံ နဟောဂီ	၁၈၁
ဧ တင်ဏေမှာ ရှပ်ဖြစ်သလား	၃၅၅	န ။ပေ။ နိဝါရဏတော	၁၈၄
တံ ဧကဒေဝသန ရူပက္ခေဒ္ဒာ	၂၀၆	နဂေပူလဘာဝံလတ္တမာငရဟိ	၁၉၁
တံ ။ပေ။ နိဒဿနဝသေန	၃၆၈	နဝါ ။ပေ။ ကတံ	၁၉၂
တမ္ပူလိကာစ	၂၁၆	န ပန ။ပေ။ အဝန္တိ၁၈ဝတ္တာ	၂၄၂
တန္တိက္ခယေနာ-ပဋိတော်သုံးပါး		နဟိ ။ပေ။ ဓပ္ပဟာယဝိဘင်္ဂ	၂၄၆
ဟူသည် အဘယ်နည်း	၃၀၅	နဓံ ပိရိယလေသော	၃၇၂
(ထ)		နဓေမိဓ ။ပေ။ နယန္တဝတိ	၃၈၀
ထပေတွာ ပန ။ငပ။ သေသံ	၂၀	နတတ္ထေဝ ။ပေ။ သံသယတ္တံ	၃၈၃
ထာပဝတကိလေသော	၁၀၄	နဓံ ။ပေ။ သန္တဝါနုပ္ပတ္တိတော	၃၈၅
ထာမဂတာနုဿယံ	၁၁၅	န ဝုတ္တံ ။ပေ။ ပိသဇနံ	၃၈၇
(ဇ)		န န ။ပေ။ နတ္ထိ သပိသပိသဇနက္ခာ	၂၃၂
ဇယမေတံ	၃၄၄	န န ။ပေ။ စက္ခယထာနန္တိ	၂၄၀
ဗိပ္ပိသညာတိ ပိသေသော	၂၀၇	နဟိ တေသု ။ပေ။ အဝ္ဗဟိတတ္တာ	၂၆၂
ဗွိသုပိ ။ပေ။ နာပိသေသိတံ	၂၇၄		

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
	(န)		(ဝ)
နနစ- ပိဋ္ဌာနသယ စသည်တို့၏		ဝိယသဘာဝတာယဝါ	၂၀၇
မကိန်းနိုင်ရာဌာန ရှိသေးသလား	၃၁၃	ပုစ္ဆာနံ ဥပ္ပုဋိပါဠိယာ	၂၁၂
န ဝတ္တဗ္ဗံ	၃၃၆	ပုဂ္ဂလဝိသိဋ္ဌံ စိတ္တံ	၃၅၀
နကာမဓာတုံ အာဒိနိ	၃၃၉	ပုန ယတောတိ ။ပေ။ ဒေသေတုံ	၃၂၀
နာပဇ္ဇတိ ။ပေ။ ဝုတ္တတ္တာ	၁၇၀	ပုဂ္ဂလဝါနေစ ။ပေ။ ဂဟဏံ	၂၀၇
နိဗ္ဗေသေ ။ပေ။ ကတံ	၂၀၁	ပုရိမပုစ္ဆာယ ။ပေ။ ယုတ္တော	၁၇၆
နိရုဇ္ဈန္တိတိ ဝစနေန	၃၆၁		(စ)
	(ပ)	ဖလဓမ္မေသုစ	၂၅၇
ပဝတ္တေ ။ပေ။ ဣဒံ ပန	၂၆၄	ဖလဋ္ဌဝသေနေဝ	၁၃၁
ပဋိလောမဂါရသယ ဝိသဇ္ဇနေ	၃၅၄		(ဆ)
ပဝတ္တိံ စ ဂဟေတွာ	၃၆၆	ဘဝ ။ပေ။ ဝိသေသေနဝါ	၃၂၄
ပရိယာယန္တရေန	၁၉၀	ဘဝန္တရေဟိ။ပေ။အနန္တောဂဓတ္တာ	၂၄၁
ပဉ္စသုသုဒ္ဓါဝါသေသု ယထာပစ္စေကံ	၂၂၁	ဘိဗ္ဗိတဗ္ဗဟိ ။ပေ။ နသိယာ	၂၄၇
ပဋိလောမ ။ပေ။ ဂေစိ	၁၇၅	ဘူမိနံ ။ပေ။ ပတ္တိတောဝ	၂၉၀
ပဉ္စေသု ပုထုဇ္ဇနာဒယော	၅၅		(ဇ)
ပဒသောခနေ ပန ။ပေ။ ဂပိတော		မဂ္ဂဉာဏံဟိ-မဂ္ဂဉာဏံမှာ ပရိညာ	
ယေဝ	၈၆	၃-ပါး ဖြစ်သလား	၂၇၉
ပဋ္ဌမဇ္ဈာနေ ကာမာဝစရေ	၉၀	မဂ္ဂသဗ္ဗေါစ ဖလဂေသု	၂၅၇
ပရိန္တိန္ဒြေသဝါရော	၉၇	မူလနှစ်ပါးသာ ယှဉ်ရာ၌	၁၀၃
ပဝတ္တေ စိတ္တဿ ဘင်္ဂက္ခဏေ	၂၇၄	မူလယောဂ ဝိသေသပန	၁၀၈
ပဟာနပရိညာ	၂၉၅	မူလမူလနယေ ။ပေ။ ပဟာရောဝ	၁၉၀
ပဒသောဓနံ ။ပေ။ သံသယော			(ဃ)
ဟောတိ-၌ ဘယ်သို့ သံသယ		ယက္ခ ။ပေ။ ပုရေပဉ္စောတိ	၄၁
ဖြစ်သလဲ	၂၈၄	ယ-သေ ဝိသယာ တိတော	၄
ပဋ္ဌမတော။ပေ။ အာဝဇ္ဇနေ-အဘယ်		ယဿ။ ။ပေ။ ဒုတိယစိတ္တံနာမ	၉၂
ကို ပဋ္ဌမစိတ် အဘယ်ကို-ဒုတိယ		ယက္ခ ဂုဿလာဓမ္မာနုပ္ပဇ္ဇန္တိ	၁၅၂
စိတ်မှတ်မလဲ	၂၆၃	ယဿ ယ-ဝ။ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ	၁၅၄
ပဗောတိ- နပဗောတိ ဒေနဋီကာ		ယဿ ။ပေ။ အဂ္ဂမဂ္ဂံ	၁၅၄
အဆို	၁၂၇	ယဿ တိဏိ ။ပေ။ ဧကမူလာနိစ	၁၀၂
ပဋ္ဌမော ပဉ္စော အာမန္တာ	၃၄၈	ယတ္ထ ဖန ။ပေ။ ကတာ	၁၀၉
ပဋ္ဌမပုစ္ဆာသု	၃၇၅	ယတ္ထ ပန ။ပေ။ နဧကမူလာနိ	၁၀၃
ပဋိန္ဒြဟာနံ	၃၇၆	ယဒိဝိတတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ	၂၀၇
ပဋိနိဝတ္တိတွာပိ ။ပေ။ နိလ္လယော	၃၈၃		

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
	(ဃ)		(ဃ)
ယထာ ပန ။ပေ။ အပိဂတတ္တာ	၂၂၄	ယေကေမိ ။ပေ။ သပ္ပဝတော	၁၇၉
ယဿ ယတ္ထ ။ပေ။ ဒီဇပတိ	၂၄၅	ယေန ။ပေ။ ဝိဘာဂေါ	၁၈၂
ယသ္မိံ ဩကာသေ ။ပေ။ ဂမိဿတိ	၂၇၁	ယော ။ပေ။ အညောတိ	၂၀၅
ယဿ စိတ္တဿ ။ပေ။ ဒဿိတာတိ	၂၇၃	ယံ ပန။ ပေ။ ဝုတ္တိ	၂၄၅
ယဿ ဒုက္ခသန္တံ နနိရုဇ္ဈတိတိ- ဟူသော စကားဖြင့် ဘာဂ်ပြု သလဲ	၂၇၅	(၄)	
ယထာရူပ ပဒဿ ။ပေ။ အဓိပ္ပာ ယော-ဖြင့် ဘာဂ်ပြုသလဲ	၂၈၁	ရူပနလက္ခဏံ ။ပေ။ ယဟာနပရိညာ	၁၉၅
ယဒ္ဓိဂိ ။ပေ။ ဒဠဗ္ဗံ	၂၉၁	ရူပဒိ ။ပေ။ ဂဟဇဏပိ	၂၆၀
ယဿ ယတ္ထကေ ။ပေ။ ဟောန္တိတိ	၂၉၃	(ဇ)	
ယထာ ။ပေ။ ဝစနံ သိယာ-အပ္ပဟိ နာကာရ-ဂ်ပြုသောသဒ္ဓါဆိုလျှင်		လက္ခမာနဝဇာန	၉၆
ဖြစ်စရာဒိသလား	၃၀၂	(ဇ)	
ယတောတိ။ ပေ။ ဝိဘာဝေတွာ	၃၂၀	ပိဇသသာနံပိသေသဝန္တံ ဝပက္ခာနံ	၁၇၃
ယတော ဥပ္ပန္နေန	၃၃၁	ပိသေသနက္ခဏောက	၂၀၈
ယဒိသိယာ ။ပေ။ ဝိဘာဝိတဗ္ဗံ	၃၄၄	ပိရတ္တ ။ပေ။ ဧဝံသဘာဝတ္တာ	၂၃၂
ယဒိပိ အထာပိ	၃၅၁	ပိသံ။ ပေ။ နဝတ္တဗ္ဗဟောတိ	၂၉၂
ယသဝဂါ ပန ယတ္ထ	၃၆၀	ဝိဘာဝေတွာ	၂၉၆
ယထာစေတ္ထ ပေ။ ဂဟဇဏံယုက္ခံ	၂၅၉	ဝုတ္တပ္ပကာရောဝ	၁၉၁
ယဿ ။ပေ။ ဧတေန ပန	၂၆၁	ဝေဒနာဒိဥပပဒတ္တဿစ	၁၉၇
ယထာ ။ပေ။ ကတာ	၁၈၉	(ဆ)	
ယထာ ရူပက္ခန္ဓောတိ ။ပေ။ ဘာဝ တော	၁၉၇	သဒ္ဓါနံ အပ္ပဝတ္တိမတ္တဗေဝ	၂၀၉
ယဒိသိယာ ။ပေ။ အာမန္တာတိ	၂၁၀	သဒိသတ္တတာစ ။ပေ။ ဒဌဗ္ဗော	၂၁၆
ယဿတိ ။ပေ။ ပရိပုဏ္ဏပဇော	၂၁၅	သဗ္ဗေသံ ။ပေ။ ဧတ္ထ ပန	၂၆၆
ယမဂေ ။ပေ။ အကရဏဇတာ	၂၄၇	သဗ္ဗပိသေသနာနံ ။ပေ။ သစ္စတ္တာ	၂၅၉
ယသ္မိာစ ။ပေ။ အာရဋ္ဌေါနာမ	၂၄၉	သစ္စပိဘဇဂ် ဝုတ္တေသု ။ပေ။ နတ္ထိ	၂၅၆
ယထာဟိ ။ပေ။ ဧဝမိဓာပိ	၃၇၉	သဘာဝံ နတ္ထိ-သဘာဝံပုဏ္ဏိလျှင်	
ယထာအနုလောမေ။ပေ။အဝုတ္တတ္တာ	၃၈၄	တော	၂၃၀
ယထာဟိ ။ပေ။ ယောဇေတုံ	၃၈၅	သဗ္ဗဒ္ဓန္တာဒိနိပိယ-၌ အာဒိယုပုံ	၂၇၇
ယဒိပရိညေယျံ ဒိဿကတ္တာ	၃၈၉	သဗ္ဗတ္တာတိ တေဿ ပန	၃၃၁
ယေစဝဒန္တိ-ဝဇီရဗုဒ္ဓိတေရိတံ	၃၅၆	သသဘာဝံ နတ္ထိ	၂၃၀
		သန္တံ သထာပန	၂၃၃
		သဒိသပိသဇ္ဇနတ္တာဝစတ္ထ	၂၃၄
		သစ္စယမက ပဏ္ဏုဏ္ဏိ	၇၅

အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ	အက္ခရာစဉ်	စာမျက်နှာ
(ဆ)		(ဆ)	
သမယ ။ပေ။ ဝသေနေဝ	၁၆၇	သုဒ္ဓသင်္ခါရဝါရော ဟေသ-ဖြင့် မည်	
သဗ္ဗေ သမာနမူလာ	၁၆	သည့်အဓိပ္ပါယ်ကိုပြသလဲ	၃၈၃
သဟိတိစိတ္တဇရုပ်တရားသည်	၂၁	သုခဂ္ဂဟဏတ္ထိပိ၊	၂၁၄
သင်္ခါရာ ကာယောဟု မဟောပုံ	၈၃	သုဒ္ဓသစ္စဝါရေ ။ပေ။ ဝတ္တန္တိ	၂၂၃
သံဝဏ္ဏနာ ။ပေ။ အနုပ္ပတ္တိ	၁၆၇	သုဒ္ဓါဝါသာနံ ။ပေ။ ဝတ္တံ	၂၆၈
သမယ ။ပေ။ ဝသေနေဝ	၁၆၇	သုဒ္ဓါက ။ပေ။ အတ္ထာဘာဝတော	၈၄
သမာနမူလံနှင့် အရတူ	၁၈၅	သုဒ္ဓါဝါသာနံ ။ပေ။ ဘင်္ဂက္ခဏေ	၁၆၁
သဗ္ဗေ ။ပေ။ ပိသေသိတဗ္ဗာ	၂၀၀	သေသာနိ ဃာနာယတနယမကေန	၆၅
သစက္ခူကာနန္တိအာဒိသု	၂၅၁	သေသာနိပိ ။ပေ။ မိဿကာနိ	၁၆၂
သစက္ခူကာနံ၏ ဆိုလိုရင်းအနက်	၂၅၁	သော သစက္ခူကာနန္တိ ။ပေ။ ဒေန	
သဗ္ဗေသံဥပသဋ္ဌန္တာနံ စကားအရ		မိပ္ပေတော	၇၀
ရှင်းပုံ	၂၆၃	သန္တိဋ္ဌာန သံသယပဒပိသေသံ အပိ	
သာမည ဝစနေနဂို-သာမညစကား		ဣ စာရေတွာ	၂၁၆
ဖြစ်လျက် အနက် နှစ်မျိုးရရှိင်		သန္တိဋ္ဌာနေန ပိသေသိတာ	၂၂၁
သလား	၂၇၆	သန္တိဋ္ဌာန ပဒသင်္ဂဟိတသဝါ	၂၁၇
သာတသန္တ သုခဂိဗ္ဗိယာ-သုခနှစ်ပါး		သန္တိဋ္ဌာန ဝသေန နိယမော	၃၄၆
ကူးခြားချက်	၃၀၉	သန္တာနုပ္ပတ္တိ ။ပေ။ ဒဿနတော	၃၇၅

အက္ခရာစဉ်မာတိကာအညွှန်းပြီး၏။

